

تصویر ابو عبد الرحمن الكردي

چل چیرۆك

پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) بۆمانی ده‌گێڕێته‌وه

له‌گه‌ڵ سه‌دان
په‌ند و ئامۆژگاریه‌کانیان و
به‌ دراماکردنی چیرۆکه‌کان

نووسینی

عمر توفیق الخطاط

ناییت

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نازىن

چل چىرۆك

يېڭە مېھرى خوا (ﷺ) بۇمانى دەگىر ئىتەۋە

ناوی کتیب: چل چیرۆک
نوسیننی: عمر توفیق الخطاط
نەخشەسازی ناوہ وہ: کۆمپیوتەری نارین (محمد علی)
سائی چاپ: ۲۰۱۱ ز
ژمارە ی سپاردن: (۱۶۷۷) ی سائی (۲۰۱۱) ی پئدراوہ.

بازاری زانست بۆ کتیب و چاپەمەنی
website: www.nareenpub.com
E-mail: info@nareenpub.com
تەلەفۆن: ۲۵۱۱۹۸۲ ۶۶ (۰۰۹۶۴)
مۆبایل: ۷۵۰۴۰۶۴۶۱۰ ۰۰۹۶۴

چل چىرۆك

يېڭە مېھرى خوا (ﷺ) بۆمانى دەگىرپىتەۋە

لەگەل سەدان

پەندو ئامۇژگارىيە كانيانو

بە دراما كوردنى چىرۆكە كان

نووسىنى

عمر توفىق الخطاط

نارىت

پێشه‌گی

الحمد لله الذي خالق كل شيء وبارئها، والصلاة والسلام على محمد نبي الأمة ومعلمها، وعلى آله الطيبين وصحبه المخلصين الميامين ومن تبع هداة وخطا خطاه إلى يوم الدين..

له سه‌ره‌تای ئەم کتێبه‌وه که نووسیه‌وه ئاماژه به سێ شت ده‌که‌م که زۆر گرنکه‌ خوێنه‌رانێ ئه‌م کتێبه‌ لێ ئاگادار بن پێش ئه‌وه‌ی بچنه‌ ناو گۆلزاری چیرۆکه‌کانیه‌وه:

یه‌که‌م: بۆ ئەم کتێبه‌م نووسی؟ ئەم پرسیاره‌ وه‌لامی زۆر هه‌ڵده‌گریت، له‌وانه‌: نه‌بوونی نووسینیکی ئا له‌م چه‌شنه‌ له‌ زمانی کوردیه‌مانداو به‌ پێنوووسی مامۆستایان و خوێنده‌وارانی کورد نووسراپێت.

هه‌روه‌ها ده‌بووایه‌ یه‌كێك له‌م بابه‌ته‌ی بنووسیايه‌ که خۆی توانای چیرک نووسینی هه‌بێت و له‌ بواری هونه‌ری درامادا کاری کردبێت یان له‌ بواری ده‌ره‌یتاندا شاره‌زایی هه‌بێت و کاری کردبێت.

ده‌ی سوپاس بۆ خوا من له‌ سه‌ره‌تای نه‌وه‌ده‌کانه‌وه‌ چیرۆکی ته‌له‌فزیۆنی و رادیۆیی و شاتۆگه‌ری و فیلمی سینه‌ماییم نووسیوه‌و له‌ ساڵی ۱۹۹۳دا له‌ شاری هه‌له‌بجی شه‌هید شاتۆگه‌ری ((چاره‌سه‌ری تاوان)) له‌ هۆلی احمد مختار پێشکه‌ش کرا که له‌ نووسین و ده‌ره‌یتانی خۆم بوو..

دووه‌م: چۆنیه‌تی نووسینی ئەم کتێبه‌م چۆنه‌؟ ئەم کتێبه‌ بیرۆکه‌که‌ی چه‌ند ساڵیکه‌ له‌ میشکه‌مدایه‌ و ئاواتم ئه‌وه‌ بووه‌ خواي گه‌وره‌ یارمه‌تیم بدات و بتوانم به‌ شیوه‌یه‌کی هونه‌ری جوان دای برێژم.

سه‌ره‌تا هه‌ر چیرۆکێک (صحیح) نه‌بووایه‌ و (بخاری و مسلم) پێوايه‌تیان نه‌کردبێت نه‌مه‌یناوه‌ مه‌گه‌ر هه‌ندێک حاڵه‌ت که شیخ ئه‌لبانی به‌ صحیح دایناپێت.

فه‌رمووده‌كه‌م به‌ عه‌ره‌بیه‌كه‌ی وه‌ك خۆی داناوه‌ته‌وه‌ پاشان پاسه‌ته‌وخۆ
وه‌رمگێراوه‌ته‌وه‌ سه‌ر زمانى كوردیه‌كى پاراو به‌ زمانى هه‌له‌بجیه‌ی په‌سه‌ن كه‌ له‌ زمانى
ستاندارى نووسینی كوردیه‌وه‌ نزیکه‌.

پاشان هه‌ستاوم ئه‌و چیرۆكه‌م داڕشتۆته‌وه‌ و پاڵه‌وانه‌كانى ناو چیرۆكه‌م ناوناوه‌ و به‌
دریژى حیوارم بۆ داناون و ئه‌وپه‌رپی هه‌ولم داوه‌ شتیك زیاده‌كه‌م بۆی كه‌ نه‌چێته‌
عه‌قله‌وه‌ یان پێچه‌وانه‌ی فه‌رمووده‌یه‌كى صحیح یان ئایه‌ته‌ پیرۆزه‌كانى قورئان بێت.

من هه‌ستاوم به‌ شیوه‌یه‌كى دوورو درێژ چیرۆكه‌كه‌م داڕشتۆته‌وه‌ ئه‌مه‌ش بۆ ئه‌وه‌ی كه‌
خوێنه‌ر به‌ ته‌واوی له‌و چیرۆكه‌ تى بگات و چیژى ئى وه‌ربگریت و نه‌گه‌ر خواى گه‌وره‌یش
كۆمه‌لى لاوی هونه‌رمه‌ندى بۆ په‌خساند، تا بتوانن به‌ ئاسانى نمایشی بکه‌ن و پێشكه‌شى
ئە‌م به‌ره‌ ئیسلامیه‌ی كوردستانى بکه‌ن ئه‌وه‌ زۆر باشه‌..

خه‌لكى به‌ گشتى هه‌زبان له‌ چیرۆكه‌.. چیرۆك له‌ ناو بیرو هۆشدا ده‌مینێته‌وه‌ و پاش
چه‌ند سالیك مڕۆڤ ده‌توانیت وه‌ك خۆی بیگێڕیته‌وه‌ به‌لام وتارو كۆپه‌ جۆراوجۆره‌كان له‌
بیر ده‌چنه‌وه‌..

من ئه‌مه‌م به‌ چاوى خۆم ده‌بینى له‌ ساله‌كانى سه‌ره‌تای نه‌وه‌ده‌كانى سه‌ده‌ی پێشوو دا
پابوونى ئیسلامى به‌ هه‌موو ته‌وژمه‌كانیان وه‌ چالاكى جۆراوجۆریان پێشكه‌ش ده‌کرد له‌
كۆپرگرتن و شاتۆگه‌رى و ئاهه‌نگ و كۆنسیرت و بۆنه‌كان و كۆپى شیعرى و چیرۆك.
له‌ بیرمه‌ كۆرمان ده‌گرت له‌ هۆلى احمد مختار له‌ هه‌لجیه‌ (٥٠) تا (١٠٠) كه‌س زیاتر
ئاماده‌ نه‌ده‌بوو..

به‌لام هه‌ر كه‌ شاتۆگه‌ریه‌كمان پێشكه‌ش ده‌کرد هۆله‌كه‌ پر ده‌بوو تا واى ئى ده‌هات له‌
به‌رده‌مى ته‌ختى شاتۆكه‌شدا فه‌رشممان داده‌خست چونكه‌ كورسییه‌كان پر ده‌بوون و جێگه‌
نه‌ده‌ما..

ئه‌مه‌ شتیكى سروشتیه‌ كه‌ مڕۆڤه‌كان هه‌زبان له‌ چیرۆكه‌ و چیرۆك كاریان تێده‌كات..

بۆيە قورئانى پىرۋز پانتايىيەكى زۆرى ئايەتەكانى تەرخان كىردۈۋە بۇ چىرۆكى پېغەمبەران و ئوممەتەكانى پىش ئىسلام تا ھاۋەلانى پېغەمبەر (ﷺ) دەرسى ئى وەرىگىزى و بىكەنە سەرەشق لە زىيانى پۇژانە ياندا..

من لە سالى ۹۷-۹۸ دا كىتېبى چىرۆكە قورئانىيەكانم نووسى و بە درىژى كىردم بە دراما و ئامادەبوو بۇ نەمايشكىردن بەلام لە زوڧىكى ناپەختەدا ھەمووى سوتىنرا و يەكك لە غەمەكانى من فەوتانى ئەو بەرھەمە بوو..

بۆيە وا ئەمجارە حەزم كىرد ئەو چىرۆكانە كۆ بىكەمەۋە بە درىژى داي بىرژم كە پېغەمبەرى ئىسلام (ﷺ) زۆر بە كورتى بۇ ھاۋەلانى گىراۋەتەۋە ئەمەش بۇ پېغەمبەر (ﷺ) شتىكى زۆر جوانە چونكە خاۋەنى (جوامع الكلم) ۋە.. پېغەمبەرمان (ﷺ) چىرۆك خوان نەبۈە ھەكەۋاتى و ھىكايەتخوان نەبۈە..

بەلكو پىاۋىكى مەزن بوە و پەيامى خۋاى دەگە ياندە مۇڧەكان بۆيە نەيدە پەرژا دابىشيت و بە درىژاى پۇژ چىرۆكى دورودرىژ بۇ ھاۋەلان باس بىكات و كاتەكانى بە گە ياندنى پەيامى ئىسلامى مەزنەۋە بەسەر دەبرد..

لە كەنالى سىپىدەى ئاسمانىدا زنجىرە درامى ((گەردنم ئازاد بىكە)) نەمايش كرا كە چىرۆكە كە لە توركيەۋە دۆبلاژ كراۋە، و باسى گەنجىك دەكات كاتى خۋى تاۋانى زۆرى كىردۈۋە ئىستە گەراۋەتەۋە بۇ لاي خاۋا تەۋبەى كىردۈۋە.

دەيەۋىت يەك يەك ئەو كەسانە بىيىنيت كە تاۋانى بەرامبەر كىردۈۋە بۇ ئەۋەى داۋاى گەردن ئازادىيان ئى بىكات.

ئەم درامايە كارى كىردۈۋە سەر براىەكى مۇسلمان كە كاتى خۋى مۇبايلىكى لە ھاۋرىپىەكى دىيىو.. كە (مراڧىلمان) دىيىو.. ئەۋىش بىرى مۇبايلىكەى كەۋتبويەۋە.. بۆيە (۲۰۰۰۰) ھەزارى خىستبۈە ناۋ زەرفىكى نامەۋ لەگەل نامەيەكدا نارديەۋە بۇ ھاۋرىپىكەى و نوسىبوى من مۇبايلىكەى تۆم بىردو ئەو كاتە پارەم پىۋىست بو ئەۋە پارەكەيەتى و گەردنم ئازاد بىكە..

سىيەم: لەگەل ھەموو چىرۆكىڭدا ھەستاوم بە نوسىنى كۆمەلەك پەندو ئامۇزگارى و
وانە كە خوينە زىاتر سود لە چىرۆكە كان وەردەگىزىت.

ھەموو چىرۆكىك كە نوسىومە.. لە خۇم پىرسىوھ: ئايا پىڭمبەرى خوا (ﷺ) بۇچى
ئەم چىرۆكەى باس كىدوھ؟ مەبەستى بوھ چ پەيامىك بگەيەنەت و چ وانەك فەرى ھاۋەلە
شىرىنە كانى بكات.. ئىتر خۋاى گەورە مېشك و فېكرمى دەكردەۋە و كۆمەلەكى زۆر پەندو
وانەم لى وەردەگىزىت..

داۋاكارم لە خوينەرانى خۇشەويستىم كە ھەر چىرۆكىك دەخوينەۋە، بە دوايدا ئەو
پەندو ئامۇزگارىانە فەرامۇش نەكەن و بېخوينەۋە و چونكە ئەو خالانە ھەنگوينە
گوشراۋەكەيەتى و چىرۆكە كانى زىاتر مانابەخشتىر دەكات و چىزىيان پى دەدات.

لە كۆتايىدا داۋاكارم لە خۋاى گەورە ئەم كارەم لى وەرىگىزىت و بىكاتە جىگەى
پەزامەندى سەرجم خوينەران و بېيىتە ھۆكارىكى باش و كارىگەر لە ژيانانداۋ باشانىش
بېگىزىنەۋە لە ناۋ كۆرۈ كۆمەلدا چونكە چونكە ئەم چىرۆكانە داپىزراۋى خەيال نىن و
پاستىن و لە مېژودا پوى داۋە كە سىكىش دەيگىزىتەۋە كە سەردارى پىڭمبەرانە محمد
(ﷺ) و خۋاى بالادەستىش لە رېڭاى نىگاۋە خستويەتە دليەۋە و ئەويش بۇ ئومەتەكەى
گىزىپاۋەتەۋە.

لە كۆتايىدا ئەمەۋىت ئەۋە بلىم بە خوينەرانى ئەم چىرۆكانە كە ھەمويان فېكرەكانيان
لە پىڭمبەرى خواۋەيە (ﷺ) لە رېڭەى نىگاۋە و داپشتەۋەى بە شىۋەيەكى ئەدەبى و
ھونەرى لە لايەن مەۋەيە و مەنىش ئەۋەپى ھەۋلەم داۋە لە تەفسىرو ماناكرىنەكانى
زانايانى ئىسلامەۋە سود وەرىگىزىم بۇ دىزىكرىنەۋەى چىرۆكە كان و ھەندىك پوداۋىشى خۇم
لە داپشتىنى خەياللى خۇمەۋە و مەبەستىم ئەۋە بوھ كە چىرۆكە كە بچىتە قاللى نواندەۋە.

مەنىش تا لە ژياندام ئاۋاتم ئەۋەيە كۆمەلەك ئەكتەرى بە توانا ھەستىن بە نەياشكرىنى لە
چەند زنجىرە چىرۆكىڭداۋ ئەۋ كاتە خۇيش ئامادەم لە دەرھىنانەكەيدا ھاۋكارىيان بگەم و
ئەگەر پىئويستىش بكات خۇيشم پۇللى تىدا دەبىنم زۆر بە شانازىەۋە.

من نامۆزگاریم بۆ وتارییژو کۆرگره‌کان و نه‌وانه‌شی به‌رنامه‌ی ته‌له‌فزیۆنی هه‌یه‌ با پشت به‌ستن به‌ گێڕانه‌وه‌ی چیرۆك.. چونکه‌ چیرۆك وه‌ك نوسینی سه‌ر به‌رد له‌ ناو دڵدا هه‌لده‌کۆلرێت و له‌ بیر ناچێته‌وه‌..

خوای (عز و جل) یش له‌م باره‌یه‌وه‌ به‌ پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی ده‌فه‌رموویت: ﴿فَأَقْصَصْ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾^۱ واته‌: چیرۆکیان بۆ بگێڕه‌وه‌و به‌لکو له‌ ڕێگه‌ی نه‌و چیرۆکانه‌ بپوه‌ش بخه‌نه‌ کارو موسلمان ببن.

سه‌یر نه‌بێت به‌ لاته‌وه‌ که‌ من بیرم کردۆته‌وه‌ له‌م لایه‌نه‌وه‌ بنوسم و چیرۆك دا بپێژم چونکه‌ زۆر به‌ سوده‌ بۆ به‌رده‌وامی و ڤاوه‌ستان له‌سه‌ر بیروباوه‌ڕی پاکی ئیسلامه‌تی و نامۆزگاریشه‌ بۆ یه‌که‌یه‌که‌ی موسلمانان وه‌ك خوا ی گه‌وره‌ ده‌فه‌رموویت: ﴿وَكَلَّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾^۲

((والله من وراء القصد))

نوسه‌ر عمر توفیق الخطاط

هه‌له‌ بجه‌ی شه‌هید

۲۰۱۱/۱/۳

۱ الاعراف (۱۷۶).

۲ هود (۱۲۰).

القصة الاولى

نجاح الأعمى

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) انه سمع النبي (ﷺ) يقول: ((ان ثلاثة من نبي اسرائيل ابرص واقرع واعمى، اراد الله ان يبتليهم فبعث اليهم ملكاً، فاتى الأبرص فقال: اي شيء أحب اليك؟

قال: لون حسن، وجلد حسن، ويذهب عني الذي قد قذرني الناس، فَمَسَحَهُ، فذهب عنه قذره واعطى لوناً حسناً.

قال: فأَيُّ المال احب إليك؟ قال: الابل، او قال: البقر -شك- من الراوي- فاعطي الناقة عشراء، فقال: بارك الله لك فيها.

فاتى الأقرع فقال: أي شيء أحب اليك؟ قال: شعر حسن، ويذهب عني هذا الذي قذرني الناس، فمسحه، فذهب عنه واعطى شعراً حسناً، قال: اي المال احب اليك؟ قال: البقر، فاعطي بقرة حاملاً، وقال بارك الله لك فيها.

فاتى الأعمى فقال: اي شيء احب إليك؟ قال: ان يرد الله الي بصري فابصرُ الناس، فمسحه فرد الله إليه بصره وقال: أَيُّ المال احب اليك؟ قال: الغنم، فاعطي شاةً والداً فانتهج هذان وولد هذا.

فكان لهذا واد من الابل، ولها واد من البقر، ولهذا واد من الغنم.

ثم انه أتى الأبرص في صورته وهيئته، فقال: رجل مسكين قد إنقطعت بي الحبال في سفري، فلا بلاغ لي اليوم إلا بالله ثم بك، اسألك بالله الذي أعطاك اللون الحسن والجلد الحسن والمال، بعبيراً ابتلج به في سفري، فقال: الحقوق كثيرة.

فقال: كأنني اعرفك الم تكن ابرص يقذك الناس، فقيراً، فاعطاك الله؟

فقال: انما ورثت هذا المال كابراً عن كابر، فقال: إن كنت كاذباً فصيرك الله الى ما كنت.

واتى الأقرع في صورته وهيئته، فقال: له مثل ما قال لهذا، وردَّ عليه مثل ما رد هذا،

فقال: ان كنت كاذباً فصيرك الله الى ما كنت.

واتی الأعمى في صورته وهيئته، فقال: رجل مسكين وابن سبيل انقطعت بي الحبال، في سفري، فلا بلاغ لي اليوم إلا بالله ثم بك، اسالك بالذي رد عليك بصرك شاة اتبلغ في سفري فقال: قد كنت أعمى فرد الله إلي بصري، فخذ ما شئت ودع ما شئت فوالله ما أجهدك اليوم بشيء اخذته لله عز وجل، فقال: أمسك مالك فانما ابتليتكم فقد رضي الله عنك، وسخط على صاحبك)).^۱

واته: ئەبو هورەیره (خوای ئی پازی بیئت) ده‌گێڕێته‌وه که پیغه مبه‌ری خوا (ﷺ) ئەیفه‌رموو: له‌ناو به‌نی ئیسرائیلیه‌کاندا سی‌کەس هه‌بوون یه‌کێکیان نه‌خۆشی به‌لەکی له‌گه‌ڵدا بوو، دوه‌میان که‌چه‌ڵ بوو، سییه‌میان نابینا بوو.

خوای گه‌وره‌ ویستی تاقییان بکاته‌وه -تا بزانی‌ت کامیان به‌ سه‌برو ئارام‌و شوکری خوای له‌سه‌ر ده‌که‌ن- سه‌ره‌تا چو بۆ سه‌ردانی ئەو که‌سه‌یان که پیستی شیوا‌بو، هه‌موو له‌شی په‌له‌په‌له‌ی سپی تی‌که‌وتبو -فریشته‌یه‌کی بۆ ناردن له‌ شیوه‌ی مرقی‌کی هه‌ژارداو چو بۆ لای که‌سی یه‌که‌م و پێی وت: خۆشترین هه‌زو ئاره‌زوت چیه‌؟ ئەویش وتی: په‌نگی‌کی جوان و پیستی‌کی جوان و ئەو نه‌خۆشیه‌م نه‌می‌نێت که به‌ هۆیه‌وه‌ خه‌لکی قی‌زم ئی ده‌که‌نه‌وه‌.

فریشته‌که ده‌ستی‌کی پێدا هێناو به‌ ویستی خوا -پیاوه‌که‌ خۆشی بویه‌وه‌ هه‌یج قیزه‌ونی‌ه‌کی پێوه نه‌ماو په‌نگی‌کی جوانی پێ به‌خشرا، پاشان پیاوه‌که‌ پێی وت: له‌ سامانی دنیا زیاتر هه‌زت له‌ چیه‌ی؟ کابرا وتی: خوشتر (له‌ پیاویه‌تی‌کدا) ده‌لێ مانگا- خوشتری‌کی ئاوسی پێ به‌خشراو پێی وت: خوای گه‌وره‌ فه‌رپو به‌ره‌که‌ت بخاته‌ ئەم خوشتره‌ته‌وه‌..

دواتر چو بۆ سه‌ردانی کابرای بی‌مو (که‌چه‌ڵ) و به‌ هه‌مان شیوه‌ به‌ویشی وت: هه‌زو ئاره‌زوت له‌ ژياندا چیه‌ی؟ ئەویش له‌ وه‌لامدا وتی: قزێکی جوانم هه‌بی‌ت و ئەم که‌چه‌لیه‌م

۱ فه‌رموده‌که (متفق علیه)، له‌ رياض الصالحين، لا‌په‌ په‌ (۳۰) ژماره (۶۶) دا هاتوه‌.

نەمىنىت كە خەلگى قىزۇ بىزىم ئۆ دەكەنەۋە، فرىشتەكە بە ھەمان شىۋە دەستىكى ھىنا بە سەرى ئەمىشداۋ ھەر لەۋىدا خوش بويەۋە بو بە خاۋەنى قىزىكى جوانو كەشخە، - لە خوشياندا ھەر دەستى پىدا دەھىنا - و پاشان فرىشتەكە لىتى پرسى: ئەى لە مالو سامانى دىنا ھەزەت لە چىيە؟ وتى: ھىۋايەتم ئەۋەيە مانگام ھەيىتو خوايش (عزوجل) مانگايەكى ئاۋسى پى بەخشىو فرىشتەكە دوعايەكى خىرو بەرەكەتى بۆ كىردو پۇيشت بەجىي ھىشت.

دواتر چو بۆ سەردانى پىۋە نابىناكە كە ھەردوۋ چاۋى كۆيۈر بوو لىتى پرسى: براكەم ئايا تۆ ھەزەت لە چىيە زىاتر لە ھەموو شىتەك؟ نابىناكە وتى: خۋاي گەۋرە ئەم دوو چاۋەى پى بېخشىمايەتەۋە خەلگىم پى بىنىيايە، فرىشتەكە دەستىكى ھىنا بە چاۋەكانىداۋ خۋاي گەۋرە ھەردوۋ چاۋەكەى چاككردەۋە و پاشان لىتى پرسى: ئەۋا خوا ھەردوۋ چاۋى بۆ گىرپايتەۋە ئەى پىم بلن چ شىتەك ھەزەت ئۆ دەكەيت لە سامانى دىنا داۋاي بىكە؟ كابرا وتى: مەر، و مەپىكى ئاۋسى پى بەخشراۋ پاشان خوشترەكە و مانگاگە و مەرەكە بەچكەيان بوو - بە مەۋرى زەمەن - نۆر بون و بون بە پان و گاگەل، ھەريەكەيان مالەكەى بو بە پىرى دۆلەك.

پاش چەند سالىك خۋاي گەۋرە لە شىۋەى ھەمان مەۋفدا فرىشتەكەى ناردەۋە بۆ لايان و سەرەتا چۈەۋە لاي كابراكەى كە نەخۋشى پىستى لەگەلدا بو (لە شىۋەى پىۋەىكى ھەۋارو سۈالگەردا) چۈە پىگەى و پىتى وت: پىۋەىكى ھەۋارم لە سەفەردام دەستم لە ھەموو شىتەك بىراۋە ھىچ پەنايەكم نىيە جگە لە خواۋ پاشان دەستگىرىي تۆ، بۆيە داۋات ئۆ دەكەم تۆۋ ئەۋ خۋايەى ئەم پەنگە جوان و پىستە جوانى پى بەخشىۋى و كىرۋىتى بە خاۋەنى دارايى، يەك خوشترەم بەدەرى تا بتوانم لەم سەفەرەمدا سۈارى بىم بىمگەيەننە شۋىنى خۆم.

كابراى - نەگەت - بە فەيزىكەۋە وتى: داۋاي لىيۈردن دەكەم مافدارى نۆرم بە سەرەۋەيە و ناتوان خوشترەت پى بەدەم.

فريشته كهش - له شيوه ي پياويكى جل شپى هه ژاردا بوو: - سه يريكى كردو ليى ورد بويه وه و وتى: ئه ليى ويناك ده كه م و نه تناسمه وه، ئه رى تۆ ئه و كه سه نه بويت كه نه خووشى گوليت له گه لدا بوو خه لكى نزىكت نه ده بونه وه و قيزيان ئى ده كريتته وه و داماو يكى هه ژار نه بوى خواى گه وره ده و له مهندي كرديت و كرديتى به خاوهنى ئه م هه موه خوشتره ؟ به كه شخه يه كه وه وتى: ئه رى كابرا تۆ ده لئى و پيئه ده كه يت، هه ژارى چى و هيچى چى من هه ر له باو پاي پيرانمه وه ده و له مهندي بووين و له وانه وه بۆم ماوه ته وه .

فريشته كهش هه ناسه يه كى بۆ هه لكيشاو پيى وت: ده ي هه ر خوشترم مه ده رى و نامه وى منته ت نه بىت به لام ئه گه ر درۆ بكه يت خواى گه وره بتكاته وه به هه ژارو گوله كى جاران ان شاء الله، ئه مه ي وتو ليى داو پويشت.

خوايش قپى خسته ناو خوشتره كان و هه مووى له ناو بردو ليى سه نده وه و خووشى وهك جاران توشى هه مان نه خووشى كرده وه .

پاشان به هه مان شيوه چوو بۆ مالى پياوه كه چه له كى جاران و ده بينى ده و له مهندي بووه و حيسابى مانگا و سامانى خۆى نازانىت و قزىكى ره شى جوانى خاوى شوپ كردۆته وه به ملاولاى شانيداو له ناو خزمه تكاره كانيدا به كه شخه يه كه وه دانيشتبو.

ليى نزىك بويه وه و سلاوى ئى كردو هه مان داواكارى پيشوى له ميش كرده وه و ئه ميش (داماوه) له تاقى كرده وه كه دا ده رنه چو هه مان وه لامى ره ق و وشكى پياوى يه كه مى دايه وه .

فريشته كهش خوايش پيى وت: ئه گه ر درۆت كردو وا نه بو ئه وه خواى مه زن وهك جاران كه چه لت بكاته وه و داماو هه ژار پشت بكاته وه و پاش ماوه يه ك به و جوهرى ئى هاته وه . ئه م جاره و به هه مان جلوبه رگو و شيوه هه ژارييه وه چو بۆ لاى كابراى نابيناكه ي جاران و پاش سلاوكردن به پارانه وه و ده ست پان كردنه وه و پيى وت:

پياويكى هه ژارو ده ست كورتم، پيى واريكم و پيگا كه م دوره و ده ستم له هه موو لايه ك بچراوه و له دواى خوا ئوميدم تۆى كه ده سترگوييه كم بكه يت و داوات ئى ده كه م تۆو ئه و

خوايەى كە چاۋەكانى چاك كرديتەۋە مەپرىكم پىى بده تا بتوانم به ھۆيەۋە بگەمەۋە ناو كەسو كارو شوپىنى خۆم.

پياۋەكەش چاۋەكانى پىر بون له ئاۋو فرمىسك پىياندا ھاتە خوارەۋە كە ئەو ساتەۋەختە تالەى ھىنايەۋە يادى و بۆيە پىى وت: ئەى براى ھەژارم به پاستى من ۋەختى خۆى كوپرو نابينا بوم و خواى گەۋرە و ميھرەبان بەزەيى پىمدا ھاتەۋە و چاۋەكانى بۆم گەپاندەۋە و سوپاسى بىى پايانى دەكەم و پىت دەلئىم چەندت پىى خۆشە له مەپو مالات بىبە و چەندم بۆ بەجىى دىللى بە ئارەزوى خۆت بەجىى بىللە و لەبەر خاترى خواى (عز وجل) دەست نادەمە رىگات.

فريشته كە وتى: مالى خۆت بۆ خۆت، ئەۋە ئىۋە ھەرسىكتان له لايەن خواى گەۋرەۋە تاقى كرانهۋە و له ئاكامدا خوا له تۆ پازى بو يانخوا مولك و سامان و چاۋەكانت پىرۆز بن لىت و شادمان بيت ان شاء الله، وبىشزانە كە خوا له دوو ھاۋرىكەى ترت زوير بو، ۋە ۋەك خۆيان و جارانى لى كىردنەۋەئى گول و گەپو كەچەلى كىردنەۋە.

*

*

*

چیرۆکی یه‌كه‌م

نابیناكه‌ ده‌رچو

كه‌چه‌ڵ و گه‌ر په‌ و كوێره‌ سێ هاوپی بون و ژۆریه‌ی كاته‌كانیان پێكه‌وه‌ به‌سه‌رده‌برد،
كه‌چه‌ڵ و گه‌ر په‌ ژۆر ناشكوری بون و هه‌میشه‌ هه‌سودیان ده‌برد به‌ خه‌لكی و له‌ خوای گه‌وره‌
ناپازنی بون..

كه‌چه‌ڵ (ده‌ست ده‌بات سه‌ری ده‌خورێنیت) و ده‌لیت: ئه‌گه‌ر قژێکی جوانم ده‌بو به‌ خوا
شام به‌ سه‌پان نه‌ ده‌زانێ.. به‌لام بلیتم چی.. سه‌یر سه‌یر نه‌ و كوێره‌ قژی چه‌ند جوانه‌..
ده‌ك به‌ میراتی بیته‌..

گه‌ر په‌: بابا ده‌وا له‌ كه‌س مه‌كه‌.. ئه‌وه‌تا من ده‌لیتی پلنگم.. هه‌مو گیانم په‌له‌ په‌له‌یه‌ و
نازانم خوا بۆچی به‌زه‌یی پێمدا نایه‌ته‌وه‌ و له‌م گه‌ر و گولیه‌ پزگارم ناكات، چیم كردوه‌ له‌
دنیا تا موسته‌حه‌قی ئه‌م نه‌خۆشیه‌ بم..

كه‌چه‌ڵ/كلاره‌كه‌ی ده‌بات و ده‌یكاته‌وه‌ سه‌ری و سه‌یری كوێرێکی قۆز ده‌كات كه‌ قژێکی
په‌ش و جوانی پێوه‌یه‌ و به‌ لایاندا تێده‌په‌ڕیت و ده‌لیت:
گه‌نج: مه‌رحه‌با لیتان.

كه‌چه‌ڵ: مه‌رحه‌با سه‌رچاو قژخاو گیان.. ده‌ست ده‌هێنیت به‌ قژی لاوه‌كه‌ داو ده‌لی:
باشه‌ خوا چیت ئی كه‌م ده‌بویه‌وه‌ قژێکی ئاواشت به‌ من بیه‌خشیایه‌، خۆ به‌ ناشكوری
نایلیتم..

گه‌ر په‌: ئه‌ی سه‌یری ئه‌ و پێسته‌ ناسكه‌ی بۆ ناكه‌ی كه‌چه‌ڵ گیان.. منیش ئاوا كه‌س قیزی
نایه‌ت سه‌یرم بكات.. خوا ئاوا به‌شی كردوه‌ به‌ ساقه‌ی به‌شی بم..

گه‌نج: برایان.. نه‌خۆشی تاقیكرده‌وه‌ی خوایه‌.. ده‌بیته‌ سه‌بر و ئارامی له‌سه‌ر بگرن و
ناشكوری ده‌رمه‌به‌رن.. ژۆر گوناھێکی گه‌وره‌یه‌..

کەچەل: نامەوی ئامۆزگاریمان بکەیت.. خۆشمان شتێک لە شەرع دەزانین بەلام بە خوا تا ماوم لە بەشی خۆم پازی نابم هەرچەندە..

گەرە: ئەم گەنجە ئەگەر توشی بەلەکی دەبوو.. یان کەچەل دەبوو.. خۆزگە هەر ئاواي دەوت.. کۆرە بە ساقەیی سەبر بـم.. خۆین و گۆشتم خۆ ئاسن نیم.. تا کە ی سەبر..

گەنج: من نازانم ئەگەر خوای گەرە بە نەخۆشی تاقیم بکاتەو.. ئایا دەر دەچم یان نا، بەلام ئەگەر نەخۆش بکەوم (إنشاء الله) بە ئارام دەبم چونکە خوا پقی لە کەس نیە و موسڵمانی زۆر خۆش دەوێت..

کەچەل: ئەگەر خۆشی گەرە بومایە دو تال موی دەکرد بەسەر مەو..

گەنج: خوای گەرە بە هەژاری و بە نەخۆشی مرقۆ تاقی دەکاتەو تا بزانییت تا چ پادەیهک لە ژێر بارێ خوادا بە سەبر دەبن و ئەو کاتە ئەجری ئارامگرا نیان دەست دەکەوێت و خوا لێیان پازی دەبێت.. دە ی من دەپۆم خوا حاغیز..

لەم کاتەدا گەنجە کە دەپۆشیشت چاوی کەوت بە پیاویکی کوێر بەرەو ناو شەقامە کە دەپۆشیشت و تەقە ی گاجۆنە کە ی دەهات.. بە پە لە پای کرد بۆ لای و دەستی گرت و پێی وت:

گەنج: مامە گیان ئەملا بگرە بەسەر شوستە کەدا برۆ.. بێنە با دەستت بگرم بزانم بۆ کوێ دەچی با بتگەیهنم.

کوێر: زۆر زۆر مەمنونتم.. برای گەنجم.. خوا دەس بە بالی عومرتەو بەگرتیت و هاوکاری کوێریکی وە ک من دەکە ی.. من خوا ئەم نیعمەتە ی داوە پێم بە ساقە ی بەشی م.

گەنج: ئەللا.. لەو دڵ و دەرونە.. لەو بیروبووا قایمەت.. خۆزگەم پێت.. کە کوێری بە نیعمەتی خوا دەزانی.. بەراستی تۆ لە تاقیکردنەو ی خوادا دەرچویت إنشاء الله.. مژدەت لێ بێت.

کوێر: من چۆن هه‌زاران نيعمه‌تی خوام به‌ سه‌ره‌وه‌یه‌ له‌ بیرى بکه‌م ته‌نها له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی له‌ نيعمه‌تی چاو بپه‌شی کردوم؟ ها... نا نا من به‌ ساقه‌ی په‌روه‌ردگارم بـ...

گه‌نج: زۆر جوانه‌.. به‌ پاستی ئه‌گه‌ر هه‌مو که‌س ئاوا سه‌یری خوای خۆيانیان بکړایه هه‌رگیز ناشکوریان ده‌رنه‌ده‌بړی... پێت نه‌وتم بۆ کویت به‌رم؟.

کوێر: به‌ قوربانت بـ... ئه‌پۆم به‌ره‌و خوار بۆ لای دو هاورپم که‌ ئه‌وانیش هه‌ریه‌که‌و به‌ ده‌ردێک گرفتارن و پێکه‌وه هه‌ندێ قسه‌ی خۆش ده‌که‌ین و کات به‌سه‌ر ده‌به‌ین..

گه‌نج: (به‌ پێکه‌نینه‌وه) ناشی بۆ لای که‌چه‌ل و گه‌په‌که‌ بپۆیت؟

کوێ: با، بۆ لای ئه‌وان ده‌چم به‌لام کوپم بۆ وایان پێ ده‌لێی گوناچه‌ خوا وای ئێ کردون؟

گه‌نج: هه‌رگیز گالته‌م به‌ که‌س نه‌کردوه‌.. به‌لام ئه‌و دو هاورپه‌ت زۆر ناشکوری ده‌که‌نو به‌ باری خوا پازی نین...

کوێر: قه‌یناکا لێیان مه‌گه‌ره‌.. گرفتاران دلیان ناسک بوه‌ته‌وه‌و ته‌حه‌مولیان که‌م بۆته‌وه‌ عه‌زیزه‌که‌م به‌لام ده‌رونیان خاوێنه‌..

گه‌نج: خۆزگه‌ مامه‌گیان ئه‌وانیش وه‌ک تۆ به‌ ئارام و خۆگه‌ربونایه‌.. ئه‌وه‌تان بپۆ بۆ لایان دانیشه‌.. ده‌ی خوا حافیز..

کوێر: خوا حافیزت بپێت و خوا کۆمه‌کت بکات و هاوکاری منت کرد..

کوێر ده‌روات بۆ لای که‌چه‌ل و گه‌په‌و داده‌نیشیت و ده‌لێت:

کوێر: مه‌رحه‌با لێتان.. برایان..

گه‌په‌: مه‌رحه‌با سه‌رچاو ئه‌وه‌ چی بو دواکه‌وتی ئێمه‌ له‌ زوه‌وه‌ لێره‌ین و چاوه‌پوانی تۆشمان ده‌کرد..

کوێر: ئێوه‌ نازانن.. نابینایی چه‌ند نا‌په‌حه‌ته‌و خاوه‌نی خۆیشی نیه‌و دنیا نابینیت..

گه‌پ: ئاوايش هه‌ر شکوری خوا ده‌که‌ی و نا‌په‌زه‌ک ده‌رنابپیت..

کوێر: اُستغفر الله.. من ئەك چاوم.. دەست و قاچیشم ئی بێهێتووە هەر سوپاسی خوا دەکەم.. من چیم بەرامبەر خواپەکی گەورە و بە دەسەلات..

کەچەل: ئەو باشە ئێمە تاوانمان چیه و ئاوا دوچارى نەخۆشى بوین.. کەچی ئەها (سەیری خەڵکە کە دەکات) ئەو هەموو خەڵکە ساغ و سەلامەتن دەئێتی گۆیژی کوێرن..

گەرە: ئەشیەوێت بە بەشی خوا پازى بین.. بەلام بە هەر حال سوپاس بۆ خوا..

پاش ماوه‌یه‌ك قسه‌کردن و گفتوگۆ بڵاوه‌ی ئی دەکەن و دەپۆنه‌وه..

کوێر: پێش ئەوه‌ی بپۆنه‌وه بۆ مال با شتێك هه‌یه پێتان بێم ئەویش ئەوه‌یه له‌وانه‌یه ئەم دەر دو‌به‌لایه‌ خێرى پێوه‌ بێت بۆمان.. بۆ نمونه‌ كۆ دەئێ من چاوم هه‌بوایه مه‌غرورێكى له‌ خوا یاخى نەدەبوم؟ یان ئێوه؟ بڕایان نەخۆشى و هه‌ژاری نیعمه‌تى خوان بەلام كەس هه‌ستى پێ ناكات..

کەچەل: ئەم قسه‌یه‌ له‌ هه‌چ كۆى نەكەیت، هەر حه‌یات دەچێت.. نەخۆشى و هه‌ژاری به‌لانی نەك نیعمه‌ت..

کوێر: من پێم وایه‌ ئەگەر ده‌وله‌مەند بومایه‌ غه‌راو سه‌رگه‌ردان ده‌بوم و ده‌ستگه‌رمی هه‌ژارانمان نەدەکرد..

گەرە: وا نیه‌.. خوا ئەكا من چاك ده‌بمه‌وه‌ و ده‌وله‌مەند دەبم هه‌میشه‌ یارمه‌تى نەخۆش و هه‌ژارو كەم ده‌سته‌كانم ده‌کرد..

کەچەل: به‌ خوا منیش بۆ قابيله‌ خۆم و ئیستام له‌بیر بچێت؟!

کوێر: یاخو واییت.. به‌لام مه‌حاله‌ مه‌گه‌ر په‌حمى خۆی له‌گه‌ڵدا بێت.

هه‌مو ده‌چنه‌وه بۆ مال.

پاوى: خۆی گه‌وره‌ كه‌ ژۆر باش له‌ حال و دڵ و ده‌رونى ئەم سیانه‌ ئاگاداره‌ و ده‌زانیت کامیان له‌ باره‌ بۆ ده‌رچون.. به‌لام بۆ ئەوه‌ی قسه‌یان نەمێنیت فریشته‌یه‌ك له‌ به‌رگی پیاویكى پیری هه‌ژاردا ده‌نێریت بۆ لای هه‌ریه‌كه‌یان.

پیاوه‌ گه‌ر په‌که‌ دانیشته‌وه‌ و هه‌ر خۆی ده‌خوڕێنێت.. له‌م کاته‌دا فریشته‌که‌ دێت بۆ لای پێی ده‌لێت:

فریشته: سه‌لامون عه‌له‌یکوم برای برۆدارم..

گه‌ر: وه‌ عه‌له‌یکه‌ سه‌لام مامه‌ پیره‌ گیان.. ئه‌وه‌ چۆن لێم نزیک بویته‌وه‌؟ خۆ هه‌مو خه‌لکی قیژم لێ ده‌که‌نه‌وه‌ له‌ تاو گه‌ر پو‌گولیم و دو‌رم لێ ده‌گرن ته‌نانه‌ت مناله‌کانی خۆیشم..

فریشته: برای غه‌مناکم بۆچی وا دلته‌نگی تۆ هه‌ز به‌ چی ده‌که‌ی با له‌ خوای گه‌وره‌ بپاریمه‌وه‌ بۆت به‌لکو پێت ببه‌خشیت -إنشاء الله-..

گه‌ر: به‌ هه‌زی خۆم بێت هه‌زم ده‌کرد منیش وه‌ک تۆ، وه‌ک ئه‌و خه‌لکه‌ له‌شم ساغ بوايه‌ و خاوه‌نی پێستیکی جوان و نه‌رم و شل بومایه‌.. ئیتر هیچم له‌ خوا نه‌ده‌ویست..

فریشته ده‌سته‌کانی به‌رز ده‌کاته‌وه‌ بۆ ئاسمان و هه‌ندێ دو‌عای بۆ ده‌کات و پاشان ده‌ستی‌ک ده‌هێنێت به‌ سه‌ر لاشه‌ی پیاوه‌ گه‌ر په‌که‌ داو یه‌کپارچه‌ خۆش ده‌بێته‌وه‌!!

گه‌ر: ها.. ها.. ئه‌مه‌.. منم.. ئه‌للا.. خۆ پێستم جوان و نه‌رم و شل بویه‌وه‌.. یاخو به‌خێر بێی تۆ فریشته‌ی په‌حمه‌تی و خوات بۆ منی نارده‌وه‌.. هه‌زار سوپاس بۆ خوای به‌ساقه‌ت بم و ژۆر مه‌منونتم ژۆر..

فریشته: من کارێکم نه‌کردوه‌.. شایانی سوپاس بێ، من ته‌نها بۆت پارامه‌وه‌ و خوا چاکی کردیته‌وه‌.. چه‌ند جوان بویت عه‌زیزم..

گه‌ر: کوره‌ به‌ خوا که‌چه‌له‌ و کوێره‌ی هاوڕێم بزائن هه‌ر شیت ده‌بن.. گیایان..

فریشته: ئه‌ی گوزه‌رانت چیه‌؟ وه‌زعی مادیت چۆنه‌؟

گه‌ر: وه‌زعی مادیم چۆنه‌.. به‌م حاله‌وه‌ ده‌بێت چۆن بێت به‌ خوا خزم و که‌سو دراوسێکان هاوکاریان کردوم ئه‌گینا له‌ برسا ده‌مردین.. به‌لام ماده‌م چاک بومه‌ته‌وه‌ خۆم کاسپی ده‌که‌م..

فریشته: له‌ ناو مال و سامانی دنیا هه‌ز ده‌که‌یت خوای گه‌وره‌ چیت پێ ببه‌خشیت؟

گه‌پ: هه‌زم له‌ حوشره‌، نا هه‌زم له‌ مانگایه‌.. هه‌ر کامیان بێت نيعمه‌تی خوايه‌..
 فريشته: ده‌ی من حوشرێکی ئاوسم هه‌یه‌ و ئه‌مه‌ی بيبه‌خشم پێت.. کردومه‌ به‌ خێر.
 گه‌پ: زۆر مه‌منونتم.. سوپاست ده‌که‌م. (پاش که‌مێک حوشره‌که‌ی بۆ هێنا و ئه‌ویش له‌
 خۆشیاندا هه‌ر ماچی ده‌کرد و په‌شۆکه‌ی به‌ر نه‌ده‌دا..).

به‌ هه‌مان شێوه‌ فريشته‌که‌ چو بۆ لای پیاوه‌ که‌چه‌له‌که‌ و پاش سلاوکردن پێی وت: ها
 برای خۆم تۆ له‌ دنیا دا چیت زۆر پێ خۆشه‌..

که‌چه‌ل: وه‌للاهی.. ئه‌وی راستی بێت.. قزێکی جوانم هه‌بوايه‌ و ئه‌م برینانه‌ی سه‌رم
 خۆش بونایه‌ته‌وه‌ که‌ خه‌لکی قیزم لێ ده‌کاته‌وه‌..

فريشته‌که‌: دوعای بۆ کردو ده‌ستی هێنا به‌ سه‌ریدا و یه‌کسه‌ر خۆش بویه‌وه‌ و قزێکی
 جوانی خاوی پێوه‌ بو.

فريشته: ئه‌ی باشه‌ له‌ مالی دنیا هه‌ز ده‌که‌ی خوا چیت پێ ببه‌خشیت..
 که‌چه‌ل: جا توخوا عه‌یب نیه‌ داوای مالی دنیا بکه‌م.. دواي ئه‌وه‌ی ئه‌م قژه‌ جوانه‌ی
 پێ دامه‌وه‌.. (ده‌ستێک ده‌هێنیت به‌ قزێ خۆیدا)..

فريشته: هه‌ز ده‌که‌م بیلێی..

که‌چه‌ل: ماده‌م وای لێهات.. دیاره‌ تۆ پیاویکی چاک و خواناسی و وه‌لی خوايت و دوعات
 گیرایه‌، من زۆر هه‌زم به‌ به‌ خێوکردنی مانگایه‌..

فريشته‌که‌ وتی من مانگایه‌کم هه‌یه‌ و کردومه‌ به‌ خێرو.. وا ده‌زانم زۆر به‌ تۆ ده‌شیت،
 ئیستا بۆت دینم.. بۆی ده‌هێنیت و پێی ده‌لێت:

ده‌ك خوا به‌ره‌که‌تی تێ بخت و بۆت و زۆر ببن..

راوی: به‌ هه‌مان شێوه‌ فريشته‌که‌ له‌ شێوه‌ی هه‌مان پیاوی یه‌که‌مدا پۆیشت بۆ لای
 پیاوه‌ کوێره‌که‌.. ده‌بینیت به‌ گۆچانیکه‌وه‌ به‌ پێگایه‌کدا ده‌پوات و خه‌ریکه‌ له‌ پێگا که‌
 به‌ره‌و که‌نده‌لانه‌که‌ ده‌پوات خێرا پاده‌کات و ده‌ستی ده‌گریت و ده‌یهێنیت و سه‌ر پێگا که‌..

كوێر: ده‌ك به‌ر په‌حمه‌تی خوا بکه‌ویت وا گه‌یشتیته‌ فریام.. ئه‌وه‌ من ئه‌م پێگایه‌م بۆ
 ئی تێکچو خۆ من یه‌که‌م جارم نه‌بو ئه‌مه‌ پێگه‌ی چه‌ند ساله‌مه‌؟
 فریشته: ئه‌ی چۆن من خێرم بگات؟ ئه‌گه‌ر تۆ لانه‌ده‌یت و من نه‌ته‌ئینه‌وه‌ سه‌ر پێگا
 پاسته‌که‌..

كوێر: ده‌ستی فریشته‌که‌ ده‌گرێت و ده‌لێت: (چه‌ند ده‌ستیکی نه‌رم و شله‌ ده‌لێی تا
 ئیستا گوناھی پێ نه‌کراوه‌.. پێبوار مالت ئاوا بێت.. خۆ له‌م پۆزگاره‌دا خه‌لکی به‌ ده‌م
 نابیناوه‌ ناچن..

فریشته: چۆن ده‌بێ سوپاسی خوا نه‌که‌ن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که‌ ئه‌وانی کوێرو نابینا
 نه‌کردوه‌ به‌ هه‌ر حاڵ من زۆر سۆزو به‌زه‌ییم به‌ تۆدا دێته‌وه‌ پێم بلێ له‌ دنیا ئاوات چیه‌..
 به‌لکو من دوایه‌کت بۆ بکه‌م و خواش قبولی بگات -إنشاء الله-؟

كوێر: منیکی کوێر ئاواتم چی بێت؟ هه‌یج شتیکی ئه‌م دنیا به‌خۆش نیه‌ به‌بێ چاو..
 خۆزگه‌ خوای په‌روه‌ردگارم لوتفی له‌گه‌ڵدا ده‌کردم و چاوه‌کانی پێ ده‌دامه‌وه‌ و سه‌یری
 خه‌لکیم پێ بکردایه‌.. ئای چه‌ند خۆش بو..

ده‌زانی برای هاو‌دینم ئیمه‌ی نابینا ئه‌گه‌ر سه‌رپشک بکڕین له‌نیوان پاشایه‌تی و
 چاکبونه‌وه‌ی چاومان.. به‌ خوا که‌سمان پاشایه‌تی که‌ هه‌لنا‌بژێرین.. به‌لام خاڵۆ گیان زۆر
 که‌س ئه‌م دوایان بۆ کردوم به‌لام...

راوی: فریشته‌که‌ پوی کرده‌ ئاسمان و ده‌سته‌کانی به‌رز کرده‌وه‌ و داوای کرد له‌ خوای
 بالاده‌ست که‌ چاوه‌کانی بۆ بگێڕێته‌وه‌ و پاشان ده‌ستی هه‌ینا به‌سه‌ر چاوه‌کانی کوێره‌داو
 کوێره‌ بینایی بۆ گه‌راپه‌وه‌ و دنیا‌ی بینای بۆ یه‌که‌م جار..

له‌ خۆشیاندا رای ده‌کرد به‌و ئاوه‌داو هه‌ر سوژده‌ی شوکری ده‌برد و ده‌یوت خوا به‌
 قوربانیت بم ئه‌مه‌ منم.. پیاوه‌که‌ی ماچ ده‌کرد و باوه‌شی پێدا ده‌کرد و ده‌یگوشی به‌
 خۆیه‌وه‌ ده‌یوت ئه‌مه‌ تۆ له‌ ئاسمانه‌وه‌ به‌ دیاری بۆ من نێردراوی هه‌ی پیاوی خواناس
 مه‌رج بێت تا مردن من خزمه‌تکاری تۆ بم..

فریشته: (به ده‌م پێكه‌نینه‌وه) خزمه‌تی من مه‌كه من چیم كردوه ئه‌وه‌ی شایانی خزمه‌ت‌كردنه‌ خوا‌ی گه‌وره‌و به‌ ده‌سه‌لاته‌.. كه‌ دو‌ چاره‌كه‌تی بۆ گێڕایته‌وه‌و تا مردن شوكرانه‌ بژیری ئه‌و به‌ براكه‌م.. من له‌بیركه‌ من كێم؟!.

كوێر: سه‌ ده‌زار شوكره‌ سوپاس بۆ په‌روه‌ردگاری گه‌وره‌ی ئه‌م جیهانه‌ (الحمد لله رب العالمین).

فریشته‌كه‌ پێی وت:

دیاره به‌ هۆی نابیناییه‌كه‌ته‌وه‌ نه‌توانیوه‌ کاسپی بکه‌یت و هه‌ژارو ده‌ست کورتیشی له‌ناو ئازده‌لاندایه‌زه‌ ده‌که‌ی چیت هه‌ییت؟

كوێر: زمانم لال بێت دوا‌ی چاره‌كانم داوا‌ی شتیکی تر له‌ په‌روه‌ردگارم بکه‌م، نا نا.. نان نه‌بێ بیخۆم به‌س دنیا‌ی پۆشن ببینم وا ده‌زانم پاشای سه‌رزه‌ویم.

فریشته: نا نا.. هه‌زه‌که‌م ئاواتی شتیك بخوازی، به‌لكو خوا پێت ببه‌خشیت..

كوێر: هه‌زم ده‌کرد مه‌پو بزنم هه‌بوا‌یه‌و به‌خیۆم کردنا‌یه‌..

فریشته: ده‌ی من مه‌پێك و بزنیك هه‌یه‌و كردومه‌ به‌ خێره‌ ئه‌گه‌ر پێت خۆش بێت هه‌ر ئیستا ده‌چم بۆت ده‌هێنم... (پاش كه‌مێك ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ به‌ مه‌پو بزنیکی ئاوسه‌وه‌).

كوێر: خوا خێرت قبول بکات و ده‌سته‌كانت خۆش بن.. سوپاس بۆ خوا بوم به‌ خاوه‌نی دو‌ چاوی خۆم و مه‌پو بزنی خۆم..

فریشته: ده‌ی خوا حافیز..

كوێر: خوات له‌گه‌ڵ ئه‌ی میوانه‌ ئازیزه‌كه‌..

پاوی: سالان چون و سالان هاتن و حوشترو مانگا‌و مه‌په‌ره‌كان به‌ره‌كه‌تیان تێكه‌وت و زان تا وای لێهات هه‌ریه‌كه‌و له‌ كوێره‌و گه‌په‌و كه‌چه‌ل بونه‌ خاوه‌نی یه‌ك دۆل حوشترو مانگا‌و مه‌پو بزن..

(لێره‌دا به‌ فلاش باك گیانداره‌كانیان له‌ دۆله‌كاندا ده‌رده‌که‌وێت).

راوی: به‌پێژان.. دواى ئەوه‌ی خواى گه‌وره‌ شیفای دان و چاك بونه‌وه‌ و سه‌روه‌ت و سامانیشى پێژاند به‌سه‌ریاندا.. ئەمجاره‌ هه‌مان فریشته‌ی نارد‌وه‌ بۆ لایان به‌ جۆرێك تا قیكرده‌وه‌.. فه‌رمون با بزانین كامیان له‌ ژێر تا قیكرده‌وه‌كه‌ی په‌روه‌دگارا ده‌رده‌چن و كامیان په‌نا به‌ خوا ده‌رناچن و ده‌كه‌ون..

دیعه‌نى پیاوه‌ گه‌ره‌كه‌ی جاران دیاره‌ كه‌ بۆته‌ پیاویكى سپۆرت و جوان و جلی كه‌ شخه‌ی له‌ به‌ردایه‌ و له‌ نا و پانه‌ حوشره‌كه‌یدا دیت و ده‌پوات و خزمه‌تكاره‌كان و شوانه‌كانی خه‌ریكى دۆشینى حوشره‌كان و ئالغیان پێ ده‌ده‌ن..

مام سه‌لیم ده‌ستی کوپه‌كه‌ی گرتوه‌ به‌ ناو حوشره‌كاندا ده‌پوات و له‌ ناکاو کوپه‌كه‌ی هاوار ده‌کات..

کوپ: ئەوه‌ پیاویکی هه‌ژاره‌ و هاتوه‌ بۆ خێر با بچم شتیکی بده‌م داماوه‌ توخوا باوکه‌ گیان ئەو جاریش شتیکم پێدا ژۆر جل شپۆ گوناخه‌..

مام سلیم: چی چی چی؟ وه‌ره‌، وه‌ره‌، بۆ کوێ ده‌چی.. ئەمه‌ بۆیه‌ هه‌چم دیار نیه‌! ئەمه‌ ئێوه‌ ده‌یدهن به‌م و به‌و.. وه‌ره‌ نه‌چیت..

کوپ: باوکه‌ گیان.. ئەی تق بۆت باس نه‌کردین كه‌ جاران نه‌خۆشی پێستت هه‌بوه‌ و خه‌لكی قه‌یزان لێ ده‌کردیته‌وه‌ و ژۆر هه‌ژارو نه‌داریش بویته‌؟

مام سلیم: بابا جاران وا بوم.. به‌لام ئەوه‌ جاران بو.. هه‌ر باسیشی مه‌كه‌..

کوپ: ئەی نه‌توت پیاویکی هه‌ژار دوعای بۆ کردو ده‌ستی پێدا هه‌ینام چاك بومه‌وه‌.. مام سلیم: با...

کوپ: ده‌ی كه‌واته‌ هه‌ژار تقی پزگار کردو له‌ خوا پاراپیه‌وه‌ ده‌ی با بپۆم یارمه‌تی ئەو هه‌ژاره‌ بده‌م..

مام سلیم: وه‌ره‌ مه‌پۆ..

کوپ: هه‌ر ده‌پۆم..

کوپ: مامه‌ گیان ئەو توره‌كه‌یه‌ بگه‌ر په‌یه‌تی له‌ كه‌شو دوینه‌ و خواردمه‌نی تر..

فریشته: کوپم من سوالکه‌ر نیم.. من پێیوارم پێگام دۆره و پارهم لێ بپاوه و ده‌مه‌وێ باوکت ئه‌وه‌نده‌م پێ بدات بتوانم پێی بگه‌مه‌وه‌ شاره‌که‌ی خۆم..
 کوپ: (به سوکی ئای باوکه گیان.. به ته‌مايه باوكم خێری پێ بکات) فەرمو فەرمو.
 وه‌ره ژۆره‌وه.

مام سلیم: ئه‌مه چیه کوپم بۆ هێناته ژۆره‌وه؟
 کوپ: باوکه گوناچه.. میوانه‌زیزی خواجه و کاری به‌ جه‌نابت هه‌یه و له‌وانه‌یه بیشت ناسیت..

مام سلیم: من که‌سی نا له‌م جۆره نانا سم.. ئاده‌ی چلکن کاره‌که‌ت بلێ بزانم چیه؟
 فریشته: قوربان.. من پیاویکی هه‌ژارم، له‌وانه‌یه پێشتر منت بینیبیت.. پارهم لێ بپاوه و ده‌مه‌وێت بگه‌ڕێمه‌وه بۆ شاره‌که‌ی خۆم به‌لام پارهم پێ نیه و هیچ چاریشم نیه جگه له‌ خوا و پاشان هاوکاری جه‌نابتان..

مام سلیم: ئه‌مه جوانه.. هه‌ر که‌سیک پارهی لێ بپا.. بێته گیانی ئێمه.. ئێ چه‌ندت ده‌وێ؟

فریشته: داوات لێ ده‌که‌م تو ئه‌و خواجه‌ی که‌ ئه‌و پێست و پومه‌ته جوانه‌ی پێداوی و کردویتی به‌ خاوه‌نی سه‌روه‌ت و سامان.. ته‌نها یه‌ك خوشترم پێ بده‌ با سواری ببم و بگه‌مه‌وه‌ شاره‌که‌ی خۆم.. چونکه زۆر دۆره و به‌ پێ ناتوانم بپه‌رم..

مام سلیم: گوێ بگره.. من مافی زۆر که‌سم له‌ لایه.. خێری زۆر ده‌که‌م.. ببوه‌ر ناتوانم.. نیه..

فریشته: (سه‌یریکی ده‌کات و لێی ورد ده‌بیته‌وه) و پێی ده‌لێت: وا بزانم ده‌تناسمه‌وه ئه‌ری پێم بلێ تو فلان که‌س نیت که‌ نه‌خۆشی گولیت له‌گه‌لا بو.. به‌ جۆریک خه‌لکی قێزو بێزبان لێت ده‌کرده‌وه؟ هه‌ژارو لاتیش بویت و خوا سه‌روه‌ت و سامانی پێدایت؟

مام سلیم: په‌نگی تێک ده‌چیت و به‌ زمانی ته‌ته‌له‌وه ده‌لێت: ئه‌مه تو چی ده‌لێی؟! تو له‌سه‌ر خۆتی سولکه‌ر! من ئه‌و که‌سه نیم.. تو چاوت په‌شکه‌ و پێشکه‌ی کردوه..

كوپ: باوكه‌ تۆ چى ده‌لێی؟

مام سلیم: وسبه‌ هه‌تیو.. من له‌ باوو باپیرمه‌وه‌ نه‌م سامانه‌م بۆ ماوه‌ته‌وه‌..

فریشته: ده‌ی من هه‌چم لێت ناوێت.. به‌لام نه‌گه‌ر درۆ ده‌كه‌یت خوای گه‌وره‌ وه‌ك جارانت لێ بكاته‌وه‌.. و سه‌ر داده‌خات و ده‌پوات..

پاوی: به‌ هه‌مان شیوه‌ جلوه‌به‌رگه‌وه‌ ده‌پواته‌ به‌ر ده‌رگای پیاوه‌ كه‌چه‌له‌كه‌ی جاران كه‌ ئێستا بوته‌ خاوه‌نی قژێكى په‌شى جوان كه‌ په‌لكه‌كانی به‌ملاو به‌ولای شانیدا شۆڕ كردبویه‌وه‌ به‌ كه‌شخه‌وه‌ هاواری ده‌كرد.

مام سالار: ئا بزانی نه‌وه‌ كێیه‌ له‌ ده‌رگا ده‌دات؟.. خزمه‌تكاره‌كه‌ی ده‌رگا ده‌كات وه‌و هه‌ژاره‌كه‌ دێته‌ ژوره‌وه‌..

فریشته: سالو ئه‌ی خاوه‌ن قژى جوان و بریقه‌دار.. من وا ده‌زانم كاتى خۆی كه‌چه‌ل بویت و په‌روه‌ردگار لوتفی پێ فرمویت و شیفای بۆ نارديت..

مام سالار: ده‌زانى سولكه‌ریكى زۆر بلێ و چه‌نه‌بازى.. ئا خزمه‌تكار شتیكى به‌رێ با بپواو به‌رۆكمان به‌ر بدات..

فریشته: نه‌ سوالكه‌رم، نه‌ زۆر بلێ، نه‌ چه‌نه‌بازم گه‌وره‌م، به‌لام من پێگه‌م دۆره‌و پارهم لێ بپاوه‌ به‌لكو مانگایه‌كم پێ به‌ده‌یت به‌مگه‌یه‌نێته‌وه‌ شاره‌كه‌ی خۆم..

مام سالار: سه‌یر كه‌ن چ ته‌ماعی زله‌! مانگایش نه‌بێ نایه‌وێت! وا ده‌زانى له‌سه‌ر خه‌زنه‌ خه‌وتوم..

فریشته: ئاده‌ی سه‌یرم كه‌.. وا ده‌زانم تۆ كاتى خۆی كه‌چه‌ل بویت و خه‌لكى قیزی لێ ده‌كردیته‌وه‌ و خوای گه‌وره‌ قژه‌ جوانه‌كه‌ی بۆ گێڕایته‌وه‌ و ده‌وله‌مه‌ندیشى كردویت وا نیه‌؟.

مام سالار: په‌لكه‌كانى هه‌لده‌دات بۆ دواوه‌ ده‌لێت: سه‌رت دای له‌ به‌رد، من هه‌ر له‌ دایك بوم قژێكى زیوینم پێوه‌ بوه‌ و پارهم سامانیش په‌نجه‌شانه‌ په‌نجه‌شان كه‌له‌پوت..

پاوى: فريشتهكه سەرىك با دەداتو دەست بەرز دەكاتەو بۆ لای خواو ھاوار دەكاتو دەلېت: ئەى خاوى بە دەسەلاتو پەرۋەردگارى جېهان مەن ئىتر ھېچم لەم پىاۋە ناۋى، بەلام ئەگەر درۆ دەكات بېكەرەو بە پىاۋە كەچەل ۋ لۆچىلەكەى جاران ۋ ھەژارېشى بېكەتەو خاۋىيە گيان..

مام سالار: بېكەنە دەرەو ئەم زمان پەشە.. دوعاى خىر نازانى..

پاوى: دواى ئەو ھى ھاۋپى گەپ ھاۋپى كەچەلەكەمان لە تاقىكردنەو كەى پەرۋەردگاردا شىكىستان ھىنا ۋ لەخۇبايى بون.. دوعاى فريشتهكه لەسەريان گىرا بو قاتو قېرى كەوتە سامانەكەيان ۋ دوچارى نەخۇشەكەشيان بونەو دەى با بزەنن بىراى نابىنامان ھەلۋىستى چۆن دەبىت..

حاجى شاكىر: لەناو مەپرو بىزەكانىدا ھاتوچۇ دەكاتو بە دەم خۇيەو دەلېت: ئەى پەرۋەردگارم چەند بە پەحم ۋ سۆزى بوى لەگەلم مەن بە دو چاۋ پازى بوم كەچى مەنت كىردو بە خاۋەنى ئەم دۆلە ئازەلە.. مەن نازانم چۆن سوپاسگوزارت بىم پەرۋەردگارم.. خىزمەتكار: گەرەم پىاۋىكى ھەژارو جل شىر لەبەر دەرگايە ۋ چاۋەپوانى پوخسەتى جوناپتە تا بىتە ژورەو..

حاجى شاكىر: عەزىزەكەم، بلى با بىتە ژورەو.. پوخسەتى مەنى بۆ چىيە؟ ھەرگىز ھەژارو داماوان مەۋەستىنە ۋ بىيانكەرە ژورەو بۆ لام.. چۈنكە مەن زۆرم خۇش دەۋىن ۋ كاتى خۇى مەنىش ھەژار بوم ۋ بۆ پاروئەك نان بە دارا چوم..

خىزمەتكار: پىۋىست بە ۋ قسانە ناكات گەرەم مەن چاكت دەناسم.. تۆ لە پىناۋى ھەژاراندا خۇتت بىرچۆتەو.. ھەر ئىستا دەبەينمە ژورەو بۆ لاتان.

پاوى: ھەر كە ھەژارەكە دىتە ژورەو خىرا حاجى پەلامارى دەداتو ئەملاۋى ماچ دەكاتو بەخىرھاتنى دەكات.

گه‌وره‌م: من شایانی ئه‌و پێشوازیه‌ نیم.. من هه‌ژاریکم و پارهم ئی بپاوه‌ و ده‌مه‌وی
بگه‌رێمه‌وه‌ بۆ ناو مال و منداڵه‌ که‌م و مه‌سروفی پێگام پێ نیه‌.. ئه‌گه‌ر بکریته‌ یه‌ک مه‌رم پێ
بده‌ با به‌ پاره‌که‌ی بتوانم بگه‌رێمه‌وه‌ بۆ شاره‌که‌ی خۆم..

حاجی: تۆ زۆر به‌ په‌له‌ی جارێ لای ئێمه‌ میوان به‌.. با پێکه‌وه‌ نانیك بخۆین و هه‌ندێ
قسه‌ی خۆش بکه‌ین.. دوا‌یی بیر له‌ چونه‌وه‌ بکه‌ره‌وه‌..

فریشته: نا، دوام مه‌خه‌.. منداڵم ورده‌ و ئیستا چاوه‌پوانمن.. تۆ ئه‌و خوا‌یه‌ی که‌ کاتی
خۆی کوێر بویت و دو چاوه‌که‌ی بۆ گێرپایته‌وه‌ و سه‌روه‌ت و سامانیشی پێزانده‌ و به‌سه‌رتدا
ته‌نها مه‌رێکم به‌رێ با خێرا بگه‌مه‌وه‌ و لاتێ خۆم خوات ئی پازی بیته‌..

حاجی: راسته‌که‌ی.. کاتی خۆی نابینا بوم و خوا دو چاوه‌که‌ی بۆ گێرپامه‌وه‌ و ئه‌م
سامانه‌ زۆره‌شی پێ به‌خشیوم.. بۆیه‌ تکه‌ت ئی ده‌که‌م بکه‌وه‌ ناو پانه‌که‌م چه‌ند ده‌به‌یت
که‌ردنت نازاد بیته‌ بیبه‌و، وه‌للایه‌ ده‌ست ناده‌مه‌ پێگه‌توله‌ پێناوی خوادا هه‌مویت
ده‌ده‌می..

فریشته: ده‌ی مه‌رپه‌کانت پیرۆزی خۆت بێ.. من نامه‌وی.. من له‌ لایه‌ن خواوه‌ نی‌رداوم و
فریشته‌م و مرقۆ نیم.. هاتم تا تۆ دو هاو‌پێکه‌ت تاقی بکه‌مه‌وه‌، به‌لام مژده‌ بیته‌ تۆ
ده‌رچویت به‌لام دو هاو‌پێکه‌ت که‌وتن و خوا له‌ تۆ پازی بو.. به‌لام خه‌شم و قینیشی له‌ دو
هاو‌پێکه‌ت گرت..

حاجی: مه‌به‌ستت که‌ چه‌ل و گه‌ره‌ی کۆنه‌ هاو‌پێمه‌؟

فریشته: به‌لێ.. به‌لێ.. خوا لێیان زویر بو دوچارێ نه‌خۆشیه‌که‌ی کردنه‌وه‌ و هه‌ژارو
لاتیش بونه‌وه‌..

حاجی: پێم ناخۆش بو.. خۆزگه‌ ئه‌وانیش ده‌ربچونایه‌.. به‌لام داوا‌یه‌کت ئی ده‌که‌م..

فریشته: فهرمو: بیلێ.. تۆ خۆشه‌ویستی خوایت و له‌ تاقیکردنه‌وه‌که‌یدا ده‌رچویت..

حاجی: ئه‌و دو هاوڕێیه‌م زۆر خوش ده‌وێت و کاتی خۆی مه‌رسیکمان نه‌خۆش و که‌م
 نه‌ندام بوین.. ئایا ده‌توانم ئه‌و دوانه‌ بێنم بۆ لای خۆم و هاوکاریان بکه‌م بۆ چاره‌سه‌ری
 نه‌خۆشیه‌که‌یان و ده‌ستگرتویان بکه‌م.
 فریشته: ئه‌وه‌ کرده‌وه‌ی چاکه‌یه.. (إنشاء الله) به‌ چاکه‌ بۆت ده‌نوسریت، ده‌ی
 خواحافیز.

په‌ندو ئامۆزگارییه‌کانی ئهم چیرۆکه‌:

۱- ده‌بی‌ت مروفی موس‌لمان له‌ ژێر باری خواداو له‌ کاتی نه‌خۆشی و نه‌داری و هه‌ژاریدا هه‌ر سوپاسگوزارو شوکرانه‌ بژێر بی‌ت.

۲- هه‌میشه‌ خه‌زو ئاره‌زوو ئاواتی ئه‌وه‌ بی‌ت پۆژێک خ‌وای گه‌وره‌ بی‌ت به‌ ده‌میه‌وه‌ و چاکی بکاته‌وه‌ و هه‌رگیز نا‌ئومید نه‌بی‌ت له‌ په‌روه‌ردگاری چونکه‌ نا‌ئومیدی په‌وشتی کافرو بی‌باوه‌رانه‌: ﴿إِنَّهُ لَا يَأْتِشُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾^۱.

۳- مروف هه‌رچه‌ند به‌ هه‌ول و تیکۆشان و عه‌قل و ژیری و جموجۆلی خ‌وی وه‌زعی مادی خ‌وی چاک بکات هه‌ر به‌ به‌خششی په‌روه‌ردگاری بزانی‌ت و ب‌لی ئه‌گه‌ر ئه‌و چوست و چالاک و ژیری نه‌کردم‌ایه‌ من عه‌قلی کاسبیم له‌ کوی بو.

۴- ئه‌و که‌سانه‌ی وه‌زعی داراییان باشه‌ با هه‌رده‌م ئاماده‌باش بن که‌ خوا له‌ پێگه‌ی هه‌ژارو سولکه‌رانه‌وه‌ تاقییان ده‌کاته‌وه‌ له‌وانه‌یه‌ ئه‌و ئۆتۆمبیله‌ که‌شخه‌یه‌ی له‌ ژێرت دایه‌ بۆ ئه‌وه‌ پیتی داوی بزانی‌ت ئه‌و که‌سه‌ داماو‌ه‌ی له‌ قه‌راغی جاده‌و له‌ به‌ر هه‌تاو یان باران وه‌ستاوه‌ تۆ هه‌لی ده‌گرت یان به‌ خێرای (با) ده‌ده‌یت به‌ لایداو تۆزی بۆ ده‌که‌یت.

۵- به‌ کاری ئه‌و فریشته‌یه‌دا وا دیاره‌ تاقیکردنه‌وه‌ دروسته‌ که‌ به‌و‌یت ئاستی د‌ل‌سۆزی و لێ‌بران و لێ‌هاتن و گوی‌په‌یه‌لی که‌سانی ده‌ورو‌به‌رت بزانی‌ت و ناچیته‌ خانه‌ی درۆکردنه‌وه‌ وه‌ک چۆن فریشته‌که‌ خ‌وی کرد به‌ پیاویکی چل شپ‌و هه‌ژار.

۶- ئه‌گه‌ر له‌ نه‌خۆشی چاک بو‌یته‌وه‌ یان له‌ گرفتێک پ‌زگارت بو، ئه‌وه‌ یه‌که‌مین که‌س که‌ شایانی سوپاس کردنه‌وه‌ خ‌وای په‌روه‌ردگارت و خه‌لکانی تر هه‌بوو ه‌ۆکارن خوا له‌ به‌رژه‌وه‌ند تۆدا به‌ کاری هێنان و به‌لام له‌ سوپاس کردنی ئه‌وانیش که‌مه‌رخه‌می نه‌که‌یت چونکه‌: ((من لم يشکر الناس لم يشکر الله))^۲.

۱ یوسف (۸۷).

۲ سنن الترمذی، باب: ما جاء في الشکر لمن أحسن إليك، رقم الحديث: ۲۰۲۰، ج ۳/ص ۲۲۸، وهذا

۷- ئەگەر لە كاتىكىشدا سەرۋەت و سامانت لە باۋباپىرتەۋە بۆت مابويەۋە ھەر دەبىت بە ھى خۋاى بزانىت كە باۋك و باپىرىكى دەۋلە مەندى پى بەخشيويىت لە يادت بىت كە زۆر كەسان ھەن باۋكيان ئەۋەندە ھەژارە بە قەرزارى سەرى ناۋەتەۋە و كۆپەكەى بە قەرزارى بەجى ھىشتەۋە .

۸- لەم چىرۆكەدا بەرزترىن چلە پۇپەى بەخشىن دەبىنىن كە پياۋە نابىناكە پىى وت بى منەت بە چەند دەبەيت لە مەرەكان بىانە .

۹- مۇۋفى مۇسلمان ھەر پارەيەكى بەخشى يان ھەر خىرو قوربانى و سەدەقەيەكى كرد تەنھا لەبەر خاترى پەزنامەندى خۋاى بالادەست بىت و ھىچ نىيەت و نىيازىكى دىيائى تىكلەنەكات چۈنكە خوا كارى ھاۋبەشى ناۋىت .

۱۰- بۆ ئەو كەسەى كە ھەلدەسشىت بە تاقىكردنەۋەى كەسانى دەۋرۋبەرى با لە كۆتايىدا مژدەى دەرچۈنى پى بدات، بەلام ھەۋالى كەۋتن دواىخات بۆ ئەۋەى كەسەكە خۆى بۆى دەرېكەۋىت .

۱۱- دروستە لە ئىسلامدا مۇسلمان ئارەزۋى شتى دىيائى ھەبىت و ھەز لە كۆشكى گەرەۋە ئۆتۈمبىلى مۇدىل بەرزو باخ و باخات و شتى تىرىش بكات چۈنكە مۇۋفى دەۋلە مەند (ئەگەر لىى بزانىت) چەندان پلە بە ھۆى سامانەۋە خۆى لە خوا نىزىكتر دەكاتەۋە دەستگىۋىي و ھاۋكارى ئەم و ئەۋىشى پى دەكات .

۱۲- دەبىت مۇسلمان ھەۋل بدات بە شىۋازىكى پاك و تەمىزو بۆنى خۆشەۋە بچىتە ناۋ خەلكى و كارىك نەكات خەلكى قىز لە بۆنى ئارەقى و جلى چلگىنى و دانى زەردى بكنەۋە .

۱۳- دەبىت دەۋلە مەندو خوا پىداۋان زۆر مەبەستىان بىت دلى سۈالگەرۈكەم دەستەكان پاكىر بكنو بە شتىكى كەمىش بىت دلىان خۆش بكنو نەلەن ((الحقوق كثرية)) و تەنھا تۆ نىت بەلكو ھەژاران زۆرن ! .

۱۴- ده‌بیته‌ سامانداران چ باخه‌ یان ئۆتۆمبیله‌ یان کارگه‌ یان پیشه‌، دئی هه‌ژاران نه‌شکێتن و نا ئۆمیدیان نه‌که‌ن چونکه‌ بترسن له‌وه‌ی دوعایه‌کی شه‌ر له‌ سامانه‌که‌ یان بکه‌ن و خوایش بیته‌ به‌ ده‌میان هه‌و دوعا که‌ یان قبول بکات.

۱۵- مرقی خواناس ده‌بیته‌ بیروباوه‌ری له‌ سه‌ر یه‌کتا په‌رستی بنیات و دور بیته‌ له‌ هاوبه‌ش په‌داکردن بۆ په‌روه‌ردگار، باوه‌ری وایته‌ ته‌نها خوا شافییه‌ و نه‌خۆشان چاک ده‌کاته‌وه‌ و هه‌ک پیاوه‌ نابینا که‌ وتی: ئاواتم ئه‌وه‌یه‌ خوا چاوه‌کانم چاک بکاته‌وه‌ به‌ پێچه‌وانه‌ی دو هاوپی بۆ ئاگا و ناخالیه‌که‌ی که‌ وتیان ئاواتمان پێستی جوان و قژی که‌شخه‌یه‌! و نه‌یاندایه‌ پال خۆی که‌ و ده‌هه‌ک ئیبراهیم (سه‌لامی خۆی ئی بیته‌) ده‌یفه‌رموو: هه‌ر کات نه‌خۆش که‌ وتم ته‌نها په‌روه‌ردگار چاکم ده‌کاته‌وه‌.

۱۶- هه‌لمه‌شاخی به‌ هه‌ژارو داماوو بۆ ده‌سه‌لاتانداو جوابی مه‌که‌ و مه‌لی نیمه‌ خوا بتداتی و دنیایا به‌ ئه‌وه‌ و هه‌ک داو وایه‌ و بۆ تۆ نراوه‌ ته‌وه‌ و کامیره‌ی شاراوه‌شت به‌ سه‌ره‌وه‌یه‌ و جوان هه‌لسوکه‌وتی له‌ گه‌ل بکه‌ چونکه‌ فیلمه‌که‌ی له‌ پۆژی قیامه‌تداو له‌ گه‌وره‌ترین که‌نالی ئاسمانیه‌وه‌ ئی ده‌دریته‌ و سه‌رتاسه‌ری مرقایه‌تی ده‌یبینن ﴿وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَر﴾. واته‌: پال به‌ سولکه‌رانه‌وه‌ مه‌نی و جوابیان مه‌که‌ واته‌ شتیکیان پێ ده‌.

القصة الثانية

باسم رب الغلام

عن صهيب (رضي الله عنه) ان رسول الله (ﷺ) قال: كان ملك ممن كان قبلكم، وكان له ساحر، فلما كبر قال للملك: إني قد كبرت فابعث إليّ غلاماً أعلمه السحر، فبعث اليه غلاماً يعلمه، وكان في طريقه -إذا سلك- راهب، فقعّد اليه وسمع كلامه فاعجبه، وكان اذا أتى الساحر مرّ باراهب وقعد اليه، فاذا أتى الساحر ضربه، فشكى ذلك الى الراهب فقال: حبسني الساحر، فبينما هو على ذلك اذا أتى على دابة عظيمة قد حبست الناس، فقال: اليوم أعلم الساحر أفضل أم الراهب أفضل؟ فأخذ حجراً فقال: اللهم ان كان أمر الراهب أحبّ اليك من أمر الساحر فاقتل هذه الدابة يمضي الناس، فرماها فقتلها ومضى الناس، فأتى الراهب فأخبره، فقال له الراهب: ايّ بنيّ انت اليوم أفضل مني، قد بلغ من أمرك ما أرى، وانك ستبتلى، فان ابتليت فلا تدلّ عليّ.

وكان الغلام يبزي الأكمه والأبرص، ويداوي الناس من سائر الادواء، فسمع جليس للملك كان قد عمي، فاتاه بهدايا كثيرة فقال: ما ههنا لك اجمع ان انت شفيتني، فقال: اني لا أشفي أحداً، انما يشفي الله تعالى، فان آمنتم بالله تعالى دعوت الله فشفاك، فأمن بالله تعالى فشفاه الله تعالى.

فأتى الملك فجلس إليه كما كان يجلس، فقال له الملك: من ردّ عليك بصرك؟ قال: ربّي، قال: اولك ربّ غيري؟ قال: ربي وريك الله، فأخذه فلم يزل يعذبه حتى دلّ على الغلام، فجاء بالغلام، فقال له الملك: ايّ بنيّ قد بلغ من سحرك ما تبرئ الأكمه والأبرص وتفعل وتفعل.

فقال: اني لا أشفي أحداً انما يشفي الله تعالى، فأخذه فلم يزل يعذبه حتى دلّ على الراهب.

فجاء بالراهب، فقبل له: إرجع عن دينك، فأبى، فدعا بالمنشار فوضع المنشار في مفرق رأسه، فشقه حتى وقع شقاه، ثم جاء بجليس الملك فقبل له: إرجع عن دينك، فأبى، فوضع المنشار في مفرق رأسه، فشقه به حتى وقع شقاه.

ثم جيء بالغلام، فقيل له: إرجع عن دينك فأبى، فدفعه الى نفر من أصحابه فقال: اذهبوا به الى جبل كذا فاصعدوا به الجبل، فاذا بلغتُم ذروته فان رجع عن دينه والّا فاطرحوه فذهبوا به فصعدوا به الجبل فقال: اللهم اكفنيهم بما شئت، فرجف بهم الجبل فسقطوا، وجاء يمشي الى الملك، فقال له الملك: ما فعل اصحابك؟ فقال: كفانيهم الله تعالى.

فدفعه الى نفر من أصحابه فقال: اذهبوا به فاحملوا قرقور وتوسطوا به البحر، فان رجع عن دينه والّا فاقذوه، فذهبوا به فقال: اللهم اكفنيهم بما شئت، فانكفأت بهم السفينة فغرقوا، وجاء يمشي الى الملك، فقال له الملك: ما فعل أصحابك؟ فقال: كفانيهم الله تعالى، فقال للملك: انك لستَ بقاتلي حتى تفعل ما أمرك به، قال ما هو؟ قال: تجمعُ الناسُ في صعيد واحد، وتصلبني على جذع، ثم خذ سهماً من كنانتي، ثم ضع السهم في كبد القوس، ثم قل: بسم الله رب الغلام ثم ارمني، فانك إن فعلت ذلك تقتلني.

فجمع الناس في صعيد واحد، وصلبه على جذع، ثم أخذ سهماً من كنانته، ثم وضع السهم في كبد القوس ثم قال: بسم الله ربّ الغلام، ثم رماه فوق السهم في صدغه، فوضع يده في صدغه فمات، فقال الناس: آمنا برب الغلام، فأتى الملك فقيل له: أرايت ما كنت تحذر؟ قد والله نزل به حذرک، قد آمن الناس، فأمر بالاخذود فافواه السلك فخذت واضرم فيه النيران وقال: من لم يرجع عن دينه فاقحموا فيها او قيل له: اقتحم، ففعلوا حتى جاءت امرأة ومعها صبيُّ لها، فتقاعست ان تقع فيها، فقال له الغلام: يا اماء اصبري فانك على الحق.^۱

۱ رواه مسلم (۲۰۰۵) له (رياض الصالحين)، ۵: (۲۱)، لا: (۲۰-۲۱) چاپی یه‌که‌م.

چیرۆکی دوهم بە ناوی خۆای منداڵەكەوه

سوهەیب (خوای پازێ بێت) دەگێڕێتەوه كە پێغه‌مبەری خوا (ﷺ) فرمویەتی: پادشایەك لە پادشاکانی سەردەمانی پێش ئێوه جادوگەرێکی هەبو (کە چاوبەستکردن و خەڵەتاندن و ژێربارخستنی میلله‌تی داماوو پەشو پوت لە پێگەی سیحرکردنەوه کاری بو). کاتێک ئەم جادوگەرە پیر بو توانای کارەکی کەم بویەوه پزویی کردە پادشا پێی وت: دەبینی کە من پیر بوم (و توانای ئەم نەركەم نەماوه) دەی بەلکو منداڵێکی چوست و چالاکم بۆ بنێری تا فێری جادوگەرێکەکی خۆمی بکەم.

پادشا کوپێکی چوست و وریای دیاری کردو دایە دەستی.

ئێتر لەو پۆژە بە دوا منداڵەكە بەردەوام هەمو پۆژێك سەردانی ئەو پیرە جادوگەرە دی دەکرد لەناو ئەو شاخانەداو لێیەوه فێری جادو دەبو.

لەسەر پێگاکی ئەشکەوتێك هەبو لەو ئەشکەوتەدا (خواناسێك خەریکی بەندایەتی کردنی خۆای پەروەردگار بو) پۆژێکیان ئەو منداڵە لایدا بە لای ئەو پیاوچاکەو لە لای دانێشتو بە وردی گوێی بۆ وتەکانی گرت و زۆر سەرسام و خۆشحال بو بە وتەکانی.

لەو پۆژە بە دواوە بەردەوام سەرەتا لای دەدایە لای ئەو خواناسەو گوێی بۆ وتەکانی شل دەکردو پاشان بە نابەدلیەوه دەچو بۆ لای مامۆستا جادوگەرەکی و وانەی لە لا دەخویند.

دوای ئەوەی جادوگەرەكە هەستی کرد لە کاتی دیاریکراودا ئامادە نابێت و پۆژانە دواوەکەوێت زۆری لێدا..

کۆرەكەش زۆر ناپەهەت بو، سکاڵای خۆی بەردە لای زانا خواناسەكە و ئەویش پێی وت: کوپێ خۆم تۆ بەردەوام سەردانی من بکە و سارد مەبەرەوه و خۆ ئەگەر جادوگەرەكە گله‌یی دواکەوتنی لێ کردی پێی بلێ ئێش و کاری ماله‌وه‌مان دوای خستم، وه ئەگەر ترسای ماله‌وه لێت بەدەن پێیان بلێ مامۆستا جادوگەرەكەم دوای خستم.

بەم شێوه‌یه‌ ماوه‌یه‌ك بە‌رده‌وام بو، تا پۆژێك له‌ پۆژان له‌ كاتێ گه‌رانه‌وه‌یدا بۆ مال گیانله‌به‌ریكی زه‌به‌لاحی بینی كه‌ له‌ ناو چه‌قی پێگه‌كه‌دا وه‌ستابو، خه‌لكی هه‌مو لیتی ده‌ترسان و نه‌یانده‌وێرا له‌و پێگایه‌وه‌ بپۆن بۆ سه‌ر كاره‌كانیان..

منداڵه‌كه‌ش بۆ ئه‌وه‌ی پاستی پێیانێ پیاوچاكه‌كه‌و هه‌یچ و پوچی پێچكه‌ی جادوگه‌ره‌كه‌ بزانیت (له‌ لایه‌كو له‌ لایه‌كی تریشه‌وه‌ چاكه‌یه‌ك بێت له‌ گه‌ل ئه‌و خه‌لكه‌ی ئه‌و پێگایه‌دا) به‌ردیكی گه‌وره‌ی هه‌لگرت و وتی: ئه‌مپۆ بۆم ئاشكرا ده‌بێت كه‌ ئایا كامیان له‌ سه‌ر هه‌قن زانای خواناس یان پیره‌ جادوگه‌ر؟

بە‌رده‌كه‌ی به‌رزكرده‌وه‌ به‌ ده‌نگی به‌رز هاواری كرد: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم ئه‌گه‌ر پیاوه‌ خواناسه‌كه‌ له‌ لای تۆ له‌ جادوگه‌ره‌كه‌ خۆشه‌ویستته‌ من به‌م به‌رده‌ ئه‌و ده‌عبایه‌ بكوژم و خه‌لكه‌كه‌ی ئی پزگار بكه‌م و تیی گرت و كوشتی و خه‌لكه‌كه‌ به‌ خۆشحالیه‌وه‌ به‌و پێگایه‌دا به‌ره‌و كاره‌كانیان پۆیشتن.

كاتێك له‌ پۆژی داهاتودا هاته‌وه‌ خزمه‌ت پیاوه‌ خواناسه‌كه‌و هه‌واله‌كه‌ی بۆ گێڕایه‌وه‌، خواناسه‌كه‌ش (زۆر خۆشحال بو) ده‌ستی خسته‌ سه‌ر شانی و پیتی وت:

ئای كوپی خۆم، ئه‌زانێ تۆ له‌م پۆوه‌ له‌ من باشتیری و وه‌ك ده‌بینم زۆر به‌ پێزو نزیك بویت له‌ خواوه‌..

به‌لام گیانكه‌م دوژمنایه‌تی بیروباوه‌ پ لیت ناگه‌پێنو ده‌تگرن و ئارازو ئه‌شكه‌نجه‌ت ئه‌دن، به‌لام ده‌خیلت بم هه‌رچه‌نده‌ سزات بده‌ن تۆ خۆگر به‌ و ناوی من مه‌هینه‌، چونكه‌ من بیروباوه‌پی دروینه‌ی ئه‌وانم په‌دكردۆته‌وه‌ و دژی بیروبۆچونه‌ بیباوه‌پیه‌كانیانم..

پۆژان ده‌پۆیشتن و پۆژان ده‌هاتن، به‌رده‌وام ئه‌م منداڵه‌ كاری له‌ باشیدا بو، هه‌رده‌م خوای گه‌وره‌ زیاتر به‌خشش و نیعمه‌تی زیاتری به‌ سه‌ردا ده‌پژاند له‌ وانه‌ توانای به‌ردانی زمانی لال و چاره‌سه‌ری نه‌خۆشی پێست و نابینای چاك ده‌كرده‌وه‌ و چاره‌سه‌ری هه‌موو ده‌رده‌كانی تریشی ده‌كرد.

دوای ئەوه‌ی به‌م کاره‌ خێری و چاکه‌خوایانه‌ ناوبانگی ده‌رکرد له‌ ناوشاردا و تا کار گه‌یشته‌ ئەوه‌ی که‌ یه‌کێک له‌ دۆست و پیاوماقوڵی دیوه‌خانی پادشا که‌ نابینا بو، هه‌ستی به‌ سه‌ردانی کردنی ئەو کوڕه‌ به‌ هیوای ئەوه‌ی چاوه‌کانی بۆ چاک بکاته‌وه‌ و سه‌ر له‌ نوێ دونیای پوناکی پێ ببینیت.

به‌ کۆمه‌ڵی دیاری سه‌نگینه‌وه‌ پۆیشت بۆ مائی منداڵه‌که‌ و پێی وت: ئەگه‌ر چاوه‌کانم چاک بکه‌یته‌وه‌ ئەم هه‌موو دیاریانه‌ ده‌دم به‌ تۆ.

منداڵه‌که‌ش وتی: من که‌س چاک ناکه‌مه‌وه‌ به‌ لکو شیفا به‌خشی پاسته‌قینه‌ خوای په‌روه‌ردگاره‌، ئەگه‌ر تۆ باوه‌ڕ به‌و خوایه‌ به‌ینی منیش لێی ده‌پاڕێمه‌وه‌ و دوعات بۆ ده‌که‌م که‌ چاکت بکاته‌وه‌، پیاوه‌ نابیناکه‌ش هه‌ر له‌ وی‌دا باوه‌ڕی هێنا و په‌روه‌ردگاریش دو چاوه‌که‌ی بۆ گێڕایه‌وه‌ و شیفای پێ به‌خشی.

پیاوه‌که‌ش کاتی‌ک که‌ بی‌نی و چاوه‌کانی ده‌بی‌نی و دنیای پوناکی بۆ یه‌که‌م جار بی‌نی زۆر سوپاسی خوای کردو پیاوه‌که‌ی پاشا تێر ده‌ستخۆشی له‌ منداڵه‌که‌ کردو سه‌رجه‌م دیاریه‌کانی پێ به‌خشی و گه‌ڕایه‌وه‌ بۆ ماڵه‌وه‌.

هه‌روه‌ک عاده‌تی جارانی چویه‌وه‌ بۆ دیوه‌خانی پادشا (به‌لام ئەمجاره‌ که‌س ده‌ستی نه‌گرتبو به‌ لکو به‌ پێی خۆی پۆیشت و پاشانیش زۆر خۆشحال بو بۆیه‌ به‌ ده‌م بی‌زباییه‌وه‌) لێی پرسی:

کی چاوه‌کانی چاک کردیته‌وه‌؟ پیاوه‌که‌ (ش به‌بی دو دلی) له‌ وه‌لامدا وتی: په‌روه‌ردگارم.

پادشا (به‌ سه‌رسامیه‌وه‌ هاواری کرد به‌ سه‌ریدا) وتی: چی؟ بۆ جگه‌ له‌ من که‌سیکی تر به‌ خوای خۆت ده‌زانیت؟!

پیاوه‌که‌ش (به‌ دلێکی پر له‌ باوه‌ڕو باوه‌ڕێکی پۆلایینه‌وه‌ و بی ترسو دو دلی) وتی: گه‌وره‌م خوای من و خوای تۆش ته‌نها (الله) یه‌.

پادشا ئاگری توپه‌یی هه‌لگیرساو فه‌رمانی ده‌ركرد ده‌ست به‌جی پیاوه باوه‌رداره‌كه‌یان گرتو خستیانه ژێر نه‌شكه‌نجه‌و ئازاریکی قورسه‌وه‌ وتی: ده‌ست له‌ نه‌شكه‌نجه‌دانی هه‌لمه‌گرن تا ناوینیشانی نه‌و مناله‌تان پی ده‌لێت.

نه‌و سته‌مكاره‌ دلپه‌قانه‌ جوهره‌ها سزای ناشیاویان له‌گه‌لیدا به‌كارهێناو ناچار له‌ ئاكامدا وای به‌ باش زانی شوینی مندا له‌كه‌یان پی بلی.

پیاوه‌كانی پادشا ده‌ست به‌جی پۆیشتن و مندا له‌كه‌یان هێنایه‌ به‌رده‌ستی پادشاو نه‌ویش به‌ توپه‌بیه‌وه‌ لێی پرسى: ها كو‌پم بۆ وا سپله‌ ده‌رچویت؟ ئێمه‌ فێری سى‌حرو جادومان كردیت و تۆش بۆ خۆت خه‌لكی كه‌پو لال و نابینا و گولی پی چاك ده‌كه‌یت‌وه‌ به‌ هۆی سى‌حربازیه‌وه‌؟

(مندا له‌كه‌ش به‌ باوه‌رپێکی قایم و به‌ دلێکی له‌سه‌رخۆوه‌ ولامی پادشای سته‌مكارى دایه‌وه‌) وتی: من چیم و كێم؟ تا بتوانم خه‌لكی چاك بكه‌مه‌وه‌ به‌لكو شیفا به‌خشی هه‌مو لایه‌ك ته‌نها خۆی په‌روه‌ردگاره‌و به‌س.

پاشا (زۆر توپه‌ بو) چاوه‌كانی سورمه‌لگه‌پان و فه‌رمانی ده‌ركرد به‌ سه‌خست‌ترین شیوه‌كانی سزا نه‌شكه‌نجه‌ی بده‌ن تا ناو شوینی نه‌و كه‌سانه‌مان پی ده‌لێت كه‌ ئاوا تیی گه‌یاندوه‌ و تێکی داوه‌ لی‌مان.

مندا له‌كه‌ له‌ ژێر نه‌شكه‌نجه‌و ئازاره‌ جیا جیاو به‌ ئێشه‌كاندا خۆی گرتو هێچی نه‌وت، به‌لام له‌ ئاكامدا بیری كرده‌وه‌ كه‌ ناوی مامۆستا كه‌ی بلیت تا به‌ چاوی خۆی وانه‌ی سه‌برو ئارامیشی لێوه‌ فێر ببیت.

جه‌ندرمه‌كانی پاشا به‌ ناشترین شیوه‌ هه‌لیانكوتایه‌ سه‌ر نه‌شكه‌وته‌كه‌ و نه‌و پیاوه‌ خواناسه‌ به‌ سالاچه‌وه‌یان پاکیشت و به‌ لی‌دان و قسه‌ی ناشیرینه‌وه‌ بردیانه‌ به‌رده‌می پاشایان.

پاش چه‌ند پۆژێك له‌ زیندانی كردن و نه‌شكه‌نجه‌دانی نه‌و سی كه‌سه‌ باوه‌رداره‌ بی تاوانه‌ پاشا فه‌رمانی ده‌ركرد كه‌ بیانه‌یننه‌ به‌رده‌ستی خۆی و نه‌وانیش هێنانیان به‌رده‌ستی و سه‌ره‌تا له‌ مامۆستای خواناسه‌وه‌ ده‌ستی پێكرد و پێی وت:

له ئاین و بیروبووات په‌شیمان به‌ره‌وه .. پیاوی پیری به‌سالاچو له پێناوی په‌زامه‌ندی
خواو خۆشه‌ویستی ئه‌ودا ته‌مه‌نی هه‌مو به‌سه‌ربردوه چۆن وا به‌و ئاسانه‌ی خۆی ئه‌دات به
ده‌سته‌وه و پشت له‌و ئاینه‌ پاک و دروسته‌ ده‌کات و بێباوه‌ پ ده‌بێته‌وه .

بۆیه به‌ پاشای وت: هه‌رگیز نامبینی واز له‌م ئاینه‌م بێتم. پاشا چاره‌کانی په‌رپه‌ ته‌وقی
سه‌ری و له‌ تاو توپه‌بون که‌فی ئه‌چه‌راندو هاواری ده‌کرد نامه‌وی له‌ ولاتی مندا که‌سیک
هه‌بێت جگه‌ له‌ من خوايه‌کی تر بپه‌رستێت.

هه‌ر له‌ویدا فه‌رمانی ده‌رکرد مشارۆکی گه‌وره‌یان هێناو له‌ ته‌وقی سه‌ریا دایانناو
ده‌ستیان کرد به‌ دۆله‌تکردنی زانای خواناسی به‌سالاچو (به‌بی ئه‌وه‌ی شه‌رمی پێشی
سپی و ته‌مه‌نه‌که‌ی بکه‌ن) تا خواره‌وه‌ بپارنه‌وه‌ و کردیان به‌ دو به‌شه‌وه‌ و به‌شه‌کانی
له‌شی که‌وتن به‌مدیو و ئه‌ودیدو و گیانی پاکی به‌ شه‌هیدی به‌خشیه‌ پێناو بیروباوه‌پو
په‌روه‌ردگاری راسته‌قینه‌ی خۆی.

پاشان هاوپی گیانی به‌ گیانه‌که‌ی دیوه‌خانی خۆی هێناو به‌ویشی وت: ها کوێره‌ی
جاران واز له‌ بیروباوه‌په‌که‌ت ده‌هێنیت؟

پیاوه‌ نابیناکه‌ش به‌ باوه‌پی پۆلینه‌وه‌ له‌به‌رده‌می پاشادا وه‌ستاو وتی: هه‌رگیز،
پاشای دلپه‌ر قیش فه‌رمانی دا به‌ هه‌مان شیوه‌ی پیاوه‌که‌ی پێشو مشاره‌که‌یان خسته
ته‌وقی سه‌ری ئه‌ویش و ئه‌ویشیان کرد به‌ دۆله‌تی ناوه‌پاسته‌وه‌ و له‌ته‌کانی که‌وتن
به‌ملاولادا.

جا نۆره‌ی منداڵه‌ش هات و داوای له‌ویش کرد که‌ واز له‌ ئاینه‌که‌ی به‌هێنیت و پێی وت:
ده‌ست له‌م بیروباوه‌پو ئاینه‌ت هه‌لده‌گریت یان نا؟

منداڵه‌که‌ش (به‌ کێویک سه‌بر و ئارامی و خۆگریه‌وه‌) سه‌رێکی باداو نه‌خیری بۆ کرد.
پاشایش خۆی به‌ شایسته‌ی ئه‌وه‌ نه‌زانی که‌ به‌ ده‌ستی خۆی هه‌ستی به‌ کوشتنی
منداڵێک بۆیه به‌ پیاوه‌ چلکاوخۆره‌کانی خۆی وت:

بیبه‌ن بۆ سه‌ر لوتكه‌ی به‌رزترین کێوو له‌وی داواى لى بکه‌ن له ئاینو بیروباوه‌پى په‌شیمان بییتته‌وه و نه‌گه‌ر په‌شیمان بویه‌وه زۆر باشه به‌لام نه‌گه‌ر هه‌ر سور بو له‌سه‌رى له کێوه‌که فریى بده‌نه خواره‌وه.

پاش ئه‌وه‌ی که هه‌ر گوێی بۆ نه‌گرتن (چونکه ئه‌و پێزی پاشایانی شکاندو به‌ قسه‌ی نه‌کرد) ئاخۆ ده‌بێ چۆن به‌ قسه‌ی ئه‌م به‌کرێگراوه قه‌زه‌مانه بکات، ویستیان بیخه‌نه خواره‌وه.

منداڵه‌که پوی کرده خواى په‌روه‌ردگارو ده‌سته بچکۆلانه‌کانی به‌رزکرده‌وه بۆ ئاسمان و وتی:

ئه‌ی په‌روه‌ردگارم به‌ هه‌ر جۆرێک خۆت پێت خۆشه ئه‌مانه‌م له‌ کۆل بکه‌ره‌وه و له‌ناویان به‌ره‌.

خواى گه‌وره‌یش هات به‌ ده‌م نزاکه‌یه‌وه و کێوه‌که ده‌ستی کرد به‌ له‌رزینو چه‌شۆکه‌کردن و سه‌ربازه‌کانی پاشا که‌وتنه خواره‌وه و ملیان شکا.

منداڵه‌که دوباره به‌ عیزه‌تیکى باوه‌ردارانه‌وه هاته‌وه بۆ کۆشکى پاشاو پاشا زۆر سه‌رسام بو وتی: بچکۆل ئه‌ی کوا سه‌ربازه‌کانی له‌گه‌لتدا بون؟ چیان لى هات؟
منداڵه‌که‌ش به‌ باوه‌رپێکی پۆلاینه‌وه وه‌لامى دایه‌وه‌ وتی: خواى په‌روه‌ردار له‌ناوی بردن و له‌ کۆلمى کردنه‌وه.

ئه‌م جاره پاشا (دیسان ده‌رسی وه‌رنه‌گرت) به‌لکو هه‌ر به‌ هی‌زو لوتبه‌رزى خۆیدا ده‌ینازی بۆیه ده‌سته‌بجێ فه‌رمانی ده‌رکرد که بیگرن و ئه‌مجاره کۆمه‌لێک سه‌ربازی زۆرتى پاسپارد که بیبه‌ن بۆ ناوه‌پاستی ده‌ریایه‌کی بى‌ بن و نه‌گه‌ر وازی له‌ بیروباوه‌په‌که‌ی هی‌نا ئه‌وه وازی لى بینن و خۆ نه‌گه‌ر هه‌ر سور بو له‌سه‌رى، یه‌کسه‌ر نوقمى ده‌ریای بکه‌ن و بیخنکێن.

له‌وی پاش ئه‌وه سه‌ربازه‌کان داواى گه‌رانه‌وه‌یان لى کرد له‌ ئاینه‌که‌ی به‌لام ئه‌وه‌ هه‌ر گالته‌ی ئه‌هات به‌ هه‌ره‌شه و گوپه‌شه‌کانیان و ئه‌و بانگی ده‌کردن بۆ یه‌ك خواپه‌رستى.

بۆیه هەموو پەلاماریان دا تا فریی بدەنە ناو دەریاکەو بەلام ئەم جارەیش منداڵە کە داوای لە پەروەردگاری کردەو کە مۆلەتی تەمەنی بدات و ئەو سەربازانەشی بۆ لەناو بەریت.

لەوکاتەدا بە ویستی خوای عز و جل شەپۆلیکی گەرەسات و کەشیەکی هەلگەراندهو هەموو سەربازەکان خنکان و مندالی باوەرپتەو بە سەلامەتی لە ئاوە کە هاتە دەرەو.

بۆ جاری سییەم هاتەو بۆ کۆشکی پاشا و پاشایش کاتیکی بینی هەردوو چاوی پەریە تەوقی سەری و توپە بو هاواری کرد: کوا هاوڕێکانت چیان بە سەر هات؟

منداڵە کەش زۆر بە هیمنانە و لەسەر بە پێکەنینەو وەلامی دایەو و وتی: خوای گەرە لەناوی بردن و لە کۆلمی کردنەو.

بەلام منداڵە ژیرە کە بڵاوبونەوی ئایینی خواو یەکتاپەرستی بە لاو شیزینتر بو لە گیانی خۆی بۆیه زۆر بە ئاسایی پوی کردە پاشا و پیتی وت:

تۆ هەرگیز ناتوانی من بکۆژیت مەگەر بەو جۆرە بکەیت کە من پیت دەلێم.

پاشا وتی: ئەو جۆرە چیه بێلێ با بیکەم؟

کوپرە کە وتی: لە گوپەپانی شارددا هەموو خەلکی کۆبکەرەو و من چوار میخە بە دارێکدا بمبە سەرەو و هەلم واسەو پاشان لە تیرەکانی خۆم تیرێک دەرپهێنەو پاشان تیرە کە بخەرە ناو کەوانە کە و پوی بکەرە من و بلی:

((بە ناوی خوای ئەم کوپرەو)) و پاشان تیرە کەم تی بگرەو ئەگەر بەو جۆرە بکەیت کە من پیت دەلێم دەتوانیت بمکۆژیت.

پاشایش خیرا بو کارە پازی بو (بەبێ ئەوێ بیر لە ئاکامەکی بکاتەو کە هەموو خەلکی شار پاستی و گەرەیی و دەستەلاتی خوای پەروەردگاریان بۆ دەرە کەوێت و موسلمان دەبن).

پاشا له‌ناو شاردا چاپی دا که کهس له‌ ماله‌وه نه‌مینیت و هه‌مو به‌ره‌و کوپه‌پانی مه‌زنی
شار به‌پێ بکه‌ون بۆ نه‌وه دیمه‌نی کوشتنی ئه‌و کوپه‌ ببینن که لێی هه‌لگه‌پاوه‌ته‌وه‌و
بیجگه‌ له‌ ئه‌م خواجه‌کی تر به‌ راست ده‌زانیت.

پاشا کوپه‌که‌ی به‌ نیشانه‌ نایه‌وه‌و له‌ تیردانه‌که‌ی تیریکی ده‌ره‌ینا و خسته‌ ناو
که‌وانه‌که‌وه‌ و پوی کرده‌ کوپه‌که‌و پیش ئه‌وه‌ی تیی بگریت هاواری کرد به‌ ده‌نگی به‌رز به‌
جوړێک هه‌مو گۆره‌پانه‌که‌ بیستیان کاتێک وتی:

((به‌ ناوی په‌روه‌دگاری ئه‌م کوپه‌)) هه‌ر که ته‌قاندی تی ده‌ست به‌جی دای به‌سه‌ر دلی
کوپه‌که‌دا و شه‌هیدی کرد.

هه‌مو جه‌ماوه‌ره‌که‌ که گوئیان له‌ وته‌یه‌ی پاشایان بو، کاری کرده‌ سه‌ر دلو
جه‌رگیان و هه‌ر له‌ویدا هاواریان کردو وتیان: ((ئه‌وا هه‌مو باوه‌پمان هێنا به‌ په‌روه‌رکاری
ئه‌م کوپه‌)).

وه‌زیر و گزیره‌کانی پاشا به‌ هه‌له‌ده‌وان له‌ پاشایان کۆبونه‌وه‌و وتیان: که‌وره‌م ئه‌وه‌ی
لێی ده‌ترسای پوی دا، ده‌ی سویند به‌ خوا ئه‌وه‌ی تو چه‌زهرت لی ده‌کردو هاته‌دی، ئه‌و
خه‌لکه‌ی تو ده‌تویست کوپه‌که‌ بکوژی تا کاریان تی نه‌کات و نه‌یانکاته‌ سه‌ر
بیروباوه‌ره‌که‌ی به‌لام وا به‌ داپشتنی نه‌خشه‌ی کوشتنی خۆی ئه‌وه‌ی ویستی بو هاته‌دی و
هه‌مو خه‌لکی شوینی که‌وتن و باوه‌ریان به‌ تاقه‌ خواکه‌ی هێنا، ئیستا چی بکه‌ین که‌وره‌م؟
پاشا ئه‌وه‌نده‌ شه‌رز و ناچه‌ت و به‌شیو حال بو که له‌ تاودا که‌فی ئه‌چه‌راندو هاواری
نه‌کردو هه‌ره‌شه‌ی له‌ خه‌لکی گۆره‌پانه‌که‌ کردو وتی:

له‌سه‌ر هه‌مو پێگاکاندا چالی که‌وره‌و قول هه‌لبکه‌ن و به‌ ئاگر تاوی بده‌ن و ئه‌وانیش
ئه‌م کاره‌یان بۆ کرد.

فه‌رمانی ده‌رکرد هه‌ر که‌سێک پاشگه‌ز نه‌بیتته‌وه‌ له‌و بیروباوه‌پو ئاینی ئه‌و کوپه‌ بیخه‌نه
ناو ئه‌و ئاگره‌وه‌و بیسووتینن.

ئەوانیش دەستیان کرد بە پرێزکردنی خەڵکە کە و یەك یەك لێیان دەپرسین ئایا پەشیمان دەبیتەووە و ئەویش دلێرانە دەیوت هەرگیز، هەرگیز لە ئاینی راست و دروستی پەروەردگارمان دەست هەلناگرین و ئامادەین لەو پێناوەدا بمانسوتێن..

ئەوانیش وەك عادی هەموو طاغوت و ملهوپرەكان بۆ پەحممانە دەستە دەستە هەلیان ئەدانه ناو ئەو ئاگرە گەورەییەو تا ئەو بو لەناو دەستە باوەرە پێنەرەكاندا ژێك خۆگرانە چوێ پێشەو بەلام بەزەیی بە كۆرپەكە باوەشیدا هاتەووە لە دڵی خۆیدا وتی: ئەبۆ ئەم منداڵە باوەشم تاوانی چی بۆی كە ببمە هۆی سوتان و مردنی؟

بۆیە نەیدەزانى چی بكات هەنگاوێ بەرەو ئاگرە کە دەپۆیشت و کە بیری لە منداڵەكەى دەکردەو هەنگاوی بەرەو دوا دەگەرایەو.

منداڵە ساواکەى باوەشى بە فەرمانى خوا هاتە قسەو پوی کردە دایکى و بیى وت:

دایە گیان بە ئارامو خۆگر بە چونکە تۆ لەسەر هەقى، ئەویش و خەڵکە کەش کە گوێیان لەو منداڵە بچوکە بو ئەم قسانەى کرد ئەوئەندەى تر باوەرپیان چەسپا و سور بون لەسەر گیان فیدایی لە پێناویدا، ئەو بو ژنەكە بە منداڵەكەییەو خۆى هەوادایە ناو ئاگرەكەووە و سوتا و چوێ ریزی ئافرەتانی شەهیدی پێناو پێبازی دروستی پەروەردگارى هەموو جیهان.

په ندو نامۆزگاریه کانی ئەم چیرۆکه :

- ۱- ده بیئت مرقۆفی موسلمان هه میشه په ند وه ربگرت له ئوممه تانی پیش خۆی که نه گه ره له یان کرد بیئت نه و خۆی ئی بپاریزیت و نه گه ر چاکه شیان کرد بیئت با نه ویش به و شیوه یه چاکه بکات.
- ۲- ده بیئت مرقۆفی موسلمان نه وه ی له لا پون بیئت که تاقم و پێپی کوفر به رده وامنو کۆتاییان نایه ت و نابینی سیحره بازه که پیربوه خیرا داوا له پاشا ده کات مندالێکی وتووریای بداته ده ست تا پاشا بی جادوگه ر نه مینیتته وه .
- ۳- ده بیئت مرقۆفی موسلمان په ندو له و پیره سیحریازه وه ربگرت و نه وه کانی دوا ی خۆی بۆ هه لگرتنی مه شخه لی خواناسی و بیروباوه پ په روه رده بکات تا دوا ی خۆی چرای ئیسلام نه کوژیتته وه و تا قیامه ت کاروانی قورئانی به رده وام گه وه رو زیڕ به ده ورو به ری بیه خشیت.
- ۴- ده بیئت مرقۆف به رده وام به راورد بکات و بزانیئت کۆ راست ده کات و خزمه تکاری راسته قینه یه و دلۆ ده رونی به ئاوی قورئان ئاو دراوه و کیش له سه ره له و به تالۆ بیرى پرپوچه لییان دور بکه ویتته و ئیتر با گه و ره ترین حیزبو گه و ره ترین ده سه لاتیش بنو ده سه تی باوه ریش لاوازو بی ده سه لات بنو له ده ره وه ی کورسی حوکم پرانیشتا بن . نابینی منداله که له پێگه ی به راورد کردنه وه راستی خواناسه که ی بۆ ده رکه وت .
- ۵- ده بی هه لگرانی بیروباوه پی ئیسلامی خۆیان ئاماده بکه ن بۆ لیدان و نه شکه نه جان له کاتی به راورد کردنی پێپی ده سه لات له گه ل پیاویکی بی ده سه لات و لاواز به لام هه ق له لای نه وه .
- ۶- دروسته مرقۆف هه ندی کات په نا به ریت بۆ هه ندی سیناریۆ ئه مه ش له پێناو چه واشه کردنی زالم و سه تمه کارو کاریه ده ستان ئه مه ش له پێناو نه وه ی که هیمنانه به ره و ئامانجه پیروژه کانی بپوات و هیدی هیدی به گو یگرتن و خویندنه وه خۆی به چه کی باوه پ پرچه ک بکات ئیتر دوایش درۆکه ی ئاشکرا ببی زیانی نیه .

نابىنى خواناسەكە پىيى دەلىي لاي سىحىربازەكە بلىي مالىۋە دوايان خىستىم لاي مالىۋەش بلىي سىحىربازەكە دواي خىستىم.

۷- مرقۇيى موسلمان جار بە جار ئەتوانى بۇ خۇيەكلايى كىرنەۋە بۇ ناۋ كارۋانى باۋەپداران وازەيتان لە تاقىمى نەفامان ھەندى تاقىكىرنەۋەي دىيائى ئەنجام بدات ۋەك ئەۋەي بلىي ئەي خۋايە گيان ئەگەر لىم پازىت و خۇشتم دەۋىت با فلان كار ئەنجام بدەم. نابىنى كۆرەكە كوشتىنى ئەۋ دايىناصورە زەبەلاخە دەكاتە بەلگەي پاستى بىرۋاۋەپى خواناسەكە و درۆۋ نارپاستى پاشاۋ سىحىربازەكەي.

۸- مرقۇيى موسلمان نابى ھىچ ھەل لە دەست بدات و لە ھەر كۆي بۆي لوا كارى خەلگى ئاسان بكات و چاكەيان لەگەلدا بكات تا زىاتىر بچىتە ناۋ دلىانەۋە شوپىنى بگەۋن. نابىنى ئەۋ كۆرە چۆن دەستپىشخەرى دەكات و ئەۋ خىزمەتە گەۋرەيەي شارەكەي دەكاتە بەشى خۇي و لەۋ دەعبا زەبەلاخە پىزگارىيان دەكات.

۹- ئەگەر خۋاي گەۋرە خۇشى وىستىت و لەسەر دەستى تۆ كارىكى موعجىزە ئاساي (كەرامەت)ى ئەنجامدا خىرا خۆت بگەيەنەرە مامۇستايانى جىگەي متمەنات و ھەۋالەكەيان بۇ بگىرەۋەۋە بە نەپنى مەيەتەۋەۋە مەترسە ئەۋە ناچىتە خانەي پياۋ خۇدەرخىستەۋە. نابىنى كۆرەكە چۆن خىرا خۇي گەياندە مامۇستاي خواناسى و ئەۋ مۇدە خۇشەي پىدا كە كوشتىنى دەعباكە بو لەگەل خۇيەكلايىكىرنەۋەكەيدا.

۱۰- ئەگەر كارىكى جوانت لە خەلگى دەۋرۋەرتدا بىنى، خىرا دەستخۇشى لى بگە تا ھەست نەكات تۆ ھەسۋدى پى دەبەيت و پاشان زۆر ئاسايىيە پىيى بلىي كەۋا ديارە لە لاي خوا تۆ لە من خۇشەۋىستىرى و كارى گەۋرەي پىت ھەيە.

نابىنى مامۇستاي خواناسى پىر چۆن تەۋازۋەۋ خۇبەبچوك زانين دەنۋىنىت و بە مىندالىكى بچوك كە خۇي دەرسى پى و تۋە، دەلىي: مۇدەت لى بىت تۆ ئەمۇ لە من باشترو بەرزىرى.

١١- مامۆستایانی قوتابی قورئان ده‌بیت دواى ئه‌وه‌ى قوتابیه‌کانیان جوان له‌ ئیسلام و قورئانی پیرۆز حالى بون، ئاگادارى ئه‌وه‌یان بکه‌نه‌وه‌ که‌ له‌ دواپۆژدا توشى ده‌یان و سه‌دان ئازار و نارێحه‌تى و نان برین و ده‌ربه‌ده‌رى ده‌بنه‌وه‌ له‌ لایه‌ن پێرى ده‌سه‌لاته‌وه‌. چونکه‌ ئه‌وان ئه‌و بیروباوه‌ڕه‌ راست و دروسته‌یان پێ قبول ناکریت به‌ لکو جۆره‌ موسلمانانه‌ تیه‌کیان پێ خوشه‌ له‌ گه‌ڵ مه‌زاج و پاراستنى کورسیه‌کانیاندا بگونجیت و جێیان پێ له‌ق نه‌کات، بۆیه‌ ئه‌وانیش زانایانى ئاینیان هه‌یه‌ له‌ کۆشکدا و تا حه‌لل و حه‌رام به‌ مه‌زاجی ئه‌و به‌سه‌لمێنن.

١٢- ده‌بێ مامۆستایان قوتابیه‌کانیان له‌ سه‌ر که‌تمان و نه‌هێنى پارێزى په‌روه‌رده‌ بکه‌ن و سه‌رو نه‌هێنى رێکخستنه‌کانیان له‌ لای که‌س نه‌درکێنن به‌ تاییه‌ت له‌ ناو زیندانه‌کانى ده‌سه‌لاتداره‌کاندا و له‌ ژێر ئه‌شکه‌نجه‌دا.

١٣- ئه‌گه‌ر خواى گه‌وره‌ و په‌روه‌ردگار به‌هره‌یه‌کی جوانی پێدايت تۆش هه‌ول بده‌ له‌ پێناوی بلاوکردنه‌وه‌ى بانگه‌وازا ته‌وزیفی بکه‌یت.

نابینی کوپه‌که‌ چۆن به‌هره‌ى پزیشکی پێ به‌خشرابو ئه‌ویش که‌سى چاک نه‌ده‌کرده‌وه‌ تا باوه‌ڕى به‌ خواى تاقانه‌ نه‌هێنایه‌ و من خۆم هه‌ر که‌سێک داواى بکردايه‌ فێرى خۆشنوسى بکه‌م، مه‌رجم لێ ده‌گرت که‌ ده‌ست بکات به‌ نوێژکردن.

١٤- هه‌مو لێهاتوویی و تواناو ده‌ست په‌نگینییه‌ک ده‌بیت ده‌بیت بدریت پال خواى په‌روه‌ردگارو به‌ ئازایه‌تى و به‌خششى ئه‌وى بزانیته‌ که‌ تۆ به‌ ده‌رپه‌فیزو کاوێیه‌ک هه‌رچى جیهازى په‌ککه‌وته‌یه‌ چاکى ده‌که‌یته‌وه‌ که‌چى هه‌مان ده‌رپه‌فیز بدریت به‌ من له‌ وانه‌یه‌ جیهازه‌که‌ بسوتینم و تێکى بده‌م، ده‌ى خۆ خوا هه‌مان عه‌قلی پێداوین به‌لام من له‌ شتێکى تردا به‌خششم پێ دراوه‌.

نابینی کوپه‌که‌ خۆى هه‌لئانئۆ و بلی چاکتان ده‌که‌مه‌وه‌ به‌ لکو ده‌لێ ته‌نها خوايه‌ ده‌توانیت خه‌لکى چاک بکاته‌وه‌ و شیفابه‌خشیش هه‌ر ئه‌وه‌.

۱۵- سودو كەلگۈ لىھاتوئىت بۇ ھەموان بىتتو تەنانەت كارىبە دەستانو بەرپىرسانىش سودت لى ۋەرىگىرن چۈنگە ۋا دەبىت لەر پىڭاىپەۋە تۇ بە لوتكەى دەسەلات ئاشنا دەبىت، ھەر لەبەر ئەم ھۆيەش بو كە پىڭمەبەر (ﷺ) ھەۋلى دەدا سەرانى قوردەش مۇسلمان بىكات چۈنگە ئەگەر لوتكەى دەسەلات چاك بو خوارەۋەش سەيرى ئەوان دەكەن و چاك دەبن.

نابىنى كۆرەكە چۈن ئەم پىاۋەى ھارپىتى پاشا چارەسەر دەكاتو نەيوت ئەمە يەككە لە تاغوتەكان و چاكى ناكەمەۋە.

۱۶- مۇسلماننى پاستەقىنە لە پىتتاۋ ھىنانەۋەى خەلگى بۇ باۋەشى پىر سۆزى ئىسلام لەبەر پەزەمەندى خواۋ بەھەشت ئەۋە دەكاتو پارەو سامانى ھەمۇ دىئاي لى پابدەن لەسەر ئەۋ بانگەۋازە ۋەرى ناگىرت.

نابىنى كۆرەكە چۈن ئەۋ ھەمۇ پارەيەى پەدكردەۋەۋەۋىتى چاكت دەكەمەۋە بە مەرجىك مۇسلمان بىبىتو پارەو پولى خۇت بۇ خۇت.

۱۷- مۇۋىنى بانگىخۋاز دەيان جەنگى پاگە ياندنى لەگەل دەكرىت و قسەى ناخۇش و سوكى پى دەدرىت بەلام ئەۋىش دەبىت خۇگرو لەسەرخۇ بىتتو تىك نەچىت و شىپىزە نەبىت، بەلگۈ لەسەرخۇ ۋەلامىكى دروستى بداتەۋە.

نابىنى پاشا بە كۆرەكە دەلى: چاك فىرى سىحرمان كىردى كەچى بە ھۆيەۋە نەخۇشى و گولو كەپو لال چاك دەكەيتەۋە.. ئەۋىش ۋى: مەن چاكىان ناكەمەۋە بەلگۈ خۋاى پەروەردگار چاكىان دەكاتەۋە.

۱۸- ئەۋكەسەى كە دەكەۋىتە دەستى ستەمكاران و لە زىنداندا جۆرەھا ئەشكەنجەى جىياجىاي دەدەن تا پاشگەزى بىكەنەۋە يان زانىاي ترسناكى پى بدركىتن لەم حالەتەدا مەسەلەكە دەكەۋىتە نىۋان پوخسەت و عەزىمەۋە، ئەگەر بتوانىت خۇى بگىرت و ھىچ نەدركىننىت ئەۋە لوتكەى پاستگۈيى و باۋەپى بتەۋەۋە نامادەى شەھىدبونە و لە ھەمان كاتدا مۇۋە باۋەپ لاۋازەكان ئەتوانىت پوخسەت ھەيە گۈپراپەلى جەلادەكان بىكەن بە مەرجىك دلىان پىر بىت لە باۋەپ.

نابیینی ئەم کوپه‌ نه‌زانی مامۆستاکی ته‌مه‌نی (٧٠) تا (٨٠) ساڵه‌ و مردنی نزیکه‌ بۆیه‌ ده‌لێ بۆچی ناوی نه‌بات و نه‌ویش به‌شداری تاقیکردنه‌وه‌ که بکات و وانه‌ی خۆگری لیوه‌ فێر ببیت.

١٩- پاشکه‌ زبونه‌وه‌ و وازه‌ینان له‌ ئیسلام هێلی سوره‌ و هه‌رگیز له‌ ژێر هیچ فشارێکدا نابیت جێبه‌جێ بکریته‌ و له‌ ژێر ئەشکه‌ نه‌چه‌دا له‌ ئاینه‌که‌ی پاشکه‌ زبیته‌وه‌ به‌ لکو ده‌بی مردن قبول بکات نه‌ک نه‌ و داواکاریه‌.

نابیینی هه‌رسی باوه‌ پداره‌که‌ له‌ پاشکه‌ زبونه‌وه‌دا به‌ قسه‌ی پاشایان نه‌کرد به‌لام له‌ ناوه‌ینانی مامۆستاکیاندا گوێپایه‌لیان کردن.

٢٠- موسلمان بون و باوه‌ په‌یتان زۆر سه‌نگینه‌ و نابێ به‌ چاوی سوک سه‌یر بکریته‌ و گه‌ره‌ترین سه‌رمایه‌یه‌ و ده‌بی مڕۆ له‌ پیتاوی پاراستنیدا ئاماده‌ش بیت به‌ مشار دوکهرتی بکه‌ن.

٢١- سه‌تمکاران په‌حم له‌ دلایاندا نیه‌ و فهرقی گه‌وره‌ و بچوک و ناکه‌ن و به‌ هه‌مو شیوه‌یه‌ک نه‌یارانیان له‌ ناو ده‌به‌ن ئەگه‌ر مندالیش بن.

نابیینی پاشا نه‌ و نه‌ و مندالێ دایه‌ ده‌ستی جه‌ندرمه‌کانی تا له‌ سه‌ر کپوه‌که‌وه‌ به‌ری بده‌نه‌وه‌ یان نوقمی ده‌ریای بکه‌ن.

نابیینی پاشا قورستین سزا به‌ سه‌ر نه‌ و مندالێ باوه‌ پۆلایینه‌دا ده‌دات.

٢٢- مڕۆ ئەگه‌ر زانی هێشتا په‌یامه‌ مه‌زنه‌که‌ی نه‌گه‌ یاندۆته‌ شوینی خۆی و خه‌لکی لێ ناشنا نه‌کردوه‌ ده‌توانیت داوا بکات له‌ خوا که ته‌مه‌نی درۆژ بکات بۆ زیاتر بانگه‌وازو که‌ یاندنی ئایینی پیروزی ئیسلام به‌ سه‌رجه‌م توێژه‌کانی مڕۆفایه‌تی.

نابیینی مندالێ که‌ له‌ گه‌ل ئەوه‌شدا که‌ ئاواتی شه‌هیدی پێگه‌ی خوایه‌ که‌چی داوا له‌ خوا ده‌کات ببپاریزیت و له‌ سه‌ر کپوه‌که‌یان له‌ ده‌ریاکه‌دا نه‌یکوژیت.

۲۲- ديارە مرقۇى بىرۋادار لە مردن و كوشتن ناترسىت بەلام پىي خۇشە لە كات و شويىنكى گونجاۋدا بىت و مردنەكەشى سودو قازانچ بە بانگەواز بگەيەنيت و دوا وانەى زيندوى ژيانى بىت.

نابىنى كوپرەكە چۆن نەخشەى كوشتنى خۆى دەكىشيت بۇ پاشا؟
۲۴- ئەگەر ھەر يەككىيان دا بەسەرتدا خىرا مەلئ زۆر باشە و لە بەرژەۋەندى خۆمە بەلكو بىر لە پاشەپۇژى ئەو بىرپارە بگەرەۋە ئەۋجا بىرپارى كىردنى دەرەكە.
نابىنى پاشا لە پىناۋ لەناۋىردنى ئەم مندا لەدا حازر بو بە قىسەى ئەو دۈژمنەى خۆى بكات ئىتر ئەۋەى لەبىرچو لە ھەمو ئەھلى شارەكە باۋەپ دىنن كاتىك بزانن ئەم پاشايە كە پىشتىر نەيتۋانىۋە ئەم كوپرە لاۋە بكوژىت وائىستا بە ناۋى خۋاى ئەو مندا لەۋە تىرى تى دەگىرت و يەكسەر دەيكوژىت.

۲۵- تۆ كاتىك لە پىناۋى بانگەۋازى بەرزى پەرۋەردگار تدا شەھىد دەبىت خەمت نەبىت بۇ دۋاى خۆت، چونكە ھەزاران كەس جىگات دەگرنەۋە و شوپن پىيازە پاكەكەت دەكەۋن و دۇايەتى پاشاكانى سەردەم دەكەۋن و درىژە بە كارۋانى خەبات دەدەن.
نابىنى يەك كوپ كوژا بەلام شارىك باۋەپيان ھىنا.

۲۶- ھەر بەيناۋىيەنى خۋاى پەرۋەردگار موعجىزەيەك دەنوئىيت و بەۋ ھۋىەۋە دەستەى باۋەپ زىاتر سور دەبن لەسەر قوربانى دان و بەرخوردان.
نابىنى خۋاى گەرە مندا لىكى ساۋاى خستە گوشتارو ھانى داىكى دەدا تا خۆى بخاتە ناۋ ئاگرەكەۋە.

القصة الثالثة

جُريج العفيف

عن أبي هريرة (رضي الله عنه)، عن النبي (ﷺ) قال: لم يتكلم في المهد الا ثلاثة: عيسى ابن مريم، وصاحب جُريج، وكان جريج رجلاً عابداً، فاتخذ صومعة فكان بها، فأتته أمه وهو يصلي، فقالت: يا جريج، فقال: يا رب أمي وصلاتي!! فأقبل على صلاته، فانصرفت. فلما كان من الغد، أتته وهو يصلي فقالت: يا جريج، فقال: أي رب، أمي وصلاتي؟ فأقبل على صلاته.

فلما كان من الغد أتته وهو يصلي، فقالت: يا جريج! فقال: أي رب! أمي وصلاتي؟ فأقبل على صلاته، فقالت: اللهم لا تُمتِه حتى ينظر إلى وجوه المومسات. فتذاكر بنو إسرائيل جُريجاً وعبادته، وكانت امرأة بغية يُتمثلُ بحسنها، فقالت: إن شئتم لأفتنَّه! فتعرضت له، فلم يلتفت إليها، فأتت راعياً كان يأوي إلى صومعته، فأمكنته من نفسها فوقع عليها، فحملت. فلما ولدت قالت: هو من جريج، فأتوه فاستنزلوه وهدموا صومعته وجعلوا يضربونه، فقال: ما شأنكم؟ قالوا: زنيت بهذه البغي فولدت منك. قال: أين الصبي؟ فجاؤوا به فقال: دعوني حتى أصلي، فصلي، فلما انصرف أتى الصبي فطعن في بطنه وقال: يا غلام! من أبوك؟ قال: فلان الراعي!!، فأقبلوا على جريج يقبلونه، ويتمسحون به، وقالوا: نبني لك صومعتك من ذهب، قال: لا، أعيدوها من طين كما كانت ففعلوا.

واته: پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمویه‌تی: جگه له سێ كه‌س نه‌ییت هیچ كه‌س له بێشكه‌دا نه‌هاتۆته‌ قسه‌، عیسا‌ی كو‌پی مه‌ریه‌م و منداله‌كه‌ی لای جو‌ره‌یج، جو‌ره‌یج پیاویکی خواناس بو‌ه و په‌رستگه‌یه‌کی بۆ خۆی دروست كر‌دبو‌.

١ متفق عليه (البخاری (٢٤٣٦) ومسلم (٢٥٥٠) نیه‌كه‌ی تری فه‌رموده‌كه‌ مندالی سێیه‌مه‌ كه‌ له

بێشكه‌دا قسه‌ی كر‌دوه‌ و له چیرۆکی چواره‌دا باسی ده‌كه‌م.

جاریتکیان دایکی هات بۆ لای و بانگی کرد: جورهیج، ئه‌ویش وتی: خوایه‌ دایکم له‌ لایه‌ك و نوێژه‌كه‌شم له‌ لایه‌ك و ده‌ستی كرده‌وه به‌ نوێژكردن و دایكیشی پۆشته‌وه بۆ مال. له‌ پۆژی داها‌تودا هاته‌وه بۆ لای و جورهیج هه‌ر له‌ نوێژدا بو بانگی کرد: جورهیج، جورهیجیش وتی دایکم و نوێژه‌كه‌م... و ده‌ستی كرده‌وه به‌ نوێژو دایكیشی پۆشته‌وه بۆ مال.

بۆ سبه‌ینێ دیسان هاته‌وه بۆ لای و بانگی کرد: جورهیج، ئه‌ویش وتی: دایکم و نوێژه‌كه‌م و ده‌ستی كرده‌وه به‌ نوێژكردنه‌كه‌ی.

دایكیشی وتی: خوایه‌ نه‌يكوژی هه‌تا دوچاری ئافره‌تی داوین پیس ده‌بی‌ت.

به‌نی ئیسرائیلیه‌كان له‌ناو خۆیاندا باسی خواناسی جورهیجیان ده‌كرد و له‌و ئافره‌تیکی داوین پیس هه‌بو كه‌ نمونه‌ی جوانی بو وتی: ئه‌گه‌ر بتانه‌وێت له‌ خشته‌ی ده‌به‌م! و چو بۆ لای به‌لام جورهیج هه‌ر ئاوێتی ئی نه‌دایه‌وه و له‌و ئی شوانیکی بی‌نی كه‌ سه‌ردانی په‌رستگه‌كه‌ی ده‌كرد و خۆی دا له‌ قه‌ره‌ی و له‌گه‌ڵیدا كاری خراپه‌ی كرده‌و سکی پرپوو...

كاتێك منداڵه‌كه‌ی بو وتی: له‌ جورهیج بومه‌، خه‌لكیش په‌لاماری جورهیجیان داو په‌رستگاكه‌یان پوخاند به‌سه‌ریدا وتی: بۆ وام ئی ده‌كه‌ن؟ وتیان: زینات كرده‌وه له‌گه‌ڵ ئه‌م داوین پیسه‌دا و منداڵت لیتی بوه...

جورهیج وتی: كوا منداڵه‌كه‌؟ منداڵه‌كه‌یا تن هه‌ینا بۆ لای وتی وازم ئی بی‌نن با نوێژ بكه‌م و كه‌ ئی بویه‌وه كوتایه‌ سکی منداڵه‌كه‌ و وتی: باوكی تۆ كێیه‌؟ منداڵه‌كه‌ هاته‌ قسه‌ و وتی: من كوپی شوانه‌كه‌م!!

خه‌لكه‌كه‌ په‌لاماری جورهیجیان داو ماچیان ده‌كرد و ده‌ستیان پێدا ده‌هه‌ینا وتیان: په‌رستگاكه‌ت له‌ ئالتون بۆ دروست ده‌كه‌ینه‌وه، وتی: نا... وه‌ك خۆی له‌ قوڕ بۆم دروست بكه‌ نه‌وه‌ و ئه‌وانیش بۆیان دروست كرده‌وه.

چیرۆکی سییه‌م جوره‌یجی داوین پاک

هاوه‌لی به‌پێزو دڵسۆزی پیغه‌مبه‌رمان (ﷺ) که‌ ناوی نه‌بو هوره‌یره‌یه‌ (په‌زای خوای لی بیته‌) بۆمان ده‌گێڕێته‌وه‌ که‌ پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) جارێکیان چیرۆکی بۆ گێڕاوه‌وه‌ و فه‌رموی:

هیچ مندالیک له‌ بێشکه‌دا قسه‌ی نه‌کردوه‌ جگه‌ له‌ سی‌ که‌س نه‌بیته‌ یه‌که‌ میان عیسا‌ی کوپی مه‌ریه‌م (سه‌لامی خوای لی بیته‌) و دوه‌ میان: هاوه‌له‌که‌ی جوره‌یج (خواناسی به‌نی ئیسرائیل).^۱

مامۆستا جوره‌یج پیاویکی باوه‌ر به‌وه‌ خواناس بو، نه‌م پیاوه‌ مه‌زنه‌ په‌رستگایه‌کی بۆ خۆی له‌ قوڕ دروست کردبو له‌ ناو نه‌شکه‌وتیکداو تیایدا به‌ ته‌نها خواناسی و به‌ندایه‌تی په‌روه‌ردگاری ده‌کردو بیری له‌ که‌وره‌یی و ده‌سته‌لاتی خوا ده‌کرده‌وه‌.

(نه‌م خواناسه‌، گۆشه‌گیربو، زۆر به‌ که‌می ده‌گه‌رایه‌وه‌ ناو شارو تیکه‌لی خه‌لکی ده‌کردو نه‌م جۆره‌ خواناسیه‌ له‌ پیش ئیسلامدا هه‌بوه‌ و خوا بۆی دانه‌نابون به‌لام به‌رگێشی لی نه‌ده‌کردن چونکه‌ له‌ به‌ر په‌زماه‌ندی نه‌و نه‌م کاره‌یان ده‌کرد، به‌لام له‌گه‌ڵ مه‌له‌اتنی خۆی ئیسلامدا نه‌م جۆره‌ گۆشه‌گیری (په‌ه‌بانیه‌ته‌) قه‌ده‌غه‌کراو پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) هانی هاوه‌لانی ده‌دا تا تیکه‌لی خه‌لکی بکه‌ن و به‌ په‌وشتی جوان و ناوازه‌تان بۆ لای ئیسلام که‌مه‌ندکێشیان بکه‌ن).

جوره‌یجی خواناس زۆربه‌ی کاته‌کانی له‌ ناو نوێژدا بوه‌ و له‌ خزمه‌ت په‌روه‌ردگاریدا بوه‌ و چرکه‌ی به‌ زایه‌ نه‌داوه‌ و غه‌قله‌ت به‌ لایدا نه‌هاته‌وه‌.

۱ سییه‌ میانکۆرپه‌یه‌که‌ له‌گه‌ڵ دایکی قسه‌ی ده‌کردو له‌ چیرۆکی داها‌تودا به‌ سه‌ریه‌خۆ وه‌ک چیرۆکێک هه‌تاومه‌ که‌ له‌ پاستیدا له‌گه‌ڵ نه‌م فه‌رمووده‌یه‌دا پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) پێکه‌وه‌ باسی کردون.

پۆژێکیان دایکی جورهیج بیرى کۆپه‌که‌ی ده‌کاته‌وه هه‌ڵده‌ستى هه‌ندى خواردن و پێداویستى ده‌خاته تۆیشه‌به‌ره‌یه‌ک له‌گه‌ڵ خۆی ده‌یبات بۆ سه‌ردانى کۆپه‌که‌ی.. دایکی مبه‌ره‌بانى جورهیج ئه‌وه‌مه‌وه پێگایه‌ی بېرى و دۆل و چیاکانى ته‌ی کرد تا سه‌ره‌نجام گه‌یشته به‌رده‌م هه‌رگای ئه‌وه‌شکه‌وته‌ی که کۆپه ئازیزه‌که‌ی ئى بو، خۆی پى نه‌گیراوه‌ر له‌ ده‌ره‌وه وه‌ک شیتى ئى هات بۆ جهرگه‌که‌ی و هاوارى کرد: کۆپم جورهیج گیان.. منم دایکت، هاتوم بۆ لات.

به‌لام جورهیج له‌ وکاته‌دا له‌ناو قولاى نوێژدا بو زۆر چێزى ئى وه‌رگرتبو، له‌ نوێژه‌که‌دا ده‌نگى دایکی ناسیه‌وه و سۆزى هات به‌ جهرگیدا بیرى کرده‌وه، به‌لام دلێشى نه‌هات نوێژه‌که‌ی بۆ بېریت و وتى: ئه‌ی خوايه، نازانم نوێژه‌که‌م به‌رده‌وام که‌م یان بېرېم و بچمه خزمه‌ت دایکم و ده‌سته‌کانى ماچ بکه‌م، ئای خوايه گیان خۆ ئه‌وه‌ پێگا سه‌خته‌ی له‌به‌ر من بپوه..

به‌لام نا دایک سه‌د ئه‌وه‌نده‌ش خۆشه‌ویست بێت نایکۆپمه‌وه به‌ نوێژه‌که‌م و نوێزى بۆ نابېم، چۆن حه‌زوى په‌روه‌ردگارم به‌جى دێلم له‌به‌ر دایکم..

دایکی که زانى کۆپه‌که‌ی له‌ناو نوێژدايه و دلای نایه نوێژه‌که‌ی بېریت دياريه‌کانى بۆ به‌جى هیشته و به‌ ناسپایى گه‌پايه‌وه بۆ مال و له‌ دلای خۆیدا وتى قه‌یناکا نوێژه‌که‌ گه‌ورتره و کیشه نیه جارێکی تر دیمه‌وه بۆ سه‌ردانى، به‌ قوربانى هه‌ناسه‌که‌ی بم.

به‌ هه‌مان شێوه جارێکی تر هاته‌وه بۆ ئه‌شکه‌وت بۆ سه‌ردانى جوره‌یجى کۆپى و بانگى کرد: جوره‌یج گیان، جوره‌یج گیان.

جوره‌یج وتى: ئه‌ی خوايه گیان، دایکم بانگم ده‌کات و له‌ناو نوێژیش دام نازانم بېرېم به‌ ده‌میه‌وه یان به‌رده‌وام بم له‌سه‌ر نوێژه‌که‌م (و ئه‌مه‌ی وت) و له‌سه‌ر نوێژه‌که‌ی به‌رده‌وام بۆیه‌وه و دایکی پرچ سپیشى زۆر خه‌فته‌ی خوارد به‌وه‌ی بۆ جارى دوه‌م نه‌یتوانى کۆپه‌که‌ی ببینیت و له‌گه‌ڵیدا تێر دا بنیشیت و تاسوقى لێى بشکیت.

به دهه بڙله بڙلو ورته ورتي ناره زاييه وه دوباره دياريه كانى بڙ داناو به نه سپايى
كه پايه وه به لام هيچى دهرنه برى.

بڙ جارى سيته م يادى كوپه چاك و خواناسه كهى هاته وه به سهريداو به خواردن و
كه لوپه لى زياتره وه به ره و ناو چياكان مى ناو بڙ سهردانى كوپى دور له مال و مندالى
كه و ته پڙ و هركه گه يشته بهر دهرگاي نه شكه و ته كه ديسان بانگى كردو وتى: جوره يچ،
كوپى شيرينم، منم هاتوم بڙ لات دايكتم عه زيزه كه م وه لامم بدهره وه.

ديسان جوره يچ به هه مان شيوه كانى پيشو هه ره له نوڙدا بو (له پازو نيازدا) بو له گه ل
په روه ردگارى خوشه ويستيدا بڙيه له دلى خويدا وتى: ئاي خوايه گيان، به خوا نه وه
دايكه هاته وه به قوربانى نه و پڙگايه ي بم كه برپويه تى به لام چارم چيه وا له نوڙدام،
نايا بيبرم و بچم به ده ميه وه؟ نا نا به خوا هه رگيز هه لى وا ناكه م، هه ر چوڻيك بى دايكم
زوير نابى به لام نوڙه كه م له ده ست دهرده چيٽ، بڙيه گوڻى به دايكى نه داو له سه ر نوڙ
به رده وام بو!

نه م جاره يان دايكى خوى پى نه گيراو پيش نه وهى دياريه كانى بڙ به جى بهيٽ، دلى
ليتى زوير بو ده ستى به رزكرده وه بڙ لاي په روه ردگارو دوعايه كى خراپى لى كرد نه و جا
نه سپايى گه پايه وه و برپاريشى دا ئيتر نه به ته وه بڙ سهردانى جوره يچ تا نه و نه به ته
ماله وه و ده سته كانى دايكى ماچ نه كات و داواى ليٽوردين نه كات.

له نزاكه يدا وتى:

نهى په روه ردگارم ماده م ئاوا دلى دايكى له لا ئاساييه وه زويرى كردم دهى خوايه
پيش نه وهى بمرٽ ئافره تيكي داوين پيس ببيٽ.

پڙڙان تيپه پين و جوره يچى خواناس پڙڙ له دواى پڙڙ ناوبانگى خواناسى و پياو
چاكيه كهى زيادى ده كردو تا واى لى هات له ناو بهنى ئيسرائيليه كاندا باس هه ر باسى
جوره يچ بو.

دهستى باوه پ به شانازيه وه باسيان دهكردو ئاواتيان پى دهخواستو به پيرۆز ناويان
دهبرد...

له بهرامبهردا زومره‌ی نه‌فامانی ناو به‌نی ئیسرائیل زۆر قاس بون پیتی و زه‌میان ئه‌کردو ده‌یانوت بۆ پروپامایی په‌رستش ده‌کات و که‌سیکی داخراوه‌ و کۆمه‌لایه‌تی نیه‌ بۆیه‌ گۆشه‌گیر بوه‌ له‌ و شاخانه‌دا.

له ناو ئه م زومره يه دا كه سانيك ده ستيان كرد به پيلانگي پان وه و لدان بو ناشيرين
كردني ناوبانگي جوړه يچي خواناس...

تا کارگه یشته نه‌وهی هه‌ستن به به‌کاره‌یتانی جوانترین ئا‌فره‌تی نه‌وه‌سه‌رده‌مه که تا بلی‌ی به‌دپه‌وشت و داوین پیس بو، وتیان پی‌ی: خانمه که م نه‌توانی جو‌ره‌ی‌جمان بۆ له خشته به‌ریت و کاری حه‌رامی پی‌ی بکه‌یت؟

نه ویش له وه لameda وتی: زور ئاسانه بۆ من خۆم پیشانی هر کهس دابیت یه کسه ر خوی پی نه گیراوه و خوی له بیرچوته وه و کاری ناشه رعی له که ل کردوم..

نه وانیښ له گه‌لۍ پټک که‌وتن که نه‌گه‌ر له خشته‌ی به‌ریت خه‌لاتیځی که‌وره‌ی به‌کن..
 نافرته‌که‌ش خو‌ی جوان کړدو جلی ته‌نکو ته‌نگو ته‌سکی له‌به‌ر کړد به‌ره‌و
 نه‌شکه‌وته‌که که‌وته‌ری.

دیاره به ناوی پرسپاری شهریه وه خۆی کرد به ئەشکه و ته که داو به غه مزه و نازه وه به ده میه وه پیکه نی و جوانیه کانی خۆی ده رده خست..

به لام جوره یجی خواناس و پیاو چاک زۆر نازایانه زال بو به سه ره شه یقان و چه زو ناره زوه کانیداو له نافرته که توپه بو به په له هه لی ساند ده ری کرده دهره وه و پیی وت نه خه لاتابی جاریکی تر بییت بو لام من زۆر له وه به رزترم که له بهر خاتری نافرته تیکی وه ک تو له لای خوا خۆم پرسیوا بکه م و له لای خه لکیش به به درپه وشت و داوین پیس ناو دهری که م.

ئهمه‌ی وتو خیرا کردیه‌ ده‌روه‌ به‌لام ئافره‌ته‌که‌ نایه‌وێت خه‌لکی بزانه‌ن که‌ دۆپاوه‌ و جوهره‌یج مه‌یلی نه‌داوه‌تی و له‌م کاره‌یدا شکستی هێناوه‌.

بۆیه‌ سه‌یری کرد ده‌بینی و شوانێک به‌ مه‌رپه‌کانیه‌وه‌ له‌ ئه‌شکه‌وته‌که‌ نزیک بویه‌وه‌ که‌ جاران سه‌ردانی جوهره‌یجی پیاوچاکی کردوه‌ و شیریه‌ مه‌رپه‌کانی بۆ دۆشیوه‌ و به‌ دیاری بۆی هێناوه‌.

کیژه‌ جوان و شوخ و شه‌نگه‌ که‌ چوه‌ پێگای و به‌ غه‌زه‌ و نازیکه‌وه‌ به‌ ده‌میه‌وه‌ پێکه‌نی و ئه‌ویش چونکه‌ بیروباوه‌ری به‌تو نه‌بو له‌ به‌رده‌م جوانی ئه‌م ئافره‌ته‌دا خۆی پێ نه‌گیراو سه‌یری کردی به‌ ده‌میه‌وه‌ پێکه‌نی و پاشتر (په‌نا به‌ خوا) کاری داوێن پێسی له‌گه‌دا ئه‌نجام دا و کچه‌که‌ش له‌سه‌ر ئه‌و کاره‌ حه‌رامه‌ شوانه‌که‌ی خه‌لات کرد.

هاته‌وه‌ بۆ لای (به‌نی ئیسرائیلی) یه‌کان و مژده‌ی سه‌رکه‌وتنی پێدان له‌ کاره‌که‌یدا و ئه‌وانیش خه‌لاتێکی باشیان کرد به‌ مه‌رجێک راست بکات و سکی پێ بوییت..

ئه‌وه‌بو پاش ماوه‌یه‌ک به‌ ئاشکرا سکی ئه‌و ژنه‌ به‌رزبویه‌وه‌ له‌ ئاکامدا کوپێکی بو، به‌ په‌له‌ کوپه‌که‌ی له‌ پارچه‌ قوماشێک قوماته‌ کرد و بردی بۆ لای پیاوخرپانی ناو به‌نی ئیسرائیل و تی ها ئه‌وه‌ کوپه‌که‌ی جوهره‌یج، چی ئی ئه‌که‌ن پێی بکه‌ن، و له‌ کۆلی منی بکه‌نه‌وه‌..

ئه‌وانیش چونکه‌ خۆیان سوک و سه‌لیم و په‌وشت نزم بون، پێیان ناخۆش بو جوهره‌یج ئاوا ناوبانگی ده‌رکردوه‌ له‌ خواناسی و په‌وشتبه‌ری و موسڵمانه‌تیدا، بۆیه‌ ئه‌و دیمه‌نه‌یان به‌ هه‌ل زانی تا خه‌لکی شاره‌که‌ی ئی تی بگه‌یه‌نن و له‌به‌ر چاوی خه‌لکه‌ عامه‌که‌ی بخه‌ن، ئا به‌و شیوه‌یه‌ی جاران پێزی نه‌گرن و به‌ چاویکی قورسه‌وه‌ سه‌یری نه‌که‌ن.

جه‌ماوه‌ریش (زۆر زو هه‌له‌ چیت و توپه‌ ئه‌بی) له‌ ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ به‌ جۆرێ سه‌یریان ده‌که‌ن و سه‌ره‌نجام وا ده‌رنه‌چون و به‌ که‌سیکی گه‌نده‌ل و په‌وشت نزم ده‌رچون.

له‌سه‌ر له‌ به‌یانی ئه‌و پۆژه‌دا خه‌لکی چونه‌ سه‌ر جوهره‌یج و خواناسکه‌که‌یان پوخاند و ده‌ستیان کرد به‌ شه‌ق و زله‌ لێدانی مامۆستای خواناسی بێ ئاگا (له‌و داوه‌ی ناحه‌زانی به‌رنامه‌ی خوا بۆیان نابویه‌وه‌) و ئه‌ویش هه‌ر هاواری ده‌کرد و ده‌یوت:

بۆ خاتری خوا چیم کردوه، تاوانم چیه؟ بۆ ئاوا لیم نه‌ده‌ن من که‌ی شایانی ئهم سوکایه‌تیه‌م؟ خۆ جاران ده‌سته‌و نه‌زه‌ر پێژتان لێ ده‌گرتم و ده‌سته‌و ده‌سته‌و ده‌هاتن بۆ لام و گوێتان لێ ده‌گرتم و پرسیا‌ری شه‌رعیتان ده‌کرد، من تێ ناگم توخوا چی بوه؟

وتیان: و سبه‌ زۆر پرسیا‌ر مه‌که، تا‌قه‌تی گوێ گرتنمان نه‌ماوه‌و هه‌مو پهرین بۆت، تۆ خۆت به‌ خواناس و پیاو چاک ده‌ده‌یته‌ قه‌ڵه‌م که‌چی ئافره‌تێک هاتوه‌ بۆ خواناسگه‌که‌ت و توش به‌ زۆر گرتوته‌و به‌دپه‌وشتیت له‌گه‌ڵدا کردوه‌و کوپێکیشت لێی بوه!!

مامۆستا (زۆر بێ ناگا بوله‌ مه‌سه‌له‌که‌) سه‌ری سوپماو به‌لام خۆ پارانه‌وه‌و به‌رگریکردن هه‌چ سودی نه‌یه‌و هه‌ر گوێشی بۆ ناگرن، بۆیه‌ داوا‌ی کرد لێیان ئاده‌ی ئه‌و کوپه‌م بۆ بێنن.

ئه‌وانیش له‌ قوما‌ته‌یه‌که‌دا بۆیان هه‌یناو له‌ به‌ر ده‌میدا دا‌یان ناو و تیان ئه‌وه‌ مندا‌له‌که‌ته‌، خۆ ئیتر قسه‌ت نه‌ماو فه‌رمو دان بێی به‌ پاس‌تی مه‌سه‌له‌که‌داو هه‌قیقه‌ته‌که‌یمان بۆ پون بکه‌ره‌وه‌.

مامۆستای خواناسیش (پێکه‌نینی ده‌هات به‌م قسانه‌ بۆیه‌ داوا‌ی کرد له‌ خوا که‌ پاکی ده‌ربخات بۆ خه‌لکه‌که‌ چونکه‌ پاک و په‌وشت به‌رزه‌ به‌لام به‌لگه‌ی پاکی پێ نه‌یه‌ مه‌گه‌ر خوا پاکی ده‌ربخات).

هه‌چ چاریکی نه‌ماو خه‌ریک بو ده‌ست بکه‌نه‌وه‌ به‌ لێدانی.. به‌لام ئاماژه‌ی کرد بۆ خه‌لکه‌که‌ که‌ لێی گه‌ڕێن تا دو پکات نوێژ ده‌کات و له‌ نوێژه‌که‌دا له‌ خوا پاراپیه‌وه‌ که‌ له‌م ئه‌سته‌نگه‌ پزگاری بکات و پاش ئه‌وه‌ی له‌ نوێژه‌که‌ی بویه‌وه‌ هات بۆ لای مندا‌له‌ ساواکه‌و به‌ سوکی و له‌سه‌رخۆ ده‌ستی کوتایه‌ سکی و لێی پرسى:

ئە‌ی مندا‌له‌ کۆرپه‌له‌که‌ پێم بلێ باوکی تۆ کێیه‌؟ خه‌لکی وا ده‌زانن منم، پاس‌تیمان بۆ پون که‌ره‌وه‌ن وردیله‌ گیان؟

خه‌لکه‌که‌ واقیان و پماو زۆر سه‌رسام بون و خه‌ریک بو به‌ شیتیش ده‌ری بکه‌ن که‌وا خه‌ریکه‌ له‌گه‌ڵ مندا‌لیکی ساوا‌دا قسه‌ت نه‌کات!!

به‌لام سه‌رسامی خه‌ڵكه‌كه‌ په‌وه‌وه‌ و بینیان و کۆرپه‌له‌ که‌وته‌ قسه‌ و وتی: من کوپی شوانه‌که‌م و من کوپی فلان که‌سی شوانم!!

پاک و بێگه‌ردی بۆ تۆ په‌روه‌ردگار هه‌ر خۆت نه‌توانی له‌ کاته‌ ناوه‌موارو ته‌نگه‌شه‌کاندا فریای به‌نده‌کانت بکه‌ویت و پاکیان بۆ ده‌وره‌به‌ری ده‌ربخه‌یت.

خێرا خه‌ڵكه‌كه‌ نارديان به‌ داوی شوانه‌که‌داو هینایان و نه‌ویش دانی نا به‌ تاوانه‌که‌داو وتی من کاری خراپه‌م له‌گه‌ڵ کردوه‌ و جوهره‌یج زۆر پاک و په‌وشت به‌رزه‌.

هه‌ر که‌ خه‌ڵكه‌كه‌ نه‌و که‌رامه‌ته‌ گه‌وره‌یه‌یان به‌ چاوی خۆیان بینى و به‌ چاوی خۆیان شاهیدی شوانه‌ به‌دپه‌وشته‌کیان بۆ ده‌رکه‌وت... هه‌ر هه‌مو په‌لاماری قاچ و ده‌ستی جوهره‌یجی مامۆستا و خواناسیان داو ده‌ستیان کرد به‌ ماچکردنی و داوی لیپوردنیان لێ ده‌کرد و خه‌جاله‌تیان ده‌رده‌به‌ری بۆی.

هه‌ر هه‌مو پێشنیاریان کرد بۆ مامۆستا جوهره‌یج که‌ پێگه‌یان بدات خواپه‌رسکه‌ پوخواوه‌که‌ی به‌ ئالتون دروست بکه‌نه‌وه‌.

- به‌لام جوهره‌یج قبوڵی نه‌کرد و وتی: هه‌رگیز نامه‌وی له‌ ئالتون بۆم دروست بکه‌نه‌وه‌، به‌لام ماده‌م خۆتان پێتان خۆشه‌ بۆم دروست بکه‌نه‌وه‌ با وه‌ك خۆی جاران له‌ قور بۆم بنیات بنێنه‌وه‌.

نه‌وانیش گه‌وره‌ و بچوک، ژن و پیاو هه‌ریه‌که‌ کاریکی گرت به‌ستۆ له‌ نه‌جامدا خواپه‌رسکه‌کیان به‌ جوانترو گه‌ورترو پا‌زاه‌تر بۆ دروست کرده‌وه‌.

ئه‌و په‌ندو ئامۆژگاریانه‌ی ئهم چیرۆكه‌ وهرده‌گیریت:

- ١- خوای گهره‌ هه‌ر به‌ینه‌ نا به‌ینی گهره‌ی خۆی و دروستی به‌رنامه‌که‌ بۆ مرۆڤه‌کان ده‌سه‌لمیڤیت له‌ پێگه‌ی ده‌رخستنی موعجیزه‌ و پوداوه‌گه‌لێک که‌ به‌ ده‌رن له‌ توانای مرۆڤ. نابینی مندالی ساوای تازه‌ له‌ دایک بو ده‌خاته‌ قسه‌ و گهره‌یی خۆی و پاستی و پاک‌ی به‌نده‌ خواناسه‌کانی بۆ خه‌لکی پۆشن ده‌کاته‌وه‌.
- ٢- خواپه‌رستی به‌ ته‌نهای گۆشه‌گیری له‌ ناو چیاو ئه‌شکه‌وته‌کاندا یان له‌ ناو ته‌کیه‌ و مزگه‌وته‌کاندا بۆ خواپه‌رستی و خۆدابهرین له‌ خه‌لکی له‌ ئیسلامدا هه‌رام کراو به‌ پێچه‌وانه‌ شه‌وه‌ هانی خه‌لکی دا بۆ تێکه‌ڵکردنی خه‌لکی و پێنمونی کردنیان و خۆگری و ئارامی له‌ سه‌ر نا په‌هه‌تی و قسه‌ و قسه‌ لۆکیان. به‌ پێچه‌وانه‌ی ئوممه‌تانی پێش ئیسلام که‌ به‌رگریان ئی نه‌کراو، ئه‌وه‌شی ئه‌مڕۆ به‌ چله‌کێشان له‌ ناو موسلماناندا ناوی ده‌رکردوه‌، ئه‌وه‌ش جۆره‌ په‌هه‌انیه‌ تێکه‌ و دروست نیه‌.
- ٣- به‌م چیرۆکه‌دا وا دیاره‌ له‌ هه‌مو ئاینه‌کاندا خوای گهره‌ پله‌وپایه‌ی تایبه‌تی به‌خشیوه‌ به‌ دایک و گۆڕپایه‌لی و پێژلێگرتنی به‌ به‌شێک له‌ خواناسی داناوه‌ و فه‌رمانی پێی کردوه‌ و ئیسلامیش ئه‌وه‌نده‌ به‌رز سه‌هری دایکانی کردوه‌ که‌ له‌ زمانی پێغه‌مبه‌ره‌وه‌ (ﷺ) ده‌ری بریوه‌ به‌هه‌شت له‌ ژێر پێی دایکاندايه‌.
- ٤- دایک ئه‌وه‌نده‌ پۆله‌کانی خۆی خۆش ده‌وێت تا سی‌ جار هه‌ر خۆی گرتو له‌ کوپه‌که‌ی توپه‌ نه‌بو، وه‌ کاتێکیش توپه‌ بو نزایه‌کی وای ئی نه‌کرد که‌ له‌ ناو بچیت یان بپاوه‌ر بپیت یان دوچاری به‌دره‌وشتی ببیت به‌ لۆکو پێی وت: یاخوا پێش مردنی و له‌ ژیا‌ندا ئافره‌تێکی داوین پیس ببینیت!
- ٥- هه‌میشه‌ و له‌ هه‌مو سه‌رده‌می‌که‌دا بانگخوازان و خواناسان ناحه‌زیان بۆ هه‌لده‌که‌وێت و به‌و سومعه‌ جوان و ناوده‌رکردنه‌ پڕ له‌ شانازیه‌که‌یان په‌سن و هه‌مو جۆره‌ پێگایه‌کی ناشیاو و ناشایسته‌ ده‌گرنه‌ به‌ر بۆ ناشیرینکردن و ناوڕازاندن و له‌ به‌رچاوی میله‌تیان بخه‌ن.

٦- مەرج نیه ئەو کەسانەى دژایەتى خواناسانى بانگخوازن دەکەن کافرو بێباوە پو دوژمنانى ئیسلام بن، بە لێکو پۆدەدات هەر براى موسڵمانیشیەتى ئەم دژایەتیەى دەکات و لەوانەشە بۆ ناشیرینکردنى پەنا بەریت بۆ هەموو کەسیکی بەدپەشت یان هەر لایەنێکی دور لە خواو دەست ئەخاتە ناو دەستى لە پێناو بچووککردنەو و کەنارگیرکردن و ئابلقەدانى شوێنکەوتوانى قورئان.

٧- دەبێ بانگخوانانى پێگەى خوا زۆر وریا بن و بچوکتین گوناھیان ئی دەرنەکەوێت و خۆیان لە شوبوھاتیش بە دور بگرن و چونکە ئەوێ موسڵمانى راستەقینە و خواناس لە بەناو موسڵمانە پەوشت نزمەکان جیادەکاتەو سۆمەى بەرزو ئەخلاقی قورئانیانە و نابێ ئەم جیاپیه بە سوک سەیر بکەن و لە ئاسانتین داوای شەیتاندا بیدۆڕین.

٨- هەمیشە دوژمنان هەول دەدەن لەناو موسڵماناندا کۆمەلێ باوەرلاوازو دور لە خواناسی و پەوشت نزم بدۆزنەو و بە کاریان بێن بۆ دژایەتى کردنى هەلگرانى بانگەوازى خواو شیواندنێ ناوی جوانیان.

٩- ئافرەت گەورترین چەکی دەستى دوژمنانى ئیسلامەو لە پێگەى ئافرەتەو و یستویانە گەنجەکان لە قورئان و مزگەت دوربخەنەو و لەناو زەلکاوی شەرۆال پێسى و بەدپەوشتیدا بیانگەوزین و بۆ ئەم مەبەستە ئافرەتان لە حجاب و جلو بەرگی پۆشته دادەپرن و قاچ و بالۆ گەردنى سپیان پێ دەردەخەن و جۆرەها داو دەرمان و میکیاجیان بۆ داھێناون تا راوی گەنجەکانیان پێ بکەن.

١٠- لەوانەى ئەو داوێ ناحەزانى خواناسان دەینێنەو سەریگێت و ئەم دەست و دەم و دلپاکانە بە دزو گەندەلۆ داوین پێس تۆمەتبار بکړین و ئەمانیش دەبێت زۆر بە ھێمنی و خوین ساردانە وەلامیان بدەنەو و پاکی خۆیان پابگەین.

١١- دەبێ بانگخوازن زۆر میللەتیان خۆش بویت و خەلگە عامەکە هیچ تاوانێکی نیه چونکە وا دەبێ دەستەلاتداران وایان تێ دەگەینن کە ئەو کەسانەى ئێو بە چاوی گەورە و قورسو گران سەیرتان دەکردن و ئیستا جۆرەها تاوانیان ئەنجام داو و ئەوانیش توانای بەدواداچون و لیکۆلینەو ھیان نیه بۆیە خێرا باوەر دەکەن و جارى واش ھەیه دینە سەریان بارەگاکیان بەسەردا دەپوختن.

١٢- دهبی بانگخوازن زۆر دلسافو به بهزهیی بن بهرامبهرخه لکه عامه که و زۆر لیبۆرده بن بهرامبهریان هه کاتیك داوی لیبۆردنیان لی کردن لییان ببۆردن و پقی کونیان له گه لدا نه خویننه وه ..

نابیانی مامۆستا جورهیج (پهحمهتی خوی لی بیئت) له وانهیه دهیان شهق و زلله و بۆکزی خوارد بیئت به دهستیان به لام ئەزانی ئەوانه خاوهنی دلیکی پاک و بی کینه و به هه له له مهسه له که گهیه نراون و هه که راستیان بۆ دهریکه ویت داوی لیبۆردن ده که ن و په شیمانی ده ده پین.

١٣- دهبی زۆر دلنیا بین که ئیمه ی دهسته ی باوه پو خواناس له پویه پویه وه ماندا له گه ل زومره ی ناحه زانی ئیسلامدا سه ره نجام بردنه وه هه بۆ ئیمه یه چونکه ئیمه له پاکی خۆمان دلنیا بین و په تی درۆی ئەوانیش کورته و بۆ میللەت ئاشکرا ده بیئت.

١٤- به لام ئەگه ر داوه که زۆر به وردی نرابویه وه له توانای دهسته ی باوه پدا نه بو پاکی خۆیان به سه لمینن، نابی دهسته وسان بن شان شل بکه ن بۆ لیدان و پاکتاوکردنیان، به لکو ده بی په نا بۆ نوێژی سوننه ت و شه ونوێژ به رن و تیایدا به گریان و پارانه وه وه له خوا داوا بکه ن به قودره ت و گه وره یی خۆی پاکی و په وشته به رزیان ئاشکرا بکات و ئەویش ئەو کاره یان بۆ ده کات (ان شاء الله).

١٥- له کاتی که دا دهسته ی باوه پ له کتبه رکێکه دا له زومره ی ناحه زانی ئیسلام ئەباته وه و سه ره ده که ویت نابی جامی توپه یی به ژینیت به سه ر ئەو که سانه دا که ناهه قیه که یان پیکردوه، به لکو بیانکات به دو به شه وه له خه لکه عامه که خیرا خوش بیئت به لام له دوژمن و ناحه زان نه بو ریت به لام هه کیمانه هه لیگریت بۆ پۆژی خۆی.

١٦- دهسته ی باوه پ گالته یان دی به پاره و پول و ئالتون و زیپو هه لپه هه لپی به داوا ناکه ن و له سه ر سومعه ی جوان و ناوی بانگخوازی موسلمانانه تی کۆشک و ته لار دروست ناکه ن و نانی پتوه ناخۆن.

القصة الرابعة

(ام تتمنى)

((.....وبینا صبی یرضع من أمه، فمر رجل راكب على دابة فارهة وشارة حسنة، فقالت أمه: اللهم اجعل ابني مثل هذا! فترك الثدي، وأقبل إليه، فنظر إليه وقال: اللهم لا تجعلني مثله، ثم أقبل على ثديه فجعل یرتضع"، فكأنی أنظر إلى رسول الله (ﷺ) وهو یحكي ارتضاعه بأصبعه السبابة في فيه، فجعل یمصها، قال: (ومروا بجارية وهم یضربونها ویقولون: زנית، سرقت! وهي تقول: حسبي الله ونعم الوكيل. فقالت أمه: اللهم لا تجعل ابني مثلاً، فترك الرضاع ونظر إليها وقال: اللهم اجعلني مثلاً، فهناك.

تراجعا الحديث، فقالت: مر رجل حسن الهيئة، فقلت: اللهم اجعل ابني مثله، فقلت: اللهم لا تجعلني مثله. ومروا بهذه الأمة وهم یضربونها ویقولون: زנית، سرقت، فقلت: اللهم لا تجعل ابني مثلاً، فقلت: اللهم اجعلني مثلاً؟!

قال: إن ذلك الرجل كان جباراً، فقلت: اللهم لا تجعلني مثله، وإن هذه یقولون لها: زנית، ولم تزن، وسرقت ولم تسرق، فقلت: اللهم اجعلني مثلاً.^١

١ متفق علیه، البخاري (٣٤٣٦) وسلم (٢٥٥٠)، ئەم فەرمودەیه تەواوکەرێ فەرمودە ی پێشوو
مندالی سێیه مه که قسه ی کردوه به ساوايی، به لام له بەر ئەوه ی چیرۆکیکی مانابه خشی جیا به من
کردم به چیرۆکیکی سه ره خۆ.

چیرۆکی چواره‌م

دایکێك ناوات ده‌خوازێت

جاریك دایکێك كۆرپه‌ ساواكه‌ی له‌ باوه‌شدا بو، شیرێ پێ دده‌ا، له‌و كاته‌دا سوارچاكێك به‌ نه‌سپێکی په‌سه‌ن و جلوه‌رگیکی كه‌شخه‌وه‌ له‌وێوه‌ تێپه‌ری.

ئه‌م دایكه‌ سه‌ری هه‌لپه‌ری دیمه‌نی ئه‌و پیاوه‌ جوانه‌ی بیینی زۆر سه‌رسامی بو، به‌ ده‌م خۆیه‌وه‌ وتی: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم له‌ دواڕۆژدا ئه‌م منداڵه‌ی منیش وه‌ك ئه‌م پیاوه‌ی ئی بێت، بیه‌تته‌ سوارچاكێکی كه‌شخه‌.

منداڵه‌كه‌ له‌م كاته‌دا ده‌می له‌ مه‌مکی دایكیدا بو شیرێ ده‌خواردو وازی له‌ شیرخواردن هێناو سه‌ری هه‌لپه‌ری بۆ لای دایکی و پاشان سه‌یرێکی پیاوه‌كه‌ی كردو ها ته‌ قسه‌ و وتی: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم هه‌رگیز وه‌ك ئه‌و پیاوه‌م ئی نه‌كه‌یت! ئه‌مه‌ی وتو ده‌می برده‌وه‌ بۆ مه‌مكه‌كانی دایکی و ده‌ستی كرده‌وه‌ به‌ شیر خواردن، راوی ده‌لێت: له‌ كاتێكدا پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) باسی ئه‌و منداڵه‌ی ده‌كرد كه‌ چۆن مه‌مكه‌مانی دایکی ده‌مژێت و ئه‌ویش په‌نجه‌ی شایه‌ تومانی (السبابة) خستبوه‌ ده‌می خۆیه‌وه‌ و ئه‌یمژی.

پاشان پۆیشتن و دایان به‌ لای كچێكدا كه‌ كه‌سوکاره‌كه‌ی لییان ده‌داو به‌ توپه‌یه‌وه‌ پێیان ده‌وت: به‌دپه‌وشتیت كرده‌؟ .. دزیت كرده‌؟ ئه‌ویش لییان ده‌پاڕایه‌وه‌ و ده‌یوت: هه‌رگیز شتی وام نه‌كرده‌ به‌لام گوێیان بۆ نه‌ده‌گرت و ئه‌ویش هه‌ر ده‌یوت: به‌سمه‌ كه‌ خوا ئاگاداره‌ له‌ پاكیم و هه‌ر ئه‌ویش ئیش و كارمی به‌ ده‌سته‌.

دایكه‌كه‌ له‌م كاته‌دا سه‌یرێکی كۆرپه‌ ساواكه‌ی خۆی كردو وتی: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم ئه‌م كۆرپه‌م وه‌ك ئه‌و كچه‌ی ئی نه‌كه‌یت.

كۆرپه‌ ساواكه‌ش (دیسان) سه‌یرێکی ئه‌و كچه‌ی كردو وتی: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم وه‌ك ئه‌و كچه‌م ئی بكه‌یت!.

دایکه‌که زۆر سه‌رسام بو (چاوه‌کانی ئه‌بله‌ق بو) ده‌یوت: ئه‌ی خوايه ئه‌م مندا له‌م چۆن
قسه ده‌کات، کاتێک من هه‌رچی ده‌لێم ئه‌و پێچه‌وانه‌که‌ی ده‌لێت!

بۆیه بریارى دا پوی تى بکات و قسه‌ی له‌گه‌لدا بکات تا بزانی مه‌سه‌له‌که‌ چیه‌ و چ
نه‌ینیه‌که‌ له‌وه‌دا هه‌یه‌ که‌ حه‌زی نه‌کرد و هه‌ک ئه‌و سوارچاکی لى بێت!! که‌چی حه‌زی کرد
وه‌ک ئه‌و که‌چى لى بێت که‌ به‌سه‌ر دزی و داوین پیسیه‌وه‌ گیراوه‌!!

ئه‌وه‌بو پێی وت: ئه‌ی کوپى خۆم مه‌سه‌له‌ چیه‌ که‌ پیاویکی سوارچاک و که‌شخه‌ داى به
لاماندا من زۆر حه‌زم کرد له‌ دواڕۆژدا تۆش ئاوا جوان و که‌شخه‌ بى و دوعای ئه‌وه‌م بۆ
کردى که‌چی تۆ وت: خوايه وه‌ک ئه‌و پیاوه‌م لى نه‌که‌یت?!

هه‌روه‌ها (میشکم ته‌قى) کاتێک دامان به‌ لای که‌چیکدا که‌ له‌سه‌ر دزی و داوین پیسی
گیرابو لێیان ده‌دا و منیش وتم: خوايه ئه‌م کوپه‌م وه‌ک ئه‌و که‌چى لى نه‌یه‌ت.

که‌چی تۆ وت: یاخوا وه‌ک ئه‌و که‌چه‌م لى بێت!! من تینه‌گه‌یشتم و زۆر سه‌رسام وه‌خته
تێک ده‌چم..

کۆپه‌ ساواکه‌ش هاته‌ گوشتار وتی: ئه‌و پیاوه‌ی که‌ ئه‌سپی په‌سه‌ن و جلی که‌شخه‌ی
له‌به‌ردا بو پیاویکی خراپ و سته‌مکار بو، بۆیه وتم: خوايه منیش دوچارى خراپه‌کارى و
سته‌م نه‌که‌یت و وه‌ک ئه‌و پیاوه‌م لى نه‌یه‌ت.

هه‌روه‌ها کاتێک بینیمان ئه‌و که‌چه‌ سزا ده‌درا و لێیان ده‌دا پێیان ده‌وت: دزیت کردوه
به‌لام ئه‌و دزی نه‌کردبو، یان ده‌یانوت: کارى به‌دپه‌وشتى کردوه به‌لام ئه‌و بى‌ تاوان بو
کارى به‌دپه‌وشتى نه‌کردبو، بۆیه وتم خوايه منیش وه‌ک ئه‌و که‌چه‌ پاک و بى‌ تاوانم بکه‌یت و
له‌و بکه‌م.

دایکه‌که گوشتى به‌ خۆیه‌وه‌ تێر ماچى کرد..

ئەۋ پەندۇ ئامۇزگارىيەنى ئەم چىرۇكە ۋەردەگىزىت:

۱- مەرج نىيە ھەر كەسىك جلوبەرگى جوان و ئۆتۆمبىلى مۆدىل بەرزى لە ژۇردا بو ئىتر ئەۋە پىاۋى چاكە و ئاۋاتى پى بخۋازىت، بەلكو باشتر وايە مەۋۇ بلى خۋايە ۋەك ئەم پىاۋەم ئى بىكەيت ئەگەر ئەزانى خىرى دنياۋ ئاخىرەتمى تىدايە.

۲- مەۋۇ بى ھەلە نىيە و كاتىك پايەك يان بۆچونىك دەردەبىت نايى و ابزانىت ئەۋ پاستىرەن بۆچونە ۋە ۋە جوانترو باشتر نىيە، يان جگە لەۋ بۆچونە ھەمۇ بۆچونەكانى تر بە ھەلەدا چۈن و گومپايە.

ئەۋ دايكە مىنداللىكى ساۋاي ناۋ بىشكە بەرپەرچى دەداتەۋە و پايەكەى بۆ پاست دەكاتەۋە.

۳- نايىت مەۋۇ مىسلمان زاھىربىن بىت و ھەر كاتىك چاۋى كەۋت بە خانۋىكى جوان يان ئۆتۆمبىلىكى مۆدىل بەرزى يان بەرپەرسىكى گەۋرەى پاسەۋاندار، خىرا نەلىت: الله خۇزگە ھى من بۋايە! يان ئەۋ بەرپەرسە كۆپى من بۋايە، كى ئەللى ئەۋ بەرپەرسە دىكى پىاۋكۆزى مەى خۇر نەبىت.. يان ئەۋ ئۆتۆمبىلە يان خانۋەكە بە پارەى ھەرام نەكراپىت و خانۋە بچۈكەكەى تۇرۇر لە ئەۋ موبارەكترو بەرپەرتە لە لاي خوا.

۴- يان بە پىچەۋانەۋە ھەر كاتىك كەسىكمان دى گوناھىكى دەكرى يان لەسەر گوناھىك گىرابو خىرا زەمى مەكە و نەفرەتى ئى مەكە و قەسەى پى مەللى چۈنكە ژيان شارۋە و نەپنىيەكانى لە ئاشكراۋ ديارەكانى رۇر زياترن.

كى ناللى كەسىكى پاك و بى گوناھ نىيە بە ھەلە گىراۋە يان ناچار بۋە و تىكەۋتەۋە لە ئەسلدا كەسىكى مىسلمان و خواناسەۋ خاۋەنى دلىكى باۋەردارە.

۵- ئەگەر كەسىكى لە خۇمان مىندالتر يان خۋىندەۋارىكى مامناۋەند يان ئاست نزم شتىكى بۆ پاست كردينەۋە، ئەۋە لە ئىسلامدا جىگەى دەست خۇشى و سوپاسكردينەتى، ئەۋ شەيتانە پىمان دەللى: عەيبە بۆ تۋىەكى عەلامە و زىرەك و خواناس خەلكى مىندال و نەخۋىندەۋارو عەۋام پەخسەت ئى بگرن و ھەلەت ئى بدۇرنەۋە، پىۋىستە گۈيىان بۆ نەگىت!!

القصة الخامسة

إتق الله

عن ابن مسعود (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): (إن أول ما دخل النقص على بني إسرائيل انه كان الرجل يلقي الرجل فيقول: يا هذا اتق الله ودع ما تصنع فإنه لا يحل لك، ثم يلقاه من الغد وهو على حاله، فلا يمنعه ذلك من أن يكون أكيله وشريبه وقعيده، فلما فعلوا ذلك ضرب الله قلوب بعضهم ببعض، ثم قال: ﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾ تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ وَمَا أُتِرَفَ إِلَيْهِ مَا أَتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨١﴾﴾^١.

ثم قال: كلا والله لتأمنن بالمعروف، ولتنهون عن المنكر، ولتأخذن على يدي الظالم ولتأطرنه على الحق أطراً، ولتقصرنه على الحق قصراً، أو ليضربن الله بقلوب بعضكم على بعض، ثم ليلعنكم كما لعنهم))^٢.

١ المائدة (٧٨-٨١).

٢ رواه أبو داود والترمذي وقال حديث حسن وهذا اللفظ لأبي داود. له كتيبتي (رياض الصالحين) وهرم گرتوه، لاپهه (٦٦)، ژماره (٢٠١).

چیرۆکی پێنجهم

له‌ خوا بترسه

پاش ئه‌وه‌ی (به‌نی ئیسرائیل) له‌ میسر دا ده‌سه‌لاتیکیان گرته‌ ده‌ست و به‌ بۆنه‌ی یوسف پێغه‌مبه‌ره‌وه‌ (سه‌لامی خوا یی بێت) ژیا نیان له‌سه‌ر خوا په‌رستی و خوشگوزه‌رانی و داد په‌روه‌ری و چاکه‌خوای به‌سه‌ر برد..

به‌لام وه‌ك هه‌مو گه‌لێكی تر له‌گه‌ڵ زۆریون و گه‌وره‌بونی هۆزه‌كه‌یاندا ورده‌ ورده‌ خه‌لكانی جۆراوجۆریان تیدا هه‌ڵده‌كه‌وت و له‌گه‌ڵ چاکه‌کارانیاندا كه‌سانی گوناكه‌رو خوانه‌ناسیان تی ده‌كه‌وت..

ئه‌مه‌ش شتیکی ئاساییه‌ و ئاین و بیروباوه‌ری پاكو دروست زیانی یی ناكات چونكه‌ وه‌ك كورد ده‌لێت: (چه‌م بێ چه‌ق له‌ نابێت) و (مه‌دینه‌یش بێ دوپو نابێت)..

به‌لام كاره‌كه‌ به‌وه‌ تێك ده‌چیت كه‌ كه‌سانی خوانه‌ناس و چاکه‌كارو بانگخوازانی ناو ئه‌و گه‌له‌ گویی پێ نه‌ده‌ن و له‌وه‌ نه‌ترسن خراپه‌کاران ورده‌ ورده‌ زۆر ببن و چاکه‌کاران بشارنه‌وه‌ و دواتر کاروباری ولات بکه‌وێته‌ ده‌ستیان و پاشتر له‌وانه‌یه‌ پێگه‌ش بگرن له‌ چاکه‌کاران و ته‌نگیان پێ هه‌لچن و له‌ ولاتیش ده‌ریان بکه‌ن یان توندی ناو به‌ندیخانه‌یان بکه‌ن.

بۆ ئه‌وه‌ی خراپه‌کاری ته‌شه‌نه‌ نه‌سه‌نی ده‌بێ فه‌رمان به‌ چاکه‌کردن و به‌رگری کردن له‌ خراپه‌ له‌ لایه‌ن خواناس و ئیسلام په‌روه‌رانه‌وه‌ ئه‌نجام بدریت و بوار نه‌دریت خراپه‌کاران بێ شه‌رمانه‌و به‌ ئاشکرا له‌ ناو کۆمه‌لگه‌دا گونا ه‌ بکه‌ن و ناشه‌رعی و نافه‌رمانی خوا له‌ به‌ر چاوی خه‌لكی سوكو ئاسان بکه‌ن.

به‌لام کێشه‌ی چاکه‌کارانی به‌نی ئیسرائیلیه‌كان له‌وه‌دا بو كه‌ به‌رده‌وام نه‌بون له‌سه‌ر فه‌رمان به‌ چاکه‌و به‌رگری له‌ خراپه‌و به‌لگه‌یه‌ك دو جاری پویان ده‌کرده‌ خراپه‌کاره‌كه‌و پێیان ده‌وت:

تۆ فلان كه‌س له‌ خوا بترسه‌و ئه‌م كاره‌ په‌وا نیه‌ بۆت و مه‌یکه‌.. به‌لام له‌ پۆژی ئاینده‌دا به‌ لایدا تیده‌په‌پی ده‌بینی له‌سه‌ر هه‌مان گوناوه‌ خراپه‌كه‌ی دوینیی به‌رده‌وامه‌..

به‌لام له‌ باتی ئه‌وه‌ی ماندو نه‌بی‌تو به‌رده‌وام ناڕه‌زایی ده‌برپایه‌و به‌رگری ئی بکردایه
به‌لکو به‌ ده‌م خۆیه‌وه‌ ده‌یوت:

دوینی پیم‌وت، چی ئی بکه‌م به‌ قسه‌م ناکات.. خۆ به‌ زۆر نابیی! چاوی ده‌رهایت..
خۆی حه‌ز به‌ ئاگری دۆزه‌خ ده‌کات من چی ئی بکه‌م!!..

به‌لکو له‌ باتی ئه‌وه‌ی هاوڕێیه‌تی که‌م کاته‌وه‌و له‌گه‌ڵیدا نه‌گه‌ڕێتو پێکه‌وه‌ نان
نه‌خۆن و پیاسه‌ نه‌که‌ن.. تا به‌لکه‌ بیربکاته‌وه‌و په‌شیمان ببێته‌وه‌و ده‌ست له‌م کاره‌ی
هه‌لبگریتو ده‌ست بداته‌ کاری جوان و چاکه‌..

ئه‌ی چی نه‌کرد؟

له‌ دوا‌ی ئه‌و یه‌که‌جار پێ و تنه‌.. خۆی ئی که‌پ ده‌کرد.. ئامۆژگاری نه‌ده‌کردو به‌لکو به‌
پێچه‌وانه‌وه‌ ده‌یوت بابه‌ من پیم‌وتی گونا‌ه مه‌که‌ که‌چی هه‌ر ده‌یکه‌ی ده‌ی هه‌ر بیکه‌..
دوا‌ی ئه‌وه‌ له‌گه‌ڵی ده‌یخواردو ده‌یخوارده‌وه‌و سه‌ردانی ده‌کردو قسه‌و سو‌عه‌تی
له‌گه‌ڵ ده‌کردو پێکه‌وه‌ له‌ چاخانه‌و پارک و سه‌یرانگاکاندا به‌ یه‌که‌وه‌ داده‌نیشتنو
چاوپۆشی له‌ گونا‌هه‌کانی ده‌کرد.

کاتێک ئه‌مه‌یان کرد خوا‌ی گه‌وره‌و په‌روه‌ردگار دڵه‌کانی له‌ یه‌ک کردن و کینه‌و
په‌قه‌به‌رایه‌تی خسته‌ ئیوانیان و پاشان خوا‌ی گه‌وره‌ نه‌فره‌تی کرد له‌ بێباوه‌رانی ناو هۆزی
به‌نی ئیسرائیل ده‌زانی له‌به‌ر چی؟

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ ده‌ستی یه‌کتریان نه‌ده‌گرتو له‌ گونا‌ه یه‌کتریان ئاگادار نه‌ده‌کرده‌وه‌و
به‌مه‌ش خراپه‌و گونا‌هیکی گه‌وره‌یان ئه‌نجام دا که‌ پازی بون و بێده‌نگ بوونه‌ له‌ ئاستی
گونا‌ه کردن.

خوا‌ی گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووی‌ت: ﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُوا لَا
يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾ تَرَى كَثِيرًا

مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ وَمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَا
اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَنْ كُنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَتَسْفُوتَ ﴿٨١﴾ ١.

پاش گێڕانه‌وه‌ی ئەم چیرۆك له لایەن پێغه‌مبه‌ری خواوه (ﷺ) ئەوجا فەرمو‌ی: ((كلا
والله لتأمرن بالمعروف، ولتنهون عن المنكر، ولتأخذنَّ على يدي الظالم ولتأطرنه على الحق
اطراً، ولتقصرنه على الحق قصراً، أو ليضربن الله بقلوب بعضكم على بعض، ثم ليلعنكم
كما لعنهم)).

پۆی کردە دانە دانە‌ی ئوممه‌ته‌که‌ی پێی فەرمون: نه‌خێر، سوێند به‌ خوا فەرمان به‌
چاکه‌ ده‌ده‌ن و به‌رگه‌ری له‌ خراپه‌ ده‌که‌ن و ده‌ستی سته‌مکار ده‌گرن و ناهێڵن سته‌م بکات و
له‌سه‌ره‌ق و دادپه‌روه‌ری پای ده‌وه‌ستێنن و ناهێڵن له‌سه‌ره‌ق به‌ مو‌لابادات.
وه‌ئه‌گه‌ر نا‌خوای (عز و جل) دله‌کانتان ده‌کیشیته‌ به‌ یه‌کدا و ناکۆکی‌تان تێدا دروست
ده‌کات و دواتریش نه‌فره‌تی خۆیتان لێ ده‌کات وه‌ک چۆن نه‌فره‌تی له‌وان کرد.

پەندو ئامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

۱- دروستە باسكردنى كەسان و گەلانى پابردو، يادخستەۋەى ھەلە ناتەۋاۋى و ھۆكارى لەناوچونيان و تورەبون و نەفرەتى خودا لىيان و ناچىتە خانەى غەيبەت كردنەۋە، با ئىتر تا ئىستائىش پاشماۋەيان مابىت و پىيان ناخۆش بىت وەك نەۋەكانى (بەنى ئىسرائىل)).

۲- لە فەرمودەكەدا پىڭمەبەر (ﷺ) خالى سەرەتاي لەناوچون و نوقسان بون و پوخانى ولات و گەلانى لەۋەدا كۆكردۆتەۋە كە دەستى يەكترى نەگرن و يەكترى لە خراپە دور نەخەنەۋە.

ئەمۇ بە ناۋى ئازادى بىرپاۋە يان ئازادى قەلەمەۋە خەلكانىك ھەن چى بى بە دەمياندا ئەيلىن و چى بى بە خەيالىاندا ئەينوسن!!

يان بە ناۋى دىۋەزمەى دىموكراتىيەۋە ھەمو كەس پىڭەپىدراۋە كە ھەستىت بە ھەر تاۋان و ھەلە و گوناھىك و نابى كەس لىي تىك بدات و دەستگرو دەمگرى نەبىت.. بەمەش ئەۋروپا كۆپى شاقستانىيەتى خۆى بە دەستى خۆى ھەلگەندۈە.

۳- فەرمان بە چاكە و بەرگى لە خراپە بە يەك جار يان دو جار ناكىرت و بەلگو دەبى دەيان جار دوبارە بكىرتەۋە و ھەر جارە و بە شىۋازىكى نوئ بە ھاورپىيەتى نەكردن، بە سەردانى نەكردن، بە ھاوركارى لى گرتنەۋە، بە كەمكردنەۋەى سەلام كردن و دەرپىنى بە ساردو سىرى و دەيان شتى تر تا بەلگە بە ھۆيەۋە ئەو كەسە لەو گوناھو تاۋانە بگەپتەۋە.

۴- دروستە سەلام كردن و قسە كردن لەگەل كەسانى لە خوا ياخى و گوناھكارو سەرپىچىكاران بەلام نابىت قسەى خۆش و سوعبەت و سەيران و صەفا و پىكەنن و نان خواردن و سەفرەكردن پىكەۋەى لەگەلدا بكىرت بەلگو لە كاتىكدا ئەمانە دروستن كە بە مەبەستى پىنمونى كردن و ھىدايەتدان و ئامۇزگارى كردنى ئەنجام بدرىت.

۵- له‌م چیرۆكه‌دا پیغه مبه‌ر (ﷺ) سیفه‌تی موباله‌غهی به‌کاره‌یناوه که وشه‌ی (شریب) و (اکیل) و (قعید) که مانای زۆر له‌گه‌لی مانه‌وه و زۆر پیکه‌وه گه‌پان و نان خواردن و زۆر سه‌ردانی کردنی گوناوه و دروست نیه.

۶- نابیت قبولی زوڵم بکریت له‌ زالم و ده‌بیت ده‌ستی بگیریت و چونکه ئه‌وه خوارترین ئاستی بی‌ په‌حمی مروه که به‌ چاوی خۆی سته‌م ببینیت و قبولی بکات...

۷- خوای گه‌وره وه‌سفی باوه‌پداران به‌وه ده‌کات که فرمان به‌ چاکه ده‌ده‌ن و به‌رگری له‌ خراپه ده‌که‌ن و گویش به‌وه ناده‌ن که زه‌په‌یان تال ده‌بیت و له‌به‌ر چاوی خه‌لکی ده‌که‌ون و ده‌که‌ونه لۆمه‌کردنیان گ‌رنگ له‌ لایان وه‌ک ده‌فرمویت: ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ.....﴾.

۸- نه‌گه‌ر خه‌لکی واز له‌ به‌کتر بێن و چاودیری هه‌لسوکه‌وت و په‌وشتی به‌کتری نه‌که‌ن و هه‌له‌ی به‌کتر پاست نه‌که‌نه‌وه بێگومان هه‌مو خه‌لکی نوقمی ناو هه‌له‌ و ناته‌واوی و ناشه‌رعی ده‌بن...

ئه‌و کاته بێگومان هه‌له‌ش له‌گه‌ل به‌کتردا ده‌که‌ن و ئه‌وه‌ش ده‌بیت هه‌ی ئه‌وه‌ی ده‌له‌کانیان له‌ به‌کتر ده‌ترازین و پق و کینه و دوه‌ره‌کی له‌ نێوانیاندا دروست ده‌بیت.

۹- نه‌گه‌ر فرمان به‌ چاکه و به‌رگریکردن له‌ خراپه له‌ نێوان خه‌لکیدا نه‌ماو که‌س هه‌قی به‌ که‌سه‌وه نه‌بو، ئه‌و کاته چه‌که گه‌وره کاریگه‌ره‌که‌ی به‌وادار پۆلی نامینیت و ته‌قه‌ی پی‌ ناکریت.

ئه‌و چه‌که‌ش دوعا‌کردنه که پیغه مبه‌ر (ﷺ) ده‌فرمویت: سویتد به‌و که‌سه‌ی گیانی منی به‌ ده‌سته ئه‌مر به‌ چاکه و به‌رگری له‌ خراپه ده‌که‌ن باشه‌ وه‌گه‌رنا زۆر نزیکه

سزایه‌کی گه‌وره‌تان بۆ دابه‌زێنن و دوعا کانیشتان گیرا نه‌کات و ده‌فه‌رموویت: ((والذي نفسي بيده لتأمرن بالمعروف ولتنهون عن المنكر، او ليوشكن الله ان يبعث عليكم عقاباً منه، ثم تدعونه فلا يستجاب لكم))^١.

١٠- ده‌بیته‌ له‌وه دلتیا بین که ئوممه‌ته‌کانی پێش ئیسلام چون به‌ کۆمه‌ڵی بۆچون و کاری هه‌له‌ داو خۆیشیان به‌ هه‌له‌ نه‌زانیه‌وه‌ ته‌وه‌ بیان لی نه‌کردوه‌ و خوایش به‌ر له‌عه‌ته‌ی خۆی خستون، ئێمه‌ش هه‌ر کاتی که به‌وه‌ لانه‌ دا بپۆینه‌وه‌ هه‌مان سزایمان به‌سه‌ردا ده‌دات.

١ رواه الترمذي وقال حديث حسن (٢١٦٩) رياض الصالحين: ژماره (١٩٨)، لا (٦٦).

القصة السادسة

متصدق بالليل

عن أبي هريرة (رضي الله عنه) أن رسول الله (ﷺ) قال:

((قال رجل: لأتصدقنَّ بصدقة، فخرج بصدقته، فوضعها في يد سارق، فأصبحوا يتحدثون: تُصدّق على سارق، فقال: اللهم لك الحمد لأتصدقنَّ بصدقة، فخرج بصدقته فوضعها في يدي زانية، فأصبحوا يتحدثون: تُصدّق الليلة على زانية، فقال: اللهم لك الحمد على زانية!، لأتصدقنَّ بصدقة، فخرج بصدقته فوضعها في يدي غني، فأصبحوا يتحدثون: تُصدّق على غني، فقال: اللهم لك الحمد على سارق وعلى زانية وعلى غني!، فأُتي فقيل له: أما صدقتك على سارق، فلعله أن يستعف عن سرقته، وأما الزانية، فلعلها أن تستعف عن زناها، وأما الغني، فلعله يعتبر فينفق مما أعطاه الله)).^١

واته: پیاویک وتی: ئەمشەو خێرێک دەکەم، شەو چۆ دەره‌وه بۆ خێرکردنەکی پیاویکی (دزی) پێ گەشت و پارەکە ی کردە مشتێ دزەکەوه، بە یانی خەلکی دەیان وت: ئەمشەو خێر بە دزێک کراوه، پیاوه‌کەش وتی: خۆیە سوپاس بۆ تۆ، ئەمشەو خێرێکی تر دەکەم، شەو داها تۆ چۆ دەره‌وه و پارەکە ی کردە مشتێ ئاfrه‌تیکی زیناکەر، لە بە یانیە کەیدا خەلکی دەیوت: ئەمشەو خێر و مەندیکی خێری بە ئاfrه‌تیکی زیناکەر کردوه! پیاوه‌کەش وتی: خۆیە سوپاس بۆ تۆ لە سەر خێرکردنم بە زیناکەریک، بپیری دا شەوی داها توش خێرێکی نوێ بکات و کاتیکی دەرچو، پارەکە ی کردە مشتێ دەوله‌مەندیکی، لە بە یانی پۆژی داها توشدا خەلکی دەیوت: ئەم شەو خێر بە دەوله‌مەندیکی کراوه، پیاوه‌کەش وتی: سوپاس بۆ خوا لە سەر خێرکردنم بە دزو داوین پیس و دەوله‌مەندیکی.

پاشان (لە خەودا) پێیان وت: زۆر باشت کردوه و لەوانە یە بەو خێرکردنە ی تۆ دزەکە دەستی لە دزی هەلگر تێیت و زیناکەرە کەش وازی لە زینا هێنا بێیت و دەوله‌مەندە کەش بپیر بکاته‌وه پارەکانی بکات بە خێر.

١ رواه البخاري بلفظه ومسلم بمعناه (البخاري: ١٤٢١) ومسلم (١٠٢٢)، له کتیی (ریاض

الصالحين) لا (٤٠٩)، ژماره (١٨٧٤).

چىرۆكى شەشەم

خىرۈمەندىك لە شەودا

پىياۋىكى خواناس بېيىرى دا كە لە تارىكايسى شەودا نەبىت خىر نەكات بۆ ئەوۋى بە تەواۋى لە پىياۋ پوپاماسى بە دور بىت تەنانەت خىر ۋە رگىرەكەش نەزانىت كىيە ئەو كەسەى خىرەكەى پى كىرۈۋە..

شەۋى يەكەم كىسە يەك پارەى ھەلگىرتو لە مال دەرچو بە ئەسپاسى بۆ ئەملاۋ ئەۋلاى شەقامەكەى دەپۋانى..

تا بەلگۈ دامۋى.. ھەژارنى.. دەست كورنىكى بىكەۋىتە بەر چاۋ كىسە پارەكەى پى بدات..

ۋا لە دورەۋە پىياۋىك ھات بەلام ۋا ديارە زۆر بە نەپنى دەپۋات بە پىۋەۋە ئەمىش لە دلى خۇيدا ۋتى: سەيركە چەند شەرمەنە.. چۆن بە ئەسپاسى پىگە دەپىت؟!

ۋا ديارە ھەژارنى خۆم دۆزىۋە، با پارەكەى بۆ بەرم.. كابراى بانگ كىرۈ لە دواۋە پىۋى ۋت: براى بەپىزمەن خىرىكەم كىرۈۋە پىم خۇشە بىدەم بە تۆ.. كىسەكەى لى پادا..

كابراش زۆر سەرى سورما لە دلى خۇيدا ۋتى: تۆ بلىۋى بە پاستى بى دەترسم بىخەلە تىننىتۋ كە نىزىك بومەۋە بىگىرۋىت تەسلىمى پۇلىسم بىكات...

بەلام كاتىك گۈۋى لە زىرەى دىرەمەكان بو.. تەماح گىرتىۋ چۈە پىشەۋەۋە كىسەكەى لە دەست گىرتو سوپاسى كىرۈ بە خىراىى نايە گىرفانىيەۋە بەرەۋە مال گەپايەۋە.

لە بەيانى ئەۋ پۇژەدا دەنگۈ باس ۋا بىلۋوبويەۋە كە ئەم شەۋ كابرايەك چۈە خىرى بە دىزىك كىرۈە!..

پىاۋە خواناسەكە پەشىمان نەبويەۋە بەلگۈ دەستى بەزىكەۋەۋە بۆ لاي خواۋ ۋتى: سوپاس بۆ خوا كە خىرم بە دىزىك كىرۈ ئەمشەۋ! . بەلام قەيناكا ئەمشەۋ خىرىكى تر دەكەم..

لە شەوی داها تودا بە هەمان شێوە گەرا دەبینیت ئافەرەتێک بەو شەوێ تارێکە لە کۆلێنە و ئەمیش نەیدەزانێ کێیە، پوی تێکرد وتی: من بێباری خێرکردنم داوێ و حەز دەکەم بۆ تۆ بێت.. فەرمو ئەم کیسە پارە زۆرە بگرە!..

ئافەرەتەکە زۆر سەرسام بو بەلام پێی وت لە بەرامبەری چیدا ئەم پارە یەم پێ دەدەیت و چیت لێم دەوێت؟

پیاوێکە وتی: لەبەر پەزنامەندی خوا دەتدەمێ و هیچ نیازتکم پێت نیە..
ئەویش پارەکە ی وەرگرت و زۆر سوپاسی کرد و بەرەو ماڵ گەڕایەوە و سوپاسی خۆی دەکرد..

لە بەیانی ئەو پۆژەشدا پیاوێک گۆیی لێ بو خەلکی دەیانوت: ئەمشەو کابرایەکی خێری بە ئافەرەتێکی داوێن پیس کردوێ!..

ئەویش هیچ پەشیمان نەبو بەلکو بە دڵێکی خۆشەوێ وتی: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خۆایەکی کە یارمەتی دام دەستگۆیی زیناکەرێک بکەم و مەرج بێت ئەمشەویش بپۆمەوێ و خێرێکی تر بکەم..

لە شەوی سێیەمدا سێ بارە بە کیسێک پارە ی زۆرەوێ چۆ دەروێ و لەناو تارێکایی شەوێکەدا پیاوێکی (بە شان و شوێکەت) کەوتە بەر چاوی و لە دڵی خۆیدا وتی: لەوانەیە ئەمە زۆر دەست کورت بێت و خێری پێ بشارێت..

بۆیە بانگی کرد: ها کابرا.. سلاو.. ئەمە بەم شەوێ تارێکە خێرە لە دەروێ.. هیچ مەلێ ئەزانم چی هێناویتیە دەروێ.. ها بگرە برای بەرێزم ئەم کیسە پارە یەم کردوێ بە خێرو حەز دەکەم ببەم بە تۆ..

کابرا وەک لە بان بەری بدەنەوێ هاواری کرد: چی.. پارە.. بۆ من؟ بۆ تۆ من بە کێ تێ ئەگەم؟ کاکە من وەزعم باشە.. ببە بە یەکیکی تر..

پیاوێ خۆناسە کە وای زانی لە شەرماندا و دڵی یان کەسیکی عەفیفە، بۆیە بە زۆر لێی پاداو دایە دەستی و ئەویش بە سەرسوڕمانەوێ لێی وەرگرت و سوپاسی کرد و پۆشتەوێ بۆ ماڵ..

له به‌ره‌به‌یانی ئه‌و پۆژه‌دا به‌ره‌و بازار که‌وته‌پێ‌و له‌وێ گویێ ئی بو خه‌لکه‌که‌ له‌ناو خۆیاندا ئه‌یان وت: ده‌ وه‌ره‌ مه‌ته‌قه‌ له‌ داخا، ئه‌م شه‌و که‌سیک خێری کردوه، چوه‌ پاره‌یه‌کی زۆری کردوه‌ته‌ گیرفانی ده‌وله‌مه‌ندیکه‌وه‌!..

کابرا وتی: منیش تێگه‌یشتم بۆیه‌ وتم خوایه‌ من نه‌مزانێ ده‌وله‌مه‌نده‌ لێم ببوره‌ به‌لام هه‌رچۆنێ بێت سوپاسگوزارتم که‌ توانیم خێر به‌ دزو زیناکه‌رو ده‌وله‌مه‌ندیک به‌کم. پیاوه‌که‌ به‌ خه‌فه‌تیکه‌وه‌ چوه‌وه‌ بۆ ماله‌وه‌ (ئه‌شترسا) خوای گه‌وره‌ خێره‌که‌ی ئی وه‌رنه‌گرتبێت و بگه‌ر توشی گوناھیش بو بێت بۆیه‌ شه‌و به‌ ده‌م ((لا حول ولا قوه‌ الا بالله العظیم)) وه‌و خه‌وی ئی که‌وت.

له‌ خه‌ودا مژده‌یان پێدا که‌ خێره‌که‌ت ئی وه‌رگیراوه‌و به‌ بۆنه‌ی ئه‌م خێرکردنه‌ی تۆوه‌.. دزه‌که‌ ئیتر پێویستی به‌ پاره‌ نه‌ماو ده‌ستی له‌ دزی هه‌لگرتوه‌و ته‌وبه‌یه‌کی خاوینی کردوه‌..

هه‌روه‌ها ئافه‌ته‌ به‌دپه‌و شته‌که‌ش.. خاوه‌نی هه‌ندی هه‌تیو بو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی مندا له‌کانی له‌ برساندا نه‌مرن.. ناچار پێگای زینای گرتبوه‌ به‌رو که‌ تۆ ئه‌و پاره‌یه‌ت پێدا خستیه‌ سه‌ر چاوی و برپاری دا ئیتر کاری زشت و ناشیرینی وا نه‌کات و پێگای داوین پاکێ بگه‌ریت.

هه‌روه‌ها ئه‌و ده‌وله‌مه‌نده‌ی تۆ خێره‌که‌ت کرده‌ مشتیه‌وه‌ پیاویکی زۆر ده‌وله‌مه‌ند بو به‌لام تا بلی چروک و په‌زیل و ده‌ست قوچاو بو بۆیه‌ که‌ تۆ خێرت پێ کرد زۆر دلخۆش بو له‌ دلی خۆیدا وتی: خوایه‌ مه‌رج بێ منیش له‌ سامانه‌که‌م خێر به‌کم و دلی هه‌زاران خۆش به‌کم و چیت هه‌ر نه‌یشارمه‌وه‌ و کۆی نه‌مه‌که‌وه‌..

پیاوه‌که‌ هه‌ستایه‌ سه‌رپێ‌و به‌ دلیکی زۆر خۆشه‌وه‌ ده‌ستی به‌رزکردوه‌و بۆ لای خوای په‌روه‌ردگارو له‌ کانگای دلیه‌وه‌ سوپاسیکێ بێ پایانی کرد..

القصة السابعة

زيارة الأصدقاء

عن أبي هريرة (رضي الله عنه) عن النبي (ﷺ) أن رجلاً زار أخاه في قرية أخرى، فأرصد الله له على مدرجته ملكاً، فلما أتى عليه قال: أين تريد؟ قال أريد أخاً لي في هذه القرية، قال: هل لك عليه من نعمة تربُّها عليه؟ قال: لا، غير أنني أحببته في الله تعالى..

قال: فإني رسول الله إليك بأن الله قد أحبك كما أحببته فيه.^١

واته: ئه‌بو هوره‌یره (خوا لێی پازنی بی‌ت) له پێغه مبه‌ره‌وه (ﷺ) ده‌گێڕێته‌وه و ده‌فه‌رمووێت:

((جاریك پیاویك چو بۆ سه‌ردانی براهه‌کی خواناسی خۆی له دێیه‌کی دیکه، خوای په‌روه‌ردگاریش فریشته‌یه‌ك ده‌نێرێته‌ پێگای و کاتی ده‌گات پێی لێی ده‌پرسی‌ت: بۆ کوی به‌ نیازیت برۆیت؟

پیاوه‌که‌ش وتی: به‌ نیازم سه‌ردانی براهه‌کم بکه‌م له ئه‌م دێیه‌؟ ئه‌ویش لێی پرسى ئایا چاکه‌ و پیاوه‌تى به‌ سه‌ر تۆوه‌ هه‌یه‌ و ده‌ته‌وی پاداشتی بۆ بکه‌یته‌وه؟

پیاوه‌که‌ وتی: نه‌خێر، ته‌نها له‌ به‌ر ئه‌وه‌یه‌ که له‌ به‌ر خاتری خوا خۆشم ده‌وێت.

ئه‌ویش وتی: ده‌ی من فریشته‌ی په‌روه‌ردگارم هاتوم بۆ لات تا پێت پابگه‌یه‌نم که وه‌ك چۆن تۆ له‌ به‌ر خاتری خوا ئه‌و براهه‌تت خۆش ده‌وێت ئاوا خوايش تۆی خۆش ده‌وێت.

چیرۆکی هه‌وته‌م

سه‌ردانی هاوڕێیان

یه‌كێك له‌ پیاوچاكان دانیشته‌بو، خه‌یالی هاوڕێکانی هات به‌ می‌شکیداو له‌ناویاندا یه‌کیکیانی زۆر خۆش ده‌ویست و هه‌زی به‌ بینینی ده‌کرد چونکه‌ خوای گه‌وره‌ی له‌ لا خۆشه‌ویست ده‌کردو پۆژی سه‌ختی قیامه‌تی ده‌خسته‌وه‌ بیری و قسه‌ی چاكو به‌سودیان ده‌کرد پێکه‌وه‌..

بۆیه‌ له‌ خۆی پرسى ئاخۆ ده‌بێ بۆچی سه‌ردانیکی نه‌که‌م؟ بیگومان زۆر شادمان و دلخۆش ده‌بی‌تو خوا شاهیده‌ له‌ به‌ر هیچ مه‌رامیکی دنیایی خۆشم ناوی و ته‌نها له‌ به‌ر خاتری خوایه‌ و به‌س..

ئه‌وه‌ بو خواحافیزی له‌ مال و منداڵه‌که‌ی کردو سواری و لاخه‌که‌ی بو به‌ره‌و دێی (شادیان) که‌وته‌ پێ که‌ نزیکه‌ی دو سه‌عات له‌ دێکه‌ی ئه‌مانه‌وه‌ دور بو..

له‌ ڕێگا له‌ لای کانیاویکی سه‌وزو دلێره‌ فی‌ندا لایدا که‌ خوڤه‌ی ئاوو ئاوازی بالنده‌کان دلی هه‌زارانیان بۆ خۆیان که‌مه‌ندکیش ده‌کرد.. ده‌ستنوێژیکی گرتو دو پرکات نوێژی چێشته‌نگای کردو پاشان ده‌ستی به‌رز کرده‌وه‌ بۆ لای په‌روه‌ردگاری خۆشه‌ویستی و وتی:

ئه‌ی خوایه‌ گیان.. من هێشتا نه‌مدیویت ئه‌وه‌نده‌ی هه‌مو دنیا خۆشم ده‌ویی له‌ سه‌ر نیعمه‌تی باوه‌رو له‌شی ساغو عه‌قلى دروست.. خوایه‌ له‌م هاوڕێیه‌م خۆشبه‌و یارمه‌تیم بده‌ بچم بۆ سه‌ردانی و پێکه‌وه‌ قسه‌ی خۆش و پێکه‌نین له‌گه‌ڵ یادی پر شکۆی تۆدا تێکه‌ڵ بکه‌ین.. آمین..

له‌وه‌دا بو سواری و لاخه‌که‌ی بی‌تو به‌ ناوی خواوه‌ بکه‌ویته‌ پێ، له‌ ناکاو پیاویکی جوانی سوورو سپی و پێش سپی.. نور له‌ ناو چاوی ئه‌باری.. له‌ ناو باخه‌که‌ی خوار کانیاوه‌ که‌وه‌ به‌ ئه‌سپایی هاته‌ ده‌ره‌وه‌وه‌ به‌ سلۆی خوا سلۆیکی گه‌رمی ئی کرد..

پیاوه‌که‌ش زۆر شادمان بو به‌ بێنینی و سلاوی به‌ جوانترین شتیه‌ لێ کرده‌وه‌ و فهرموی لێ کرد تا دانیشتن پێکه‌وه‌ و خواردنیکی سوکه‌ی له‌ ناو تیشته‌ به‌ ره‌که‌ دا بو... ده‌ره‌یناو فهرموی لێ کرد تا پێکه‌وه‌ پارویه‌کی له‌ گه‌لدا بخوات..

ئه‌ویش له‌ گه‌لای دانیشتو به‌ یه‌که‌وه‌ ده‌ستیان کرد به‌ قسه‌ی خو‌ش و مه‌سه‌له‌کانیان پێکه‌وه‌ تاوتوی کرد..

پاشان به‌ پویه‌کی خو‌شه‌وه‌ لێی پرسى: ئه‌ی برای بڕوادارم، خێره‌ وا که‌ وتویه‌ پێ؟ به‌ نیازی بۆ کوێ بچی -إنشاء الله-

پیاوه‌ خواناسه‌که‌ وتی: ده‌مه‌وی تا دێی شادیان بڕۆم؟ پیاوه‌ ڕیش سپیه‌که‌ به‌ ئه‌ده‌بێکه‌وه‌ وتی: ئه‌توانم پرسیارێکت لێ بکه‌م که‌ ئاخێره‌؟ بۆچی بۆ ئه‌و دێیه‌ ئه‌پۆیت؟ ئیشت له‌وی هه‌یه‌؟

پیاوه‌ خواناسه‌که‌ پێکه‌نی وتی: خاڵۆ گیان.. باوه‌ر بکه‌ هه‌چ ئیشیکم له‌ دێی شادیان نیه‌ و نه‌ کشتوکال و نه‌ هه‌چ پڕۆژه‌یه‌کم له‌وی نیه‌..

+ ئه‌ی خزم و که‌ست له‌وییه‌؟ سه‌ردانیان ده‌که‌یت؟

- وتی: خزمیشمی لێ نیه‌، به‌ لکو هاوڕێیه‌کی خو‌شه‌ویستمی لێیه‌ که‌ براهیه‌کی هاوئاوین و بیروپروامه‌.. ئه‌م شه‌و بیرم کرده‌وه‌ و بڕیارم دا سه‌ردانیکی بکه‌م و به‌ سه‌ری بکه‌مه‌وه‌.

پیاوه‌ ڕیش سپیه‌که‌ به‌ پویه‌کی گه‌شه‌وه‌ پێی وت: هه‌چ په‌یوه‌ندیه‌کی بازرگانی له‌ نێوانتاندا نیه‌؟

پیاو چاکه‌که‌ به‌ پێکه‌نینه‌وه‌ وتی: با گه‌وره‌ترین بازرگانی!

پیاوه‌که‌ زۆر سه‌ری سوپماو وتی چ بازرگانیه‌ک؟

+ بازرگانی مه‌زن! بازرگانی ده‌ستکه‌وتنی تاجی په‌زنامه‌ندی خوا و به‌هه‌شته‌ جوان و به‌رینه‌که‌ی..

پیاوه‌ ڕیش سپیه‌که‌ پوی وه‌ک گول گه‌ش بویه‌وه‌ و پێی وت: ئه‌زانی من کیم؟ وتی: من نازانم تۆ کێی به‌لام له‌ پیاویکی راستگوو خواناس ده‌چیت و نه‌ینیه‌ک له‌وه‌دا هه‌یه‌ که‌ نازانم بۆچی خو‌شم ئه‌وێیت.

پىاۋە پىش سىپىكە وتى: من فرىشتەى پەرۋەردگارمۇ ئەو ئاردومى بۆلات تا بىمە
پىت و ئەم پرسىارانەت لى بىكەم.. و دۇنياشت دەكەم كە پىم سىپىرداۋە مۇدەت بدەمى كە
ئەو خوايە خۇشى دەۋىت كە لەبەر خاترى ئەو ئەو براپەتت^۱ خۇش دەۋىت و لەبەر خاترى
ئەو سەردانى دەكەيت..

پىاۋەكە لە خۇشياندا ھەر لەۋىدا سوزدەيەكى شوكرى بردو كاتى سەرى ھەلپى
فرىشتەكە ديار نەبو.. ئەمىش جەبەسابو ھەر سەيرى ئەملاو ئەۋلاى دەكرد..

۱ برا - وشەيەكە لە فەرھەنگى ئىسلامدا - سەمفۇنبايەكى خۇشى ھەيە و لە وشەى برادەر، ھاۋپى،
ھەفالى و ھتد خۇشتەرە و مەبەستىش لىى براپەتى ئاينىيە، ((إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ)).

پەندو نامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

- ۱- پېغەمبەر (ﷺ) لە رېگەى گىرپانەوئى ئەم چىرۆكەو سەردانى كردنى يەكتىرى بەرز نرخاندەو كرديوئەتى بە مۇكارى بەدەستەيتنانى خۆشەويستى خودا بۇ ئەو بەندانەى لەبەر خاترى ئەو سەردانى براكانيان دەكەن.
- ۲- بەم فەرمودەيەدا وا ديارە دروستە مۇڤ بۇ تاقىکردنەوئى كەسانى تر، كەسەك بىئىرپت بۇ لاي بە دزىەوئەو لە نيازو نىئەتى تى بگات، بە مەرجەك خوائ گەورە خۇيشى ئەيزانى بۇ كويى دەچىت و بۇ لاي كى دەچىت.
- ۳- دروستە مۇڤ ئەگەر ويستى كارىكى خىر بكات، خەلكى پىيى بزانن بەلام خوى باسى نەكات بەلكو كاتى پرسىياري لى كرا پاست و دروست بلى بە نيازى فلان كارى خىرم و نابى بىشاريتەوئەو بلى نەوئەك توشى پيا بىم!
- ۴- پىئويستە مۇڤ ھەر كارىكى خىرو چاكە دەكات تەنھا مەبەستى پەزامەندى خوا بىت و خوا كارى نىواو نىوى ناوى كە لەبەر خاترى ئەو كارى بكات بەلام ھەزىش بكات خەلكى دەستخۇشى لى بكن و ناوى بەرن بە چاكە..
- ۵- ئەگەر كەسەك لە تاقىکردنەوئەكەت دەرچو، بەو شىئوئەيە دەرچو كە تۇ پىت خۇش بو.. مژدەى دەرچونى پى بدەو دلى خۇش بكة وەك چۆن فرىشتەكە بە پىاوچاكەكەى وئ: مژدەت لى بى ئەو خوايە خۇشى دەوئىت كە لەبەر ئەو سەردانى ئەو برايەت دەكەيت.
- ۶- كار بە نەيتنى بكة و مەيەلە بە نەيتنىەكانت بزانن و نەخشەكانت لى تىك بدەن بەلام دواى ئەوئەى مەبەستەكەت ھاتەدى ئىتر گويى مەدەرى ئاشكرا بىت يا نا، بەلكو ئەشتوانىت خۆت ئاشكراى بكةيت وەك چۆن پىاوئەكە وئى دەى من فرىشتەى پەروەردگارم و بۇ لاي تۇ نىردراوم..

القصة الثامنة

لا تنتحر

عن جندب البجلي (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ):

((كان فيمن كان قبلكم رجل به جرح، فجزع، فأخذ سكيناً فجز بها يده، فما رقا الدم حتى مات. قال الله تعالى: بادرني عبدي بنفسه، حرمت عليه الجنة)).^١

واته: جوندوب البجلی (خوا لێی پازێ بیټ) دەلی: پێغه‌مبەری خوا (ﷺ) فەرموویەتی: لەناو گەلانی پێش ئێوەدا پیاویک هەبوو.. ئەم پیاووە بە هەر هۆیک بوو بریندار بوو.. زۆر هاواری دەکرد لەتاو ئێش و نازار.. تا کار گەیشته ئێوەی.. چە قۆیەکی هێناو برینه‌کەی پێ کولاندەووە و گەورەیی کرد و خۆینی بەربو هەر نەدەووەستایەووە تا گیانی دەرچوو.. خوای گەورەیش فەرمووی بەندەکەم زۆر پەلەیی کرد لە گەپانەووەی بۆ لام و (خۆی کوشت) دەیی ئەوا منیش بەهەشتی لێ قەدەغە و حەرەم دەکەم.

١ رواه البخاري (٢٤٦٢)، له کتێبی (صحیح قصص القرآن) بەشی دوای (٥٢) وەرگیرێتەوە لە

نوسینی سعد یوسف أبو عزیز.

چیرۆکی هەشتەم

خۆت نە کوژیت

پیاویك له سەرده‌مانی ئوممه‌ته‌كانی پێش ئیسلامدا.. ده‌چیت بۆ راوشكارو له‌وێ درنده‌یه‌ك په‌لاماری ده‌داتو ده‌یه‌وێت بیخوات به‌لام ئه‌م پیاوه‌ خاوه‌نی جه‌سته‌یه‌کی گه‌وره‌و تۆكمه‌ بو..

درنده‌كه‌ به‌ ئاسانی چاری نه‌کرد به‌لام تا توانی كه‌له‌پی گیرکرد له‌ باڵیو به‌ خه‌ستی پیاوه‌كه‌ی بریندار کردو ئه‌ویش لێی هاته‌ ده‌ستو به‌ خه‌نجر ئه‌نجر ئه‌نجر کردو كوشتی..

به‌ ده‌م ئێش و ئازاره‌وه‌و به‌ ده‌م خوێن لێ پۆیشتنه‌وه‌ هاواری نه‌کردو ئه‌ی قیراند: ئای باڵم.. ئای مرده‌م.. خوايه‌ ئازار شیتی کردم! تا گه‌یشته‌ قه‌راغ كانیاویك و له‌وێ تێر ئاوی خوارده‌وه‌ به‌لام برینه‌كه‌ی زۆر ئازاری ده‌داو به‌ ده‌م ئێشه‌وه‌ ئه‌تلايه‌وه‌..

كه‌ ئازار زۆری بۆ هێنا خۆی پێ نه‌گراو خه‌نجره‌كه‌ی ده‌رهێناو برینه‌كه‌ی پێ تلیشانندو خوێن وه‌ك به‌لوعه‌ فیجقه‌ی ده‌کردو به‌ هیه‌ج جۆریك خوێنه‌كه‌ی نه‌وه‌ستایه‌وه‌ تا گیانی ده‌رچو مرده‌..

خوای گه‌وره‌و په‌روه‌ردگاریش زۆر پێی ناخۆش بو.. ئه‌م کاره‌ی به‌نده‌كه‌ی به‌ دل نه‌بو.. كه‌ ده‌بوايه‌ زامه‌كه‌ی ببه‌ستایه‌و تیماری بکردایه‌ تا ورده‌ ورده‌ خوش ده‌بویه‌وه‌.. بۆیه‌ پوی کرده فریشته‌كانی و پێی فهرمون: ئاگاتان لێیه‌ به‌نده‌كه‌م چۆن په‌له‌ی کرد له‌ گه‌رانه‌وه‌ بۆ لام؟!

ده‌ی ئیوه‌ به‌ شایه‌ت بن من به‌هه‌شتی لێ حه‌رام ده‌كه‌م نایه‌لم بچێته‌ ناویه‌وه‌..

په‌ندو ئامۆزگاریه‌کانی ئهم چیرۆکه

۱- مڕۆڤ که له ژياندايه، ده‌بی‌ت چاوه‌پوانی ئه‌وه بکات که له هه‌مو ساتێکدا ئه‌گه‌ری ئه‌وه هه‌یه توشی کاره‌سات بیه‌یت و تیايدا ده‌ست و قاچی له ده‌ست بدات و یان بریندارێکی سه‌خت بیه‌یت.

بۆیه ده‌بین به سه‌بر و ئارام بی‌ت له کاتی ئه‌و پوداوانه‌دا و ناشکوری نه‌کات و سکاڵای خۆی له لای هه‌مو که‌س نه‌کات، به‌لکو به‌رده‌وام سوپاسگوزاری خوا بی‌ت و به‌و به‌شێ پازی بی‌ت تا له پاداشتی سوپاسگوزاران بێ به‌ش نه‌بی‌ت و پینگه‌مبه‌ری ئازیزمان (ﷺ) مژده‌ی داوه به کۆشکێک له به‌هه‌شتدا (بۆ ئه‌و که‌سانه‌ی له سه‌ر نا‌په‌هه‌تی و نه‌هامه‌تی به ئارام ده‌بن) به ناوی کۆشکی (سوپاس).

۲- نابێت ناو‌مێدی و بێ هیوا‌یی و ده‌ست له دنیا شتن پو بکاته مڕۆفی موس‌لمانێ نه‌هامه‌ت (مصبیه) دار، به‌لکو دلێ زۆر به خ‌وای خ‌ۆی خ‌ۆش بی‌ت و دا‌وای شی‌فا و ده‌روی خ‌یری لێ بکات و کارێک نه‌کات خ‌وای گه‌وره له خ‌ۆی بپه‌نجینێت. وه‌ک ئه‌و پیا‌وه‌ی که له سه‌ر برینه‌که‌ی با‌لی سه‌بری نه‌گرت و به خه‌نجه‌ر خ‌ۆی کوشت..

۳- خ‌ۆکوشتن له ئیسلامدا کارێکی زۆر ترسناکه و گونا‌هێکی زه‌هه‌لاح و که‌بیره‌یه و خ‌وای گه‌وره زۆر پ‌قی له‌و که‌سانه‌یه که هه‌لده‌سن به‌و کاره‌ نا‌شیرینه و هه‌په‌شه‌ی حه‌رام کردنی به‌هه‌شتیان لێ ده‌کات.

۴- به درێژایی میژوی ئیسلام پ‌ژده‌ی خ‌ۆکوژی له ناو موس‌لماناندا زۆر که‌م بوه یان هه‌ر نه‌بوه و به پ‌پچه‌وانه‌ی و لاتانی پ‌ژئا‌وا که به بچ‌و‌کترین گ‌یرو‌گرفت و نه‌هامه‌تی خ‌ویان ده‌کوژن چونکه په‌روه‌ردگاریکی گه‌وره و به‌به‌زه‌یی وه‌ک (الله) شک نا‌به‌ن تا له‌به‌ر ئه‌و خ‌ویان بگرن و به ئارام بن.

۵- له ئیسلامدا ئه‌و که‌سه‌ی خ‌ۆی ئه‌کوژێت و پ‌یشتر موس‌لمان بوه ئه‌وه هه‌ر به موس‌لمانه‌تی ده‌مری‌ت و پ‌یشه‌وا نه‌وه‌وی ئه‌فه‌رمو‌وی‌ت: مانای فه‌رموده‌که ئه‌وه ناگه‌یه‌نی‌ت

که وه‌ك کافرو دوپوه‌کان به‌ هه‌میشه‌یی له‌ ناو ئاگردا به‌مێنێته‌وه به‌ لکو خوا ماوه‌یه‌کی زۆر
له‌ به‌هه‌شت و خوشیه‌کانی بێ به‌شی ده‌کات به‌ لام له‌ ناکامدا له‌ به‌ر باوه‌ره‌که‌ی و
یه‌کتا به‌رستیه‌که‌ی له‌ دۆزه‌خدا نایه‌یڵێته‌وه و ده‌چێته‌وه به‌هه‌شت (ان شاء الله تعالی).

القصة التاسعة

شوك الطريق

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((بينما رجل يمشي بطريق، وجد غصن شوك على الطريق، فأخره، فشكر الله له فغفر له)).^١

وفي رواية مسلم: ((لقد رأيت رجلاً يتقلب في الجنة في الشجرة قطعها في ظهر الطريق كانت تؤذي المسلمين)).^٢

وفي رواية: ((نَزَعَ رَجُلٌ لم يعمل خيراً قط غصن شوك عن الطريق، إما قال: كان في شجرة قطعه، وإما كان موضوعاً فأماطه عن طريق فشكر الله ذلك له، فأدخله الجنة)).^٣

واته: ئەبو هورەیرە (خوای لی پازی بیټ) لە پیغه مبه‌ری خواوه (ﷺ) ده‌گێڕتەوه که فه‌رموویه‌تی:

جارێک پیاویک به‌سه‌ر جاده‌یه‌کدا ده‌پۆیشت، له‌ پێگا چاوی به‌ لقه‌ دارێکی چل چلین - دپکاوی - که‌وت، به‌ خێرای پۆیشت و هه‌ڵی گرت و له‌سه‌ر جاده‌که‌ دوری خسته‌وه، خوای گه‌وره‌یش له‌سه‌ر ئەو کاره‌ی سوپاسی کرد و له‌ گونا‌هه‌کانی خۆش بو.

له‌ پیاویه‌تی پێشه‌وا (مسلم) دا هاتوه: که‌ فه‌رمویه‌تی: له‌ به‌هه‌شتدا چاوم که‌وت به‌ پیاویک پیا‌سه‌ی ده‌کرد، که‌ له‌ دنیا‌دا یه‌ک کاری چاکه‌ی نه‌بو، به‌لام چو‌بو‌ه به‌هه‌شته‌وه ته‌نها له‌به‌ر ئەوه‌ی که‌ لقه‌ دارێکی دپکاوی له‌سه‌ر پێگه‌ی باوه‌رداران دورخسته‌وه یان له‌به‌ر ئەوه‌ی که‌ دره‌ختێک سه‌ر جاده‌که‌ی گرتبو بپیه‌وه یان که‌ وتبو‌ه سه‌ر جاده‌که‌ و ئەویش دوری خسته‌وه له‌ پێگه‌که‌، خوا‌یش له‌سه‌ر ئەو کاره‌ی سوپاسی کرد و لێی خۆش بو.

١ رواه البخاري (٦٥٢) ومسلم (١٤١٩).

٢ رواه مسلم.

٣ رواه ابو داود، حديث حسن، الجامع الصحيح (٦٧٥٥).

چىرۆكى نۆيەم

دركى رېگا

جارتىك پياويك بە رېگەيەكدا دەپۇيشت لە رېگا ئاگاي لە خۇي نەبو.. پىيى ھەلگەوت لە
لقەدارىكى دېركاوى گەورەو كەوتە سەر زەويەكەو ئەرتۇكانى ئازاريان پىي گەيشت و
بريندار بو..

كانتيك ھەستايەو سەيىرىكى ئەم لاولاي خۇي كرد.. دلى خوش بو كە كەس چاوى پىيى
نەكەوتبو، بۆيە بە دەم خۇيەو قەسەي دەكردو دەيوت:

زۆر سەيرە ئەم خەلگە!.. ئاخىر تۆ دارەكە ئەبىرى بۆچى لەسەر جادەي باوہ پداران
فرپىي ئەدەي يان بەجىي دىلى؟..

لاي كردهو بۆ دواوہ.. بينى وا پياويكى نابينا بەرەو ئەو پارەوہ دىت كە لقە دارە
گەورەكەي تىدا كەوتوہ..

خىرا ھەستايە سەرىي و ئىشەكەي لەبىر چويەوہ بە شەلەشەل خۇي گەياندە لقە
دارەكەو ھەلى گرت و بردى لە دورى رېگاگەوہ دايانوا جادەكەي ئى پاك كردهوہ..

ئەوجا پياوہ نابيناكە بە ئاسايى بە رېگاگەدا پۇيشت و تىپەپى، پياوہكەش كە پىشتر
كارى چاكەي نەكردبو.. زۆر دلخۆش بو بەو كارە چاكەي كە كردى چونكە رېگاي بۆ
بپواداران بە تاييەت ئەو پياوہ نابيناكە پاك كردهوہ.

ھەناسەيەكى خوشى ھەلمىزى و پەيمانى بە پەرورەدگارى خۇي دا كە ھەمىشە رېگاي
بپواداران پاك بكاتەوہ لە تەلەزمە بەردو تاسەو دېكو دال و پيسايى بە دەم خۇيەوہ
دەيوت:

من خۆم گويم لە مامۇستاكە بو لە تەلەفزيۇنەكەدا وتارى دەداو دەيوت: خواي گەورە
لە كەسيك خوش بو لەسەر ئەوہى دېكو دالى لەسەر رېگەي مۇسلمانان دورخستەوہ بە
مەرجىك يەك چاكەي نەكردبو لە ژيانيدا..

دەى بە خوا ئەوە منم كە لە ژيانمدا كارى چاكەم نە كردو، دەى توخوا شورەيى نيه
 بۆ من لەسەر لابرەنى لقيك دار لەسەر جادەكەى خوا لە من خۆش ببيت!؟ ئەى سا بۆچى
 لەمەولا چاكە كارىش نەكەم و لەگەل خواى خۆمدا لاپە پەيهكى نوئى هەلنە دەمەو؟. و دواتر
 دەستى كرد بە كردەو دەى چاكە كردن.

پەندو ئامۇزگارى ئەم فەرمودەيە

۱- خىۋاي گەورە پەقىب و چاۋدىرە بەسەر تاكە تاكەى مۇقەكانەو بە تاسەو
چاۋەپوان دەكات كەى كارىكى چاكە و خزمە تگوزارى ئەنجام بەدەيت و ئەو لە كەمىندايە بۆ
لېخۇشبونمان.. ئاى كە خىۋايەكى بە پەحمو بە بەزەيە..

۲- لابرندى شىتېك لەسەر پىگا ئەۋپەپى خۇشەويستى مۇسلمانانە و نواندىنى تەۋازو و
بىي فېزىە.

۳- مەتا مۇقە خزمەت بە خەلكى بىكات و نەھامەت يەكانيان لەسەر سوك بىكات و
جادەكانيان بۆ پاك بىكاتەو.. خىۋاي گەورە خۇشحال دەبىت، بە مەرجىك ھىچ
سودىكىشى بۆ ئەۋنە. كەچى ئەۋ سوپاسى دەكات و لە پاداشتىدا لىي خۇش دەبىت..

۴- لە گەورەيى پاداشتى لابرندى شىتېك لەسەر جادە ئەۋەندە مەزن و پەربايەخ بىت
كە خوا لە خاۋەنەكەى خۇش بىت لەسەرى..

ئەى دەبى بە پىچەۋانەو گوناھى ئەۋكەسە چەند گەورە بىت كە دېك و دال دەخاتە
سەر جادەى مۇسلمانان و خۇل و خاشاك و زىل دەكاتە سەر جادەكە..

۵- ئەى دەبى گوناھى ئەۋكەسانە چەند بىت كە ئۆتۇمبىل يان ماتۇر بە شىۋەيەكى
خىرا و ترسناك لى دەخوپن و مندالى مۇسلمانان دەكەن بە ژىرەو و جەرگى دايك و باوكيان
دەبىن و غەمباريان دەكەن و بە غەمەو دەيانكوزن؟

۶- ئەى لە بەرامبەردا دەبى دانانى لىقېك دار بخىتە سەر جادە ئەۋەندە گەورە بىت
ئەى تاۋانى ئەۋكەسانەى كە تاسەى بەرز يان چالى گەورە دەكەنە سەر جادە قىرەكان
چەند گەورە بىت پەنا بە خوا..

۷- دروستكردنى تاسە لەسەر جادەكان لە لايەن مالەكانەو پەمزى تىنەگەيشتە لە
ئىسلام لە لايەك و لە لايەكى تىرەشەو پەمزى ھەمەجىت و تىنەگەيشتە چۈنكە لە ولاتە
پىشكە و تەۋەكاندا ئەم فەرمودەشيان نەبىستە سىماى جادەكان ناشىۋىنن.. لەبەر تەپ و
تۆزى ئۆتۇمبىللى خىرا يان نەۋەك مندالىكان بىكات بە ژىرەو و بىكوزى! كەۋەك خۇمان
ناشزانن ئەجەل ديارى كراۋە.

القصة العاشرة

الشرط العظيم

عن أبي موسى الأشعري (رضي الله عنه) قال: أتى النبي (ﷺ) أعرابياً فأكرمه، فقال له: إئتنا، فأتاه، فقال رسول الله (ﷺ): ((سل حاجتك؟ فقال: ناقة برحليها وأعنز يحلبها أهلي، فقال رسول الله (ﷺ): أعجزتم أن تكونوا مثل عجوز بني إسرائيل؟)).
فقال أصحابه: يا رسول الله! وما عجوز بني إسرائيل؟ قال: إن موسى لما سار ببني إسرائيل في مصر، ضلوا الطريق فقال: ما هذا؟

فقال: علماؤهم: نحن نحدثك أن يوسف لما حضره الموت أخذ علينا موثقاً من الله، أن لا نخرج من مصر حتى ننقل عظامه، معنا، قال: فمن يعلم موضع قبره؟
قالوا: ما ندري أين قبر يوسف، إلا عجوز من بني إسرائيل.
فبعث إليها فاتته، فقال: دولينا على قبر يوسف.
فقالت: لا والله، لا أفعل حتى تعطيني حكماً.
قال: وما حكمك؟

قالت: أكون معك في الجنة!

فكره أن يعطيها ذلك، فأوحى الله إليه أن أعطاها حكمها، فانطلقت بهنَّ إلى بحيرة مستنقع ماء، فقالت: أنضبوا هذا الماء، فأنضبوا، قال: احتفروا واستخرجوا عظام يوسف.
فلما اقلوها إلى الأرض، إذا الطريق مثل ضوء النهار).^١

واته: نه‌بو موسای نه‌شعەری (خوا لێی پازی بیټ) نه‌گێڕێته‌وه که پیاویکی ده‌شته‌کی هاته خزمه‌ت پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) نه‌ویش پێزی ته‌واوی لی گرت.
پێی فهرمو: وه‌ره بۆ لامان، نه‌ویش هاته خزمه‌تی، پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) (وه‌ك پێز لیگرتن) پێی فهرمو: پێداویستیت چیه‌ بیلێ؟

١ له کتییی قصص الرسول (٦٦/٢) وه‌رم گرتوه.

حدیث صحیح، اخرجه ابو یعلیٰ فی مسنده (٢٤٤/١) والحاكم (٤٠٤/٢)، وقال صحیح علی شرط الشیخین. وقال الالبانی: صحیح علی شرط مسلم.

ئه‌ویش وتی: حوشرێك به‌ باره‌وه‌، هه‌ندی بزنیش كه‌ خێزانه‌كه‌م بیدۆشیت..

پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فهرموی: ئه‌وه‌ ناتوانن وه‌ك پیره‌ژنه‌كه‌ی ناو به‌نی ئیسرائیل بن؟

هاوه‌لانی (خوایان لی پازی بیئت) پرسیان: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ)! مه‌سه‌له‌ی پیره‌ژنه‌كه‌ی به‌نی ئیسرائیل چۆن بوه‌؟

ئه‌ویش فهرموی: کاتێك موسا له‌گه‌ڵ نه‌وه‌كانی ئیسرائیل ویستی له‌ میسر ده‌ریچیت، پێگاکه‌یان ون کرد، موسا فهرموی: ئه‌وه‌ چیه‌؟ واته‌: چی بکه‌ین بۆ دۆزینه‌وه‌ی پێگه‌که‌؟ زاناو شاره‌زاکانی ناویان وتیان: ئێمه‌ شتیکت بۆ باس ده‌که‌ین له‌م باره‌وه‌، (ئه‌ویش گوئی بۆ گرتن).

وتیان: کاتێك یوسف وه‌ختی مردنی هات، په‌یمانی لی وه‌رگرتوین كه‌ له‌ میسر ده‌رنه‌چن به‌بی ئه‌وو (جهسته‌كه‌ی) له‌گه‌ڵ خۆیان به‌رن و جیی نه‌هێلن..

موسا (سه‌لام خوای لی بیئت) فهرموی: جا کئ ئه‌زانئ گۆره‌كه‌ی له‌ کویدا نێژراوه‌؟

ئه‌وانیش وتیان: كه‌سمان نازانین گۆره‌كه‌ی له‌ کویدا به‌ جگه‌ له‌ پیره‌ژنێك؟؟

موسا پیغه‌مبه‌ریش (سه‌لامی خوای لی بیئت) ناردی به‌ دوایداو پیتی فهرمو: شوپنی گۆره‌كه‌ی یوسفمان پئ بلی..

پیره‌ژنه‌كه‌ش وتی: نا، وه‌لله‌ی پیت نالیم تا پاداشته‌که‌یم نه‌ده‌یته‌وه‌..

موسا فهرموی: پاداشته‌كه‌ی چیه‌؟

پیره‌ژنه‌كه‌ وتی: داوام بۆ بکه‌یت له‌ به‌هه‌شتدا بېمه‌ هاوړیت و له‌گه‌ڵ تۆدا بم!.

به‌لام پیغه‌مبه‌ر موسا ئه‌مه‌ی پئ ناخۆش بو، نه‌یتوانی وه‌عدی ئه‌وه‌ی پئ بدات..

به‌لام خوای گه‌وره‌ نیگای بۆ نارد كه‌ په‌یمانی به‌ه‌ری (ئێمه‌ بۆت جیبه‌جئ ده‌که‌ین) و ئه‌ویش داواکه‌ی جیبه‌جئ کرد.

پىرەژنەكەش بىردىنى بۆلەي دەرياچەيەك، كە گۇماۋىكى بچوكى ئى بو ئاوتيايدا
 ۋەستابويەۋە پىتى ۋتن:

ئاۋەكەي خالى بكنو ئەۋانىش دەستيان كىد بە خالى كىردى ئاۋەكە تا چالاۋەكەيان
 ۋشك كىردەۋە.

پاشان پىتى ۋتن: ئادەي زەۋىيەكە ھەلگەننۋ لاشەكەي دەرىپەنن..

ئەۋانىش دەستيان كىد بە ھەلگەندىن تا گەيشتەنە گۆرەكەي ۋ دەريان ھىنايەۋە.

ھەركە دەريان ھىنايە سەر زەۋىيەكە يەكسەر دىنيا ۋەك پۇژى پۇشنا پوناك بويەۋە..

چیرۆکی ده‌یه‌م

مه‌رجی گه‌وره‌

ئه‌و شه‌وه‌ی فیرعه‌ون خه‌ریک بو ب‌دات به‌سه‌ر موسا پێغه‌مبه‌رو شوێنکه‌وتوه‌کانیداو له‌ ناویان به‌ریت..

خوای گه‌وره‌ وه‌حی نارد بۆ موسا و فه‌رمانی پێدا خۆت و هه‌مو شوێنکه‌وتوانت له‌ به‌نی ئیسرائیل میسر به‌جی بێلن پێره‌وی ده‌ریا بگره‌ به‌ر..

ئه‌ویش هه‌مو شوێنکه‌وتوانی کۆ ده‌کاته‌وه‌ و ده‌لێ ده‌بێ ئه‌م شه‌و ده‌ربچین چونکه‌ فیرعه‌ون پێی زانیوین و ده‌دات به‌سه‌رمانداو تاقمان لێ ده‌بێت..

هه‌مو به‌ گۆتیان کردو ژنو پیاوو گه‌وره‌و بچوک به‌ دزیه‌وه‌و له‌ ژێر باڵی تاریکایی شه‌ودا که‌وتنه‌پێ و هه‌ر لایان ئه‌کرده‌وه‌ بزائن سه‌ربازانی فیرعه‌ون ده‌رنه‌که‌وتون..

ماوه‌یه‌ک پۆیشتن و له‌ ناکاو هه‌مو وه‌ستان.. واقیان و پنا.. یه‌کێک هاواری کرد:

ئه‌مه‌ که‌ی کاتی وه‌ستانه‌ بۆ خاتری خودا.. مه‌وه‌ستن ها‌کا سه‌ربازه‌کان گه‌یشتن و هه‌مومان قۆلبه‌سته‌ که‌ن..

ده‌لێله‌که‌یان وه‌ستا بو.. نه‌یده‌زانی به‌ کام پێگادا بپوات.. موسا (سه‌لامی خوای لێ بیت) ده‌لێله‌که‌ی بانگ کردو پێی وت: خۆ تۆ باش شاره‌زای ئه‌م ناوچانه‌ی بۆ وه‌ستاوی؟ ده‌لێله‌که‌ به‌ زمانێکی شله‌ ژاوه‌وه‌ وتی: گه‌وره‌م.. ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ئه‌مه‌ یه‌که‌م جارمه‌ پێگه‌م لێ هه‌له‌ ببیت و خۆیشم تێ ناگه‌م.. هه‌رگیز ئه‌مه‌ لێ به‌سه‌ر نه‌هاتوه‌و کون به‌ کونی ئه‌م ناوچانه‌ شاره‌زام..

موسا فه‌رموی: خیری پێوه‌ بیت (ان شاء الله) ئه‌مه‌ش کاری خوایه‌و بێ حیکمه‌ت نیه‌، خه‌لکه‌که‌ی ئیور کرده‌وه‌و دلتیای کردن له‌وه‌ی که‌ خوای گه‌وره‌یان له‌گه‌ڵدایه‌و خوایش له‌ فیرعه‌ون گه‌وره‌تره‌و ده‌سته‌لاتی زۆر زیاتره‌..

پاشان فه‌رمانی ده‌رکردو هه‌مو ناقل مه‌ندانی ناویانی کۆکرده‌وه‌و مشاوه‌ره‌ی پێکردن..

زاناكانى ناو مۆزەكەي (بەنى ئىسرائىل) وتيان: ئىمە لەم بارەيەو شتىك دەزانين
ئەگەر پوخسەت بفرمويت عەرزتى دەكەين.

موسا پېغەمبەر (سەلامى خىواي لى بىت) زۆر دلخۆش بو.. خىرا فرموى: ئەي بۆ
نايلىن، ئەي پايۇژ بۆچى كراو؟ فرمون.

يەككە لە زاناكانيان وتى: وەختى خىي كاتى يوسف پېغەمبەر (سەلامى خىواي لى بىت)
كاتى سەرەمەرگى ھات، كۆي كردينەو و سويىدى داين و بەلئىنى لى وەرگرتىن كە لە مىسر
دەرمەچن و ھەر كاتىك لە مىسر دەرچون منىش لەگەل خۆتان بەرن و بەجىم نەھىلن لەناو
گۆرەكەمدا..

موسا زۆر دلخۆش بو.. يەكسەر فرموى: دەي ھەروايە.. ئەو يە كە وتم حىكمەتتىكى
گەورەي تىدايە وا لە تاريكايى شەو كەدا رېگەكەمان لى ون بوە..

دەي باشە ئىستا كەسىك شوين گۆرەكەي دەزانىت؟

وتيان: كەسمان نازانين و بىرمان نەماوە لە كویدا نيژراوە بەلام ئەلئىن تەنھا كەسىك جى
گۆرەكەي بزانىت پىرەژنىكە و لەگەل خۆمانداو لەناو لەناو كاروانەكەماندايە..

موسا خىرا ناردى بە دوايداو ئەويش وەك سەربازىكى گۆپرايەل يەكسەر ھاتە خزمەتى و
وتى: ئەي پېغەمبەرى خوا (گيانم فيدات بىت) بە چى ئەتوانم خزمەتتان بكم؟

موسا پېغەمبەر فرموى: ئەلئىن تەنھا تۆ دەزانىت يوسف پېغەمبەر (سەلامى خىواي لى
بىت) لە كویدا نيژراوە.. ئەمە راستە؟

پىرەژنەكە وتى: گەورەم بەللى راستە من جارىەجار دەپۆمە سەر گۆرەكەي و دوغاي
پايەبەرزى بۆ ئەكەم و داواي لىخۆشبون و بەزەيى خوا دەكەم.. بەلام پىم نالئىن بۆ چىتانە
لەم شەو ترسناكە تاريكەدا؟ ئەمە كەي وەختى ئەو پىرسيارەيە..

موسا پېغەمبەر (سەلامى خىواي لى بىت) فرموى: كاتمان بە دەستەو نىيە داپىرە گيان
زوكە پىيمان بللى ئىمە تا لاشەي پىرۆزى لەگەل خۆماندا نەبەين لەم گرفتە پزگارمان نا
بىت و رېگەكەمان نادۆزىنەو.

دایره: ئاوا زۆر گرنگه.. ده‌ی من پیتان ده‌لێم به‌لام یه‌ك مه‌رجم هه‌یه، یان بلیم یه‌ك داواكاریم هه‌یه!..

موسا فهرموی: مه‌رجت ده‌خه‌ینه سه‌ر چاومان چیه بیلێ؟

دایره وتی: په‌یمانم بده‌ری له به‌هه‌شتدا بیهه هاوڕێت و له‌گه‌ڵتدا بزیم (واته بیهه خێزانت).

موسا (سه‌لامی خوای ئی بیئت) ته‌زوێهك به به‌ده‌نیدا هات و له جیتی خۆی وشك بو، زۆر پیتی ناخۆش بو له دلی خۆیدا وتی:

خۆ به‌هه‌شت به ده‌ستی كه‌س نیه تا بیه‌خشیت جگه له خوا، له لایه‌کی تریشه‌وه له‌وانه‌یه من پیم ناخۆش بیئت و حه‌ز نه‌كه‌م به هاوڕێیه‌تی و ژيان له‌گه‌ڵ ئەم ئافره‌ته‌دا..

له‌م خه‌یالاته‌دا بو له ناکاو فه‌یضی په‌روه‌ردگار هاته جۆش و نیگا دابه‌زی بۆ پیغه‌مبه‌ر موسا و فهرمانی پێكکرد كه به مه‌رجی ئه‌و دایره‌یه پازی بێ و ئیمه بۆی ده‌هێنینه دی.

موسا سه‌یرێکی پیره‌ژنه‌كه‌ی كرد و پیتی فهرمو: مژده‌ت ئی بێ خوای عز و جل به مه‌رجه‌كه‌ت پازی بو.. فهرموی شوینی گۆرپه‌كه‌مان پێ بلی تا خێرا هه‌لی بده‌ینه‌وه و به پێژه‌وه له‌گه‌ڵ خۆمان بیه‌ین..

پیره‌ژنه‌كه‌ش بردنی بۆ لای گۆماوێك و داوی ئی كردن ئاوه‌كه‌ی خالی بكه‌نه‌وه.. ئه‌وانیش هه‌ر هه‌مویان به‌شداریان كرد و له ماوه‌یه‌کی كورتدا ئاوه‌كه‌یان خالی كرده‌وه..

پیره‌ژنه‌كه‌ش ئاماژه‌ی كرد بۆ جیگایه‌ك وتی: ئا ئیره هه‌ل بكه‌نن.. ئەمه شوینی گۆرپه‌كه‌یه..

ئه‌وانیش ده‌ستیان كرد به هه‌لگه‌ندنی و هه‌ر ئه‌وه‌نده‌یان زانی جه‌سته‌ی پیرۆزی یوسف ده‌ركه‌وت كه وه‌م مانگ ده‌دره‌وشایه‌وه..

هه‌ر كه هێنایانه ده‌ره‌وه خێرا ئه‌و ناوه و هه‌ك پۆزی پۆشنا پۆشن بویه‌وه و به جوانی پێگه‌كه‌یان دۆزیه‌وه و به جه‌نازه‌ی یوسف پیغه‌مبه‌ره‌وه ده‌ستیان كرد به پۆیشتن و له ده‌ستی فیرعه‌ون و سه‌ربازه خۆینێڕێژه‌كانی پزگاریان بو و به‌ره‌و فه‌له‌ستین بردیان و له‌وێ ئه‌سپه‌رده‌یان كرده‌وه.

په‌ند و ئامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه

- ١- زۆر گرینگه‌ له‌ سه‌ر مرووفی موسلمان خاوه‌ن په‌یام که‌ پێزی ته‌واو له‌ پاده‌به‌ده‌ر بیه‌خشیته‌ ده‌ورو به‌ره‌که‌ی ئیتر له‌ ئاستی خۆیشی زۆر نزمتر بن، چونکه‌ خۆره‌ی بانگخوازان خۆ به‌زلزانی نه‌!
- ٢- نابینی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) پێز له‌ نه‌عرا بیه‌که‌ ده‌گرت که‌ نزمترین ئاستی کۆمه‌لگا بون له‌ سه‌رده‌مه‌دا له‌ لایه‌نی پۆشن بیری و فامه‌وه‌.
- ٣- ده‌بی سه‌رکرده‌ زۆر به‌خشنده‌و ده‌ست بلاقو بیته‌ له‌گه‌ڵ خه‌لکانی خوار خۆیدا و هه‌ر ئه‌و کاره‌شه‌ وای ئی ده‌کات بچێته‌ ناو دایانه‌وه‌و له‌ پێناویدا سه‌ری خۆیان دا بنێن.. هه‌ر سه‌رکرده‌یه‌ کتان بینی چروک و په‌زیل بو!.. هه‌ر کۆی نه‌کرده‌وه‌! بۆ خۆی ده‌ژیا! دایا بن نه‌وه‌ سه‌رکرده‌ نییه‌ و پۆژی لاده‌بریت و نه‌وه‌ به‌ هۆیه‌کی هه‌له‌وه‌ (خلل فنی) خراوه‌ ته‌ ئه‌و جیگایه‌..
- ٤- نابینی پێغه‌مبه‌رمان (ﷺ) چونکه‌ مه‌رجی سه‌رکرده‌یه‌تی تێدا به‌ ده‌شته‌کیه‌که‌ ده‌فه‌رمویت: سل حاجتک! واته‌: چیت پێویسته‌ داوا بکه‌..
- ٥- تا بۆت ده‌گرت داوای شتی دنیا یی له‌ که‌س مه‌که‌ و خۆت به‌ (عفیف النفس) پیشان ده‌، نه‌گه‌ریش ناچار بویت داوای بکه‌یت، داوای شتی که‌م و زووریات بکه‌..
- ٦- نابینی نه‌عرا بیه‌که‌ داوای و لاخیک سواری ببێ و ئاژه‌لێک شیره‌که‌ی بدۆشیت و بیخواته‌وه‌.. ئیتر نه‌یوت بکه‌ به‌رپرسی یه‌مه‌ن! سان سه‌رکرده‌ی سوپا!
- ٧- هه‌میشه‌ هانی خه‌لکی ده‌ بۆ نه‌وه‌ی به‌رزیان بکه‌یته‌وه‌و له‌ زه‌وی و داواکاریه‌ دنیا ییه‌ کاتییه‌کان بیان بچێنیت و هه‌ول ده‌ داوای په‌زنامه‌ندی خوا و به‌ده‌سته‌ینانی به‌هه‌شت بکه‌ن و نه‌وه‌ گه‌وره‌ترین ئاواتیان بیت.
- ٨- نابینی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) چۆن فه‌رموی به‌ هاوه‌لان بۆچی وه‌ک په‌ره‌ژنه‌که‌ی به‌نی ئیسرائیل نابن و داوای به‌هه‌شت بکه‌ن.

۵- پێشپه‌وه‌ی و (قدوه‌)یی مه‌رج نییه‌ له‌ که‌سانێکدا بن که‌ خاوه‌نی پله‌ و پاپه‌یه‌ی به‌رزو به‌رواناکی زانستی و توانای سه‌ربازی له‌ پاده‌ به‌ ده‌ر بن!

نه‌ خه‌یر به‌ لکو و ده‌بێ مرۆڤ پێشپه‌وه‌ و چاوه‌لیکراو بێت له‌ کاتی که‌دا که‌ که‌سیکی زۆر نادیا‌ری ناو کۆمه‌لگه‌ بێت.

۶- له‌ چله‌ پۆپه‌ی ده‌رونناسیه‌ که‌ بۆچونی که‌سیکت به‌ دل نه‌ بو ویستت وای لێ بکه‌یت بۆچونی که‌ و ده‌ترو جوانتری هه‌ بێت..

ده‌بێ ته‌ریقی نه‌ که‌ یه‌وه‌ و پاسته‌وخۆ پێی نه‌ ئییت و ناوی نه‌ به‌یت به‌ لکو وه‌ک پێغه‌مبه‌ره‌ نازداره‌ که‌ت به‌ (ﷺ) که‌ چۆن ویستی بۆچونی ئه‌عرا بیه‌ک پاست بکاته‌وه‌ به‌ لام پوی کرده‌ هه‌موه‌وه‌ لانی و پێی فه‌رمون: ئه‌وه‌ ناتوانن وه‌ک وه‌ک پیره‌ ژنه‌ که‌ی به‌نی ئیسرائیل بن؟!؟

۷- مرۆڤ له‌ ژیا نیدا دو‌چاری پێی لێ ون بون یان تی‌که‌وتن یان به‌هه‌له‌ داچون ده‌بێت با له‌ به‌رزترین ئاستیشدا بێت.. هه‌یج عه‌یب نییه‌ بۆی که‌ له‌ مه‌سه‌له‌یه‌ که‌دا شاره‌زا نه‌ بێت دانی پێدا بنی‌ت و بیدا ته‌ ده‌ستی که‌سانی تایبه‌ت به‌و به‌اره‌.

نابینی موسا (سه‌لامی خ‌وای لێ بێت) پێگه‌ شاره‌زا نه‌ بو.. هه‌یجیش له‌ ئاست به‌رزیه‌ پێغه‌مبه‌ریه‌ که‌ی که‌می نه‌ کردو خ‌وی به‌ که‌م نه‌ زانی و زۆر ئاسایی پرسیا‌ری پێگه‌ چاره‌ی کێشه‌ که‌ی کرد له‌ زاناکانی ده‌و‌روبه‌ری!.

۸- له‌ مه‌رجی که‌سانی سه‌رکرده‌ ئه‌وه‌یه‌ هه‌مو کاره‌کان خ‌وی نه‌ یکه‌ت و خ‌وی به‌ (تاقانه‌ی زه‌مانه‌) نه‌ زانی، وا بزانی که‌س شایسته‌ی هه‌یج کارێک نیه‌ و که‌س وه‌ک خ‌وی به‌ جوانی نایکه‌ت..

به‌ لکو ده‌بێ وه‌ک موسا بێت (سه‌لامی خ‌وای لێ بێت) چۆن پرس و پای به‌ چواره‌ ده‌وره‌ که‌ی خ‌وی کرد ده‌ریاره‌ی دۆزینه‌وه‌ی پێگه‌که‌..

۹- ده‌بێت سه‌رکرده‌ زۆر له‌ سه‌رخ‌ۆو نه‌رم و نیا ن بێت له‌ گه‌ل که‌سانی چواره‌ ده‌وری خ‌ۆیدا و به‌ که‌سانی زانا و پۆشنه‌بیر سه‌یریا ن بکات و گوێ بۆ بۆچونه‌کانیا ن بگرت و کاریشی پێی بکات.

نابيينى موسا پيغه مبهري (سهلامى خواى لى بيئت) چۆن گوئى شل دهكات بۆ خوينده وارهكانى ناو بهنى ئيسرائيل و ئهوانيش باسى ميژوى يوسفى بۆ دهكهن كه له پاستيدا موسا پابهرو فيركهريان بو.. خوايش نهوى ئاگادار كردبو له هه مو مهسهله گه وده و گرانهكانى پيش خۆى.

١٠- مرقوفى موسلمان خاوهنى بيناييهكى تيزه و شتى له بير ناچپته وه مهگهري به هۆى گوناوه كردنه وه ئه و بينايى و به سهرهت و فراسهتهى لى وهريگيرپته وه..

نابيينى زاناكانى ناو بهنى ئيسرائيل تا پيگه كهيان لى ههله نه بو بيريان نه كهوته وه كه يوسف (سهلامى خواى لى بيئت) وهسيهتى بۆ كردون كه گۆرهكهى بهريته وه بۆ فهلهستين بۆ لاي گۆپى باوباپيرانى كه پيغه مبهريانى خوا بون (سهلامى خوايان لى بيئت).

١١- كارهكانى خواى گه وده بى حيكهت نيه، سهير بكه چۆن خواى گه وده كاريكى وای كرد به شوينكه و توانى موسا (سهلامى خواى لى بيئت) و پيگهى لى ههله كردن تا به و هۆيه وه گۆپى يوسف له و ژونگاوه پزگار بكن و به پيژه وه به ره و ولاتى شام به پيى بخن.

١٢- پيغه مبهريان له دواى مردنيشيان دهكريت خواى گه وده جهسته كانيان وهك موعجيزه به جوانى و نه شيواوى بهيلىته وه له گه ل هينانه دهره وهيدا ئه و شه وه تاريكه وهك پۆزى پوناك پوناك بكاته وه.

١٣- وشهى (عظام) واته (ئيسك) له فهرموده كه دا هاتوه، شيخ نهلبانى نه فهرمويت: زۆر سه رسام بوم ده بيئت چۆن دژى ئه و فهرموده يه كه ده فهرمويت: لاشهى پيغه مبهريان زهوى ناخوات.. له دوايدا سوپاس بۆ خوا بۆم دهركهوت عه ره ب وشهى (عظام) به كاريدين به ماناي جهسته كه هه مويهت و به و هۆيه وه ئيشكاله كم په ويه وه نه ما.^١

١٤- مرقوفى تيگه يشتو ژير پۆزى قيامهت و په زامه ندى خوا و به هه شتى به لاهه گرنگتره له پاره و سامان و مالى دنيا وهك پيره ژنه كه وای كرد (په حمهتى خواى لى بيئت).

١٥- سه ركرده ده بيئت گوئى بۆ خوارى خۆى بگريت و سود له زانباريه كانيان وهريگريت و له به رامبه ريشدا ئه گه ر داوايه كيان هه بو جيپه جيپى بكات بۆيان.

۱۶- له بهرنامهی خودادا دیکتاتۆریهت و تاکرهوی له حوکمرانیدا نیه، ئهوهتا ئه پیرهژنه ئهوهنده دلتیایه له دادپهروهری و به بهزهیی موسای سه رکردهی.. نالیت باشه به سه رچاو پیتان ده لیم.. به لکو له بهرامبهردا مه رجیش داده نی.. موسایش (سه لامی خوای لی بیت) دلپه قانه فه رمان ده رناکات و بلتی: برۆن به زۆرو له ژیر نه شکه نجه دا زانیاریه که ی ده رباره ی قه بره که ی یوسف لی وه ریگرن.. ئیمه له حاله تی ترس داین و خه ریکه نه مانگرن، که چی ئه م ژنه ئه یه ویت مه رجم له سه ر دابنی..

۱۷- له هیچ حاله تیکدا حکومه تی ئیسلامی بنه مای عه دلو دادو به زه یی و گو یگرتن بۆ خواری خۆی فه رامۆش ناکات و سه پاندنی باری نا ئاسایی (حاله الطواری) له ده وله تی قورئاندا بونی نییه..

ئه وه تا موسا (سه لامی خوای لی بیت) فه رمانی نه داو بلتی: ده ی به زۆر بیللی چونکه هه مومان تیا نه چین!..

۱۸- سه رکرده ی موسلمان ده توانی پاره و مال و سامان بیه خشیته به میلیه ت و ژێرده سته و سه ربازه کانی.. به لام زۆر مه حاله (جگه) له خوای (عز وجل) هیچ که س مافی ئه وه ی هه بیته به هه شت بفروشیته به م و به و! یان وه عدی به هه شت به که س بدات.. بۆیه موسا (سه لامی خوای لی بیت) له شوینی خۆی وشک بو.. وه لامی نه دایه وه تا خوا به وه حی به هه شتی به و داپیره باوه پداره به خشی..

ئه مه ش پێچه وانه ی کاهنه کانی ئه وروپایه که پسوله ی به هه شتیان ده فروشت به گا و ره داماو ه کان، لای خۆی شمان ده یانوت فلان و فلانت خۆش بویت له (ئالوبه یته) ئه وه دلتیا به ده چیت به هه شت با چاکه یشت نه بیته له دنیا!!..

۱۹- له ده وله تی قورئاندا گرنگی به زانیی و دانایی و لی هاتویی ده دریت و کار به و که سانه ده سپێدریت که ده توانن پای په رتین و دلسۆزن له کاره کانیاندا ئیتر با خاوه نی ماسته رو دوکتورا و پروفیسۆریش نه بن..

هه ندی کات خاوه ن بپوانامه کان ده بێ بینه خزمه ت که سانی شاره زاو به ته مه ن و خواناس و چۆک دا بدن و گوێ بۆ ئه زمونی چه ند ساله و زانیاری زۆرو زه به ندیان بگرن ئیتر با نه خوینده واریش بن.

۲۰- له ده‌وله‌تی قورئاندا پێزی زۆر گه‌وره‌و گران بۆ پیرو به‌ سالاجوان داده‌نرێت و گوی بۆ بیروبۆچونیان ده‌گێرێت و ولات پشتیان پێ ده‌به‌ستێ له‌ خۆشی و ناخۆشیه‌کاندا...
ئه‌مه‌ی ئه‌مڕۆ ئه‌وروپا پێی گه‌یشته‌وه‌ له‌ پێزگرتن له‌ پیرو گویگرتن بۆ بۆچونه‌کانیان و کردنه‌وه‌ی ئه‌نجومه‌نی پیران بۆیان له‌ په‌رله‌ماندا.

شتێکی تازه‌ نیه‌ و پێغه‌مبه‌ری خوا (۱۴۳۰) سال له‌ مه‌وبه‌ر له‌م چیرۆکه‌دا بنه‌ماکانی داڕشتوه‌ و نرخێ پیری به‌رز هه‌ڵسه‌نگاندوه‌.

۲۱- له ده‌وله‌تی قورئاندا پێزی تاییه‌ت دانراوه‌ بۆ وه‌سیه‌ت کردن و جێبه‌جێکردنی داواکاریه‌کانی مڕۆ له‌ دوا‌ی مردنی به‌ مه‌رجێ داواکانی په‌وا بن و گوناوه‌ خراپه‌ و پچراندنی سیله‌ی په‌می تێدا نه‌بی‌ت.

نابینی زانا‌کانی به‌نی ئیسرائیل چۆن پێز له‌ وه‌سیه‌تی یوسف پێغه‌مبه‌ر ده‌گرن و له‌ نا‌په‌حه‌ترین کاتدا بیریان ده‌که‌وتت‌وه‌ و جێبه‌جێی ده‌که‌ن و له‌و پێناوه‌شدا ده‌یان نا‌په‌حه‌تی و ترس و بیم قبول ده‌که‌ن.

یان له‌ شه‌ویکی پڕ له‌ ترس و بیمدا که‌ سوپای باوه‌ پ نزیکه‌ فیرعه‌ ون بدات به‌ سه‌ریداو ته‌فرو تونای بکات که‌چی وه‌سیه‌ته‌که‌یان جێبه‌جێ کرد...

یان ئه‌و هه‌مو که‌سه‌ دو‌ل‌چه‌یان په‌یدا کردو پو‌بارێکیان خا‌لی کرده‌وه‌ تا گۆپه‌که‌ی یوسف ده‌ر به‌خه‌ن.

۲۲- ئه‌م فه‌رموده‌یه‌ به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی قورئان هه‌یج کات نابێ واز له‌ بنه‌ما شه‌رعی و دروسته‌کانی خۆی بێت و بچێته‌ سه‌ر عورفی حا‌که‌مه‌وا دنیا‌یه‌کانی پیش خۆی... که‌ گوا‌یه‌ کاری حیزبی و حکومی چۆن بێ، ده‌بێ حیزبه‌ ئیسلامیه‌کانیش جێبه‌جێ بکه‌ن! نه‌خێر وانیه‌...

نابینی یوسف (سه‌لامی خوا‌ی ئی بیت) پا‌زی نابێ ئه‌ه‌رامی گه‌وره‌ به‌سه‌ر گۆپه‌که‌یه‌وه‌ دروست بکه‌ن وه‌ک فیرعه‌ ون و کاریه‌ ده‌سته‌ گه‌وره‌کانی میسری ئه‌و سه‌رده‌مه‌ به‌ل‌کو ده‌لێ زه‌ویم بۆ هه‌ل بکه‌نن بع‌نی‌زن و نه‌شمکه‌ن به‌ مه‌زارگه‌و له‌ هه‌مو لایه‌که‌وه‌ بیتنه‌ سه‌ردانم.

القصة الحادي عشر القرود والتاجر الفشاش

عن أبي هريرة (رضي الله عنه) ان رسول الله (ﷺ) قال:

((إن رجلاً حمل معه خمرًا في سفينة يبيعه، ومعه قرود، قال: فكان الرجل إذا باع الخمر شابها بالماء ثم باعه. قال: فأخذ القرود الكيس فصعد به فوق الدُّقْل، قال: فجعل يطرح ديناراً في البحر وديناراً في السفينة حتى قسمه)).^۱

وفي رواية البيهقي (رحمه الله):

قال رسول الله (ﷺ): ((ألا وإن رجلاً ممن كان قبلكم جلب خمرًا إلى قرية، فشابها بالماء فأضعف أضعافاً، فاشترى قروداً، فركب البحر، حتى إذا لجج فيه، ألهم الله القرود صرة الدنانير فأخذها فصعد الدقل ففتح الصرة، وصاحبها ينظر إليه، فأخذ ديناراً فرمى به في البحر، وديناراً في السفينة حتى قسمها قسمين)).

واته: ئەبو هورەیرە (خوای لێ پازێ بێت) دەگێڕێتەوە کە پێغه‌مبەری خوا (ﷺ) فرمویەتی: پیاویک لە کەشتیە کدا ئارەقێکی (خمر) زۆری بۆ فروشتن هەلگرتبو، لەناو کەشتیە کەیدا مەیمونێکی لەگەڵ خۆی بردبو، لە پێگادا بە بەرچاوی مەیمونە کە یە کە ئاوی کردە ناو ئارەقە کە وەو بەو هۆیە وە ئارەقە کە بو بە دو ئه‌وه‌نده، هەموو فروشت بە پارە یەکی زۆر، مەیمونە کە کیسە پارە کە ی فراندو چووە سەر چارۆکە ی کەشتیە کە و دەستی دەکرد بە کیسە پارە کە داو دیناریکی هەڵدەدایە دەریاکە وەو دیناریکیشی هەڵدەدایە ناو کەشتیە کە وە تا کردی بە دو بەشی یە کسانە وە.

لە ڕیوایەتە کە ی بەیەه قیدا هاتووە کە بە پارە کە ی مەیمونێکی کړی و خوای گەورە ویش شوینی کیسە پارە کە ی نیشان داو ئەویش فراندی و چووە سەر چارۆکە ی کەشتیە کە و بە بەرچاوی پیاوێکە وە پارە کە ی کرد بە دو بەشە وەو دیناریک بۆ ناو دەریاکە و دیناریکیشی بۆ ناو کەشتیە کە ..

۱ صحیح، رواه احمد في المسند (۸۰۴۱) شیخ احمد شاکر ده‌لێت: (إسناده صحيح) له کتێبی صحیح قصص الرسول (۵۷/۳) وەرم گرتووە.

چیرۆکی یانزه‌یه‌م

مه‌یمون و بازرگانیکی گزی باز

به‌كێك له‌ بازرگانه‌كان له‌ شوپێنێكه‌وه‌ كالا‌یه‌کی ده‌كڕی و ده‌یبرد بۆ جێیه‌کی ترو له‌وێ به‌ پاره‌یه‌کی زۆر ده‌یفرۆشته‌وه‌..

پۆژێك له‌ پۆژان ئاره‌قیکی زۆری كڕی و خستییه‌ ناو كه‌شتیه‌كه‌ی و به‌ره‌و شارێکی دور كه‌وته‌پێ بۆ فرۆشتنی..

كردبوی به‌ عاده‌تی خۆی له‌ هه‌مو گه‌شته‌ بازرگانیه‌كانیدا مه‌یمونیکی هه‌بو له‌گه‌ڵ خۆی ده‌یبرد..

ئه‌م مه‌یمونه‌ هه‌ندێ سەلیقه‌ی وردی تێدا‌بو.. خاوه‌نه‌كه‌ی زۆر خۆش ئه‌ویست و ئه‌ویش به‌بێ ئه‌و بۆ هیچ گه‌شتێك نه‌ده‌چو..

له‌ پێگا ئه‌م بازرگانه‌ بیریکی خراپ هات به‌ مێشكیداو به‌ ده‌م خۆیه‌وه‌ وتی: باشه‌ بۆچی ئاو نه‌كه‌مه‌ ناو ئه‌م گوزانه‌ و پێژه‌ی ئاره‌قه‌كه‌ی زۆر ببێت و قازانجیکی زۆر زیاتر بكه‌م..

چی تیا‌یه‌ با زۆر خه‌ستیش نه‌بێت و ئێ خۆ كه‌سیش ئاگای ئێ نه‌یه‌ و كێ ئه‌زانێ! ئێ با بیه‌زانن خۆ پێیان ئه‌لێم، هه‌ر خۆی كه‌مێ ته‌په‌ به‌لام زۆر به‌ چێژو به‌ له‌زه‌ته‌..

مه‌یمونه‌كه‌ش به‌رامبه‌ری دانیشتبو به‌لام نه‌یده‌زانی ئه‌م پیاوه‌ بێر له‌ چی ده‌كاته‌وه‌ و چ پیاڵنێکی به‌ ده‌سته‌وه‌یه‌..

پیاوه‌كه‌ ئاوێکی زۆری كرده‌ هه‌مو گوزه‌كان و تا وایان لێهات دو‌گۆژه‌ی خاڵی پێ پێر كردن واته‌ بون به‌ چوار گۆژه‌..

كانتێك گه‌یشته‌ قه‌راغی ده‌ریا‌كه‌ و كه‌شتیه‌كه‌ی به‌سته‌وه‌ و گۆژه‌كانی به‌ كرێكاره‌كانی قه‌زاغ ده‌ریادا گۆیسته‌وه‌ بۆ بازارو به‌ نرخێکی چاك‌ فرۆشتی..

به‌ پێكه‌نین و پویه‌کی خۆشه‌وه‌ مه‌یمونه‌كه‌ی خسته‌ سه‌ر شانی و به‌ كێسه‌یه‌ك پاره‌ی پێه‌وه‌ به‌ره‌و قه‌راغی ده‌ریا‌كه‌ پۆیشت و به‌ زه‌وق و شه‌وقێكه‌وه‌ خۆی هاویشه‌ ناو كه‌شتیه‌كه‌وه‌..

هه‌ناسه‌یه‌کی خۆشی هه‌لمژێ و پاشان تۆزێک یاری کرد بۆ مه‌یمونه‌که هه‌رچه‌نده مه‌یمونه‌که پوی خۆش نه‌بو وه‌ك جاران هه‌لبه‌زو دابه‌زی نه‌کرد له‌به‌ر ده‌میدا..
 بازرگانه‌که سیوێکی به‌ ده‌مه‌وه بو تا ده‌ستی بگه‌یت تێی گرت به‌لام به‌ری نه‌که‌وت و وتی:

چیه؟ مه‌یمونه‌ فەنی.. من نه‌مێۆ زه‌وقم هه‌یه و پاره‌یه‌کی خه‌یالی زۆرم چنگ که‌وتوه و خۆشیمه‌، که‌چی تۆ مۆن بویت..

(به‌ ده‌م خۆیه‌وه) له‌وه‌تی له‌ هیندستان کپویمه‌ و نه‌بوه زۆر سه‌یره تێ ناگه‌م نه‌گه‌ر هه‌ر وابیئت نه‌یفروشم هاوێی مژومۆل و مۆن به‌ دره‌میك ناوی... ئاه. ئاه...
 کیسه‌ پاره‌که‌ی له‌گه‌ڵ شته‌کانی تریدا له‌ ناو که‌شتیه‌که‌دا داناو چو بۆ سه‌ول لێدان و به‌ ده‌م سه‌ول لێدانه‌وه سه‌یری مه‌یمونه‌که‌ی ده‌کردو به‌ ده‌م خۆیه‌وه خه‌یالی پاره‌ زۆره‌که‌ی ده‌کرد..

نێتر ئه‌م بازرگانه‌ وای ده‌زانی کاره‌که‌ی کردوه و توانی خه‌لکی داماوێ ئه‌و شاره‌ بخه‌له‌تێنی و که‌س ئاگای لێ نه‌بوه !!

نازانی خوای په‌روه‌ردگار ﴿وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ﴾ یان ﴿أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ و بینه‌رو به‌ ئاگایه‌ له‌ کاری هه‌مو دروستکراوه‌کانی و مه‌حاله به‌بێ ئاگایی و چاودێری ئه‌و هیچ کاریک بکریئت له‌ گه‌ردوندا.

بۆیه‌ خوای په‌روه‌ردگار ویستی ئه‌م بازرگانه‌ گزی بازه‌ به‌ ئاگا بێته‌وه و بیخاته‌وه سه‌ر پێگای پاست و تێی بگه‌یه‌نێت که‌ کاری بازرگانی و کپین و فروشتن زۆر ترسناکه‌ و نه‌گه‌ر مرقۆ به‌ ئاگا نه‌بێت و خوای له‌ یاد بجیئت زۆر ئاسانه‌ خه‌لکی داماو په‌ش و پوت بخه‌له‌تێنی و گزیان لێ بکات و که‌سیش پێی نه‌زانێت..

به‌لام خۆ خوا به‌ خه‌به‌ره.. به‌ ئاگایه‌.. چاودێرو په‌قیبه‌ به‌سه‌ر کاروکرده‌وه‌ی مرقۆه‌کانه‌وه..

لە پێگای دروستکراویکی بۆ زمان.. بۆ عەقڵی وەك مەیمونە کە یەو بە ناگای
هێنایەو و بیری لە کارە پەر لە غەش و گزێبازیە کە ی خۆی کردەو، تا بۆی دەركەوێت کە
نیوەی ئەو پارە یە غەشە و نیوەی حەلالە بۆی..

بە ئێرادی خۆی بە توانا.. مەیمونە کە ی بە ناگا کرد لە شوێنی کێسە پارە کە و چو
هێنای و گرتی بە دەستیەو و یاری پێ دەکردو لە لای قەرەغی کە شتیە کەو شۆپی
ئەکردەو و خوارەو و بەرزی ئەکردەو.. چەلە ی لێ ئەداو پێتە کە نی و هەلە لە ی دەکرد..
بازرگان کە ئەو دیمەنە ی بینی چاری پەپە تەوقی سەری.. توپە بو سەوڵە کانی داناو
پای کرد بە دوایدا تا پارە کە ی لێ بسە نێتەو و ئەویش کون بە کون ئەیفرا ندو بە دوا ی
یە کدا پایان دەکرد تا سەرەنجام کابرا هیلاک بو بۆی نەگیرا و مەیمونە کە ش هەلیکرد بە
داری چارۆکە ی کە شتیە کە داو چو نوکە کە ی..

کابرای بازرگان بە قسە ی خۆش و پێکەنین و بستە و فستقی بۆ هێنا و فەرموی خواردنی
لێ دەکردو دەیویست بە بۆنە ی خواردنی بستە کەو و بێتە خوارەو بە لام مەیمونە کە هەر
گوێی بە کابرا و بستە و شتە کە ی هەر نە دا..

ئەم پەرەردگاری پای سپاردو کە وانه یە کە دەستپاک و حەلال خۆری پێشکەشی
ئەم بازرگانە باوەردارە بکات و تێی بگە یە نێت بازرگانی موسلمان دەست و دل و دەم پاک و
لە پێگای گزی و غەشکردنەو و هەوڵی زۆرکردنی پارە کانی نادات..

پیاو کە ئەو نە دە ی تر شیت بو.. بە هەردو دەست ئەیدا بە سەریدا.. لێی دەپاراپەو
بێتە خوارەو بە لام ئەو کێسە پارە کە ی کردەو و دیناریکی دەهاویشته ناو دەریاکە و
دیناریکی دەهاویشته ناو کە شتیە کە و پیاو کە ش دە ی گرتەو و دە ی خستە گیرفانی..

مەیمون بەردەوام خەریک بو.. دیناریک بۆ دەریاکە و دیناریک بۆ ناو کە شتیە کە.. تا لە
ناکامدا کردی بە دو بەشی یە کسانەو..

بازرگانە کە بە شە کە ی کۆکردەو و بە چۆکدا کەوت و تیگە یشت کە خۆی گەرە لە
پێگە ی ئەم مەیمونەو و نامۆزگاری کردو کە پارە کە ی نیوە ی حەلالە و می خۆتە، بە لام

نیوه‌كه‌ی تری هی ئاوه‌كه‌یه كه تێم كردوه‌و به من نابێت به‌لكو به‌و ده‌ریا ده‌بپی كه له
ئاوه‌كه‌ی نه‌و ئاره‌قه‌كه‌م پپ كرد له ئاو..

بۆیه مه‌یمنه‌كه هاته خواره‌وه‌و له پالیدا كسكه‌ی كردو ئه‌ویش به‌رنی كرده‌وه‌و
ماچێکی كردو زۆر سوپاسی كرد له‌سه‌ر ئه‌م وانه پپ له مانایه‌و بپیری دا چی تر بپیر له
بازرگانی حه‌رام نه‌كاته‌وه.

پەندو ئامۇزكارىيەكانى ئەم چپۆكە

- ۱- بازارگانى و كپىن و فروشتن فراوانترين دەرگای كارو كاسبىيە.. وەك لە فەرمودەدا هاتوہ كە ئۆلەسەر دەى پۆزى وا لە بازارگانىداو دەلّين: فەرمانبەرىش تەسكترين دەرگای پۆزىيە.
- ۲- وا دياره لەو سەردەمەى پيش ئىسلامدا كپىن و فروشتن و خواردنەوہى مەى حەرام نەبوہ بۆيە ئەو كاپرا باوہردارە بازارگانى پتوہ كردوہ.
- ۳- مەرج نيە ھەر شتێك لە ئىسلامدا حەرام بىت ئيتىر نابى لە فەرھەنگى مۇسلماناندا باسو خواسى ھەبىت، مۇسلمانانى ئەمپۆ بە ھەلە تىگەيشتون لە سەگو بەرازو عارەقو ناھيئەن لە ھىچ كۆپو چپۆككىدا باسو خواستى بكرىت، ئەوہتا پېغەمبەر (ﷺ) باسى بازارگانى مەى دەكات و دەشرانئيت خواردنەوہ و كپىن و فروشتنىشى حەرامە.
- ۴- دەبىت بازارگانى مۇسلمان ئۆر بە ئاگا بىت و ئۆر لە پارەى حەرام بترسىت و شتى عادى لە چىنەوہ نەھىتت و بىخاتە كارتۆنى ئەسلىيەوہ و بىفروشتىت بە پارەى كالای ستاندار.. چونكە پېغەمبەرى خوا (ﷺ) دەفەرمويت: ((من غش المسلمين فليس منهم)).^۱ واتە: ھەر كەسێك غەش و گزى لە مۇسلمانان بكات، ئەوہ لە پىزى مۇسلمانان دانانرئيت پەنا بە خوا..
- ۵- دروستە مۆؤ ئازەلئىكى كپۆى يان بالئندەيەكى ھەبىت و مالى بكات و لەگەل خۆى بىگەرئىتت بە مەرجىك برسى و تىنوى نەكات و شەپى پى نەكات لەگەل ھاوپەگەزى خۆيدا، يان كە توپە بو نەيكوزئيت يان نەينىتەوہ بە نىشانە ئەمانە حەرامن و نابى لەگەل بالئندەو گيانلەبەردا ئەنجام بدرئيت.
- ۶- غەشكردن بە ھەمو شىئوزەكانى لە ئىسلامدا حەرامە بەلّى بە تاييەت باسى ئاو تىكردنى كردوہ و لە سەردەمى عمرى كۆپى خطابدا قەدەغەى كرد ئاو بكرتتە شىرەوہو

۱ رواه الطبري في الكبير ورواته ثقات كذا قال المنذري في الترغيب (۲۵۴۰).

وتووێژی نێوان کچه باوه‌پداره‌که‌ و دایکه‌که‌ی ئاشکرایه‌ که نه‌یه‌شت دایکی ئاو بکاته‌ ناو شیره‌که‌وه‌ و پێی وت: نه‌گەر عومەر ئاگای ئی نه‌بێت، خۆ خوای عومەر ئاگای لێیه‌ و نه‌نوستوه‌.

۷- له‌ جۆره‌کانی تری غه‌ش کردن:

۱- غه‌ش کردن له‌ گۆرانی سیمادا وه‌ك ئه‌وه‌ی قژو سه‌رو پێشو سمیلێ بۆیه‌ی پەش بکات و خۆی به‌ گه‌نج پێشان بدات..

۲- غه‌ش کردن له‌ موسلمانانه‌ تیدا وه‌ك ئه‌وه‌ی پێشی سوننه‌ت به‌یڵێته‌وه‌ و به‌ر سمیل بکات یان ئافره‌ت سه‌رپۆش (حجاب) له‌ به‌ر بکات و له‌ ژێره‌وه‌ گوناهاکار خاوه‌ناس بیت که ئه‌وه‌ کاری دوپوه‌کانه‌..

۳- غه‌ش کردن له‌ هاوڕێیه‌ تیدا وه‌ك ئه‌وه‌ی له‌ کاتی راوێژدا پێگای خواری خێچی پێ بلێ، یان ناپاکی له‌ گه‌ل خێزان و کچه‌که‌یدا بکات یان دزی ئی بکات..

۴- غه‌ش کردن له‌ بلاوکردنه‌وه‌ی نه‌هێنیه‌کان و پێغه‌مبەریش (ﷺ) فه‌رمویه‌تی: ((المجالسُ بالأمانة))^۱ واته‌: نابێ نه‌هێنی دانێشته‌نە‌کان ناپاکی ئی بکریته‌ و بلاو بکریته‌وه‌.

۵- غه‌ش کردن له‌ فه‌تواداندا، ئه‌مه‌ ترسناکترین غه‌شه‌ چونکه‌ له‌ باتی خوای گه‌وره‌ نێمزی دروستی و نادروستی مه‌سه‌له‌ شه‌ریعه‌کان ده‌کات.

۸- نه‌گەر که‌ سێک کاریکی نادروستی ئه‌نجام داو که‌وته‌ ناو هه‌رام و ناشه‌ریعه‌وه‌.. ئه‌و که‌سه‌ نه‌گەر که‌ سێکی چاک بێت و به‌ نه‌زانی و به‌ تێکه‌وتن دوچاری ئه‌و ناپاکیه‌ بووێت.. ئه‌مه‌ له‌ هه‌یه‌ خوای گه‌وره‌ ده‌ستی ئی هه‌له‌ نه‌گرت و نه‌گەر به‌ نوادندی موعجیزه‌ یان که‌رامه‌ تێکێشه‌وه‌ بێت ده‌یگێڕێته‌وه‌ سه‌ر پێگای پاست و به‌ ئاگای نه‌هێنیته‌وه‌.

نابینی له‌ پێگه‌ی مه‌یموونیکه‌وه‌ تێی ده‌گه‌یه‌نیت که‌ نیوه‌ی پاره‌که‌ بۆ تۆ هه‌لاله‌ و نیوه‌که‌ی تری مافی ده‌ریاکه‌یه‌..

۹- خۇاى گەورە ئەم كارە چاكە لەگەل ھەمو كەسىكدا ناكات و ئەوانەى كە پەنا بە خوا پۆچون لە غەش كردن و گزى و چاوبەستى خەلكىدا، خوا پشتيان لى ھەل دەكات بواريشيان دەدات كە بەردەوام بن لەسەر كارى خۇيان و بەلام دەركاى تەوبەيان دەخاتە سەر پشت بۆ ئەو جۆرە غەشاشانە..

۱۰- ئەو بازىرگانەى غەش و گزى دەكات و پارەى زۆر پەيدا دەكات، لە بەرامبەردا ئەو بازىرگانە خواناسەى كە غەش و گزى ناكات و پازىيە بە قازانجىكى كەم، ئەوەى ئەم باشترە و بەرەكەتدارترە لەوەى يەكەم.

پيشەوا غەزالى (پەحمەتى خۇاى لى بىت) دەلىت: (جارى وا ھەيە تەنھا درھەمىك چەند كەمە خوا بەرەكەتى تى دەخات و خاوەنەكەى بەختەوەرى دنيا و ئاخىرەت دەكات، ھەزاران و مليۆنەھا دىنارى دەولمەندەكەش كە بە ھەرام پەيداي كىردو دەبىتە ھۆى ئاژاوە و نەخۆشى و لەناوچونى خاوەنەكەى و تا واى لى دىت ئاواتەخواز بىت كە ھەزار بوایە.^۱

القصة الثاني العشرة

سحابة خاصة

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) عن النبي (ﷺ) قال: ((بيننا رجل بفلاة من الأرض، فسمع صوتاً في سحابة: إسق حديقة فلان ففتحى ذلك السحاب فأفرغ ماءه في حرة.

فإذا شجرة من تلك الشراج قد استوعبت ذلك الماء كله، فتتبع الماء، فإذا رجل قائم في حديقته يحول الماء بمسحاته، فقال له: يا عبدالله ما اسمك؟ قال: فلان، للاسم الذي في السحابة.

فقال له: يا عبدالله، لم تسألني عن اسمي؟ فقال: أني سمعت صوتاً في السحاب الذي هذا ماءه يقول: اسق حديقة فلان لاسمك فما تصنع فيها؟

قال أما إذ قلت هذا، فإني أنظر إلى ما يخرج منها، فأصدق بثلثه، وأكل أنا وعبالي ثلثا، وأردُ فيها ثلثه)).^۱

واته: ئەبو هورەیرە (خوای لێ پازی بێت) لە پێغه‌مبەرەوه (ﷺ) دەگێڕێتەوه کە فەرمویت: جاریک پیاویک لە دەشتیکدا دەپۆشت بۆ کاریک، لە پێگا گوێی لە دەنگیک بو لەناو هەورەوه دەیوت: ئەی هەور بپۆ باخی فلان کەس ئاو بدە!

هەورەکەش لایدا بۆ لایەکی ترو چو لەوێ هەمو ئاوەکە ی لەوێ پشت و ئاوەکەشی چو بە جۆگەیکدا و کەوتە پێ ئه‌ویش بە دوایدا پۆشت تا خوێ کرد بە باخی پیاویکدا کە خاکە ناسەکە ی بە دەستەوه بو ئاوەکە ی ئەملاو ئەولا پێ دەکرد...

پوی تێ کردو پێی وت: ئەی بەنده‌ی خوا ناوت چیە؟ وتی: فلان، هەمان ئەو ئاوە ی لە هەورەکە دا بو...

۱ رواه مسلم (۲۹۸۴) له کتیبی (صحيح قصص الرسول) وهرم گرتوه، (۶۱/۲).

بەلام تۆ بۇچى لە ناۋى من دەپرسىت؟ ئەۋىش وتى: من گويم لە دەنگىك بو لە ناۋ ئەۋ
 ھەورەۋە كە ئەمە ئاۋەكەيەتى دەپوت: بېرۆ باخى فلان كەس ئاۋ بدەۋ ئەم ناۋەى تۆى
 برد، باشە تۆ چى دەكەيت بەم باخەت؟

پياۋەكەش وتى: كە مادەم ئەمەت وتوزانىت پىم، پىت دەلېم، من سەيرى
 بەروبومەكەى دەكەم.. ھەر كاتىك ھاتە بەر، سىيەكى دەكەم بە خىرو سىيەكى دائەنېم بۆ
 بۆيۈى خۆم و مال و مندالەكەم و سىيەكىشى لە باخەكە خۆيدا خەرج دەكەمەۋە.

چیرۆکی دوانزهیه م

هه ورێکی تاییه ت

جارێك یه كێك له پیاو چاكان بۆ كارێك له مالّ ده رچوو.. به ناو ده شتیکی پان و پۆردا ده پۆیشت، له رێگا سه ری هه لپری هه ورێکی بیینی وا دیاریو بارانی پی بو، به ده م خۆیه وه ده یوت:

ئه ی خوایه گیان ئه م هه وره جوانه ت دروست کردوه و له رێگای ئه م هه وره وه سه ر زه وی سه وزو جوان و پازاوه ده كه یته و زه وی مردو سه رله نوێ زیندو ده كه یته وه ..
چه ند خوایه کی گه وره ی په ره ردا گام .. خوایه ئه م هه وره جوانه بارانیکی به ره حمه تی ئی ببارینه و دۆلۆ چیاو ده شته كانمان پر له ئاو بکه ره وه ..
له م ساته شتیکی زۆر سه یر پویدا! هاواری کرد وتی: ئه ی خوایه گویم ئه ز زینگیته وه یان ئه مه پاستیه ؟

من خه ریکه شیت ئه بم .. یه كه م جاره ئه بیستم له گه ل هه وردا قسه ئه کریت با جوان گوێ شل بکه م شتیکم بۆ ده ر بکه ویت، له و لاخه که ی دابه زی و نوتقی له خۆی بپری گوویی شل کرد:

ده نگه که هاواری ئه کردو به هه وره که ی ئه وت: ئه ی هه وره که بپۆ باخی فلان که س ئاو بده !!.

پیاوه خواناسه که وتی: وه للاهی گویم نازرینگیته وه و مه سه له که پاستیه ناوی باخه وانه که شی برد .. خۆزگه م به و باخه وانه .. ده بی چی کرد بیته و له لای خوا ئه وه نده خۆشه ویست بوه خوا خۆی هه ور ده نیریت و باخه که ی بۆ ئاو ده دات؟ ..

سه ریکی هه لپری بۆ هه وره که .. شتیکی سه یری بیینی .. خیرا هه وره که گوێپایه ئی ده نگه که ی کردو به ره و لایه ک ملی پۆی گرتو پاشان له لای دۆلێکدا هه مو بارانه که ی خۆی پژاند ..

ئاوه‌كه‌ش سه‌ره‌وخوار بویه‌وه هه‌موی چوه‌ ناو جۆگه‌یه‌كو سه‌ربه‌ره‌وخوار ملی پێگه‌ی گرت..

پیاوه‌كه‌ش بپیاوی دا گه‌شته‌كه‌ی خۆی بپێت و شوێن ته‌م مه‌سه‌له‌ گرنگه‌ بکه‌وێت و به‌ جۆگه‌كه‌دا له‌ سه‌رخۆ ده‌پۆیشت تا بپینی هه‌مو ئاوه‌كه‌ خۆی کرد به‌ ناو باخێکدا..

ئه‌میش خۆی کرد به‌ باخه‌كه‌دا.. ده‌بینی پیاویکی سیما جوانی نورانی خاکه‌ ناسییکی به‌ ده‌سته‌وه‌یه‌ و ئاوه‌كه‌ دابه‌ش ده‌کات به‌ سه‌ر جۆگه‌ فه‌رعه‌ی کانی باخه‌که‌ ی‌داو ئاوی دره‌خته‌کانی پێ ده‌دی‌راو به‌ ده‌م خۆیه‌وه‌ زیکری خ‌وای ده‌کرد.

پیاوه‌ خ‌واناسه‌كه‌ لێی چوه‌ پێشه‌وه‌ و سل‌ووی لێ کرد و ئه‌ویش به‌ جوانترین شی‌وه‌ وه‌لامی سل‌ووه‌كه‌ی دایه‌وه‌..

پاشان فه‌رم‌وی لێ کرد له‌ لای به‌مێنێته‌وه‌ و خێرا پۆیشت هه‌ندێ می‌وه‌ی جوان و تازهی لێکرده‌وه‌ و بۆی هێناو خسته‌یه‌ به‌ر ده‌ستی.

پیاوه‌كه‌ش زۆر سوپاسی کرد و وتی: ده‌ستت خۆش بێت.. به‌لام من بۆ ئه‌مه‌ نه‌هاتوم.. بۆ کارێکی زۆر گرنگتر هاتوم که‌ خه‌ریکه‌ ژیریم له‌ ده‌ست ده‌ده‌م هه‌رچی ده‌که‌م تی ناگه‌م..

باخه‌وان: چی بوه‌ خالۆ گیان بپیلی تا به‌ لکو بتوانم هاوکاریت بکه‌م..

پیاوه‌كه‌ش وتی: تۆ ناوت چییه‌ ئه‌ی به‌نده‌ی خوا؟ وتی: ناوم فلان که‌سه‌، کت و مت ئه‌و ناوه‌ بو که‌ له‌ هه‌وره‌که‌ گوێی بو پیاوه‌که‌ که‌وت به‌ چۆکداو زۆر سه‌رسام بو.. خه‌ریک بو له‌ هۆش خۆی بجپێت به‌لام به‌ ناگا هاته‌وه‌.

باخه‌وانه‌كه‌ش وتی: ئه‌ی برای باوه‌ردارم شتیکت به‌ سه‌ره‌ات.. خێره‌ وا له‌ ناوه‌که‌م نه‌پرسی؟ ناوی منت بۆ چییه‌؟

پیاوه‌كه‌ش وتی: پاسنی و پاکی سه‌رسامیه‌که‌م تۆیت و ئه‌بێ تۆ بپه‌وه‌نیته‌وه‌ و هاوکاریم بکه‌یت چونکه‌ من گوێم له‌م ناوه‌ی تۆ بو که‌ به‌ هه‌وره‌که‌یان ده‌وت: بپۆ باخی فلان که‌س ناو بده‌..

باخه‌وان: ناوی من؟ زۆر سه‌یره شتی وا بوه؟

پیاوه‌که: به‌لێ بۆی به‌پێزم به‌ گویی خۆم گویم ئی بو به‌لام توخوا پێم بلێ تو چی ده‌که‌یت به‌م باخه‌ت وا خوا ئاوا فرمان به‌ هه‌وره‌کان ده‌کات باخه‌که‌ت ئاوا ده‌ن له‌م ساڵه‌ بێ ناوی و وشکه‌ ساڵیه‌ دا؟

باخه‌وان: که‌ ماده‌م ئه‌مه‌ت وت.. هه‌یچ چاره‌م نیه‌ بۆت باس ده‌که‌م هه‌رچه‌نده‌ حه‌زم نه‌کردوه‌ که‌س بزانیته‌ به‌م کاره‌م.

پیاوه‌که: بێ خه‌م به‌ قالت نازپێتم و بۆت ده‌پۆشم مه‌گه‌ر خۆت پێت خۆش بێت.

باخه‌وانه‌که: وه‌للاهی شک نابم کرده‌وه‌یه‌ وام هه‌بێت که‌ شایه‌نی ئه‌وه‌ بم به‌لام به‌ینی خۆم و خوا ئه‌م باخه‌م کردوه‌ به‌ سێ به‌شه‌وه‌، یه‌ک به‌شی ده‌که‌م به‌ خێرو به‌سه‌ر هه‌زاراندا دابه‌شی ده‌که‌م و به‌شی دوه‌م داناهه‌ بۆ بزێوی ژیانی خۆم و مال و منداڵم و به‌شیکیشم داناهه‌ بۆ باخه‌که‌ و له‌ خۆیدا خه‌رجی ده‌که‌م.. ئیتر له‌مه‌ زیاتر شک نابم کارێکی وام هه‌بێت که‌ شایانی ئه‌وه‌ بم هه‌ور بێت و به‌ تاییه‌ت و ته‌نها باخه‌که‌ی من ئاوا بدات..

پیاوه‌که: ده‌ستی کرده‌ ملی و تێر ماچی کردو پێی وت ئافه‌رین وا به‌شی خوات ئی جیا کردۆته‌وه‌ و خوایش له‌به‌ر به‌شه‌که‌ی خۆیشی بوه‌ ده‌ست له‌ باخه‌که‌ت هه‌لناگریت و به‌ره‌که‌تی تی ده‌خات و هه‌وری تاییه‌تیشی بۆ مسوگه‌ر ده‌کات تا نهماه‌کانت تینویان نه‌بێت و وشک نه‌بن و بێ به‌ر نه‌بن.

ده‌ی خوا حافیز.. خوات له‌گه‌ڵ بۆی هاوئاوینم به‌س تکیه‌که‌م هه‌یه‌ لیت، ئه‌مه‌م بۆ بپۆشه‌ و باسی مه‌که‌.

کابرایش: به‌ چاوان ناوت نابم.

پەندو ئامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

۱- مۇڧ كاتىك پوداۋىك دەبىنىت يان دەبىستىت و دەزانىت لە زانىنەكەيدا سودى بەرزىونەوئەى ئاستى باۋەرەكەى تىدايە،، خىرا بەدواداچونى بۇ بكات و پاستى و دروستى ئەو پوداۋە يان ئەو دىمەنەى بۇ دەر بكةۋىت.

نابىنى ئەو پىاۋە خواناسە بۇ كارى خۆى دەپۇيشت بەلام ھەر كە ئەو دەنگەى بىست وازى لە كارەكەى ھىناۋ بە دواى پەلە ھەورەكەدا پۇيشت و پاشان خۆى كرد بە باخەكەداۋ پاستى موعجىزەكەى بۇ دەر كەوت.

۲- ئەگەر ئەتەۋىت باخەكەت لە لايەن خواۋە پارىزداۋ بىت و ئۆتۆمبىلەكەت لە كارەسات و پىكادان بە دور بىت با بەشى خۋاى لى جيا بكةيتەوئەو خەلكى داماو پىرو پەككەوتەى قەراغ جادەكان ھەلگىرت و ئەو دەبىتە زكاتەكەى،، چونكە تۆ ھەر كەس بكةيتە شەرىك لەگەل خۆتدا ھەول دەدات بىپارىزىت بۆت.

نابىنى ئەو باخەوانە يەك لە سىتى دانابو بۇ فەقىرو ھەزاران.

۳- دەنگ لە فلان ھەورەوئە بىت و فەرمانى پىدان كە بچى بۇ فلان باخ و ئاۋى بدات، ئەمە موعجىزەى خۋايىيە لە ھەمو سەردەمەداندان پويان داۋەو پودەدەن،، بۇ ئەوئەيە كە باۋەرداران بىنەوئە ھۆش و باۋەرەكەيان نوئى بكةنەوئە گوپو تىنيان تى بكةۋىتەوئە گومانىان لە پاستى و دروستى و ئاۋازەيى پەيامەكەياندا نەبىت.

۴- خۋاى گەرە بىيەۋىت ناۋى كەسىك بەرز بكاتەوئە ئاۋا بەرزى ئەكاتەوئە نابى كەس خۆى بە خواناس و صالح و ھەلى ناۋ بەرىت بەلگە خۆى بە بچوك و سادە بزانىت و ناودەركردنى خۆ بداتە دەستى خواۋ ئەو لەئاۋ ھەورو ئاسمانەكانەوئە ناۋت دەبات و خەلكت لى ھالى دەكات كە خۆشيان بوۋىت.

۵- ھەندى كەرەمەت ھەيە لە مۇڧى موسلمانەوئە دەرەكەۋىت و خەلكى پىى دەزانن بەلام خۆى ھەستى پىى ناكات يان ئەگەر ھەستى پىى بكات ھەرگىز لاي كەس باسى ناكات و خۆى پىى ھەلئانىت،،

- ئەگەر كەشغىش بو پېيى ناخۇشە و حەز ناكات، نابىنى ئەو باخەوانە كەرامەتدارە چۆن
وتى: كە مادەم وای لېھات و تۆ پېت زانېم قەيناكات ھۆكارەكەيت بۆ باس دەكەم.
- ۶- دەبېت ئاگادارى ئەو بەن كە كەرامەت و شىوئە بەوئەدا لە يەكتر جىادەكرىنەو
(شىوئە) لە كەسېكەو دەردەكەوئەت پىاو صالح و بۆ خوا گونجاو نىە و خۇيشى پېو
ھەلئەنى و باسى ئەكات بۆ نمونە ئەگەر دوعاى گىرابېت ئەلئ بە خەلگى دوعاىەكت بۆ
نەنوسم! يان بە يەكك پقى لېي بېت دەلئەت: دوعاىەكت لئ دەكەم!! يان ئەگەر باسى
كەرامەت كەرد لە لايداو پېيى خۇش بو وە وتى: بەلئ بەلئ ئەي چۆن چەند سالە من
كەرامەتم ھەيە و شتى لە مە گەورەترىش ئەگەم سوپاس بۆ خوا!!
- ۷- مەزۇقى مۇسلمان ئەگەر لە سەرۋەت و سامانەكەى خېرى كەرد و زەكاتى لئ دەر كەرد
ئەو ئەو بەشانەشى كە بۆ خۇي و مالئوم مندالئ سەرف دەكات يان لە باخەكە يان لە
ئۆتۆمبىل و پېرۇزەكەدا خەرجى دەكات ھەموى يەكپارچە دەبېتە خېرو چاكە.
- ۸- نابېت مۇسلمان ھەمۇ شتەكان بە پېوھرى مادى ھەلسەنگىتېت و ئەگەر شتېكى
سەير لە مۇسلمانئىكەو رەبىدات، خېرا بلئ ئەسلئ نىە.. دۆرىە (بە كۆمپىوتەر دۆبلاژو
مۇنتاز كراو، چۈنكە ئەو كارى گەرمى دىئاي مادىەتە) بەسەر عەقلىەتى مۇسلمانانەو
پەنا بە خوا.

القصة الثالثة عشر

يا ناس هرب الملك

عن عبدالله بن مسعود (رضي الله عنه) عن النبي (ﷺ) قال: أن بني إسرائيل استخلفوا خليفة عليهم بعد موسى (عليه السلام).

فقام يصلي ليلة فوق بيت المقدس في القمر، فذكر أموراً كان صنعها، فتدلى بسبب، فأصبح السبب معلقاً في المسجد وقد ذهب.

قال: فانطلق حتى أتى قوماً على شط البحر فوجدهم يضربون لبناً -أو يصنعون لبناً- فسألهم: كيف تأخذون على هذا اللبن؟

قال: فأخبروه، فلبن معهم، فكان يأكل من عمل يده.

فإذا كان حين الصلاة قام يصلي، فرفع ذلك العمال إلى دهقانهم: أن فينا رجلاً يفعل كذا وكذا، فأرسل إليه، فأبى أن يأتيه -ثلاث مرات- ثم إنه جاء يسير على دابته.

فلما رآه فرّ، فاتبعه فسبقه فقال: انتظرني أكلمك، قال: فقام حتى كلمه فأخبره خبره، فلما أخبره أنه كان ملكاً وأنه فر من رهبة ربه، قال: إني أظنني لاحق بك. قال: فاتبعه فعبدا الله حتى ماتا برميعة مصر.

قال عبدالله بن مسعود (رضي الله عنه): ((لو أني كنت هناك ثم لا متديت إلى قبريهما بصفة رسول الله (ﷺ) التي وصف لنا)).^١

واته: عبدالله‌ی کوپی مه‌سعود (په‌زای خوای ئی بیّت) له پێغه‌مبه‌ری خواوه (ﷺ) ده‌گێڕێته‌وه که فه‌رموی: (به‌نی ئیسرائیل) له دوا‌ی له دنیا ده‌رجونی موسا پێغه‌مبه‌ریان (سه‌لامی خوای ئی بیّت) له‌ناو خۆیاندا که‌سیکیان کرد به‌جێنشینی ئه‌و (بو به‌پاشایان). شه‌ویک له‌سه‌ر بان‌ی (أقصى) نوێژی ئه‌کردو له‌شه‌ویکی مانگه‌ شه‌ودا خه‌ریکی شه‌و نوێژ بو... بی‌ری له‌کرده‌وه‌کانی پێشوی خۆی ئه‌کرده‌وه‌ هاته‌ خواره‌وه‌ و له‌ مزگه‌وته‌که‌دا گوریسیکی مه‌ل‌واسی و ده‌ستی پێوه‌ ده‌گرت له‌ نوێژدا..

١ الحديث حسن أخرجه البزار واحمد والطبراني وغيرهم، وحسنه الهيثمي في (المجمع)، (٢١٩/١٠) والالباني في (صحيحه)، (١٨٢٢). له‌ کتیبی (صحيح قصص الرسول) (٢٣٨/٢) وه‌رم گرتوه‌.

له‌ نیوه‌ شه‌ودا گوريسه‌كه‌ی به‌ هه‌لواسراوی به‌جی هه‌شت و پای کرد و هه‌لها.

له‌ كه‌ناری ده‌ریا كه‌مه‌لێك كه‌سی بینی خشتی قورپان دروست ده‌کرد، لێی پرسین ئایا كریكارتان ده‌وی و ئایا چه‌ندی پێی ئه‌ده‌ن؟

ئه‌وانیش وه‌ریان گرت و پاره‌كه‌یان پێی وت و له‌گه‌ڵ ئه‌واندا ده‌ستی کرد به‌ خشت بڕین و پاره‌ی ئاره‌قی ناوچه‌وانی خۆی ده‌خوارد... هه‌ر كه‌ وه‌ختی نوێژ هات، ده‌ستی له‌ كاره‌كه‌ی هه‌لگرت و چو ده‌ستی کرد به‌ نوێژکردن..

كریكاره‌كان هه‌والی ئه‌و كریكاره‌ غه‌ریبه‌ و نوێژكردنه‌كه‌یان گه‌يانده‌ پاشاكه‌یان، كه‌ وتیان پیاویك له‌ ناوما‌ندایه‌ ئاوا و ئاوا ده‌كات.. پاشا خه‌را ناردی به‌ دوایداو ئه‌و هه‌ر وتی ناچم..

تا سێ جار ناردی به‌ شوینیداو ئه‌و هه‌ر ئه‌یوت ناڕۆم، ناچار پاشا خۆی به‌ سواری و لاخه‌كه‌ی ڕۆیشت بۆ لای.

پیاوه‌كه‌ كاتێك پاشا و داروده‌سته‌كانی بینی.. هه‌لها، پاشایش دابه‌زی بڕوات بۆ لای، ئه‌و پای کرد و پاشایش كه‌وته‌ دواي هه‌رچی کرد نه‌یتوانی بیگێڕێته‌وه‌ ناچار له‌ دواوه‌ بانگی کرد و وتی:

پاوه‌سته‌ قسه‌ت له‌گه‌ڵدا ده‌كه‌م، ئه‌ویش وه‌ستا تا قسه‌ی له‌گه‌ڵدا بكات.. قسه‌یان پێكه‌وه‌ کرد و حال و مه‌سه‌له‌ی پاشایی و پاكردنی خۆی بۆ باس کرد..

كاتێك پێی وت من پاشا بوم و له‌ خۆف و ترسی په‌روه‌ردگارم پاشایه‌تیم به‌جی هه‌شت و پام کرد.. پاشا وتی: منیش گومانم وایه‌ ئه‌بم به‌ هاوڕێت و ده‌لێ: ئه‌ویش له‌گه‌ڵ ئه‌ودا هه‌لها و پێكه‌وه‌ خواناسیان ده‌کرد تا له‌ پومه‌یله‌ی میسر كۆچی دوا بیان کرد.

عه‌بدوللای كورپی مه‌سعود (خوای لێ پازنی بێت) له‌ دواي ئه‌م فه‌رموده‌یه‌ ده‌فه‌رموێت: ئێستا من له‌ میسر بومايه‌ جێگا گۆڕه‌كه‌یم پێی پیشان ده‌دان به‌ پێی ئه‌و وه‌سفكردنه‌ وردیه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا.

چىرۆكى سىانزەيەم خەلكىنە پاشا ھەلات

زانائۇ ئىرمەندان و سىياسەتەدارانى بەنى ئىسرائىل لە دوائ لە دنيا دەرچونى
پىڭمەبەرى ئازىزيان موسا (سەلامى خوائ لى بىت) كەسىكى ئىرو خواناسيان ھەلبۇاردو
كرديان بە جىنشىنى موسا.

پاشاي خواناس بە پۇز خەرىكى جىبە جىكردنى كاروبارى ولات بو.. بە شەۋىش
خەرىكى خواناسى و شەۋنۇيۇ بو..

شەۋىكى مانگە شەۋكات زۇر درەنگ بو.. ھەمو خەلكى لە خېرى خەۋدبون..

بەلام پاشاي خواناس بەرما لىكى داخستبو لەسەر بانى (بىت المقدس) و چو بەناو
قولايى گولزارى شەۋنۇيۇ لە نۇيژەكەى بويەۋە.

بىرىكى لە كىرەۋەكانى پىشوى كىرەۋەۋ ھەناسەيەكى قولى ھەلكىشاۋ لەگەل خۇيدا
دەستى كرد بە قسەكردن و بە دەم خۇيەۋە دەيوت:

ئەى پەرۋەردگارم.. لە كانگاي دلمەۋە خۇشم ئەۋىتى.. بەلام ھەرچى سەير ئەكەم
كىرەۋەيەكى وام نىە تۇى پى پازى بكەم ئەى نۇرى چاۋم..

كىرەۋە چاكەكانم ترسم ھەيە رپاۋ پوپامايى تىكەل بويىت و تۇ قبۇلت نەكردبن لىم..
ئىتر با ئەۋ ھەمۋە گوناھەش بوەستىت كە بى شەرمانە لەبەر چاۋى تۇ كىرەۋە..

ھەرچەندە تەۋبەم لى كىدون.. بەلام زۇر ئەترسم شايانى لىخۇشبونت نەبم ئەى خوايە
گيان..

خوايە تۇ ئەزانى من بە بۇنەى ئەم ئەركە قورسەى جىنشىنى پىڭمەبەرەكەتەۋە ۋەك
پىۋىست نەمتۋانىۋە بىپەرستم و بەندايەتت بكەم..

ئەمەى وت و دابەزى و چۈە مزگەۋتەكە و گورسىكى ھەلۋاسى ۋە ھەر كە ماندو دەبو لە
نۇيژدا دەستى پىۋە دەگرت و لە پاش تىپەرپونى نىۋەى شەۋ بە خۇى وت:

من ئەم پۆسته‌م به‌جێ دێلَم و ئەپۆم بۆ جیگایه‌ك كه‌س نه‌مناسیت و به‌ ئاره‌زوی خۆم و
هه‌مو كاته‌كانم ته‌رخان ئەكه‌م بۆ خواناسی و به‌ندایه‌تی..

بۆ مه‌سه‌له‌ی جیگاكه‌شم سوپاس بۆ خوا چه‌ندان كه‌سی له‌ من باشترو ژێوتر له‌ ناو
به‌نی ئیسرائیلدا هه‌یه و په‌کیان ناكه‌وێت له‌ سه‌ر من..

ئهمه‌ی وتو تیشبه‌ به‌ ره‌یه‌کی ئاماده‌ کردو هه‌ندێ ناو خورماو ئاوی له‌ گه‌ل خۆی بردو
پوی کرده بیابانی کاکێ به‌ کاکێ..

ماوه‌ی چه‌ند پۆژێك له‌م شار بۆ ئەو شارو له‌م دێ بۆ ئەو دێ له‌ پۆیشتندا بو له‌ ئاکامدا
هیچ شوێنێکی به‌ دل نه‌بو كه‌ هێمن و ساكن و ئارام بێت و كه‌شو هه‌وای خواناسی له‌ خۆ
بگێرت..

بۆیه‌ پێگای ده‌ریای سوری گرت به‌ رو كاتی پۆشته‌ ئەو به‌ ره‌وه‌ بینی كۆمه‌لێ کرێكاری
زۆر خه‌ریكن خشتی سور ده‌بێن و دیار بو بۆ دروستکردنی كۆشکی پاشایان ئاماده‌
ده‌کرد..

لێیان نزیک بویه‌وه و سلاوی لێ کردن و ئەوانیش به‌ جوانترین شێوه‌ وه‌لامیان دایه‌وه‌ و
فه‌رمویان لێ کردو له‌ لایاندا دانیشت..

کرێکارێك: ئەلێی غه‌ریبی براکه‌م و خه‌لکی ئەم ناوچه‌یه‌ نیت؟
پیاوچاك: به‌لێ له‌ فه‌له‌ستینه‌وه‌ هاتوم و له‌ شاری قدسی پیروژه‌وه‌..
کرێکار: خوای گه‌وره‌ به‌ فه‌رو پیروژتری بکات.. له‌ شاریکی پێ خێرو موباره‌که‌وه‌
هاتوی.. شاری پیغه‌مبه‌ری خوا موسا (سه‌لامی خوای لێ بێت).

پیاوچاك: بۆ ئێوه‌ش بروادارن؟

کرێکار: خوا لێمان قبول بکات هه‌مو شوێنکه‌وتوی موسا پیغه‌مبه‌رین و له‌وه‌وه‌
پێنماییمان بۆ دیت و پاشاكه‌شمان زۆر پیاویکی دادپه‌روه‌رو خواناسه‌، له‌وانه‌یه‌ بتبینیت
زۆر دلخۆش بێت، برای به‌ پێزم..

پیاوچاك: نا نا.. پێی مه‌لێن.. نامه‌ی بعبینیت.. من له‌ كوێ و پله‌وپایه‌ی پاشا له‌ كوێ؟ من نه‌گه‌ر ئێوه‌ قبوڵتان بێت.. حه‌زم له‌ ئیش و کرێکاریه‌ له‌گه‌ڵ ئێوه‌ و ئایا پۆژانه‌ چه‌ند ده‌ده‌ن به‌ کرێکار؟

کرێکار: به‌ خۆشحالیوه‌ هه‌رچه‌نده‌ سیمات له‌ کرێکار ناکات.. حه‌ز ده‌که‌ین کارمان له‌گه‌ڵدا بکه‌یت چونکه‌ کاره‌که‌مان زۆر قورسه‌ و ده‌بێت خشتی زۆر بپرین چونکه‌ به‌ نیازین کۆشکێک بۆ گه‌وره‌ و پاشامان دروست بکه‌ین ان شاء الله..

کرێکاریک: پۆژی دو سکهی ئالتونت پێ ده‌ده‌ین..

کرێکاریکی تر: له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی غه‌ریبی و خه‌لکی ئێره‌ نیت.. من له‌ مالی خۆم ژوریکێ چۆلم هه‌یه‌ و کارم پێی نیه‌.. نه‌گه‌ر پێت خۆشه‌ له‌ خه‌مه‌ت دایه‌، چی ده‌لێی؟

پیاوچاك: زۆر زۆر مه‌منوتانم، خوا و ینه‌تان زۆر بکات.. به‌لام نه‌گه‌ر پێگه‌م بده‌ن من به‌رده‌وام هه‌مو پۆژێک کار ناکه‌م.. به‌لکو من ته‌نهام و هه‌ر خۆم پاره‌یه‌کی وام پێویست نیه‌.. له‌ به‌ر ئه‌وه‌ هه‌ر کاتێک ویستم کار ده‌که‌م و خشت ده‌برم له‌گه‌ڵتاندا..

کرێکاره‌کانیش وتیان زۆر باشه‌ با به‌ حه‌زی خۆت بێت برای ئازیزمان.

پیاوچاکه‌که‌ ده‌یویست که‌س به‌ هه‌والی نه‌زانیت.. بۆیه‌ زۆر به‌ دزیه‌وه‌ خواناسی و شه‌ه‌نوێژی ده‌کرد..

به‌لام جارێک کاری خشت برین درێژه‌ی کێشاو کاتی نوێژێک هاته‌ پێشه‌وه‌ و خێرا داوی پوخسه‌تی له‌ هاوڕێکانی کردو چو ده‌ستی کرد به‌ نوێژکردن.

له‌ناو نوێژه‌که‌دا چاوه‌کانی پر بون له‌ ئاو ده‌گریاو له‌گه‌ڵ خوای خۆیدا موناجاتی ده‌کرد..

کاتێک لای کرده‌وه‌ ده‌بینیت هه‌مو کارێکاره‌کان ریز بون و سه‌یری ده‌که‌ن.. سه‌ری پریشان بۆ ئه‌له‌قاند..

که‌ زانی پێیان زانیوه‌ یه‌کسه‌ر به‌رماله‌که‌ی کۆکرده‌وه‌ و به‌ په‌له‌ به‌ره‌و کاره‌که‌ی پۆشته‌وه‌.. به‌لام کرێکاریک هاته‌ پێگه‌ی وتی: ئه‌ی برای خواناس و موسلمانم پاشا نه‌گه‌ر به‌م حاڵه‌ت بزانی زۆر سه‌رسام و پوخۆش ده‌بێت.

پیاوچاك: نا نا، تكتان لی ده‌كه‌م كه‌س پێی نه‌ئیت.. من هه‌ز ناكه‌م به‌مناسیت.
 كریكاره‌كان ده‌ستیان كرد به‌ پێكه‌نین و بلاوه‌یان لێكرد..

كریكاره‌كان خیرا خۆیان گه‌یاند هه‌واڵی پیاوه‌ غه‌ریبه‌كه‌یان به‌ وردی بۆ
 باس كرد و ئه‌ویش وه‌ك گول گه‌ش بویه‌وه‌ و هه‌واری كرد بۆچی وه‌ستان بپۆن بۆم بانگ
 بکه‌ن.. زوکه‌ن بیهێنن.. خیرا که‌ن.

كریكار: به‌ چاوان گه‌وره‌م.

دو پاسه‌وان و كریكاره‌كه‌ هاتن و داوایان له‌ پیاوچاكه‌ كه‌ كرد كه‌ بپوات بۆ لای پاشا
 چونكه‌ پاشا داوای بینینی ده‌كات.. به‌لام ئه‌و وتی داوای لێبوردنی لی بکه‌ن.. من
 كریكارێکی ساده‌ی خشت بپنم و شایانی ئه‌وه‌ نیم پاشا بنیڕیت به‌ دوامدا..
 كریكاره‌كه‌ و دو پاسه‌وانه‌كه‌ تا سی جار هاتنه‌وه‌ بۆ لای پاشا و ئه‌و هه‌ر ده‌یوت بۆ بیئن
 ده‌مه‌وێ چاوم پێی بکه‌وێت!.

به‌لام پاشای هه‌لاتو هه‌ر بیانوی ده‌هینایه‌وه‌ و ده‌یوت داوای لێبوردن ده‌كه‌م ناتوانم..
 كاتێك پاشا زانی ئه‌م پیاوه‌ غه‌ریبه‌ ئه‌وه‌نده‌ به‌ پێزو قورسه‌ و نایه‌ت بۆ لای پاشا..
 ئه‌وه‌نده‌ی تر خۆشه‌ویست بو له‌ لای و وتی:
 ده‌ قه‌یدی نیه‌ خۆمان ده‌چین بۆ لای!

وه‌زیر: گه‌وره‌م ئه‌وه‌ به‌ راسته‌.. تۆ به‌م ده‌سه‌لات و گه‌وره‌ییه‌وه‌ ده‌پۆیت بۆ لای
 كریكارێکی خشت بپن؟!.

پاشا: به‌لێ ئه‌پۆم، پێزو پله‌وپایه‌ به‌ جلوه‌رگو و پۆست نییه‌ به‌ لكو به‌ خواناسی و
 به‌نده‌یه‌یه‌ بۆ خوای په‌روه‌ردگار.. یه‌للا هه‌لسن با بچین بۆ لای..

وه‌زیر و گزیری خسته‌ داوای خۆی چون بۆ كه‌ناری ده‌ریا و هه‌ر كه‌ گه‌یشتنه‌ ئه‌وێ هه‌مو
 كریكاره‌كان به‌ پاكدن و هه‌ناسه‌بپكێ چون به‌ ده‌م پاشاوه‌ و سلاویان لی كرد و له‌ حه‌زیدا
 پیز بون..

پاشا چاوی گێڕا به‌ ناویاندا به‌لام كه‌سی نامۆی نه‌كه‌وته به‌رچاوا! بۆیه‌ وتی: كوا نه‌و كرێكاره‌ی تازه‌ هاتۆته‌ ناوتانه‌وه‌؟

كرێكاره‌كان سه‌رێكی خۆیانیان كردو پیاوه‌كه‌یان نه‌دی. وتیان: پاشا نازانین مه‌سه‌له‌ چیه‌؟ وتمان پاشا ته‌شریف دینیت هیچ خۆشحال نه‌بو بگره‌ ده‌م و چاوی تێك چوو.. ئه‌وه‌تا ئه‌ها له‌ بنی ئه‌و داره‌دا دانیشتوه‌..

پاشا ئاماژه‌ی كرد بۆ خه‌لكه‌كه‌ كه‌ نه‌جولێن.. كه‌سیش له‌گه‌لم نه‌یه‌ت من خۆم بۆ لای ده‌چم..

له‌ ئه‌سه‌په‌كه‌ی دابه‌زی و كه‌وته‌پێ به‌ره‌و لای پیاوچاكه‌كه‌ و هه‌ر كه‌ نزیکي بویه‌وه‌ و پێی زانی هه‌ستا و پای كردو پاشایش به‌ دوایدا پای كرد به‌لام هه‌رچی كردو كۆشا نه‌یتوانی بیگرێته‌وه‌ بۆیه‌ له‌ دواوه‌ به‌ ئه‌سپایی بانگی كردو پێی وت: مه‌پۆ پامه‌كه‌ پێم خۆشه‌ له‌گه‌لت دابنیشم و پێكه‌وه‌ قسه‌ بكه‌ین..

پیاوچاكه‌كه‌ كاتێك ئه‌و قسه‌ شیرینه‌ی له‌ پاشا بیست له‌ شوپینی خۆی وه‌ستا و پاشا لێی نزیک بویه‌وه‌ و سلاوی لێ كردو ئه‌ویش سلاوه‌كه‌ی وه‌لام دا به‌وه‌.. ده‌ستی كرده‌ ملی و تێر ماچی كردو به‌ یه‌كه‌وه‌ به‌ره‌و سیبهری داره‌كه‌ پۆیشتنو ده‌ستیان كرد به‌ گفتوگۆ..

پاشا: بۆ ئاردم به‌ دواتدا نه‌هاتی؟

پیاوچاك: ئاخ‌ر گه‌وره‌م من كه‌ی شایسته‌ی دیوه‌خانی ئێوه‌م من به‌نده‌یه‌کی خوای گه‌وره‌م و هیشتا روی دیوه‌خانی په‌روه‌ردگاریشم نییه‌..

پاشا: دلێ پرپوو.. ئاو به‌ چاوه‌كانیدا هاته‌ خواره‌وه‌..

پیاوچاك: گه‌وره‌م مه‌گری.. پاشایه‌تی کاریکی زۆر قورس و گرانه‌.. ئه‌گه‌ر مافی خۆی پێ نه‌ده‌یت خوا لێت ئه‌په‌نجیت و دواپۆژت خه‌شم و قینی په‌روه‌ردگاره‌..

پاشا: زۆر پاسته‌.. من زۆرم پێویسته‌ به‌م قسانه‌.. تكات لێ ئه‌كه‌م بۆم باس بکه‌ تۆ له‌ کرێکارو هه‌ژار ناچیت و من زۆر سه‌رناسم.. پێم بلێ تۆ کێی؟

پیاوچاك: من پاشای بیت المقدس بوم و جیگری موسا پیغه مبه‌ر (سه‌لامی خوای ئی بیّت).

هه‌ر كه‌ ئه‌وه‌ی وت پاشا په‌لاماری ده‌ستی داو ده‌سته‌كانی ماچ كردو چاوی پرپون له‌ ئاو وتی:

چاك كاری پاشایه‌تی له‌ خزمه‌ت‌كردنی به‌رنامه‌كه‌ی خواو ژیان له‌ خزمه‌ت موسا پیغه مبه‌ر كردم تا كۆچی دوا‌یی كرد (سه‌لامی خوای له‌ سه‌ر بیّت).

پاشا: ده‌ی پێم بڵێ گه‌وره‌م تۆ بۆچی وات به‌ سه‌ر هاتوه‌. خۆ لایان نه‌بردویت؟
پیاوچاك: پێكه‌نینی‌کی كردو وتی: خۆزگه‌ لایان بردمايه‌.. به‌لام من له‌ تاریكایی شه‌وداو له‌ ترسی خوای په‌روه‌ردگارو سزای سه‌ختی دۆزه‌خو گونا‌هه‌كانم.. پاشایه‌تم واز ئی هێناو پام كردو و لاتم به‌ جی هێشت تا بتوانم ئه‌و تۆزه‌ی ته‌مه‌نم ماوه‌ له‌ پێناو به‌ندایه‌تی و خواناسیدا به‌ سه‌ری به‌رم.

پاشا: بیرێ كرده‌وه‌ و وتی: هه‌رچی سه‌یر ئه‌كه‌م منیش ده‌بمه‌ هاو‌پێت و پێكه‌وه‌ با لی‌ره‌ش هه‌ل بێین..

دو نه‌سه‌پی هێناو سواری بون و به‌ جیگره‌كه‌ی وت تۆ له‌ جیی من پاشا به‌ تا ده‌گه‌رێمه‌وه‌ و ئه‌وه‌ی وتو بۆ دوا‌جار نه‌گه‌رانه‌وه‌ چون بۆ میسرو له‌وێ ماوه‌یه‌کی نۆز پێكه‌وه‌ خواناسیان ده‌كرد تا له‌ ئاكامدا له‌ ناوچه‌ی پۆمه‌یله‌ی میسر گیانی پاکیان به‌ خوای خۆیان سپارد.. سلاوی خوا بپێ‌یته‌ به‌ سه‌ر گیانی هه‌ردوکیاندا.

پەندو ئامۇزگار يەكەنى ئەم چىرۆكە

- ۱- ئەبى مۇزۇلە ھەر پلەۋپايەۋ كارىكدا ھەبۇ ھەۋلۇۋ بىدات ئىشۋ كار بىدات بەسەر چۈرۈدەۋرەكەيداۋ پايان بېيىنىت بۇ دۋاى خۇى بۇشايى دروست نەبىتۋ خىرا كەسىكى شىۋاۋ ھەبىت بخىرتە جىگاگەى.
- ئەۋەتا موسا (سەلامى خۋاى لى بىت) ھەۋار يەكەنى ۋا پەرۋەردە كىرەبۇ كە دۋاى خۇى زاناۋ خواناسىيان تىدا ھەلگەۋتۋ خەلىفەكەى لە خۋاتىرس ۋا زاناۋ بۇ.
- ۲- پەرۋەردەى ئەخلاقى ۋ ئىمانى زۇر ئەساسە لە ئامادە كىردى سەركىردايەتى خەلىقى بۇ دانانىان لە جىبى سەركىردە كۆچ كىردەكان، تەنھا كارى ئىدارى ۋ سىياسى مەرج نىۋە ئەمەش ھەندى لە لايەنى ئىسلامىيەكانى بىردە بە ھەلداۋ كۆمەللىك كەس بەرزكراۋنەتەۋە بۇ سەركىردايەتى كە نوپۇزى بە كۆمەلۋ پۇتۇى سۈننەت نازانن چىە !!
- ۳- دەبىت كەسانى سەركىردە زۇر لە خەلگى تىرپاۋەند بىن بە خواناسىۋ بەندايەتەۋە ۋ ئاسارى شەۋنۋىزۋ پۇتۇيان بە ئاشكرا پىۋە دىار بىت چۈنكە ئەۋان سەرمەشقن بۇ كەسانى خۋار خۇيان.
- ۴- ھەندى سەركىردە ھەبۇن پەنا بە خۋا لە ترسى گىيانى خۇى نەچۈە بۇ مزگەتۋ بەشدارى جىمەۋ جەمەتەى مۇسلىمانانى نەدەكرد... كاتىك لىيان دەپرسى بۇچى دىار نىت لە پىزى نوپۇزى كۆمەل.. دەيۈت مەن بەرپىرسمۇ لە خۇم ئەترىسم لە نوپۇزىكى بەيانىدا يەككىك بىكۇزىت !!
- بەلام ھەست بەۋە ناكات كە بەم كارەى پۇج ۋ گىيانى خۇى كۈشتۈۋە دەى سەلامەتى جەستەيەكى بى گىيان لە بەندايەتىۋ خواناسى چ سۈدىكى ھەيە.
- ۵- زۇر گىرنگە بۇ سەركىردەكان بە تايىبەتى، كە دابىنىشۋ بىر لە كىردەۋە خراپەكانىيان بىكەنەۋە ۋ ھەۋلۋ بىدەن نەيانكەن ۋ بىر لە كىردەۋە جۋانەكانىيان بىكەنەۋە ۋ لەۋە بىترىسن ۋەرنەگىرابىتۋ خۇيانى پىۋە گىف نەكەنەۋە ۋ ھەۋلۋ بىدەن زىاتىرى بىكەن.

۶- لە ھەموو جیھاندا تەنھا باوەڕ بە خوا و ھەلگرانی پەیامەکەی خوا ئەتوانن بە سووک سەیری پۆستی سەرکردایەتی بکەن و ھەر کاتی ک لایان بردن زۆر ئاساییە لە لایان و ھستریا نایانگرت یان لەو ھەش زیاتر خۆی لە بەرپرسیاریتی پائەکا!!

بە پێچەوانەی سەرکردەکانی ئەمڕۆ (بە ئیسلامیەکانیشەو)!! شەپیی لەسەر دەکەن و دەنگی بۆ دەکەن و کۆی دەکەن و ھەو ئەگەر لە کۆنگرەدا دەرئەچیتەو لەوانەی بە یەكجاری واز لە کارەکە بەیخی و بپواتەو مەلەو.

۷- سەرکردەیی خواناس (لە پلەوپایە و کورسی) خۆی لادەدات و پادەکات بە تاییەت ئەگەر بزانی ئەسانی وەک ئەو زۆرن یان لە ئەویش باشتر ھەن..

وێک پاشا بیرێ لەو ھەکردەو ھە ولات بێ پاشا دەمێنیتەو چونکە دەیزانی موسا پیغمبەر (سەلامی خۆی ئی بیت) دەیانێ تری وێک ئەوی گۆش کردبو بۆ سەرکردایەتی کردن و پاشایەتی.

۸- مەزۆفی موسلمان لە ھەرجێیە ک بیت ھەز دەکات بە ئارەقی ناوچەوانی خۆی پارە پەیدا بکات و ھەزێ بەو ھە نێە دەست لە کەس پان بکاتەو بە تەمای مەعاشی بەلاش بیت..

۹- نابیت پلەوپایە و پۆست و بکات لە مەزۆفی کە عیبی ئی بیت دەست بدات کارو کاسپی و ئیش و کارو بلی من کاتی خۆی سەرکردە بوم ئیستا چۆن کرێکاری ئەکەم!!..

۱۰- مەزۆفی خواناس و دلسۆز ھەول دەدات بە دزیەو بە پەنھانی لەگەل خوادا بیت و بەندایەتی بۆ بکات و دور بیت لە پیاو پوپامایی.. بەلام ئەگەر ناچار بو بزانی ئەو ھە قەیناکا چونکە لە مەسەلە سەرەشقیدا چاوی ئی دەکەن و ئەوانیش باش دەبن.

۱۱- نابیت ھیچ جۆرە کارو کاسپیە ک ببیتە رێگر لەبەر دەم کردنی نوێژەکان لە کات و شوینی خۆیاندا، ئەک وێک ھەندێ کەس لە فەرمانگەکە نوێژ دەلێت بواری نێە!!؟ یان لەوانە بەترسیت و بلێت پیم ئەزانو بە توندپەر و ئیتەر ھایی و ھتد، پریزەندەم دەکەن و دەمگرن!!

نه‌خێر به‌لكو ده‌بێت به‌رمان یان مه‌قه‌بايه‌کی خاوینی مه‌بێت و هه‌ر له‌وی نوێژه‌که‌ی
بکات ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾.

۱۲- نوری باوه‌ر ناشارێته‌وه‌ خاوه‌ن په‌يامی پاسته‌قینه‌ هه‌ز ده‌کات خه‌لکی په‌يامه
دروسته‌که‌ی ببینو بزانن چ گه‌وه‌ریکی پێیه‌.. به‌لێ له‌وانه‌یه‌ له‌ زه‌مه‌نێکدا پێویست
بکات به‌ نه‌ینی کاره‌کانی به‌یانیته‌وه‌.. به‌لام هه‌رگیز نابێت تا سه‌ر به‌ شاراوه‌یی
به‌یانیته‌وه‌..

نابینی پاشای هه‌لاتومان باسی هیچی نه‌کردو خۆی به‌ کاریگه‌ریکی بێ کسه‌ی هه‌ژار
دایه‌ قه‌له‌م به‌لام دوا‌ی که‌ مه‌سه‌له‌ی نوێژو خواناسیه‌که‌ی ده‌رکه‌وت پاشان بۆ پاشای
باس کرد که‌ حیکمه‌ت چیه‌ له‌ دورکه‌وتنه‌وه‌ی له‌ کورسی و خۆ به‌ دورگرتن لێ..

۱۳- په‌کیک له‌ سووده‌کانی پیشکه‌ش کردن و نمایش کردنی بۆچون و بیروباوه‌ره
دروسته‌که‌ت نه‌وه‌یه‌ ده‌چێته‌ دلی خه‌لکیه‌وه‌ و نه‌وانیش هه‌مان قه‌ناعه‌تی تۆیان بۆ دروست
ده‌بێت و تۆ به‌ تاکی ناهێلنه‌وه‌ و ده‌ورت قه‌ره‌بالغ ده‌که‌ن..

نابینی ئه‌و پیاوچاکه‌ به‌و نوێژه‌ی له‌ کاتی خۆیدا کردی سه‌رنجی ده‌ورو به‌ری بۆ لای
بیروباوه‌ره‌که‌ی خۆی پاکێشاو پاشایه‌کی خسته‌ سه‌ری.

۱۴- موقوفه‌ تا بۆی بکریت له‌ ژياندا هیچ هه‌نگاوی به‌ تاکړه‌وی و بێ مشاوه‌ره‌ی خه‌لکی
زیره‌ک و زانا ژيان نه‌باته‌ سه‌ر، چونکه‌ شه‌یتان له‌ په‌که‌سه‌وه‌ نزیکتره‌ تا دو‌که‌س..
نابینی پاشامان چۆن پازی بو‌که‌ که‌ سێکی له‌ گه‌لدا بێت هه‌مان تێپوانین و بۆچونی
هه‌بێت و له‌ ژياندا هاوکارو پارێزه‌ری بێت..

القصة الرابع عشرة

لقطة من الجهاد

عن عبدالله بن مسعود (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((عجب ربنا -تبارك وتعالى- من رجل غزا في سبيل الله فانهزم -يعني أصحابه- فعلم ما عليه، فرجع حتى أهرق دمه، فيقول الله -عز وجل- لملائكته:

(انظروا إلى عبدي رجع رغبةً فيما عندي، وشفقةً مما عندي حتى أهرق دمه).^۱

واته: عبدالله ی کوپی مه‌سعود (خوای لی پازی بیست) له پیتغه مبه‌ری خواوه (ﷺ)

ده‌گێڕێته‌وه که فه‌رمویه‌تی:

خوای (ته‌باره‌كو ته‌عالا) ژۆر سه‌رسام بوم به‌ كه‌سيك كه‌ له‌ پیناوی خوادا جه‌نگی ده‌کرد...

له‌ گه‌رمه‌ی جه‌نگه‌كه‌دا هاوپیكانی توانای به‌ره‌نگاریبونه‌وه‌یان نه‌ماو پایانکردو سه‌نگه‌ریان چۆل کردو نه‌ویش له‌ گه‌لیان هه‌لات... به‌لام له‌ نیوه‌ی پێگه‌دا بۆی ده‌ركه‌وت كه‌ پێویست بو به‌رامبه‌ر دوژمنانی خوا پاره‌ستاو بوايه...

بۆیه‌ بپاری دا بگه‌ڕێته‌وه‌ ناوچه‌رگه‌ی شه‌په‌كه‌و جه‌نگا له‌ گه‌لیان تا له‌ ئاكامدا خوینی پڑا (واته‌ شه‌هید بو).

خوای (عز وجل)یش پو ده‌كاته‌ فریشته‌كانی و پێیان ده‌فه‌رمویت: وهرن بپوانن بۆ ئه‌م به‌نده‌یه‌م چۆن دواي ئه‌وه‌ی له‌ جه‌نگه‌كه‌ پاشاكشهی كردبو گه‌پایه‌وه‌ ناو جه‌نگه‌كه‌و له‌ به‌ر ئه‌و پاداشته‌ی منو له‌ ترسی ئه‌و سزایه‌ی من ده‌ستی كرده‌وه‌ به‌ جه‌نگ تا خوینی پڑا!...

۱ حسن، رواه أبو داود، سه‌یری (صحیح الجامع) بکه (۲۹۸۱)، له‌ کتێبی (صحیح قصص الرسول)

چیرۆکی چواردیه‌م

له‌قتیه‌ك له‌ جیهاد

وا گهرمه‌ی شه‌ره‌و سوپای باوه‌ر پێژه‌یان زۆر كه‌مه‌و تفاقى ته‌واویشیان پێ نیه‌.
له‌ به‌رامبه‌ر سوپای بێباوه‌ران هێزیكى درنده‌و بێ شمارن و جۆره‌ها چه‌كیان له‌گه‌ڵ
خۆیان هێناوه‌..

بۆیه‌ له‌ سه‌ره‌تاوه‌ سوپای كوفر ته‌نگیان هه‌لچنی به‌ موجاهیده‌كان و خه‌ريك بو
جه‌نگه‌كه‌ یه‌كلايی بكه‌نه‌وه‌..

جه‌نگاوه‌رانى بیروباوه‌ر زۆر نه‌به‌ردانه‌ شه‌ریان ئه‌كر به‌لام زۆر نا‌په‌ه‌ت بون و ته‌نگیان
پێ هه‌لچنراو ناچار زۆریکیان پایان كردو سه‌نگه‌ره‌كانیان چۆڵ كرد...

له‌م كاته‌دا یه‌كێك له‌ موجاهیده‌كان بیرى له‌ ترسناكى و گه‌وره‌ی گوناھى هه‌لھاتن و
سه‌نگه‌ر چۆڵ كردن كرده‌وه‌.. له‌ جێى خۆی وه‌ستاو هاواری كرد:

حه‌یفم بۆ سوپای ئیسلام.. كه‌ ئێمه‌ جه‌نگاوه‌ره‌كانینى.. ئێمه‌ی ترسنۆك..

وه‌رن.. مه‌پۆن.. پامه‌كه‌ن.. ئه‌وه‌ی له‌ لای خودایه‌ زۆر باشترو چاكتره‌ له‌ وه‌ی له‌م
دنیايه‌.. وه‌رن به‌هه‌شت بانگمان ده‌كات..

بۆچی پام ده‌كه‌ین.. ئه‌گه‌ر له‌ مردن ده‌ترسین.. خۆ هه‌موتان ده‌زانن كاتى مردن دیارى
كراوه‌و پاش و پێش ناكات..

ده‌ی برايانى جه‌نگاوه‌رم وه‌رنه‌وه‌.. با برۆینه‌وه‌ ناو گهرمه‌ی شه‌په‌كه‌و پیزه‌كانى
سوپای بێباوه‌ران تێك بده‌ین..

له‌ بیرتان چوه‌ خواى گه‌وره‌ له‌ قورئاندا ده‌فه‌رموێت: هه‌ر كه‌سێك پشت بكاته‌
دوژمنان و له‌ جه‌نگ هه‌لبێت غه‌زه‌بو له‌عه‌نتى خواى دێته‌ سه‌رو سزای سه‌خت چاوه‌پوانى
ده‌كات؟! ده‌ی وه‌رنه‌وه‌...

به‌ دایك و باوكمه‌وه‌ به‌ قوربانتان بم، ئێوه‌ پێشمه‌رگه‌كانى به‌درو ئوحدون، خه‌متان
چیه‌؟ ئیستا فریشته‌كان له‌ باتى ئێوه‌ ده‌جه‌نگن با برۆین بۆ هاوكارییان..

توانی کۆمه‌لێکی باش به‌ره‌و ناوچه‌رگه‌ی جه‌نگه‌که‌ به‌رێته‌وه‌و جه‌نگێکی مه‌ردانه‌یان کردو داستانیکی نه‌به‌ردانه‌یان تۆمار کرد..

وه‌ك زه‌رده‌واله‌ ئالان له‌ سوپای بی‌باوه‌پان و بی‌باوه‌پانیان به‌ جارێ شپ‌رز کرد..
له‌ ناو جه‌نگه‌که‌وه‌ هاواری ده‌کرد: نه‌که‌ن له‌ زۆری دوژمنان بترسن.. سه‌رکه‌وتن به‌ ده‌ستی خوایه‌و به‌ که‌م و زۆری نییه‌.. پاشان ئه‌م ئایه‌ته‌ی ده‌خویند: ﴿كَم مِّنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةٌ كَثِيرَةً بِإِذْنِ﴾..

ئه‌وه‌نده‌ سنگی ده‌ناو ده‌چوه‌ پێشه‌وه‌.. تا سه‌ره‌نجام شه‌هیدیان کردو خوینی ئالیان پ‌ژانده‌ سه‌ر زه‌ویه‌که‌..

وێنه‌ی ئه‌م موجاهیده‌ گیان له‌ سه‌ر ده‌ستانه‌یه‌.. که‌ له‌ هه‌مو سه‌رده‌می‌کدا خوای عز و جل شانازیان پێوه‌ ده‌کات..

ئه‌مانه‌و وێنه‌ی ئه‌مانه‌ن سه‌روه‌ری ئه‌م ئیسلامه‌ ئه‌پارێزن و سه‌رو مائی باوه‌پداران به‌ دور ده‌گرن له‌ چه‌پاوکردن له‌ لایه‌ن سوپای بی‌باوه‌پانه‌وه‌..

بۆیه‌ ئه‌م موجاهیده‌ گیان له‌ سه‌ر ده‌سته‌ی که‌ گه‌ڕایه‌وه‌ ناو جه‌نگه‌که‌و شه‌هید بو..
خوای (عز و جل) له‌ ناو هه‌مو فریشته‌کاندا شانازیان پێوه‌ ده‌کات و پێیان ده‌فه‌رموێت:
ئه‌ی فریشته‌کانم وه‌رن با دیمه‌نی ئه‌و موجاهیده‌تان پێ نیشان بده‌م که‌ له‌ سه‌ره‌تاوه‌ پ‌ای کردو له‌ جه‌نگه‌که‌ هه‌لات به‌لام دوا‌ی بیری کرده‌وه‌ په‌شیمان بویه‌وه‌ واته‌وه‌ ناو جه‌نگه‌که‌و سه‌ره‌نجام خوینی پ‌ژاو کوژرا..

ئه‌زانن له‌ پێناوی چیدا ئه‌مه‌ی کرد؟ له‌ پێناوی ئه‌و به‌هه‌شت و پاداشته‌ گه‌وره‌یه‌ی من ئاماده‌م کردوه‌ بۆ ئه‌و که‌ سانه‌ی گیانی خو‌یان ده‌که‌نه‌ قوریانی بیروباوه‌پی ئیسلامه‌تی.
هه‌روه‌ها له‌ ترسی دۆزه‌خ و ئه‌و سزا سه‌ختانه‌ی من ئاماده‌م کردوه‌ بۆ ئه‌و که‌ سانه‌ی که‌ له‌ جه‌نگ هه‌ڵدێن و پشت له‌ دوژمن هه‌ڵ ده‌که‌ن و ده‌بنه‌ هۆی شکستی سوپای باوه‌پ..

په ندو نامۆزگاریه کانی ئەم چیرۆکه

- ۱- به فرموده كه دا دیاره كه خوای گه و ده و په روه ردگار سه رسامی خۆی پاده گه یه نیت و خوشحال ده بیت کاتیك موسلمانیک کاریک خیرو چاکه نه نجام ده دات..
 نه بی چه ندی سه رسام بی له گه نجیکی موسلمان كه میمۆری موبایله کی پرپه تی له قورئان و به دهنگی زۆرێك قورئان خوینه کان، له م سه رده مه دور له خواییه دا (ه) فره به کۆمه ل له مزگوت نوێزه کانیان ده خوینن، یان سه یری کچان ناکن و سه ر کۆلانه کان ناگرن لییان..
- ۲- به خشیینی گیان له پیناوی خوای گه و ده دا گه ورتترین کرده وه ی چاکه یه و له و کارانه یه كه خوای گه و ده سه رسامی خۆی ده رده بریت به رامبه ری.
- ۳- پاشه کشه کردن و ساردبونه وه و پاکردن له کاری جیهاد یان بانگه وازدا شتیکی ئاساییه و پوده دات و له ناو هاوه لانیشتا پوی داوه به لام مه رج ئه وه یه له ناو کاره که دا بیر بکاته وه و بگه ڕێته وه سه نگه ری کارو خه باتی خواناسی و گیان فیدایی و بانگه واز.
- ۴- خوای گه و ده زۆر سه رسام ده بیت له و که سانه ی له کاتی ئه زمه ی کادیرو ئه ندامی کاراو سه ربازی گیان له سه ر ده ستدا. که سانیک هه لکه ون و نه هیلن گۆپه پانه که چۆل بیت و سه رکه وتن ببیت به شی ناچه زانی ئیسلام و شوینکه وتوانی قورئان به سه رکزی و لاوازی به مینه وه
- ۵- شتیکی زۆر جوان و سه رکه وتوه له بواری په روه رده دا نه گه ر کاریک چاکه ت به که سیکه وه بینی له لای په فیق و براده ره کانت یان له لای دراوسی و خزمه کان باسی بکه و شانازی پتوه بکه و بلی ئه ها من قوباتی ئاوام هه یه، شیرم په و ره ده کردوه شیر..
- ۶- نابیت مرقفی په روه رده کار ته نها به پاداشت به کار به یتیت له هاندان و کارکردن به خه لکی به لکو له گه ل به کاره یتانی پاداشتدا ده بیت به هه مان شیوه سزایشی هه بیت بۆ زیاتر ترساندنیان و لانه دانیان له کاری چاکه و خیرو پیاوه تی..

القصة الخامسة عشرة

السيدة الماشطة

عن ابن عباس (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((لما كانت الليلة التي أسري بي فيها، وجدت رائحة طيبة، فقلت: ما هذه الرائحة الطيبة يا جبريل؟ قال: هذه رائحة ماشطة بنت فرعون وأولادها.

قلت: ما شأنها؟

قال: بينما هي تمشط بنت فرعون، إذ سقط المشط من يدها، فقالت: بسم الله، قالت بنت فرعون: أبي؟ فقالت: لا، ولكن ربي، وربك ورب أبوك الله.

قالت: وإن لك رباً غير أبي؟ قالت: نعم، قالت: فأعلمه بذلك؟ قالت: نعم، فأعلمته.

فدعا بها فقال: يا فلانة ألك ربٌ غيري؟ قالت: نعم، ربي وربك الله الذي.

فأمر ببقرة من نحاس فأحيمت، ثم أخذ أولادها يلقون فيها واحداً واحداً.

فقالت: إن لي إليك حاجة، قال: وما هي؟

قالت: أحب أن تجمع عظامي وعظام ولدي في ثوب واحد فتدفننا جميعاً، قال: وذلك لك

علينا.

فلم يزل أولادها يلقون في البقرة حتى انتهى إلى ابن لها رضيع، فكانها تقاعست من أجله.

فقال لها: يا أماه اقتحمي، فإن عذاب الدنيا أهون من عذاب الآخرة)).^۱

واته: عه‌بدووللای کۆپی عه‌باس (خوای لێ پارێ بێت) ده‌لێت: پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ)

فه‌رمویه‌تی: ئه‌و شه‌وه‌ی شه‌وه‌یه‌ویم پێکراو بۆ ئاسمان له‌وێ بۆنێکی زۆر خوشم هه‌ست

پێکرد، وتم: ئه‌ی جوهره‌ئێل ئه‌م بۆنه‌ خوشه‌ چیه‌؟

جبریل: ئه‌مه‌ بۆنی ئه‌و ئافره‌ته‌ و منداڵه‌کانیه‌تی ئارایشتکه‌ری کچی فیره‌وه‌ن بوه‌.

پێغه‌مبه‌ر ده‌فه‌رموێت: وتم: مه‌سه‌له‌ی ئه‌و ئافره‌ته‌ چۆن بوه‌؟

۱ حديث حسن رواه احمد في المسند (۳/۳۰۹) والبيهقي في (دلائل النبوة (۲/۱۲۱)، وقال ابن كثير في

(التفسير) (۳/۲۶)، إسناده لا بأس ولم يخرجوه

جبریل وتی: له کاتیڤدا که قزى کچه‌که‌ی فیرعه‌ونى دائه‌هینا شانه‌که‌ی له ده‌ست که‌وته خواره‌وه‌وتی: به ناوی خواوه، کچه‌که‌ی فیرعه‌ون وتی: مه‌به‌ستت باوکمه؟
وتی: نه‌خێر، خۆی من و خۆی تۆو خۆی باوکیشته ناوی (الله)یه.
ئه‌ویش وتی: بۆ بیجگه له باوکم که‌سیکی تر به‌خوا ده‌زانى؟
وتی: به‌لێ.. وتی: ئاخ‌ر پێی ده‌لێم.. وتی: هه‌ر پێی بلێ و ئاگاداری بکه، ئه‌ویش چو ئاگاداری کرد.

فیرعه‌ونیش بانگی کردو پێی وت: ئایا جگه له من که‌سیکی تر به‌خۆت ده‌زانى؟
وتی: به‌لێ، خۆی من و خۆی تۆیش (الله)یه..
فیرعه‌ون فه‌رمانى ده‌رکرد مه‌نجه‌لێکی مسی گه‌وره‌یان هینا و تاویان داو گه‌رمیان کردو پاشان به‌هه‌رچاویه‌وه منداله‌کانیان هینا و یه‌ك یه‌ك خستیان ه ناو ئاوه‌کۆل به‌کۆله‌که‌وه..
ئافه‌ره‌ته‌که‌ وتی: یه‌ك داواکاریم لێتان هه‌یه؟ فیرعه‌ون وتی: چیه؟
وتی: من و منداله‌کانم پێکه‌وه کفن بکه‌ن و له یه‌ك گۆریشدا به‌ماننێژن..
وتی: باشه ئه‌وه‌ت بۆ ده‌که‌ین.

به‌رده‌وام منداله‌کانیان ده‌خسته ناو ئاوه‌ گه‌رمه‌که‌وه تا سه‌ره‌ گه‌یشته منداله ساواکه‌ی باوه‌شی و ئه‌ویش دلی نه‌هات.. له‌وکاته‌دا منداله‌که‌ وتی به‌دایکی:
دایه‌ گیان.. خۆت هه‌لده ناو ئاوه‌که‌ چونکه‌ سزای دنیا زۆر سوکه له‌ چاوسزای پۆزی دوااییدا.

چیرۆکی پانزیهه خانمهکهی ئارایشگاه

کچی فیرعهون به فیزیکهوه هاواری کرد: کوا قژدامینه ره کهم؟ .. خیرا بۆم بانگ بکهن..
قۆر به په له م.. ئاههنگم به دهستهوهیه بانگ کراوم.

خزمه تکار: قوربان خانمی خۆم له سه رخۆ به .. ئیستا ده نیترم به دوایداو دیتتهوه
خزمه تت.. نهوه پۆیشتتهوه شیر بدات به منداله ساواکهی.

کچی فیرعهون: به گه ورهیی باوکم قه سه م ئه م جاره داوای ئه و ژنه بکه م و لیره نه بیئت
ئه و کچه ساواهی ئه ده م به ده می سه گه وه .. تیگه یشتن؟ لاجن، ون بن له بهر چاوم..
پاش که میك چاوه پوانی خانمی ئارایشته کهر دیتته ژوره وه و ده لیت: گه وره م سلّو..
ده بیئت ببوری که میك دواکه وتم..

کچی فیرعهون: نا سلّو.. تق نازانی من بانگه یشت کراوم بۆ ئاههنگی کچی پاشای
شاری (ئیری) و قۆر به په له م..

خانم: قوربان.. خانمی گه وره م.. نه مزانی ئاههنگت به دهستهوهیه ئه گینا زوتر ده هاتم.
شانه و شته کانی نزیک کرده وه و قژه درێژه خاوه کهی داده هیئاو به دهسته کهی تری
گولای لی ده دا.. له م کاته دا شانه کهی له ده ست کهوته خواره وه.

دهستی بۆ برد هه لی بگریته وه و وتی: (بسم الله) به ناوی خوای گه وره..
کچی فیرعهون: مه به ستنت ناوی باوکم بو؟ سه رسام بو چونکه باوکی به (الله) ناوی
ده رنه کردبو.

خانم: (قۆر به باوه پریکی پته وو جه رگیکی قایم و چاونه ترسیه وه و به بی شله ژانو
تیگچون و ترسان وه لامی دایه وه) و وتی: نه خیر، به لکو باوکی تۆی.. گه وره م.. باوکی
تۆش مرۆفیکه وه ک هه مو مرۆفه کانی تر، به لکو خوای من و تۆو باوکیشت (الله) به !

کچی فیرعهون چاوی په رپه ته وقی سه ری و تا دهستی بگریت شانه کهی فری داو که فی
ئه چه قاند و وتی: ده ستنت لابه .. نامه یی کافرکی وه ک تق له مرۆ به دوا قژم دابه یئیت!

خانمی ئارایشته‌کار: گه‌وره‌م بیروباوه‌ر شتی‌که‌ له‌ ناو دلدایه‌ و هیچ زیانی‌ک له‌ باوکت و ده‌سته‌لاته‌که‌ی نادات.. خۆ من جگه‌ له‌ بچوکی کردنتان و خزمه‌تکردنتان هیچ زیانی‌کم نه‌بوه‌ بۆتان..

کچی فیرعه‌ون: ده‌م درێژی.. تۆ به‌نده‌ی باوکه‌می و به‌نده‌ش ئاساییه‌ خزمه‌تی خوای خۆی بکات..

کچی فیرعه‌ون: به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه‌ی تۆ له‌مه‌وبه‌ر له‌ خزمه‌تماندا بویت و زه‌مه‌نی‌ک پێکه‌وه‌ ژیا‌نمان به‌سه‌ر بردوه‌.. من ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ ده‌پۆشم و باسی ناکه‌م بۆ باوکه‌م.. به‌لام تۆش په‌شیمان به‌ره‌وه‌ و ته‌وبه‌ بکه‌..

خانم: په‌شیمان بونه‌وه‌ له‌ چی؟ ته‌وبه‌کردن له‌ چی؟ بۆ من چ تاوانی‌کم کردوه‌، بۆ ناسینی خوای په‌روه‌ردگار تاوانه‌؟

کچی فیرعه‌ون: به‌لێ به‌لێ تاوانه‌ و سزاکه‌شی کوشتنه‌ کوشتن..

خانم: مردن له‌ پێناوی خوادا گه‌وره‌ترین خه‌لاته‌ بۆ باوه‌رداران.. بۆ داده‌که‌م تۆ وا ده‌زانی من له‌ مردن ده‌ترسم؟! نا وانیه‌.. تۆ زۆر بێ ئاگای له‌ شیرینی و چێژی باوه‌ر..

کچی فیرعه‌ون: قسه‌کردن.. شیرینی و چێژ! سوپاسی من بکه‌ که‌ بۆی ناگێڕمه‌وه‌..

خانم: هه‌رگیز سوپاست ناکه‌م.. بێ منه‌تیش به‌ و بۆی بگێڕه‌وه‌ زۆر ئاساییه‌..

کچی فیرعه‌ون: (هه‌ستا و چو به‌ره‌و کۆشکی باوکی) و له‌وێ پوخسه‌تی وه‌رگرت و چوه‌ ژوره‌وه‌.. وتی: سلۆ له‌ باوکی گه‌وره‌مان.. خوای گه‌لی میسر..

فیرعه‌ون: سلۆ له‌ کچی نازدارم.. ئه‌وه‌ خێره‌ هاتوی بۆ لامان.. ماوه‌یه‌کی زۆره‌ سه‌ردانت نه‌کردوین.. دیاره‌ شتی‌ک له‌ ئارادا هه‌یه‌.

کچی فیرعه‌ون: شتی‌کی وا نیه‌ خاوه‌ن شکۆ.. به‌لام حه‌زم کرد ئه‌وه‌ت پێی بلێم که‌ ئارایشته‌که‌ره‌که‌م باوه‌رپی به‌ تاقانه‌ خواجه‌ک هه‌یناوه‌ که‌ نادیاره‌ و باوه‌رپی به‌ خواجه‌تی تۆ نه‌ماوه‌..

فیرعه‌ون: بۆ جگه‌ له‌ من له‌م که‌ونه‌دا خواجه‌کی تر هه‌یه‌؟

وه‌زیره‌كان: بێگومان نه‌خێر گه‌وره‌و سه‌ردارمان ته‌نها خۆتی..

فیرعه‌ون: ده‌ی كه‌واته: ئه‌و ئافره‌ته‌م بۆ به‌یخن بزانم بۆچی بێباوه‌پ بوه له (سبیل الرشاد) لایداوه..

ده‌رگه‌وان: گه‌وره‌م ئافره‌ته‌كه‌مان هێناوه، له‌به‌ر ده‌رگایه..

فیرعه‌ون: بۆم بێننه ژوره‌وه.. (ئافره‌ته‌ بپوادره‌كه‌ دێننه ژوره‌وه كه‌ شوینه‌واری نازاردان و نه‌شكه‌نجه‌ی پێوه دیار بو.

خانم: سلّو له‌ پاشای شكۆداركامان..

فیرعه‌ون: نا سلّو.. راسته‌ ده‌لێن من به‌ خوای خۆت نازانی و خوایه‌کی ترت کردوه به‌ خوای خۆت؟

خانم: نه‌خێر گه‌وره‌م شتی وام نه‌کردوه.. من ته‌نها زاتیک به‌ خوا ده‌زانم كه‌ ئه‌م ئاسمان و زه‌وییه‌ی دروست کردوه.. خوای من و خوای تۆش هه‌ر (الله) یه‌ (الله).

فیرعه‌ون: قسه‌کردن له‌گه‌ڵ تۆدا سودی نیه.. بپۆن مه‌نجه‌لێکه‌ی گه‌وره‌ی مس تاو بده‌ن و خۆی و هه‌مو منداله‌کانی تیا بکولێنن تا ببیته‌ په‌ندی زه‌مانه...

خانم: گه‌وره‌م خۆم بکوژن به‌لام منداله‌کانم چ تاوانیکیان هه‌یه؟ بۆ ده‌یانکوژی؟

فیرعه‌ون: مندالێک له‌ تۆ بیت هه‌ر وه‌ك تۆ کافرو بێباوه‌پو سه‌رکه‌ش ده‌رده‌چن.. ئه‌مه‌ جوانه‌ له‌ ناو کۆشکێکی خۆمدا بێباوه‌پی سه‌ر هه‌لبدا! ئه‌و سه‌ره‌ ئه‌بێم..

مه‌نجه‌له‌ ئاوه‌ کوله‌كه‌ ناماده‌ کراو یه‌ك یه‌ك ئه‌و منداله‌ بۆ گوناھو مه‌زڵومانه‌ هه‌ڵ ده‌درانه‌ ناو ئاوه‌ گه‌رمه‌كه‌ و ئیسقان و گۆشتیان له‌ یه‌ك جیاده‌بویه‌وه..

ژنه‌كه‌ به‌ باوه‌پێکی پۆلایینه‌وه‌ سه‌یری ئه‌و دیمه‌نه‌ پڕ له‌ تراژیدیایه‌ی ده‌کردو هه‌ناسه‌ی بۆ هه‌لده‌کیشان و به‌ ده‌م خۆیه‌وه‌ ده‌یوت: ئه‌م بونه‌وه‌ره‌ ته‌نها یه‌ك خوا به‌پێوه‌ی ده‌بات و باوه‌پم به‌و خوایه‌ هێناوه‌و.. قه‌یناکات منداله‌ چاوگه‌شه‌کانم با له‌ پێناوی خوادا گۆشت و ئیسقانمان له‌ یه‌ك جیاکه‌نه‌وه‌ خۆ له‌ به‌هه‌شتی خوا جارێکی تر به‌ یه‌كتر شاد ده‌بینه‌وه..

پاشا: ها ژنه‌كه‌ ئیستایش باوه‌پ بێنیه‌وه‌ پێم.. عه‌فوت ده‌که‌م..

خانم: پێویستم بە عەفوی تۆ نیە.. من تەنھا موحتاجی عەفوی پەرورەدگارم بەلام یەك داوام لێت هەیە.. ئەگەر بۆم بکەیت مەمنونم.

فیرەون: چیە؟ بیلێ؟

خانم: من و منداڵەکانم لە یەك کفندا کۆبکەنەووە و لە یەك گۆریشدا بماننێژن باشە.. فیرەون: پێکەنینیکی کردو وتی: لەم داواکاریە.. چ جەرگی قایمە وامزانی داوی ئەوهم لێ دەکات لێی خۆش بێم.. باشە ئەوەت بۆ دەکەین، ئادەیی بیخەنە ناو ئاوەکەو.. ئای کە دیمەنیکێ خۆشە وەزیرەکان...

دایکە کە زۆر بەزەیی بە منداڵە بچوکەکەیی باوەشیدا هاتەووە و دڵی نەها بیخاتە ناو ئاوە گەرمەکەو.. کەمێ وەستا.. جەندرمەکان لێی گەپان و وایان زانی لە ترساندا پەشیمان دەبێتەو.

بەلام بە ئیرادەی پەرورەدگاری بە توانا منداڵە کە هاتە قسە و پوی کردە دایکی و پێی وت:

دایە گیان.. خۆت هەلبەدە ناویەو.. مەترسە.. سزاو ئازاری دنیا زۆر ئاسانتر و سوکترە لە سزای سەختی پۆژی قیامەت.

خانم: وەئێ بە ساقەت بێم. ئەو چۆن هاتیتە قسە؟ پاک و بێگەردی بۆ ئەو خواپەیی تۆی بێ زمانی هێنایە گۆ..

ئەمەئێ وت و خۆی هەوادایە ناو ئاوە گەرمەکەو و چوێ پێزی ئافرەتانی شەهیدانی پێگەیی خودا..

پەندو نامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە:

۱- ئەگەر شىتتىكى خۇش و سەرسورپىنەرت بىنى لە گەشتەكانتدا، ئەگەر زانىت باسكردنى پىپەتى لە پەندو نامۇزگارى بۇ ھاوپىۋەكەس و كارو قوتابىانت، بۇيان باس بىكە و با لوتكەى دانىشتنەكە پىپەت لە شتى نوئى و لە دەستى تۇدا بىت.

۲- مۇۋى مۇسلمان دەبىت پىرسىار بىكات لە و شتەنى دەكەۋىتە بەرچاۋى و ئىتر با ئەو كەسەش ئەو نىزمىر بىت.

۳- دروستە كارو كاسپى و تەعامول لەگەل كافر و بىباۋەپانداۋ بازىرگانى كىردن و ئىش كىردن بۇيان و لە بەرامبەردا پۇژانە يان مانگانەيان لى ۋەربىگىرىت لە كاتىكدا كە ئاشكرايە پارەكانىيان حەرامى تىكەلە.

نابىنى ئەو ژنە خواناسە بىرۋادارە بۇژۋى ژيانى لە خىزمەتكىردنى كچانى فىرەۋندا مۇگەر دەكات.

۴- بەلام نابىت ئەو تىكەلى و كارىۋكردن و بازىرگانىيە لەگەلئاندا ۋا لە مۇۋە بىكات لە بىرۋادەرۋ ئىسلامەتى تەنازول بىكات و لەبەر ئەۋەى تىكە نانەكەى نەبىت و لە و كارە دەرى نەكەن.

نابىنى ئەو خانمە كە دىارە چەند ھەتىۋىكى ھەبو بۇ بۇژۋى ژيانىيان پەناى بىردۋە بەر داهىنانى قىزى كچەكانى فىرەۋن بەلام نە لە ترسى نان بىرپىن و نە لە ترسى مردن باۋەرەكەى نەشاردەۋە و ئازايانە ئىعلامى باۋەردارى خۇى كىرد.

۵- ئەگەر ئەو خانمە مۇۋىكى ترستۇك بوايە يان لە و كەسانە بوايە كە دەلئىن جارىۋەختى پوبەپوبونەۋە نەھاتۋە و كاتى ماۋە!! بە كچى فىرەۋنى دەۋت: توخوا دەرم مەكە! ئەۋە قەسەك بو لە دەمم دەرچو!. جگە لە باۋكى ئازىزتان كەى خۋاى تر ھەيە!!

بەلام نا، بەلكو فەرمۋى: خۋاى من و خۋاى تۆۋ خۋاى باۋكىشت (اللە)يە!.

٦- ده‌بێ مرقفی موسلمان له‌وه دلتیا بیت که دوژمنانی تا بلتی دلپه‌ق و بێ ئاین و بێ ویزدان و هه‌ر که بۆیان ده‌رکه‌وت تۆ نیتی له‌ پزیزان و له‌گه‌لیان نیت ئاو و پۆنت بۆ نه‌قرچین و گوشت و ئیسقانت له‌ یه‌ك جیا ده‌که‌نه‌وه..

به‌لام باوه‌ر زۆر له‌وه شیرینتر و مه‌زنتره‌ که دوژمنان بیان‌ه‌وێت هه‌لگرانی قورئانی پێ پشت سارد بکه‌نه‌وه..

٧- دوژمنانی ئیسلام زۆر دلپه‌قن و زۆر سته‌مکار و نادادپه‌روه‌رن و ئاماده‌ن له‌ پێناو کورسیه‌که‌ی خۆیاندا تاوانبار و بیتاوان، ته‌پو و شک پێکه‌وه بسوتین.

ئه‌ی نابینی فیرعه‌ون ده‌بوايه سزاو ئه‌شکه‌نجه‌ی ژنه‌که‌ی بدایه که چی بنه‌مایه‌کی په‌وشتی نه‌بو که نه‌یه‌لێ مناله‌ بێ تاوانه‌ بچوکه‌کانی ئه‌و ژنه‌ بکوژیت..

به‌لام له‌ ئیسلامی پێ له‌ داددا که‌س تاوانی که‌سی تر هه‌لناگیریت و: ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾.

٨- زالم و سته‌مکاران له‌وانه‌یه‌ له‌به‌ر چاوبه‌ستنی خه‌لکی هه‌ندێ چاکه‌ی بچوک و بێ نه‌همیه‌ت له‌گه‌ل بانگخوازان و هه‌لگرانی بانگی قورئاندا بکه‌ن و له‌ناو خه‌لکیشدا خۆیان پێوه‌ هه‌ل بنین.

به‌لام ئه‌وه ئه‌شارنه‌وه‌ که ژنیکی بێ تاوان که تا دوینێ خزمه‌تی ئه‌وانی کردوه له‌گه‌ل منداڵه‌ ساواکانیدا له‌ناو ئاوی کول به‌ کولدا بکوژین..

نابینی فیرعه‌ون ئه‌و ژنه‌ و منداڵه‌کانی زۆر بێ به‌زه‌بیانه‌ له‌ناو برد که چی له‌ولاوه‌ پێی ده‌لێ تۆ چی ده‌لێی وا ده‌که‌ین له‌ کاتی ناشتندا!!!

٩- هه‌لگرانی قورئان چونکه به‌ پاستی و دلسۆزانه‌ خایان خۆش ده‌وی و له‌ پێناوی بانگه‌وازی هه‌قدا ئاماده‌ن خۆیان و مال و منداڵیان دا‌بنین..

خوایش به‌وه پاداشتیان ده‌داته‌وه‌ که ئه‌گه‌ر سستی‌ه‌ک یان ساردبونه‌وه‌یه‌کیان به‌سه‌ردا هات یه‌کسه‌ر له‌ پێگه‌ی موعجیزه‌یه‌که‌وه‌ گه‌رم و گورپیان ده‌کاته‌وه‌ و ناهێلێت پێیان بخلیسکێت و هه‌ک هاته‌نگۆی منداڵی ژنه‌که‌.

القصة السادسة عشر

اجتماع خطر

عن جابر بن عبدالله (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ):

((إن إبليس يضع عرشه على الماء ثم يبعث سراياه، فإدناهم منه منزلة أعظمهم فتنة.

ثم يجئ أحدهم فيقول: فعلت كذا وكذا. فيقول: ما صنعت شيئا!

قال: ثم يجئ أحدهم فيقول: ما تركته حتى فرقت بينه وبين امرأته.

قال فيدنيه منه ويقول: نعم أنت!.

قال الأعمش (رحمه الله): أراه: قال: فيلتزمه)).^١

واته: جابری کوپی عبدالله (خوا لێی پازی بێت) ده‌لێت: پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ)

فه‌رمویه‌تی:

ئیبلیس (نه‌فره‌تی خوای لێ بێت) عه‌رشه‌که‌ی به‌سه‌ر ئاوه‌وه‌ دروست کردوه‌ و له‌ وێه

ده‌سته‌ ده‌سته‌ سه‌ربازه‌کانی ده‌نێرێت به‌ملاو به‌ولادا..

نزیکترین که‌سی ئه‌و ده‌ستانه‌ لێی ئه‌وانه‌ن که‌ خراپه‌ی گه‌وره‌تر دوجاری مرقه‌کان

ده‌که‌ن..

پاشان دینه‌وه‌ خزمه‌تی و یه‌کیکیان پێی ده‌لێت: من توانیم ئه‌وه‌ و ئه‌وه‌ بکه‌م..

ئه‌ویش پێی ده‌لێ: هیچت نه‌کردوه‌ به‌ دلم نییه‌!

ده‌لێ: پاشان یه‌کیکی تریان ده‌یته‌وه‌ و ده‌لێ: وازم له‌ مرقه‌که‌ نه‌هێنا تا توانیم نێوان

ئو خێزانه‌که‌ی تێک بده‌م!..

ده‌لێ بانگی ده‌کاته‌ پالێ خۆی و پێی ده‌لێت: تو چه‌ند چا‌ک و باشیت (واته‌ چه‌ندم به‌

دلی).

ئه‌عمه‌ش (په‌حمه‌تی خوای لێ بێت) ده‌لێت: پێم وایه‌ باوه‌شی بیا ده‌کات و ئه‌گوشییت

به‌ خۆیه‌وه‌..

چیرۆکی شانزه‌یه‌م

کۆبونه‌وه‌یه‌کی ترسناک

ده‌ریایه‌کی گه‌وره‌ی بێ بنو به‌ چوارده‌وریدا باخو باخاتیکی سه‌وزو چرو دل‌پفین به‌لام له‌ هه‌مو لایه‌که‌وه به‌ پاسه‌وانی ناشیرینو له‌ زو نه‌ستورو گوی زل ده‌وره‌ دراوه‌..
له‌ ناوه‌پاستی ده‌ریاکه‌شدا عه‌رشێکی گه‌وره‌و تایبه‌ت دانراوه‌و به‌ هه‌ر چوارده‌وریدا به‌ هه‌مان پاسه‌وانی ناشیرین ده‌وره‌دراوه‌و پارێزگاری نه‌که‌ن..
له‌سه‌ر عه‌رشه‌که‌ش (که‌سیکی زۆر ناشیرینو زه‌به‌لاح) به‌ که‌شخه‌و فیزیکه‌وه دانیشتوه‌و غه‌زهب له‌ناو چاوی نه‌باریتو ده‌سته‌کانی به‌ توندی نه‌دا به‌یه‌کداو هاواری نه‌کات:

ابلیس: کۆبینه‌وه کاری گرنگم ده‌وێ وهرن با ماسته‌رپلانه‌کانتان بۆ دابنێم..
هه‌مو دێنو یه‌کی له‌سه‌ر کورسیه‌ک له‌سه‌ر ئاوه‌که‌ داده‌نیشنو سه‌ر داده‌خه‌نو ناوێرن هیچ بلێنو نه‌له‌رزنو سه‌یری یه‌کتری ده‌که‌ن..
شه‌یتان: ده‌زانن بۆ کۆم کردونه‌ته‌وه‌؟ هه‌مویان: نه‌خێر گه‌وره‌م.

شه‌یتان: من نالیم.. تا ئیستا هیچتان نه‌کردوه‌و کاره‌کانتان زه‌ربیی سفرناکه‌م.. به‌لام من کاری زیاترم نه‌وێ لێتان.. مرۆقه‌کان هه‌مو به‌ره‌و گوی‌پایه‌لی خوا ده‌چن و قورئان ده‌خوینن و سیمای پۆشته‌یش له‌ناو ئافره‌تانی موسڵماندا ته‌شه‌نه‌ی کردوه‌..
من نازانم ئێوه‌ خه‌ریکی چین بۆ هیشتوتانه‌..

یه‌کیکیان: گه‌وره‌م له‌ به‌رامبه‌ری نه‌وه‌شدا هه‌زاران که‌سمان له‌ ئایینی خوا دورخستۆته‌وه‌و ئافره‌تانی موسڵمانمان به‌ره‌و پوتی و بێ به‌رگی بردوه‌و به‌دپه‌روشتیمان بلاوکردۆته‌وه‌.

شه‌یتان: ها ها ها هیچتان نه‌هیشتۆته‌وه‌! بێ می‌شک، من نه‌مه‌وێ تاکه‌ که‌سیک نه‌هێلنه‌وه‌ له‌سه‌ر به‌رنامه‌که‌ی محمد! ئای محمد چه‌ندم رق لێته‌..
یه‌کیکیان: گه‌وره‌م زۆر هه‌ول ده‌ده‌م منداڵه‌کانیشیان ناو نه‌نێن (محمد) که‌چی هه‌ر ناوی نه‌نێن نازانم چی بکه‌م..

شهيتان: ئه زانى چى بکهيت؟ نه خير گهره م.. شهيتان ده لئيت وهره پيشه وه و ئه ويش ديتته پيشه وه و يه زلله توندى لى ده دات و ده لئيت ناو چييه خوتى پتوه خهريك ده کهى گه مژه.. برۆ له سه ر پتتى خواناسى لايان بده و قورئانيان له بهر چاو بخه ن، باوه پى ناو دليان گوماناوى بکه ن.. ئاژاوه بخه نه نيوانيان.. کوپان و کچانيان تیکه ل بکه ن.. دهى هه ستن برۆن ده ست به کار بن..

شهيتان: خوا مه رگى داو ن به ده ستى به تال بئنه وه، هه مو پشت و په راسوتان ده شکينم و ئاوتان پيا ده که م..
(هه مو بلاوهى لى ده که ن).

شهيتان به ته نها دانيشتوه و نرخه ي سه ر سنجى ديت و فوى کردۆته خوى و به ده م خۆيه وه ده لئيت: چى بو نه هاتنه وه؟ من دلم ته قى خه ريکه په نه که م به فيرۆ ده پوات و سه ر زه وى موسلمان ده بن و نويز ده که ن ئاخ نويز! ئاخ سوژده! تۆ قورپت کرد به سه رمدا.. ئاخ بلى بۆچى ئه وه نده لار بوم، ئاخ بۆچى سوژده يه کم نه برد بۆ ئاده م و خۆم نه جات نه دا وه ک هاوپى فريشته کانم؟

پاش که ميک هه مويان هاتنه وه، پيکه وه: سلۆ گهره مان..

شهيتان: هه ر کارى چاکه تان نه نجام دابى باشه، ئادهى، تۆ قرفز چيت کردوه بۆم؟
قرفز: قوبان هه و لم دا له گه ل يه کيکدا تا قه ناعه م پيکردو نويزى عيشاي نه کردو خه وت.. باشم پيکرد؟

شهيتان: به خير نه يه يته وه.. بۆ خۆت و کارى کردۆته.. وام زانى نويزت پى ته رک داوه ئه فه نى دانيشه دهى؟ ئادهى يه کيکى تر؟

شه لکم: قوربان، منيش هه و لم دا له گه ل که سيکدا تا له په مه زاندا پۆژوم پى شکاند، ئه ي چى ئاواى لى ئه که م..

شهيتان: دانيشه مردو مري ئه وه چيه شه لکم؟ موسلمانى باوه ر به ته و په شيمان ده بيته وه لى و پيسه که ت ده بيته وه به خورى. ئادهى يه کيکى تر؟

زه پنا ب: گهره م من شتيکى زۆر گهره م کردوه پياويک پارهى باشى هه بو، خه ريک بو ئه چو بۆ حه ج.. گوژه رنامه يشى ده ره يتنا بو.. به لام من نه مکرد به نامه ردى و چومه گيانى و

پىم وت: ھەجى چى مالت ئاوا بىت.. تۆكەي دەولەمەندى، دو پولات ھەيە، مەيكە بە ھەج.. تۆكۈپت ھەيە ژىيان بۇ بىتە.. خانوۋەكەت نوئى بکەرەوۋە ئوتومبىل بکەرە تۆكەي ھەجەت لەسەرە خۆ ھەمە قەدوۋى موسل نىت؟

شەيتان: بەس بەس زەرپناپ، نامەوئ گويم لەم قىسانە بىت.. ھەمەقەدوۋە.. وام زانى وات ئى کردوۋە گالتە بە كەعبە و قىبەلەكەي خۇيان بکات و باوۋەرى پىي نەبىت.. شەيتان: لاچۆ.. با يەكى تر بىت..

شەرقەم: گەرەم.. من توانىم ئەمپۇ پىاوئىكى دەولەمەند قەناعەت پىي بکەم كە دەست نەخاتە پارەكانى و زەكات نەدات و خىرى ئى نەكات و پىم وت: كۆي بکەرەوۋە بۆ پۆۋى پەش، بۆ نەشتەرگەرەك! بۆ شىتەك!

ئىتر باش بو بە قىسەي کردو يارمەتى كەسى نەداو ھەموى شارەدوۋە.. ئا ئاوا.. شەيتان: لاچۆ.. لاچۆ.. دوركەوۋە لىم.. توخوا تۆ كارت کردوۋە بە خىر نەيەتەوۋە شەرقەم..

پىنچەم و شەشەم و ھەتەم.... ھتە قىسەي خۇيان کرد ھەر بە دلى نەبو..

بەلام يەككە ھاتە پىشەوۋە وتى:

+ گەرەم من كارىكى زۆر ترسناكم ئەنجام داو؟

- چىە؟ بە قوربان ئا دەي بىلئى؟

+ گەرەم ناكۆكى و ئازاۋەم خىستە ناو خىزانئىكى موسلمان و ژنو پىاوۋەكەم بە جۆرىك

دا بە شەپكە جىئو نەما بە يەكى نەدەن و لە ئاكامدا شىرازەي خىزانەكەم تىكداو ژنەكەي دەرکردو تەلاقى دا..

شەيتان: وەرە پىشەوۋە.. ئەي بۆ زۆر ئەمەت پىي نەوتم.. (باوۋەشى پىا کردو تىر ماچى کرد) و لە پال خۇيدا دايناو دەستى خىستە سەر شانى و وتى:

- گوئى بگرن ئا لەمەم ئەوئ! ئا لەمە! نوئۆو پۆۋو بە خەلك تەرك مەدەن و پىگەي

خىرىشيان ئى مەگرن.. ئەوانە باشن بەلام ئەوۋە كارى بازىرگانە بچو كەكانە..

- من ئەمەوئ شىرازەي خىزانەكان تىك بدەن و پىز لەناوياندا ھەلگرن و كوپ بە

گوئى باوكى نەكات و كچەكان سەرپۆش و حىجاب فپى بدەن و لەگەل دايكانياندا بەشەپ

بىن و بەدپەشتى بخەنە ناويانەوۋە.. من ئەوۋەم ئەوئ چاۋەكانم دەي ھەلسن دەقە بە

زايە مەدەن.. بەردەوام كارم بۆ بگەن..

په نندو نامۆزگاریه کانی ئەم چیرۆکه :

١- شهیتان خۆی له ئاگر دروست بوو به لام ئه وه تا عه رش له سه ر ده ریا ده به ستی و ئازاریشی نادات وه ک چۆن مڕۆڤ له گۆل دروست و بوو له هه مان کاتدا گۆل ئازاریشی ده دات..

٢- شهیتان ته نها نیه به لگو زۆر زۆر و سوپایه کی زه به لاهی پرچه کی هه یه و سهریه سهریه ی کردون و هه ر سهریه یه ک بۆ شارێک یان بۆ ولاتیك.

٣- پله به ندی له ناو زپیتی شهیتاندا به پیتی دلسۆزی و هه ولدانی شه وو پۆژه له پیناو لادانی نه وه کانی ئاده مدایه له ئاینی پاک و خواناسی و په وشته به رزی و پیکه وه زیان.

٤- دیاره شهیتان (به له عه نه بی) به دلی نیه گوناھی بچوک بکه یین و نوێژی دوان بفره وتی یان پۆژی دو پۆژ له په مه زان بخۆین، یان درۆیه ک.. نه زه رێک، ئه مانه زۆر بی بایه خن له لای شهیتان هه رچه نده له ئیسلامدا گوناھی که بیرهن و نه گه ر خاوه نه کانیان تۆبه یان له سه ر نه کات ده خریته ناو ئاگری دۆزه خه وه.

٥- ئه بی ژن و میترده موسلمانه کان له وه دلیا بن که شهیتان ناکۆکی نیوان ژن و پیاوو پچراندنی شیرازه ی خیزانی به لاوه گرنگتره تا که سیک نوێژ بفره وتی یان پۆژێک، دو پ پۆژ له په مه زان بخوات یان هه ج دوا بخات..

چونکه که شیرازه ی خیزان تیک چو هه مو بواره کۆمه لایه تی و زانستی و خواناسیه کانی تر به دوایدا تیک ده چن..

٦- زۆر گرنگه بۆ مڕۆڤ ئه وه نده دوزمنایه تی شهیتان بکات تا سه ر ئیسقانی چونکه تاکه کاریکی ئه و له ژياندا دوزمنایه تی کردنی مڕۆڤه کانه و لادانیانه له پێبازی یه کتا په رستی و موسلمانه تی: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾.

۷- كەۋاتە زۆر پىۋىستە لەسەر دايكان و باوكان تەقى لە يەكتىرى بكن و ھەلەى يەكتىرى
 بە سنگىكى فراوانەۋە قبول بكن و ژىرانە كىشەكانيان چارەسەر بكن. گەنجە
 موسلمانەكان رېز بۇ دلى دايك و باوكيان دابنېن و دلىان نەشكىنن و داوايش لە باوكان و
 دايكان دەكەم بە پەخنە و جنىۋو قسەى سوك كوپەكەيان يان كچەكەيان دانەگرنەۋە
 بەلكو ۋەك ھاۋرپىيەكى خۆشەۋىستيان بن.

القصة السابع عشر

آدم على الحق

عن أبي هريرة (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): إحتج آدم وموسى (عليهما السلام) عند ربهما فحج آدم موسى، قال موسى: أنت آدم الذي خلقك الله بيده، ونفخ فيك من روحه، وأسجد لك ملائكته، وأسكنك في جنته، ثم أهبطت الناس بخطيئتك إلى الأرض؟ فقال آدم: أنت موسى الذي اصطفاك الله برسالته وبكلامه، وأعطاك الألواح فيها تبيان كل شيء، وقربك نجياً، فبكم وجدت الله كتب التوراة قبل أن أخلق؟ قال موسى بأربعين عاماً.

قال آدم: فهل وجدت فيها ﴿وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ، فَغَوَى﴾؟^{*}
قال: نعم.

قال: أفتلومني على أن عملت عملاً كتبه الله عليّ أن أعمله قبل أن يخلقني بأربعين سنة؟

قال رسول الله (ﷺ): فحج آدم موسى)).^١

واته: ئەبو هورەیره (خوای ئی پازی بیټ) دەلێت: پێغه‌مبەری خوا (ﷺ) فەرموێتی: (ادم و موسا) (سەلامی خاویان ئی بیټ) لە بەردەمی پەرەردگاریاندا گەفتوگۆیان دەکرد و لە ئەنجامدا ئادەم (سەلامی خوای ئی بیټ) سەرکەوت بە سەر موسادا (سەلامی خوای ئی بیټ).

سەرەتا موسا بە باوکە ئادەمی فەرمو: تۆ ئەو ئادەمە ی که خوای گەورە بە دەستی خۆی دروستی کردی، لە گیانی خۆی کرد بە بەرتدا، و هەموو فەریشتەکانی وای کرد سۆز دەت بۆ بەرن، و خەستیتێه ناو بە هەشتە کە یەو و پاشان بە هۆی هەڵە یەکی تۆو هەموو خەڵکی دەرکراوە سەر زەوی؟

* سورة طه (١٢١).

١ رواه مسلم (٢٦٥٢/١٥) صحيح قصص الرسول (٢/٣٦٦).

ئاده‌م فهرموی: ئه‌ی تۆ ئه‌و موسایه‌ی که‌ خوای گه‌وره‌ په‌یام و ته‌ی خۆی بۆ نارده‌یت و ئه‌لواحی پێی داوی که‌ هه‌موو شتیکی تێدا پون کراوه‌ ته‌وه‌ و نزیکه‌ کردیه‌وه‌ له‌ خۆی؟

ئه‌ی باشه‌ له‌ تۆ وایه‌ ته‌ورات چه‌ند سال پێش دروستبوونی من نوسراوه‌؟

موسا فهرموی: چل سال.

ئاده‌م فهرموی: ئه‌ی ئه‌م برکه‌یه‌ت نه‌بینیوه‌ تیایدا که‌ ده‌فهرمویت: ((ئاده‌م سه‌رپێچی خوای کردو سه‌رگه‌ردان بو))؟

فهرموی: به‌ئێ تیایه‌تی.

ئاده‌م فهرموی: ده‌ی باشه‌ چۆن لۆمه‌م ئه‌که‌ی له‌سه‌ر کارێک که‌ چل سال پێش دروست بووم له‌سه‌رم نوسراوه‌ که‌ بیکه‌م؟! ..

پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌ریاره‌ی ئه‌م وتووێژه‌ فهرموی: ئاده‌م توانی زāl بێت به‌سه‌ر موسادا..

چیرۆکی جه‌ڤده‌یه‌م ئاده‌م له‌سه‌ره‌ه‌ق بو

ئاده‌م پێغه‌مبه‌ر (سه‌لامی خواى لى بېت) كاتێك له‌گه‌ڵ موسا پێغه‌مبه‌ردا یه‌كتریان بینی ئیتر ئەم یه‌كتر بینی نه‌ (قدس) پووی دابیت كاتێك پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) له‌ شه‌وی معراجدا به‌رنوێژی پێغه‌مبه‌رانی كردو هه‌مو له‌ دواى پێغه‌مبه‌ره‌وه‌ نوێژیان كرد..

یان له‌ ئاسمان پۆحی پێرۆزیان گه‌یشتون به‌ یه‌كو ئەم دیداره‌ پوی دابیت..
گرنگ نیه‌ له‌ كوێ و كه‌ی پوی داوه‌، گرنگ نه‌وه‌یه‌ فرموده‌كه‌ سه‌حیحه‌و (مسلم)
پێوایه‌تی كردوه‌و باوه‌رمان وایه‌ شتیکی ئاوا پوی داوه‌و پێغه‌مبه‌ریش (ﷺ) له‌به‌ر
كۆمه‌ڵێك حیکمه‌ت بۆ هاوه‌لانی گێڕاوه‌ته‌وه‌..

موسا (عليه السلام) ده‌رپوات بۆ لای باوكه‌ ئاده‌م (عليه السلام) و سلّوی لى ده‌كات و
پێی ده‌لێت:

سلّوی خوات لى بېت ئەى باوكی گه‌وره‌مان.. و ده‌ستی ده‌گریت و تێر ماچی ده‌كات..
ئاده‌م: سلّو له‌ كوپی خۆشه‌وېستم - پێغه‌مبه‌ری (أولى العزم) - نه‌و كه‌سه‌ی كه‌
ئازایانه‌و پالّه‌وانانه‌ به‌ره‌و پوی مه‌رگ پۆیشتیت و چوێته‌ كۆشكى فیرعه‌ون و باوه‌رپی هه‌ق و
یه‌كتابه‌رستیت دا به‌ گوێی نه‌و طاغوته‌دا..

موسا: باوكه‌ گیان.. گه‌ردنم ئازاد كه‌ من به‌رامبه‌ر به‌ باوكی گه‌وره‌و به‌ پێزم هه‌ندى
بۆچون.. یان هه‌ندى گه‌لیم هه‌یه‌..

ئاده‌م: هه‌رچی بڵێن هه‌قى خۆتانه‌.. من و حه‌وا به‌ سویندیكى شه‌یتان هه‌لخه‌له‌تاین..
به‌لام ئایا له‌و باره‌یه‌وه‌یه‌؟

موسا: داواى لێبوردن ده‌كه‌م و بێ ئەده‌بى نه‌بیت به‌لێ.

ئاده‌م: ئاده‌ی بۆم یاس بکه‌.. گوێم لێته‌.. هه‌ر تۆ نیت وا ده‌لێیت؟

موسا: تۆ نه‌بوت خواى گه‌وره‌ به‌ ده‌ستی خۆی دروستی کردیت؟ یان له‌ پۆحی خۆی
پۆحی کرد به‌ به‌رتدا؟ یان هه‌مو فریشته‌کانی بۆ تۆ سوژده‌ پێ نه‌برد؟ ئەى ئایا به‌ پێزه‌وه‌

نەبێردیتە بەهەشتەکیەو؟ کەچی تۆ باوکی بەپێزم بە ھۆی سەرپێچی و ھەڵەکیەو
خۆت و ھەموو خەلکیت خستە سەر زەوی و لە بەهەشت دەرکران؟

ئادەم: کوپی خۆم.. ئەو کارە پوی داوہ.. لە ئێوە زیاتر خەفە تبارم و ناپرەحەتم..
ھەرچەندە خوای گەورە لێم خۆش بوہ..

بەلام دەستی منی تیا نەبو.. حیکمەتی خواپی لەویدا بو کە بە ھۆی ئەو کارە منوہ
ژیان ھاتە سەر زەوی و نەوہ کانم خزانە ژێر تاقیکردنەوی خواییەو..
موسا: ناخەر بەهەشتمان لە دەست دەرچو کە بێ بەرامبەر بو.

ئادەم: کوپم ئەو ھەش ویستی خوا بو کە ھەموو دواي مردن بگەرێنەوہ ناو بەهەشت
بەلام ھەموومان نا..

بەلکو تەنھا چاکە کاران و خوناسان دەرێنەوہ ناوی و پۆلە سەرکەش و خوانە ناسەکانم
بە داخوہ لەو بەهەشتە بەرینە دور دەرێنەوہ و لە ناو ئاگری دۆزەخدا دەسوتێنرێن.
موسا: کەواتە ھەلە ی تۆی تیا نەبو؟

ئادەم: من پرسیاریکت لێ دەکەم.. ئایا تۆ خوای گەورە نەیکردی بە پیغمبەری
خۆی (الواح) ی پێ نەدایت کە پونکردنەوی ھەموو شتیکی تێدا یە؟ و لە خۆی نزیکی
نەکردیتەوہ؟ ئایا بە تۆ دەلێم تەورات لە لایەن خواوہ چەند سال پێش دروست بونی من
نوسراوہ؟

موسا: (٤٠) سال.

ئادەم: ئە ی تیایدا نەھاتوہ: ((وعصى آدم ربه فغوى)) واتە: ئادەم سەرپێچی خوای
کردو سەرگەردان بو.
موسا: بەئێ.

ئادەم: دە ی ئیتر کە ی پەوا یە تۆ لۆمە ی من بکەیت لەسەر کارێک کە خوای گەورە پێش
چل سال لە دروست کردنم نوسیویەتی لەسەرم؟ کەواتە ئەو مەسەلە یە نەخشە بو بۆ
دروستبونی ژیان و ئاوہ دانکردنەوی سەر زەوی.

موسا: وەللاھی راستەکە ی.. من داوای لێبوردن ئەکەم باوکە گیان.

په‌ندو ئامۆژگاریه‌کانی ئهم فه‌رموده‌یه‌:

- ١- گفتوگۆکردن و وتووێژکردن له‌ نێوان مڕۆڤه‌کاندا شتێکی ئاساییه‌ و سودی هه‌موانی تێدا به‌ و بۆچونه‌ دور له‌ یه‌که‌کان له‌ یه‌که‌تری نزیک ده‌کاته‌وه‌ و له‌ یه‌که‌ حالی بون دروست ده‌بێت.
- ٢- گفتوگۆکردن و وتووێژ نه‌گه‌ر که‌ره‌سته‌ی خۆی بۆ ئاماده‌ بکری‌ت له‌گه‌ڵ هه‌مو که‌سدا ده‌بێت و ده‌کریت به‌لام سنووری پێزی تێدا پارێزراو بێت و گه‌وره‌ و بچوک به‌مێنێت.
- ٣- گه‌وره‌ و سه‌رکرده‌کان نابێ تێک بچن یان توپ به‌ن کاتێ ئاسته‌کانی خوار خۆیان بیانپێچن و په‌خنه‌یان لێ بگرن به‌لکو ده‌بێت به‌ گیانیکی لێبوردانه‌ و سنگیکی فراوانه‌وه‌ (ئاده‌م) ئاسا به‌ شێوازی عیلمی و میثووبی مه‌سه‌له‌که‌یان تێ بگه‌یه‌نیت و قه‌ناعه‌تیا‌ن پێ بکات.
- ٤- نابێت که‌سانی ئاست نزم شه‌رم بیانگری‌ت له‌ به‌رده‌م گه‌وره‌کاندا و سه‌رنج و تێبینیه‌کانیان نه‌وێن ده‌ربهرن و هه‌ر خۆیان بخۆنه‌وه‌ و له‌ پشته‌مله‌ غه‌یبه‌تیا‌ن بکه‌ن.
- ٥- نه‌گه‌ر ویستت په‌خنه‌ له‌ که‌سێک بگری‌ت له‌ سه‌ر کاریکی یان وته‌یه‌کی ده‌بێت سه‌ره‌تا چاکه‌ و مه‌زنی و سه‌روه‌ریه‌کانی باس بکه‌یت و پاشان په‌خنه‌که‌ت پێشکه‌ش بکه‌یت و نه‌ویش به‌ سنگی فراوانه‌وه‌ لێت و هه‌رده‌گری‌ت و وه‌لامی دروستت ده‌داته‌وه‌.
- ٦- نه‌گه‌ر به‌رامبه‌ره‌که‌ت له‌ سه‌ر هه‌ق بو... وته‌کانی ئه‌و به‌جێ تر بو لوتبه‌رزی و خۆبه‌زلزانی وات لێ نه‌کات مله‌جیره‌ بکه‌یت و هه‌ر خۆت به‌ راست بزانی‌ت.
- ئه‌وه‌ ئیمامی شافعیه‌ (په‌حمه‌تی خوای لێ بێت) ده‌فه‌رمو‌یت: له‌ سه‌ره‌تای گفتوگۆکانماندا داوامان له‌ خوا ده‌کرد هه‌ق له‌ سه‌ر ده‌ستی به‌رامبه‌ره‌که‌مان ده‌ر بکه‌و‌یت تا ئاوی ده‌موچاویان نه‌تکێت.

القصة الثامنة عشر

كلمة خطيرة

عن ضمضم بن جَوْس اليماني قال: دخلت مسجد رسول الله (ﷺ) في طلب صاحب لي، فإذا رجل، أدعج العين، براق الشنايا، فقال لي: يا يمامي، لا تقولن لأحد: والله لا يغفر الله لك، ولا يدلك الجنة؟

قلت: من أنت يرحمك الله؟ قال: أنا أبو هريرة.

قلت: قد نهيتني عن شيء كنت أقوله إذا غضبت على أهل بيتي وحشمتي.

قال: فلا تفعل، فإني سمعت رسول الله (ﷺ) يقول: ((كان رجلان من بني إسرائيل، كان أحدهما به زُهد والآخر عابداً، فكان لا يزال يقول له: ألا تكف؟ ألا تُقصر؟ فيقول: ما لك ولي، دعني وربّي.

قال: فهجم عليه يوماً، فإذا هو على كبيرة، فقال: والله لا يغفر الله لك، والله لا يدلك الجنة.

فبعث الله إليهما ملكاً فقبض أرواحهما، فلما قدم بهما على الله (عز وجل) قال للمذنب: ادخل الجنة برحمتي.

وقال للعابد: حظرت على عبدي رحمتي، أكنت قادراً على ما تحت يدي؟ انطلقوا به إلى (النار)

قال رسول الله (ﷺ): ((والذي نفسي بيده لقد تكلم بكلمة أوبقت دنياه وأخرته)).^١

واته: ضمضمی کوپی جرسی یه مامی ده‌لێت: چومه ناو مزگه‌وته‌که‌ی پیغه مبه‌ری خوا (ﷺ) بۆ هاوڕێیه‌کم ده‌گه‌ڕام.. له ناکاو چاووم که‌وت به‌ پیاویکی چاوگه‌ و ده‌ی چاو په‌ش، که‌ دانه‌کانی زۆر سه‌پو و جوان بو پوی تی کردم و پێی وتم: ئه‌ی برای یه‌ مامی هه‌رگیز به‌ که‌س نه‌لێیت: وه‌ لا‌له‌ی هه‌رگیز خوا لێت خۆش نابێت و نایشت خاته به‌هه‌شته‌وه‌؟

١ حديث صحيح رواه احمد في (المسند)، (٨٢٧٥)، وقال الشيخ احمد شاكر: اسناده صحيح ورواه ابو داود والحاكم وقال الحافظ العراقي في تخريجه لأحاديث (الاحياء)، (٥١٥/٢) اسناده صحيح. له كتيبتي (صحيح قصص الرسول)، (٢٣٦/١) وهرم گرتوه.

وتم: تۆ کێیت؟ په‌حمه‌تی خوات لێ بێت؟

وتی: من نه‌بو هوره‌یره‌م.

ده‌لێت: وتم تۆ به‌رگری هه‌ندی و ته‌م لێ ده‌که‌یت که له‌ کاتی توپه‌ بوندا به‌ منداڵه‌کانم و خزه‌ تکاره‌کانم ده‌لێم..

وتی: ئیتر مه‌یلێ، چونکه‌ من له‌ پیڤه‌ مبه‌ری خوام بیستوه (ﷺ) که فه‌رمویه‌تی:

دو که‌س هه‌بون له‌ ناو به‌نی ئیسرائیلدا، یه‌کێکیان خۆی به‌ که‌شخه‌ و گه‌وره‌ ده‌زانی (یان له‌ پریویه‌تی نه‌بو داوددا هاته‌وه‌: که‌ یه‌که‌ میان گوناھی ده‌کردو خۆی له‌ حه‌رام لا نه‌ده‌دا).

به‌لام که‌سی دوه‌م عابیدو خواناس بو. (دیار بو زۆر ده‌ینازی به‌ خواناسی و به‌ ندایه‌ تیه‌ که‌یدا)..

به‌رده‌وام به‌ هاوێ گوناها به‌ره‌که‌ی ده‌وت: ئه‌ڕی به‌س نه‌بو گوناکه‌کردن؟ ئه‌ڕی ئیتر واز ناهێنی؟

هاوێکه‌شی ده‌یوت: ئه‌ڕی تۆ هه‌قت چیه‌ به‌ سه‌رمه‌وه‌؟ بۆ واز له‌ خۆم و خوای په‌روه‌ردگارم ناهێنی؟! ده‌ بمه‌ده‌ره‌ ده‌ستی نه‌و.

ده‌لێ: پۆڤێکیان چو به‌ سه‌ریدا.. ده‌بینی خه‌ریکی گوناھیکی گه‌وره‌یه‌.. هاواری کرد به‌ سه‌ری داو و تی: (تۆ نه‌مه‌ کارت بێت) وه‌للاهی هه‌رگیز خوا لێت خۆش نابێت! و وه‌للاهی هه‌رگیز نایشتباهه‌ به‌ هه‌شته‌وه‌!!

خوای گه‌وره‌یش فریشته‌ی گیان کێشانی ناردو گیانی هه‌ردوکیانی کێشاو که‌ گه‌رانه‌وه‌ جزو‌ی په‌روه‌ردگار به‌ باوه‌رداره‌ گوناها به‌ره‌که‌ی فه‌رمو: بجۆره‌ به‌ هه‌شته‌وه‌ به‌ هۆی به‌زه‌ییمه‌وه‌.

به‌ خوا په‌رسته‌که‌شی فه‌رمو: تۆیت به‌زه‌یی من له‌ به‌نده‌م قه‌ده‌غه‌ ده‌که‌یت؟ بۆ تۆ ده‌سه‌لاتی شتیکت هه‌یه‌ که‌ به‌ ده‌ستی منه‌ و به‌س؟ ده‌ی بیبه‌ن بۆ ناو ئاگۆی دۆزه‌خ.

پیڤه‌ مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموی: سوێند به‌ و که‌ سه‌ی گیانی منی به‌ ده‌سته‌ وشه‌یه‌کی وای له‌ ده‌م ده‌رچوو.. دنیا و ئاخیره‌تی له‌ ده‌ست دا.

چیرۆکی هه‌ژده‌یه‌م

وته‌یه‌کی ترسناک

له‌ناو به‌نی ئیسرائیلدا شتی زۆر سه‌یرو سه‌مه‌ره‌ پویداوه‌ و پیغه‌مبه‌رمان (ﷺ) بۆی باس کردوین.. بۆ ئه‌وه‌ی سود له‌ هه‌له‌کانیان وه‌ربگیرین و دوباره‌ی نه‌که‌ینه‌وه‌.

یه‌کێک له‌وانه‌ له‌ناو به‌نی ئیسرائیلدا دو‌که‌س هه‌بون.. براده‌ری یه‌کتر بون.. به‌لام په‌وشت و هه‌لسوکه‌وتیان زۆر پیچه‌وانه‌ی یه‌کتر بو..

یه‌که‌میان مرقفیکی باوه‌ردار بو به‌لام سه‌رپیچی خوی زۆر ده‌کردو هه‌میشه‌ له‌ گوناو خوی نه‌ده‌پاراست و به‌رده‌وام سه‌رخۆش بو..

به‌لام که‌سی دوهم مرقفیکی باوه‌رداری خواناس بو.. نزیککی گوناو سه‌رپیچی خودا نه‌ده‌بویسه‌وه‌ و به‌رده‌وام خه‌ریکی به‌ندایه‌تی بو.. به‌لام هه‌له‌ی ئه‌م پیاوه‌ ئه‌وه‌ بو..

زۆر ده‌ینازی به‌م به‌ندایه‌تی و نوێژو پۆژوه‌ی دا.. له‌گه‌ڵ هاوپی تاوانباره‌که‌یدا زۆر توند بو..

پۆژێک خه‌ریکی خواناسی بو.. له‌ ناكاو هاوپی‌که‌ی هات بۆ لای و سلای لێ کرد..
عابد: وعلیک السلام.. به‌ خیر بێی، ئه‌وه‌ چیه‌ پێت.. قاپی عاره‌قت پی نیه‌؟! هه‌ر خه‌ریکی داوین پیسیه‌کانت ده‌بیت!!

گوناها‌بار: ده‌ واز بێنه‌ له‌ و قسانه‌، من هاتوم سه‌ردانت بکه‌م و بیرم کردیته‌وه‌ دو قسه‌ی خۆش بکه‌ین. که‌چی تۆ هه‌مو جاری می‌شکم کون ده‌که‌ی بۆ و ده‌که‌ی و بۆ و ناکه‌ی..

عابد: ئه‌گه‌ر خه‌ریکی ئه‌و کاره‌ خراب و سوک و سه‌لیمانیه‌ی ئیتر سه‌رم لێ مه‌ده‌ تۆ شایانی ئه‌وه‌ نیت له‌گه‌ڵ مندا دانیشی و هاوپی‌م بی. هیشتا بۆنی ده‌مت دیت!

عاصی: ده‌زانی تۆ زۆر به‌ خۆتا ده‌نازی؟! بۆ له‌ تۆ وایه‌ خوا به‌س خوی تۆیه‌؟ من نالیم تۆ له‌ من باشت‌ر نیت، به‌لام به‌ گوناھی دوان وام لێ نه‌هاتوه‌ گلاو بم و تۆ بی‌زم لێ

بکه‌یته‌وه‌..

عابد: تۆ ئه‌و پۆژه له‌ دزیدا نه‌گیرایت؟!

عاصی: با گیرام و دزیشم کرد...

عابد: ده‌ی هه‌ڵسه‌ لاما.. برۆ ده‌ی من هاوپی تۆم ناوی و هاوپی تۆ نیم.. من نه‌خه‌یته‌ پیزی خۆت.. من شه‌وو پۆژ نوێژه‌که‌م و هه‌میشه‌ به‌ پۆژوم.. فه‌رقم ناکه‌یت له‌ گه‌ل خۆت؟! برۆ نه‌تبینمه‌وه تا نه‌بیستم بوی به‌ پیاوو وازت له‌ ئاره‌ق خواردنه‌وه و دزی و په‌وشتی خراپ هه‌یناوه نه‌یه‌ی به‌ لameda..

عاصی: من گوناهاکه‌رم.. به‌لام له‌ خۆم بایی نیم و که‌س به‌ گه‌ل نازانم. به‌ئێ خۆم به‌ تاوانبار ده‌زانم به‌لام به‌م حاڵه‌شمه‌وه هه‌ر خوام خۆش ده‌وێت و به‌ ته‌مای په‌حمی ئه‌و ده‌بم.

عابد: هه‌ڵسه‌ لاما.. په‌حمی خوا هه‌واتنه‌ نیه‌؟ بۆ هه‌مو که‌س نیه‌؟!

(گوناهاکه‌ره‌که‌ خواحافیزی ئێ ده‌کات و به‌ غه‌مباریه‌وه به‌جیی دێلێت).

پۆژیکیان بۆ کارێک پیاوه‌ خواناسه‌که‌ به‌ کۆلانی‌کدا ده‌پوات.. له‌ ناکاو چاوی به‌ هاوپی گوناهاکه‌ره‌که‌ی هه‌ڵده‌ته‌قی.. ده‌بیینی سه‌رخۆشه‌ و پالێ داوه‌ته‌وه به‌ دیواری‌که‌وه..

عاصی: ئه‌مه‌ تۆی هاوپی باوه‌ردار و خواناسه‌که‌م.. باش بو هاتی زۆر بیرم نه‌کردی..

چۆنی؟ له‌گه‌ل نوێژو پۆژودا چۆنی؟

عابد: توخوا تۆ عه‌یب له‌ خۆت ناکه‌یت؟ ئه‌وه‌ سه‌یری خۆت نه‌کردوه هه‌ی سه‌رخۆشی

پیس.. بۆ واز له‌م کاره‌ ناشیرینانه‌ ناھێنی؟ بیرێ بکه‌ره‌وه پێی خوا بگه‌ره‌به‌ر..

عاصی: من پێی خوام ون نه‌کردوه هاوپی! من هه‌ره‌وه‌یه‌ حه‌ز ده‌که‌م وه‌ک تۆ خاوی‌نو

بی‌گوناھ بێ به‌لام ناتوانم زāl بێ به‌سه‌ر ده‌رونی خۆمدا.. چی بکه‌م؟

عابد: وه‌ک من خاوی‌ن بێ؟! به‌ خوا جوانه‌ من سی ساڵه‌ خواناسی ئه‌که‌م که‌چی

تۆیه‌کی سه‌رسه‌ری ده‌توانی وه‌ک منت ئێ بی‌ت.. جوانه‌! سه‌یره‌!

عاصی: ئه‌ی کێ ده‌لێت وام ئێ نایه‌ت؟ په‌حمی خوا زۆر فراوانه‌، به‌هه‌شتیش ئه‌وه‌نده‌ی

ئه‌رزو ئاسمان پان و به‌رینه‌ تۆ بلیی (انشاء الله) جیی منیشی تیدا نه‌بیته‌وه؟

عابد: ده‌ی گوی بگره، وه‌للاهی ئەم جاره‌ش وه‌للاهی خوا هه‌رگیز لیت خوش نابیت،
خۆ لێخۆشبون هه‌روا هه‌وانته‌ نیه، گیانه..

عاصی: سویند مه‌خۆ، بۆ خاتری خوا خۆ تۆ وه‌کیلی خوا نیت له‌سه‌ر زه‌وی و ته‌نانه‌ت
پیغه‌مبه‌ریش (ﷺ) ئەم قسه‌یه‌ی تۆی نه‌کردوه.. شتی وا مه‌ئێ؟!

عابد: ئێ من دانیام له‌وه، خۆ پۆژ له‌ بنه‌پۆژه‌وه‌ دیاره، ئاکامی منی خواناس و په‌وشت
جوان بۆ به‌هه‌شت ده‌پۆم و تۆیه‌کی گوناهاکاری سه‌رسه‌ری وه‌للاهی به‌هه‌شت به
دو چاو نابینی! تیگه‌یشتی؟

عاصی: کاکه‌ تۆ چی ده‌ئێی؟ بۆ کلیلی به‌هه‌شت به‌ ده‌ستی تۆیه؟ وا سویند ده‌خۆی؟
عابد: نه‌خێر به‌ ده‌ست من نیه، به‌لام کلیلی به‌هه‌شت کرده‌وه‌ی چاکه‌یه‌ و تۆ نیته.
عاصی: ئیتر ئه‌وه‌ حسێب ناکه‌یت که‌ خۆم به‌ به‌ڕوادار ده‌زانم و باوه‌ڕم به‌ خوا و
پیغه‌مبه‌ران و پۆژی دواپی و زیندوبونه‌وه‌ هه‌یه؟

عابد (به‌ لاقرتیوه): چوه.. چوه، ئه‌وه‌ به‌س نیه..
(خوای گه‌وره‌ به‌م وتووێژه‌ ئاگادار بو.. زۆر توپه‌ و نیگه‌ران بو له‌ وه‌مو سوینده
نادروستانه‌ بۆیه‌ فه‌رمانی دا به‌ فریشته‌ی مردن که‌ هه‌ر ئیستا گیانی ئه‌و دوانه‌م بۆ
بکێشه..

کاتیك مردن و گه‌رانه‌وه‌ به‌ر ده‌ستی په‌روه‌ردگار.. هه‌ردوکیانی وه‌ستاندو به‌و که‌سه‌ی
که‌ گوناهاکار بو، هه‌میشه‌ له‌ ناو خراپه‌ و تاواندا ژیا‌نی به‌سه‌ر به‌ربو پیی فه‌رمو:
تۆ به‌رۆ ناو به‌هه‌شتی هه‌تا هه‌تاییمه‌وه‌ و به‌ په‌رحمی خۆم لیت خوش بوم.
پاشان به‌ که‌سه‌ چاکه‌کاره‌ خواناسه‌که‌ی فه‌رمو:

ئایا تۆ په‌رحمه‌ت و به‌زه‌یی من له‌ به‌نده‌که‌م قه‌ده‌غه‌ ده‌که‌یت؟ بۆچی تۆ وا ده‌زانی
ده‌سه‌لاتی ئه‌وه‌ت هه‌یه‌ که‌ په‌رحم له‌ خه‌لکی بگریته‌وه‌ له‌ کاتی‌کدا ئه‌وه‌ ته‌نها به‌ ده‌ستی
منه‌ و به‌س؟

ده‌ی مادام ئه‌وه‌نده‌ له‌ خۆبایی و له‌خۆی پازی بوه‌ بیبه‌ن بۆ ناو ئاگری دۆزه‌خ..

په نندو ناموزگارى نه م چيرۆكه :

۱- دروسته برېښته ناو مزگوته وه بۆ كارىكى تريس جگه له نويزكردن و نيكرو قورنان خویندن.. وهك هه ندى له فەرموده كانه وه به هه له حالى بون، به لكو بۆ چاره سهرى مه سه له كۆمه لايه تيه كانى وهك: سولح و هاوسه رگيرى و.. هتد.. به مه رجى حورمه تى مزگوت پاريزاو بېت.

نابىنى نه و پياوه چوه ته مزگوته كى پېغه مبهري (ﷺ) بۆ كارى گه پان به دوى هاوړپكه يد؟

۲- دروسته له ناو قسه گيرانه وه دا وه سفى پوخسارى نه و كه سه بكه يت كه باسى ده كه يت بۆ زياتر سه رنج پاكيشان و به گه وهه پاكترنى نه و كه سه.

۳- دروسته و شتيكى جوانه كه خه لكى به ناوى شاره كى يان ديكى يان هۆزه كه يه وه بانگ بكه يت، وهك هاوه لى زاناي پېغه مبهريمان (ﷺ) نه بو هوره يره به (زه مزه مى) وت نه ي (يه مانى) كه پياوړى خه لكى يه مامه بو.

۴- نه گه ر كه سيكى خراپ و خوینريژ يان بيباوه پ خه لكى هۆزك بو.. نابى پق له ناوى نه و هۆزه هه لېگريت و ناوى نه هيتى..

نابىنى (يه مامه) هۆزه كى موسه يله مه ي درۆزن بو به لام نه بو هوره يره به (براي يه مامى) نه و پياوه ي بانگ كرد.

۵- ده بېت مرقه مه مو كاته كانى ژيان به هه ل بزانييت و له هه ر كویدا به هه ر كه سيك گه يشت.. قسه ي خيڙى بۆ بكات.. فەرموده ي پېغه مبهري بدات به گويدا و له وه و مه سه له ترسناكه كان ئاگادارى بكات وه و خه لكى له ئاينى پاكي ئيسلام پۆشنير بكات وه.

نابىنى نه بو هوره يره (په زاي خواي لى بېت) به هه لى زانى كه سيك بۆ كارىكى يه ك خوله كى هاتبوه مزگوت كه چى بانگى كرد و له شتيكى زۆر ترسناك ئاگادارى كرده وه.

۶- نه گەر كه سېك سوديكي پي گه ياندیت يان وته يه كي خيړى پي وتيت دياره دوست و دلسوزى تويه، بويه جوان وايه بيناسيت و له ناوه كې بېرسيت و له و ساته به دوا خوشت بویت و په يوه ندى پتوه مه بچړه.

نابینى چۆن نه و پياوه پرسىارى ناوى (نه بو هورده يره) ى كرد.

۷- نه گەر كه سېك فەرموده يه كي باس كرد يان ئاگادارى كردیت له وته يه كي گه وده ى قه ده غه خيړا له ناوه كې بېرسه، تا بزانيت كيته؟ و ئايا شايانى نه و په پۆلى مامۆستايه تى بېينى نه و پياوه پرسىارى كردو كاتى زانى يه كيك له هاوه له مه زنه كانى پيښه مېره (ﷺ) ئيتړ گوځى بۆ گرت.

۸- نه گەر لاوازيه ك يان ناته واويه ك يان هه لسوكه وتيكي ناشايسته ت تيداو مه يشاره وه و له لای مامۆستا و دلسوزانى ئيسلام باسى بكه تا چاره سهرت بۆ دۆزنه وه و خوٹ به بى عەيب مه زانه.

نابینى (ضمضم) چۆن به خوځى وت به خوا من نه و وته يه زۆر به كاردينم له گه ل مال و منداله كه مدا.

۹- نه گەر به ته ماى خه لكانى چوارده ورت بگوريت و به ره و راستى و په وشتى جوان بيانپيښته وه با به نمونه و به سه رهاتى گه لانى پيشو قسه كانت به هيتر بكه و زياتر گویت بۆ ده گرن و زۆرتر لیت حالى ده بن.

۱۰- نه گەر خواى گه وره چاكه ى بۆ كردیت و كه وتبويته سهر پيگاي خواناسى و به نديا ته ى و نويزه كانت هه مويان به كۆمه ل نه نجامت ده داو پۆژوى سوننه تت ده گرت و شه ونويزت ده كرد.

ئيتړ خوٹ به خه لكى به هه شت نه زانيت و له خوٹ بايى نه بيت نه وه هاوه لانه (خوايان لى پازى بيت) ده لين: به س بزائم خوا سوژده يه كي لى وه رگرتوم له هه مو دنيا زياتر پيم خوشره.

ئه‌وه‌تا ئه‌و كه‌سه‌ی كه‌ عاب‌دو چاكه‌كار بو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له‌ خۆی با‌یی بو‌بو خوا لێی
وه‌رنه‌گرت و خسته‌یه‌ ناو ئاگره‌وه‌.

۱۱- هه‌رگیز رقت له‌و كه‌سانه‌ نه‌بێت كه‌ له‌ ناو گونا‌هو خراپه‌دا گوزه‌راون و هه‌رگیز بێ
ه‌یوایان مه‌كه‌ن و به‌ دور له‌ خوا و بێ‌باوه‌ر مه‌یاندهره‌ قه‌ڵه‌م چونكه‌ له‌وانه‌یه‌ له‌ دله‌وه‌ له
تۆ زیاتر خوا‌ی خۆش بو‌یت..

حه‌سه‌نی به‌سری ئاوا سه‌یری سه‌رخۆشه‌كه‌ی كرد كاتی كه‌ سه‌رخۆشێك هاته‌ پێگه‌ی و
باوه‌شی پێدا كرد و تێر تێر هه‌سه‌نی به‌سری ماچ كرد.. ئه‌ویش فه‌رموی: كێ ده‌لی ئه‌م
سه‌رخۆشه‌ له‌به‌ر ئه‌م دله‌ پڕ له‌ باوه‌ره‌ی ناچێته‌ به‌هه‌شت و هه‌سه‌نیش هه‌یچی ئێ
وه‌رنه‌گیرا‌ییت.^۱

۱۲- هه‌رگیز له‌ ژیا‌ندا نزیک‌ی ئه‌و كارانه‌ نه‌بێته‌وه‌ كه‌ په‌یوه‌ندی به‌ تۆوه‌ نیه‌ و به‌
تایبه‌ت ئه‌گه‌ر كه‌سی‌كی سه‌روی خۆت بو یان به‌رپرس و گه‌وره‌ت بو.. نا‌بینی ئه‌و پیا‌وه
مافی ئه‌وه‌ی نه‌بو به‌ ناوی په‌حم و لی‌خۆشبۆن و به‌هه‌شته‌وه‌ قسه‌ بكات..

۱۳- ئاگاداری زما‌نت به‌ له‌وانه‌یه‌ یه‌ك وته‌ی جوان خۆی بدات له‌ چه‌ند سالتێك
خو‌اناسی و یه‌ك وته‌ی خراپیش خۆی بدات له‌ چه‌ند سالتێك كرده‌وه‌ی نا‌شیرین:

﴿وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾^۲.

۱ بگه‌ به‌ كاروانی صالحان، نوسه‌ر.

۲ سو‌ره‌تی (النور: ۱۵).

القصة التاسعة عشر

الكلب العطشان

عن أبي هريرة (رضي الله عنه) قال: أن رسول الله (ﷺ) قال: ((بيناً رجل يمشي فاشتد عليه العطش، فنزل بئراً، فشرب منها.

ثم خرج فإذا هو بكلب يلهث، يأكل الثرى من العطش،^١ فقال: لقد بلغ هذا مثل الذي بلغ بي، فملاً خُفَّهُ ثم أمسكه بفيه، ثم رقي فسقى الكلب، فشكر الله له فغفر له)).

قالوا: يا رسول الله، وإن لنا في البهائم أجراً؟

قال: ((في كل كبد رطبة أجر)).^٢

واته: ئەبو هورەیره (خوای ئی پازی بێت) دەفەرمویت: پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ)

فەرمویه‌تی: جارێک پیاویەک بە ڕینگایە کدا دەپۆیشت و لە ڕینگا زۆر تینوی بو، بیرێکی پێگە‌یشت و چوێ خوارەوه و تێر ئاوی خوارەوه.

پاشان هاته‌ دەرەوه و بینی و سەگێک لە پالێ بیرە کدا هەناسە بێکە‌یه‌تی و خۆل دەرەوات لە تینواندا.

ئەمیش بە‌ خۆی وت: وای دياره‌ من چیم بە‌ سەر هاتوه‌ لە تینویتی بە‌ سەر ئەم سەگە‌ش هاتوه‌ (وهك من تینویه‌تی).

پاشان چوێ خوارەوه‌ بۆ بیرە‌کە‌ و پێلاوه‌کە‌ی پێ کرد لە ئاوبە‌ دان گرتی و بە‌ دەرستە‌کانی هاته‌ سەرە‌وه‌ و خستیه‌ بە‌رده‌می سەگە‌کە‌ و تێر ئاوی خوارەوه‌ و خوایش لە‌ سەر ئەو کارە‌ی سوپاسی کرد و لێی خوش بو.

هاوه‌لان (خوایان ئی پازی بێت) وتیان: ئە‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) بۆچی لە‌ ئاودان و نان دان بە‌ گیانه‌ به‌ران پاداشتی لە‌ سەرە‌؟

پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) فەرموی: لە‌ هەمو زینده‌وه‌ ڕێکدا ئە‌جرو پاداشت هە‌یه‌.

١ رواه البخاري (٢٣٦٣) ومسلم (٢٢٤٤).

٢ له‌ پیاویه‌تی مسلم (٢٢٤٥) دا دەفەرمویت: ((رأيت كلباً في يوم حار يطيق ببئر، قد ادلع لسانه من العطش)).

چیرۆکی نۆزدهیه م

سه گێکی تینو

بیابانێکی گهرم و وشک و بێ ئاو.. پیاویکی باوه پداری خواناس بۆ گهشتێک له مال ده رچو.. پێگهی ئه و بیابانه ی گرت بهر..

پاش تێپه رپونی ماوه یه کی زۆر (تینوی بو) دهستی برد بۆ زه مزه که ی و بردی بۆ ده می و قومێکی لێ داو وتی:

+ به راستی له م بیابانه دا.. هه مو سامانی دنیا هی تۆ بێت.. قومێک ئاو ناهێنیت، قومێکی تری خواردوه وتی: ئای پهروه ردگارم ئاو چه ند خۆشه .. سوپاس له سه ر به خشی نی ئاو.. خۆزگه م به وه نه بێت له بیاباندا پێی بگیریت و ئاوی لێ بگرییت.. زه مزه مه که م ئاوی تیا نه ما..

قهیناکا له و دیوه وه کانیاو و بیرێ لێیه پێی ده که مه وه .. با بپۆم تا شه وم لێ نه هاتوه .. یالله.

پیاوه که ماندو و شه که ته و له دوره وه دیاره وا ده پوات.. هه نگاوه کانێ تێک چه وه قاچه کانێ له گه لێ نایه ن..

پیاوه که سه یرێکی ئه ملاولای خۆی کرد و پاشان وتی: باشه خۆ من لێره وه تێپه ریوم و جارێ بیریکی لێ بو..

+ ئاده ی با که مێک ئاو بخۆمه وه .. زه مزه مه که ی برد بۆ ده می قه تره یه ک ئاوی تێدا ما بو.. خواردیه وه تا دهستی بگرییت زه مزه مه که ی فرێداو هه ستاو پۆی..

چاوی ده گێرا ئاسه واری بیر له هیچ کویدا نه بو.. ورده ورده وه ی نه ما و هێزی ئه ژنۆی شکاو تینویتی زۆری بۆ هێنا.

به ده م پۆشتنه وه ده یوت: ئای پهروه ردگارم ئه وه ی لێی ده ترسام به سه ر خۆم هات.. قورپگم وشک بو.. هێزم تیا نه ما..

ماوه یه کی تر پۆیشت و پاشان که وت و پالێ دا به به ردیکه وه .. توانای جو له ی نه ما..

داۋايى كىرد لە خواۋ وتى: خوايە بگەرە فرىام ئەى فرىادپەس.. لەم بىبابانەدا لە تىنۋاندا نەمرم.. گەرۈم وشك بو پەرۋەردگار.. بگە فرىام (يا مغيث اغثني.. يا مغيث اغثني)..
لە دورەۋە چاۋى كەوت بە بىرىك.. لە خۆشياندا بەرۋە پۈى پاي كىردو لە پىگە دەكەوت و ھەلەدەسايەۋە تا سەرەنجام گەيشتە بەردەمى بىرەكە و ماچى دارو بەردى بىرەكەى دەكىردو پىدەكەنى..

سەيرىكى ناۋ بىرەكەى كىرد دەبىنىت بىرقەى ئاۋ داى لە چاۋەكانى و دەستى بەرزكردەۋە بۆ ئاسمان و سوپاسى پەرۋەردگارى جىھانى كىرد..
پاش كەمىك ھەۋانەۋە ھەستار چۈە خوارەۋە بۆ ناۋ بىرەكە و لەۋى تىرو پىر ئاۋى خواردەۋە ھەناسەيەكى خۆشى ھەلمى و سوپاسى پەرۋەردگارى كىردو پاشان دەستى گىرت بەم بەرۋە ۋە بەرى بىرەكەۋە ھاتە سەرەۋە..
كاتىك ھاتە سەرەۋە.. دەبىنىت سەگىك نوزەنوزىەتى لە تىنۋاندا ۋە ھەندە تىنۋىەتى زمانى وشك بوە و خەرىكى خۆل خواردەنە لە تىنۋاندا..

سەيرىكى كىردو وتى: ئاى خوايە، ھەرچى سەير دەكەم.. چى بەسەر مەن ھاتو بەسەر ئەم سەگە بەستەزمانەشدا ھاتو.. ئىستا دەزانم ئەۋ دامارە لە چ ھالىكىدايە..
بە خوا ۋا باشە بچمە ناۋ بىرەكە و پىلاۋەكەم پىر بگەم لە ئاۋ بۆى بىنمە سەرەۋە و تىر ئاۋى بگەم.. بەستەزمانە. ھىچ چارەيەكى نىيە ۋە ئەگەر ئاۋى نەدەمى لە تىنۋاندا دەمرىت.
دوبارە چۈە ناۋ بىرەكە و تاكى پىلاۋەكەى پىر كىرد لە ئاۋ گىرتى بە دەمىيەۋە و بە دەستەكانى ھاتە سەرەۋە و لە بەردەمى سەگەكەدا دىناۋ ئەۋىش پەلامارى داۋ تىرتىر ئاۋى خواردەۋە..

دەستى كىرد بە كىلكە لەقەۋ بە دەۋرى پىاۋەكەدا دەھات ۋەك ئەۋەى بلى ئەگەر زمانى قىسەم ھەبۋايە.. تىرتىر سوپاسم دەكىردى..
پىاۋەكە سەيرىكى كىردو وتى: تى دەگەم بەستەزمانەنىش ۋەك تۆ بوم پىۋىست بە سوپاس ناكات. ھەردوكمەن سوپاسى خوا دەكەين ئەم بىرەى پى نىشان دىن.
خۋاى گەرەيش بەۋ دىمەنە پىر لە سۆزو مېھرەبانىيەى ئەۋ پىاۋە زۆر خۆشحال بو سوپاسى كىردو لە پاداشتىدا لىتى خۆش بو..

پەندو ئامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

- ۱- مرقۇ لە ژياندا توشى ناپەھەتى و نەھامەتى دەبىت بۆيە دەبى زۆر خۆگر بىت و بى هيو نەبىت و بەردەوام لە گەپاندا بىت و خوايش لە بىرى ناکات و فرىاي دەكەوئ.
- ۲- مرقۇ ئەگەر كەسكى هەژارو نەدارى بىنى، يەكسەر بەزەي پيدا بىتەو و بلى منىش كاتى خۆى ئاوا بوم و دەزانم حالى چەند ناخۆشە و دەستى هاوكارى بۆ درىژ بكات.
- ۳- بەزەيى ھاتنەو بە گيانداراندا يەككە لە سىماي جوانى بەرنامەى ئىسلام و ھانى شوئىنكە و توانى دەدات تا وەك دوزمن سەبىريان نەكەن بەلكو بە گيانكى پەر لە بەزەيەو بۆيان بپوانن و پىيان پيدا نەئىن و ھىلانەيان تىك نەدەن و نەياننئەو بە نىشانە و ھەولى كوشتنىان نەدەن مەگەر زىانبەخش و زىانبەخۆرەكان نەبىت كە شەرىعەتى پەر لە دادى ئىسلام پىكاي كوشتنى داون.
- ۴- دەبى مرقۇى موسلمان ترسنۆك و شلو شىواو نەبىت بەلكو دەبى كەسكى پۆج سوک و گورج و گۆل و وەرز شەوان بىت.. وەك ئەو پىاوھى كە نازايانە خۆى شۆپرەدەو بە بىرىك لە بىاباندا كە لەوانەيە لە (۵۰) مەتر زىاتر بوبىت چونكە لەوئ ئاو زۆر لە خوارەو ھەيە.
- ۵- ئەگەر ھاتو كەسك يارمەتى ھەژارىك يان لىقەوماوئىك يان ئاژەلئىكى دا لە لاتدا تۆ زۆر خۆشحال بە و دەستخۆشى لى بکە و پاداشتىشى بەرەو ھەگەر پىت كرا.
- ۶- ديارە بەزەيى ھاتنەو بە گياندارانداو خۆشويستنىان و ئازارنەدانىان و ئاوو خۆراك پىدانىان.. شتىكى زۆر تازە بو ئىسلام ھىناي و لەو ھەبەر ھەر كەس چۆنى بوىستايە لە گياندارانىان دەكوشت و دەياننەو بە نىشانە، ياسايەك نەبو مافى ئاژەل دەستەبەر بكات.
- بەم كارە ئىسلام لە پىش ئەووپاوە بە چواردە سەدە مافى ئاژەلى دەستەبەر كردو ھەپەشەي گەورەي لەو كەسانە كردو كە ئازارى گيانداران دەدەن.
- ئەمەش بە پرسىياري ھاو لەندا بۆمان دەردەكەوئ كە پرسىياريان كرد كە ئايا پاداشتمان ھەيە لەسەر ئاژەلان؟!..

القصة العشرون

القاتل الجني

عن أبي سعيد الخدري (رضي الله عنه) أن النبي (ﷺ) قال: كان فيمن كان قبلكم رجل قتل تسعة وتسعين نفساً. فسأل عن أعلم أهل الأرض فدل على راهب فأتاه فقال: إنه قتل تسعة وتسعين نفساً. فهل له من توبة؟

فقال: لا. فقتله. فكمل به مائة. ثم سأل عن أعلم أهل الأرض فدل على رجل عالم. فقال: إنه قتل مائة نفس. فهل له من توبة؟

فقال: نعم. ومن يحول بينه وبين التوبة؟ انطلق إلى أرض كذا وكذا. فإن بها أناسا يعبدون الله فاعبد الله معهم. ولا ترجع إلى أرضك فإنها أرض سوء.

فانطلق حتى إذا نصف الطريق أتاه الموت. فاختصمت فيه ملائكة الرحمة وملائكة العذاب.

فقالت ملائكة الرحمة: جاء تائباً مقبلاً بقلبه إلى الله. وقالت ملائكة العذاب: إنه لم يعمل خيراً قط.

فأتاه ملك في صورة آدمي. فجعلوه بينهم. فقال: قيسوا ما بين الأرضين. فإلى أيتهما كان أدنى، فهو له. فقاوسوه فوجدوه أدنى إلى الأرض التي أراد. فقبضته ملائكة الرحمة)).^١ واته: ئەبو سەعیدی الخدری (خوای لێ پازێ بیّت) لە پێغه‌مبەرەو دەگێڕێتەوە (ﷺ) کە فەرمووەتی: لە سەر دەمەکانی پێش ئێو پیاویک هەبوو.

(٩٩) کەسی کوشتبوو. پاشان پرسباری زانترین کەسی سەر زەوی کردو لەوە لāmدا (راهب) یکیان پێی پیشاندای چو بۆ لای.

پێی وت: کە (٩٩) کەسی کوشتووە ئایا بۆی هەیه تەو بە بکات؟

پاهبه‌كه‌ش وتی: نه‌خێر... ئه‌ویش (له‌ داخا) ئه‌و پاهیبه‌ی كوشتو كردی به‌ (۱۰۰) كه‌س...

پاشان دوباره‌ پرسیا‌ری كرده‌وه ده‌رباره‌ی زاناترین كه‌سی سه‌ر زه‌وی و خه‌لكه‌كه‌ش زانایه‌کیان پێی پێشاندان (چو بۆ لای) و پێی وت: كه‌ سه‌د كه‌سی كوشتوه‌ ئایا بۆی هه‌یه‌ ته‌وبه‌ بكات؟

زاناكه‌ش وتی: به‌ئێ، جا كۆ پێی ته‌وبه‌كردن ده‌گریت؟ به‌لام (ئێره‌ به‌جێ بێله‌) و برۆ بۆ فلان ناوچه‌ كه‌ خه‌لكانیكی لێیه‌ خوای گه‌وره‌ ده‌په‌رستن، و تۆش له‌گه‌ڵ ئه‌واندا هواناسی بكه‌، و جاریكی تر مه‌گه‌ پێره‌وه‌ بۆ ناوچه‌كه‌ی خۆت چونكه‌ زه‌ویه‌کی خراپه‌كاریه‌.

ئه‌ویش (به‌گوێی كرد) و به‌ره‌و ئه‌و ناوچه‌یه‌ كه‌وته‌ پێ و له‌ پێگا گیانی سپارد. فریشته‌ی چاكه‌نوس و فریشته‌ی خراپه‌نوس ناكۆکی كه‌وته‌ نیوانیان، فریشته‌ی چاكه‌ وتی: ته‌وبه‌ی كردوه‌ و به‌ره‌و خوا گه‌پاوه‌ته‌وه‌.

به‌لام فریشته‌ی گوناهنوس وتی: ته‌نها چاكه‌یه‌ك چیه‌ نه‌يكردوه‌ له‌ ژيانیدا. فریشته‌یه‌ك له‌ شیوه‌ی ئاده‌میه‌كدا هاته‌ نیوانیان و ئه‌وانیش كردیان به‌ ناوبژیوان. ئه‌ویش وتی: ئه‌و دو‌ماوه‌یه‌ بپێون بزان ئه‌و پێگه‌یه‌ی لێ هاتوه‌ نزیکتره‌ یان ئه‌و پێگه‌یه‌ی كه‌ بۆی ده‌پوات، ئه‌وانیش پێوانه‌یان كردو ده‌بینن له‌و ناوچه‌یه‌ نزیکتره‌ كه‌ بۆی ده‌پوات (یه‌ك به‌ست).

فریشته‌ی چاكه‌نوس حسابی بۆ كرد.

په‌ند و ئامۆزگاریه‌کانی ئهم چیرۆکه‌:

١- دور نیه خراپترین که‌س، که پیاو کوشتن و دزی و تاوانی تریش نه‌مابێ نه‌یکات، له‌ پیربکاته‌وه و سنوړی بۆ خراپه‌کانی دابنێ خوای بکه‌وێته‌وه بیرو بلی مالم کاول به‌وه چیم به‌ خۆم کردوه و ته‌وبه‌یه‌کی پاک و جوان بکات.

٢- هه‌ر که‌سی له‌ ناو تاوان و گونا هه‌دا گه‌ و زابو، شایانی به‌زه‌یی پیا هاتنه‌وه‌یه نه‌ک زه‌مکردنی و سلۆی ئی نه‌کردنی و سه‌ردانی نه‌کردنی و پق ئی هه‌لگرتنی..

چونکه له‌ وانه‌یه وه‌ک ئه‌و پیاوه‌ی (١٠٠) که‌سه‌که‌ی کوشته‌وه له‌ ناکایه‌ کدا ده‌ست هه‌لگړی له‌ تاوان و له‌ گه‌ل خوای خۆیدا ئاشت بێته‌وه.

٣- هه‌میشه‌ کۆمه‌لگه‌ زا هیر بینه‌ و تاقه‌تی ئه‌وه‌ی نیه‌ بجێته‌ بنج و بناوانی مه‌سه‌له‌کان و به‌ دوا‌ی پاستیه‌کاندا بگه‌ڕێت و زۆر جار هه‌ندێ که‌س به‌ زانا و ئه‌ولیا ئی ده‌گات کاتی‌ک ده‌بینێت عه‌مامه‌یه‌کی گه‌وره‌ی له‌ سه‌ر دایه‌ و کتێبێکی گه‌وره‌ی له‌ بن ده‌ستدایه‌ و ده‌بینن خواناسی و په‌رستش ده‌کات.

ئیتړ ئه‌و که‌سه به‌ زان‌اترین که‌سی سه‌رده‌م ده‌ده‌نه‌ قه‌له‌م و ده‌یانناسین به‌ نه‌وموسلمانان و تازه‌ گه‌راوه‌کان و ته‌وبه‌کاران.. نازانن که له‌ وانه‌یه به‌بێ زانست و زانیاری فه‌توای شازو بێ به‌لگه‌ په‌ئیان بۆ ده‌ن و مال کاولیان بکه‌ن.

٤- له‌ تاوانبارو سه‌رپێچیکاران بترسه‌ و خۆتیان ئی به‌پاریزه‌ با بۆ ته‌وبه‌کردن و وازه‌ینان هاتن بۆ لات، چونکه به‌ نیازن خۆیان چاک بکه‌ن و هیشتا پاک نه‌بونه‌ته‌وه سیه‌یان پێ مه‌که‌ و خۆت نه‌یێنی کاره‌کان مه‌خه‌ره ده‌ستی.. با وه‌ک موفتی یه‌که‌مت ئی نه‌یات.

٥- ده‌بێت مڕۆڤ که له‌ شوێن و له‌ لای که‌سێک ئاوات و داواکاریه‌کانی نه‌هاته‌ دی هه‌ول بدات له‌ لای یه‌کێکی ترو لایه‌نێکی دی نیازه‌کانی به‌یێته‌دی.

نابینی ئهم پیاوه تاوانباره چونکه پاست ده‌کات کۆلی نه‌دا زانیه‌کی تری دۆزیه‌وه.

۶- ھەرچىھەكت كىرۋە ھىۋاۋ ئەمەل دروست بىكە بۇ خەلگانى دەۋرۋبەرت ۋە ھانىيان بىدە بەرەۋ پېشەۋە بېرۋن ۋە سارد نەبىنەۋە نەكەى ۋەك مفتى يەكەم كە (عابدىكى جاھل) بو لە پوى شەرىعيەۋە بۆيە بە جۆرئىك ئەمەلى لە تاۋانبارەدا كوشت كە وتى ئەگەر لىم خۇش نەبىت دەيكەم بە سەد.

۷- نەخشەى كار دىارى بىكە بۇ چۈرۋەۋرەكەت ۋە بە دوشە پالى پتۈە مەنى ۋە بلىي: بەلى تەۋبەت بۇ ھەيە ۋە بەس، بەلكو خۇشست دەرسى بۇ دابنى ۋە يان بىنئىرە دەستى كە سانى شارەزاۋ مەمانەدار تا لە ئاينى پىرۋى ئىسلام جۈانتر ئاشناى بىكەن يان بىنئىرە بۇ ناۋ كە شۈھەۋايەكى پېر لە باۋەپرو مۇسلمانەتى.

۸- زۆر گرنگە بۇ بانگخۈازو مامۇستاكان كە پەرۋەردەى خەلگى دەكەن، ھەول بىدەن ئەۋ تازە ھاتۋانە لەۋ بىئەۋ كە شۈھەۋايەى پېشۋ بىيانپىچىرپىن ۋە ھارپى تازەۋ بىئەى تازەيان بۇ بېرەخسىتن.

۹- زۆر گرنگە مۇۋ لە ژياندا بىەۋىت ھەلگەۋىت ۋە ناۋ دەر بىكات ۋە بىيئە كەسىكى پىزى پېشەۋە دەبىت دور بىكەۋىتەۋە لە زىدەكەى خۇى ۋە بچىتە ناۋچەيەكى تر.. چونكە خەلگى زىدەكەى بە پىي پىۋىست پىزى ناگرن ۋە سودى ئى ۋە رىناگرن ۋە شەرمى ئى ناكەن ۋە پىرسى پى ناكەن ۋە ھەر بە مىندالەكەى سالانى زو دىتە بەر چاۋيان ۋە گرنگى پى نادەن.

۱۰- زۆر ئاسايىيە لە ژياندا دەيان ناكۆكى ۋە عاجزى ۋە پاى جىاۋاز بىكەۋىتەۋە نىۋان تۆۋ ھاۋكارەكانى چۈرۋەۋرت بەلام مەرج ئەۋەيە ئەۋەندە يەكترتان خۇش بوىت كە نەبىتە پقەبەرايەتى ۋە پاشقۇلدان لە يەكترى، بەلكو خىرا بگەنە ئەنجامىكى جۈان ۋە بە ناۋبىزۋانى پازى بىۋە لە قسەكانى لا مەدە چونكە دەيەۋىت بۆچۈنەكانتان بگەيەنئەۋە يەك.

۱۱- خۇ فرىشتەى چاكە دەيزانى بەشى ئەۋە چونكە كەسىكى تەۋبەكارو پەشىمانەۋە ۋازى لە ھەمو خراپەيەك ھىناۋە.. بەلام لەبەر دلى ھاۋپىكەى كە زۋىر نەبىت لىي.. وتى: با ھەكەمىك بگىرن بزانين بۇ كاممان دەبىت!

القصة الحادية والعشرون

رسالة من حَشَب

عن أبي هريرة (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((إِنَّ رجلاً من بني إسرائيل، سأل بعضهم بني إسرائيل أن يسلفه ألف دينار، فقال: اثنتي بالشهداء أشهدهم. فقال: كفى بالله شهيدا، قال فائتني بالكفيل، قال: كفى بالله كفيلا، قال: صدقت. فدفعها إليه إلى أجل مسمى، فخرج في البحر فقضى حاجته ثم التمس مركبا يركبها يقدم عليه للأجل الذي أجله، فلم يجد مركبا، فأخذ خشبة فنقرها، فأدخل فيها ألف دينار وصحيفة منه إلى صاحبه، ثم زجج موضعها، ثم أتى بها إلى البحر. فقال: اللهم إنك تعلم أنني تسلفت فلاناً ألف دينار، فسألني كفيلا فقلت: كفى بالله كفيلا، فرضي بك، وسألني شهيدا فقلت: كفى بالله شهيدا، فرضي بك. وأناي جهدت أن أجِد مركبا أبعث إليه الذي له فلم أجِد، وأناي أستودعها، فرمى بها في البحر حتى ولجت فيه، ثم انصرف. وهو في ذلك يلتمس مركبا يخرج إلى بلده، فخرج الرجل الذي أسلفه، ينظر لعل مركبا قد جاء بماله، فإذا بالخشبة التي فيها المال، فأخذها لأهله حطباً، فلما نشرها وجد المال والصحيفة، ثم قدم الذي كان أسلفه. فأتى بالألف دينار، فقال: والله ما زلت جاهدا في طلب مركب لأتيك بمالك، فما وجدت مركبا قبل الذي أتيت فيه. قال: هل كنت بعثت إلي بشيء؟ قال: أخبرك أنني لم أجِد مركبا قبل الذي جئت فيه. قال: فإن الله قد أدى عنك الذي بعثت في الخشبة، فانصرف بالألف دينار راشدا)).^١ واته: ئه‌بو هوره‌يره (خوای لێ پازێ بیئت) ده‌گێڕێته‌وه كه پێغه مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمویه‌تی: پیاویێك له‌ناو به‌نی ئیسرائیلدا، داوای هه‌ندێ پاره‌ی قه‌رزێ كرد له هه‌ندێ له به‌نی ئیسرائیلیه‌كان..

ئەویش وتی: شایەت بێنە تا بیانکەم بە شایەت؟ پیاوێکەش وتی: خۆی گەر بەسە بیکەم بە شایەت، پاشان وتی: دەی کەفیلێک بێنە تا بچێتە ژێر باری ئەو قەرزەو؟ وتی: خۆی گەر بەسە بیکەم بە کەفیل، ئەویش وتی: دەی ئەوا قەبوڵم کرد.

کابرا پارەکی پێدا بۆ ماوێهەکی دیاریکراو، گەشتێکی دەریایی پێ کرد پارەیه‌کی باشی قازانج کرد.

پاشان چو بۆ کەنار دەریا تا بەلەمێک یان کەشتیەک ببیت و پێی بپوات بۆ ئەو بەرەو و پارە قەرزەکە بەریتەو بۆ خاوەنەکە، بەلام ژۆر وەستا و بەلەمی ئی نەبوو.

هەروا مایەو و تا بیری لە داریکی گەرە کردەو و ناوێکە هەلکۆلی و هەزار دینارەکی تێکرد لەگەڵ نامەیه‌کداو پاشان کونی دارەکی جوان داخستەو و دای بە دەم ئاوێکەو.

وتی: ئەی خۆی پەرەدگەرم تۆ ئاگاداری منی هەزار دینارەکەم لە فلان کەس قەرز کردو داوای کەفیلی ئی کردم، و بە کەفیلی تۆ پازی بو، پاشان داوای شایەتی ئی کردم و وتم: خوا بەس نیه بە شایەت؟ وتی: بەئێ پازیم خوا شایەت بیت.

و من ژۆر هەول دا تا بەلەمێک پەیدا بکەم و پارەکی بۆ بەرمەو بەلام دەستم نەکەوت، دەی من ئەیدەمە دەستی تۆ، و ئەمە و تۆ دارەکی دا بە ئاوێکە دا وەستا هەتا لە چا و ون بو ئینجا گەپایەو بۆ مال.

هەر دای ئەوێش چاوەچاوی ئەوێ بو کە کە بەلەمێکی دەست بکەوێت و پارەکی بۆ بەریت..

ئەو پیاوێ تریش کە قەرزەکی پێ دا بو.. لەبەر خاتری سۆراغ کردنی کابراو بەلگۆ لە کەناری دەریا ببینییت و پارەکی پێ بداتەو..

ژۆر چاوەپوانی کرد بەلام کابرا دیار نەبوو.. بەلێنەکی نەبردە سەر، بەلام چاوی بە داریکی ئەستور کەوت.. هاتە بەردەمی و ئەویش هەلی گرت و بردیەو بۆ خێزانی تا بەکاری بێنیت بۆ سوتاندن.. لە مالەو دارەکی داگرت و ویستی وردی بکات هەر کە تەرەکی لێدا بو بە دو کەرتهو دەبینی هەزار دینارەکە و نامەیه‌کی تێدايه.

پاش ماوه‌یه‌ك پیاوه‌كه به‌له‌می ده‌ست كه‌وت و به‌ خێراییی خۆی گه‌یانده‌ پیاوه‌كه‌،
 هه‌زار دیناری دایه‌ ده‌ستی وتی: به‌ خوا چه‌ند پۆڤێكه‌ من ئه‌وپه‌ری هه‌ولم داوه‌ به‌له‌م
 ده‌ست بكه‌وێت پاره‌كه‌ت بۆ بێنمه‌وه‌، به‌لام تا ئه‌مجاره‌ ده‌ستم نه‌كه‌وت.
 پیاوه‌كه‌ وتی: تۆ پێشتر هیچی له‌ پاره‌كه‌ت بۆ ناردم؟ ئه‌ویش وتی: من پێت ده‌لێم
 به‌له‌م گیر نه‌كه‌وت تا ئه‌مجاره‌ی كه‌ هاتوم بۆ لات.
 پیاوه‌كه‌ش (به‌ خۆشحالیه‌وه‌) وتی ده‌ی خوای په‌روه‌ردگار هه‌زار دیناره‌كه‌ی كه‌ له‌ ناو
 ته‌خته‌كه‌دا بۆت ناردم گه‌یشته‌ ده‌ستم و تۆش هه‌زار دیناری خۆت به‌ره‌وه‌..

چیرۆکی بیست و یهكهم

نامه يهك له تهخته

ئه م پیاوه پیاویکی بازرگان بو، له هه مو گه شته بازرگانیه کانی دا سه رکه وتنی به ده ست ده هیتا و قازانجی باشی ده کرد.. به لام جارێک جه رده په یدا ده بیست له که شتی ی و هه مو سامانه که ی و شتومه که کانی تیا چو، هه ژار که وت...

بۆیه وتی: ئای خوای گه وره .. سوپاست ده که م له سه ر هه مو خۆشی و ناخۆشیه ک .. ئای خوای گه وره من که ی ئاوا هه رگیز ده سته باچه و بێ پاره بوم ..

کوڕ: بابە گیان ئیتر کاری بازرگانی ناکهین؟

باوک: کوڕم من به بێ بازرگانی ناتوانم بژیم .. به لام یه ک ده ره مم بۆ ده رنه چوه .. بازرگانی ش به بێ پاره ناکریت ..

کوڕ: ئه ی ناتوانی له لای یه کێک هه ندی پاره قه رز بکه یت ..

باوک: کوڕم من پاره یه کی زۆرم ده ویت بۆ ئه وه ی خۆمی پێ بگره وه ته نها یه ک که س شک ده به م ئه و پاره یه ی هه بیست .. به لام ئیستا زانیویه تی من تا پۆل بوم .. قه رزم بدات ئی باشه .

کوڕ: باوکه پشت ببه سته به خوا و بپۆ داوای بکه لێی .. هه مو لایه ک خواناسی و په وشتی جوانی تۆ ده ناسن ..

باوک: کوڕم یاخوا که س باری لار نه بیست ... به لام ئه مپۆ (إنشاء الله) ده چم بۆ لای به لکو هه ژار دینارم به قه رز پێ بدات.

پاش ئه وه ی داوای قه رز له هه ندی که س ده کات و ده ست ده نین به پویه وه بازرگانه پیاو چاکه که ده گاته ئه و پیاوه ی که ده یه ویت قه رزی لێ بکات، سلۆی لێ ده کات و هه والی ده پرسیت و ده یه ویت داوای قه رزی لێ بکات به لام ئه و پێشتر ده لێ:

براكەم زۆرم پێ ناخۆش بو، بازەرگانیەكەت كەوتە دەستی چەتەكان و چەپاویان كردی..

خوا گەورەیه.. خۆی گەورە پۆزی دەرە و ھەر ئەویشە دەیگێرتەو.. بەلام من پێم وایە ھەموو كارەكانی خوا لەسەر نەخشە و بۆ حیکمەتێك ئەنجامی دەدات..

ھەموو دەبێت لەو بێگومان بین.. ئەی ئیستا نیازت چیە؟ دەتەوێت چی بکەیت؟

+ ئەگەر پارەم كەوتە دەست.. دەست دەكەمەو بە بازەرگانی دەلێن لۆكە پارە چاك دەكات و نرخێ بەرز بۆتەو.. ئەری تۆ بێ زەحمەت ھەزار دینارم بە قەرز پێ نادەیت؟ بۆ ماوہیەکی كەم.. بە خوا تەنھا لە تۆم پابینی كە داوات لێ بکەم.

– وەك چەندی؟

+ وەك دو مانگ.

– بەلام ھەزار دینار زۆرە لەوانە یە شتومەكەكانت بەو ماوہ كورتە نەفرۆشێت و نەتوانیت بیدەیتەو.

+ لە من مەترسە.. ئەو ماوہیە بۆ من زۆرزۆرە چونكە من زۆر شاران گەپاوم و كێپاری شەمەكەكانم حازرن..

– من ئامادەم ئەو پارەییەت بدمە ئێگەر دڵت ھیچ نەكات شایەت بێنە با ئاگاداری عەقدەكە بێت..

+ جا شایەت لە كوێ بێنم.. من لەوبەری دەریاكە دەتوانم شایەت پەیدا بکەم بەس لێرە قەناعەتم نیە دەستم بکەوێت.. ئەی چۆنە خوا بکەم بە شایەت؟ قبوڵت؟

– گیانم بە ساقەیی خوا بێ.. ئەمن ھەم چە قەبوڵی نەكەم بە شایەت و بەئێ پازیم.. بەلام كەفیلێكشیم دەوێت كە بچێتە ژێر ئەم قەرزەو.

+ بۆی بەپێزم.. من دەلێم شایەتم دەست ناکەوێت.. ئەو كەفیل ھەر دەستت ناکەوێت، بەلام ئێگەر قەبوڵت بێت خۆی پەروەردگار دەكەم بە كەفیلی خۆم.

– جا چی له خوا باشتره بکریت به که فیل؟، ئەوا قەبوڵم کرد. کیسه‌یه‌ک پاره‌ی له قاسه‌ی دوکانه‌که‌ی بۆ ده‌رده‌هێنیت و ده‌یداته ده‌ستی..

+ زۆر سوپاس، برای هاو‌بیرم.. زۆر مه‌منونتم و هه‌ول ده‌ده‌م له ماوه‌ی دو مانگدا دوا‌ی نه‌خه‌م و بۆت بنێرمه‌وه.. ده‌ی خواحافیز.

– خوات له‌گه‌ل.

*

*

*

پاش ئەوه‌ی لۆکه‌یه‌کی زۆری کچی و خسته‌یه‌که‌شتی و به‌ره‌وه‌ شار و ولاته‌کانی تر خسته‌یه‌پێ، و له‌وێ فرۆشتی و پاره‌یه‌کی باشی قازانچ کرد و دوجار و سێ جار کالای تری کچی و فرۆشی وه‌ک جاری جارانی لێ هاته‌وه‌.

به‌لام بیرى که‌وته‌وه‌ که دو پۆژی ماوه بۆ کاتی دان‌ه‌وه‌ی قه‌رزه‌که‌ی و خێرا خۆی گه‌يانده‌ که‌ناری ده‌ریاکه‌، چاوه‌چاوی ئەوه‌ی ده‌کرد بزانی به‌له‌مێک حازر بێت تا بجیتته‌ نه‌به‌ری پوباره‌که‌ و پاره‌که‌ی بداته‌وه‌ به‌ خاوه‌نه‌که‌ی.

به‌ هه‌ر خاوه‌ن به‌له‌مێکی ده‌وت خێرا جوابیان ده‌کرد و ده‌یانوت: ئەم‌ۆ با و باران و زریان و کار ناکه‌ین..

+ بۆ خاتری خوا! زۆر زه‌روره‌ بچمه‌ ئەو به‌ره‌وه‌.. ئەگینا خیلاف و هه‌د ئەبم و متمانە له‌ ده‌ست ده‌ده‌م.

به‌له‌مه‌وان: برا گیان خۆت ماندو مه‌که‌ تا سێ پۆژی تریش به‌له‌م ناخریتته‌ ده‌ریاوه‌ چونکه‌ شه‌پۆله‌کان به‌له‌مه‌کان هه‌لده‌گیرنه‌وه‌ سه‌رنشینه‌کانی ده‌خنکێن.. ئێمه‌ مه‌جبور نین خوینتی بکه‌ینه‌ ملی خۆمان..

+ ئە‌ی چی بکه‌م! چارم چیه‌؟ چۆن ئەو پاره‌یه‌ بنێرمه‌وه‌ و که‌سیش نیه‌؟ هه‌زار دیناره‌..

به‌له‌مه‌وان: کاکه‌ ئەم‌ۆ مه‌وه‌سته‌ و بێ سود و هه‌ختی خۆت به‌ زایه‌ مه‌ده‌ به‌لام سبه‌ینێ و هه‌ره‌وه‌ به‌ لکو باران و زریان که‌ نه‌میتنی و ده‌ریا هێمن بێته‌وه‌.

(پیاوه‌که‌ش به‌ خه‌فته‌ و نا ئومێدییه‌وه‌ به‌ره‌و ماڵ گه‌راییه‌وه‌).

شه‌و له‌ خه‌ودا پیاوه‌که‌ هاته‌ خه‌وی پێی ده‌وت: به‌یانی دوا یین مۆلته‌ته‌ و هه‌زار دیناره‌که‌م بۆ بێته‌وه‌.. زۆر پێویستم پێیه‌تی و کالای زۆرم کړیوه‌، قه‌رزارم نه‌که‌ی دوا ی بخه‌یت.. تق خوات کردوه‌ به‌ شاهید، تق خوات کردوه‌ به‌ که‌فیل!! زۆر ترسناکه‌ ها... ئه‌ویش پێی وت:

+ ئه‌مڕۆ هاتم بۆت به‌ینمه‌وه‌ به‌لام به‌له‌م نه‌بو بمگه‌یه‌نیت ئه‌وبه‌ره‌وه‌ و ئه‌گه‌ر باران و په‌شه‌باو زریان به‌یلت (ان شاء الله) به‌یانی ده‌یخمه‌وه‌ خزمه‌ت و پاره‌که‌ت حازره‌ و له‌ گیرفانمایه‌..

پیاوه‌که‌ خه‌به‌ری بویه‌وه‌ و تی: (لا اله الا الله) خوايه‌ به‌ خێری بگێری خوايه‌ یارمه‌تیم بده‌ به‌یانی بپۆم و ئه‌و پاره‌یه‌ به‌رمه‌وه‌ بۆی.. هه‌ستا و چو سه‌یریکی ئاسمانی کرد به‌لام هه‌ر باران و په‌شه‌با به‌رده‌وام بو، بۆیه‌ ده‌ستنوێژیکی گرت و چوه‌ ناو نوێژیکی قول..

که‌ پۆڤ بویه‌وه‌ یه‌کسه‌ر کیسه‌ پاره‌که‌ی خسته‌ گیرفانی و به‌ره‌و که‌ناری پوێبار که‌وته‌ پێ و له‌وێ هه‌واڵی به‌له‌می پرسى به‌لام که‌س کارى به‌ به‌له‌مه‌کانیان نه‌ده‌کرد.

چو بۆ لای به‌له‌مه‌وانیک و لێی پاراییه‌وه‌ به‌لام بێ سود بو..

بۆیه‌ پێی وت: چه‌ند ده‌لێی ده‌تده‌مێ به‌لام بمکه‌ره‌ به‌وبه‌ره‌وه‌، ئه‌گه‌ر خنکایشم خۆم به‌رپرسم. چونکه‌ خیلاف وه‌عه‌ده‌بم..

به‌له‌مه‌وان پێکه‌نی و تی: کاکه‌ خۆ به‌ ده‌ست خۆت نیه‌؟ جه‌وه‌که‌ ته‌پو توشه‌و ئه‌ویش ئه‌زانێ خۆ به‌شه‌ره‌و هه‌ستی هه‌یه‌... بچۆره‌وه‌ بۆ ماڵ.

پیاوه‌که‌ تا دره‌نگی هه‌روه‌ستا به‌لام که‌س هاتوچۆی نه‌ده‌کرد بۆیه‌ بیرێک هات به‌ خه‌یالیداو به‌ ده‌م خۆیه‌وه‌ و تی:

((ئێه‌ په‌روه‌ردگارم.. خۆت ده‌زانى من ناتوانم ئه‌مڕۆ پاره‌که‌ی بۆ به‌رمه‌وه‌ ئه‌گه‌ر قه‌رزار نه‌توانیت قه‌رزه‌که‌ له‌ کاتى خۆی به‌ریته‌وه‌ بۆ خاوه‌نه‌که‌ی که‌فيله‌که‌ی خه‌می ده‌خوات..

ده‌ی خواجه تۆ شاهیدی منی.. تۆ که‌فیلی منی.. ئه‌ی خۆشه‌ویستم.

که‌را تا کورته‌ دارێکی ئه‌ستوری که‌وته به‌ر چاوله‌ که‌نار ئاوه‌که‌دا هه‌لگیرت و بردی به‌ چه‌قۆ ئاوه‌که‌ی هه‌لکۆلی و هه‌زار دیناره‌که‌ و نامه‌یه‌کی تی‌کردو پاشان هه‌ر له‌ و ئاوه‌دا هه‌ندێ ماده‌ی ده‌ستکه‌وت و کونه‌که‌ی پێ قه‌پات کرده‌وه و دای به‌ ئاوه‌که‌دا و تا له‌ چاوی و ن بو هه‌ر سه‌یری ده‌کردو ده‌یوت:

ئه‌ی په‌روه‌ردگارم تۆ ده‌زانی که‌ من هه‌زار دینارم له‌ فلان که‌س قه‌رز کردو داوای شایه‌تی‌ه‌کی ئی کردم و منیش تۆم شک بردو کردمیته‌ شایه‌ت و پاشان داوای که‌فیلی ئی کردم و منیش ته‌نها تۆم شک بردو کردمیته‌ که‌فیل و ئه‌ویش به‌ تۆ پازی بو..

به‌لام زۆر هه‌ولم دا له‌ کاتی خۆیدا بۆی به‌رمه‌وه به‌لام به‌له‌مم ده‌ست نه‌که‌وت، ده‌ی ده‌سه‌پترم به‌ تۆ... له‌ هه‌مان کاتدا خاوه‌نی قه‌زه‌که‌ زانی پۆژی وه‌رگرتنی قه‌زه‌که‌یه‌تی پۆیشت بۆ که‌ناری ده‌ریا تا بزانی‌ت پیاوه‌که‌ دیار نیه‌ و پاره‌که‌ی بۆ نه‌هێناوه‌ته‌وه.. به‌لام زۆر وه‌ستا که‌س ده‌رنه‌که‌وت، سه‌یری که‌ناری ئاوه‌که‌ی کرد کورته‌ دارێکی ئه‌ستوری بێنی ده‌ستی بردو هه‌لی گرت‌وه‌وه و بردیه‌وه بۆ خێزانی بۆ ئاگر کردنه‌وه، کاتی‌ک ته‌وره‌که‌ی هه‌لگرت له‌تی بکات بێنی کیسه‌یه‌ک پاره‌ که‌وته خواره‌وه و نامه‌یه‌کیشی له‌گه‌ڵدایه‌ و نامه‌که‌ی خۆینده‌وه و تی: ئه‌مه‌ قه‌زه‌که‌مه‌ و بۆی نارده‌مه‌ته‌وه، ئه‌ی هه‌ر بژیت چه‌ند سه‌رپاستی براکه‌م.

دوای دوسی پۆژێک باران و په‌شه‌باو زریان دامرکایه‌وه جیهان پوناک بویه‌وه و بالنده‌کانی ناو ده‌ریا به‌ خۆشی و که‌یفه‌وه مه‌له‌یان ده‌کردو به‌له‌وانه‌کانیش به‌له‌مه‌کانیان خسته‌ خزمه‌تی خه‌لکه‌وه..

بازرگانه‌که‌ش هه‌زار دیناری خسته‌ گیرفانی و سواری به‌له‌م بو، خێرا دابه‌زی و خۆی که‌یانه‌ دوکانی پیاوه‌که‌ و سللوی لی‌کرد.

+ السلام علیکم ورحمة الله.

— وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته، یاخوا به‌خیر بێیت ئه‌ی برای خواناس له‌ خواترسم.. زۆر خۆشحال بوم به‌م سه‌ردانه‌ت و دوکانه‌که‌مت پوناک کرده‌وه.

+ مه‌به‌سەت چیه؟ سەردانی چی؟ تۆ چی دە‌ئێت؟ من پاره‌که‌م بۆ...

- ده‌زانم پاره‌که‌ت بۆ هێنا‌مه‌وه.. به‌ جوانترین شیوه‌ و زۆر ده‌ستخۆشیت لێ ده‌که‌م که‌ له‌ کاتی خۆیدا هێنا‌ته‌وه.

+ داوای لێ‌بۆردن ده‌که‌م به‌‌ئێ؟ ئه‌وه‌ چی ده‌‌ئێت؟ به‌‌ خوا ئه‌وه‌ بۆ هه‌فته‌یه‌ک ده‌‌پوات هه‌مو پۆژێک هاتومه‌ته‌ که‌ناری ده‌‌ریا به‌‌لام به‌‌له‌م ده‌‌ست نه‌که‌وت تا پاره‌که‌ت بۆ به‌‌هێنمه‌وه.. فرمو ئه‌وه‌ هه‌زار دیناره‌که‌ته..

- ئه‌مه‌ تۆ چی ده‌‌ئێی؟ ئه‌ی تۆ هه‌زار دیناره‌که‌ت بۆ نه‌نارد‌مه‌وه‌ ماوه‌یه‌ک له‌مه‌وبه‌ر؟
+ من ده‌‌ئێم باران و زریان بواریان نه‌دا به‌‌له‌م کار بکات و نه‌متوانی پاره‌که‌ت بۆ به‌‌هێنمه‌وه‌ له‌ کاتی خۆیدا که‌چی تۆ ده‌‌ئێی بۆت نارد‌مه‌وه‌ له‌مه‌وپێش؟

- پیاوه‌که‌ بیرى کرد‌وه‌وه‌ و تێگه‌یشته‌ که‌ ئه‌مه‌ کاری خوا کرد‌ه، بۆیه‌ پوی تێک‌ردو پێی وت: یانی هه‌یچت بۆ نه‌نارد‌وم؟

+ به‌‌ خوا به‌‌ ده‌‌ست خۆم نه‌بو لێم ببوره.. به‌‌ هۆی نه‌بونی به‌‌له‌مه‌وه‌ نه‌متوانی پاره‌که‌ت بخه‌مه‌ خزه‌مت!..

- ده‌‌ی که‌واته‌ خوای گه‌وره‌ و په‌روه‌ردگار ئه‌و پاره‌یه‌ی که‌ تۆ خسته‌ ناو پارچه‌ ته‌خته‌که‌وه‌ گه‌یاندیه‌ ده‌‌ستم و پاره‌ی خۆم هه‌ر ئه‌و پۆژه‌ وهرگرت که‌ باران بو.. بۆت نارد‌م..

+ چۆن؟ یانی چی؟ گه‌یشته‌ ده‌‌ستت؟

- به‌‌ئێ.. به‌‌ئێ.. ئه‌ی تۆ نه‌ت‌نارد‌ بۆم؟ نامه‌که‌ هی تۆ نه‌بو؟ ئیمزای تۆ نه‌بو؟
+ با.. با... من له‌سه‌ر وه‌عدی خۆم دام به‌‌ ئاوه‌که‌دا.. به‌‌لام به‌‌ ته‌ما نه‌بوم بگاته‌ ده‌‌ستت..

- ئه‌ی بۆچی وات کرد؟

+ تا پێشانی په‌روه‌ردگاری بده‌م که‌ من به‌‌ ده‌م په‌یمان‌ه‌وه‌م و په‌یمان شکاندن له‌ لای من گونا‌هه‌تکی زۆر که‌بیره‌یه..
- ده‌‌ی خوای گه‌وره‌ ئاگای له‌ دل‌ و ده‌رونت بو زانی که‌ راست ده‌‌که‌یت و پیاوێکی به‌‌ متمان‌ه‌ی و هه‌ر کاتی‌ک پاره‌که‌ت پێ‌ویست بو.. نه‌ شایه‌تت لێ داوا ده‌‌که‌م و نه‌ که‌فیل.

په‌ندو ئامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه

۱- قەرزکردن له‌ نێوان مڕۆفه‌کاندا شتیکی باشه‌ و خواو پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) پێگه‌یان پێداوه‌ و شتیکی شوره‌یی نییه‌ وه‌ك هه‌ندێ به‌ هه‌له‌ له‌ ژيان گه‌یون و وا ده‌زانن قه‌رزازی عه‌یبه‌یه‌ و ده‌لێ له‌ ژياندا قه‌رز نه‌کردوه‌ و نایشی كه‌م!!.. پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) كاتی وه‌فاتی كرد (درعه‌كه‌ی) له‌ لای جوله‌كه‌یه‌ك بو له‌ باتی قه‌رزدا.

۲- هه‌ر مامه‌له‌یه‌ك یان كڕین و فرۆشتن كرا، با به‌بێ شایه‌ت یان كه‌فیل و به‌بێ نوسین ئیمزای هه‌ردو لا نه‌كړیت و نه‌گه‌ر زیاتر له‌وه‌ ترسایت پاره‌یه‌كیت ده‌ست نه‌كه‌وێته‌وه‌. ببیه‌ بۆ (دادنوس) و له‌وێ به‌ په‌سمى ئیمزاو مۆری پێ بکه‌ نه‌وه‌ك پاشان شه‌یتان زāl ببیت به‌سه‌ر ده‌رونیدا یان تێكشانی پوی تێ بکات و ئاماده‌ی درۆو مله‌جه‌پێ ببیت و پاره‌كه‌ت تیا بجیت.

۳- موسلمان له‌سه‌ری فه‌رزه‌ وه‌عدی خۆی به‌رێته‌ سه‌ر ئیتر شایه‌ت هه‌بیت یان نا، بنوسریت یان به‌ ده‌م بیت، چونکه‌ خوای گه‌وره‌ پرسیارمان ئی ده‌كات له‌سه‌ر په‌یمانانه‌کانمان: ﴿إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾.

۴- نه‌گه‌ركاتی دانه‌وه‌ی قه‌رز هاته‌ پێشه‌وه‌.. ده‌بێ هه‌رچه‌یه‌كێت كردوه‌ له‌و ساته‌دا بۆی په‌یدا بکه‌یت و نه‌گه‌ر هه‌ر نه‌تبو مالی بۆ بفروشه‌ یان له‌ یه‌كێکی تر قه‌رز بکه‌ بۆی (به‌لام ده‌ستی دوه‌میش نه‌بریت) تا متمانه‌ له‌ناو مڕۆفه‌کاندا به‌مێنیت.

۵- هه‌ندێ كه‌س به‌ هه‌له‌ تێگه‌یشتونه‌ له‌ په‌یمان شكاندن و ده‌لێ نه‌گه‌ر نه‌تبو بیده‌یه‌وه‌، ئه‌وا وه‌عد شكاندن نیه‌!! به‌لكو وه‌عد شكاندن نه‌وه‌یه‌ كه‌ هه‌تبیته‌ و نه‌یده‌یه‌وه‌!! نه‌مه‌ش یه‌كێكه‌ له‌ ناحالێبونه‌کانی شه‌یتانی (تبلیس إبلیس).

۶- ده‌بێ مڕۆ به‌ كه‌وتنێك یات تێكشكانێك و ره‌ی نه‌پوخیت و هه‌ولێ هه‌لسانه‌وه‌ بدات و مادام عه‌قل و مافی كاره‌كه‌ی تێدایه‌، ده‌توانیت پاره‌ قه‌رز بکاته‌وه‌ و خۆی سه‌ر له‌نوی دروست بکاته‌وه‌ و هه‌لسیته‌وه‌.

٧- ئه‌گه‌ر ماوه‌یان بۆ دانایه‌تی بۆ دانه‌وه‌ی قه‌رز، تۆ (١٠) یان (١٥) پۆژ پێش ئه‌و مه‌وعیده‌ مه‌ولێ پێداکردن و دانه‌وه‌ی بده‌ چونکه‌ با وه‌ك ئه‌و پیاوه‌ت ئێ نه‌یات كه‌ كێشه‌ی نه‌بونی به‌له‌می هاته‌ پێگه‌ و ئه‌گه‌ر خوا فریای نه‌كه‌وتایه‌ و به‌و ته‌خته‌ داره‌دا بۆی نه‌ناردایه‌ (خلاف وعد) ده‌رده‌چو.

٨- پیاو ده‌بیته‌ به‌رده‌وام خه‌می ده‌ركردنی پێداویستی مال و منداڵه‌كه‌ی بیته‌ و هاوكاری خێزانه‌كه‌ی بیته‌.. غازو نه‌وت و كاره‌با و ئاو و هه‌مو پێداویسته‌كانی تریان بۆ پێدا بكات.

نابینی ئه‌و پیاوه‌ كۆته‌ره‌یه‌كی بینی یه‌كسه‌ر بیرى نان و چێشته‌کردنی كه‌وته‌وه‌ و برديه‌وه‌ بۆ خێزانی و له‌عه‌یبیش نه‌ترسا.

٩- ئه‌گه‌ر بۆ كاریكی گه‌وره‌ چوینه‌ و ئه‌و كاره‌ت ده‌ست نه‌كه‌وت به‌لام هه‌ول بده‌ با به‌ ده‌ستی خاڵی نه‌گه‌ڕێته‌وه‌ و شتێك بۆ مال و منداڵت بێنه‌وه‌ وه‌ك ئیمامی عه‌لی (خوای ئێ پازى بیته‌) ده‌فه‌رموینه‌: (ئه‌گه‌ر له‌ سه‌فه‌رێك بێمه‌وه‌ و هه‌یچ نه‌بیته‌ بیه‌مه‌وه‌ جگه‌ له‌ هه‌ندێ له‌ به‌ردی سه‌پى و سافى جوان نه‌بیته‌ ده‌یه‌مه‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی ده‌ستم به‌تال نه‌بیته‌).

١٠- ئه‌ولیاو پیاو چاكانن پێیان ناخۆش بوه‌ خه‌لكی به‌ كه‌رامه‌ته‌كانیان بزانن و هه‌ولێ شارده‌نه‌ویان داوه‌..

نابینی ئه‌و بازرگانه‌ خواناسه‌ چۆن هه‌ر ده‌لێ به‌له‌م ده‌ست نه‌كه‌وت تا پاره‌كه‌ت بۆ بێتم یانی نه‌خێر من هه‌یچ نه‌ناردوه‌ بۆت.

١١- ئه‌گه‌ر كه‌رامه‌ت له‌ خواناسێك بینی، ئه‌وه‌ خۆشت بویت و دلێ خۆش بکه‌ و هاوڕێیه‌تى بکه‌، چونکه‌ له‌گه‌ڵ خوادا به‌ینی نۆر ته‌واوه‌ و دۆسته‌ی په‌روه‌ردگاره‌.

به‌ پێچه‌وانه‌ی هه‌ندێ كه‌سه‌وه‌ كه‌وا ده‌زانن ئه‌وه‌ی كه‌رامه‌تى ئێ ده‌ركه‌وت ده‌بیته‌ سویندی پێ بخوڕیت و بجێته‌ سه‌ر گۆره‌كه‌ی و داواى شتى ئێ بکه‌یت یان داوا له‌ خوا بکه‌یت و ئه‌و بکه‌يته‌ واسیته‌ و نێوان (په‌نا به‌ خوا) كه‌ ئه‌وه‌ بێگومان سه‌ر ده‌كێشیت بۆ شێرك و بێباوه‌پێ.

القصة الثانية والعشرون

يفتخر بنفسه

عن ابي بن كعب (رضي اله عنه) ان رجلين تفاخرا عند النبي (ﷺ) فقال: احدهما للآخر: انا فلان ابن فلان، فمن أنت لا أم لك؟ فقال النبي (ﷺ):

افتخر رجلان عند موسى (عليه السلام) فقال احدهما: أنا فلان بن فلان حتى عدّ تسعة. فأوحى الله تعالى الى موسى (عليه السلام) قل للذي افتخر: بل التسعة من أهل النار وأنت عاشرهم)).^١

واته: ئوبه‌ی کۆپی که‌عب (خوا لێی پازی بێت) ده‌گێڕێته‌وه، که‌ دو که‌س له‌ حه‌زۆری پێغه‌مبه‌ردا (ﷺ) شانازیان به‌ خۆیان و باوو‌با‌پیرانیانه‌وه ده‌کردو یه‌کیکیان به‌وی تریانی وت: من فلانی کۆپی فلانم، ئه‌و تۆ کی‌یت ئه‌ی بێ بنه‌چه‌؟

پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رموی: ((دو که‌س له‌ خه‌مه‌ت موسا پێغه‌مبه‌ردا (عليه السلام) خۆیان هه‌ڵده‌نا به‌ سه‌ر یه‌که‌ترداو یه‌کیکیان به‌ شانازییه‌وه به‌وی تری وت: من فلانی کۆپی فلانم... تا (٩) پشته‌ی خۆی هه‌ڵدا!!).

خوای که‌و‌ریش نیگای نارد بۆ موسا پێغه‌مبه‌ر (عليه السلام) و فه‌رموی به‌و که‌سه‌ی که‌ شانازی کرد به‌ سه‌ر ئه‌وه‌ی تر‌دا: به‌ لکو ئه‌و (٩) پشته‌ی له‌ ناو ئاگری دۆزه‌خدايه‌ و ئه‌ویش ده‌یه‌میانه‌.

١ حدیث صحیح قال الحافظ العراقي في تخریج الأحادیث (الاحیاء) (٥١٩/٣)، أخرجه عبدالله بن احمد في زوائد المسند باسناد صحیح ورواه احمد علی معاذ موقوفاً.

چىرۆكى بىستە دوھم

بە خۇيدا دەنازىت

گەرەم دوپىنى ئەسپەكەتم ئامادە كرد بۆ پراوشكار، كەچى نەپۇشى گەرە پىاۋ، ئىمە بە باۋىپىر ھەر تولە و تانجىمان ھەبۈە و ئەھلى پاۋ بوين..

قەيناكا تازە سبەينى دەپۆم بۆ پاۋى ئىۋچىپاكان، بۆ دو ھەفتە دەپوات پاۋم نەكردۈە..
- گەرەم لەگەل كى دەپۆى؟

+ لەگەل سەرۆك عەشرەتى مىران و كۆرخاى ھەردو دىكەى ئەۋدىومان.. تىفاقىكى باش پىك بخەن..

مام صالح پىاۋىكى ھەژارو پوخۇش و باۋەپدار بو، خانىيەكى سادە و ساكارى ھەبو تىايدا دەژىاۋ لەسەر كشتوكال و ئازەلدارى دەژىا، زۆر قانع بو، ھەرگىز گلەيى ھەژارى خۆى لە لاى كەس نەدەكرد.

پۆژىكىيان لە يەككە لە ۋانەكانى موسا پېغەمبەردا (عليه السلام) ئەو دو پىاۋە ئامادە بون و سەرەتا ھەژارەكە زو ھات و دانىشت و گوئى شل كىردبو بۆ وتە بە نرخەكانى موسا (عليه السلام).

لەم كاتەدا ژاۋەژاۋىك دروست بو دەبىنين پىاۋە ناۋدارەكە بە خۆى و پىاۋەكانىيەۋە ھاتن بە ژۇرداۋ لە تەنىشتى ھەژارەكەۋە دانىشت و يەككە لە خزمەتكارەكانى ئەو كاپرايە وتى:

خالە گيان لاچۆ بۆ ئەۋلاۋە.. دوركەۋە لە تەنىشتى گەرە و ئاغامان دامەنىشە!
ھەژار: ئەمە گوئىگرتنە لە وتارى پېغەمبەر موساۋ موسايش ۋەك يەك بە ھەمومان دەپرىت.. من زوتر ھاتوم و جىي خۆمە.

ئاغا: ئەۋە تۆ دەزانى چى دەلئى؟ تۆ دەزانى من كىم؟

ھەژار: تۆ ھەر كەسك ھەبىت بەشەرىكى ۋەك من و ھىچ جىاۋازىيەكمان نىە.. تۆ بىرۆ ئەۋلاۋە.. لە ئاينى خوادا ھەرقو سو نىە، خزمەتكارەكە وتى: گەرەم گوئىت لىيە چى دەلئى.. وپىنە دەكات!

ئاغا: به‌ دو په‌نجه‌ جله‌كانی هه‌ژاره‌كه‌ی گرت و وتی:

تۆیه‌کی چلگن كه‌س نازانی‌ت باو یا پیرت كێیه‌ و كۆپی كێیه‌ وه‌ك من وایه‌؟

هه‌ژار: به‌ ئێ وه‌ك یه‌كین ئایینی پاکی خودا له‌ سه‌ر زمانی ئه‌و پیاوه‌ پاكه‌ (ئاماژه‌ بۆ پێغه‌مبه‌ر موسا ده‌كاته‌) ئه‌مه‌ی فێرکردوین..

ئاغا: یانی ئاین فێری ئه‌وه‌ی كردوی ئاگای گه‌وره‌ و بچوك و هه‌ژار و ده‌وله‌مه‌ند و خانه‌دانان نه‌زانی؟

هه‌ژار: براكه‌م هه‌ردوكمان مرقۆفین و هه‌ردوكمان براهی یه‌كین.

ئاغا: ده‌زانی من كێم؟ براكیان!!

هه‌ژار: ئێوه‌ ئاغازاده‌ن..

ئاغا: من كۆپی فلانی كۆپی فلانی كۆپی فلانم كه‌ تا ئێ پشته‌ی گه‌وره‌ی خۆی ژمارد، كه‌ هه‌مویان ئاغا و به‌رپرس و ده‌وله‌مه‌ند بون.

پیاوه‌ هه‌ژاره‌كه‌ سه‌ری داخست و توانای به‌ر په‌رچدانه‌وه‌ی نه‌ما.. خه‌ريك بو هه‌لسیته‌ و بپواته‌ ئه‌ولاوه‌..

له‌م كاته‌دا خوای گه‌وره‌ بالاده‌ست ژۆر بیزار ده‌بیته‌ له‌ خۆه‌ئنان و فشه‌كه‌ری ئه‌و ئاغازاده‌یه‌ بۆیه‌ هه‌ر له‌ویدا نیگا ده‌نێرێته‌ خواره‌وه‌ بۆ موسا پێغه‌مبه‌ر (عليه السلام) و پێی ده‌فه‌رمووته‌:

بۆی به‌و كه‌سه‌ی كه‌ شانازی ده‌كاته‌ و خۆی هه‌ڵده‌نێ به‌ سه‌ر برا هه‌ژاره‌كه‌یدا:

كه‌ ئه‌و ئێ پشته‌ی ئه‌و شانازی پێوه‌ كردن و خۆی پێوه‌ هه‌ئنان ده‌چنه‌ ناو ئاگری دۆزه‌خ و تۆیش ده‌یه‌میان ده‌بیته‌..

پیاوه‌ ئاگاكه‌ داوای لێبوردنی نه‌كرد به‌لكو هه‌ستا و خۆی و پیاوه‌كانی به‌ توپه‌یی و مۆنیه‌وه‌ چونه‌ ده‌ره‌وه‌..

په نندو ئامۆزگاری له م چیرۆكه

۱- شانازی کردن به بابا پیره یان به زانست و بپوانامه یان پله و پۆست و بهرپرسیاریتی له ئاینی پاکی ئیسلامدا به قیزه و نوناشیرین ناوبراوه و پیاوه ئه و پیاوهیه به ته قواو خواناسی و دلسۆزی و خزمه تکاری دا بنازیت.

خوای گهره ده فهرمویت: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾.

۲- به ته ما مه به هه رگیز له خزمه تدا که س هه له نه کات و ده بیته هه مان شه رمته لی بکه ن و شتی که نه ئین که تق پیت ناخوش بیته ..

ئه ی نابینی پیتغه مبه ر (ﷺ) به و گهره یی و مه زنییه یه وه که چی دو پیاو له لایدا شانازی به بابا پیره وه ده که ن ..

۳- ژیرو دانا ئه و که سه یه که هه له کرا له به رده میدا توپه نه بیته و هه لته چیت و غه له ت نه کات به لکو وه ک مامۆستایه کی دلسۆز هه له کانیا ن راست بکاته وه و بۆچونه کانیا ن چاک بکاته وه .

۴- به هیترین هۆکاری په روه رده یی بۆ راستکردنه وه ی بۆچونه هه له کان نمونه ی زیندو هینانه وه یه له که لو نه ته وه و ئومه ته کانی پیشتر، نابینی پیتغه مبه ر (ﷺ) به به سه رهاتیکی موسا کیشه که ی چاره کرد .

۵- سوننه تی ژیا ن وایه زۆریه ی ئه و که سانه ی که شه یتان به زۆری له خشته یان ده بات و ده یانکاته سه ربازی خۆی که پۆست و پله و پایه و شۆره تی زلیان بواریان نادات زانستی شه رعی ته وا و وه ربگرن و له په وشتی مه زنی ئیسلام به هه ره مه ند بن و خواناسی و به ندایه تی به رده وام و ورد ئه نجام ده ن .

مه گه ر که سانی که خوا به په حمی خۆی که شوه وای ئیما نیا ن بۆ بهر خسی نیته و خواناسی کی نمونه یی بن .

القصة الثالثة والعشرون

قطعة أسيرة

عن ابن عمر (رضي الله عنه) ان رسول الله (ﷺ) قال: ((عُذِّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هَرَّةٍ رِبِطَتْهَا^١ حَتَّى مَاتَتْ فَدَخَلَتْ فِي النَّارِ، لَا هِيَ أَطْعَمَتْهَا وَلَا سَقَتْهَا إِذْ حَبَسْتُهَا وَلَا هِيَ تَرَكَتْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ))^٢.

واته: عەبدوللای کۆپی عومەر (پەزای خۆی لێ بێت) دەگێڕێتەوێه کە پێغه‌مبەر (ﷺ) فەرموێهتی: ئافەرەتێک سزا درا لەسەر پشیلەیه‌ک کە بەستی‌ه‌وه‌ له ژورێکدا تا مردن و به‌و ه‌ویه‌وه‌ خ‌وای گ‌ه‌وره‌ خ‌ستی‌ه‌ ناو ئاگره‌وه‌.

کە نه‌ خ‌واردنی پێداو نه‌ ئاوی پێداو نه‌ به‌په‌لاشی کرد تا بۆ خ‌ۆی گ‌یا‌نله‌به‌ری زه‌وی راو بکات و بێخوات.

١ رواه البخاري (٣٣١٨) ومسلم (٢٢٤٢).

٢ وفي رواية ابن حبان في (صحيحه) في مرة لها.

چیرۆکی بیست و دوهم پشیلەیه‌کی دیلکراو

پیره‌ژنێك هه‌بو له‌ دێیه‌كدا ده‌ژیاو خاوه‌نی مریشكو جوجه‌له‌یه‌کی زۆر بو.. هه‌مو پۆژێك به‌یانی زو هه‌ڵده‌ستاو ده‌می كولانه‌كه‌ی ده‌كردنه‌وه‌و ئه‌وانیش ده‌هاتنه‌ده‌رو دانی بۆ داده‌كردن و دانیان ده‌خواردو پاشان هێلكه‌كانی كۆده‌كردنه‌وه‌..

ئهم ئافره‌ته‌ بۆ هاوده‌نگی خۆی پشیلەیه‌کی هه‌بو.. ده‌سته‌مۆ بو، كه‌ نانی ده‌خوارد ئه‌ویش ده‌هات له‌ پالیدا داده‌نیشت.. وه‌ك ئه‌وه‌ی بۆ ئه‌ی به‌شی من دایه‌گیان..

ئه‌ویش له‌ خواردنه‌كه‌ی خۆی بۆی ده‌كرده‌ قاپێكو تێرو پیری ئی ده‌خواردو پاشان كلکی قنج ده‌كرده‌وه‌و به‌ حه‌وشه‌كه‌دا ده‌هات و ده‌چوو.. ژنه‌كه‌ زۆری خۆش ده‌ویست و زۆرجار ده‌یگرت و له‌ باوه‌شی ده‌گرت و ده‌ستی ده‌هێنا به‌ سه‌ریدا..

ئهم پشیلەیه‌ زۆر سودمه‌ند بو.. مشكو جرجی له‌ ماله‌كه‌دا نه‌هێشتبو.. پارێزگاری مریشكو جوجه‌كانیشی ده‌كرد له‌ پشیلە ده‌رو دراوسێكانی، وه‌ هه‌رگیز نه‌ده‌هات به‌ خه‌یاڵیدا ناپاکی بكات و ده‌م به‌ریت بۆ جوجه‌یه‌كو بیخوات و ژنه‌كه‌ش ئه‌مه‌ی ده‌زانی بۆیه‌ زۆری خۆش ده‌ویست..

جاریکیان.. هه‌روه‌ك جاران ده‌رگای كولانه‌كه‌ی كرده‌وه‌و دانی داكرد بۆ مریشكو جوجه‌كانی، وه‌ خواردنیشی له‌ قاپێكدا دانا بۆ پشیلە سوڕه‌كه‌ی و ئه‌ویش تێرو پیری ئی خوارد..

پاشان عه‌باكه‌ی دا به‌ سه‌ریداو ویستی له‌ مال ده‌ربچیت لای كرده‌وه‌ ده‌بینیت پشیلەكه‌ی تا ده‌رگای حه‌وشه‌ به‌ دوايه‌تی و ئه‌ویش ده‌ستی هێنا به‌ سه‌ریدا و تی:

پشیلە جوانه‌كه‌م.. چرای ماله‌كه‌م.. من تا بازاڕ ده‌چم و هه‌ندێ شتومه‌ك ده‌كڕم و دیمه‌وه‌.. كه‌مێك زۆرم پێ ده‌چیت، تۆش ئاگات له‌ مرو جوجه‌كان بیت..

پشیلەكه‌ش وه‌ك ئه‌وه‌ی بۆیت هه‌ی به‌سه‌ر چاو سه‌یرێکی پیره‌ژنه‌كه‌ی كرد و گه‌رایه‌وه‌ بۆ ناو مریشكه‌كان.. له‌ سوچیكه‌وه‌ به‌رانبه‌ریان قنج لێی دانیشت..

له‌ ناکاو له‌ دیواره‌که‌وه‌ دو‌ پشيله‌ بازیان دا نه‌مدیو په‌لاماری جوجه‌له‌کانیان دا..
پشيله‌که‌ش زۆر هه‌ولێ دا که‌ دوریان بخاته‌وه‌ نه‌وانیش په‌لاماریان داو سه‌ریان خوێناوی
کردو چوار پێنج جوجه‌کیان چه‌پاو کردو هه‌ندیکیان خواردو هه‌ندیکێ تریان له‌ و ناوه‌ دا به
سه‌رپراوی به‌ جێ هێشت..

پشيله‌که‌ش به‌ ده‌نگی غه‌مناک ده‌یمیاواناند وه‌ک بڵێ سه‌رمۆری بۆ گرتون و بۆیان
ده‌گری..

له‌ ناکاو پیره‌ژنه‌که‌ به‌ شتومه‌که‌وه‌ خۆی کرد به‌ ماله‌که‌ داو هه‌ر که‌ چاوی که‌وت به
جوجه‌کی خوراو و سه‌رپراو.. یه‌کسه‌ر شته‌کانی له‌ ده‌ست که‌وته‌ خواره‌وه‌ و هاواری کرد:
پشه‌ سور.. پشه‌ سور.. نه‌وه‌ تۆ له‌ کوێ بوی وا جوجه‌که‌ کانم ئاویان لێ به‌سه‌ر هاته‌وه‌؟
ها..

پشيله‌که‌ش بێ زمان بو نه‌یده‌زانی چۆن حاڵی بکات له‌ راستی مه‌سه‌له‌که‌ و هه‌ر نه‌وه‌ی
پێ کرا هات بۆ لای و له‌ ژێره‌وه‌ سه‌یری پیره‌ژنه‌که‌ی ده‌کرد، پیره‌ژنه‌که‌ بینی و ده‌م و پلی
پشيله‌که‌ سوره‌..

شیت بو له‌سه‌ر خۆی نه‌ما.. به‌ گومانی خۆی وای زانی نه‌و مرو جوجه‌کی خواردوه‌..
بۆیه‌ وتی: لای خۆی من تۆم کردبو به‌ پاسه‌وان! که‌چی خۆت هه‌مویانته‌ خواردوه‌..
هه‌ی به‌ زه‌هه‌رت بیت.. راسته‌ ده‌لێن: گورگ هه‌ر گورگه‌ و نه‌یکه‌ن به‌ شوانی مه‌رکه‌کان..
گه‌سکێکی هه‌لگرت و به‌ گه‌سک هات پیاوی داو ده‌یوت: من متمانه‌م پێ کردی هه‌ی
پشيله‌ی سه‌پله‌ی بێ متمانه‌ و پشيله‌ بێ تاوانه‌که‌ش نه‌م سوچ و نه‌و سوچ پای ده‌کرد وای
ده‌زانی سه‌عه‌به‌تی له‌ گه‌ل ده‌کات و هه‌ولێ پاکردن و هه‌لاتنی نه‌ده‌دا..

پیره‌ژنه‌که‌ش به‌ ده‌م قۆله‌ و بۆله‌وه‌ پۆیشت و گه‌را تا سه‌ره‌نجام په‌تیکێ درێژی
دۆزیه‌وه‌.

که‌وته‌ دواي پشيله‌که‌ و پشيله‌که‌ش هاته‌ باوه‌شی و دانیشته‌.. به‌لام نه‌مجاره‌ وه‌ک
جاران نه‌بو.. ده‌ستی نه‌هێنا به‌ سه‌ریدا یاری بۆ نه‌کرد.. به‌لکو په‌ته‌که‌ی کردو ملی و
گریی لێ داو پاشان برديه‌ ژورێک و به‌سته‌یه‌وه‌ به‌ شیشیکێ په‌نجه‌ره‌که‌وه‌..

پشيلەكەش بۆ خۆى سەرى داخست و لىي خەوت و واى زانى سزايەكى ئاساييە و پاش ماوہيەكى تر دەيكاتەو و وەك جاران بە دەوریدا دىت و دەچىت و نانى لەگەلدا دەخوات.. بەلام نازانىت ئەم پيرەژنە دلپەقە زۆر توپە بوە و لە پىناوى ھەندى جوجكەدا.. دەيەوئ سزايەكى زۆر سەختى ئەم پشيلە بەستەزمانە بدات..

پاش ماوہيەك پشيلەكە تينوى بو.. بەلام كەس ئاوى بۆ نەھيئا.. و پاشان برسى بو.. بەلام كەس نەھات بە لای داو نانى بۆ دانەنا لە قاپە پەشەكەدا وەك جاران و ئەو ھەژارە بى ئاگا بو لەوہى كە حوكمى لە سىدارەدانى بۆ دەرچوہ! بەلام كە ژنەكەى چاو پىكەوت و خۆشى لى ھات و دەستى كرد بە مياواندن بەلام ژنەكە تا دەھات دلپەقتر دەبو ھەر دەيوت: زەھرى مار! تا مردن ئەوہ جىتە! ئەوہ ئەنجامى ناپاكى و خيانەتەكەتە.. بۆ خۆت بمياويئە و منيش ئالئىرەدا دادەنیشم و بۆ خۆم سەيرت دەكەم...

دلپەقى و بى بەزەيى و دو پەوشتى زۆر ناشيرىنو و لە مرقۇ نايەن بۆيە ئەم ژنە بەپەيەكى داخست و سەيرى پشيلەكەى دەكرد كە لە برساندا خۆى دەكىشا بە دارو بەرداو ھاوارى دەكرد لە كەللەى سەر، مياو، مياو، مياو، مياو!

پشيلە بە دەم ئىش و ئازارەوہ لە پەلو پۆو جموجۆل كەوت.. جارجار قاچەكانى دەجولائو بە حال ھەناسەى دەداو لە ژىرەوہ سەيرى خاوەنەكەى دەكردو بەلام بى ئاگا بو لەوہى كە ھاوپىكەى مرقۇ و دلنەرمو، ھەست ناسكو لىبور دەى جاران نەماوہ.. پاش ماوہيەك ئەو جولەيەشى نەماو بە يەكجارى مرد..

لەم كاتەدا كورپكى برازى خۆى كرد بە ژورداو وتى: پورئ گيان چۆنى، پيرەژن وتى: بەخىر بىي.. باش بو ھاتى.. دەزانى پشيلە سور چى كرد بە جوجكەكانم؟

ھەمويانى خوارد..

+ چۆن؟! خۆ جاران ئەو پاسەوانى دەكردن بۆت؟! ھەرگىز باوہ پناكەم پورئ.. ئەى

كوا بۆ نايىبنم..

- نازانی چی ئۆ کردوم؟! ئه‌وه قووی کردوه به‌سه‌رمدا.. جوجکه‌کانی هه‌مو خواردم
 منیش ئاوا له ژۆره‌وه‌دا هه‌پسم کرد تا گیانی ده‌رچوو..
 + کوره پورئ گیان ئه‌و کاری و ناکات به‌لکو من دو پشیلهم بینی له‌مدیو دیواره‌وه
 بازیان دایه‌ ده‌ره‌وه‌وه له‌وانه‌یه ئه‌وان بون!
 پیره‌ژنه‌که بیری کرده‌وه‌وه وتی بۆیه ده‌می سور بوو.. به‌ خوا شه‌پی کردبو با بچم
 سه‌یری بکه‌م.. چو پشيله‌که‌ی کرده‌وه ده‌بینیت برینداره..
 به‌ هه‌ردو ده‌ستی دای به‌ ته‌وقی سه‌ریداو وتی: چیم کرد به‌ خۆم! ئه‌و پشيله
 به‌سته‌زمانه.. بێ تاوان بوو.. من چیم کرد به‌ خۆم؟ بۆ ئه‌وه‌نده دلێره‌ق و بێ وێژدان بوم..
 + پورئ گیان ئه‌گه‌ر جوجکه‌شی بخواردایه (ئاوه‌زای نییه) هه‌ر نه‌ده‌بوايه به‌م سزا
 سه‌خته بتکوشتایه..
 - ژنه‌که هاواری کرد خوايه لێم ببوره.. خوايه به‌به‌خشه.. من نه‌ده‌بوا ئازاری ئه‌و
 پشيله بێ زمانه بده‌م..
 کوچه‌که‌ی وتی: پورئ گیان داوای لێبوردن نۆد بکه.. پێغه‌مبەرمان (ﷺ) فه‌رمویه‌تی
 خوای گه‌وره ژنێکی خسته ناو ئاگری دۆزهخ به‌س تاوانی ئه‌وه بو پشيله‌یه‌کی به‌ند کردو
 خواردن و خواردنه‌وه و پێ نه‌دا تا له‌ برساندا مرد..
 ژنه‌که دای به‌ سه‌ری خۆیداو وتی: ئه‌وه منم.. ده‌رگا که‌ی کرده‌وه‌وه پشيله‌که‌ی
 کرده‌وه‌وه ویستی فێتی بدات ده‌بینیت گیانی تیا ماوه‌وه چاوی هه‌لپێی.. ژنه‌که له
 خۆشیاندا ماچی کردو ئاوی کرد به‌ قورگی‌داو هۆشی هاته‌وه‌وه سوپاسی خوای کرد که
 توشی ئه‌و تاوانه گه‌وره‌یه نه‌بوه.

په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه

۱- ئافره‌تێك سزا دراو خرایه‌ ناو ئاگرێ دۆزه‌خه‌وه‌ له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی پشیلەیه‌کی کوشت و به‌ مردنێکی ترسناک و له‌سه‌رخۆ.. ئەمه‌ش ئه‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نیت که‌ ئایینی پاکی ئیسلام پیش (۱۵) سه‌ده‌ له‌مه‌وبه‌ر مافی ئاژه‌لانی داوه‌ و قورئانی پیرۆز فره‌رمویه‌تی: ئه‌وانیش که‌ لانیکی وه‌ك ئیوه‌ن: ﴿وَلَا طَیْرٌ یَّطِیْرُ بِجَنَاحِهِ اِلَّا اُمٌّ اَمْثَالُکُمْ﴾.

۲- ئەم ئافره‌ته‌ باوه‌ردار بووه‌ و خواناسی و نوێزکه‌رو پابه‌ند بوه‌ به‌ په‌رستشه‌که‌نه‌وه‌ که‌چی ئەم هه‌مو کرده‌وه‌ جوانانه‌ی پێگه‌نه‌بون که‌ به‌ هۆی پشیلەیه‌که‌وه‌ چوه‌ ناو ئاگرێ دۆزه‌خ.

که‌واته‌ ده‌بیته‌ ئه‌و که‌سانه‌ی چاکن و خواناسن.. ئاگیان له‌ خۆیان بیته‌ نه‌وه‌ك گوناھێکی بچوک که‌ جاری وا هه‌یه‌ خۆیان حیسابی بۆ ناکن که‌چی ده‌یانباته‌ ناو ئاگرێ دۆزه‌خ په‌نا به‌ خوا: ﴿وَتَحْسَبُوْنَهُ هَيَّاکُوْهُوَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِیْمٌ﴾.

۳- دروسته‌ مڕۆڤه‌ بالنده‌ یان گیانه‌به‌ری هه‌بیته‌ و پای بگه‌یت جگه‌ له‌ (سه‌گو به‌ران) به‌لام به‌ مه‌رجێک برسی و تینویان نه‌کات و کاری قورسیان پێ نه‌کات چونکه‌ له‌ ڕیوايه‌ته‌که‌ی (ابن حبان) دا که‌ ژنه‌که‌ پشیلەیه‌کی هه‌بو (فی هرة‌ لها).

۴- وه‌ك چۆن مال و مندال خواردن و خواردنه‌وه‌یان له‌سه‌ر پیاوه‌ هه‌ر به‌و چه‌شنه‌ش هه‌ندێ له‌ زانیان ئه‌فه‌رمون: ئەگه‌ر پشیلەیه‌کی کوێر هاته‌ ناو باخه‌که‌شت یان حه‌وشه‌که‌ته‌وه‌، نه‌فه‌قه‌ و خواردنی له‌سه‌رت واجب ده‌بیته‌ تا له‌و مال ده‌ا بیته‌.

۵- به‌م چیرۆکه‌ کورته‌، ترسناکه‌، تراجیدیایه‌، پیغه‌مبه‌رمان (ﷺ) گیانی به‌زه‌یی هاته‌نه‌وه‌ به‌ ئاژه‌ل و گیانه‌به‌راندای له‌ناو هاوه‌لانددا دروست کردو ئه‌وانیش ئه‌وه‌نده‌ گیانه‌به‌رانیان خۆش ده‌ویسته‌ که‌ به‌ ناوی ئه‌وانه‌وه‌ ناویان ده‌رکرد.

ته‌نانه‌ت (أبو هريرة) واته‌ (باوکی پشیلەکان) که‌ ده‌گێڕنه‌وه‌ جارێکیان نوێژی ده‌کرد، له‌ کاتی ته‌حیات خۆی ئه‌ندادا پشیلەیه‌ک هات و له‌سه‌ر عه‌باکه‌ی خه‌وی لێکه‌وت! کاتێک خه‌به‌ری بویه‌وه‌ و بینی دلی نه‌هات هه‌لی بسیتیت بۆیه‌ مه‌قه‌سی هه‌تاو عه‌باکه‌ی خۆی بری و دواتر پینه‌ی کرده‌وه‌.

القصة الرابعة والعشرون

حجر یعدو

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((إن موسى كان رجلاً حَيَّياً ستيراً، لا يرى من جلده شيء استحياء منه، فأذاه من بني إسرائيل فقالوا: ما يستتر هذا التستر إلا من عيب بجلده، أما برص وأما أذرة وأما آفة.

وإن الله أراد أن يبرئه مما قالوا، فخلا يوماً وحده، فوضع ثيابه على الحجر، ثم اغتسل. فلما فرغ أقبل على ثيابه ليأخذها، وإن الحجر عدا بثوبه، فأخذ موسى عصاه وطلب الحجر، فجعل يقول: ثوبي حجر، ثوبي حجر.

حتى انتهى إلى ملا من بني إسرائيل فرأوه عرياناً أحسن ما خلق الله وأبراه مما يقولون. وقام الحجر فأخذ بثوبه فلبسه، وطلق بالحجر ضرباً بعصاه، فوالله إن بالحجر لندباً من أثر ضربه ثلاثاً أو أربعاً أو خمساً فذلك قوله: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ ءَادَوُا مُوسَىٰ فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِندَ اللَّهِ وَجِيهاً﴾ *.

واته: نه بو هوره يره (خوای لی پازنی بیئت) ده‌فه‌رمویتی: پێغه‌مبه‌رمان (ﷺ) فه‌رمویتی:

موسا پێغه‌مبه‌ر (سه‌لامی خوای لی بیئت) پیاویکی زۆر شه‌رمن بوه‌ وه‌میشه‌ خۆی داپۆشیوه‌ وه‌ که‌س نه‌یتوانیوه‌ پێستی بپینێ نه‌مه‌ش به‌ هۆی شه‌رم کردنیه‌ وه‌. به‌لام به‌نی ئیسرائیلیه‌کان (خه‌راپه‌کانیان) دلایان ئازار ده‌داو پێیان ده‌وت: پێویست به‌م هه‌مو شه‌رمه‌ ناکات و دیاره‌ به‌ هۆی به‌خۆشی پێستی وه‌یه‌: ئیتر بزانه‌ نه‌خۆشی به‌له‌کیه‌تی یان گونی ئاوساوه‌ و قوپ بوه‌ یان هه‌ر ده‌ردیکی تر.

* سورة الاحزاب (٦٩).

١ رواه البخاري في صحيحه، (صحيح قصص الرسول) لا: (٤٧٢/١).

(موسا (سه‌لامی خ‌وای ئی بیٚت) ئۆری پی ناخۆش بو به‌لام قسه‌ی نه‌ده‌کردو وه‌لامی نه‌ده‌دانه‌وه‌و به‌رگری له‌ خ‌وی نه‌ده‌کردو پاستی بۆ نه‌ده‌سه‌لماندن).

به‌لام خ‌وای گه‌وره‌ ئۆری پی ناخۆشه‌و بێده‌نگ نابێت له‌سه‌ر ئاوا زوڵم و ناهاه‌قیه‌ك ده‌ره‌ق به‌ پیڤه‌مبه‌ریکی نه‌نجام بدریت.

ویستی پاکیی و ته‌واوی له‌شی موسا (سه‌لامی خ‌وای ئی بیٚت) به‌سه‌لمینیت بۆ هه‌مو به‌نی ئیسرائیل و که‌سانی تریش (و کاره‌کانی خواش بۆ به‌ پاکی ده‌رکردنی پیڤه‌مبه‌ران له‌ پێگای موعجیزه‌وه‌یه‌و بۆ پاکی ده‌رخستنی پیاوچاک و بانگ‌خ‌وازان هه‌ق له‌ پێگه‌ی که‌رامه‌تیکه‌وه‌یه‌).^۱

پۆژێکیان له‌ چۆله‌وانیه‌کداو له‌ که‌ناری ئاوێکدا موسا (سه‌لامی خ‌وای ئی بیٚت) جله‌کانی داکه‌ندو دای به‌سه‌ر به‌ردیکداو خ‌وی چوه‌ ئاو ئاوه‌که‌وه‌ بۆ نه‌وه‌ی که‌مێک مه‌له‌ بکات یان خ‌وی بشوات..

کاتی که‌ ئیڤویه‌ هاته‌ ده‌ره‌وه‌و چو بۆ لای جله‌کانی تا بیکاته‌وه‌ به‌ری، (به‌لام شتیکی ئۆر سه‌رسوپه‌ینه‌ری بیٚتی).

ئه‌ویش نه‌وه‌ بو به‌رده‌که‌ به‌ جله‌کانه‌وه‌ پای ده‌کردو موسایش به‌بی جلوبه‌رگو به‌ دار هه‌ساکه‌ی ده‌سته‌یه‌وه‌ به‌ دوایدا پای ده‌کردو هاواری ده‌کرد..

به‌رده‌که‌ جله‌کانم.. به‌رده‌که‌ جله‌کانم به‌ده‌ره‌وه‌..

به‌لام به‌رده‌که‌ به‌ ئاره‌زوی خ‌وی نه‌بو تا به‌ گوێی پیڤه‌مبه‌ر بکات چونکه‌ نه‌و له‌ لایه‌ن ده‌سه‌لاتیکی به‌رزتره‌وه‌ فه‌رمانی پی کراوه‌ نه‌و جلانه‌ بفرینیت.

بۆیه‌ هه‌ر گوێی بۆ نه‌گرتو به‌رده‌وام پێی ده‌کردو تا گه‌یشه‌ ئاو کۆمه‌لێک له‌ پیاوانی به‌نی ئیسرائیل (که‌ دانیشته‌بون له‌به‌ر خ‌ۆره‌که‌و بۆ خ‌ویان قسه‌یان ده‌کرد).

ئەوانیش کە لایان کردەوه دەبینن موسا بە بێ جلوبەرگ و بە پوتی بە دواوەوە پەتەو دەبینن جوانترین پێست و لەش ساغترین کەسی دروستکراوەکانی خوا و لە پێگەی ئەو موعجیزەییە و پەکی و تەواوی پێغه‌مبەرەکی بۆ خەڵکە کە ئاشکرا کردو ئیتر بێ دەنگ بون.

بەردەکش وەک ئەوەی داوای لێبوردن بکات لە پێغه‌مبەری خۆشەویستی پەروەردگار جەلەکانی هێنا بەردەمی و دەستی کرد بە لەبەرکردنی.

بەلام موسا توپەربونەکی دانەدمەڕکابە و بە دارەات بە بەردەکە داو و نه داری نه دوان تا پێنج داری لێدا.

لە ڕیوایەتی (مسلم) دا هاتووە کە پێیان وتووە کە ئەو هورەیرە (خوای ئی پازی بیئت) دەفەرمویت:

((والله انه بالحجر نذب ستة او سبعة ضرب موسا بالحجر)) واتە: سویند بە خوا بەردەکەشی تا حەوت جێ لێدانی دارەکی موسای پێوە دیار بوە.

ئێتر بەنو ئیسرائیلییە دەم درێژە تالیقبازەکان جوان سەیری هەمو گیانی موسایان کرد کە ڕیوایەتی (مسلم) دا دەفەرمویت: ((حتى نظرت بنو اسرائيل الى سواة موسى، فقالوا: ما بموسى من بأس)) واتە: سەیری هەمو گیانی موسایان کرد تەنانەت پێشو پاشی شەرمگە و پاشان وتیان: سویند بە خوا هیچ جۆرە عەیب و عار و نه خۆشەکی نییە.

و پاست دەکات کە دەبیوت شەرم پێگەم پێ نادات بە کۆمەڵ لەگەڵ ئێو خۆم بشۆم. لە ڕیوایەتی (مسلم) دا هاتووە (٢٣٧١) کە دەفەرمویت: (كانت بنو اسرائيل يغتسلون عراة ينظر بعضهم الى سواة بعض وكان موسى يغتسل وحده، فقالوا والله ما يمنع موسى ان يغتسل معنا الا انه أدن).

واتە: بەنی ئیسرائیلییەکان بە پوتی و بە کۆمەڵ خۆیان دەشۆرد و مەلەیان دەکرد و سەیری پاش و پێشی یەکتریان دەکرد، تەنها موسا نه بیئت کە بە تەنها خۆی دەشۆرد، ئەوانیش پێیان ناخۆش بو بۆیە قسە یەکی سەقەتیان خستە دواي کە گوايە مەسەلە کە

شهرمو له خواترسان نیه ! به‌لكو نه‌خۆشی ئاده‌ری له‌گه‌ڵ دایه‌ واته‌ لای خۆمان (گون ئاوسان یان گونە قۆره) !.

ئه‌وه‌بو به‌ هۆی ئه‌و به‌رده‌وه به‌نی ئیسرائیل له‌ش ساغی و بێ عه‌یبی پێستی موسایان بۆ ده‌ركه‌وت و به‌و جۆره‌ خوای گه‌وره‌ له‌و ناتۆره‌ گه‌وره‌ و ترسناكه‌ پاکی كرده‌وه و هه‌ك خوای گه‌وره‌ له‌و باره‌یه‌وه ده‌فه‌رمویت:

﴿يَتَأْتِيَ الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ ءَاذُوا مُوسَىٰ فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهاً﴾^۱.

واته‌: ئه‌ی باوه‌رداران هه‌ك ئه‌و كه‌سانه‌ مه‌بن كه‌ ئازاری دڵی موسایان داو خوای گه‌وره‌ش له‌ش ساغی و بێ تاوانی ئاشكرا كردو به‌ پاستی موسا له‌ لای خوا زۆر قایبه‌ تداره‌.

په‌ند و ئامۆزگاریه‌کانی ئه‌م چیرۆکه

- ١- شه‌رمکردن یه‌کێکه‌ له‌ و په‌وشته به‌رزو گه‌وره‌و گرانه‌ی که‌ پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) به‌ به‌شیکی گرنگی باوه‌ر دایناوه‌ و فهرمویه‌تی: ((الحياء شعبة من الايمان)).^١
- ٢- به‌م چیرۆکه‌دا دیاره‌ که‌ په‌وشتی جوان و ئاکاره‌ به‌رزه‌کان سویمبولی هه‌مو ئایینه‌ راسته‌قینه‌کانی پێش ئیسلامه‌ و ئه‌وه‌ی که‌ ئه‌مڕۆ خۆی به‌ شوێنکه‌وته‌ی موسا ده‌زانی به‌لام سه‌ره‌تاترین بنه‌ماکانی په‌وشت پیاده‌ ناکات جاپی پوتی و تێکه‌لی نیوان ئنو پیاو ده‌که‌ن.
- ٣- ده‌بێت موسلمان له‌وه‌ دلتیا بێت که‌ به‌ دور نیه‌ له‌وه‌ی که‌ خه‌لکی تانه‌ و توانجی لی بده‌ن و به‌ هه‌له‌ کاره‌ جوانه‌کانت به‌ خه‌لکی بناسێنن، بۆ نمونه‌ ئه‌گه‌ر هه‌ولێ پۆست و به‌رپرسیاریتی نه‌ده‌یت.. بێت ده‌لێن گێژه‌ و خۆی توانای به‌پێوه‌بردنی لاوازه‌!! نابینی شه‌رمکردنه‌که‌ی موسا پێغه‌مبه‌ر به‌ چی له‌ یه‌کیان دایه‌وه‌؟!.
- ٤- پشت به‌ خوا بیه‌سته‌ و له‌سه‌ر ئاکاره‌ جوانه‌کان به‌رده‌وام به‌ و مه‌پو ململانی و به‌رگری کردن له‌ خۆت.. چونکه‌ تۆ ناتپه‌رژێ ئه‌و کاره‌ بکه‌ی، تۆ سپارده‌ گه‌وره‌که‌ی په‌روه‌ردگارت به‌سه‌ر شانه‌وه‌یه‌ و ده‌بێت بیه‌یه‌ نیت.
- ٥- دلتیا به‌ خوای گه‌وره‌ پاکیت ده‌رده‌خات و دوژمنان ناچار ده‌کات که‌ دان به‌ پاکێ ده‌ست و ده‌م و ده‌ست و دلتدا بنێن ئه‌گه‌ر له‌ پێگه‌ی که‌رامه‌ تێکیشه‌وه‌ بێت..
- ٦- ناحه‌زان و نه‌یاران تا بینه‌ قاقایان له‌ قوناوه‌و خه‌رام و خراپه‌کاریدا چه‌قیون بۆیه‌ خه‌ز ناکه‌ن که‌سیکی پاک و بێ غه‌لو غه‌ش له‌ به‌رامبه‌ریاندا قووت بێته‌وه‌.. و تا سه‌ر ئێسقان هه‌ول ده‌ده‌ن ئه‌ویش وه‌ک خۆیان له‌ گوناها‌دا بگه‌وزێنن و پاک نه‌می‌نیت.
- نابینی خراپه‌کارانی ناو به‌نی ئیسرائیل له‌ گه‌راموی گاگه‌لیدا خۆیان ده‌شۆرد و سه‌یری عه‌یبی یه‌کتریان ده‌کرد! و سه‌یر بو به‌ لایانه‌وه‌ که‌سیک بێت و به‌ شه‌رم و شۆ بێت!..

۷- ناحەزانی بیروباوەڕی خاویینی ئیسلام.. دەزانن کە ناتوانن بەرنامە کە لەکەدارو پوچەل بکەنەوه..

بۆیە کە لەوه بێ هیوا بون ئیتر دینە سەر هەلگەڕانی ئەو بەرنامەیە و میدیاکان دەخەنە خزمەت ناوێزپاندن و ناشیرینکردنیان و بە جۆرەها ناوو ناتۆرە دەیانەوێت سوکیان بکەن لەبەر چاوی میللەت و دواتر کەس شوێنیان نەکەوێت و پێزیان نەگرن.

القصة الخامسة والعشرون

العابد العطشان

عن انس بن مالك (رضي الله عنه) عن النبي (ﷺ) قال: ((رجلان سلكا مفازة، عابداً، والآخر به رهن.

فعطش العابد حتى سقط، فجعل صاحبه ينظر إليه، وهو صريع، فقال: والله ان مات هذا العبد الصالح عطشاً، ومعى ماء لا أصيب من الله خيراً أبداً.
ولئن سقيته مائى لأموتن، فتوكل على الله وعزم فرش عليه من مائه وسقاء فضله، فقام فقطعا المفازة.

فيوقف الذي به رهن للحساب، فيؤمر به إلى النار، فتسوقه الملائكة، فيرى العابد فيقول: يا فلان اما تعرفني؟ فيقول: ومن أنت؟

فيقول: أنا الذي آثرتك على نفسي يوم المفازة، فيقول: بل أعرفك، فيقول للملائكة: قفوا، فيقفون، فيجيء حتى يقف ويدعو ربه (عز وجل) فيقول: يا رب قد تعرف يده عندي، كيف آثرتني على نفسه، يا رب هبه لي.

فيقول: هو لك، فيجيء فيأخذ بيد أخيه فيدخله الجنة)).^۱

واته: ئەنە سى كۆپى مالىك (خوای لى پازى بىت) لە پێغه‌مبەرى خواو (ﷺ) دەگێڕێتەو کە فەرمویتى:

دو پیاو بە بیابانی‌کدا دەپۆیشتن، یه‌کیان پیاوچاکێک بو، یه‌کی تریان تاوانبارو گوناھبار بو.

(پێگایه‌کی دوردرێژیان بری و پیاوچاکه‌که ئاوی پێ نه‌ما) و تینویه‌تی زۆری بۆ هێناو پاش ماوه‌یه‌ک به‌ چۆکدا هات...

۱ رواه الطبراني في (الأوسط) والبيهقي في (الشعب) ينحو، وقال: وهذا الاسناد ان كان غير قوي فله شاهد من حديثي انس. (صحيح قصص الرسول)، (۵۰/۱).

هاوێنکه‌ی بۆی ده‌پوانی، خه‌ریك گییانی ده‌داو له‌ هۆش خۆی چوو.
 هاوێنکه‌ی وتی: وه‌للاهی پیم وایه‌ نه‌گه‌ر نه‌م پیاو چاكه‌ له‌ تویناندا به‌میت و له‌ کاتی‌کدا
 منیش ئاوم پی بی‌ت له‌ و باوه‌په‌دا نیم خوای گه‌وره‌ هه‌رگیز خیر بێنیتته‌ پێگه‌م.
 خۆ نه‌گه‌ر ئاوه‌که‌ش بده‌م به‌ ئه‌و له‌ تینواندا ده‌مرم، به‌لام پشستی به‌ خوا به‌ست و ئاوی
 به‌ ده‌موچاوی پیاوه‌که‌دا پڕژاندو به‌ هۆشی هینایه‌وه‌ و تیر ئاوی کردو به‌ و جوړه‌ ئه‌و
 پیاوه‌ توانی ئه‌و بیابانه‌ وشکو بۆ ئاوه‌ به‌ریت و (بگاته‌ شوینی مه‌به‌ست).
 له‌ پۆژی قیامه‌تدا ئه‌و پیاوه‌ی که‌ له‌ دنیا‌دا تاوانبارو خراپه‌کار بو ده‌هینریت بۆ
 لێپرسینه‌وه‌ و له‌ پاشان فەرمان ده‌دریت به‌ریت بۆ ناو ئاگری دۆزه‌خ..
 فریشته‌کان ده‌یده‌نه‌ به‌ر خۆیان و ده‌یبه‌ن.. و له‌ پێگه‌ چاوی به‌ خواناسه‌که‌
 ده‌که‌وێته‌وه‌ و بانگی ده‌کات و پێی ده‌لێت:

ئه‌ی فلان که‌س، ئایا ئه‌وه‌ نامناسیته‌وه‌؟ ئه‌ویش ده‌لێت: ده‌ی تۆ کێیت؟
 ده‌لێت: من ئه‌و که‌سه‌ بوم که‌ تۆم له‌ خۆم خۆشتر ویست و له‌ بیابانه‌که‌دا ئاوم پی
 دايت و پزگارم کردی..

ئه‌ویش ده‌لێت: به‌لکو ئیستا ده‌تناسمه‌وه‌ و هاتیته‌وه‌ بیرم. پاشان به‌ فریشته‌کان
 ده‌لێ: پاره‌ستن. ئه‌وانیش پاره‌وه‌ستن..

ئه‌ویش دیت و پوه‌که‌ته‌ خوای عز و جل و له‌ لێی ده‌پارێته‌وه‌ و ده‌لێت: ئه‌ی
 په‌روه‌ردگارم تۆ ئاگاداری که‌ چ چاکه‌یه‌کی له‌گه‌ڵ کردم، و چۆن منی له‌ خۆی خۆشتر
 ویست..

ده‌ی خوايه‌ گیان بیه‌خشه‌ به‌ من، خوایش ده‌فه‌رمویت: ده‌ی ئه‌وا به‌خشیمان به‌ تۆ..
 ئه‌ویش ده‌ستی ئه‌و براهی ده‌گریت و پێکه‌وه‌ ده‌چنه‌ ناو به‌هه‌شته‌وه‌.*

* ده‌ی خوايه‌ گیان نوسه‌رو خۆینه‌ری ئه‌م فه‌رموده‌یه‌ش ببه‌ره‌ به‌هه‌شته‌وه‌ و بیانیه‌خشه‌ به‌ و دو
 پیاوه‌ به‌هه‌شته‌یه‌.

چیرۆکی بیست و پینجهم

تینوی بیابان

مام شریف پیاویکی خواناس و چاکه کار بو.. هه مو کاتهکانی ژیاانی به نوێژو پۆژوو زیکرو یادی پهروهردگاری به سهر دهبرد.. و کاتی غهفلته و بێ ئاگایی نه بو..

به پۆژ خهریکی کاسبی هه لال بو (له کرپین و فرۆشتندا) بۆ بزێوی خۆی و مال و مندالهکانی شهویشی دانا بۆ خواناسی و نوێژکردن.

هه ره له و گه په که شدا پیاویک هه بو.. خوی گرتبو به گونا ه کردنه وه و بهردهوام (مه ی) دهخوارد وه و ژنانی ئه و کۆلانه ی هه راسان کردبو.. سهیری دهکردن و دهچوه پێگه یان و خۆی دهکردو به قوربانیان و پهلاماری دهدان...

که دهیدا به لای دوکانی مام شهریفی خواناسدا.. توانجی ئی دهدا و پێی دهوت: به خوا تاقهتت خۆشه.. ئاه.. هه ره که لیڤه وه دهپۆم ئه م مام شهریفه نوێژ دهکات...

کا که تۆش وه ره بخۆره وه.. له م جاده گشتیه دا چاو به وه پێنه و به لام مام شهریف هه یچ وه لایمی نه ده دایه وه به لکو پێی دهوت:

عه باس گیان: ئه م کارانه ی تۆ گونا همن.. خوا پێی ناخۆشه.. مه یان که گیانه که م.. دروست نیه..

به لام عه باس گوێی ئی نه بو.. به لکو دهیوت: خوا گه و ره یه مام که ریم انشاء الله لیمان خۆش بێت.. به خوا من تاقهتی ئه م خواناسی و نوێژو شته م نیه.. هه رچه نده هه زیشم ده که م که وه ک تۆ بوما یه..

ئه م عه باسه شاره زای کون به کونی بیابانه که بو.. بۆیه خه لکی به پاره ده یان برد له که ل خۆیان بۆ دۆزینه وه ی مالیان یان و لاخیان یان بۆ پێپیشاندان وه ک دهلیل..

پۆژیکیان هه وال هات که کوپێکی مام شهریف له پاو نه که پاره ته وه و هه مو هه ورپێکانی گه پاره ته وه به لام ئه ویان پێ نه بوو له بیابان لییان ون بو..

مام شه‌ریف ده‌ستی کرد به‌ گریان و هاوار و داوای له‌ خوا ده‌کرد به‌ سه‌لامه‌تی کۆره‌که‌ی بۆ بگیتێته‌وه‌..

ده‌بوايه‌ بچوايه‌ به‌ دوايداو بۆی بگه‌رايه‌.. به‌لام نه‌ بیابان شه‌ره‌زایه‌ و پێگای بیابان و سه‌حرای بریوه‌ تا ئیستا نه‌ی چی بکات..

ناچاری نه‌وه‌ بو بپوات به‌ عه‌باس بلیت تا له‌م گه‌رانه‌دا له‌گه‌لیدا بێت و نه‌گه‌ر گه‌رانه‌وه‌ خه‌لاتنکی باشی بکات..

عه‌باس پێی وت: مام شه‌ریف بیابان زۆر ترسناکه‌.. هه‌مو ته‌پ و تۆزو له‌م و وشك و بێ ئاوه‌ و گورگیشی زۆره‌..

بۆیه‌ چه‌ك و ته‌قه‌مه‌نیت با پێی بێت و ئاویشت له‌بیر نه‌چیت.. ئاو..

مام شه‌ریف به‌و جوژه‌ی کرد که‌ عه‌باس پێی وتبو.. پێکه‌وه‌ که‌وتنه‌پێ و شه‌وو پۆژنکیان پێی چو به‌لام له‌به‌ر نه‌وه‌ی که‌ مام شه‌ریف که‌م ئه‌زمون بو له‌ گه‌شتی بیاباندا ده‌ستی به‌ ئاوه‌که‌یه‌وه‌ نه‌گرت و له‌ هه‌ر کویدا ماندو ده‌بو.. ده‌به‌ ئاوه‌که‌ی ده‌نا به‌ سه‌ره‌وه‌ و تیری ئی ده‌خوارده‌وه‌.

هه‌رچه‌نده‌ عه‌باس ئاگاداری ده‌کرده‌وه‌ پێی ده‌وت: مام شه‌ریف.. بۆ خاتری خوا ئاوه‌که‌ هه‌موی مه‌خۆره‌وه‌.. ده‌ستت به‌ ئاوه‌که‌وه‌ بگه‌ر پێگا که‌ دوره‌ و گه‌رمه‌ و وشکه‌ و ئاوت ئی ده‌بریت.

به‌لام مام شه‌ریف به‌ بیانوی نه‌وه‌ی زۆر تینومه‌ و ناتوانم پێی بکه‌م دیسان ده‌به‌ ئاوه‌که‌ی ده‌نا به‌ سه‌ره‌وه‌ تا له‌ ناکاو هیچی تیا نه‌ماو خالی کرده‌وه‌..

له‌ پێگا تینویه‌تی زۆری بۆ هێناو که‌وت و نه‌یتوانی بپوات و له‌ هۆشی خۆی چو به‌ ده‌م هاوار کردنه‌وه‌ نقه‌ی ئی بپا.

عه‌باس گیان فریام که‌وه‌ گه‌روم وشك بو.. له‌ تینواندا مرده‌م.. ئاوم بدی ئاو.. و له‌ هۆشی خۆی چو..

بەلام عەباس وتی:

ئای پەرەردگارم.. هەرچەندە من ئاوم بەشی خۆم پێ نیە.. خۆم پەزلیم تیا کردووە
بۆ ئەوەی ئاوم ئی ئەبرێت و لە تینواندا نەمرم و بەلام خۆ ناشیبت بەیلم ئەم پیاوێ دڵ پاکو
خواناس و پەوشت جوانە بە بەر چاومەووە لە تینواندا بمریت و منیش ئاوم پێ بیت..
خۆ ئەگەر بەو جۆرە بکەم.. دلتیام خوای گەورە لیم زویر دەبیت و هەرگیز خێر
ناھێنیت پێگام..

ئەو باشە ئەگەر بیدەم بەو، ئەو خۆ خۆم لە تینواندا دەمرم.. بەلام نا بۆ من جوان
نیە.. براکەم لە تینواندا بمریت.. با ئاوی پێدەم خوا کەریمە..
هەندێ ئاوی وەشان دەدەم و چاویداو هینایەو هۆشی خۆی و پاشان وتی: ھا ریاکەم
ئاوێکە من بخۆرەو.. با لە تینواندا نەمریت ئەویش تیر ئاوی خواردەو و پێکەو
دەستیان کردەو بەگەران بەدوای کوپەکەدا..
ولە پێگا ئاویان پێ نەماو هەردوکیان.. لە تینواندا.. ھاواریان ئەکردو ئەکەوتنە
زەویەکە..

مام شەریف دەیوت: عەباس چاوەکەم.. بۆچی ئاوەکەت بە من دا؟ ئەو بۆ منت بەجی
نەهێشت. بۆ گیانی خۆت پزگار نەکرد.. خەتای من بو من ئاوەکە ی خۆم زوو
خواردەو..

عەباس وتی: حەزناکەم ئەم قسانە بکەیت ئێمە برای یەکین و خواچۆن قبوڵی ئەکا لیم
کە من ئاوم پێی و بەشی تۆی لێنەدەم..

مام شەریف دەستی کردە ملی و ماچی کرد وتی: پاستە تۆ گوناھ ئەکەیت و
خراپەکاری و سەرپێچی خوا زۆر ئەکەیت.. بەلام خاوەنی دلتکی پر لە باوەرو بەزەیت خوا
پزگارت کا واپزگارت کردم..

لەم قسانەدا بون کوپەکە ی مام شەریف ھاتو سلۆی کردو گریاو ووتی: باوکە گیان
ئەو لێرە چی ئەکەیت؟ ناشی بەدوای مندا ھاتبی؟ تۆ چۆن بپی ئەم بیابان ئەکە ی..؟

باوکی: ئۆخه ی کورپی شیرینم جارێکی تر تۆم بینیه وه و ئه مه ی وت:

که وته سه ر زه ویه که و له هۆشی خۆی چو..

عه باس وتی: وه ختی ئه م قسانه نیه، ئه وه دو پۆژه به دوا ی تۆدا ویلین و ئاومان پێ نه ماوه و له تینواندا خنکاوین، زوکه ئاو بکه به ده می باوکه ته وه.. ئه ها وه خته ده مریت.. ئه ویش په لاماری داو تێر ماچی کردو تێر ئاوی کردو ده به ی دا به عه باس و ئه ویش تێر ئاوی خوارده وه و سوپاسی خاویان کردو که پانه وه بۆ ماڵه وه به خۆشی و سه لامه تی.. دیمه نی پۆژی قیامه ته و عه باسی تاوانبار بۆ لیپرسینه وه هینراوه و پاش لیپرسینه وه فه رمان درا که به ریت بۆ ناو ئاگری دۆزه خو...

عه باس له رزی لا هات و چمو چاری پێکه وت.. فریشته کان پالیا ن پێوه ده ناو دا بویانه به ری خۆیان.. ئه ویش سه یری خه لکه که ی ده کرد هه مو وه ستابون و ئه وانیش سه یری ئه ویان ده کرد..

له ناویاندا مام شه ریفی به دی کرد.. خۆشی لیها ت پێکه نی و هاواری کرد..

مام شه ریف؟ مام شه ریف؟ ئه وه ده لێی نامناسیته وه؟

مام شه ریف: لای کرده وه و به سه رسوپمانه وه وتی: تۆ کیی به قوربا ن جا ئه مه پۆژیکه که س که س ده ناسیته وه؟

عه باس وتی: مام شه ریف بۆ خاتری خوا.. فریام بکه وه من عه باسم.. ئه و که سه م که له بیابانه وشکه که دا تۆم له مردن پزگار کردو ئاوم پێ دای له به شه که ی خۆم.. مام شه ریف وتی: به ریوه لا لا ده تناسمه وه.. تۆ گه وده ترین چاکه ت له گه ل من کردو له تینویه تی پزگارت کردم..

بۆیه هاواری کرد وتی: ئه ی فریشته کا نی خوا.. تکایه جا ری مه یبه ن و بوه ستن.. تکایه بوه ستن؟ ئه وانیش وه ستن..

ئه ویش ها ت و پوی کردو خوا ی گه وده و میهره بان وتی: ئه ی په روه ردگارم تۆ خۆت باشت له خۆم ئاگا داری که چۆن له ئاوه که ی خۆی تێر ئاوی کردم و منی له خۆی خۆشتر ویست.

دەوی پەروەردگارم تکات ئی دەکەم.. بێبەخشە بە من؟

خوای گەورەش دەفەرموێت:

ئەوا بەخشیمان بە تۆ.. ئەویش دەپوات و دەستی دەگیرێت و پێی دەلێت:

ئەوی برای هاو دینم ئەوه خوا بەخشیتی بە من و فەرمو دەستت بێنە با پێکەوه بچینە

ناو بەهەشتەوه..

پێکەوه دەچنە ناو بەهەشتەوه.

په‌ند و نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه

۱- دروسته و شتیکی زۆر ئاساییه له‌گه‌ڵ نوێژ نه‌که‌رو گوناهاکاراندا بگه‌ڕیت و گه‌شت بکه‌یت به‌و مه‌رجه‌ی به‌رده‌وام باسی چاکه و خواناسی بۆ بکه‌یت و نه‌مر به‌ چاکه و به‌رگری له‌ خراپه‌ فه‌رامۆش نه‌که‌یت له‌گه‌ڵیدا.

۲- ئەوانه‌ی که موسلمانن و باوه‌پدارن به‌لام ده‌روبه‌ری خراپ وای لێ کردون خه‌ریکی گوناھو کاری خراپن.. نابیت فه‌رامۆش بکری‌ن و نه‌فره‌تیا‌ن لێ بکه‌ین به‌لکو ده‌بی‌ت به‌رده‌وام ده‌ستیا‌ن بۆ درێژ بکه‌ین و خۆشمان بو‌ین و به‌زه‌ییمان پێیاندا بیته‌وه و دوعای هیدایه‌ت و چاکه‌کاریان بۆ بکه‌ین.

۳- مه‌رگیز له‌ هیچ موسلمانێک ناو‌م‌ید نه‌بین که ده‌بینین له‌ مزگه‌وت نوێژ ناکات یا‌ن له‌ په‌م‌زاندا به‌ پۆژو نابیت یا‌ن خه‌ریکی ئاره‌ق خواردنه‌وه و قوماره، نه‌خێر به‌لکو ئەوانه‌ش له‌ کات و شوێنی خۆیدا ئیسلام و موسلمانان سودیا‌ن لێ وهرده‌گرن و له‌به‌ر ئەوه‌ی بپاوه‌پ‌نین چه‌ندێ بسوتین له‌ دۆزه‌خدا پۆژێک هه‌ر دیت خوا به‌زه‌یی پێیاندا بیته‌وه و بیانباته‌ به‌هه‌شت.

۴- ئەبێ گوناهاکارو خواناسیکی وه‌ک ئەو پیاوه‌ خراپه‌ی چیرۆکه‌وه له‌ کاتی پێویستدا گه‌یشه‌ فریای براهیه‌کی موسلمان و له‌ تێنویه‌تی پزگاری کرد.

ئە‌ی ده‌بی‌ت موسلمانێ خوا‌ناس هه‌ل‌و‌ستی چۆن بی‌ت له‌ به‌رامبه‌ر براهیه‌کی موسلمان که پێویستی تێی بکه‌و‌یت و بۆی ئە‌نجام بدات.

۵- ده‌بی‌ت زۆر وریا بینو باسی خواناسی و پیاوچاکان به‌ ئە‌ده‌به‌وه بکه‌ین و بێ حورمه‌تی به‌رامبه‌ریان نه‌نو‌ینین. چونکه ئە‌وانه وه‌ل‌ین و دۆست و ئە‌حبابی‌ خوان و خوا بپاری داوه که دژایه‌تی ئە‌و که‌سانی ده‌کات که دژایه‌تیا‌ن ده‌که‌ن.

ئە‌وه‌تا ئاو‌پێدانێکی له‌ لایه‌ن فاسقی‌که‌وه ده‌بی‌ته هۆی لێ‌خۆش‌بونی‌ خاوه‌نه‌که‌ی.

٦- ئه‌ی ده‌بێ تاوانی ئه‌و که‌سانه‌ چى بێت که‌ دژایه‌تى هه‌لگرانى بیروباوه‌پى پاکی ئیسلام ده‌که‌ن په‌نا به‌ خوا؟ که‌ نه‌ك پێویستیان ته‌واو ناگات به‌لکو موچه‌یان ده‌بهرن و که‌ مارۆی ئابوریان ده‌خه‌نه‌ سه‌رو له‌ پله‌ و پایه‌ و به‌رزکردنه‌وه‌ مه‌حرومیان ده‌که‌ن.

٧- (إیثار) واته‌ تۆ شتیكت بۆ خۆت کړیوه‌ به‌لام ده‌بینی براهه‌کی موسلمانیشته‌ پێویستی پێیه‌تى به‌لام پاره‌ی نیه‌ بیکرێت و تۆش له‌به‌ر خوا پێ ده‌نێی به‌ جه‌رگی خۆتداو ده‌لێی من قه‌یناکه‌ با بیده‌م به‌ برا موسلمانه‌که‌م و ئه‌وه‌ش چله‌پۆپه‌ی خێرکردنه‌.

٨- هه‌رگیز نه‌که‌یت چاکه‌ له‌گه‌ڵ خه‌لکی بکه‌یت و پاشان بیده‌یته‌وه‌ به‌ پویداو بیکۆرینیته‌وه‌ و هه‌ر باسی بکه‌یته‌وه‌ و منه‌ت بخه‌یته‌ سه‌ری.. ئه‌وه‌ تاوانێکی گه‌وره‌یه‌ و خێرو چاکه‌ به‌تال ده‌کاته‌وه‌..

به‌لام له‌ حاڵه‌تى فه‌وتان و تیاچوندا.. زۆر زه‌روره‌ ئه‌و چاکه‌یه‌ له‌ لای ئه‌و که‌سه‌ی که‌ چاکه‌که‌ت له‌گه‌ڵدا کړیوه‌ باس بکه‌یت و به‌لکو له‌و ته‌نگانه‌یه‌دا بگاته‌ فریات و پاداشته‌که‌یت بداته‌وه‌.

٩- ئه‌گه‌ر یه‌کێک هات بۆ لات و چاکه‌یه‌کی خۆی به‌سه‌رته‌وه‌ باس کرد، تۆ زۆر سوپاسی بکه‌ و بلێ چاکم له‌بیره‌ و تا ماوم سوپاست ده‌که‌م و ئه‌گه‌ر توانیشته‌ پاداشتی ئه‌و چاکه‌یه‌ی بده‌ره‌وه‌..

هه‌رگیز لێی زویر مه‌به‌ و مه‌لێ ئه‌مه‌ چاکه‌ کۆرانده‌وه‌یه‌.

١٠- ئه‌گه‌ر یه‌کێک چاکه‌یه‌کی له‌گه‌ڵدا کړیو کاتی خۆی و خسته‌یه‌و یادت پێت ناخۆش نه‌بێت و بلێ ئازۆر چاک له‌بیره‌ و یه‌کسه‌ر پاداشتیکی وای بده‌ره‌وه‌ زۆر گه‌وره‌تر بێت له‌ چاکه‌که‌ی ئه‌و..

١١- له‌ کاتی پێویستدا خۆت بناسێنه‌.. با پێزی ته‌واوت لێ بگیرێت و له‌و ته‌نگه‌ژه‌یه‌ بگه‌نه‌ فریات.

١٢- له‌وانه‌یه‌ مڕۆڤ به‌ یه‌ک کړده‌وه‌ی چاک له‌به‌ر خواو به‌ ته‌نهاو به‌ نه‌هینی بیکات خوا له‌ هه‌مو گوناوه‌ سه‌ره‌پێچه‌کانی پێشوی خۆش ببێت.

- ۱۲- كىردەۋەى جوانو بەندايەتى كىردنو خواناسى مۇۋۇ پىزگار دەكات لە پۇزى قىامەتداۋ نەك ھەر ئەۋە بەلكو خۋاى گەرە مەجالى ئەۋەشىيان پى دەدات كە ئەۋانەشى لە دنيا چاكەيان لەگەل كىردون تىكاي لىخۇشبونيان بۇ بىكەن و خۋايش داۋاكانيان پەد ناكاتەۋە.
- ۱۴- بە فەرمودەكەدا ديارە دۇستو ئەحبابانى خودا ھىشتا سەرەى لىپرسىنەۋەشىيان نەھاتبىت لە گۇرپەپانى مەھشەردا (تكا بىكەن) خۋاى گەرە تىكايان پەد ناكاتەۋە.
- ۱۵- بە فەرمودەكەدا ديارە كە مۇۋۇ ئەگەر لە شوپىنى ناسراۋ بو، دەستى دەپۇيشت دەتۋانى كارئاسانى بىكات بۇ ئەۋكەسانەى كە ۋەك ئەۋ، ئەۋ پۇزى ناسراۋىيان نىە..
- بە مەرجىك زولم و ناھەقى دەرهەق بە كەسانى تىرى تىدا نەبىت و نەچىتە پىزى واسىتەكىردنەۋە كە ئەۋە ھارامە لە ئىسلامداۋ مافى كەسانى دىكە پىشپىل دەكرىت تىايدا.
- ۱۶- ئەگەر كەسىك ئەۋەندە پۇزى لە لاي تۇ ھەبو كە بە خۇيدا دەنازى كە سىكاللى خەلكى بەرز دەكاتەۋە بۇ لاتو لە پىگەى تۆۋە شىتىكىان بۇ بىكات، تۇش ئائومىدى مەكە و سوكى مەكە لەبەر چاۋيانو داۋاكاني پەد مەكەرەۋە.
- ۱۷- ئەگەر وىستت لە لاي بەرپرسىكى گەرە تىكايەك بۇ كەسىكى ھەزارو بى دەست بىكەيت كە چاكەيەكى بە سەرتەۋە ھەيە و تۇش دەتەۋى بەۋ كارە پاداشتى بدەيتەۋە..
- تا بۇت دەكرىت شىۋازى داۋاكاريەكەت لەۋ بەرپرسە زۆر جوانو پىر لە ئەۋەب بىت.
- نابىنى پىاۋچاكەكە بە خۋاى گەرەى وت: (بەلكو بىبەخسى بە من) چەند شىۋازىكى جوانە..
- سەير بىكە ۋەك ئەۋە پىتى نەۋت: فەرزى نەكرد لەسەر خوا! ۋ بە مانايەك پىتى وت كە ئەگەر بۇى بىكات چاكەۋ ئەگەر بۇشى نەكات زۆر ئاسايىيە.. واتە سەربەستى كىردنو نەكىردنەكەى گەرەندەۋە بۇ خۋاى گەرە.
- ۱۸- ئەمەۋ چەندەن پەندو ئامۇزگارى تر كە من پەيم پى نەبىردەۋە.

القصة السادسة والعشرون

المذنب الخائف

عن ابي سعيد الخدري (رضي الله عنه) عن النبي (ﷺ): ((ذكر رجلاً فيمن كان سلفاً أو قبلكم، آتاه الله مالاً وولداً)) قال: فلما حُضِرَ قال لبنيه: أيُّ أب كنت لكم؟ قالوا: خير أبي، قال: فإنه لم يبتئر عند الله خيراً، وإن يقدم على الله يُعذبه، فانظروا، فإذا أنا مت فأحرقوني، حتى إذا صرْتُ فحماً فاسحقوني، أو قال: فاسهكوني. ثم إذا كان ربح عاصف فأذروني فيها، فأخذ مواثيقهم على ذلك وربي، ففعلوا. فقال الله: كنْ، فإذا رجل قائم، ثم قال: أي عبدي، ما حملك على ما فعلت؟ قال: مخافتك، أو فرقٌ منك، فما تلافاه أن رحمه الله)).^۱

واته: ئەبو سه‌عه‌یدی خودری (خوا لێی پازێ بێت) له پێغه‌مبه‌ری خواوه (ﷺ) ده‌گێڕێته‌وه كه فه‌رمویه‌تی:

ده‌گێڕنه‌وه له ئومه‌ته‌كاني پيشويان ئومه‌تانی پيش ئیوه‌دا پیاویك هه‌بو خوای گه‌وره‌ مال و سامان و کوپی زۆری پێ به‌خشیبوو...

له کاتی سه‌ره‌مه‌رگیدا کوپه‌كاني کۆکرده‌وه‌و پێی وتن: من چۆن باوکیك بوم بۆتان؟ هه‌مو وتیان: باشت‌ترین باوک بویت، وتی: به‌لام پێم وایه‌ هیچ کاریکی خێرم بۆ خوا نه‌کردوه‌، وا ده‌زانم بگه‌ڕێمه‌وه‌ بۆ لای خوا سزام ده‌دات، سه‌یرکه‌ن، هه‌رکاتی مردم لاشه‌که‌م بسوتێنن، کاتیك بوم به‌ خه‌لۆز، به‌هاپن (وه‌کو ئارد).

پاشان له‌ پۆژیکی په‌شه‌بادا به‌ده‌ن به‌ده‌م په‌شه‌باوه‌... و له‌سه‌ر ئه‌وه‌سیه‌ته‌ به‌لێنی لێ وه‌رگرتن و سوێندی پێ خواردن، و ئه‌وانیش به‌و چۆره‌یان کرد (که‌ باوکیان وه‌سیه‌تی بۆ کردبون).

خوای گەورەیش فەرموی: ببەرەو بە مرۆفەكە، خێرا بویەو بە پیاوێكەى جاران و
 لێى پرسى: ئەى بەندەكەم بۆچى ئەمەت كرد؟
 ئەویش وتى: لە ترسى تۆ! لە حەيبەتى تۆ، ھەر لەویدا خێرا خوا لێى خوش بو.

چىرۆكى بىستو پىنچەم گوناھبارىكى تۇقىو

مام رسول پىاۋىك بو.. نۆر دەۋلەمەند بو.. خاۋەنى مال و سامان و كوپو كالتىكى نۆر بو..

ئەم پىاۋە لە سەرەتاي ژيانىدا خىرو خىراتى نەدەكردو دەستگروپى ھەژارانو نەدارانى نەدەكرد مەگەر نۆر بە كەمى..

و بە بۇنەى خەرىك بونى بە بازىرگانى و پىرۆزەكانىۋە بە شىۋەيەكى شايستە خواناسى و بەندايەتى تەۋاۋى بۇ خوا نەدەكرد..

پۆژان پۆيشتىن و پۆژان تىپەپىن.. پىاۋەكە پىر بو.. نەخۇش كەۋت و گەيشتە كاتى سەرەمەرگ و بە خۇى وت:

ئاي پەرۋەردىگارم.. من چەند كەمتەرخەم بوم دەرھەق بە تۆۋفەرمانەكانى تۆ..
بە تەما نەبوم پۆژىك بىتە پىشەۋە و ئاۋا ۋەك لاک لەسەر جىگە بکەوم ۋلات نەما بۆى
نەپۆم و كالا نەماۋە بازىرگانىم پىۋە نەكردىت، كەچى ئەمە پاشەپۆژمە و ئاخۇ دەبىت
قىامەتم چۆن بىت پەنا بە خوا..

دەبى بە چ پويەكەۋە بگەپىمەۋە بۇ لاي پەرۋەردىگارم.. بە خىرو چاكەكانمەۋە.. بە
شەۋنۋىژو پۆژۋمەۋە.. شتىكم نىە شانازى پىۋە بکەم لە ساحەى مەحشەردا، ئاھە..
دەبىت شتىك بکەم نەچمە بەردەمى لىپرسىنەۋەى خوايى و زىندوم نەكەنەۋە.. ئا بىرم
كەۋتەۋە.. با كوپەكانم بىن پىيان دەللىم چىم لى بکەن لە دۋاي مردىم..

مام رسول لەسەر قەرەۋىللەكە پاكشاۋە بارى تەندروستى نۆر نۆر خراپ بوە، كوپەكانى
بە چۈاردەۋرىدا دانىشتون و دوكتور فەحصى سىنگى دەكات و پاشان پىي دەللىت: مام
رسول ان شاء الله باش دەبىت.

مام رسول: زۆر سوپاست ده‌که‌م.. له‌به‌ر دلی من وا ده‌لێی به‌لام من دوا‌دوا‌ییمه‌ سه‌د
حه‌کیم نه‌وه‌نده‌ی ده‌رده‌دارێک نازانیت کوپی پورم.

دوکتۆر ده‌پواته‌ ده‌ره‌وه‌و باوکه‌ پو ده‌کاته‌ کوپه‌کانی و به‌ غه‌مناکی و په‌ژاره‌یه‌که‌وه
سه‌ریان ده‌کات و دیته‌ قسه‌ و ده‌لێت:

کوپه‌ جوانه‌کانم... نازیزه‌کانی ناو دلم.. وه‌رنه‌ پێشه‌وه‌..

هه‌مو کوپه‌کان لێی کۆده‌بنه‌وه‌ و ده‌لێن: گویمان لیته‌ فهرمو چیمان پێ ده‌لێیت؟

مام رسول: کوپه‌کانم: من چۆن باوکیک بوم بۆتان؟

کوپه‌ گه‌وره‌: باشت‌ترین باوک بویت بۆمان.

مام رسول: به‌لام له‌گه‌ڵ خودا به‌و جۆره‌ نه‌بوم.. زۆر ده‌ترسم لێم زویر بێت و سزایشم
بدات چونکه‌ ئیشوکاری دنیا و بازرگانی له‌ دنیا جوانه‌که‌ی خواپه‌رستی و به‌ندایه‌تیان
کردم. قه‌د پوی به‌رده‌می په‌روه‌ردگارم نیه‌.. زۆر شه‌رمه‌زارم..

کوپ: باوکه‌ گیان تۆ شوکر خاوه‌نی بیروباوه‌ڕێکی پاک و دلیکی سافی و به‌روا ناکه‌م خوی
گه‌وره‌ لیت زویر بێت..

باوک: کوپم سامانی دنیا به‌به‌رده‌ستدا بو ده‌ستم تێنه‌چوه‌ خێر بکه‌م.. حه‌ج بکه‌م..
یارمه‌تی هه‌ژاران و هه‌تیوان و بیوه‌ژنان بده‌م.. زۆر ده‌ترسم..

کوپ: باوکه‌ وا مه‌لی.. خوا زۆر به‌ په‌م و به‌زه‌یه‌یه‌..

مام رسول: کوپم که‌سیک خۆی په‌حمی به‌ خۆی نه‌کرد بێت و کاری چاکه‌ی بۆ قیامه‌ت
پیش نه‌خست بێت.. مه‌حاله‌ په‌حم شمولی بکات.. گوێ بگرن.. هه‌مو گوێ قولاخن..

مام رسول: کوپم من مردنم نزیک بۆته‌وه‌.. نه‌گه‌ر مام چاک بومه‌وه‌.. ده‌ست ده‌خه‌مه‌
سامانه‌که‌م و خێری زۆری لی ده‌که‌م.. به‌لام نه‌گه‌ر مردم ئیوه‌ خێرو خیراتی لی بکه‌ن بۆم و
له‌ سامانه‌که‌مان هه‌ژاران دلخۆش بکه‌ن.

کوپ: به‌سه‌رچاو باوکه‌ گیان دره‌می ناھێلین.. هه‌مو ی ده‌که‌ینه‌ خێر بۆت..

باوك: واش نا.. به‌لكو به‌شیکی به‌یڵنه‌وه بۆ خۆتان.. به‌لام من بۆ ئه‌وه‌م كۆ نه‌کردونه‌ته‌وه..

كوپ: ئه‌ی بۆچی؟ گیانمان فیدات بیّت؟

مام رسول: ئه‌گه‌ر مردم..

كوپ: خوانه‌كا باوكه‌ گیان (به‌ گریان هه‌).

مام رسول: کوپم مردن به‌شی هه‌مو زینده‌وه‌ریکه‌.. و قسه‌م پێ مه‌پێن.. ئه‌گه‌ر مردم لاشه‌که‌م مه‌به‌ن بۆ گۆرستان و کفن و دفنم مه‌که‌ن..

كوپ: چۆن؟ ئه‌ی چیت ئی بکه‌ین؟ هه‌مو که‌س که‌ ده‌مریت ده‌بریت بۆ گۆرستان وایه‌ برایان؟ هه‌مویان: با..

باوك: کوپه‌کانم لێم تێبگه‌ن.. من پوی قه‌برم نیه‌.. کرده‌وه‌ی چاکم نیه‌.. ده‌ترسم گۆپ وه‌رم نه‌گه‌ریت و هه‌لم بداته‌ ده‌ره‌وه‌..

كوپ: باوكه‌ گیان.. خۆ تۆ نه‌ پیاوت کوشتوه‌ نه‌ زینات کردوه‌؟!

باوك: پۆله‌ خوا سامانی زۆری پێدام به‌لام له‌ پێی خوا سه‌رفم نه‌کرد ئه‌وه‌ گونا هه‌ نیه‌؟! بۆیه‌ ئه‌گه‌ر مردم.. لاشوکه‌م بسوتین و پاشان: لاشه‌ی خه‌لۆزیم به‌پێن وه‌ك ئارد وردی بکه‌ن و پاشان له‌ پۆژیکی په‌شه‌بادا بیده‌ن به‌ ده‌م باکه‌وه‌ با هه‌ر زه‌په‌یه‌کی به‌ لایه‌کدا به‌وات و خوا زیندوم نه‌کاته‌وه‌..

كوپ: باوكه‌ چۆن دڵمان دیت لاشه‌ی نه‌رم و شلت به‌ ده‌ستی خۆمان بسوتین تۆ چی ده‌لێی من هه‌رگیز ئه‌وه‌ ناکه‌م.

كوپ: منیش جورئه‌تی ئه‌وه‌ ناکه‌م.. باوكه‌ گیان تۆ بێ گۆپ ده‌بی و سه‌ردانی گۆپه‌که‌ت نه‌که‌ین؟! نانا..

باوك: من نه‌مه‌ دوا وه‌سه‌یه‌تمه‌ بۆتان.. ده‌بی جێبه‌جێی بکه‌ن.. توخوا.. توگه‌ وه‌یه‌ی خوا.. جێبه‌جێی ده‌که‌ن؟..

كوپه‌کان سه‌یرێکی یه‌کتریان کرد و تیان: به‌لێ..

مام رسول: به به لئی پازی نابم سویندم بۆ بخۆن ئه گینا وه سیهت ده که م له سامانه که م مه حرومتان ده که م؟

کورپا: به لئی به عه زه مه تی خوا تۆ چۆنت پی خۆشه جهسته که ت و لئ ده که یه ن.
پاش ئه وه ی پیاوه که مرد، و کورپه کانی وه سیه ته که یان بۆ خه لکی خوینده وه و پاشان ناگریکیان کرده وه و خستیانه ناوی، پاشان ئیستک و پروسکی سوتاویان ورد کردو هاپی و دایان به دهم باوه و به گریان وه چونه وه بۆ ماله وه.

کاتیك که ئه م کارانه یان ئه نجام داو به گومانی خۆی وای ده زانی ئه گهر وا بکات ئیتیر خوای گهره لاشه که ی کۆ ناکاته وه و زیندوی ناکاته وه، بۆیه خوای گهره بۆ ئه وه ی بۆی بسه لمینیت زیندوبونه وه بۆ خوا کاریکی زۆر ئاسانه و سوتان و وردو خاش کردنی جهسته پیرگریه له بهردهم کرداری زیندوکردنه وه یدا سهر له نوێ و له دوا ی مردن..

بۆیه خوای گهره پیی ده فهرمویت: (کُنْ) واته ببه ره وه به مروفه که ی جارن..
یه کسه رو ههر له ویدا پیاوه که ی جارن زیندو ده بیتته وه و سه یریکی خۆی ده کات و ده ست ده هینیت به خۆیدا به دهم خۆیه وه ده لیت:

ئای کورپه ناصالحه کانم وایاره نه یان سوتاندوم و به و جۆره یان نه کردوه که خۆم پیم وتون..

دهنگ: با.. کورپه کانت ناصالح نین و وه سیه تنامه که تیان جیبه جی کردو سوتاندیتیان و پاشان دایتیان به دهم باوه به لام ده سه لاتی پهروه ردگار زۆر له وهش مه زنتره که لاشه ی وردو هاپاوی سوتاو زیندو بکاته وه و ئه و زیندوی کردو پته وه.

مام رسول: ئاخیر من بۆ زیندو کرامه وه؟! .. که ی پوی بهردهمی خوای گهره م هیه..
من بیژم له خۆم دیتته وه.. من شه رمه ندهم.. بۆ زیندو کرامه وه من که ی ئه و پیاوه چاکه م که بتوانم له بهردهمی زاتی پهروه ردگار رابوه ستم..

دهنگ: باشه تۆ پیمان بلئی بۆچی هه ستای به م کاره و بۆ نه تو یست بخریته ناو گۆر؟

مام رسول: ئاخر من به‌ رویه‌كه‌وه‌ بچمه‌ به‌رده‌می خوا؟ من له‌ ترسی په‌روه‌ردگارم
ئه‌وه‌م كرد و تم به‌لكو زیندوم نه‌كاته‌وه‌ و پرسیارم ئی نه‌كات!

ئاخر چی وه‌لام به‌مه‌وه‌؟

ده‌نگ: ده‌ی مژده‌ت ئی بیته‌.. كه‌ ماده‌م نه‌وه‌نده‌و تا ئه‌و پاده‌ به‌رزه‌ له‌ خوا ده‌ترسی و
شه‌رم له‌ په‌روه‌ردگارته‌ ده‌كه‌یت ئه‌وا خوا‌ی گه‌وره‌ لیته‌ خوش بو.. لیته‌ خوش بو..
به‌ راست.. به‌ راست.. سوپاسی بێ پایان بۆ تۆ په‌روه‌ردگارم (له‌ خوشیا‌ندا له‌ هۆش
خۆی ده‌چیت).

په ندو نامۆزگاريه کاني نه م چيرۆكه

- ۱- دياره بونی مال و سامان و کورپی زۆر به خششێکی گه وره یه و په روه ردگار ده يدات به بهنده کانی و تاقیان ده کاته وه تا بزانیته سوپاسگوزارن و پاشان یارمه تی هه ژارو لیقه و ماوانی ئی ده دن.
- ۲- باوک ده بیته ناوه ناوه یه ک مندا له کانی کۆبکاته وه و پاسته وخۆ ده رباره ی خۆی و شیوازی به پتوه بردنی ماله که پرسیا ریان ئی بکات و له وانه یه نه وه ندی شت بکات نه وان پتیان باش نه بیته وه ک سه رده می نوییان.
- ۳- مرقه هه رچه نده خواناس و موسلمانێکی دروست بیته و کرده وه ی جوانیش بکات هه ر ده بیته بی خه م نه بیته له قیامه ت و سزای سه ختی خوی گه وره له پۆژی قیامه تدا.. و وابزانیته کرده وه کانی ئی وه رنه گیراوه و کرده وه ی نوێ نه نجام بدات و تا بۆی بگریته دلسۆزی تیا بنوینته و له پیاو پوپامایی به دوری بگریته.
- ۴- له سوننه تی پیتغه مبه رماندا (ﷺ) هاته وه که موسلمان ده بیته هه رده م وه سیه ت بنوسیته یان بیکات چونکه مردن کتوپریه و شتیکی چاوه پوان نه کراوه و له ناکاو ناوت له سه ر زه وی ده سپرتته وه.
- تا وه ک چاوپۆشنیه ک بیته بۆ نه وه کانی له دوی خۆی کاری پێ بکه ن چ له پوی پارێزگاری له بیروباوه پی ئیسلامه تی و چ له لایه نی په وشتی به رزیا ن مه سه له ی پاره و سامان و قه رزو شته کانی تره وه بیته.
- ۵- بۆ که سانی مامۆستا و په روه رده کار پتویسته له دوی هه مو کاریکی جوان که قوتابی و نه وه کانیان نه نجامی ده دن پرسیا ری ئی بکات له هۆی کردنی نه و کاره.
- ئیترا با خۆیشی هۆکاره که ی بزانیته، وه ک چۆن خوی عز وجل له بهنده که ی ده پرسیت بۆچی نه و کاره ت کرد له دنیا؟
- ۶- کرده وه چاکه کانت و هۆکاری کردنی نه و کرده وانه له لای که س باس مه که و به نه ئینی له نیوان خۆت و په روه ردگادا بیهێله وه، به لام نه گه ر زۆر پتویسته بو باسکردنی، ده توانی له شوین و کاتی گونجاودا باسی بکه یته و خۆتی پێ پرگار بکه یته و یان هه قیکی پێ ده ربخه یته.

القصة السابعة والعشرون

التائب احب الى الله

قال النبي (ﷺ): ((الله أشد فرحاً بتوبة عبده حين يتوب إليه من أحدكم كان على راحلته بأرض فلاة، فانفلتت منه، وعليها طعامه وشرابه، فأيس منها، فأتى شجرة فاضطجع في ظلها قد آيس من راحلته.

فبينما هو كذلك إذ هو بها قائمة عنده، فأخذ بخطامها ثم قال: من شدة الفرح: اللهم أنت عبدي وأنا ربك، أخطأ من شدة الفرح)).^۱

واته: پیغه مبه‌ر (ﷺ) فرمویه‌تی: ((خوای گه‌وره به ئەندازه‌یه‌کی وا خۆشحال ده‌بیئت به ته‌وبه‌و گه‌رانه‌وه‌ی به‌نده تاوانباره‌كان بۆ لای خوا، له‌م مه‌سه‌له‌یه‌دا له‌و كه‌سه خۆشحال‌تره كه به ولاختێك و بارێكه‌وه پۆده‌كاته بیابان و له‌و بیابانه‌دا حوشره‌كه‌ی به باره‌كه‌وه لێ ون ده‌بیئت كه هه‌مو خواردن و ئاو و تفاقێ به‌سه‌ر پشته‌ی ئه‌و و لاخه‌وه بو، نۆر گه‌را به‌ دوایدا به‌لام دواجار بێ هیوا بو ناچار پۆیشه‌ بنی دره‌ختێك و لێی پاكشا تا چاوی بجێته‌ خه‌و چونكه نۆر بێ هیوا بو له‌ دۆزینه‌وه‌ی.

ئەو له‌و حاله‌ته‌دا بو كه چاوی كرده‌وه ده‌بینی حوشره‌كه‌ی له‌به‌رده‌میدا وه‌ستاوه‌و له‌ خۆشیاندا په‌لاماری په‌شۆكه‌ی داو گرتی و له‌ تاو خۆشی و سرور ده‌می ته‌ه‌له‌ی كردو وتی: ((ئە‌ی په‌روه‌ردگارم تۆ به‌نده‌ی منیت و منیش خوای تۆم!))، له‌ خۆشیاندا زمانی مه‌ه‌له‌ی كرد.

چیرۆکی بیست و ههوتهم تهوبه کار خوشه ویستتره له لای خوا

مالی کاک نهحمهه خه ریکی ئاماده کردنی ئاوو خواردن سازکردن و ده یخه نه سه ر
حوشتره که .. چونکه وا دیاره که شتیکی قورسو دورو وشکی بیابانی له پێدایه ..
کوڕ: باوکه گیان .. هه مو شتیك حازره و باره که ت ئاماده یه و ده توانی ته شریف به ریت.
کاک نهحمهه: ده ستتان خوش بیته .. یاالله، با زو برۆم و ده بیته له گه ل خۆرئاوا بوندا
بگه مه دێیه که .. با برۆم .. ده ی خوا حافیز پۆله کانم ..

هه مو بنه ماله که خوا حافیزی لی ده که ن و چاویشیان به فرمی سکه چونکه برینی
بیابانیکی گه رم و وشک هه ر وا ئاسان نییه، که له وانه یه جه رده و پێگر یان گورگ په لاماری
بدنه ..

له پێگه کاک نهحمهه تینوی بوه و ده ستی برد مه تاره یه کی له پشنتی حوشتره که ی
داگرت و که مێک ئاوی خواره وه و به ده م خۆیه وه ده یوت: ئه م بیابانه سه خت و وشکه به
چی به رپریت نه گه ر ئاوت پی نه بیته، ئه مه ی وت و مه تاره که ی خسته وه شوینی خۆی.

کاک نهحمهه پێگایه کی زۆر دور و درێژی بریوه و به ته واوی ماندوو شه که ت بوه و
ئاسه واری پێبوا ری پێوه دیاره .. به ده م خۆیه وه وتی: زۆر ماندو بوم و به ته واوی
برسیشمه با که مێک له بنی نه و داره دا سه رخه وێک بشکینم دواتر نانێکی لی ده خۆم .. یاالله.
کاک نهحمهه حوشتره که ی له پال خۆیدا به ره لا کرد .. بۆ خۆی بله وه پیت چونکه
حوشتریکی هیمن بو نه ده ترسا له وه ی بروت.

کاتیك خه به ری بویه وه و سه یریکی نه ملای کرد وتی: ئای که برسیمه به لام سه ره تا با
که مێک ئاو بخۆم خۆ گه روم وشک بو له تینواندا .. ئه ی نه وه حوشتره که م کوا؟ چی لی
هات؟

نه ملاو نه ولای درخته که ده گه ریت .. به لام نه ی دۆزیه وه .

وردە وردە بۆی دەرکەوت کە خوشترەکەى ھەلاتووە دیار نەماوە بۆیە قەڵەمى دەست و
نەژنۆى شکا..

دواتر چو پشتى گەردۆلكەكان گەرا بەلام خوشترەکەى لەویش نەبوو.. دای بە تەوقى
سەرىدا دەستى کرد بە دوعا و پارانەووە دەیوت:

پەرورەدگارم.. ئەى فەریادپەرەسى ھەمو لێقەوماوان.. من لەم بیابانەدا نەکوژى لە
برسىتى و تینویتی..

وا خەریکە لە تینواندا دەمرم.. خوايە بگەرە فریام.. ھەمو ئاوو خواردنەکە بەسەر
کۆڵ خوشترەکەمەووە بوو.. ھەموى بردو منیش بە دەستى بەتال ماومەتەووە..

بە دەم خۆیەووە: خوا گەرەووە.. انشاء الله دەیدۆزمەووە.. چى لى دىت.. خۆ ھەر لەم
ناوہدايە..

دەپواتو دەکەوێت.. زۆر تینویتی.. شەکەت بو. کەوتە زەویەکە و لە حەیبەتى
برىسىتى و تینویتی نەیدەترانى چى بکات و ھەر غیرەتى بە خۆى دەدا بەلام بى سود بو
ھەر دەکەوتەووە..

ئەوہو بپاری دا بچیتەووە بنى دارەکەى خۆى و یەکەمجارو لەوئى پاکشیت و بەلکو
خەوى لى بکەوێت..

کاک ئەحمەد چوہ خەویکی قوڵ و لە ناکاو خەبەرى بویەووە چاوى کردەووە بە دەم
پەرمى خوشترەکەىووە..

دەبینیت وا خوشترەکەى بە بارەکەىووە لەبەردەمیدا سەرى داخستووە و ھەستاوہ..
کاک ئەحمەد وتى: ئەرى ئەمە خەوہ یان پاستیە؟ چو پەلامارى خوشترەکەى داو تیر
ماچى کردو پاشان خواردن و خواردنەووەکەى لى داگرتو بە دەم ئاوخواردنەووە وتى:

ئەى پەرورەدگارم نازانم چۆن سوپاست بکەم.. بە چ زمانیک سوپاست بکەم. ئەمە منم
وا خوشترەکەت بە بارەکەىووە بۆ گێڕامەووە؟ بە پاستى ئەى خواى پەرورەدگارم تۆ
بەندەى منى و منیش خواى تۆم!

مەر خۆی دوبارەى کردەو: خوا خوا.. لە خۆشیاندا لێم تێك چو (استغفر الله، استغفر الله) ئەو من چیم وت؟ ئەى پەروەردگارم بە راستى تۆ خواى منى و منیش عەبدو بەندەىەكى بێ دەستەلاتى تۆم، و ئەمەى وت و دەستى کرد بە نان خواردن و زۆر بە کەیف و دەم بە خەندە بو.

ئەۋ پەندو ئامۇزگارىيانەى ئەم چىرۆكە ۋەردەگىرپت

۱- خۋاى گەۋرە (چل جلالە) زۆر خۇشحال دەبىت كاتىك بەندەيەكى گوناھبارو ياخى دەگەپتەۋە بۆ لاي وواز لە كارى زەشت دەھىنپت و پىگاي چاكە و خواناسى دەگىرپتەۋە.

ئەمەش ئەۋپەپى ماناي بەزەيى و سۆزى تىايە بۆ نەۋەكانى ئادەم و خەز ناكات سزايان بدات و بيانسوتىنپت.

۲- ئەگەر خەلگى ھەلەيان كرد بەرامبەرمان و ئازاريان دەداين و گالتەيان پى كرىن و لەمپەريان دەخستە بەردەم كاروانەكەمان..

بەلام پاشتر وازيان ھىنا لەو كارە و دانيان نا بە ھەلەى خۇياندا دەبىت زۆر خۇشحال بىن و ھەم ھەلەكانى پىشويان لە ياد بگەين و لىيان ببورين.

۳- نمونە ھىنانەۋە بە شتىكى زىندو بەرجەستە زۆر گرنگە بۆ تىگەياندىنى خەلگىنى چواردەورمان.. نابىنى پېغەمبەر (ﷺ) دەيەۋىت ئاستى خۇشحالى خوا بۆ ھاۋەلان دەرېخات نمونە بەۋ پىاۋە دەھىنپتەۋە كە چەند خۇشحال بو بە دۆزىنەۋەى حوشترەكەى.

۴- لە كاتى خۇشى چاۋەپواننەكراۋدا دەبىت ئاگامان لە خۇمان بىت و ھەندى كارى سەير يان ھەندى ۋتە نەيەت بە دەممانداۋ دۋايى بىيىنە جىگەى لاقرتپى خەلگەكە، من خۇم ئەۋەم دىۋە لە كاتى پرسەدا گريان و خۇدان بە زەۋىدام دىۋە لە كەسانىك كە دۋايى دەيانوت ئىمە شتى وامان نەۋتۋە؟!..

۵- ديارە لە دو حالەتدا مرقۇ ئاگاي لە خۇى نامىنپت و كۆنترۆلى خۇى پى ناكىرپت: يەكەم: بىستنى ھەۋاللىكى زۆر خۇشى چاۋەپوان نەكراۋ، يان ھەۋاللىكى زۆر ناخۇشى چاۋەپوان نەكراۋ..

القصة الثامنة والعشرون

أيوب مريض

عن أنس بن مالك (رضي الله عنه) قال: أن النبي (ﷺ) قال: ((إن نبي الله أيوب (عليه السلام) لبث به بلاءه ثماني عشرة سنة، فرفضه القريب والبعيد، إلا رجلين من إخوانه كانا يغدوان إليه ويروحان.

فقال أحدهما لصاحبه ذات يوم: تعلم والله لقد أذنب أيوب ذنباً ما أذنبه أحد من العالمين.

قال له صاحبه: وما ذاك؟

قال: منذ ثمان عشرة سنة لم يرحمه ربه فيكشف ما به.

فلما راحا إلى أيوب لم يصبر الرجل، حتى ذكر ذلك له، فقال أيوب: لا أدري ما تقولان؟ غير أن الله يعلم أنني كنت أمرّ بالرجلين يتنازعان، فيذكران الله، فأرجع إلى بيتي، فأكفر عنهما، كراهية أن يذكر الله إلا في حق.

قال: وكان يخرج إلى حاجته، فإذا قضى حاجته، أمسكته امرأته بيده حتى يبلغ، فلما كان ذا يوم، أبطأ عليها، وأوحى الله إلى أيوب أن: ﴿أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسِلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾^١. فاستبظاته، فتلقته تنظرو قد أقبل عليها قد أذهب الله ما به من البلاء وهو أحسن ما كان. فلما رآته قالت: أي بارك الله فيك، هل رأيت نبي الله هذا المبتلى؟ والله على ذلك، ما رأيته أشبه منك إذ كان صحيحاً! فقال: فإني أنا هو.

وكان له إندران أي، أندر للقمح، وأندر للشعير، فبعث الله سحابتين، فلما كانت إحداهما على أندر القمح أفرغت فيه الذهب حتى فاض، وأفرغت الأخرى في أندر الشعير الورق حتى فاض))^٢.

١ سورة ص (٤٢).

٢ صحيح ابن حبان، باب: ما جاء في الصبر والثواب، برقم: ٢٨٩٨، ج ٧، ص: ١٥٧.

واته: ئه نه سی کوپی مالیک (خوا لئی رازی بیئت) ده فهرمویت: پئغه مبهری وا (ﷺ) فهرمویه تی:

((پئغه مبهری خوا ئه یوب، هه ژده سال له ژێر تاقیکردنه وهی نه خۆشیدا بو، تا وای لی هاتبو خزم و بیگانه لئی بیئتاقهت بوبون جگه له دو برای (موسڵمانی) نه بیئت که بهردهوام به یانیان و ئیواران سهریان لی ده دا.

تا کار گه یشته پادهیه ک که یه کیکیان به هاوڕێکهی تری وت: ده زانی سویند به خوا له وانهیه ئه ئه یوبه به رامبه ر که سیك تاوانیکی کرد بیئت که تا ئیستا که س تاوانی وای نه کرد بیئت!

هاوڕێکهی وتی: به چیا ده زانییت؟

ئه ویش وتی: ئه وه بۆ هه ژده سال ده پروات خوا به زهیی پیا نایه ته وه و شیقای نادات. کاتیك پویشتنه خزمهت ئه یوب ئه و پیا وه خۆی نه گرت و ئه و قسه یه ی گێرپایه وه بۆی. ئه یوب (سه لامی خوای لی بیئت) فهرموی: نازانم ئیوه باسی چی ده که ن. به لام ئه وهی تێدایه که خوای گه و ره باش ده زانییت که هه ر کاتیك دابیتم به لای دو که سدا که شه پرو ناکۆکیان بوبیئت، و ناوی خویان ده مینا، واته سویندنیا ن پئی ده خوارد و منیش ده گه پامه وه بۆ ماله وه و که فاره تی سوینده کانیانم ده دا چونکه زۆر پیم ناخۆش بو ناوی خوا به نا هه ق بیریئت (ده مزانی یه کتیان درۆ ده کات).

ده فهرمویت: کاتیك ئه یوب ده چو بۆ سه رئاو و پاشان ده هاته ده ره وه خیزانه که ی ده سستی ده گرت و ده یبرده وه بۆ سه ر جیگا که ی خۆی.

پۆژێکیان درهنگ هات بۆ لای ئه یوب و خوای گه و ره ییش نیگای بۆ نارد و فهرموی: ئه مه ئاوێکی سازگاره خۆتی پئی بشو و لئی بخۆره وه.

پۆژێکیان خیزانی دو که وت و کاتیك هاته وه ده بینیت زۆر جوان بۆ وه و ده ردو به لاکه ی په پاندوه و چاک بۆته وه.

كاتىك بەۋىيە تەۋە بىنى: ھاۋارىيەتتىكى: ئەي (بارك الله فيك) تۆ ئىيۇب
پېغەمبەرت دىۋە كە نەخۇشە؟ دەي سۆيىند بە خوا تۆ ھەردە ئىيى ئەۋىت كاتىك لەشى
ساغ بو ۋەك ئىستە نەخۇش نە بو.

ئىيۇب فەرمۇي: دەي ئەۋە منم.. من ئەيۈبم.
مالى دو كەنۇيان ھە بو.. دانەيە كىيان گەنمىيان تى دە كىردو دانە كەي تىريان جۇيان تى
دە كىرد.

خۇي گەۋرەش دو ھەۋرى ئارد يەكەمىيان چۈە پاسەرى گەنۇي گەنەكە و ئالتۇنى تى
باراند تا پىر بو.

ئەۋى تىرىشيان چۈە پاسەرى گەنۇي جۆكە و زىۋى تى باراند ھە تا پىر بو.

چیرۆکی بیست و هه‌شته‌م

ئه‌یوب نه‌خۆشه‌!

دو هاورپی دڵسۆزی ئه‌یوب پێکه‌وه له قه‌راغی ئاوێکدا دانیشتون و قاچیان خستۆته ئاوه سارده‌که‌وه و پێکه‌وه قسه ده‌که‌ن..

یه‌که‌م: ده‌زانی ئه‌و خه‌لکه زۆر بێ وه‌فان؟

دوهم: بۆچی؟

یه‌که‌م: ئه‌یوب پێغه مبه‌ریکی مه‌زنی په‌روه‌ردگار.. به‌لام هه‌ر به‌وه‌ی نه‌خۆشه‌ و له جێگه‌دايه و جومگه‌کانی ئێش و ئازاریان هه‌یه.. لێی دورکه‌وتونه‌وه و بایه‌خی پێ نادهن.. یه‌که‌م: ده‌ی وایه‌ براهی شیرینم.. خه‌لکی به‌ گشتی له کاتی خۆشی وه‌رحانی و سه‌رکه‌وتندا بانگه‌وازنیان خۆش ده‌وێت و شوێنیان ده‌که‌ون و دینه‌ پرزیانه‌وه..

دوهم: ئاخ‌ر چۆن ده‌بێ براهه‌م، ئاینی خوا پێویستی کردوه له خۆشی و ناخۆشیدا له خزمه‌ت بانگه‌وازی په‌روه‌ردگار و به‌رنامه‌که‌یدا بیه‌ن..

یه‌که‌م: ئه‌ی ده‌زانی زۆرینه‌ی خه‌لکی ئا به‌م تێگه‌یشتنه‌وه ناپوانن بۆ پێغه مبه‌رانی خواو ئاینه‌ پاکه‌کانیان..

دوهم: که‌واته‌ پاست ناکه‌ن له ئاین‌داری و خواناسیاندا!

یه‌که‌م: نا من وای بۆ ناچم.. به‌لکه‌ هه‌مو موس‌لمانان باشن و (انشاء الله) خوا لێیان خۆش ده‌بی‌ت و ده‌چنه‌ به‌هه‌شت!

دوهم: ده‌ی که‌واته‌ من و تۆ بۆچی به‌رده‌وام شه‌و و پۆژ له خزمه‌ت ئه‌یوبدا بیه‌ن که ماده‌م ئه‌وانیش وه‌ک ئێمه‌ ده‌چنه‌ به‌هه‌شته‌وه..

یه‌که‌م: به‌لام پله‌ی ئه‌وان له لای خوا ناگاته‌ پله‌ی دڵسۆزان و لێ‌ب‌پ‌راوان و ئه‌وانه‌ی وه‌ک مۆم خۆیان ده‌سوتینن له پێناو گه‌یاندنی په‌یامی خوا و به‌رده‌وام درێژه به‌ کاروانی موباره‌کی پێغه مبه‌ران ده‌ده‌ن..

دوهم: با بڕۆین.. نه‌وه‌ك پێستا پێغه‌مبه‌ری ئازیزمان ئه‌یوب (سه‌لامی خوای ئی بیئت) كه‌سی لا نه‌بیئت و پێویستی پێمان بیئت..

له‌م دیمه‌نه‌دا ئه‌یوب نه‌خۆشه‌ و له‌سه‌ر قه‌ره‌وه‌یله‌یه‌ك له‌ناو جێگه‌كه‌یدا پاكشاوه‌ و سه‌ری به‌ستوه‌ و خێزانه‌كه‌ی سه‌ری ده‌شیلێت..

ئو هاوڕێكه‌ی له‌ دوره‌وه‌ ئه‌و دیمه‌نه‌ ده‌بینن ده‌ست ده‌كه‌ن به‌ گفتوگۆ:

یه‌كه‌م: ده‌زانی هاوڕێكه‌م.. وا بۆ هه‌ژده‌ ساڵ ده‌پوات پێغه‌مبه‌ری ئازیزمان ئه‌یوب له‌ناو

جێگه‌دایه‌ و نه‌خۆشه‌.. به‌ راستی سه‌برو ئارامی ئه‌وئ هه‌ژده‌ ساڵ!! به‌ ده‌م خۆشه‌!!

دوهم: ئه‌مه‌ ته‌نها له‌ پێغه‌مبه‌ران دێت.. من موچه‌تایه‌ك ده‌گرم هاوارم ئی هه‌لده‌سیئت و خێرا داوای شیفا له‌ خوا ده‌كه‌م و خۆم ناگرم.

یه‌كه‌م: پێغه‌مبه‌رمان (سه‌لامی خوای ئی بیئت) وانه‌ی خۆگه‌ری و ئارامی ده‌دات به‌ گوێی شوێنكه‌ و توانیدا و فی‌ری سه‌برو ئارامییان ده‌كات.

دوهم: ئه‌ی سه‌یری خێزانه‌كه‌ی بکه‌.. ئه‌وه‌ نمونه‌ی خوشکی باوه‌رداری به‌ وه‌فایه‌ بۆ هاوسه‌ره‌كه‌ی.. زۆر ژن هه‌یه‌ له‌ کاتی ده‌ستکورتی یان نه‌خۆشیدا می‌رده‌کانیان پشتگوێ ده‌خه‌ن یان لێیان جیا ده‌بنه‌وه‌.

یه‌كه‌م: به‌لام ئه‌م خێزانه‌ی ئه‌یوب په‌روه‌رده‌ی ده‌ستی باوکیه‌تی یوسف پێغه‌مبه‌ره‌ و (مه‌نشا) به‌ راستی پێبازی باوکی ون نه‌کردوه‌.^۱ ته‌نانه‌ت ئیشی ده‌ره‌وه‌شی بۆ ده‌كات و بژێوی ژیا‌نی مسۆگه‌ر کردوه‌.

دوهم: ئایا ده‌زانی سه‌ره‌تا پێغه‌مبه‌رمان چه‌ند جوان و پێکه‌وتو بوو.. چه‌ند ده‌وله‌مه‌ند و کو‌پو کچه‌دار بوو.. که‌چی به‌ هۆی ئه‌م نه‌خۆشیه‌وه‌ هه‌مو‌ی له‌ ده‌ست داو هه‌ژار که‌وتوه‌..

یه‌كه‌م: هه‌ندئ جار (خوا به‌ گونا‌ه له‌ دلم نه‌ینوسیئت) ختوره‌یه‌ك دێت به‌ خه‌یاڵمدا..

۱ ابن کثیر له (البداية) دا لا په‌ره (۳۱۷/۱) دا ده‌فه‌رموێت ئه‌مه‌ راسته‌ترینی پێوايه‌ ته‌کانه‌ واته‌ کچی

دوهم: چیه؟ پێم بڵێ. من و تۆ دو هاورپیی دلسۆزین بۆ یه‌كتری؟

یه‌كه‌م: ده‌لێم بۆچی خوای گه‌وره (۱۸) ساڵه‌ شیفای نادات؟ له‌وانه‌یه‌ (خوایش ده‌زانیت) گوناھێکی وای کردبێت كه‌ تا ئیستا هیچ كه‌س گوناھی وای نه‌کردبێت.

دوهم: استغفر الله، ئه‌وه‌ تۆ چی ده‌لێی؟ ئازیزه‌كه‌م.. ئه‌وه‌ قسه‌ی تۆ نییه‌؟ شتی وا نه‌لێی! مه‌رج نیه‌ هه‌ر كه‌سیك چاك نه‌بێته‌وه‌ له‌ نه‌خۆشی ئه‌وه‌ خوا تۆله‌ی ئی ده‌كات و هه‌له‌ی كردوه‌..

باشه‌ با برۆین بۆ لای ئه‌وه‌ تا هه‌ر خۆیه‌تی خێزانی چوه‌ ده‌ره‌وه‌.

هه‌ردوکیان ده‌چنه‌ خزمه‌ت ئه‌یوب ساڵوی ئی ده‌كه‌ن.. و ئه‌ویش ساڵویان وه‌لام ده‌داته‌وه‌ و هه‌ردوکیان به‌ نۆره‌ ناوچاوی و ده‌ستی ماچ ده‌كه‌ن و له‌ لای سه‌ریدا داده‌نیشن..

ئه‌یوب: یاخوای به‌خێر بێن.. نازانن چهند دلم پێتان ده‌کړیته‌وه‌ و لێتان پازیم.. ته‌نها ئیوه‌ن كه‌ فه‌رامۆشتان نه‌کردوم و به‌رده‌وام سه‌ردانم ده‌كه‌ن و له‌ ته‌ندروستیم ده‌پرسن..

دوهم: قوربان ئازایه‌تی ناكه‌ین.. ئێمه‌ خزمه‌تکردنی تۆ و سه‌ردانی تۆ دڵخۆشکردنی تۆ به‌ واجبی سه‌ر شانی خۆمانی ده‌زانین و فه‌رمانی په‌روه‌ردگارمان جێبه‌جێ ده‌كه‌ین..

یه‌كه‌م: ئێمه‌ هه‌موو تکه‌یه‌ کمان له‌ خوا گه‌وره‌ ئه‌وه‌یه‌ كه‌ شیفای خێرات بۆ بنێریت و چاك بیه‌ته‌وه‌ و له‌ گه‌لماندا پێکه‌وه‌ په‌یامی خوا بگه‌یه‌نینه‌ مرۆفه‌کان.. هه‌رچه‌نده‌ سوپاس بۆ خوا ئێمه‌ به‌و کاره‌ هه‌ستاوین و به‌رده‌وام فه‌رمایشتی خوا و ته‌کانی تۆ ده‌ده‌ین به‌ گویی مرۆفه‌ سه‌رگه‌ردانه‌کاندا و قسوریمان نه‌کردوه‌.

ئه‌یوب: ده‌زانم.. ده‌زانم.. خوای گه‌وره‌ سه‌ربه‌رزی دنیا و قیامه‌تتان بکات ئه‌گه‌ر چاك بومه‌وه‌ ئه‌وه‌ کاری سه‌ر شانتان سوک ده‌که‌م و خۆم له‌ گه‌لتاندا پێکه‌وه‌ ئاینی یه‌کتا په‌رستی بلۆده‌که‌ینه‌وه‌ به‌لام چی بکه‌م من ئاوا که‌ له‌لام و له‌ناو جێگادام.. به‌لام خوايه‌گیان له‌مه‌ نا په‌حه‌ترم مه‌که‌ تا سه‌برم ئی نه‌پێت و له‌ پاداشتی ئارامگران بێ به‌ش نه‌بم..

دوهم: قوربان (ئيمه بېيارمان داوه) هيچت ئى نه شارينه وه هه مو شتيكت بۆ
بگېږينه وه تا ئاموژگارى و ئاراسته ي جوانمان بكه ي..

ئەيوب: هيچ پوى داوه كه من نه مزانيبييت؟

دوهم: به ئى.. ئەم هاوپښه مان گومانىكى بۆ دروست بو وه ده ئى بۆچى (۱۸) ساله
خوای گه وړه ئەيوب چاك ناكاته وه ده ترسم گوناھىكى كردييت كه كه س گوناھى واى
نه كردييت..

ئەيوب: ئەى پەروردگارم تۆ شايتى حالى منى.. تا ئىستا نه گوناھم كړدوه و نه
دلېشم بۆ گوناھ لىي داوه.. (سوپاس بۆ خوا) به لام پى بزاتم ئه وهى من كړدومه ئه وهيه
كه هه ركاتيڅ دابيتم به لاي دو كه سدا.. كه ده ستيان دابيتم يه خه ي يه كتروله سهر شتيك
سوښديان خواردبیت.. من چومه ته وه بۆ مال و له بهر ئه وهى پىم ناخوش بو وه ناوى خوا
بېريت با ناهه ق و سوښدى درؤى پى بخوريت..

كه فاره تى سوښدى هه رو كيانم داوه..

هه ردو هاوپښكه ي هه لده سنو ده پښه دهره وه.

ئەيوب (سه لامى خوای ئى بيت) به ئىشو ئازاره وه هه لده سىته سه رپى و خه ريكه
ده كه وىت به لا.. خيرا خيزانه كه ي دىت و ده چيته ژير بالى و ده ييات بۆ سه رئاو..

له دهره وه ده وه ستييت هه ركه دپته دهره وه خيرا ده چيته وه ژير بالى و ده ييات وه بۆ
سه ر جيڅا كه ي و پا ده كشيته وه و خيزانه كه ي به دهم خويه وه ده ئى: (ئەى پەروردگارم
ئە وه (۱۸) ساله ئەم هاوسه رهم له ناو جيڅه دا نه خوښى پښماتيزم و جومگه ئيشه ته نگى
پى هه لچنپوه.. خوايه شيفاي بۆ بنپريت و له م تاقى كړدنه وه يه پزگارى بكه يت.. به دهم
ئەم قسانه وه (مه نشا) زه ميله كه ي هه لگرت و به ره و بازا پ چوه دهره وه..

كه مى نۆرى پى چو له و كاته دا خوای (عز وجل) هات به دهميه وه و شيفاي داو پښگاي
چاره سه رى بۆ ديارى كړدو پى فهرمو: له م پوباره خوت بشوره و ئاويشى ئى بخوره وه
چاك ده بيته وه، كاتيڅ (مه نشا) ي خيزانى گه راپه وه شتيكى نۆر سه يرى بينى، بينى وا

ئە یوب زۆر له جاران جوانتر بۆته‌وه و له نه‌خۆشیه‌که‌ی پزگاری بوه و خوا شیفای بۆ
ناردوه ..

بۆیه به خیرایی به‌ره و پوی ئە یوب پۆیشت و پێی وت:

ئەك بارك الله فيك! ئایا تۆ ئەم پێغه‌مبه‌ری خوات بینویه که دوچاری نه‌خۆشیه؟ به
پاستی بێ که‌م و زیاد تۆ ده‌لێی ئە یوبی و پێش ئە‌وه‌ی نه‌خۆش بکه‌وێت ..

ئە یوب به‌ ده‌م پێکه‌نینه‌وه فەرموی: جوان سه‌یرم بکه‌ هاوسه‌ره خۆشه‌ویسته‌که‌م .. من
ئە یوبم .. سوپاس بۆ خوا چاک بومه‌ته‌وه .. من خۆیم ..

خێزانه‌که‌ی ده‌ستی هه‌لپێی بۆ ئاسمان سوپاسێکی بێ پایانی په‌روه‌ردگاری کردو له
خۆشیاندا ده‌ستی ده‌هێنا به‌سه‌رو لاشه‌ی هاوسه‌ره‌که‌یدا و په‌لاماری داو هه‌ردو ده‌ستی
ماچ کردو چاوه‌کانی هه‌ردوکیان پ‌پ‌بون له‌ ئاو ..

دو که‌نویان دانابو (یه‌کێک بۆ ئاردی که‌نم و یه‌کێک بۆ ئاردی جۆ) و خوای که‌وره دو په‌له
هه‌وری ناردو یه‌که‌میان ئال‌تون‌ی باراند به‌سه‌ر که‌نوی یه‌که‌مدا تا پ‌پ‌بو .. دوه‌میشیان زیوی
باراند به‌سه‌ر که‌نوی دوه‌مدا تا پ‌پ‌بو ..

هه‌ردوکیان ده‌ستیان به‌رزکرده‌وه و سوپاسی خوایان کردو دو هاو‌پێکه‌شی وه‌ک
شیتیان لێ هاتو له خۆشیاندا په‌لاماری ئە یوبیان داو ماچیان ده‌کرد ..

په ندو ناموزگاريه کانی نه م چېړۆكه

۱- نه خۆشکه وتنی پېښه مېرېکی خوا (سهلامی خوی له سهر بیټ) بۆ ماوه یه کی درېژخایه ن، نه وه مان تیده گه یه نیت که نه گهر خوا که سیکی نه خۆش خست به لگه ی نه وه نیه که رقی لایه تی و خۆشی ناویت..

۲- نه خۆشی پله وپایه ی خواناسان به راده یه که به رز ده کاته وه که پېشتر به خه یالی که سدا نه هات بیت.

وه که پېښه مېرمان (ﷺ) ده فهرمویت: ((ان العبد اذا سبقت له من الله منزلة لم يبلغها بعمله ابتلاه الله في جسده او في ماله او في ولده، ثم صبر على ذلك حتى يبلغه المنزلة التي سبقت له من الله تعالى)).^۱

واته: نه گهر خوا جیگه یه کی زۆر به زړ له به هشتدا ناماده بکات بۆ که سیکو که چی کرده وه کانی بای نه وه نه بیټ، دو چاری نه خۆشی و نه بونی و کوپ مردنی ده کات و نه ویش خوی ده گړیت و به و نارامیه ی ده کاته نه وه پله وپایه یه کی زوتر بۆی بریار دراوه.

۳- مړوخی بانگخواز ده بیټ نه وه ی له لا پون بیټ که هه ندی وه زعی دیت به سه ردا لایه نگر شوینکه وتوانی وه که پتویست له خزمه تیدا ناماده باش نابن و ژماره یه کی زۆر که م ده میتنه وه و ناهیلن ئالا که بکه ویتنه زه وی.

۴- له وانه یه هه ندی قوتابی و لایه نگران له پوی تۆدا هه ندی قسه بکه ن که لایه قی پله وپایه ی تۆ نیه به لام نابیت زویر ببی، توږه ببی به لکو وه که نه یوب (سهلامی خوی لای بیټ) به نه رمی وه لامیان بده ره وه و بۆیان پاست بکه ره وه.

۵- موسلمانان تیگه یشته ده بیټ پتی ناخۆش بیټ که خه لکی قه درو پرزی ته و او نابه خشنه په روه ردگارو که هه ق و ناهه ق سویندی پی ده خۆن.

۶- ده بیټ پیت ناخۆش بیټ و حه ز نه که یت برا موسلمانان کانت دو چاری گوناوه تاوان ببن و به لکو ده بیټ به رده وام داوای لیخۆش بونیان بۆ بکه ی له په روه ردگارو نه وه نه یوبه

(سهلامی خوی لى بیئت) كه فاره تی سویندی ئه و دو كه سه ده دات چونكه ده زانی سویندی یه كێکیان درۆیه به لام نازانیت کامیانه.

۷- ئه گه ره وهالت پێ گه یشت كه برایه کی موسلمانن له زانكو وه رگراوه یان له نه خۆشی چاك بۆته وه یان له باز رگانیدا قازانجی باشی کردوه، خیراو به بێ دواكه وتن زۆر پێویسته خۆشحالی خۆتی بۆ ده ربخه یت وهك چۆن خیزانی ئه یوب (سهلامی خوی لى بیئت) خۆشحال بو كه بینى ئه یوب وهك جاران چاك بۆته وه.

۸- ده بیئت ئافره تی موسلمان زۆر خۆگرو به ئارام بیئت به رامبه ر هاوسه ره كه ی و نا په حه تیه كانی قبول بکات ئیتر هه ژاری بیئت یان نه خۆشی یان بونی دایک و باوکی پیرو به سالآچوی به سه ریه وه بیئت و ئه وه تاقی کردنه وه یه و ناگادار بیئت نه كه ویت و خه سارۆمه ندی هه ردو دنیا نه بیئت.

۹- هه ركه سیك خوا به لایه کی به سه ردا به یتیت و ئه ویش باوه ر پۆلایین بیئت و هه ر شوكر بیئت و ناشکوری ده رنه بریت ئه وه له قیامه تدا پاداشتی نه برپاوه ی بۆ هه یه: ﴿إِنَّمَا يُوقِ

الصَّابِرُونَ أَجْرُهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ و له وانه شه هه ر له دنیا خێرو چاكه بریتیت به سه ریدا. نابینی ئه یوب (سهلامی خوی لى بیئت)، (۱۸) سال به دهم ئیش و ئازاره وه ده ینا لاند كه چی هه ر صابرو به ئارام بو.. خواش هه ر له دنیا دا كه نوی ئاردو جۆكه ی بۆ پ پ کرد له ئالتون و زیو.

۱۰- له به سه رهاتى ئه یوبدا ده رده كه ویت كه نه خۆشیه كه ی پۆماتیزم بوه و ئازاری جومگه كانی مه بوه و هه رگیز گول نه بوه و كرم لێ نه داوه و له لادى ده رنه كراوه وهك له ئیسرا ئیلیاته كاندا هاتوه و هه موی درۆ بوختانه و دهم هه لبه ستی جوله كه و گاوه ركه نه و به داخه وه هه ندی له وتارییژه موسلمانه كانیش ده یگێر نه وه به و شیوه هه لبه ستراوه.

۱۱- مه رج نیه هه ر شتیك نه چوه نیتا قی عه قل وه ئیتر وه رنه گیریت و فرموده كه لاواز بكریت! به لكو ده چیته خانه ی موعجیزه وه و خوی گه و ره له توانیدا هه یه فه رمان به هه ر بکات له باتی باران، ئالتون و زیو بباریتیت یان چۆن مرقه له سه ر قاچ ده بات به پێوه .. هه ر به و شیوه یه ش به ردیش به ریت به پێوه.

القصة التاسعة والعشرون

جُرة ذهب

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((اشترى رجلاً من رجلٍ عقاراً له، فوجد الرجل الذي اشترى العقار في عقاره جرة فيها ذهب.
فقال له الذي اشترى العقار: خذ ذهبك مِنِّي، إنما اشتريت منك الأرض، ولم أبتع منك الذهب.

وقال الذي له الأرض: إنما بعتك الأرض وما فيها! فتحاكما إلى رجل.
فقال الذي تحاكما إليه: الكما ولد؟ قال أحدهما: لي غلام، وقال الآخر: لي جارية.
قال: أنحكوا الغلام الجارية، وأنفقوا على أنفسهما منه وتصدقاً)).^۱
واته: ئەبو هورەیرە (پەزای خوای ئی بیّت) دەگێڕێتەوه که پێغه مبه‌ری خوا (ﷺ) فەرمویه‌تی: پیاویک پارچه زه‌ویه‌ک له پیاویک ده‌کڕیت، و ئەو پیاوه‌ی زه‌ویه‌که‌ی کڕیبو له‌ناو زه‌ویه‌که‌دا گۆزه‌یه‌کی پڕ له ئالتونی دۆزیه‌وه.
ئەوه‌ی زه‌ویه‌که‌ی کڕیبو به‌ فرۆشیاری زه‌ویه‌که‌ی وت: ها ئالتونی خۆت به‌ره‌وه‌ چونکه‌ من زه‌ویم ئی کڕیبویت نه‌ک ئالتون.
خاوه‌ن زه‌ویه‌که‌ش وتی: من زه‌ویم پێ فرۆشتویت به‌وه‌شی که تیایه‌تی. بۆیه‌ بۆ ناویژیکردن په‌نایان برده‌ به‌ر پیاویک.
ئەو پیاوه‌ش که داده‌ور بو له‌ نێوانیاندا وتی به‌ یه‌که‌میان: تۆ کوپت هه‌یه‌؟ وتی: به‌ئێ، به‌وی تریشی وت: ئە‌ی تۆ؟ ئە‌ویش وتی من کچم هه‌یه‌..
ئە‌ویش وتی: ده‌ی کچه‌که‌ له‌ کوپه‌که‌ ماره‌ بکه‌ن و ئە‌و گۆزه‌ ئالتونه‌ش خه‌رج بکه‌ن له‌ شاییه‌که‌ یانداو پاشان لێشی بکه‌ن به‌ خێر.

چىرۇكى بىستونۇيەم

گۆزەيەك ئالتون

مام کریم له گال تاقه کوږه کېدا پټکه وه خه ریکی دار ورد کردن و به دهم خویه وه ده بوت:

مام کریم: کوپم دهمه ویت له نزیکی خۆم پارچه یه كه زه وی بكړم و تۆ بیکه یت به خانو..
چونكه تۆ هه روا نامینیته وه و ده بیټ ژن بهینى.. کوپ: باوكه گيان من له چاكه ی تۆ
دهرناچم و تۆ زۆر چاكی له گه لمدا به لام باوكه گيان تۆ ده زانى ئیمه هه ژارین و كه سیش كچ
به هه ژاریكى وهك من نادات.. واز له و باسانه بښه..

مام کریم: کوپم پاسته نیمه هه ژارین به لام چونکه خوامان هه یه زۆر دهوله مه ندین و هه مو کاریکیش بۆ خوا زۆر ئاسانه و هیچی تێ ناحیّت.

کوږ: وایه زږد ته واوه به لام باوکه گیان خه لکی بؤ پواله توبه دهوله مندی ده پوانزو
سهیری چاکی و لیته اتویی و ره وشتی بهرز ناکه ن..

باوك: كوپم من چاكي و ليپها تويي تو به هه مو پاره ي دنيا ناگورمه وه به لام ئيستا واز له م قسانه بيتنه و برؤ بؤ لاي مام رحيم و بزانه ئه و پارچه زه ويه نافرو شيئت. زور نزيكه له خو مه وه و حه ز ناكه م ليپم دوركه و يتنه وه.

کورپ: به سه رچاو هر ئیستا ده رۆم..

مام پڄيم: سلام عليكم براي به پڙيم.. نهى چاكترين هاوږى و چاكترين دراوسيم..

مام کریم: وعليك السلام ورحمة الله، تو خواناس وشه ونویژگری من چاکیم کوانی... نا
کورده کم هات بۆ لات؟

مام رحیم: بهائی پئی وتم که تو داوای ئو پارچه زهویهت کردوه، نه مده فروشت به لام بو تو که چاکترین دراوسیمی قسم نیه و له خزمهتت دام..

مام کریم: زور مه منونی ئەو متمانه یه تم و دەستە کانت خوێش بێت بە لام نرخیك بخەرە
سەری با مانگا کانم بفروشم و پارە کهیت بێ بدەم...

مام كرىم: تهنه دو مانگام پى بده له بهرامبهريدا..

مام كرىم: زۆر باشه وهر ئه م ئىواره يه دو مانگاكه دهخمه خزمهتت.

مام كرىم زهنگنىكى پىيه و بناغه مهلده كه نيت و كوپه كه شى به خاكه ناسه كه يه وه دهري ده دات و پىكه وه ئيشيان ده كرد..

له ناكاو كوپه كه ي هاواري كرد باوكه گيان مه كه.. زهنگن مه وه شينه ئه وه گوزه يه كه با نه شكيت..

مام كرىم: گوزه ي چى كوپم؟ كوا كوا؟

كوپه كه ي به هيمنى و به دهست گوزه كه دهرده خات و دهري ده هينيت به لام زۆر قورسه.. دهستى پيدا دهكات و چنگيك ئالتون دهرده هينيت و هاوار دهكات باوكه گيان پره له ئالتون.. ئالتون.. باوك: كوپم ئالتونى چى به راسته ئا دهى بعدهرى..

كوپ: فهرمو باوكه گيان وا دياره خواى گه وړه دهروى لى كردوينه ته وه و دهوله مند ده بين..

باوك: لا حول ولا قوة الا بالله.. به راستى موصي به ته.. ئه مه چيه بۆ خاترى خوا؟

كوپ: باوكه بۆچى موصي به ته؟ ئه مه په حمه ته، په حمه ته و حه لال و زه لاله!

باوك: كوپم ههسته برۆ مام رحيم بانگ بكه، ههر ئىستا با بيت..

كوپ: مام رحيمت بۆ چيه؟ چ په يوه ندى به م گوزه يه وه هه يه؟

باوك: تكا ده كه م زۆر قسه له قسه مدا مه كه و برۆ بانگى بكه؟

كوپ: به چاوان بابيه گيان.. ده پروات به دوايدا.

مام رحيم به ههله داوان ديت و له دوره وه ده لئ:

مام كرىم گيان كاريكت هه يه وا به دوامدا ناردوته.. كوپه كه ت وتى زۆر به په له

وه ره.. چى بوه؟ من و تو براى يه كين چ پتويستيه كت هه يه له خزمهتتدام.. خو خوا

نه كرده شتى خراپ پوى نه داوه..

مام كەرىم: زۆر سوپاسى بە دەمەو ھاتەنەكەت دەكەم و بە پاستى نمونەى دراوسى چاكىت خوا وىنەى تۆ لە ئاوماندا نەپرەت..

ھا ئەم گۆزە ئالتونەم لە ئاۋ زەويەكەى تۆدا دۆزىو ەو بۆيە بانگم كردى تا بىبەيتەو، چونكە بۆ من ھەلەل نىيە، من زەويم لە تۆ كړپو ە نەك ئالتون و زيو، ھەرمو بىبەرەو ە ياخوا پىرۆزت بىت..

كوپ: باوكە گيان ئەو ە چى دەلىتى؟

مام كەرىم: وس.. تۆ دەم نەكەيتەو.. مافى ئىمەى پىئو نىيە.. پۆلە گيان مام رحىم سەيرىكى گۆزەكەى كړدو چنگى پىدا كړدو پاشان دەرى ھىناۋ سەيرىكى كړدو پاشان خستىو ە شوئىنى خۆى ەات ئاۋ چاۋى مام كەرىمى ماچ كړدو وتى: ئاى لە ئاينى خوا چەند مەۋقى ئەمىن و دەستپاك دروست دەكات خۆ تۆ دەتتوانى قسەت بۆ نەكردمايە ە ھەمويەت بۆ خۆت ھەلېگرتايە..

مام كەرىم: شتى وا چۆن دەكەم.. ئەى پەرەردگارم چاۋى لى نىيە؟ زوكە بىبەرەو ە تا خەلكى نەيزانىو..

مام رحىم: منىش نايبەمەو ە نامەوئىت..

كوپ: چاۋى ئەبلەق بو.. وتى: ھا.. ھا.. تۆش ناتەوئىت!؟

مام رحىم: بەلى نامەوئىت چونكە ئەمە ھى كەرىمى براۋە ە ھىچ مافىكى منى پىئو نىيە..

مام كەرىم: بۆ خاترى خوا ئەى ئەم زەويە ھى تۆ نەبو..

مام رحىم: با..

مام كەرىم: ئى كەواتە ھەرچى تىدا بىت ھى تۆيە..

مام رحىم: نا نا وانىيە.. من زەويەكەم پى فرۆشتويت ە ھەرچى تىدايە ھەلەللى تۆيە و

ھىچ پەيوەندىەكى بە منەو ە نەماو..

ھەردوكيان بو بە دەمەقالەيان و كوپەكەش لەو نىوانەدا واقى وپمابو لە خۆشەويستى

ئەو دوانە و دىيانەويستيان..

كۆپ: باوكە با ئەم قالە قالە بەس بېت، بۆچى نەچم بە دىۋى مامۇستا مەلا احمددا تا بە ژىرى خۆى ئەم كېشەيە تان بۆ چارەسەر بكات.

ھەردوکیان: زۆر باشە، بېرۋ بانگى بکە من زۆر زۆر بە شەرع پازىم و خوشحالم پېى.
مامۇستا مەلا احمد لەگەل كۆرەكەدا گەپايەو و پوى كرده مام كەرىم و وتى: لە پىنگادا بىرۋى كۆپت ھەمو شىتېكى بۆ گىپامەو.. ئەمە گىيانى خوشەويستى و براىەتى راستەقىنەيە و تەنھا بىرۋايەو پ دەتوانىت نمونەى واپىشكەشى مۇقايەتى بكات.
مام كەرىم: مامۇستا گىيان، خۆ ئەمە ناپەحەت نىە و زۆر ئاسانە.. ئەم گۆزە ئالتونە ھى مام رحىمى برامە چونكە من زەویم لەو كۆپوۋە نەك ئالتون!

مامۇستا: وایە..

مام رحىم: چى وایە مامۇستا گىيان تۆ بفرمو گۆپىەكیش لە من بگرە..

مامۇستا: فەرمو.. چۆن گۆپىش لە تۆ ناگرم.. ھەردو چاۋەكەم..

مام رحىم: من ئەم زەویم بە ھەمو شىتېكىو و فرۆشتو بەم پياۋە و مافى ھېچ شىتېكم نەماۋە تىايدا.. ئالتون و ھەرچى تىدا بېت ھى خۆيەتى.

مامۇستا لەسەر بەردىك دانىشت و دەستى خستە ژىر چەناكەى و دەستى كرد بە بىركردنەو لە مەسەلەكە بە دەم خۆيەو دەپوت:

مامۇستا: خۋاى گەورە دەبېت چى بکەم كە ھەردوکیان لەم ئالتونە سودمەند بنو

وهرى بگرنو بە ھەرامى نەزانن؟!.. خۆ ھەردوکیان كۆپو كچيان ھەيە.. ئاھ..

مامۇستا: مام كرىم.. مام رحىم.. جوان گۆيم لى بگرن.. من زۆر بىرم كردهو كە ئەم

ئالتونە بە كامتان دەبېت بەلام گەيشتمە قەناعەتېكى باش..

ھەردوکیان: ئادەى مامۇستا گىيان چىە پىمان بلى ئىمە لەبەردەم شەرعدا ملمان لە مو

بارىكتەرە..

مامۇستا: مام كەرىم تۆ كۆپت ھەيە؟ و ئەو كاكە بېروايە گەورە بوە.

مام كەرىم: بەلى مامۇستا گىيان.. ئەو ماشەلا گەورە بوە پياۋىكە..

مامۆستا: ئه‌ی تق مام رحیم کچه‌ی هه‌یه‌؟ گه‌وره‌ بیته‌ و وه‌ختی شوی بیته‌؟

مام رحیم: به‌لێ کچه‌یکه‌ی له‌ سه‌رخۆ و نه‌رم و نیا م هه‌یه‌ و پێکه‌یشتوه‌..

مامۆستا: ده‌ی من پێشنیار ده‌که‌م ئه‌م کچه‌ت به‌ ده‌یت به‌ کوپی مام که‌ریم و ئه‌و گۆزه‌ ئالتونه‌ش خه‌رج بکه‌ن له‌ شاییه‌که‌ یاندا و پاشان چی مایه‌وه‌ هه‌ندیکه‌ی به‌ ده‌ن به‌ هه‌ردوکیان بۆ ژیا نیان.

مام که‌ریم: پێشنیاره‌که‌ت جوانه‌ و من شانازی پێوه‌ ده‌که‌م کچه‌ی مام رحیم بیته‌ به‌ بوکم.

مام رحیم: ئه‌ی باشه‌ هه‌نده‌که‌ی تری چی لێ بکه‌ین؟

مامۆستا: پێکه‌وه‌ به‌ خێر دا به‌شی بکه‌ن به‌ سه‌ره‌ ژارا ندا..

هه‌مو ده‌ست ده‌که‌ن به‌ پێکه‌نین و ده‌پۆنه‌وه‌ به‌ ره‌و مال.

پەندە نامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

- ۱- كېيىن فروشتىن ھەر ھەبۇە لە پېتىش ئىسلامدا ھىچ ئاينىڭ قەدەغەي نەكردوۋە سود لە يەكتەر وەرگرتنە بە ھەللى بە پېچەوانەي سوۋە ھە كە لايەك قازانچ دەكات و لايەك زەرەر دەكات.
- ۲- موققى لە خواتىرس و موسلمان ھەر شىتېكى دۆزىۋە خېرا ھەرام و ھەللى لىك دەداتەو ھە بە ترسەو دەستى بۇ دەبات بەلام لە خوانە ترسەكان لە خۇشياندا بە پەلە ھەلئەدەگىر و بەبى لىكۆلئەو ھە بەلوشى دەكەن.
- ۳- بەم چىرۆكە دا ديارە لەناو ئومەتەكانى پېتىش ئىسلامدا كەسانى خواناس و خۇلە ھەرام پارىز ھەبون و ھىچ سەردەمىك لە و جۆرە كەسانە خالى نەبۇە.
- ۴- دىيانە وىستى و دوركە و تەنەو لە پۆلەكى و پارەپەرستى، پىاوى خۇي دەوئىت و تەنەا بەرنامەي پەرورەدگار و بىرۋاۋەپ لە و جۆرە پىاوانە دروست دەكات كە دىياپەرستان گالتە بە ھەقلىان دەكەن و بە گىتلىان دەزانن.
- ۵- موسلمان لە كاتى ناكۆكى و جىاۋازى پادا، نابىت لەسەر پاى خۇي سور بىت و پاى بەرامبەرەكى بە ھەلە و پوچەل بزانىت... بەلگو و ا جوانە پەنا بەرن بۇ يەككە لە خۇيان زىرەكتىر يان گەرەتر كە مەسەلەكەيان بۇ يەكلايى بكاتەو ھەردولا پىيى پاى بىن و ناكۆكى كە نەمىنىت..
- ۶- مامۇستايانى ئاينى ھەمىشە و بە درىژايى مېژو ئامىرى ئاشتەوايى و پەوينەرەو ھەي جەنگ و ناكۆكى و پەقەبەرەيەتەكان بون لە نىوان خەلگىدا و خەلگى لە كاتى دروستبۇنى ناكۆكى و كېشەدا گەرەنەتەو ھە بۇ لايان.
- ۷- مامۇستا و زانايانى ئاينى كە بە (مەلا) ناو دەبىرىن، ئەرەكى سەرەكەيان تۆر قورسە و دەبىت لە و ئاستەدا بىن و نابىت و ا بزانن تەنەا بەرنوئىژى كىرنىك يان ئن مارەبىرىن يان تەلقىنى يان و تارىكى ھەينى كارى سەرشانىان جىيەجى كىردە بەلگو دەبىت بىنە

ئاممیری ئاشته‌وایی نیوان خیزان و بنه‌ماله‌ ناکۆکه‌کان و به‌رده‌وام خه‌و له‌ خۆیان هه‌رام بکه‌ن له‌و پیناوه‌دا..

۸- ده‌بیته‌ دادوه‌ران چاره‌سه‌ریکی وا بدۆزنه‌وه‌ بۆ کیشه‌کان که‌ سودی بۆ هه‌ردولای ناکۆک هه‌بیته‌ دلی هه‌ردولا خۆش بکات و هه‌رگیز نه‌بیته‌ ته‌ره‌فیک له‌ دژی ته‌ره‌فی دوهم حوکم ده‌ریکات مه‌گه‌ر مافه‌که‌ خۆی می یه‌ک لایان بیته‌.

۹- زانایانی ئاینی و غه‌مخوازانی میللته‌ هه‌میشه‌ بۆ هه‌لیک ده‌گه‌رین تا به‌ هۆیه‌وه‌ پرۆسه‌ی هاوسه‌رگیری دروست ببیته‌ و کچه‌و کوچه‌ عازمه‌به‌کان نه‌میتنه‌وه‌ چونکه‌ هۆی تیکچونی په‌وه‌شتی کۆمه‌لگا له‌وه‌وه‌ دروست ده‌بیته‌ که‌ کوپان و کچان نه‌توانن به‌ شیوه‌ی شه‌ری و حه‌لال بکه‌ن به‌ یه‌ک ناچار (په‌نا به‌ خوا) په‌نا ده‌به‌ن بۆ کاری ناشایسته‌ و هه‌رام بۆ گه‌یشتن به‌ یه‌ک.

۱۰- مامۆستایانی ئاینی له‌ پێگه‌ی وتار و کۆپو دانیشتنه‌کانیا نه‌وه‌ ده‌بی بنه‌مای خێرکردن و پاره‌به‌خشین فیزی موسلمانان بکه‌ن و خۆیشیان له‌م کاره‌دا به‌ کرده‌وه‌ سه‌رمه‌شق بن.
۱۱- ده‌بی به‌زه‌یی هاتنه‌وه‌ به‌ هه‌ژاراند.. وه‌ک ئه‌رکی شه‌رشان سه‌یر بکریته‌ و له‌ هه‌مو چاره‌سه‌ره‌کاندا له‌ یاد نه‌کریته‌ چونکه‌ هه‌ر کاتی که‌ هه‌ژاران نه‌مان و ده‌وله‌مه‌ند بون زۆربه‌ی کیشه‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کان به‌ره‌و چاره‌سه‌ر ده‌پۆن و بنه‌پ ده‌بن.

هه‌ر له‌به‌ر ئه‌م هۆشه‌یه‌ که‌ ئیسلام له‌ که‌فاره‌تی هه‌مو تاوانه‌کاندا خێرکردن و ده‌ستگرتنی هه‌ژارانی بریار داوه‌ ئه‌مه‌ش بۆ ئه‌وه‌یه‌ که‌ ئه‌و چینه‌ ورده‌ورده‌ نه‌میتن و نه‌وانیش وه‌ک خه‌لکی تر هه‌ست به‌ چێژی ژیان بکه‌ن.

۱۲- له‌ شه‌ریعه‌تی ئیسلامدا ئه‌و که‌ نزانیه‌ی که‌ له‌ ژێر زه‌ویدا ده‌دۆزێنه‌وه‌ وه‌ک ئه‌وانه‌ی له‌ گردۆلکه‌ ئاساره‌یه‌کاندا هه‌ن.. نابیت مرقه‌که‌ هه‌مو بفرۆشیته‌ بۆ خۆی به‌لکو ده‌بیته‌ (۵/۱) ی بکات به‌ خیریان ئه‌گه‌ر ده‌وله‌تی ئیسلامی (انشاء الله) هاته‌ کایه‌وه‌ ئه‌و پینچ یه‌که‌ ده‌دات به‌ به‌شی زه‌کات و دارایی ولاته‌ و ده‌وله‌تیش ده‌یداته‌وه‌ به‌ چینی هه‌ژار و نه‌داران.

القصة الثلاثون

غار سُدَّتْ على أصحابها

عن ابن عمر (رضي الله عنه) قال: سمعت رسول الله (ﷺ) يقول: ((انطلق ثلاثة نفر ممن كان قبلكم حتى اواهم المبيت الى غار فدخلوه، فانحدرت صخرة من الجبل فسدت عليهم الغار.

فقالوا انه لا ينجيكم من هذه الصخرة، الا ان تدعوا الله تعالى بصالح اعمالكم..
قال رجل منهم: اللهم كان لي ابوان شيخان كبيران، وكنت لا اغيق قبلها اهلا ولا مالا،
فناى بي طلب الشجر يوماً، فلم فلم أرح عليهما حتى ناما.
فحلبت لهما غبوقهما، فوجدتهما نائمين، فكرهت ان أوقضهما، وان أغيق قبلهما اهلا أو
مالاً، فلبثت والقدرُ على يدي أنتظر إستقاظهما حتى برق الفجر، والصبية يتضاغون عند
قدمي، فاستيقظا فشربا غبوقهما.

اللهم إن كنت فعلت ذلك ابتغاء وجهك فافرج عنا ما نحن فيه، من هذه الصخرة،
فانفرجت شيئاً لا يستطيعون الخروج منه.

وقال الآخر: اللهم كانت لي ابنة عمّ كانت أحب الناس إليّ، وكنت أحبها كاشد ما يحب
الرجال النساء، فأردتها على نفسها فامتنعت مني.

حتى أَلَمْتُ بها السنة من السنين فجاءتني فأعطيتها عشرين ومائة دينارٍ على أن تخلي
بينني وبين نفسها، ففعلت فلما قعدتُ بين رجليها.

قالت: اتق الله ولا تفض الخاتم إلا بحقه، فانصرفت عنها وهي أحب الناس إلي وتركت
الذهب الذي أعطيتها، اللهم إن كنت فعلت ذلك ابتغاء وجهك فافرج عنا ما نحن فيه،
فانفرجت الصخرة غير أنهم لا يستطيعون الخروج منها.

وقال الثالث: اللهم استأجرتُ أجراً وأعطيتهم أجراً غير رجلٍ واحد ترك الذي له
وذهب، فثمرت أجره حتى كثرتُ منه الأموال، فجاءني بعد حين فقال: يا عبد الله أدِّ إليّ
أجري، فقلت: كل ما ترى هو من أجرك من الإبل والبقر والغنم والرقيق.

فقال: يا عبد الله لا تستهزيء بي، فقلت: لا أستهزيء بك، فأخذته كله فاستاقه فلم يترك منه شيئاً، اللهم إن كنت فعلت ذلك ابتغاء وجهك فافرج عنا ما نحن فيه، فانفرجت الصخرة فخرجوا يمشون^۱.

واته: عبدالله ی کوپی عومەر (خوایان لی پازی بیټ) ده‌فه‌رمویت: له پیغه‌مبه‌ری خوام بیست (ﷺ) ده‌یفه‌رمو: له‌ناو‌گه‌لانی پێش ئێوه‌دا سێ کەس چون بۆ گه‌شتیک و له‌وێ شه‌ویان به‌سه‌ردا هات و ناچار په‌نایان برد بۆ ئەشکه‌وتیک.

دوای ئەوه‌ی چونه ژۆره‌وه به‌ردیکی گه‌وره له چیاکه‌وه خلبویه‌وه و ده‌می ئەشکه‌وته‌که‌ی گرت و ئەوانیش هاواریان لی هه‌لسا و تیان چار نیه له‌م به‌رده‌ پزگارمان نابێت مه‌گه‌ر هه‌ریه‌که‌یان به‌کرده‌وه‌یه‌کی چاکی خۆی له‌ خوا بپاریته‌وه.

یه‌کێکیان وتی: ئە‌ی په‌روه‌ردگارم من دایک و باوکیکی پیرم هه‌بو هه‌مو جارێک تا ئە‌وانم تێر شیر نه‌کرده‌یه، نه‌مه‌ده‌هێشت منداڵه‌کانی خۆم لێی بخۆن.

پۆٲٲکیان له‌ دارپین دره‌نگ هاتمه‌وه‌ و تا هاتمه‌وه‌ خه‌ویان لێکه‌وتبو، منیش شیره‌که‌م بۆ بردن ده‌بینم خه‌ویان لێکه‌وتوه. پێم خۆش نه‌بو خه‌به‌ریان بکه‌مه‌وه‌ و پێشم خۆش نه‌بو پێش ئە‌وان شیر به‌ منداڵه‌کانم بده‌م.

به‌ پێوه‌ وه‌ستام به‌ سه‌ریانه‌وه‌ و جامه‌ شیره‌که‌م به‌ ده‌سته‌وه‌ بو تا به‌ره‌به‌یان و منداڵه‌کانم له‌ برساندا له‌ به‌ر پێمدا هاوارهاواریان بوو هه‌ر پێم نه‌ده‌دان تا دواچار دایک و باوکم به‌ خه‌به‌ر هات و شیره‌که‌م پێدان و خواردیان هه‌.

وتی: ئە‌ی په‌روه‌ردگارم ئە‌گه‌ر ئە‌و کرده‌وه‌یه‌م له‌ به‌ر خاتری تۆ کردوه‌ ده‌ی فریامان که‌وه‌ و له‌م به‌رده‌ پزگارمان بکه‌، به‌رده‌که‌ش که‌مێک دورکه‌وته‌وه‌ به‌لام نه‌یاندته‌وانی بچته‌ ده‌ره‌وه‌.

يەككىكى تريان وتى: ئەي پەرورەدگارم من كچىكى مامم ھەبو زۆر ھەزم ئى دەکرد بە
ئەوپەپى ھەزکردنى پياوان لە ژنان، پۆژىكيان داوام لىکرد كارى خراپەم لەگەل بکات،
بەلام ئەو پازى نەبو، نەيەشت..

تا ئەو ھەبو سالتىك لە سالان نەبونى و ھەژارى ناچارى کرد ھات بۆ لام و داواى ھاوکارى ئى
کردم، بەلام منىش (۱۲۰) دینارم پىدا ھەر بۆ خۆى بە و ھەر جەى پازى بىيىت كارى
ناشەرى لەگەلدا ئەنجام بدەم.

ئەویش (ناچار) پازى بو، كاتىك چومە پالى وىستم ئەو كارەى لەگەلدا بکەم پىيى وتم:
لە خوا بترسە و بەو شىئەيە ئەم كارە لەگەلدا مەكە مەگەر بە شىئەى ئاسايى و
شەرى..

يەكسەر ھەستام و خۆم كۆكردەو و بەجىم ھىشت كە خۆشەويستىرەن كەسم بو..
پارەكەشم پىدا و بردى.

وتى: ئەي پەرورەدگارم ئەگەر ئەو كارەم لەبەر خاترى تۆ كەردەو دەى فريامان
كەو و لەم بەردە پزگارمان بکە، بەردەكەش كەمىكى تر جولائى دوركەوتەو بەلام ھەر
كەسى نەدەكەشا و نەياندەتوانى بچنە دەرەو.

كەسى سىيەمىشيان وتى:

ئەي خوائى پەرورەدگارم من پۆژىكيان چەند كرىكارىكم ھەبو بە پارە كاريان بۆ
دەكردم ئىوارە پارەى ھەمويانم دا تەنھا يەك كرىكاريان نەيىت كە پىش ئەو ھەى كرىكەى
بدەم پۆيشتبويەو..

پارەكەى ئەوم خستە كاسبىيەو ھەتا زۆر بو.. پاش ماو ھەك ھاتەو بۆ لام و داواى
كرىكەى ئى كردم..

وتى: ئەي بەندەى خوا، من پارەى فلان پۆژم لە لاتانە كە كارم بۆ كردن لە برتانە؟
منىش پىم وت: چاك لە بىرمە ھەمو ئەم حوشترو مەپو بزن و خزمەتكارەى تۆ
دەيانىپنى ھەمو ھى تۆيە..

ئه‌ویش وتی: ئه‌ی به‌نده‌ی خوا ده‌لێی گالته‌م پێ ده‌که‌ی؟

وتم: به‌ پاستمه‌ و گالته‌ت پێ ناکه‌م.

ئه‌ویش هه‌ر هه‌موو حوشترو مه‌پو مالاته‌که‌ی دایه به‌رو هه‌موی بر دویه‌ک شتی بۆ به‌جێ

نه‌هێشتم..

وتی: ده‌ی، ئه‌ی په‌روه‌ردگارم ئه‌گه‌ر ئه‌و کاره‌م له‌به‌ر خاتری تۆ کردوه ده‌ی له‌م

به‌رده‌ پزگارمان بکه‌..

به‌رده‌که به‌ ته‌واوی چوه دواوه‌ و هه‌رسێکیان چونه ده‌ره‌وه‌ و ده‌ستیان کرد به‌

پۆیشتن.

چیرۆکی سییه‌م

به‌ردیگی زل

(احمدو محمدو حبیب) له لادییه‌کدا به ئاسوده‌یی ده‌ژیان و هاوڕێیه‌تیان زۆر خوش بو. هه‌رده‌م هه‌والی یه‌کیان ده‌پرسی و سه‌ردانی یه‌کتریان ده‌کرد...

خیزان و مال و مندالی هه‌ریه‌که له‌م سیانه زۆر به‌خته‌وه‌ر بون و بژێوی ژیا‌نیان زیاتر به‌سه‌ر راوشکاره‌وه بو...

ئێواره خیزانه‌کانیان چاوه‌پوانی ده‌ستی ئه‌م سێ هاوڕێیه‌ بون تا که‌روێشکێک یان که‌لێک یان هه‌ر شتیکی تر پابکه‌ن و بیهێننه‌وه و ژه‌میکی پێ پاییی بکه‌ن...

ئه‌م سیانه زۆر خواناس و له‌خواترس بون و به‌پاده‌یه‌ک یه‌کتریان خوش ده‌ویست نه‌گه‌ر یه‌کیکیان نه‌یتوانایه‌ له‌گه‌ڵیان بپوات بۆ پاو له‌ پاش گه‌پانه‌وه‌یان له‌ نیچیره‌که‌ی خۆیان به‌شیان بۆ ده‌نارد و نه‌گه‌ر که‌سیکیشیان هه‌یچی نه‌کوشتایه‌ ئه‌وان له‌ نیچیره‌که‌ی خۆیاندا ده‌یانکرد به‌ شه‌ریک...

شه‌وێک له‌ ماله‌وه‌ بپیار ده‌ده‌ن پێکه‌وه‌ سه‌بینی بچن بۆ شاخه‌ به‌رزه‌کان و له‌وێ پاری که‌له‌کتوی بکه‌ن...

به‌یانی کۆل و بار ده‌گرن و به‌ شمشێرو تیروکه‌وان و پمه‌وه‌ ده‌پۆن به‌ره‌و چیا به‌رزه‌کان و ماوه‌یه‌ک ده‌پۆن و هه‌ندێ تیر ده‌گرنه‌ نیچیره‌کان و که‌روێشکێک پاو ده‌که‌ن.

به‌لام باران و په‌شه‌با ناچاری کردن که‌ په‌نا به‌رن بۆ نه‌شکه‌وتیکی نزیکیان و به‌ نیازی ئه‌وه‌ی ئه‌و شه‌وه‌ له‌وێ بن و له‌ به‌یانی پۆژی داها‌تودا ده‌ست بکه‌نه‌وه‌ به‌ پاره‌که‌یان.

هه‌رکه‌ چونه‌ ژوره‌وه‌ و کۆل و باره‌که‌یان دانا و له‌به‌ر ئه‌وه‌ی زۆر ماندو بون و لێی پاک‌شان و یه‌کیکیان وتی: به‌ خوا ئه‌م نه‌شکه‌وتانه‌ش شتیکی باشن و جێده‌ستی باوایه‌ پیرانمان و ئێمه‌ سودی چاکیان ئێ و هه‌رده‌گرین و نه‌گه‌ر ئه‌م نه‌شکه‌وته‌ نه‌بوايه‌ له‌به‌ر ئه‌و بارانه‌ په‌ق ده‌ییردینه‌وه‌ و ده‌مردین...

یەکیکی تریان بە پێکەنینەو وتی: بەلام بێ قەزا بن دەرگاکیان زۆر بچوک دروست کردووە بە حال نەفەرێک دەکێشێت..

یەکیکی تریان (دەستی کرد بە پێکەنین و وتی): ئەشکەوت تا دەرگاکی بچوک بێت باشە بۆ ئەوێ سەرماو زوقم نەیتە ژۆرەو، ووی چەند سەرمايە خۆی گەرە..
لەم قسانەدا بون هەرە بروسکەیک دای لە شاخەکە و بەردیکی گەرە خەل بویەو و دەمی ئەشکەوتەکی کەپس کرد..

یەکیکیان هاواری ئی هەلساو وتی: خۆیە بمانپاریزە لە توپەبونت ئەم دەنگە زۆر گەرە بو (برایان) هەستەکەم ئەشکەوتەکە تارلاک بو.

یەکیکی تریان وتی: پۆشنای دەرگای ئەشکەوتەکە نەما.. تۆ بۆی دنیا تارێک بوییت؟! ئا کاک ئەحمەد بۆ سەیرێک بکە تا من ناگێرێک دەکەمەو زۆر سەرمامانە..

ئەحمەد: بە چاوان.. پۆشت بۆ لای دەرگای ئەشکەوتەکە و دەبینیت بەردیکی زل دەمی ئەشکەوتەکی بە تەواوی گرتووە.. و بە حال لە درزەکانیەو پوناکی دەدات و دەرەو دیارە.. بۆیە هاواری کرد:

ئەحمەد: لا حول ولا قوة الا بالله.. وەرن کاک محمد.. کاک حبیب کارەست پوی داو..
محمد بە هەلەداوان دیت بۆ لای دەرگای ئەشکەوتەکە و دەبینیت بە بەردیکی زل دەمەکی گێراو.

بۆیە محمد وتی: ئا دەی برایان با بە هەرسێکمانەو پالی پێو بنێن بەلکو دوری بخەینەو.. خۆ ئێمە زیندان کردووە.. دەی حبیب وەرە..

حبیب: لە دورەو هوار دەکات.. کوپە خۆتان پالی پێو بنێن.. بەردێک چیه؟ با من ناگرە کە خوش بکەم و چاکەتان بۆ ئی بنێم..

محمد: چای چی و هیچی چی.. خەریکە خەفە ئەبین و ئەم ئەشکەوتە دەبێتە گۆرمان کەچی کاک حبیب مێشێک میوانی نیە و چا ئی دەنێت!!..

احمد: ھەبىب گيان.. پاكە ھاوکارىمان بگە.. با پال بنىين و دورى بخەينەو.. ھەبىب
بە پاكردن دىت و ھاوار دەكات.. باوكە گيان ئەم بەردە لە كۆيۈە ھات خۆ كەپسى
كردوين.. ئادەى پالنىن ياالله..

ھەرسىگيان زۆر ھەوليان داو شانيان دايە ژىرى بەلام بى سود بو بەردەكە لە جىي
خۆى چركەى نەدەكرد.. بۆيە بە ئاٹومىدى ھەريەكە لە جىي خۆى دانىشت و شەكەت بون.
احمد: برايان با ئەمشەو لىيى بخەوئىن.. خۆ ئاوو خواردنمان پىيە و بەلكو سبەينى
شوانىك لىرەو ھە پروات و ئىمە ھاوار دەكەين و دىن بە دەممانەو ھە بۆمان دەكەنەو.. خوا
گەرەيە.. خوايش پشتويمان ناخات..

ھەمو بە قسەكەى ئەحمەد دلخۆش بون و چون بە دەم نان دروستكردن و
نويزكردنەو.. پاشان لىيى خەوتن..

بەلام ئەحمەد خەوى لى نەدەكەوت.. و خەرىكى نويزكردن بو.. چاوەكانى پىر بوبون لە
ئاو.. دەستى بەرزكردبويەو بۆ لای پەرورەدگارو بە دەم خۆيەو دەيوت:

ئەى پەرورەدگارم خۆت ئاگادارى.. ئىمە بۆ دابىنكردنى خۆراكى منداڵەكانمان لە مال
دەرچوين.. دەى پەرورەدگارم.. مەگەر خۆت پزگارىمان بگەيت..

بە خوا كۆيەكەى ئەوئەندە سەخت و دورەدەستە.. گومان نابەم سبەينى كەس لىرەو
تپپەپ بگات.. مەگەر خۆت پەحمان پى بگەيت ئەى پەحمان و پەھىمى زەوى و
ئاسمانەكان..

ھەرچۆنىك بىت ئەمشەو قەناعەتم پى كردن كە بىخەم بخەون بەلام سبەينى مەگەر
خۆت يارمەتىمان بەدەيت و ئەم بەردە زلە دور بخەيتەو ياالله..

لە سبەينىدا كە پوناكى خۆر لە درزى دەرگای ئەشكەوتەو ھاتە ژورەو مژدەى
پۆژىكى نوپى ھىنا بەلام بۆ ئەمان چ سودى ھەيە خۆ ھەر وەك شەو تارىكە و لە زىندانان.
بەللى وا كات بەرەو چىشتەنگا دەرپوات و دەنگى ھىچ شوان و گاوان و پاوچىەك نايەت.

حه‌بیب به‌ ده‌نگی به‌رز هاوار ده‌کات: هۆ خه‌لکینه.. ئێمه‌ له‌ ناو ئهم ئه‌شکه‌وته‌ داینم و ده‌مه‌که‌ی گه‌راوه‌ لی‌مان.. وه‌رن به‌ ده‌مه‌انه‌وه..

احمد: به‌ خوا گومان نابهم که‌س گوێی لێت بێت جگه‌ له‌ په‌روه‌ردگار ئیتر خۆت ماندو مه‌که‌ و هاوار هاوار مه‌که‌..

محمد: ئه‌ی هه‌روا دانیشین.. بێده‌نگ و کڕوکپ تا ده‌مرین؟

احمد: نه‌خێر.. کێ وای وتوه‌.. هه‌رگیز بۆ بپروا داران په‌وا نیه‌.. نا ئومێد بن له‌ خودایان و خۆیان بده‌نه‌ ده‌ستی مردن و له‌ ناوچون..

محمد: ئه‌ی به‌ پای تو چی بکه‌ین.. چارمان چیه‌؟

احمد: با هه‌ستین ده‌ستنیوێژ بگرین و دو پرکات نویژ بکه‌ین و پاشان داوا له‌ خوای میهره‌بان بکه‌ین که‌ ده‌رویه‌کمان لێ بکاته‌وه‌ و له‌م زیندانه‌ پرزگارمان بکات و بگه‌ڕێینه‌وه‌ بۆ ماله‌وه‌..

هه‌مویان دو‌عیایان ده‌کردو له‌ ناکاودا (احمد) بپڕۆکه‌یه‌کی جوانی بۆ هات و وتی بڕایان دۆزیمه‌وه‌!

هه‌ردوکیان: چیت دۆزیمه‌وه‌ کاک ئه‌حمه‌د.. وتی: تو ئه‌گه‌ر بچیت بۆ لای پاشایه‌کو داواکاریه‌کی پێشکه‌ش بکه‌یت.. له‌وانه‌یه‌ خێرا بۆت جێبه‌جێ بکات له‌وانه‌شه‌ له‌ و کاته‌دا جێبه‌جێ نه‌کات..

حبیب: خۆ له‌وانه‌یه‌ پتووستیش بێت بۆت جێبه‌جێ بکات به‌لام ئه‌ی چی بکات؟

احمد: زۆر پۆلی هه‌یه‌ ئه‌گه‌ر چاکه‌یه‌کی له‌به‌ر خاتری پاشا کردبێت و بیخاته‌وه‌ یادی بلی ئه‌ها من فلان کاری جوانم بۆ کردی ده‌ی تۆش ئه‌مڕۆ فریای من بکه‌وه‌..

محمد: مه‌به‌ستت ئه‌وه‌یه‌ ئێمه‌ش هه‌ریه‌که‌ و کرده‌وه‌یه‌کی چاکه‌ی خۆمان باس بکه‌ین و داوا له‌ خوا بکه‌ین که‌ به‌ هۆیه‌وه‌ پرزگارمان بکات؟

حبیب: ئه‌ی ئێمه‌ ئه‌و کارانه‌مان له‌به‌ر خاتری خوا کردوه‌ و هه‌ز ناکه‌م باسی بکه‌مه‌وه‌ و خۆمی پتوه‌ هه‌لبنێم.

احمد: خۆمه‌ ئێنانی تێدا نیه‌ حبیب گیان خۆ ڕیابازی و باسکردنی چاکه‌ نیه‌ له‌ ناو خه‌ لکدا نیه‌ له‌ قه‌ راغی مه‌رگداين و خه‌ریکه‌ تیا ده‌چین با سۆزو به‌زه‌یی په‌روه‌ردگار بجوێنن به‌ره‌ و خۆمان و خوايش خۆی ئه‌مه‌ی پێ خۆشه‌.

محمد: خۆای په‌روه‌ردگارمان زۆر به‌ به‌زه‌یییه‌، به‌لام وای پێ خۆشه‌ لێی بپاڕێنه‌وه‌ و لێی بلالێنه‌وه‌...

احمد: سه‌ره‌تا من کاتی خۆی چاکه‌یه‌ کم کردوه‌ له‌ گه‌ل دایک و باوکه‌ پیرو به‌سالاچه‌که‌مدا که‌ له‌ ناو کرده‌وه‌ چاکه‌کانمدا شانازی پێوه‌ ده‌که‌م و هیوام وایه‌ له‌ به‌ر ئه‌و کاره‌شم بێت خوا لێم خۆش بێت له‌ پۆژی قیامه‌تدا إنشاء الله.

حبیب: ئه‌و چاکه‌یه‌ چه‌یه‌ که‌ له‌ گه‌ل دایک و باوکدا کردوته‌ وای ئه‌وه‌نده‌ دلت پێی خۆشه‌؟ احمد: ده‌یه‌ ویت باسی بکات بۆیان و له‌ فلاش باکدا وه‌ک فیلم دیته‌وه‌ یادێ و ده‌لێت پێش (٢٠) ساڵ له‌مه‌وبه‌ر دایک و باوکم له‌ لای من بون و له‌ جموجول که‌وتبون ده‌بوايه‌ خواردنم بکردایه‌ به‌ ده‌میان هه‌و به‌مێردنایه‌ بۆ سه‌رئاو و به‌مگۆرینایه‌..

دیمه‌نی ژن و پیاویکی پیر ده‌رده‌خات که‌ هه‌ر ده‌میان ماوه‌ قسه‌ی پێ بکه‌ن و توانای ڕۆیشتن و هه‌لسوکه‌وتیان نه‌ماوه‌ و لاوازو سیس بون..

باوک: کوا ئه‌حمه‌دی کوپم با بمبات بۆ ده‌ستنوێژگرتن له‌ کوێیه‌.

دایک: پیاوه‌که‌ هاوار هاوار مه‌که‌ خۆ ئه‌حمه‌دمان فه‌وتاهه‌ به‌ ده‌ست ئه‌رك و ئاگاری من و تۆوه‌.. ته‌نانه‌ت خواردنیش ده‌کات به‌ ده‌ممانه‌وه‌..

باوک: پاست ده‌که‌ی ژنه‌که‌ به‌ پاستی کوپکی پاساله‌، خوا ده‌ست بگریت به‌ عومریه‌وه‌..

دایک: تا من و تۆ تیر شیر نه‌خۆین به‌ ده‌ستی خۆی ناھیلتیت مندا له‌کانی ده‌می بۆ به‌رن.. ئای خوايه‌ من چه‌ند لێی پازیم تۆش (١٠٠) ئه‌وه‌نده‌ لێی پازی به‌..

احمد له‌ وه‌که‌ژه‌ و خه‌ریکی دار بپینه‌ و که‌رو باره‌که‌ی ئاماده‌ کردوه‌ و ده‌یه‌ ویت بگه‌ڕێته‌وه‌ بۆ ماله‌وه‌..

احمد: ئای پەرەردگارم کات زۆر درەنگ بوو و ئیستا دایک و باوکم چاوەپوانی منن شیریان پێ بدەم.. بە ساقەتان بـم.. بمبورن دواکەوتم ئای کە ئیستا برسێان بوو.. بە دەم ئەم قسانەو بەرەو مالهەو هاتەو..

دایک و باوکە کە لە برساندا چم و چاریان پێ کەوتبو.. هەر سەیری ئەملالایان دەکرد و هاواریان دەکرد:

باوک: پۆلە (بپوا گیان) باوکە نەهاتەو.. چی بو و دواکەوت و خەریکە لە برساندا دەمرم.. کۆا بۆ نەهات شیرەکەمان پێ بدات خەریکە وام ئی دیت دوعای ئی بکەم..

دایک: دوعای ئی نەکەیت.. کەمی کردووە لە پێناوماندا.. خوشی ژیاومان لە خۆی و مال و مندالی تێکداووە کەچی دەتەوێت دوعای ئی بکەیت؟! ها.

باوک: ئاخەر هەرگیز ئاوا پشتگۆیی نەخستوین.. برسیمە، لە برساندا لاریومەو..

بپوا: باوا گیان باوکم چووە بۆ دارو خۆت دەزانی کێووە کە زۆر دورەو درەنگ دەگەرێتەو.. ئێو بەخون ئەگەر هاتەو هەڵتان دەسێنیت و شیرەکەتان پێ دەدات.. بە خوا ئێمەیش برسێمانەو دەی مەرەکان لێرە نین و لەگەڵ خۆی بردنی بۆ کەژ..

باوک: بە ساقەو بپوا گیان.. بپۆ سەعیە کەت بکە.. ئێمەش چاوەپوانی ئەحمەد دەکەین..

ئەحمەد بە مەرەکانەو خۆی کرد بە مالدو و خێرا دەستی کرد بە دۆشینى مەرەکان و بە دەم خۆیەو دەیوت: (لا حول ولا قوۃ الا بالله) ئیستا دایک و باوکم لە برساندا مردون.. چیم کر خواپە گیان بۆ و دورکەوتمەو.. خواپە بمبەخشە ئیستا دلایان لێم ئێشواو.

بپوا: بابە گیان هاتیتەو.. بە خێر بێیتەو.. بابە گەرەو دایە گەرەم زۆر بانگیان ئی کردی و داوای شیریان دەکرد..

ئەحمەد: کۆپم بە خوا هەر خەمی ئەوانم بو (دەگری).. ئەی کوان با شیرەکەیان بۆ بەرم.. هەر خەویان ئی نەکەو تێت باشە..

ئەحمەد: باوکە، دایکە گیان.. هاتەو.. فەرمون شیرەکە بخۆن..

بەلام دایك و باوكی خەویان ئی کەوتبوو.. لە جێی خۆیدا وشك بوو.. بە پێوە وەستا لەبەر دەمیاندا.. لە جێی خۆی نەدەجولاو شیرەكەشی بە دەستەووە بوو.. برپاری دا نابێت كەس لەم شیرە بخواتەووە تا دایە گەورە و باوە گەورە هەلنەسن و لێی نەخۆنەووە..
 باوەر: باوكە ئێمەش تینوو برسیمانە.. ئەي كەي شیرەكە بخۆینەووە.. منداڵەكانی لە برساندا دەگریان و دایك بە زۆر كردونیه خەو..

ئەحمەد: ئافەرین ژن.. خوا وێنەت زۆر بکات.. بەلكو ماوەیهکی تر دایك و باوكم هەستێو شیرەكە بخۆنەووە.. و دواي ئەوان دەیدەم بە ئێوەش..
 بەلام دایك و باوكی لە خەویکی قولدا بون و تا بەرەبیان بە خەبەر نەهاتنەووە (ئەحمەد) یش هەر بە پێوە وەستابو لەبەردەمیاندا تا هەستان یەكسەر شیرەكەیان دەرخوارد بدات..

بەرەبیان خەبەریان بویەووە دەبینن ئەحمەد هەر بە پێوەیە و وتیان ئەحمەد گیان بۆ ئەمشەو خۆت کوشتو، بۆ وا بە خەبەری خۆ قاچەكانت تەزیو بە ساقەت بم.. كە كۆپێکی پاسالی..

دای بە دەمیانەووە تیریان ئی خوارد.. و پاشان دای بە دەمی منداڵەكانیەووە..
 ئەحمەد بە باسەكەي بویەووە پوی كردە پەرەردگار و تی: ئەي پەرەردگارم من ئەو كارەم لەبەر خاتری تۆ كردووە دەي ئەگەر ئەو كارەت ئی وەرگرتوم و بە دڵسۆزی لەبەر خاتری تۆ كردومە دەي لەم ئەشكەوتە پزگارمان بكەو ئەم دەرگایەمان بۆ بكەرەووە لەم بەردە زلە پزگارمان بكە..

ئەحمەد لە قسەكەي نەبویەووە بەردەكە چركەیهکی كۆدو ترازاو دەرەووە دەرکەوت بەلام هەر مەوێی نەدەكێشا..

(محمد) دەي خوايە.. هەزاران سوپاس بۆ تۆ.. بەردەكە جولای برایان سەیر كەن..
 (ئەحمەد) ئەي تۆ محمد چ كاریکی چاكەت كردووە كە لە هەموو كارەكانی تەرت دڵت پێی خۆش بێت.. باسی بكە بەلكو خوا بەزەیی بێتەووە پێماندا..

محمد هاته قسه‌ و وتی: من کوڕێکی گه‌نج بوم و زۆر جوان و پێکه‌وتو بوم، زۆر ده‌وله‌مه‌ندیش بوم.. ژنم نه‌هێنا بو.. هه‌زم له‌ کچی مامم ده‌کردو خه‌ریک بو شیت ده‌بوم بۆی..

به‌لام به‌ نیاز نه‌بوم و جه‌وم له‌ بار نه‌بو تا بیهێنم.. به‌لام شه‌وو پۆژ له‌ خه‌یاڵدا بو.. باوه‌ڕ ناکه‌م ئه‌وه‌نده‌ی من ئه‌و کچه‌م خۆش ده‌ویست که‌س هه‌یج کچیکی ئه‌وه‌نده‌ خۆش ویستبێت..

پۆژێکیان گه‌یشتم پێی و هه‌ندێ قسه‌ی خۆشم بۆ کردو خسته‌مه‌ پێکه‌نین به‌لام زۆر شه‌رمه‌ن و به‌ حه‌یا و حورمه‌ت بو تا بلیتی په‌وشت به‌رز بو..

بۆیه‌ داوام لێکرد کاری خراپه‌م له‌گه‌ڵدا بکات.. به‌لام ئه‌و زۆر پێی ناخۆش بو.. لێم توپه‌ بو.. وتی جارێکی تر قسه‌ی وام له‌گه‌ڵدا بکه‌یت به‌ باوکم و مامم ده‌لێم بۆت..

منیش ناچار داواي لێبوردنم لێکردو زۆر ترسام بۆ باوکی بگێڕێته‌وه‌ بۆیه‌ په‌یمانم دایه‌ جارێکی تر شتی وای پێ نه‌لێم و ئه‌و هه‌له‌یه‌ دووباره‌ ناکه‌مه‌وه‌ و زۆر داواي لێبوردنم لێ کرد. پۆژان چون و پۆژان هاتن.. من هه‌ر نه‌متوانی ئه‌و کچه‌ بخوازم تا ئه‌وه‌بو گرانیه‌ک دروست بو مانی مامم زۆر ده‌ست کورت بون..

ئه‌و کچه‌ی مامم بۆ پێویسته‌یه‌ک هات بۆ مالم تا پاره‌یه‌کی پێ بده‌م و بیده‌ن به‌ بژێوی چه‌ند پۆژێکی ژیا‌نیان..

به‌لام من (١٠٠) قات پاره‌م لێ پادا (١٢٠) دیناری ئالتونم پێدا، زۆر خۆشحاڵ بو.. زۆر سوپاسی کردم و هه‌ستا به‌روات..

وتم دانیشه‌ کچی قسه‌م ماوه‌ له‌گه‌ڵت من ئه‌و پاره‌یه‌م هه‌روا پێ نه‌داویت.. به‌لکو له‌ به‌رامبه‌ریدا داواکاریه‌کم هه‌یه‌..

کچه‌که‌ی مامم به‌ شه‌رمیکه‌وه‌ وتی چیه‌ فهرمو؟ وتم: ده‌بیئت کاری سیکسیم له‌گه‌ڵدا بکه‌یت و ئه‌گه‌ر په‌دی بکه‌یته‌وه‌ ئه‌وا من ئه‌و پاره‌ زۆره‌ت پێ نادهم و لێت ده‌سه‌نمه‌وه‌..

کچە کەش ئەوە نەندە هەژارو نەدار بون پاره‌کە ی پەد نە کردە وە و سەرێکی لە قاندو
پەزما نەندی دەریپی.

منیش لە خۆشیاندا خەریک بو گەشکە بکەم.. و بۆیە زۆر سوپاسم کردبو شوێنیکمان
دەستنیشان کرد بۆ بەیە کەگە یشتنمان..

بە ئی برایان لە کات و شوێنی دیاریکراودا من زۆر زووتر ئامادە بوم چونکە تامە زڕۆی ئەو
پۆژە بوم، بە لام کچە کە ی مام زۆر بە نابەدلی ئەو کارە ی قبول کردبو بۆیە درەنگ هات..
کاتێک پاکشا و خەریک بو لە گە ئی ئەو کارە بکەم.. لە زنی ئی هات و هەر (لا اله الا الله) ی
دە کردو کە تەواو لێی نزیک بومە وە هاواری کرد بە سەرمدا وتی:

لە خوا بترسە ئامۆزا گیان.. خوا چاوی لێمانە و با شەرمی ئی بکەین و ئەو کارە نە کەین
بە ناشەری و گۆلی کچینیم هەلمە وەرێنە بەم شێوە ناشیرینە بە لکو ئارام بگرە تا
بمخوازیت و بە خە لائی لە گە لمداییت..

هەر کە ئەو قەسە یە م ئی بیست هەستام و جلە کانم لە بەر کردە وە بە جیم هیشت و
پاره‌کانیشم بۆ بە جی هیشت و ئەو کارە م نە کرد.

(محمد) وتی: دە ی خۆی پەرە دگەر ئە گەر لە بەر خاتری تۆو لە ترسی سزای تۆ وازم
لەو کارە خراپە هیئا دە ی دەرومان ئی بکەرە وە و دەرگای ئەشکە و تە کە مان بۆ بکەرە وە و
پزگارمان بکە..

ئەحمەد: الله اکبر، سەیر کەن بەر دە کە چرکە یەکی تری کرد و خەریکە لادە چیت بە لام
ئادە ی با تاقیکە مە وە بزانی دە توانم بپۆ دەرە وە.. بە داخە وە ماویە تی.. دە ی حبیب گیان
تۆ چیت بە سەر هاوە بیگێرە وە وە.

حەبیب دەستی کرد بە قەسە کردن و وتی:

من کاتی خۆی کۆمە لێک کرێ کارم هەبو پۆژانە کاریان بۆ دە کردم و پاش چە ند پۆژێک
کارە کە یان تەواو کرد (بە جوانترین تەواو کردن) و هاتن بۆ لام تا کرێی ئەو ماوە یە یان پێ

من ھەمويانم بەناۋ دەناسى چونكە ئىشم زۆر ھەبو، ھەر بەۋان دەمكرد كاتىك پارەكەم
پىدان دەبىنم يەككە لە كرىكارەكان ديار نىيە و نەھاتوھ بۇ ۋەرگرتنى كرىكەى..
كاتىك ھەۋالم پىرسى ھاورپىكانى وتيان: زۆر بە پەلەكە لە كارەكەى بويەۋە كوپرەكەى
ھات بە دوايدو پويشت و نەمانزانى بۆچى پويشت.

منىش وتم: ئەى نابىت ھەقى ئەو (۲۰) پۆزەى بدەم بە يەككىكتان و ئتوھ پىي بدەن؟
يەككىكان وتى: نەۋەلا.. با لاي خۆت بىت.. چونكە دىتەۋە بۇ لات و داۋاي دەكاتەۋە
بەلام ئىمە لە يەكەۋە دورىن..

منىش پارەكەم جياكرەدەۋە و خستەم تورەكەيەك و ماۋەيەك ھەلم گرت بۆى بەلام ھەر
نەھاتەۋە كاتىك ھەۋالم پىرسى وتيان سەفەرىكى دورى كردوھ..

(كاك حەبىب) لەسەر سەكزەكەى مالىھە دانىشتوھ و بىر دەكاتەۋە و عومەرى كوپى لە
پالىدا دانىشتوھ و لىي دەپرسىت:

عمر: باۋكە گيان ماۋەيەكە زۆر دەچىت بە خەيالدا.. ئەۋە بىر لە چى دەكەيتەۋە؟
حەبىب: كوپم، خەمت نەبىت.. شتىكى خراپ نىيە شوكر، تەنھا ئەۋەيە نزيكەى (۲۰)
دىنارىكى ئالتونم لە لايەكە كرىي يەككە لە كرىكارەكانە و ئەمانتە لە لام و نەھاتەۋە بە
دەمىەۋە..

عمر: باۋكە گيان.. من پىشنيارىكم ھەيە..

حەبىب: كوپم چىە؟

عمر: بۆچى بۆى نادەيت بە چەند سەرىك حەيوان تا ئىمەش سوديان لى ۋەرىگرىن و

پارەكەى كاك جمالىش زىاد بكات؟

حەبىب: ۋەللاھى بۆچونىكى جوانە و منت لەۋ خەفەتە دەرکرد ھەى ئافەرىن كوپى

ژىرم، پاستە دەلئىن: (عەقل بە گەۋرە و بچوكى نىيە) ۋا دەكەم كوپى خۆم ۋا دەكەم انشاء

اللہ..

حەبىب دەلىت پارهكەى زۆر بو، كۆمەلىك مەپم پى كپى و لە سالى ئايندەدا مەپەكان
بەرەكتيان تىكەوت و زان و ھەر تىكەلى مەپو ماللى خۆم نەدەكردن..
سالان پۆيشتن و سالان چون ئەوئەندە زۆر بون ھەر لە حوشترو مەپو بزن تا گەوپم بۆ
جياكردنەو ھەر لە پارەى خويان دو بەندەم بۆ كپىن، و ئىتر من ھەقم بەسەريانەو
نەما..

پاش چەند سالىك پۆزىك عمرى كوپم بە ھەلەداوان ھات بۆ لام و تى:
عمر: باوكە.. باوكە..

حەبىب: بەلى كوپم چى بو؟ خۆ شتىك پوى نەداو؟
عمر: نەخپىر باوكە گيان بەلام پياويك ھاتو بۆ مالىمان، چاوپوانى تۆ دەكات..
حەبىب: كوپم نەترانى بۆچى ھاتو؟

عمر: با.. پىتى وتىن.. دەلىت چەند سالىك لەمەو بەر ئىشم بۆ باوكتان كىدو ھەلام لە
كاتى خۆيدا پارەكەيم وەرنەگرتو..

حەبىب: ئەى ھەزار سوپاس بۆ خوا.. ئىتر من لە و پاسپاردە پزگارم دەبىت و ھەر
لەویدا سوژدەيەكى شوكرى بۆ پەرەردگار بردو لەگەلە عمردا بەرەو مال گەپانەو..
حەبىب ھاتو ھەو كرىكارەكەى ناسىو ھەو ئەملاولای ماچ كىدو بەخىرھاتنى لى كىدو.. و
فەرمانى دا ئادەى نان بىنن جارى برسيمانە..

كرىكارەكە لە دلى خۆيدا وتى: تۆ بلىلى لە بىرى ماىت؟ تۆ بلىلى مەجرىتى لى نەكات؟
باوەر ناكەم چونكە حەبىب پياويكى لەخواترس و بپوا بتەو بو.. ئەگەر نەگۇپاىت.

حەبىب زنجىرەى خەيالەكەى كرىكارەكەى پچراندو لى پىرسى:

ئەرى جمال بۆ خاترى خوا تۆ ئەرز قوتى دای ناسمان ھەلى كىشای چىت لى ھات؟ بۆ
تا ئىستا لەم ولاتەدا نەماوېت؟..

كرىكار: ئىي كاك حەبىب مەپرسە چىم بەسەر ھاتو، ھەر ئەو پۆزەى كە لىرە لە مالى
ئىو ھەم كوپەكەم ھات و تى: مانگاكانمان نەھاتونەتەو ھەو گاوانەكە دەلىت جەردە
داويانەتە بەرو بردونيان بۆ ناو چياكان..

حه‌بیب: ئێی دوای ئه‌وه..

کرێکار ده‌لێت: شمشێرو تیروکه‌وانم هه‌لگرت و دوایان که‌وتم و به‌ناو دره‌خته چڕه‌کاندا ده‌پۆیشتم و تاریک دامات و منیش پاستیه‌که‌ی ترسم ئی نیشت و بپارم دا بگه‌ڕێمه‌وه..

حه‌بیب: ئی باشه چاکت کرد.

کرێکار: قوربان جه‌رده‌کان چوارده‌وریان ئی گرتم و به‌ زۆر بره‌میان له‌گه‌ڵ خۆیان.. هه‌رچه‌نده‌ هاوارم کرد به‌ په‌لام بکه‌ن و مال و منداڵم هه‌یه.. وازم ئی بیه‌نن مانگاكان بۆ خۆتان..

سه‌رکرده‌که‌یان سمیل زلیک بو ده‌ستی کرد به‌ پێکه‌نین و وتی: گاوانێکمان زۆر پێویسته‌ کۆت و زنجیره‌ بکه‌ن. ها، هه‌ها، هه‌ها..

ئێتر له‌ و پۆژه به‌ دوا من (٤) ساڵه‌ له‌ لای ئه‌و سه‌ته‌مکارانه‌ کۆیله‌ کراوم و خزمه‌تکاریان پێ ده‌کردم..

عمر: ئه‌ی مامه‌ گیان نه‌تده‌توانی پابه‌که‌یت؟

کرێکار: پۆله‌ زۆر هه‌ولم دا به‌لام هه‌ره‌شه‌یان ئی کردم ئه‌گه‌ر هه‌لبێم ماله‌ که‌ت به‌ منداڵه‌کانته‌وه ده‌سووتێنین..

حه‌بیب: ئای که‌ دل په‌ق و خوانه‌ناس بون.. ئه‌ی چۆن پزگارت بو؟

کرێکار: له‌ ناو یه‌کدا ناکۆکیان تێکه‌وت و سه‌رۆکه‌که‌ی خۆیانیان کوشت و منیش هه‌لم بۆ هه‌لگه‌وت و یه‌کیکیان خوشی ده‌ویستم و وتی: ئێمه‌ غه‌درمان له‌ تۆ کردوه تۆ هه‌لبێ و پاکه‌ ئه‌گه‌ر هه‌والیان پرسیت ده‌لێم گورگ خواردویه‌تی..

حه‌بیب: سوپاس بۆ خوا که‌ پزگارت بوه یاخوا به‌خێر بیه‌ته‌وه..

کرێکار: جا به‌چی ده‌چێ؟ هاتومه‌ته‌وه سه‌ر مال و منداڵێکی هه‌زارو ده‌ست و کورت و داماو، به‌ خوا ناچاریش هه‌یناومی بۆ لات ئه‌گه‌ر له‌بیرت بێت چه‌ند پۆژێک ئیشم بۆ کردویت و ئه‌گه‌ر پاره‌که‌یم پێ بده‌یت خه‌یرت ده‌گات.

حه‌بیب: ئه‌وه به‌پاسته‌؟ خه‌یرم ده‌گات؟

کرێکار: ئەرێ وەللا وا بزانه به دهستی دهمدهیتێ و هی خۆته.

حه‌یبب: ئه‌و په‌چه‌یه ده‌بینی؟

کرێکار: به‌لێ زۆر باش ده‌بینم.. حوشترو مه‌پو بزنی زۆری تێدایه..

حه‌یبب: ده‌ی ئه‌وه مه‌موی هی تۆیه و له‌گه‌ڵ خۆت بیه.

کرێکار: واقعی و پرمای وای زانی گالته‌ی پێ ده‌کات. وتی: توخوا هه‌ر ئه‌وه‌م که‌مه‌ با تۆش کاک هه‌یبب گالته‌م پێ بکه‌یت..

حه‌یبب: گالته‌کردنی چی؟ به‌ خوا گالته‌ت پێ ناکه‌م.. ئه‌و هه‌مو حوشترو مه‌پو بزنی خزمه‌تکاره‌کانیش هه‌موی هی تۆیه!

کرێکار: خه‌ریکه‌ تێک ده‌چم من (۳۰) دینارم له‌ لای تۆیه نه‌ک ئه‌م هه‌مو مه‌پ مالاته!
حه‌یبب: من ئه‌و پاره‌یه‌ی تۆم خسته‌ کاسبیه‌وه‌ و خوايش به‌ره‌که‌تی تێخست و له‌م چهند ساڵه‌ زۆر بون و منیش به‌ جیا دامناوه‌ و تا خۆت دێته‌وه‌ بۆی و ئه‌وا هاتیه‌وه‌ و فهرمو بیه‌ره‌وه‌..

کرێکاره‌که‌ش هه‌موی دایه‌به‌رو برديه‌وه‌ و یه‌ک سه‌ر و لاخی لێ جێ نه‌هێشت و منیش زۆر خۆشحال بوم..

ده‌ی سا خوای په‌روه‌ردگارم ئه‌گه‌ر ئه‌و کاره‌م له‌به‌ر خاتری تۆو په‌زامه‌ندی تۆ کردوه‌ خوايه‌ گیان ده‌رویه‌کمان لێ بکه‌ره‌وه‌ و ده‌رگای ئه‌م ئه‌شکه‌وته‌مان بۆ بکه‌ره‌وه‌ و پزگاریان بکه‌ له‌م زیندانه‌..

له‌و کاته‌دا به‌رده‌که‌ به‌ ته‌واوی که‌وت به‌ پشتاوه‌ له‌ چیاکه‌وه‌ که‌وته‌ خواره‌وه‌ و هه‌په‌رون هه‌په‌رون بو..

هه‌رسیکیان وه‌ک شیت ئاگیان له‌ خۆیان نه‌مابو.. باوه‌شیان کرد به‌ یه‌کدا و ئه‌ملاولای یه‌کیان ماچ ده‌کرد و له‌ خۆشیاندا هه‌رسیکیان پێکه‌وه‌ سوژده‌یه‌کی شوکریان برد بۆ په‌روه‌ردگاریان که‌ پزگاری کردن..

په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه

۱- سه‌فه‌رو گه‌شتکردن به‌ ته‌نها باش نیه‌و له‌ فه‌رموده‌کانی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) هاتوه‌ که فه‌رمویه‌تی: ((الراکب شیطان والراکبان شیطانان والثالث الרכب)) واته‌: سه‌فه‌ر به‌ یه‌ک که‌سی له‌گه‌ڵ شه‌یتاندايه‌و به‌ دو که‌سی له‌گه‌ڵ شه‌یتاندان و به‌ سێ که‌سی نه‌وه‌ گه‌شت و گه‌رانه‌.

۲- ده‌بێ مڕۆڤ زۆر وت و وریاو چوست و چالاک بێت و که‌ ویستی له‌ جێگه‌یه‌کدا شه‌و بمی‌نیتته‌وه‌ با به‌ ته‌واوی سه‌یری نه‌و ناوه‌ بکات و چه‌زهر بکات له‌ زۆر شه‌ت. نابینی ئەم سێ که‌سه‌ بیران له‌وه‌ نه‌کرده‌وه‌ که‌ ده‌رگای ئەم نه‌شکه‌وته‌ زۆر ته‌سه‌که‌و چیا په‌کی به‌رز ی له‌به‌رده‌مدابو.. گومانی نه‌وه‌ ده‌کرا که‌ به‌رد و ته‌لان به‌ریبته‌وه‌ و یان لییان بدات یان ده‌می نه‌شکه‌وته‌که‌ بگری‌ت.

۳- مڕۆڤی موسلمان نه‌گه‌ر چاره‌سه‌ره‌ ماده‌یه‌کانی هه‌مو تاقیکرده‌وه‌و سویدیان نه‌بو بۆی ده‌بێ پو بکاته‌ په‌روه‌ردگار و چه‌کی دوعا و پارانه‌وه‌ به‌کاری‌نینیت و نابیت نا ئومید ی و بێ هیوایی به‌ هیچ جۆرێک سه‌ری لی بدات.

۴- له‌ کاتی ئاساییدا کرده‌وه‌ی جوان و کاری چاکه‌ نه‌نجام بده‌ تا له‌ کاته‌ نا ئاسایی و ترسناکه‌کاندا فریات بکه‌ویت.. وه‌ک پیغه‌مبه‌رمان (ﷺ) فه‌رمویه‌تی: ((اعرف ربک فی الرخاء يعرفک فی الشدة)) واته‌: له‌ کاتی خۆشیدا خوا بناسه‌، ئه‌ویش له‌ کاتی ناخۆشیدا تۆ ده‌ناسیت و فریات ده‌که‌ویت.

۵- دروسته‌ مڕۆڤ نه‌گه‌ر کرده‌وه‌یه‌کی جوانی هه‌بو، شانازی پێوه‌ بکات، به‌لام هه‌رگیز نابیت بیکۆرینیتته‌وه‌ و بیداته‌وه‌ له‌ پوی ئه‌و که‌سه‌ی که‌ چاکه‌که‌ی له‌گه‌ڵدا کردوه‌ مه‌گه‌ر له‌ یه‌ک حاله‌دا ئه‌ویش نا په‌چه‌ترین کات که‌ گیانی مڕۆڤه‌که‌ له‌ مه‌ترسی مردندا بێت، به‌ناو بردنی ئه‌و خزمه‌ته‌ لیی ببورن و کاری بۆ ئاسان بکه‌ن و پزگاری بکه‌ن..

٦- به‌م چیرۆكه‌دا دیاره‌ چاكه‌ كردن له‌ گه‌ڵ دایك و باوك یه‌كێكه‌ له‌ كرده‌وه‌ نۆر گه‌وره‌كان به‌ تایبەت كاتیك كه‌ پیر ده‌بن و كه‌ساس ده‌كه‌ون.

٧- ده‌بێ مرقۆ دلی دایك و باوكی پیری به‌ سالاجوی له‌ خیزان و منداڵه‌كانی به‌لاوه‌ گرنه‌تر بێت، له‌ خواردن و جلو به‌رگدا پێش منداڵه‌كانی خۆی بخات و به‌لام سته‌میش له‌ مال و منداڵه‌كه‌ی نه‌كات.

٨- دروسته‌ كوڕ هه‌ر كچیكى خۆش بویت له‌ دلی خۆیدا به‌ مه‌رجێك پێی نه‌ئیت و داوی په‌یوه‌ندی لی نه‌كات و شه‌ره‌ف و سومعه‌ی نه‌هێنێته‌ خواره‌وه‌ به‌لكو به‌ شیوه‌یه‌کی شه‌رعی و پاك بچێته‌ داوی، یان هه‌ر له‌ دلی خۆیدا خۆشی بویت..

ده‌گێڕنه‌وه‌ عمری كوپی عبدالعزیز (په‌زای خوی لی بێت) كه‌نیزه‌كێکی هه‌بوه‌ نۆر نۆری خۆش ویستوه‌ به‌لام نه‌ قسه‌ی له‌ گه‌ڵ كردوه‌ و نه‌ خه‌لوه‌شی له‌ گه‌ڵا كردوه‌ و پێیان وتوه‌: گه‌وره‌م بۆ ناخوازیته‌؟ له‌ وه‌لامدا وتویه‌تی: ده‌ترسم بیهێنم و دواتر ئاوا خۆشم نه‌وێت.

٩- هه‌میشه‌ كه‌سه‌ ده‌رون نزم و پوخاوه‌كان بۆ خالی لاوازو كاتی داماوێ و هه‌ژاری خه‌لكی ده‌گه‌ڕێن و بۆ هێنا نه‌دی مه‌رامه‌كانی خۆیان سودی لی وه‌رده‌گرن.

به‌لام كه‌سه‌ خواناس و ده‌رون به‌رزه‌كان له‌م كاتانه‌دا هه‌ول ده‌ده‌ن چاره‌سه‌ری ده‌رده‌كان بکه‌ن و هاوكاری هه‌ژاران بکه‌ن.

١٠- ده‌بێت بانگخوازان نۆر هه‌كیم و لیزان بن له‌ كاتی گۆڕینی خراپه‌ و مونه‌كه‌رو ناشه‌رعیدا.. ده‌بێت كاتی گونجاو هه‌لبژێری بۆ به‌رگری كردن له‌ خراپه‌.

نابینی نه‌ و خوشكه‌ داوین پاكه‌ چۆن به‌ لیزانی و ژیری خۆی بواری نه‌دا به‌و پیاوه‌ی ئامۆزای كه‌ توشی داوین پیسی ببێت و كه‌چی دلیشی زویر نه‌كرد و پاره‌كه‌شی ده‌ست كه‌وت.

١١- ده‌بێت موسلمان هه‌مو كاتیك و له‌ گه‌ڵ هه‌مو كه‌سیكدا ده‌وری مامۆستا ببینیته‌ و نه‌هێلێت تاوان بکه‌ن و خوا بخاته‌وه‌ یادیان به‌ به‌ ئاگری دۆزه‌خ بیانترسینیته‌ و له‌وانه‌یه‌ ئه‌و وته‌یه‌ی ئه‌و وه‌ك بومه‌له‌رزیه‌ك كه‌یانی ئه‌و كه‌سه‌ تاوانبار به‌هێنێته‌ و له‌و گونا هه‌وازی به‌هێنێته‌.

۱۲- موسلمان مه عصوم و بئى گوناھ نيه و له وانه يه شهيتان پۆڤيک به سهريدان زال ببيت و گوناھتيكى له لا جوان بکات به لام ده بيت زۆر ناگادار بيت و هه ر کاتيک خواى گه وره و له خواترسانيان خسته وه يادى ده بيت ده ستبه جي له و گوناھه ده ست هه لېگريته و زۆر مه منونى نه و که سه يش بيت که خواى خسته وه يادى.

۱۳- موسلمان ده بيت کرئى کرئکارو خزمه تکاره کانى له جيى خويده بدات و دروست نيه نه يانداتى يان دواى بخات به بئى هيچ بيانويه و هه ک پېغه مبهري (ﷺ) فه رمويه تى: ((أعطوا الأجير أجره قبل أن يجف عرقه)) واته: کرئى کرئکار بده ن پيش نه وهى ئاره قى نيۆچه وانى وشک ببيت وه.

۱۴- موسلمان زۆر خه ميه تى که کرئى کرئکارىكى نه دات و زۆر هه ز ده کات زو بيت و وهى بگريته لى.

۱۵- دروست نيه نه و بېره پاره يه ي که ده بيت بدرت به کرئکار له به رامبه ر هه ر کارىکدا رابگريته و نه يدريته و دروستيش نيه بۆ خاوه ن کار نه و پاره يه بخوات يان خه رجي بکات بۆ به رژه وه ندى خۆى.

۱۶- نه و په رى ماناي دادپه وه رى پاسه قينه يه که مړۆڤ نه گه ر کرئکارىكى هه بو چه ند پۆڤيک کارى بۆ کرد به لام پاره که ي پى نه دا، دواى چه ند ساليک به ده قات و زياتر بيداته وه چونکه بيگومان له ناو کاسپيدا زۆر ده بيت و زياد ده کات..

۱۷- قه رز کۆن ده بيت به س نافه وتى، بۆيه نابيت موسلمان ده ست له قه رز هه لېگريته يان کرئى ئيشوکار، به لکو دواى چه ندان ساليش ده بئى هه ر داواى بکات و ده ست له مافى خۆى هه لته گريته مه گه ر بپوات بۆ لاي و له به ر خوا لى بپورته و نه وه ش خيړيکى گه وره يه ..

۱۸- ده بئى خاوه ن کار به زياده وه کرئى کرئکار بدات نه ک لى بپريته و که متری پى بدات، به لکو نه وه نده زياترى پى بدات که کرئکاره که وازانيت گالته ي پى ده کات.

القصة الحادية والثلاثون

تاب الكفل

عن ابن عمر (رضي الله عنه) قال: سمعت النبي (ﷺ) يحدث حديثاً لو سمعته إلا مرة أو مرتين حتى عد سبع مرّات، ولكنني سمعته أكثر من ذلك.

سمعت رسول الله (ﷺ) يقول: ((كان الكفل من بني إسرائيل لا يتورع عن ذنب عمله، فأتته امرأة فأعطاهما ستون ديناراً على أن يطأها، فلما قعد منها مقعد الرجل من امرأته أرعدت وبكت، فقال: ما يبكيك؟ أأكرهتك؟

قالت: لا ولكنه عمل ما عملته قط، وما حملني عليه إلا الحاجة!

فقال: تفعلين أنتِ هذا، وما فعلته قط؟ إنهمي فهي لك، وقال: والله لا أعصي الله أبداً، فمات من ليلته، فأصبح مكتوباً على بابه: قد غفر الله للكفل).

واته: عه‌بدو‌ل‌لای کوری عومه‌ر (خوا لێی رازی بێت) ده‌فه‌رمو‌یت: یه‌ک جار تا دو جار تا
حه‌وت جار له‌ پێغه‌مبه‌ری خوام بیستوه‌ (ﷺ) به‌‌لکو له‌و جارانه‌ش زیاتر بیستومه‌ لێی که
فه‌رمویه‌تی:

(کیفل) پیاویک بو له‌ناو به‌نی ئیسرائیله‌دا که له‌ گونا‌ه‌ خۆی نه‌ ده‌پاراست و هه‌مو
گونا‌هه‌یه‌کی ده‌کرد.

جاریک ئافره‌ته‌یک دێت بۆ لای (به‌ هۆی هه‌ژاری و ده‌ست کورته‌یه‌وه‌) و داوای پاره‌ی لێ
کرد کیفل (٦٠) دیناری ئالتونی پێدا له‌ به‌رامبه‌ریدا داوای لێکرد کاری ناشایسته‌ی له‌گه‌‌دا
بکات...

ناچار ئافره‌ته‌که‌ش په‌زانه‌ندی ده‌ربهری، کاتێک پیاوه‌که‌ لێی نزیک بویه‌وه‌ (وه‌ک چۆن
پیاو له‌ ژنی خۆی نزیک ده‌بێته‌وه‌).

١ رواه الترمذي في (صفة القيامة)، (٢٦٢٧)، وقال: حديث حسن واللفظ له ورواه (ابن حبان) في (صحيحه) والحاكم وقال: حديث صحيح الاسناد ولم يخرجاه) ووافقه الذهبي، ورواه احمد في المسند (٤٧٤٧).

ئافره‌ته‌که له‌رزنی ئی هات و ده‌ستی کرد به‌ گریان و (کیفل) پیتی وت: ئه‌وه بۆچی ده‌گیریت ئایا من زۆرم ئی کردویت؟

کچه‌کش وتی: نا، به‌لام من تا ئیستا کاری ئاوام نه‌کردوه، به‌لکو نه‌بونی و ده‌ست کورتی وای ئی کردوم پازی بم به‌م کاره‌ ناشایسته‌یه.

(کیفل) بیری کرده‌وه و وتی: تو تا ئیستا ئه‌م کاره‌ حه‌رام و ناشایسته‌یه‌ت نه‌کردوه و به‌که‌م جارته‌ که‌چی پیت ناخۆشه‌ و حه‌ز ناکه‌ی ئه‌و گوناوه‌ بکه‌یت، ده‌له‌رزیت و ده‌گیریت؟ ده‌ی بپۆ پاره‌کش بۆ خۆت و کاری وات له‌گه‌ل ناکه‌م و نه‌ک هه‌ر ئه‌وه به‌لکو سویند به‌ خوا ئیتر له‌مپۆ به‌ دوا هه‌رگیز سه‌رپیچی خوا ناکه‌م..

هه‌ر ئه‌و شه‌وه‌ کۆچی دوا کرد.. به‌یانی کاتیك له‌ خه‌و هه‌ستا له‌ ده‌رکی حه‌وشه‌که‌ی نوسرابو: (بیگومان خوای گه‌وره‌ له‌ کیفل خۆش بوه).

چیرۆکی سی و یه‌كه‌م

کیفل ته‌ویه‌ی کرد

(کیفل) پیاویکی قۆزو پێکه‌وتو بو.. که‌سیکی زۆر عاشق و ژنانی بو.. له‌ هه‌ر کۆی ژنێکی جوانی بکه‌وتایه‌ ته‌ به‌رچاو.. خه‌وو خۆراکی ئی هه‌ڵده‌گیراو کون به‌ کون ده‌گه‌را مائی ئه‌و ژنه‌ یان ئه‌و کچه‌ی ده‌دۆزیه‌وه‌ و پاشان داوای کاری خراپه‌ و ناشایسته‌ی ئی ده‌کرد..

له‌و به‌وازه‌دا پسیپۆر بوبو.. ئیتر به‌ پوی خۆش و ده‌م به‌ پێکه‌نین بوايه‌ ئافه‌رته‌ لاوازه‌کانی پازی ده‌کرد..

یان له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی (کیفل) پیاویکی ده‌وڵه‌مه‌ند و پاره‌دا بو.. به‌ پاره‌ ده‌یخه‌ڵه‌تاند و ئه‌و کاره‌ ناشایسته‌یه‌ی پێ ده‌کردن چونکه‌ له‌ هه‌موو سه‌رده‌می‌کدا که‌سانی مشه‌خۆرو په‌وشت نزم سویدیان له‌ هه‌ژاری و ده‌ستکورتی میله‌ته‌ وه‌رگرتوه‌ و هه‌زو ئاره‌زه‌ سه‌رکه‌شه‌کانی خۆیانیان پێ جێبه‌جێ کردون..

له‌ناو هۆزه‌که‌یدا به‌ که‌سیکی دور له‌ خوا و داوین پیس ناویانگی ده‌رکردبو.. (هیلیا) تاقه‌ کچی دایک و باوکی بو.. زۆر په‌وشت جوان و خواناس بو.. هه‌میشه‌ له‌ مال و له‌ ده‌ره‌وه‌ ئیشوکاری پاده‌په‌راند و پۆلی له‌ کۆپێک زیاتری بۆ ده‌بینین.. جارێکیان بیینی باوکه‌که‌ی سه‌ری داخستوه‌ و هه‌ژاری چۆکی پێ داداوه‌ و خه‌فه‌ت ده‌خوات و چاوه‌کانی پڕ ده‌بن له‌ فرمێسک..

دایکیشی هاواری ده‌کرد به‌ سه‌ریداو ده‌یوت: هه‌یچمان نیه‌ لێی بنیین و وا بپوات له‌ برساندا ده‌مرین. پیاوه‌که‌ شتێک بکه‌.. سه‌ری مانگیش که‌ دو پۆژی تر ده‌کات ئه‌گه‌ر کرێی خانوه‌که‌ ئاماده‌ نه‌که‌م له‌ خانوه‌که‌ ده‌رمان ده‌که‌ن و شکاتیشمان ئی ده‌که‌ن. پیاوه‌که‌: چاریشم نیه‌.. ده‌ست ده‌به‌م بۆ هه‌ر کارێک نایه‌ت به‌ ده‌ستمه‌وه‌..

هیلیا: باوکه‌ خه‌مه‌ت نه‌بی‌ت من مائی باوکی کچیکی په‌فیکم ده‌زانم وه‌زعیان باشه‌..

ده‌چم داوای قه‌رزیان ئی ده‌که‌م..

باوك: كچم.. تۆ چوزانیت.. مائی كئیه ئه‌و ماله، مائیكى پره‌وشت به‌رزو خواناس نه‌بن نه‌چیت ترسناكه.. تۆ كچىكى جوان و تازه پىگه‌یشتویت..

باوكه‌ گيان من كچى خۆتم لىم مه‌ترسن له‌سه‌ر پره‌وشتى به‌رزو ئاكارى جوان په‌روه‌رده‌تان كردوم.. هه‌رگیز ئابروي خۆم و ئیوه‌ش نابم (إنشاء الله).

هیلیا چو بۆ مائی سیلینی هاوړتی كه هه‌ردوكیان له‌سه‌ر پره‌وشتى به‌رزو ئاینډارى خاویڤ په‌روه‌رده‌ بوبون به به‌رده‌وام سه‌ردانى یه‌كیان ده‌كرد.

هیلیا: سیلین گيان، ئه‌مجاره بۆ كارىكى گرنگ هاتوم..

سیلین: چیه هیلیا داواى چاويشم بكه‌یت بۆت ده‌رده‌هینم. تۆ هاوړتیكه‌ى زۆر دلسۆزى منى.. فهرمو چیه بیلئ ئه‌گه‌ر به من بكریت هه‌ى به‌سه‌رچاو..

هیلیا: سیلین خۆت ده‌زانى مائی ئیمه به زووفیكى زۆر هه‌ژارى و ناپه‌هه‌تیدا تیده‌په‌رین.. تا ئیستا پیم نه‌وتویت به‌لام ئه‌گه‌ر (٤٠) دینارم ده‌ست نه‌كه‌ویت، خاوه‌ن خانوه‌كه‌مان دو به‌يانى ده‌رمان ده‌كات چونكه كرێكه‌یمان نیه..

سیلین: خه‌مت نه‌بیئت قسه له‌گه‌ل باوكم ده‌كه‌مو ئه‌و پاره‌یه‌ت بۆ ده‌ست ده‌خه‌م، با باوكم بیته‌وه.. ئیمه وه‌زعمان باشه‌و پاره‌مان هه‌یه..

هیلیا: به‌لام به قه‌رز دوايى ده‌یده‌ینه‌وه..

سیلین: مشكه‌ نیه، خوا ده‌كا ده‌مانداتى..

سیلى و باوكى پیکه‌وه دانیشتون و میوه ده‌خۆن..

سیلین: باوكه‌ گيان كچىكى هاوړێك هات بۆ مالممان و زۆر هه‌ژارو ده‌ست كورتنو كرێچین و خاوه‌ن خانوه‌كه‌یان به‌يانى ده‌ریان ده‌كات ئه‌گه‌ر كرێكى دو مانگ ئاماده نه‌بیئت.. مانگی پیشویش قه‌رزارن..

کیفل: ده‌ستىكى هینا به سمیله پره‌شه‌كه‌یداو وتى: چى چى، كچىكى هاوړیت؟ ئى ئى با بیئت، چاره‌ى كئشه‌كه‌ى ده‌كه‌ین، چه‌ندىكیان ده‌ویت؟

سیلین: باوكه‌ گيان بۆ (٤٠) دینار هاتبو.. بمده‌رى ئه‌گه‌ر هاته‌وه ده‌یده‌مى..

کیفل: چی چی، تو پێی ده‌ده‌ی؟ با بی‌ت بزانم چۆن کچی‌که .. که‌ی ده‌مانداته‌وه؟! ..

سیلین: باوکه گیان ئه‌و زۆر شه‌رمه‌ و پوی نایه‌ت تو ببینی‌ت ..

کیفل: کچم عاقل به .. (٤٠) دینار که‌م نیه .. با خۆی ئیواره بی‌ت بۆ لام و پێی بده‌م و قسه‌ی تریشی له‌گه‌ڵ بکه‌م له‌وانه‌یه‌ هاوکاری تریشیان بکه‌م ..

سیلیان له‌ نیازی باوکی تینه‌گه‌یشته‌ بۆیه پێی وت: زۆر چاکه ئیواره دیت بۆ لات.

سیلین و هیلیا پێکه‌وه قسه ده‌که‌ن و له ناکاو هیلیا هاواری لێ هه‌ڵده‌ستیت:

هیلیا: ناخر سیلین گیان من چۆن دیم بۆ لای باوکت و من کچی‌کم و توو دایکیشت ده‌پۆن بۆ لای دوکتۆرو له مال نین ئه‌مه که‌ی دروسته؟ من ناوی‌رم!

سیلین: باوکه گیانی من وا نیه .. له ده‌رگا که‌وه لێی وه‌ریگره‌ و بگه‌ڕێره‌وه ..

هیلیا: باشه ناچارم ده‌بی‌ت هه‌ر ئه‌مپۆ پاره‌که‌م پێ بدات چونکه به‌یانی کرێ خانو ده‌ده‌ین.

کیفل زۆر به‌ هه‌ڵده‌وان چاوه‌پوانی کچه‌که ده‌کات و جلی جوانی له‌به‌ر کردوه و عاترو گولایی له‌ خۆی داده‌و سمی‌له‌ په‌شه‌که‌ی چه‌ور کردوه و بریقه ده‌داته‌وه ..

کیفل: چی بو کچه نه‌هات .. خۆ من شیت بوم .. ئه‌وه‌نده سه‌یری به‌ر ده‌رگا که‌م کرد، زو بی‌ت باشه تا سیلین و دایکی نه‌گه‌پاونه‌ته‌وه .. ده‌بێ چ کچی‌کی جوان و شو‌خ و شه‌نگ بی‌ت .. خۆ دیم کرد .. نه‌هات ..

ده‌دریت له‌ ده‌رگا .. (ته‌ق-ته‌ق-ته‌ق).

کیفل: ئه‌وه هاتم .. ئه‌وه هاتم .. به‌ چاوان .. تۆیت هیلیا، سلّو به‌خێر بێی، فهرمو وه‌ره ژوره‌وه ..

هیلیا: قه‌یناکا لێره ده‌وه‌ستم ..

کیفل: نا نا .. جوان نیه له‌ویدا بوه‌ستیت وه‌ره ژوره‌وه مالی خۆته، شه‌رم مه‌که.

هیلیا: به‌ ناچاری سه‌یری ئه‌ملاو ئه‌ولای ده‌کردو به‌ ده‌م ترسو له‌رزه‌وه چوه ژوره‌وه ..

کیفل: به‌خیر بئی.. سیلین باسی گوزهرانی ئیوه‌ی بۆ کردم.. زۆر نیگه‌ران و دلته‌نگ بوم.. کچی تا من وه‌ستابم خۆتان به‌هه‌ژار مه‌زانن، کچی جوان..

هیلایا: سوپاست ده‌که‌م مامه‌ کیفل، سیلین باسی چاکی تۆی بۆ کردم..
کیفل: وتی پیویستتان به‌ (٤٠) دیناره‌ وانیه‌؟
هیلایا: با.

کیفل: (٤٠) دینار چیه‌ چه‌ندت پئی خۆشه‌ پیت ده‌ده‌م (٦٠) دینار باشه‌؟ فه‌رمو وه‌ری بگره‌.

هیلایا: زۆر زۆر سوپاس، ئه‌وه‌ چاکی خۆتانه‌ ده‌ی با من برۆم.. خوا حافیز..

کیفل: به‌لام من یه‌ك داواكاریم هه‌یه‌ تۆش بۆ منی بکه‌..

هیلایا: به‌سه‌رچاو، جا چی به‌ من ده‌کریت؟ تا بۆتی بکه‌م؟

کیفل: تۆ زۆر شتت پئی ده‌کریت.. تۆ زۆر جوانی و چوینته‌ دلّم و ده‌مه‌ویت پازی بیت پیکه‌وه‌ بین.. خۆ مالّ چۆله‌ و هه‌ر خۆم و خۆتین..

هیلایا: نا نا.. شی وا نابیت.. من پاره‌که‌شم ناویت.. من ده‌برۆم. (پاره‌که‌ی دانایه‌وه‌).

کیفل: ده‌ستی ده‌گریت و ده‌لّیت: دانیشه‌ په‌له‌ مه‌که‌، خۆ من به‌ زۆر ئه‌م کاره‌ت پئی ناکه‌م.. ئه‌گه‌ر خۆت پازی نه‌بیت من هه‌رگیز زۆرت لی ناکه‌م بۆ کاری ئاوا به‌لام ئه‌وه‌ی تیاپه‌ یه‌ك دینار له‌ من نابینی.. ده‌ برۆ خواحافیزت..

هیلایا: بیرى دایک و باوک هه‌ژاره‌که‌ی کرده‌وه‌ و وه‌ستاو پوی کرده‌ خواو به‌ په‌نهانی پئی وت: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم خۆت ده‌زانی من تۆم زۆر خۆش ده‌ویت و هه‌رگیز سه‌رپیچی تۆم نه‌کردوه‌ به‌لام وه‌زعی باوکم باش نیه‌ و له‌ خانوه‌که‌ ده‌رمان ده‌که‌ن..خواپه‌ من به‌م پیاوه‌ ده‌لّیم باشه‌ و ئاماده‌ی ئه‌و کاره‌ ناشایسته‌یه‌م.. ده‌سا خواپه‌ گیان داوات لی ده‌که‌م داوینم بپاریزه‌ و توشی زینای بۆگه‌ن نه‌بم من تا ئیستا حورمه‌تی خۆم وه‌ك چاو پاراستوه‌..

له‌م قسانه‌دا بو کیفل ده‌ستی گرتو وتی: وه‌ره ژوره‌وه گیانه‌که‌م پارا مه‌به .. خۆت له‌و
پاره‌یه مه‌که‌و دلی منیش مه‌شکینه .. ده‌ستی پاکێشتو برديه ژوره‌وه ..

هیلیا: چوه ژوره‌وه‌و دانیششتو کیفل وتی کچی چاک خۆ ناتخۆم .. نه‌ترسی خۆشم
ده‌وێت (ئه‌مه‌ی وت په‌لاماری داو خستی) ..

به‌لام هیلیا وه‌ک بی ناوئاو ده‌له‌رزى و به‌کۆل ده‌گریاو هه‌ناسه‌پرکه‌ی بو ..
کیفل: چوه دواوه‌و وتی: ئه‌وه بۆچی ده‌له‌رزى یان بۆچی ده‌گریت؟ ئایا من به‌ زۆر ئه‌و
کاره‌ت له‌گه‌ڵدا ده‌که‌م؟

هیلیا به‌ ده‌م گریانه‌وه‌ وتی: نا .. تۆ زۆرت لی نه‌کردوم .. من خۆم پازى بوم بێمه
ژوره‌وه .. به‌لام مام کیفل!

کیفل: به‌لام چی؟ کیفل به‌ قوربانت بێت! ..

هیلیا: من هه‌رگیز کارى خراپه‌م نه‌کردوه‌و په‌وشتو داوێنى خۆم خاوین پاگرتوه‌و
ئه‌مه‌یه‌که‌م جارمه .. هه‌رگیز بیرم له‌وه نه‌کردۆته‌وه‌ سه‌رپێچی خۆی په‌روه‌ردگار بکه‌م و
کارى ناشایسته ئه‌نجام بده‌م که په‌وشتو داوێنم پیس بکات ..

کیفل: ئه‌ی که‌واته بۆ پازى بویت؟ ئیستاش هه‌لسه‌ بپۆره‌وه؟

هیلیا: ناچارى، هه‌ژارى وای لی کردم .. دایک و باوکم ته‌نها منیان هه‌یه‌و دواى خوا که‌س
شک نابه‌ن .. نان نیه‌ له‌ ماله‌که‌ماندا بیه‌خۆین و دو مانگێشه‌ کرێمان نه‌داوه‌ سه‌به‌ینى ده‌رمان
ده‌که‌نه‌ سه‌ر جاده‌و به‌و سه‌رمایه‌ بۆ کوێ بپۆین .. ئه‌گینا من بده‌ن له‌ ملیشم داوێنى پاکم
له‌که‌دار ناکه‌م و خوا له‌ خۆم ناپه‌نجینم به‌لام چی بکه‌م هه‌ژارى ئاخ هه‌ژارى ..

وته‌کانى هیلیا کارى کرده‌ سه‌ر دلی ده‌رونى (کیفل) و به‌ هۆشى هێنایه‌وه‌و بیرى
کرده‌وه‌و وتی: هه‌سته‌ خۆت کۆبکه‌ره‌وه‌و بپۆره‌وه‌و (٦٠) دیناره‌که‌ش به‌ره‌ بۆ خۆتان و
داواشت لی ده‌که‌م لێم ببوریت ..

هیلیا: زۆر سوپاست ده‌که‌م .. زۆر مه‌منونتم بێنه‌ با ده‌سته‌کانت ماچ بکه‌م ..

کیفل: نا نا.. پێویست ناکات.. من سوپاسی تۆ ده‌که‌م.. تۆ منت له‌ ده‌ریای گونا هباری و سه‌رپێچی په‌روه‌ردگار پزگار کرد.. تۆ منت به‌ ئاگا هینایه‌وه..

هیلایا: من؟ من هیچ نه‌کردوه.. که شایانی ئه‌وه بیت جه‌نابتان سوپاسم بکه‌ن..
کیفل: تۆ یه‌که‌م جارت بو.. بکه‌ویته‌ داوی داوین پیسیه‌وه.. زۆر پێت ناخۆش بو..
که‌چی من سالانیکی زۆر خه‌ریکی ئه‌و کاره‌ قیژه‌ ونه‌م و پۆژیک له‌ پۆژان بیرم له‌وه نه‌کردوه که من خه‌ریکی کاریکی خراپ و ناشایسته‌م..

هیلایا: مامه‌ کیفل گیان.. ته‌وبه‌ ده‌که‌یت؟ چه‌ند خۆشحال و به‌خته‌ وهرم به‌م بریاره‌ گه‌وره‌یه‌ت.. ئای خواجه گیان سوپاس بۆ تۆ.. که باوکی هاوپی خۆشه‌ویسته‌که‌مت پێنمونی کرد..

کیفل: هیلایا گیان له‌سه‌ر ده‌ستی تۆ بریار بیت له‌م ساته‌وه‌خته به‌م لاوه، وه‌للاهی هه‌رگیز سه‌رپێچی خوای په‌روه‌ردگارم ناکه‌م..
(استغفر الله العظيم) گونا نه‌ما من نه‌یکه‌م خواجه مه‌که‌ر په‌حمی خۆت ئه‌گینا من شایانی لی‌بوردن نیم..

هیلایا: وا مه‌لێ باوکی سیلین ده‌رگای ته‌وبه‌ ئاوه‌لایه‌ بۆ هه‌مو به‌نده‌یه‌ک و نه‌که‌ر گونا هیشته‌ ئه‌وه‌نده‌ی که‌فی ده‌ریاکان بیت داوای لی‌بوردن بکه‌یت خوا لی‌ت ده‌بوریت..
کیفل: تۆ بچۆره‌وه‌ بۆ مال و ئاسوده به‌ و خۆم سه‌رتان لی ده‌ده‌م و هاوکاریشتان ده‌که‌م و ئارد و برنج و پۆنی یه‌ک مانگتان بۆ ده‌هینم خوات له‌گه‌ل.

سیلین هاته‌وه‌ ده‌بینیت باوکی ده‌ستنوێژی گرتوه‌ و خه‌ریکی نوێژه‌ و چاوه‌کانی سور هه‌لگه‌پاون و به‌ کۆل ده‌گری و داوای لی‌بوردن ده‌کات له‌ خوای گه‌وره‌ !!

سیلین: دایه‌ دایه‌.. ئه‌وه‌ من چی ده‌بیستم باوکم نوێژی ده‌کات!.. داوای لی‌خۆشبون ده‌کات.. هه‌زار هه‌زار سوپاس بۆ تۆ خواجه گیان به‌ راستی هیدایه‌ت به‌ ده‌ستی تۆیه‌ و هه‌ر که‌ست پێ خۆش بیت پێنمونی ده‌که‌یت بۆ پێگای راست..

کیفل: زۆر نەخۆشم.. ناساغم.. جێم بۆ داخەن.. مەرج بێت بێنم چەندی خراپەم کردووە سەد ئەرەندە چاکە بکەم و خۆی گەرە بپەرستم و سەرپێچی نەبم.. کچم مائی ئەو کچەی پەرفیقت هەرچیان پێویست بو پێم بلێ با هاوکاریان بکەم و یارمەتیان بدەم.

سیلین: بەسەرچاو، بەسەرچاو، باوکە گیان.. دەی بخوێتوێت (دایدە پۆشییت). لە نیوێ شەودا هاواری ئی هەستاو دەیوت: ئازار زۆری بۆ هێناوم و خەریکە دەمرم ئەگەر مردم گەردنی خەلکی ئازا بکەن هەرچیم پێ دەلێن چونکە ئەوان نازانن من تۆبەم کردووە و گەراومەتووە بۆ لای خوا..

هەروا دەزانن من کیفلە خۆانە ناسە بەدەرە و شتەکی جارنم و دەترسم کە سیان لە دۆی جەنازە کەمەوێ نەین بۆ سەر قەبران و داوای لێخۆشبونم بۆ نەکەن.. سیلین: باوکە گیان گرتگ نیە.. خەلکی بزانی یان لە.. گرتگ ئەوێ تۆ تەوێت کردووە تەوێ..

باوکی بە دەم گیان دەرچونەوێ دەیوت: لێم ببورە پەرەردگارم.. لێم ببورە (پەرەردگارم) و گیانی سپارد و مرد..

سیلین: دایە باوکم مرد.. باوکم مرد.. باوکە گیان.. باوکە گیان.. (گریا).

کۆمەلێک لە پیاوانی گەرە بە وشەوێ کۆبونەوێ بەرەو مائی کیفل پۆشیشت:

یەکەم: بە خوا خێر نیە بچین بە دەمیوێ.. گوناھ نەما نەیکات..

دووەم: هەموو شتیکی قەیناکە بەلام سودخۆریکی سەیر بو..

سییەم: تەماحی کردبو کچ و ژنی ئەم شارە یان بە زۆریان بە هیزی پارە بەدەرە و شتی

لەگەڵ دەکرد (پەنا بە خوا).

چوارەم: کۆپە برايان وازی ئی بێنن.. کابرا مردووە.. خۆ هەرچۆنێ بوییت بریوادار بو..

خۆ کە سیش بە تاوانکردن کافر نابیت.. گوناختان دەگات کۆ دەلێ تەوێ تەوێ نەکردبیت..

يەكەم: تەوبە.. تەوبە.. بۇ ئاڭاي تەوبەنى دەزانى؟! .. بەلام پاستەكەي ھەم
 بېوادار بو.. ھەم دراوسىشمانە بۆيە دەبىن بە دەمىيەو بەچىن و كفن و دفنى بکەين، خوا
 پەخمى قەبرەكەي پى بکات.. آمىن.

ھەر چوارىيان ھاتن و گەشتە بەر دەرگاگەيان و چرايەكيان بە دەستەو بو.. يەككىيان
 وتى: بە خوا خىزان و منداڵەكانى زۆر چاك و خواناس بون ئادەي كاگە تۆ چراكەت پىيە بېۆ
 پىشەو تەقە بدە لە دەرگا ئەھا لە ژورەو دەگرين..

ئەو پياو بە چراكەيەكە دەپواتە پىشەو دەبينىت لە دەرگاگە شتىك نوسراو ھاوار
 دەكات ئەرى برايان ئەو چيە لە دەرگاگەيان نوسراو؟

دوھم: نوسراو (بىگومان خوا لە گوناھەكانى كيفل خۆش بو)!

يەكەم: چى چى؟ خوا لە گوناھى كيفل خۆش بو؟ سەيرە..

چوارەم: تەق، تەق، تەق، دەدات لە دەرگاگە..

سپيلين: مامە گيان بەخىر بىن فەرمون وەرە ژورەو باوكم مرد (دەگرى).

چوارەم: كچم ھەمومان دەمرين.. دوغاي لىخۆشبونى بۆ بکە.. خوا لىي خۆش بىت..

يەكەم: شتىكى سەير لە دەرگاگەتان نوسراو..

سپيلين: چى نوسراو مامە گيان؟

دوھم: نوسراو بىگومان خوا لە گوناھەكانى كيفل خۆش بو.

سپيلين: اللە.. دايە گيان، مژدەت لى بىت، خواي گەرە تەوبەكەي باوكمى قبول کردو،

ئەى سوپاس بۆ تۆ پەرورەردگارم، چەند مېھرەبانى..

دوھم: بۆ پىش مردنى تەوبەى کرد؟

سپيلين: بەلى لە پىش خۆرئاوا بوندا تەوبەى کردو گەپايەو بۆ لای خواو پەيمانىشى دا

ئەگەر ما چەندى گوناھى کردو سەد ئەوئەندە چاکە بکاتەو تا خوا گوناھەكانى

دەسپىتەو..

یه‌که‌م: سبحان الله.. بۆ ئه‌وه‌ی پاکی ئه‌و پیاوه بۆ خه‌ڵکی ده‌ربخات فریشته‌ی خۆی ده‌نێرێت و له‌ ده‌رگا که‌ی بنوسی‌ت (خوا له‌ کیف‌ل خۆش بوه).

چواره‌م: خوای په‌روه‌ردگار چه‌ند خۆشحاڵه به‌ ته‌وبه‌ و گه‌ڕانه‌وه‌ی به‌نده‌کانی بۆ سه‌ر ڕێگه‌ی چاکه‌ و خواناسی..

یه‌که‌م: سه‌یرکه‌ن ئه‌و هه‌مو گونا هه‌ی کردبو.. که‌چی به‌س له‌ به‌ر و نه‌وه‌ی به‌ پاکی و له‌ دله‌وه‌ گه‌ڕایه‌وه‌ بۆ لای خوا لێی خۆش بو..

دوه‌م: بایان با بپۆم هه‌مو پیاوانی گه‌ڕه‌ك ئاگادار بکه‌م له‌م کاره‌ موعجیزه‌یه‌ و له‌ ته‌وبه‌ی کیف‌ل.. چونکه‌ نه‌گه‌ر به‌مه‌ نه‌زانن که‌سیان له‌گه‌ڵی نایه‌ن بۆ سه‌ر قه‌بران..

زۆر باشه‌ بپۆ.. کارێکی زۆر باش ده‌که‌یت.. زۆر پێویسته‌ ئاگادار بن... که‌ خه‌ڵکه‌ که‌ هاتن و نه‌وه‌ که‌رامه‌ ته‌یان به‌ کیف‌له‌وه‌ بیینی زۆر خۆشحاڵ بون و لایه‌م له‌ وشاره‌ به‌ ده‌م گریان و (لا اله الا الله) وه‌ به‌ پێیان کرد بۆ سه‌ر قه‌بران و ئه‌سپه‌رده‌ی خاکیان کرد.

پەندە ئامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

- ۱- ئەگەر مەسەلە يەك زۆر گرنگ بېت.. دروستە و شتىكى چاكە ئەگەر دۇبارە و سى بارە و زياترىش دۇبارە بدرىتەۋە بە گۆنى خەلكىدا تا لە بىريان نەچىتەۋە بەردەۋام لە پىش چاويان دابىت و لە خەيالىاندا بىمىنىتەۋە..
- ۲- مۇڧ ھەرچەندە لە گوناھو سەرىپچى پەرۋەردگارىدا پۇبچىت.. نابىت خەلكى لە ئامۇزگارى كردن و پىنموني كردنى دەست ھەلگىرن و بىدەنە دەستى شەيتان.. بەلكو ھەردەم بۇ ھەلىك بگەپىن تا دەميان بگات پىي و دو قسەي خىرى بۇ بگەن و، بەرە و كاروانى خواناسى بىھىننەۋە.
- ۳- ھەژارى دەردىكى زۆر كوشندەيە و پەنا بە خوا زۆر جار و لە خاۋەنەكەي دەكات چەندەت گوناھو خراپە قبول بگات لە پىناۋى پارۋە نانىكدا..
- ۴- ۋەك دەبىنن زۆر كەس پىي خۆش نىيە بىتە پىاۋى كەس و بەشدارى گوناھى ئەۋكەسە بگات بەلام چونكە باۋەپەكەي لاۋازە.. دەلىت چى بگەم، مەجبۇرم بۇ مەعاشەكە دەيكەم!..
- ۵- ئەگەر مۇڧ خۆي بگىرت و بە ئارام بى لەسەر ھەژارى و نەدارى زۆر باشتەرە لەۋەي لە دەركاى دەۋلە مەندەكان بدات چونكە ئەگەر خراپەكار بىت، خراپەيەكت پى دەكات، ئەگەر خراپىش نەبىت درۋىەك دەكات و دەلىت: نىيە لە دەستىمدا!!..
- ۶- زۆر ھۆكار ھەيە بۇ خۆ دىنەۋە لە گوناھو خراپەكارى ۋەك ئەۋەي ئەۋكە داۋىن پاكە چەكى گريان و لەرزىنى بەكارھىنا، خوايش كردى بە ھۆي پىزگار بونى لەۋ تاوانە قىزەۋنە.
- ۷- پىنموني كردن و بانگەۋاز كردنى خەلكى تەنھا بە ئايەت و فەرمودە ھىنانەۋە ناكىرت بەلكو ھۆكارى تر زۆرە بۇ ئەۋەي سەرنجى خەلكى بۇ لاي پەيامە پىرۋەكەت پاكىشى ۋەك چۆن ئەۋكە خواناسە بە ھۆي گريان و لەرزىنەۋە پىنموني كىفلى كردو بو بە ھۆي تەۋبە كردنى..

٧- مڕۆڤ له‌سه‌ری پێویسته‌ سود له‌ كه‌سانی خوار خۆیشی وه‌ریگیریت و نابێت به‌ ته‌ما بێت زانا و گه‌وره‌ترین له‌ خواتر سه‌كان بێن و پێنمونی بکه‌ن بۆ کاری چاکه‌ و خواناسی.
به‌ لۆكه‌ کیفل ئاسا له‌ هه‌لۆیسته‌یه‌کی ئه‌و كچه‌ که‌م ئه‌زمونه‌، که‌م زانسته‌، که‌م ته‌مه‌ نه‌ و گه‌وره‌ترین وانه‌ی ژیا‌ن فی‌ر بو که‌ جوان هه‌لسوکه‌وت کردن له‌ گه‌ل په‌روه‌ردگاره‌ به‌نده‌کانیدا..

٨- موس‌لمان کاری چاکه‌ و شه‌ونویژو خواناسی بکات به‌ دزیه‌وه‌، له‌ به‌ر پوپامایی و بینینی خه‌لکی نه‌بێت..

خه‌می چیه‌؟ که‌سی چا‌ک و خواناس خ‌وای گه‌وره‌ خ‌وی جاری چا‌که‌ی له‌ ناو خه‌لکدا بۆ ده‌دات.. به‌ به‌رزو به‌رپ‌رز ناوزه‌دی ده‌کا، ئه‌ی نه‌تبینی چ‌ۆن کیفل له‌ هه‌مو ژیا‌نیدا ناو و شوهره‌تی به‌ پیاو خراپ و گونا‌ه‌بار ده‌رک‌ردبو به‌لام پ‌ۆژێک پ‌یش مردنی ته‌وبه‌ی کردو گه‌رایه‌وه‌ بۆ لای خوا، که‌س به‌م کاره‌ی نه‌زانی به‌لام خوا له‌ ده‌رگای هه‌وشه‌که‌یانی نوسی: ((خ‌وای گه‌وره‌ له‌ گونا‌هه‌کانی کیفل خ‌ۆش بو)).

القصة الثانية والثلاثون

آخر من يدخل الجنة

عن عبد الله بن مسعود (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): (إني لأعلم آخر أهل النار خروجاً منها، وآخر أهل الجنة دخولاً الجنة: رجل يخرج من النار حبواً، فيقول الله تبارك وتعالى له: اذهب فادخل الجنة، فيأتيها، فيُخِيلُ إليه أنها ملأى، فيرجع فيقول: يارب وجدتْها ملأى، فيقول الله تبارك وتعالى له: اذهب فادخل الجنة.

قال: فيأتيها، فيُخِيلُ إليه أنها ملأى، فيرجع فيقول: يارب وجدتْها ملأى، فيقول الله تبارك وتعالى له: اذهب فادخل الجنة، قال: فيأتيها، فيُخِيلُ إليه أنها ملأى، فيرجع فيقول: يارب وجدتْها ملأى، فيقول الله تبارك وتعالى له: اذهب فادخل الجنة، قال: فيأتيها، فيُخِيلُ إليه أنها ملأى، فيرجع فيقول: يارب وجدتْها ملأى، فيقول الله تبارك وتعالى له: اذهب فادخل الجنة فإن لك مثل الدنيا وعشرة أمثالها، أو إن لك عشرة أمثال الدنيا.

فيقول: أتسخر بي أو تضحك بي وأنت الملك؟

قال ابن مسعود رأيت رسول الله (ﷺ) ضحك حتى بدت نواجذه، قال: فكان يقال: ذلك أدنى أهل الجنة منزلة).

واته: عبدالله ی کورپی مسعود (په‌زای خوای لی بیئت) ده‌فه‌رموئیت: پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمویه‌تی: من ئاگاداری دواين که‌سم که له‌ناو ئاگرێ جه‌ه‌نه‌م دێته‌ ده‌ره‌وه‌و دواين که‌سیک که ده‌جێته‌ به‌ه‌شته‌وه‌.

پیاویک له‌ناو ئاگره‌ که دێته‌ ده‌ره‌وه‌ (سه‌ر سمت ده‌دات) واته‌ ده‌که‌وێت و به‌سه‌ر ده‌ستی پا‌ده‌کات به‌ پێگادا...

خوای گه‌وره‌ پێی ده‌فه‌رموئیت: بپۆره‌ ناو به‌ه‌شته‌وه‌، ئه‌ویش ده‌پوات و که‌ سه‌یری ده‌کات وا ده‌زانیت پڕ بوه‌و که‌سی تر ناگریت، خێرا ده‌گه‌رێته‌وه‌ دواوه‌و ده‌لێت: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم بینیم پڕبوه‌ له‌ خه‌لک و که‌سی تر ناگریت.

دیسان خوای گه‌وره پیتی ده‌فه‌رمویت: ده‌لێم برۆره ناو به‌هه‌شته‌وه، دوباره ده‌پوات و دیسان وا ده‌زانیت پر بوه و که‌سی تر ناگریت، دیتته‌وه دواوه و ده‌لێت: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم پره له خه‌لک و که‌سی تر ناگریت.

دیسان خوای گه‌وره پیتی ده‌فه‌رمویت: ده‌لێم برۆره ناو به‌هه‌شته‌وه، دیسان به‌ره و به‌هه‌شت ده‌پوات و ده‌زانیت پر بوه له خه‌لک و که‌سی تر ناگریت، دیتته‌وه دواوه و ده‌لێت: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم پره له خه‌لک و که‌سی تر ناگریت.

له‌ویدا خوای گه‌وره پیتی ده‌فه‌رمویت: برۆره نێو به‌هه‌شته‌وه و ئه‌وه‌نده‌ی هه‌مو دنیا و ده‌ ئه‌وه‌نده‌ی تریشت پی ده‌ده‌م.

ده‌فه‌رمویت: به‌نده‌که‌ش ده‌لێت: ده‌لێی گالته‌م پی ده‌که‌یت؟ پیم پی ده‌که‌نیت له کاتی‌کدا تۆ پادشایت؟

عبداللهی کوپی مه‌سعود (په‌زای خوای لی بیت) ده‌فه‌رمویت: له‌ دوا‌ی گیرانه‌وه‌ی ئه‌م فه‌رموده‌یه پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) ئه‌وه‌نده پیکه‌نی تا دانه‌کانی دواوه‌ی ده‌رکه‌وتن، ده‌فه‌رمویت: له‌و پۆزه‌دا ده‌وتریت: ئه‌مه که‌مترین پله‌و مه‌قامی هه‌یه له به‌هه‌شتدا.

چیرۆکی سی و دوهمین

دواين كەس كە دەچیتە بەهەشت

دیمەنی ئاگرێکی گەورە و بلیسەدار دەرەدەکه ویت کە گرەکهی سەدان مەتر بە حەوادا دەچیت و کەس خۆی ناگریت لە نزیکیهوه..

ئەو پیاویکە بە گرەوه دیتە دەرەوه و خۆی لە زەویەکه لول دەکات و ئاگرەکانی دەکوژینیتەوه و لە خوشی ئەوهی لە ناو ئاگرەکه پزگاری بوە.. هەر ناوه سفتیت و پادەکات و دەکه ویت و لە خوشیاندا لەسەر دەستەکانی دەپوات و سەیری دواوهی دەکات و بە دەمی خۆیهوه قسە دەکات..

سوتاو: ئای باوکە گیان.. جەهەنەم چەند سزایەکی سەخت بو.. خوايه سوپاس بۆ تۆ ئەمە منم.. لەناو دۆزەخ هاتمە دەرەوه.. (دەست دەدات لە دەموچاوی خۆی).
سوتاو: با پابەم.. کەمێک دورکە و مەوه.. خواردن و خەو و ئیسراحتەم هەمووی سزاو ئیش و ئاگر بو..

ئەمە منم پزگارم بو لەو هەمو مارو ئەژدیهاییانە.. کە پۆژانە دەیان جار دەیانگەستم..
سوتاو: لە بیرمە لە دنیا هاوپی چاکەکانم زۆر ئامۆژگاریان دەکردم و دەیانوت ئاگری دۆزەخ سەختە.. زۆر بە ئیشتە تکایە گوناو مەکە.. سەرپێچی خوا مەکە.. بەلام من گالتم پێ دەکردن و دەموت: کورە بابە جەهەنەمی چی.. خوا گەورەیه نامان سوتینیت (انشاء الله) با کەمێک پابویرین.

سوتاو: (شاخۆ ئیستا ئەو هاوپی چاکانەم لە کوێ بن؟ بێگومان ئیستە لەناو بەهەشتدان.. خۆزگەم پێیان.. خۆزگە منیش ئەو پێبازەیی ئەوانم بگرتایە..).
خۆزگە بە قسەیی هاوپی خراپەکانم نەکردایە.. فێری مەیی خواردنەوه و تلیاک و هەرچی شتی خراپ بو کردمیان..

سوتاو: سەدان ساڵە لەناو ئاگردا دەسوتیم و سزا دەدریم، نازانم چۆن ماوم؟ چۆن نەمردم؟! بەلام وا دیارە مردن ئەماوه و زەمەنی مردن بەسەرچو (قوپ بەسەرم)..

سوتاۋ: ئەو سالە ھاتن ناۋى ئەوانيان خويىندەو ەكە لە ژيانىندا لەگەل باۋەپى ئىسلامەتياندا يەك كىردەو ەي چاكىشيان كىردىت.. زۆر زۆرى گىرتەو ەكە چى منى نەگبەتى نەگىرتەو ەقور بەسەرم.

سوتاۋ: منىش چەند خراپ بوم.. دەى با يەك نويژم بىكردايە.. يان يەك پۆۋى پەمەزان بەپۆۋو بومايە..

سوتاۋ: بەلام ھەر باش بو.. بىروباۋەپەكەم مابو.. ھەر ئەۋەش بو پىزگارم بو.. بەس نەبو نەچومە سەر قىسەى ھاوپىكانم.. كە ئىستا ھىچ ەفويەك شموليان ناكات.. چونكە (پەنا بە خوا) باۋەپيان بە خوا نەبو.. بە لاقرىتتەو ناۋى پىڭمبەرو قورئانيان دەبرد.. قور بەسەريان..

سوتاۋ: ھاللاۋىكى دۆزەخ پەلامارى دەداتەو ە ئەمىش تا پىيى بىكرىت پادەكاتولە دورەو ە درەختو سەوزايى و كانىاۋىكى جوان و پاژاۋە بەدى دەكات..

سوتاۋ: ئاى خوايە.. چ گەرمامە.. خۆ سوتام.. ھەرگىز سەر زەۋىم بەم شىۋەيە نەدىۋە خۆ خەرىكە گىر دەگرم.. خۆ لە تىنۋاندا كويىرايم داھات (ياللا).

سوتاۋ: سەيىرىكى درەختو سەوزايىكە دەكاتو ھاۋار دەكات خوايە بەس بىگەيەنە لاي ئەو درەختە خۆشە و تىر ئاۋ بخۆم و لە سىبەرەكەيدا دابنىشم ئىتر ھىچم ناۋىت.. دەنگى فرىشتەيەك دىت: باشە دەتگەيەننىنە ئەۋى بە مەرجىك داۋاى لەۋە زىاتىر نەكەيت.

سوتاۋ: خوا ئەكا مەن دەگەمە ئەۋى، ھىچى تىرم ناۋى، مەن لەۋ ئاگرە بلىئسەدارە پىزگارم بوە.. (دەكەۋىتەپى بەرەو سەوزايىكە).

سوتاۋ: دەچىتە ژىر سىبەرى دارەكە ۋە ھەناسەيەكى خۆشى ھەلدەمژىت و تىر تىر لە ئاۋى كانىاۋەكەى خوار دەۋە.. بە دەم خۆيەۋە: ئەمە مەنم داۋاى سەدان سال سزاۋ ئەشكەنجە ۋ ئاگر لەم شوپىنە خۆشەدام. سوپاس بۇ تۆتەنھا خوا..

مەن ھەر لىرەداۋ لە ژىر ئەم دارو كانىاۋەدا دەژىم بەسمە لەمە زىاتىرم ناۋى..

بەيانىك بە خەبەر ھات و گويى لە دەنگى جريوھى چۆلەكە و ئاۋازى بولبول بو زۆر دلى
خۆش بو. كامەران بو.. سوپاسىكى خۋاى كردو سەيرى ئەملالاي خۋى كرد..

سوتاۋ: ئەللاھ.. كە خەوى خۆشە.. ئەم شوينە دلگىرە.. بەلام ئاخۇ دەبى برا
موسلمانەكانم شوينيان چۆن بىت.. كە بەردەوام لە مزگەوت نوڤتيان بە كۆمەل دەكردو بۆ
خوا بە پۆزو دەبون و گوناھيان نە دەكرد وەكو منى بەدبەخت..

لاى كرده وە بە لاي پاستدا و درەخت و ئاو و كانياۋىكى جوانترى بينى.. زۆر لەوھى خۋى
گەورەترو فراوانترو پازاۋەتر بو.. كە ميك بىدەنگ بو پاشان بە خۋى وت:

سوتاۋ: خوايە گيان.. ھەرچەندە لە دنيا زۆر خراب بوم و ھاوارم تى نە دەكردى و خۆشم
نە دەويستى بەلام تۆ خوايەكى زۆر مەزنى زۆر لىبور دەى.. بەلكو پىگام بدەن بگەمە ئەو
جىگايە.. ئەو شوينە زۆر خۆشترو چىپوپرتە لىرە.. حەزم لىيەتى..

دەنگ: ئەي پەرۋەردگارت ئاگادارى نە كردىت لە داۋاى لەوھى زياتر مەكە؟

سوتاۋ: با.. با.. بەرەۋەللا.. بەلام خۆم بۆ پىناگىرپت كە سەيرى ئەو جىگايە دەكەم..

دەنگ: خۋاى پەرۋەردگارت پىنگاى پىدايت قەيناكات بپۆ بۆ ئەو جىگايە.. ئەوھ مالت

بىت بەلام ئىتر چاۋچنۆك مەبە و داۋاى زياتر مەكە..

سوتاۋ: خوا ئەكا دەگەمە ئەۋى.. وەعد بى داۋاى تر نەكەم.

سوتاۋ دەپوات بۆ ئەو جىيە و لە خۆشياندا لە ھۆش خۋى دەچىت.. كە دەبينى

دىمەنى وا سەوزو جوان و كانياۋى سازگار و حەوزى پپ لە ماسى و درەختى بەرز بە حەۋادا
چو.

پاش ئەوھى دىتەۋە بە ھۆشداۋ دەلئىت: ئەمە چيە؟ جوانترىن ھاوينە ھەۋارى سەر

زەۋى ناگاتى.. ئەمە لە دنيا دەستى پادشاكانىش نە دەكەوت.. كەچى من بومەتە

خاۋەنى.. سوژدەيەكى سوپاس بۆ خودا دەبات و دەچىت لە ئاۋەكە دەست و دەم و چاۋى

دەشۋات و دەست دەبات بۆ ماسىەكان و ماسىەك بە ئاسانى دىتە ناو دەستى..

سوتاۋ بە سەرسامىيەۋە: لە دىيادا بە تۆپو بە قولاب دەمانگرتن كەچى ۋا لىترە خۆى
 دىتە ناۋ لەپىم.. ئەمە بەھەشتى خاۋايە ۋ من بە خۆم نەزانيۋە..
 بەيانىيەك لە خەۋەلدەسىت ۋ بە دەم بايەشكدانىيىكى درىژۋەۋە بە دەم خۆيەۋە قسە
 دەكات:

سوتاۋ: نە برسىمە ۋ نە تىنومە. زۆر سەيرە دەست دەبات سىتۆيك لى دەكاتەۋە ۋ
 دەيبات بۆ دەمى.. سەيرى ئەملاۋلاى خۆى دەكات.. چاۋى ھەلدەتەقى بە باخىيىكى زۆر
 خۆشدا كە لە پال دىۋارىيىكى گەۋرەيەداۋ زۆر خۆشترو جوانترە..
 سوتاۋ: ئەۋە چ باخىيىكە پەرۋەردىگار؟ بۆ ئەۋەندە چىرۋىرۋ خۆشە.. بۆ خاترى خوا لە
 ھەمو سەر زەۋيدا شتى ۋام نەديۋە.. خاۋايە بەس ئەمجارە داۋات لى دەكەم كە ئەۋ باخەم
 پى بەدە.. ئىتر داۋاي ھىچى تر ناكەم.. ۋەعد بىت ۋەعدىت، ۋەعد..
 ۋردە ۋردە بەرەۋ ئەۋ باخ ۋ كانىاۋە خۆشە دەكەۋىتەپى.. لە ژىر سىبەريدا
 درەختەكاندا دادەنىشىت ۋ بۆ خۆى لىي پادەكشىت..

بەيانىيەك بە ناۋ باخەكەيدا ھاتۋچۆى دەكردو سەيرىيىكى دىۋارەكەى كرد كە لە پىشتىۋە
 بو بە دەم خۆيەۋە ۋتى: تۆ بلىي پىشتى ئەم دىۋارە چەند خۆش بىت..
 ئاى منىش كىردەۋەم ببۋايە ۋ ۋەك ئەۋ خەلگە ئىستا لە ناۋ ئەۋ بەھەشتەدا بومايە ئاخىر
 من بە تەنھا چى بگەم لىترە بۆ خاترى خوا.. نە ھاۋرپىيەك نە خزمىك نە ھاۋسەرىك، نە
 خۆريەك.. چۆل ۋ ھۆل..

سوتاۋ: بەسە بەسە.. تىر نەخۆر.. لە بىرت چو ماۋەيەك لەمەۋبەر لە ناۋ دۆزەخدا
 بويت؟! داۋاي لەمە زياتر مەكە.. فرە كىردەۋەى جوانت ھەيە؟ دانىشە بۆ خۆت! ئەۋ
 دىۋى ئەۋ دىۋارە جىي تى تىدا نەماۋە.. ھى پىۋاچاك ۋ خاناسەكانە..

دەنگى فرىشتەكە دىتەۋە ۋ دەلى: ئەى بەندەى خوا بەھەشتى خوا زۆر فراۋانە ۋ تۆش
 باۋەرپت بە خواۋ پېغەمبەرەكەى (محمەد) ھەبو، تۆش فەرمو لە لاين خوا (پىگات پى
 دراۋە) بچىتە ناۋيەۋە.. دەى خىرا ھەستە بچۆرە بەھەشتەۋە..

لە خۆشیاندا سوپاسی خوا دەکات و بەرەو دەرگای بەهەشت دەپوات و لەوێ بۆی دەکەنەو و دەچێتە ژۆره و .. دەبینێت خەلکیکی زۆر لە ژنان و پیاوانی لێیە و زۆر قەرەبالغە و خەلکی دێن و دەچن و دەخۆن و دەخۆنەو ..

خێرا (سوتاو) پشتاوپشت دەگەرێتەو و داو و دێتە دەرەو و دەلێت: خوایه .. خوایه گیان .. من دواکە و توم .. پڕپو و جینگە ی منی تیدا نابێتەو .. منی بەدەخت. کە ی شایانی ناو بەهەشتم ..

دیسان خۆی گەرە لە پێگە ی دەنگی فریشتەکەو پێی دەفەرموێت: زۆر قسە مەکە و من پێت دەلێم بپۆرە نێو بەهەشتمەو ..

دوبارە (سوتاو) دەپواتەو و ناو بەهەشت و زۆر دەگەرێت بەناویدا بەلام دەچێتە هەركوێ ناوی کەسێکی ئۆ نوسراوە بۆیە دوبارە بە گریان و لە خۆدانەو دێتەو دەرەو و دەلێ:

ئە ی پەرەردگارم بستیێک زەوی لە بەهەشتدا نەماوە کە خاوەنی خۆی نەبێت و مەترێک زەوی بۆ من نەماوەتەو .. (دەست دەکات بە گریان).

بۆ جاری سێیەم خۆی گەرە فەرمانی پێ دەکاتەو کە تۆ بە هەلە حالی بویت بپۆرە ناویەو و جینگای تۆش دەبێتەو بەهەشت زۆر فراوانە دە ی پڕپو مەو و سەستە بەندەکەم.

دەپواتەو و ناو بەهەشت و دەیهوێت سیوێک ئۆ بکاتەو یەکیێک دەلێت: بە یارمەتیت ئەم باخە تا چاو بپ بکات هی منە .. ئەو کانیاو و کۆشکانەش هەمو هی منن .. پەیوەندیان بە تۆوە نیە لێرەش دەست درێژی دەکە ی؟

سوتاو: ئاخر برای موسلمانم .. منیش وەك ئێو ئەهلی قبلە بوم و شایەتومانم هێناوە .. پاستە کردەو و ی باشم نەبو .. بەلام باوەرم هەبو ..

بەهەشتی: کە مادەم باوەرپت بوییت هیوادارم انشاء الله تۆش وەك ئێمە کۆشک و باخ و باخات بۆ دەرچیت .. تۆ تا ئیستا لە کوێ بویت؟

سوتاو: من سه‌دان ساڵه له‌ناو ئاگرێ دۆزه‌خدا ده‌سووتیم و خوای گه‌وره به‌زه‌یی پێمدا هاته‌وه و له‌به‌رئه‌وه‌ی باوه‌ردار بوم هه‌ینامیه ده‌ره‌وه و وا ده‌بینم به‌هه‌شت بۆ من نه‌ماوه هه‌موی دراوه به‌ ئێوه! هه‌رچه‌نده مافی خۆتانه و پاداشتی خواناسی و له‌ خواترسانه‌ کانتانه و من هه‌سوودیتان پێی نابم.. ده‌ست ده‌کات به‌ گریان و پیاوه‌ که‌شدانه‌ وایی ده‌کات و پێی ده‌لێت:

به‌هه‌شتی: ئه‌ی نازانی په‌حمه‌تی خوا زۆر زۆر گه‌وره‌یه و انشاء الله تۆش ده‌گیرێته‌وه..

سوتاو: هانام به‌و ده‌مه‌ت.. به‌لام وا دیاره جێ نه‌ماوه با بێرۆ ده‌ره‌وه..

ده‌پواته ده‌ره‌وه و ده‌لێت:

ئه‌ی په‌روه‌ردگارم به‌هه‌شتی چی؟ بۆ کوێ بچم؟ تا چاو بپه‌ر بکات هه‌ی یه‌ك بپواداره و دیاره ئه‌وی تریشی هه‌ی ئه‌وانی تره.. هه‌یج بۆ من نه‌ماوه و پیره له‌ خه‌لك.. (ده‌ست ده‌کاته‌وه به‌ گریان و سوژده‌یه‌ك بۆ خوا ده‌بات)..

خوای گه‌وره‌یش ده‌فه‌رموێت ئه‌ی به‌نده‌که‌م سه‌ر هه‌لبیره..

سوتاو سه‌ر هه‌لده‌بیرێت.

ئایا ده‌زانی من هه‌یج ئێه‌م نابێته‌وه ئه‌گه‌ر چه‌ند بده‌م به‌ تۆ؟ ده‌ی جوان گوێت ئێه‌م ده‌مه‌وێ ئه‌وه‌نده‌ی هه‌مو دنیا و ده‌ ئه‌وه‌نده‌ی تریشی له‌سه‌ر بێت بده‌م به‌ تۆ له‌ به‌هه‌شتدا..

سوتاو: ئه‌وه‌نده‌ی هه‌مو دنیا و ده‌ ئه‌وه‌نده‌ی تریش؟

فریشته: به‌ئێ ئه‌وه‌ که‌مترین به‌شی به‌هه‌شتیه‌کانه که‌ خوا به‌ تۆی داوه..

سوتاو: ئه‌ی په‌روه‌ردگارم.. سه‌دان ساڵه له‌ناو ئاگردا سزا ده‌دریم و ده‌سووتیم و ئێستا

منت پزگار کرد له‌و سزایه و دلت خۆش کردوم و باخ و کانیات پێی به‌خشیوم..

به‌لام ده‌ ئه‌وه‌نده‌ی دنیا بده‌یت؟ ناچێته‌وه قه‌لمه‌وه.. ئه‌ی خوای گه‌وره تکات ئێه‌م

ده‌که‌م گالته‌م له‌گه‌لدا مه‌که تۆ پاشای هه‌مو دنیا بچۆن پێم پێی ده‌که‌نیت؟

فریشتەكە: حاشا خوا گالته به كهس ناكات فەرمو بپرۆره ناو به ههشته وه و زۆر قسه مه كه ..

دیمەنی عەبدوللای کۆپی مەسعود دەردەکهوێت (خوای ئی پازی بیّت) دەردەکهوێت كه فەرموده كه بۆ كۆمه لێك كهس دهگیرێتەوه و له دوااییدا كه دهگاته سه روتە ی بهنده كه وتی: به پهروهردگاری: ئایا گالته م پێی دهكه ی كه تۆ پاشای هه مو جیهانی؟
عبدالله دهستی كرد به پێكه نین تا دانه کانی دواوه ی دهركه وتن و فەرموی دهزانن بۆ پێكه نیم؟

چونكه پیغمبەری خوام بینی له پاش وتە ی بهنده كه نه وهنده پێكه نی تا دانه کانی دواوه ی دهركه وتن ..

په ندو نامۆزگاریه کانی نه م چیرۆکه

- ۱- باسی به ههشت و خوشیه کانی و دۆزهخ و سزاو ناپه حه تیه کانی زۆر گرنگه و ده بی مامۆستا و بانگخوازان گرنگی تاییه تی پئی بدهن چونکه به ههشت بهری په نجی چاکه کارو خواناسانه و خه لکی زۆر حه ز ده کهن کرئی کاره کانیان بزانی چهنده ..
- ۲- ههروه ها باسی ناپه حه تیه کانی دۆزه خیش زۆر پیویسته تا هه مو تاکئی موسلمان نه گه ر له بهر خۆشی به ههشت کرده وهی چاک نه کهن با له ترسی ناگری دۆزهخ کرده وهی ناشیرین نه کهن.
- ۳- به فهرموده که دا دیاره بهرده وام پۆژانه و سالانه .. برپاری لیبوردن بۆ دۆزه خیه داماو هکان (خوا به دورمان بگریت لی) دهرده چیت و دیاره خوای گه و ره زۆر مه به ستیه تی مافی که س پیشیل نه کریت و نه وهی خاوه نی بیروبا وه پی پاکی ئیسلامیه به لام کرده وهی چاکه ی نه کردوه، دوا ی نه وهی له سه ر که مته رخه می و سه ریچییه کانی چهنده سالیك سزا دهریت ده بیئت پاداشتی نه و بیروبا وه په ی بدریته وه دواتر تروسکایی باوه پ پۆلی خوی ده بینیت و لیبوردن ده یگریته وه ..
- ۴- نه مه ش به لگه یه که له سه ر نه وهی که هه رگیز موسلمان به کونا هکردن کافر نابیت و به هه تا هه تایلی له دۆزه خدا نامینیتته وه.
- ۵- شتیکی ئاساییه مرۆف تا بیدریتی داوا ی زیاتر ده کات و هه رگیز ناگاته ئاستیک که بلی ئیتر به سمه و نامه ویت و نه وهش سروشتی مرۆفه و گونا هباری له سه ر نیه نه گه ر چاوچنۆکی و حه سوی به دوا دا نه یه ت ..
- ۶- مرۆف زۆر جار به هه له دا ده چیت له بیرکردنه وهی شیکردنه وهی شته کاندایه لام ده بیئت مرۆف برپای به وه هه بیئت که خوا زۆر شتی گه و ره ده کات که به بیرو میشکی ته سکی به نده کاندایه ت ..
- ۷- له هه ندی کاتدا مرۆف ده توانیت کاریک به که سیک دوباره و سی باره بکاته وه به و هیوایه ی به و دوباره کردنه وانه خوی له مه سه له که حالی بیئت و راستیه کانی بۆ پون بیته وه.

۸- مڕۆڤ نابیت که سانیك دواکه‌ وتنو که وتنه ئه‌ خیره‌ وه‌، ئیتر حیسابیان بۆ نه‌ کریت و به‌شیان هه‌ ئه‌ نه‌ گیریت به‌ لکو ئه‌ وانیش هۆیه‌ک وا دواى خستون.

۹- مڕۆڤ له‌ دو‌ حاله‌ تدا ده‌ بێ ئاگای له‌ وشه‌کانی بیت چونکه‌ له‌ سه‌ر خۆی له‌ کاتی بیستنی هه‌ والی خوشو له‌ کاتی بیستنی هه‌ والی ناخۆشداو شتیك نه‌ لیت که دواى ئاسایی بونه‌ وه‌ لێی په‌ شیمان بیت.

۱۰- نه‌ گه‌ر ئه‌ که‌ سه‌ نه‌ی له‌ خواری تۆوه‌ن و له‌ کاتی ئاخافتندا وشه‌یه‌کیان وت که سوکایه‌تی بو به‌ تۆ، ته‌قدیری ئه‌و زروفه‌یان بکه‌ و لێیان توپه‌ مه‌ به‌ له‌ سه‌ری و جاری وا هه‌یه‌ قوتابی به‌ مامۆستا که‌ی ده‌ لیت: تۆ رقت له‌ منه‌! تۆ ئه‌ وشته‌ نازانیت! تۆ فه‌رق ده‌ که‌یت! نابێ هه‌ لێچین و سزایان بده‌ین به‌ لکو په‌روه‌ردگار له‌ وه‌ بده‌ توپه‌ نه‌ بو که‌ پێی وت گالته‌م پێ ده‌ که‌یت.

۱۱- به‌م فه‌رموده‌یه‌دا ده‌رده‌ که‌ ویت که‌ ئه‌ گه‌ر که‌ سیك بیروباوه‌ پێ به‌ یه‌ کتایی خوداو پیغه‌ مبه‌ره‌ که‌ی محمد (ﷺ) هه‌ بو ئیتر ئه‌ گه‌ر کرده‌ وه‌ش نه‌ کات کافر نابیت و ناچیتته‌ وه‌ باز نه‌ی ئه‌و بیباوه‌ پانه‌ی که‌ به‌ هه‌میشه‌یی له‌ دۆزه‌ خدا ده‌ میننه‌ وه‌ و پاش سالانتيکی دورودریژ (خوا په‌ نامان بدات) له‌ دۆزه‌ خدا سزا ده‌ درین و پاشان قه‌ له‌ می لیبوردنی خوای (عز وجل) ده‌ یانگیریتته‌ وه‌ و دینه‌ ده‌ ره‌ وه‌.

القصة الثالثة والثلاثون

عیسی و السارق

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): رأى عيسى ابن مريم رجلاً يسرق.

فقال له عيسى (عليه السلام) سرقت؟ قال: كلاً والذي لا إله الا هو، فقال عيسى: ((أمنتُ بالله وكذبتُ نفسي)).^۱

واته: ئەبو هوریره (پەزای خۆی ئی بیئت) فەرمو: پێغه‌مبەری خوا (ﷺ) فەرمویەتی: جارێک عیسا (سەلامی خۆی ئی بیئت) پیاویکی بینی دزی دەکرد، پێی فەرمو: ئەو دەلێی دزی دەکەیت؟

پیاوێکەش وتی: نا، سوێند بەو کەسێ هێچ خاوەنێک نیە جگە لە ئەو، عیسا (سەلامی خۆی ئی بیئت) فەرموی: باوەڕ بە خوا دەکەم و دیارە چاوم درۆی کرد.

۱ رواه البخاري (۳۴۴۴) ومسلم (۲۳۶۶) في كتاب صحيح قصص النبي (۷۷).

چیرۆکی سی و سییه‌م

عیسا و دزه‌که

پیاویك له سه‌رده‌می عیسا‌دا (سه‌لامی خ‌وای لی بی‌ت) خه‌ریکی دزی كردن بو، پۆژێك له پۆژان چو بۆ دزی له بۆيسانێك له سه‌ره‌پنگا‌كه‌ی كه عیسا (سه‌لامی خ‌وای لی بی‌ت) پۆژانه هاتوچۆی لیوه ده‌کرد..

كه عیسا بی‌نی به‌ نه‌سپایی چو به‌ره‌و پوی و پشت ملی گرتو هه‌لیسانده‌وه و پیتی فه‌رمو: ئه‌وه عه‌یب ناكه‌یت و له خوا نا‌ترسیت ده‌لێی دزی ده‌كه‌یت؟

پیاوه‌كه‌ش ده‌یزانی عیسا باوه‌ری به‌ په‌روه‌ردگاری تا‌كانه هه‌بو ویستی به‌ شیوازیکی فی‌ل‌لوی عیسا ته‌فه‌ر ده‌بات به‌ جۆرێك كه‌ وازی لی به‌ی‌نیت و به‌وات..

وتی: نه‌خێر دزی نا‌كه‌م سو‌یند به‌و خ‌وایه‌ی كه هه‌چ خ‌وایه‌ك نییه‌ جگه‌ له‌ نه‌و..

سو‌ینده‌كه‌ ئه‌وه‌نده‌ گه‌وره‌ بو له‌سه‌ر د‌ل و ده‌رونی عیسا پیغه‌مبه‌ر (سه‌لامی خ‌وای لی بی‌ت) و خ‌یرا له‌و قسه‌یه‌ پاشگه‌ز بویه‌وه و بۆ ئه‌وه‌ی په‌روه‌ردگار به‌رز پا‌گریت فه‌رموی: ده‌ی كه‌واته دا‌وای لی‌ب‌وردن ده‌كه‌م و من باوه‌رم به‌ په‌روه‌ردگار هه‌یه‌ و وا دیاره‌ چاوم هه‌له‌ی كردو گومانم پێ بردی و دا‌وای لی‌ب‌وردن ده‌كه‌م..

پیاوه‌كه‌ش شه‌رم گرتی كه‌ شه‌مه‌كێکی بێ نرخ‌ی دنیایی ئه‌و سو‌ینده‌ گه‌وره‌ ترسنا‌كه‌ی خ‌وارد بۆیه‌ پای كرد به‌ دا‌وای عیسا‌دا و پیتی و‌ت:

من خه‌ج‌اله‌تم.. ئه‌و دزیه‌م كردو تۆ پاستت كردو مه‌رج بی‌ت ئیتر دزی نه‌كه‌م و سو‌ینیش بۆ شتی پاست نه‌بی‌ت نه‌یخۆم..

په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه

١- مامۆستاو بانگخوازان نابێت بێ‌ده‌نگ بن له ئاستی تاوان و هه‌له‌ی قوتابی و شوێنکه‌وتوانیان و، گه‌وره‌ترین گه‌نده‌لی ئه‌خلاقی و ئیداری له‌وه‌وه دروست ده‌بێت که حیزبو فه‌رمانپه‌رواکان لێپرسینه‌وه له‌گه‌ڵ ئه‌ندامه‌کانیان ناکه‌ن و په‌رده‌پۆشی تاوانه‌کانیان ده‌که‌ن، له‌ ترسی ئه‌وه‌ی نه‌وه‌ک زویر بێ‌ت و پڕزه‌کانیان به‌جی به‌ی‌لێت.

٢- گه‌ریه‌کی هه‌له‌یه‌کی کرد، وا به‌ هی‌زو سودبه‌خشه‌ که گه‌رماوگه‌رم پێی بلێیت و نامۆزگاری بکه‌یت و سه‌رزه‌نشتی بکه‌یت به‌لام ئاگات له‌ ده‌رونی بێت و زویری مه‌که‌ به‌لکو له‌ پێگه‌ی پرسیاره‌وه زانیاری پێ بدرکێنه‌ نه‌ک تاوانباری بکه‌یت به‌ دزی به‌لکو وه‌ک عیسا (سه‌لامی خ‌وای لێ بێت) بلی: ئه‌وه دزی ده‌که‌یت!

٣- ئه‌گه‌ر که‌سی‌که‌مان بینی کارێک هه‌له‌ی ده‌کرد.. خێرا نابێ هه‌مو دنیای لێ تێبکه‌یه‌نین، به‌لکو جارێ با له‌ نزیکه‌وه‌وه له‌گه‌ڵ خ‌ویدا تاوتوێی بکه‌ین له‌وانه‌یه‌ کاره‌که‌ی هه‌له‌ نه‌بێت و خ‌وی بۆمان پون بکاته‌وه‌..

٤- تا بۆمان ده‌کریت ناوی خ‌وای گه‌وره‌ زۆر به‌ گه‌وره‌وه‌ مه‌زن و گران پابگرین و له‌به‌ر چاوی خه‌لکیش ئه‌و گه‌وره‌یه‌ی پابگه‌یه‌نین.. ئه‌گه‌ر که‌سی‌ک سوێندی خ‌وارد با باوه‌پی پێ بکه‌ین ماده‌م به‌لگه‌مان نیه‌ به‌ ده‌سته‌وه‌ له‌سه‌ر تاوانبارکردنی.

٥- با گه‌وره‌ترین ئاستی کۆمه‌لایه‌تی یان سیاس‌ی یان زانستیت هه‌بێت ده‌بێت خ‌اوه‌نی خ‌و به‌ بچوک زانین بیت و زۆر ئاسایی بێت له‌ لات که‌ هه‌ق له‌ لای تو نه‌بو دانسی پێدا بنێ و بلی من هه‌له‌ بوم! من لێم تێکچو! تو راستت کرد..

نابینی پیغه‌مبه‌ران هه‌رگیز به‌ هه‌له‌دا ناچن که‌چی له‌به‌ر گه‌وره‌یی سوێنده‌که‌ خ‌وی برده‌ پیزی ئه‌وانه‌ی که‌ لێیان تێکچوه‌وه به‌ هه‌له‌دا چون.

٦- ئه‌گه‌ر به‌ چاوی خ‌وشت تاوانێکت دی و خ‌اوه‌نه‌که‌ی ده‌یوت من نه‌مکردوه‌.. ئه‌و کاته‌ لێی بوه‌سته‌ و تاوانباری مه‌که‌ تا به‌لگه‌ی نویت ده‌که‌وێته‌ چنگ..

القصة الرابعة والثلاثون

زارع في الجنة

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((ان رجلاً من أهل الجنة، إستأذن ربّه في الزرع، فقال له: ألسنتُ فيمَا شئتُ؟ قال: بلى ولكن احبُّ ان أزرع!.. فبذر، فبادرَ الطريق نباته واستواؤه واستحصاده، فكان أمثال الجبال، فيقول الله:

دونك يا ابن آدم، فإنه لا يشبعك شيء)).^١

واته: ئەبو هورەیرە (خوا لێی پازێ بیّت) دەفەرمویت: پێغه‌مبەری خوا (ﷺ) فەرمووەتی: پیاویک لە بەهەشتیەکان.. داوای لە خوای گەرە کرد کە ڕێگای بدات (زەوی بکێڵێت) و کشتوکالّ بکات.

خوای گەرەیش پێی دەفەرمویت: ئایا هەرچی بتەوێت بۆت نامادە نەکراوە؟

پیاوەکەش وتی: بەئێ.. بەلام من پێم خۆشە و حەزم لێیە کشتوکالّ بکەم..

(زەوی کێلا) و تۆی کرد، یەکسەر گەرە بو بەلای وەك بەلای چیاکان بەرز بو کاتی

پنینه‌وه‌شی هات..

خوایش پێی فەرمو:

دە واز بێنە ئەو ئادەمیزاد، تۆ هیچ تێرت ناکات.

چیرۆکی سی و چوارهم جوتیاره‌که‌ی به‌هه‌شت

(سید مصطفی) پیاویك بو.. خواناس و پیاوچاك بو.. به‌ کاری كشتوكال و باخه‌وانیه‌وه خه‌ریك بو..

به‌خته‌وه‌رت‌رین كاتی ئه‌و ساتانه‌و له‌ناو بۆیستان و كشتوكاله‌كه‌یدا هاتوچۆی ده‌كردو ئای ده‌دی‌ران و پاچه‌كۆله‌ی ده‌كردو بژاری ده‌كرد.. به‌و هۆیه‌وه‌ ژیا‌نی مال و مندا‌له‌كه‌ی مسۆگه‌ر كردبو..

ئه‌م پیاوه‌ له‌سه‌ر بیروباوه‌پی پاك و كرده‌وه‌ی جوان ته‌مه‌ن به‌سه‌ر ده‌بات و ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ بۆ دیوانی خوا و خوایش پاداشتی ماندوبون و كرده‌وه‌ی جوانی ژیا‌نی دنیا‌ی ده‌داته‌وه‌ و لێ‌ی پازی ده‌بی‌ت و ده‌یخاته‌ به‌هه‌شته‌وه‌..

(سید مصطفی) له‌ به‌هه‌شتدا یه‌و خه‌ریكه‌ سی‌و تری له‌ باخه‌كانی به‌هه‌شت لێ‌ده‌كاته‌وه‌ و به‌ ده‌م خۆیه‌وه‌ قسه‌ ده‌كات:

سید: یاد‌ی ئه‌و پۆژانه‌ی دنیا ده‌كه‌مه‌وه‌ كه‌ زه‌ویم ده‌كێ‌لا و تۆم تێ‌دا ده‌چاند و پاشان گه‌وره‌ ده‌بو به‌ روبومه‌كه‌یم لێ‌ ده‌كرده‌وه‌ و ده‌مفرۆشت زۆر خۆش بو چی‌ژم لێ‌ وه‌رده‌گرت.. ئای دنیا..

سه‌ید به‌ هاو‌پێكه‌ی ده‌لێ‌ت: تۆ ب‌لێ‌ی.. ناشیرین نه‌بی ئه‌گه‌ر داوا له‌ خ‌وای گه‌وره‌ ب‌كه‌م پێگام بدات له‌ناو به‌هه‌شتدا زه‌وی ب‌كێ‌لم و كشته‌كال ب‌كه‌م..

هاو‌پێ: ئه‌وه‌ به‌ پاسته‌ سید گیان!.. ئێمه‌ له‌ دنیا كردمان و خۆمان ماندو كرد تا لێ‌ره ئیسراحت ب‌كه‌ین و هه‌ر بخۆین و بخوین و پابو‌یرین، ئه‌مه‌ به‌هه‌شته‌.

سید: ده‌زانم ئه‌مه‌ به‌هه‌شته‌ و سوپاسی خوا ده‌كه‌ین له‌سه‌ر ئه‌م نعیمه‌ته‌ مه‌زنه‌.. به‌لام به‌ خوا له‌ خوا داوا ده‌كه‌م به‌لكو پێگام بدات به‌ كێ‌لانی زه‌وی و چاندنی تۆ..

هاو‌پێكه‌ی: كه‌یفی خۆته‌ داوا ب‌كه‌ لێ‌ی.

سید: ئە‌ی په‌روه‌ردگارم ئە‌گه‌ر پێگه‌م به‌ده‌یت هه‌ز ده‌که‌م له‌ به‌هه‌شتدا زه‌وی بکێڵم
تۆو بچێنم و کشتوکال بکه‌م..

ده‌نگێک له‌ لایه‌ن خوداوه‌ پێی ده‌لێت: بۆ هه‌رچی دلت بۆی لێ بدات و هه‌زی لێ بکه‌یت
له‌ هه‌مو سه‌وزه‌و میوه‌جاته‌کان نه‌مخستۆته‌ به‌رده‌ستت؟

سید: به‌لێ، ئە‌ی په‌روه‌ردگارم.. زۆر زۆر سوپاست ده‌که‌م.. به‌لام له‌ دنیا به‌رده‌وام
کردومه‌ و ئیستا بیرى ده‌که‌مه‌وه‌ و هه‌ز ده‌که‌م بیکه‌م..

ده‌نگه‌که‌: ده‌ی بۆت هه‌یه‌ چیت پێ خۆشه‌ بیکه‌..

سید ده‌ست ده‌کات به‌ کێلانی زه‌وی و هه‌مو به‌هه‌شتیه‌کان به‌سه‌رسوپمانه‌وه‌ سه‌یری
ده‌که‌ن و هه‌ندیکیان ده‌لێن ئە‌م پیاوه‌ تێکچوه‌ و هه‌ندیکى تریش ده‌یانوت: ئە‌مه‌ به‌هه‌شته
چى دل هه‌زی لێ بکات تیا به‌تى و ئێ نه‌ویش هه‌زی له‌ کارى کشتوکالێ و جوتیاریه‌ زۆر
ئاساییه‌..

به‌یانى له‌ خه‌وه‌ لده‌سی‌ت و به‌ ده‌م خۆیه‌وه‌ ده‌لێت: ئای که‌ خه‌و خۆشه‌ چونکه‌ لێره
له‌به‌ر ماندویه‌تى ناخه‌وین.. به‌لگو به‌ هه‌زی خۆمان و بۆ خۆشى دوسێ سه‌عاتێک
ده‌خه‌وین..

با بپۆم سه‌ردانى زه‌ویه‌که‌م بکه‌م بزانم براژێک شتیکی پتویست نیه‌؟ (به‌ خه‌یالێ خۆی
واى زانی ئە‌مه‌ دنیا به‌)..

به‌لام هه‌ر که‌ زه‌وی و کشتوکاله‌که‌ی بینی چاوی په‌ریه‌ ته‌وقى سه‌رى چى بینی؟ یاالله..
سید: ئه‌رێ بۆ خاترى خوا ئە‌مه‌ چیه‌ خۆ ده‌لێی عه‌مودن و چون به‌ ئاسماندا، ئه‌وسا له
دنیا ئە‌گه‌ر سه‌وزه‌و میوه‌جاتمان که‌مێ به‌رز ببوایه‌ ئە‌مانوت: ماشاء الله شاخى کردوه‌ و
چوه‌ به‌ ئاسماندا..

به‌لام لێره‌ هه‌ر به‌ راستی ئه‌وه‌نده‌ی شاخێک به‌رز بوه‌.. ئە‌ی ئه‌وه‌ هه‌مو خه‌یارو
ته‌ماته‌ و کوله‌که‌یه‌ چیه‌ گرتویه‌تى؟ خۆ به‌شى هه‌مو به‌هه‌شتیه‌کان ده‌کات، په‌نجا لۆزى لێ
په‌رکه‌..

سید: په‌روه‌ردگارم من تۆ ناگه‌م زه‌راعه‌ته‌که‌م بۆ وا به‌رزوگه‌وره‌ بوه‌ ئه‌ی ئه‌و هه‌موه‌ به‌روبومه‌ چیه‌؟

ده‌نگی فریشته‌یه‌ک دیت و په‌یامی خوای پۆ ده‌گه‌یه‌نیت و ده‌لێت: ئه‌ی وا ده‌زانسی میوه‌ی به‌هه‌شت وه‌ک میوه‌ی دنیا بچوک و که‌م و بێتامه‌؟

سید: (به‌ شه‌رمیکه‌وه) بۆم هه‌یه‌ بیانفرۆشم؟

ده‌نگی فریشته: ئێی ئاده‌میزاد به‌چی تۆ ده‌خۆیت، به‌ هیچ تۆ نابیت!!

په‌ند و ئامۆزگاریه‌کانی ئه‌م چیرۆکه

١- له‌ به‌هه‌شتدا هه‌مو داواکاری و خواسته‌کانی ئاده‌میزاد دێته‌دی و هه‌رچی بویت بۆی سازده‌که‌ن و بۆی دڵی ناگریت، به‌لام داواکاریه‌کانی به‌هه‌شت پۆتینییه‌ ئه‌گینا داوی هه‌رچی بکه‌یت خوی گه‌وره‌ له‌وه زیاتری پێ داویت..

هه‌یه‌ داوی فرۆکه‌ ده‌کات! ده‌ی مرۆڤ له‌ به‌هه‌شتدا پێویستی زۆری به‌ هه‌نگاونان و ڕێگه‌برین نیه‌ و ده‌توانیت بۆ کوێ بجیت بجیت.^١

٢- وته‌ی خودا که‌ ده‌فه‌رمویت به‌ به‌هه‌شتیه‌که‌: ئایا هه‌رچیت ویستبیت بۆت ئاماده‌ نه‌کراوه‌؟ وا دیاره‌ ئه‌ه‌لی به‌هه‌شت زۆر له‌ سه‌ده‌ی بیست و یه‌کی مرۆڤه‌کان پیشکه‌وتوتر بن و ته‌کنه‌لۆژیای به‌هه‌شت له‌ لوتکه‌دایه‌ و هه‌رگیز بیرو میشکی مرۆڤ په‌ی پێ نابات ئه‌گه‌ر (٢١) سه‌ده‌ی تریش مرۆڤه‌کان له‌ داهێناندا پیشتر بکه‌ون.

٣- مرۆڤ له‌ به‌هه‌شتدا وه‌ك منداڵی ئی دیت که‌ ماله‌وه‌ هه‌مو شتیکیان بۆ فه‌راهم هێناوه‌ و پێویستی به‌ هیچ نیه‌ که‌چی به‌ باوکی بلێ حه‌ز ده‌که‌م چلوره‌ بفروشم! یان کرێکاری بکه‌م..

وا دیاره‌ باوک چه‌ندی پێ ناخۆشه‌ و خێرا به‌ منداڵه‌که‌ی ده‌لێ: گیانه‌که‌م له‌چیت که‌مه‌؟ تا ده‌ته‌وێت کاسبی بکه‌یت؟..

٤- کابرای ناو به‌هه‌شت وای گومان برد زه‌راعه‌تکردنی ناو به‌هه‌شت وه‌ك زه‌راعه‌تکردنی جارانێ سه‌ر زه‌وی وایه‌، به‌لام که‌ بینی ته‌ماته‌ و خه‌یاره‌کانی له‌ عه‌مودی کاره‌کان به‌رزتر بون (یان وه‌ك فه‌رموده‌که‌ باسی کرد وه‌ك به‌رزێ چیاکان به‌رز بون و

١ خوی گه‌وره‌ ده‌فه‌رمویت: ﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتَ فِيهَا خَالِدٌ﴾
واته‌: له‌ ناو به‌هه‌شتدا چی نه‌فس پێی خۆش بێت و چاو حه‌زی ئی بکات ئاماده‌ کراوه‌ و ئێوه‌ی (ئه‌ی ده‌سته‌ی باوه‌) به‌ هه‌میشه‌یی تێیدا ده‌مێننه‌وه‌.

پىڭەيشتىن، بۆي دەرکەۋت كە ديارە ژيانى ناۋبە ھەشت زۆر لە ژيانى سەر زەۋى
خۆشترو بە پىتترو پىشكە وتوتترە..

۵- ديارە خۋاي گەۋرە دەرونى مەۋفەكان زۆر چاك دەناسىت بۆيە پىي فەرمو ئىي مەۋف
ھەرچەندت پىي بدريت ھەرگىز تىر ناخۆيت و ھەز دەكەيت زياترت ھەبىت..
كەۋاتە ئەم ھەزە ھەلەلە ھەرام نىيە ئەگەر لە پىڭاي ھەلەلە ۋە دەستى خۆي بخات.

القصة الخامسة والثلاثون

لَمَنْ الْوَلَدُ

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) ان رسول الله (ﷺ) قال: ((بينما مرأتان معهما إبناهما، جاء الذئب بابن احدهما، فقالت: هذه لصاحبتها: انما ذهب بابنك أنت. وقالت الاخرى: إنما ذهب بابنك، فتحاكما الى داود فتقضى به للكبرى. فخرجتا على سليمان بن داود (عليه السلام) فأخبرته، فقال: إئتوني بالسكين أشقه بينكما، فقالت الصغرى: لا، يرحمك الله، هو إبنها، فقضى به للصغرى)).^١

قال ابو هريرة (رضي الله عنه): والله ان سمعت بالسكين قط الا يومئذ، ما كنا نقوله الا المديّة.

واته: نه‌بو هوره‌یره (خوا لێی پازی بیټ) له پیغه مبه‌ری خواوه ده‌گیڕێته‌وه (ﷺ) که فەرمویه‌تی:

دو ژن پیکه‌وه بون و یه‌کی مندالێکیان (کۆرپه‌یان) به‌ به‌ره‌وه‌ بو له‌ ناکاو گورگی‌ک په‌یدا بو کردی به‌ یه‌کی‌ک له‌ منداله‌کاندا فراندی..

ژنه‌ گه‌وره‌که‌یان منداله‌که‌ی گرت به‌ باوه‌شه‌وه‌ و وتی: نه‌مه‌ کۆرپه‌که‌ی منه‌ و گورگه‌که‌ کۆرپه‌که‌ی تۆی خوارد.

نه‌و ژنه‌که‌ش وتی: نا نا، نه‌وه‌ی تۆی برد.. سه‌ره‌نجام دادیان برده‌ لای داود پیغه‌مبه‌ر (سه‌لامی خوای لی بیټ) و نه‌ویش حوکی واکرد له‌ نێوانیاندا که منداله‌که‌ی دا به‌ ژنه‌ گه‌وره‌که‌یان.

که‌ چونه‌ ده‌ره‌وه‌ دایان به‌ لای سلیمان پیغه‌مبه‌رداو مه‌سه‌له‌که‌یان بۆ گێڕایه‌وه‌، نه‌ویش فەرموی: چه‌قۆیه‌کم بۆ به‌ینن تا بیکه‌م به‌ دو‌که‌رته‌وه‌ و یه‌کی‌ له‌ تێکی به‌رن.

ژنه بچوکه که یان هاواری وردو وتی: نا، په‌حمه‌تی خوات لی بیّت، شتی وا مه‌که ئه‌وه منداڵه‌ هی ئه‌وه بیده‌ره‌وه به‌ ئه‌و.

سوله‌یمانیش فهرموی: ده‌ی که واته منداڵی بچوکه که یانه‌ و دای به‌ بچوکه که یان..
 ئه‌بو هوره‌یره (خوا لێی پازی بیّت) وتی سویند به‌ خوا تا ئه‌و ساته‌ی پیغه‌مبه‌ر ئه‌م به‌سه‌ره‌اته‌ی گیرپایه‌وه که‌س وشه‌ی (سکین) به‌کارنه‌ ده‌هینا بۆ چه‌قۆ به‌ لکو پێی ده‌وترا (مدیة) واته یه‌که‌مین که‌س بو به‌کاری بێنیت.

چىرۆكى سى و پىنچەم

كۈرەكە ھى كاميانە؟

جارىكىيان لە پىڭا دو ئافرەت دەگەن بە يەك كە ھەردوكيان بۆ شارەكەى خۇيان دەگەپانەۋە..

يەكى مىندالىكىيان كۆرپەيان بە باۋەشەۋە بو.. كاتىك گەشتەن بە يەك سلاۋو چاك و چۇنيان كىردو بون بە ھاۋپى، لە پىڭادا ماندو بون و لە ژىر سىبەرى دارىكدا لايانداۋ دانىشتەن و لەسەر كانىەك دەست و دەم و چاۋيان شۇرد.

گەرە: ئاھ.. ھىلاك بوين.. ۋەك جاران تواناى پىڭەم نەماۋە..

بچوك: جا خۇ من گەرەيش نىم كەچى زو ماندو دەبم (لەبەر دلى ئەو وا دەلئىت).

گەرە: كۈرە من لە مال (۱۰۰) ئىشم ھەيە.. بەلام كۈرەكەم مالى لە شار بو زۆر بىرم دەكردو ھەزم دەكرد سەرى لى بدەم.. بەلام بۆم نەدەكراۋ، دواجار خۇى ھاتو لەگەل خۇى بىردىمى بۆ مالى خۇيان. سى پۇڭ لەۋى بوم.

بچوك: منىش كچەكەم لەگەل مېردەكەيدا ھەندى وردە گلەييان لە يەكتر ھەبو ھەندى قسەم بۆ ھەردوكيان كىردو كەمىك باش بون بەس ماۋيانە..

گەرە: ئەى بۆچى لەگەل خۇت نەتھىنان بۆ شارەكەى خۇمان تا پىڭمەبەرانى خوا داۋدو سولەيمان (سەلامى خاۋيان لى بىت) ھەندى ئامۇزگارى خىريان بۆ بىكدنايە بە خوا گەرە لە دەميان دەرەدەچىت..

بچوك: راستەكەى بە خوا سولەيمان لەگەل ئەۋەشدا كە پادشاىە بەلام ئەۋەندە تەۋازوعو بى فىزى تىدايە.. دادەنىشىت و كىشەى ئەم و ئەۋ چارەسەر دەكات، جاربە جارىك دىت بۆ مالىمان و قسەى خۇشمان لەگەل دەكات..

گەرە: ئەى وايە كچى، پىڭمەبەران و پىاۋانى خودا پەۋشستى بەرزو جوانيان ناگۇرپىت كاتىك پلەۋپايەى بەرزو ۋەردەگىرن و ھەرۋەك جاران خاكىن.. خاكى.

گه‌وره: له‌ خۆیان بایی نابن.. ئێمه‌ ده‌چین بۆ لای.. ده‌رگاوانه‌کان ده‌ست ناده‌نه‌
پێگه‌مان و تا لای عه‌رشه‌که‌ی ناوه‌ستین...

بچوک: له‌ گه‌ڵ هه‌مواندا وایه‌ خه‌مت نه‌بیته‌.. ئه‌وانه‌ سولاله‌ی پێغه‌مبه‌ران..
گه‌وره: پاسته‌که‌ی پادشایی و پله‌ و پایه‌ کیرو هه‌واو خۆبه‌زلزانی نایه‌ به‌ لایاندا.. ئه‌ها
منداله‌ کاشمان پێکه‌وه‌ یاری ده‌که‌ن.. چه‌ند جوانن..

بچوک: ئه‌ها.. داده‌گیان.. پاکه‌ منداله‌کان.. فریاکه‌وه‌.. گورگ هات بۆیان.. گورگ..
گه‌وره: کوا.. کوا.. خوايه‌ پۆله‌ که‌م بپاریزه‌.. پا ده‌کات به‌ره‌و منداله‌کان.. به‌لام
گورگه‌ که‌ فرسه‌ت ده‌هێنێت و مندالێکیان ده‌فرێنێت و ده‌یخوات..

بچوکه‌ که‌ش به‌ به‌ردو به‌ دار شوینی ده‌که‌وێت.. به‌لام بێ سود بو هه‌ر بردی و بردی..
کاتی که‌ هاته‌وه‌ ده‌بینیت.. یه‌کێک له‌ مناله‌کان نه‌ماوه‌.. به‌لام ژنه‌ گه‌وره‌که‌ مندالێکی
تونده‌ به‌ خۆیه‌وه‌ گوشتوه‌..

به‌لام ژنه‌ گه‌وره‌که‌ کردی به‌ مندالی ژنه‌ بچوکه‌ که‌ داو وتی: ئه‌مه‌ منداله‌که‌ی منه‌ ماوه‌ و
منداله‌که‌ی تۆ توخوا داده‌گیان گورگه‌که‌ فراندی.. سه‌برو ئارام بگره‌و باری خودایه‌!!
بچوک: پازیم به‌ به‌شی خوداو به‌ ئارام ده‌بم له‌سه‌ر هه‌مو ئه‌و پوداوانه‌ی به‌سه‌رم دینی..
ده‌ست ده‌کات به‌ گریان..

گه‌وره: دایکه‌ که‌م مه‌گری.. خوا ئه‌وانی تهرت بۆ به‌یانیته‌.. (منداله‌که‌ ئه‌شاریته‌وه‌ و توند
به‌ سنگیه‌وه‌ ده‌یگوشیت و ناویریت لا بکاته‌وه‌ به‌ لای ژنه‌ بچوکه‌ که‌ دا، له‌ ترسی ئه‌وه‌ی
جوان سه‌یری نه‌کات و نه‌یناسیته‌وه‌).

گه‌وره: ده‌ی من زۆر به‌ په‌له‌م من ده‌بی برۆم زۆرمان پێچو، (ده‌یه‌وی بپوات).
بچوک: تێناگه‌م بۆ وا په‌شوکاوی؟ ئه‌ی بۆچی وا به‌ په‌له‌ی؟ خۆ تۆ وتت به‌ که‌می
دانیشین و ئیسراحت بکه‌ین.. ئیستا چی پوویداوه‌ لێت؟ خۆ شکور مندالی تۆ ساغه‌و
خه‌مت نیه‌..

گه‌وره: په‌شۆکان؟ په‌شۆکانی چی؟ ماله‌وه‌ چاوه‌پوانمان ده‌که‌ن ده‌ی با بپۆین.

بچوك: له خوا به زياد بښت به س نه بو منډاله كې تۆشى نه فپاند.. (دهست دهبات ياريه كې بۆ ده كات و نه وېش پې ده كنه ئې)، يه كس به پيكه نينه كيدا دينا سيته وه.

بچوك: وهى به قوربان تېم پړك له پيكه نينى منډاله مهى من ده چيټ..

گوره: منډاله كې تۆش وا پيټه كنه ئې؟

بچوك: ئادهى توخوا بدمدري با تير ماچى بكم و بويشت هه لگرم و تۆ ناتوانيت و ته مونت كردوه و باره كه شت قورسه..

گوره: (به شله ژانه وه) نا نا.. قهيناكات.. سوپاست ده كم.. خۆم هه لى ده گرم.. چونه بى تۆ نه و كار هشت به سه رها توه و منډالش بۆ من هه لگري؟ هه رگيز نايه لم..

بچوك: ئاخو داده گيان.. وا بزانم نه و منډاله كې منه به تۆ.. من پيكه نين و جلو به رگو شيوهى منډاللى خۆم دهناسمه وه..

گوره: چى چى چى؟ بۆ واده زانى من منډاله كې تۆم كردوه به هى خۆم؟

بچوك: ئې نه گره هى من نه بو.. خۆ نايكم به هى خۆم.. بدمدري با سه يريكى بكم.. شه قم برد.. دهست دهبات بۆ منډاله كې.

گوره: ده كي شيت به ده ستيداو توپه ده بښت و ده لښت سه رز نه رز قسه بكات من نه م منډاله هى منه و نايدم به كه س.. تيگه يشتى..

بچوك: خوشكه گيان بۆ خۆت توپه ده كې.. با نه م مه سه له يه وهك دو دهسته خوشك چاره سه ر بكه ين و نه گاته شكات و دادگا..

گوره: دادگاي ناوئ دايكه كم، منډاللى خۆم، چ شه پيگه پيم ده گيړى..

بچوك: نه وه به راسته.. بۆ من كوړم يان مسمه عيلم.. منډاللى خۆم نانا سمه وه.. نه م به يانيه.. كچه كم نه و قاتانهى بۆ كړى..

گوره: دهى دهى سيناريو به ك دروست بكه.. باب به بړو شكاتم لى بكه خوايه كرد تا تا

لاى داود پيغه مېر نه ده وه ستايت..

پێكه‌وه له‌ خزمه‌ت داود پێغه‌مبه‌ردا دانیشتون و مه‌سه‌له‌كه‌یان (به‌ شیوه‌ی ده‌م
جولانه‌وه‌و بێده‌نگ) بۆ باس كردو ئه‌ویش سه‌ری بۆ ده‌له‌قاندن.

داود: خوشكه‌كانم.. ئیستا ئه‌م منداڵه‌ له‌ لای ئه‌م ژنه‌یه‌.. و تۆش ده‌لێی منداڵی منه‌و
داوای ده‌كه‌یت..

بچوك: به‌لێ ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا.. منداڵی منه‌.. منداڵه‌كه‌ی ئه‌و گورگه‌كه‌ فراندی..
من مناڵی خۆم ده‌ناسمه‌وه‌..

گه‌وره‌: نه‌خێر ئه‌مه‌ منداڵه‌كه‌ی منه‌و جه‌نابی حاكم منداڵه‌كه‌ی ئه‌و گورگ خواردی و من
منداڵی خۆم به‌ كه‌س ناده‌م.

داود: كه‌مێك بیری كرده‌وه‌ پاشان به‌ ژنه‌ بچوكه‌كه‌یانی فرمو: ئیستا منداڵه‌كه‌ له‌ لای
ئه‌م ژنه‌یه‌و تۆش داوای ده‌كه‌یت من به‌ چ به‌لگه‌یه‌ك لێی بسه‌نم بۆت..

بچوك: گه‌وره‌م.. خوا ئاگاداره‌.. ئه‌و منداڵه‌ هی منه‌و من شیوه‌و جلویه‌رگه‌و پێكه‌نین و
گریانی ده‌ناسمه‌وه‌.

گه‌وره‌: بۆ لات وایه‌ مناڵی ئێمه‌ جلی له‌ به‌ردا نیه‌ یان پێناكه‌نیت.

داود: كچم ئه‌مانه‌ به‌لگه‌ نین.. تۆ ئه‌م منداڵه‌ت ناكه‌وی.. پاشان پووی كرده‌ گه‌وره‌كه‌و
پێی وت: سویند ده‌خۆیت كه‌ منداڵی خۆته‌؟

گه‌وره‌كه‌: به‌لێ به‌ په‌روه‌ردگاری پاكانه‌ منداڵی خۆمه‌!!

داود (سه‌لامی خوای لێ بیت) حوكمی ده‌ركرد كه‌ بدریت به‌ گه‌وره‌كه‌.. گه‌وره‌كه‌ش زۆر
سوپاسی داود پێغه‌مبه‌ری كردو مه‌منونی بو.. منداڵه‌كه‌ی هه‌لگرتو بردی..

بچوك: گه‌وره‌م ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا.. خوا ئاگاداره‌ منداڵی منه‌.. به‌لام (الحكم لله) من
له‌ حه‌زوری پێغه‌مبه‌ری خودا (داود) هه‌یج قسه‌یه‌كم نیه‌و له‌ دنیا پاریم به‌و حوكمه‌ به‌لام له‌
قیامه‌تدا ئه‌و مافه‌م ده‌وێت و ده‌بێت حه‌قی ئه‌و سوینده‌ درۆیه‌ی لێ بکړێته‌وه‌ به‌ ده‌م
گریانه‌وه‌ هه‌ستاو چوه‌ ده‌ره‌وه‌ (به‌ ده‌م خۆیه‌وه‌) هه‌رگیز لێی خۆش نابم..

لە دەرەۋە ژنە بچوكەكە بە دواى ژنە گەرەكەدا پاي كردو لىيى دەپاراپسەۋە كە
مندالەكەى بداتەۋە بەلام گەرەكە ھەر لايىشى لى نەكردەۋە.. لە خۆى دورى دەخستەۋە..
تا ئەۋە بو لە دورەۋە سولەيمان پېغەمبەر ھەستى كرد.. كە شتىكى غەرىب لەم
مەسەلەيەى ئەودو ژنەدا ھەيە.. بانكى كردن بۆ لاي و داواى لى كردن مەسەلەكەيان بۆ
بگىزىتەۋە و حوكمى باوكىشى لى پرسىن..

بە بىدەنگى قسەكانى بۆ دەگىزىنەۋە و ئەۋىش نەرم نەرم گوى دەگرىت بۆيان.
(لە ناكادو دەنگ بەرز دەيىتەۋە) سولەيمان: بە دارودەستەكانى دەفەرموئىت:
ئادەى چەقۇيەكى تىژم بۆ بەيىنن، كە مو بكات..

پاسەوان: بەسەرچاو گەرەم، ھەر ئىستا...
ژنەكان دەپوانن بە يەكداد نازانن مەسەلە چىە و بە ترسەۋە چاويان ئەبلەق دەيىت..
گەرەكە: گەرەم ئەى پېغەمبەرى خوا چەقۇ چ پەيوەندى ھەيە بەم مەسەلەى منو
ھارپىكە مەۋە..

بچوك: گەرەم من بە حوكمى باوكى بەپىزتان پازى بوم.. چى بكام.. بەلام چەقۇت
بۆچىە، خۆكەسمان سەر نابرىت؟

پاسەوان چەقۇيەكى تىژى ھىناو دايە دەستى سولەيمان پاشا (سەلامى خواى لى
بىت) و ئەۋىش وتى: ئەم مندالە ھى كامتانە پاستم پى بلىن.. چونكە پاشى كەمىك بەم
چەقۇيە ھەمو شتىكم بۆ دەرەكەۋىت، پەلە مەكەن..

ھەردو ژنەكە دوبارە مندالەكە بە ھى خويان دەدەنە قەلەم و كەسيان واز لەو مافە
ناھىنن.

سولەيمان (سەلامى خواى لى بىت) فەرموى: من نازانن ئەم مندالە ھى كامتانە و
كەسيستان نايەۋىت وازى لى بەيىنىت، بەلام مندالەكە يەك دايكى ھەيە.. و ئەۋىەكە سۆزو
خۆشەۋىستى لە سنور بە دەرى بۆى ھەيە.. كامتان ئا بەو جۆرە..

گەرە: من من گەرەم..

بچوك: من من گه‌وره‌م..

سوله‌یمان فه‌رموی: وا دیاره له‌گه‌ڵ ئێوه‌دا قسه‌ی خۆش فایده‌ی نیه‌..
پاسه‌وان ته‌خته‌یه‌کم بۆ بێنه با منداڵه‌که‌ی له‌سه‌ر پال بخه‌م.. پاسه‌وان ته‌خته‌یه‌کی
گه‌وره‌و پانی بۆ هێنا..

ژنه‌کان زۆر سه‌رسامن و نازانن پادشا چی ده‌کات و ئه‌م منداڵه‌ چی لێ ده‌کات..
سوله‌یمان: چه‌قۆکه ده‌خاته سه‌ر ملی و ده‌فه‌رمویت: ئیستا ده‌یکه‌م به‌ دو که‌رتی
یه‌کسانه‌وه‌و یه‌کی له‌تیکیتان پێ ده‌ده‌م.
گه‌وره‌: گه‌وره‌م پاشامان.. منالێ منه بۆ باوه‌ڕم پێ ناکه‌ن؟ به‌ خوا بیکه‌ی به‌ ده
که‌رتیشه‌وه‌ هه‌ر منداڵ منه و ده‌مه‌وێته‌وه‌..

بچوك: گه‌وره‌م هه‌ر به‌ پاستیت ده‌ی که‌ی به‌ دو که‌رته‌وه‌؟
پاشا: به‌لێ کچی خۆم.. نازانم ه‌ی کامتانه‌.. خه‌ریکه‌ می‌شکم تێک ده‌ده‌ن و دادوه‌ریم
بیر ده‌به‌نه‌وه‌.. بۆیه ده‌بێ هه‌ر ئیستا سه‌ری بپرم..
چه‌قۆکه به‌رز ده‌کاته‌وه‌و ده‌یخاته سه‌ر پێستی ملی منداڵه‌که‌و له‌و کاته‌دا ژنه‌ بچوکه‌که
په‌لاماری ده‌ستی سوله‌یمان ده‌دات و چه‌قۆکه‌ی لێ ده‌سه‌نیت..
سوله‌یمان خۆی تو‌ره‌ ده‌کات و ده‌لێت: ئه‌وه تو‌ نازانیت له‌ دیوانی کێدایت عه‌رشه‌ی
سوله‌یمان نابینی؟

بچوك: با گه‌وره‌م ده‌بینم.. تو‌ پیغه‌مبه‌ری خوات و پاشا ولاتیشیت.
سوله‌یمان: به‌لام بۆچی چه‌قۆیه‌که‌ت له‌ ده‌ست سه‌ندم و ئاوا خۆت شپه‌زه‌ کردوه‌؟
بچوك: گه‌وره‌م.. شیت ده‌بم ئه‌و منداڵه‌ سه‌رپیت.. ئه‌و جه‌رگو هه‌ناوی منه..
ئه‌وه‌نده‌ی هه‌مو دنیا خۆشم ده‌وێ..

گه‌وره‌: منداڵی منه و ئه‌و خۆشی ده‌وێت!!

بچوك: گه‌وره‌م سه‌ری مه‌په‌ره.. ئه‌گه‌ر منداڵی منیش بێت بۆ ئه‌و من نامه‌وێت تو‌خوا
سه‌ری مه‌په‌ره..

سولەيمان فەرمۇي: ۋەرە كچى خۆم مىندالەكەت بەرەۋە.. ھى تۆيە.. مىن ئەۋەم بۆيە
كۆد تا بزانم كامتان زىياتر نارەھەت دەبن ئەۋەتان داىكى ئەۋ مىندالەيە..
بە گەرەكەشى فەرمۇ: كچى خۆم.. لە زىانتدا پاستگۇ بەۋ دور كەۋەرەۋە لە درۆ
چونكە خۋاي پەرۋەردگار زۆر پقى لە درۆيە، دەي ھەستە داۋاي لىبورىن لە خوشكەكەت
بەكە..

گەرەكە: بەللى مىن درۆم كىرد.. گورگەكە مىندالەكەي مىنى خوارد، بەلام بۆمەۋە بۆ
مالۋ مىندالەكەم پى نەمايىت مىردەكەم سەرم ھەلدەكەنىت و دەللى كەمتەرخى خۆت بوە..
تەلاقم دەدات و مىندالەكانى ترم لى دەسەنىت.

سولەيمان: كچم.. مىن خۆم ھاسەرەكەت بانگ دەكەم بۆ كۆشك و قسەي لەگەل دەكەم
بى خەم بە ھىچت پى ناللىت..

گەرە: زۆر زۆر سوپاست دەكەم گەرەم.. (پو دەكاتە ژنە بچوكەكە) و پىي دەللىت
زۆر داۋاي لىبورىن لى دەكەم... بە خوا مىندالەكە ھى تۆ بو.. توخوا گەردىن ئازاد بەكە..
بچوك: گەردىن ئازاد بىت خوشكى بپوادارم.. بەلام داۋات لى دەكەم ھەرگىز سويىند بە
درۆ مەخۇ ناۋي خوا زۆر گەرەيە.. (ھەلدەسىت دەست دەكاتە مىلى) و پاشان پىي
دەللىت: خۇتان خۇش بن.. و خوا مىندالەكانى تىرت بۆ بھىللىت و ئەۋ مىندالەشت بېيىتە
زەخىرەي پۆزى دوايىت..

ھەردوكيان ھەلدەسن و دەچنە دەرەۋە.. و سولەيمانىش سوپاسى خوا دەكات لەسەر
ئەۋ بىرۆكە جوانەي (چەقۆكە) كە خستىە مىشكى و گىرقتىكى گەرەي پى چارەسەر كىرد..

په نندو چاموژگاريه كانى نه م چيرۆكه

۱- ئافرهت له چيرۆكه كانى پېڭمه مېرماندا (ﷺ) پۆلېكى گه وړه و ئاشكرايان هه يه و هيچ عه يبه نيه نه گهر ئافرهت له ناو ته مسيليه كاندا ده ربكه ويئت و نه و بېرۆكه يه خيزانه مسولمانه كان خويان دروستيان كردوه كه عونسورى خوشكان له ته مسيلو شاتوگه ريه كاندا كه من يان نين..

به لام خو ده بئ هه بن، نه ئى نه گهر نه بن كئ پۆلى ئاسياو ئافره تانى صحابى و رابعه ي عه ده وى ببينيت؟ خو نابيت له ميسره وه يان له ئيرانه وه نه كتهرى ئافرهت قهرز بكه ين. به لام زۆر گرنگه پابه ند بن به بالا پۆشى و دور بئ له پرۆفه ي تيكه لئى و له گه ل كوپاندا مه گهر ده وړه كه ئى له گه ل نه و كه سه دا هه بئ و ناچارى كو يان بكاته وه نه وه ش نابيت به هيچ جوړ خه لوه دروست ببئ..

۲- ده بئ عونسورى ئاژه ل له ته مسيلى ئيسلامدا هه بئ و پرۆفه يان پئ بكرئت له سه ر بينينى پۆله كانيان له و فيلماندا.. نه وه تا بۆ جارى تر له دواى به سه رهاتى يوسف جاريكى تر گورگ پۆلى خوى بينيه وه له چيرۆكى پېڭمه مېردا (ﷺ).

۳- له وانه يه توشى كه سانك ببئ له ژياندا كه بيان ه ويئت به ئاشكرا ناهه قيت پئ بكه ن.. و مافى په وات ئى زهوت بكه ن به لام تۆش وهك نه و خوشكه بچوكه يان دو پئگا به كار بهيئه .

يه كه م پئگاي دان نان به وهى كه نه و راست ده كات و تا نه وه ندهى به لگه كانت ده كه وييتته ده ست و پاشان به به لگه وه مافى خوت سه لميئه ..

دوهم: نه گهر به رامبه ره كه ت زۆر گيربو.. قسه سودى نه بو له گه لئى، هه رگيز ده ست مه ده ئيخه ي به لكو برۆ دادگا ئاگادار بكه با ده ولت نه و مافه ت بۆ ده ست بخات.

۴- زۆربه ي ناكۆكى و سكالان درۆ دروستى ده كات و نه گهر راستگويى له ناو هه ر گه ليكددا بلاوييتته وه، دادگا و گرتوخانه كانى نه و ولاته چۆل ده بن. نابينى نه و دايكه به ته مه نه يان نه گهر راستى بكردايه و بېگوتايه مندا له كه ئى تۆ ماوه كي شه كه هه ر له وييدا ته واو ده بوو چاره سه ر ده كرا..

٥- له‌م چیرۆكه‌دا به‌زه‌یی دایك ده‌رده‌خات كه‌ تا چ ئه‌ندازه‌یه‌ك به‌ سۆزو میهره‌بانه‌ به‌رامبه‌ر كۆرپه‌كه‌ی، هه‌ركه‌ چه‌قۆكه‌ی بینی خستیانه‌ سه‌ر ملی كۆرپه‌كه‌ی هاوارو ناله‌ی دایكایه‌تی ده‌ركه‌وتو پا‌زی بو منداڵه‌كه‌ی لای خۆی نه‌بی‌ت به‌لام سه‌ری نه‌بێن! .
ئهمه‌ نمونه‌ی دایكی راسته‌قینه‌یه‌، نه‌ك ئه‌و دایكانه‌ی له‌ بچوكترین ناكۆكیدا له‌گه‌ڵ هاوسه‌ره‌كه‌ی هه‌مو منداڵه‌كان به‌جێ دێلێ یان پاش جیابونه‌وه‌، په‌نا به‌ خوا شه‌رم ده‌كات بۆ فلان كه‌س منداڵی منه‌و هه‌والی نا‌پرسیت، ئیتر یان له‌به‌ر عه‌یبه‌ بی‌ت یان له‌ ترسی هاوسه‌ره‌كه‌ی دوه‌می

٦- بۆ زانایانی ئیسلامی هه‌یه‌ كه‌ هه‌لسیت به‌ دوباره‌ پیاچونه‌وه‌ی فه‌توای زانایه‌کی پیش خۆی ئه‌گه‌ر بۆی ده‌ركه‌وت فه‌تواكه‌ نه‌بێ‌پكاوه‌، ئیتر با باوكیشی بی‌ت وه‌ك سوله‌یمان، یان له‌ خۆی گه‌وره‌ترو ناودارتر بی‌ت.

٧- بۆ هه‌یچ زانایه‌کی ئیسلامی جوان نیه‌و ناشایسته‌یه‌ كه‌ له‌ لای خه‌لكیدا هه‌ستێ به‌ زه‌مكردن و تانه‌دان له‌ زانست و زانیاری و فه‌توادانه‌كانی زاناکانی هاو‌پێی..
نابینی سوله‌یمان (سه‌لامی خۆی لێ بی‌ت) نه‌یوت ئه‌م فه‌توایه‌ی باوكم هه‌له‌یه‌ وه‌رن با من فه‌توای ته‌واوو دروستتان بۆ بده‌م! .

٨- (ابن حجر) (په‌حمه‌تی خۆی لێ بی‌ت) له‌ دوا‌ی ئه‌م چیرۆكه‌وه‌ فه‌رموی: ئهمه‌ به‌لگه‌یه‌ له‌ سه‌ر ئه‌وه‌ی دادوه‌ری و چاره‌سه‌ركردنی كێشه‌كان ژیری و لێزانی و وردبینی مه‌سه‌له‌كه‌ی پێویسته‌ و هه‌یچ په‌یوه‌ندی به‌ ته‌مه‌ن و خۆینه‌وه‌اری و پله‌وپایه‌وه‌ نیه‌..

٩- پێ‌زی گه‌وره‌و گران دابنریت بۆ باوك و هه‌رگیز بچوك نه‌كریته‌وه‌ و له‌ پله‌و مه‌قامی كه‌م نه‌كریته‌وه‌ له‌ لایه‌ن منداڵه‌كانیه‌وه‌و به‌رده‌وام وه‌ك سومبۆلی بنه‌ماله‌كه‌ سه‌یر بكریت و كۆر هه‌رچه‌نده‌ پایه‌ به‌رز بی‌ت چه‌پكه‌ گۆلێ ده‌ستی باوك و دایكه‌ی
نابینی سوله‌یمان (سه‌لامی خۆی لێ بی‌ت) پاشایه‌کی مه‌زنه‌و باوكیشی پله‌وپایه‌یه‌کی وه‌ك ئه‌وی نیه‌ كه‌چی بانگی نه‌كرد تا به‌یه‌نینیت و بیشكینیت و پێی بۆی ئه‌مه‌ چ فه‌توایه‌كه‌ داوته‌! یان چ حوكمیتك ده‌ركردوه‌!!!

نه‌ك هه‌ر ئه‌وه‌ به‌لكو فه‌توای به‌سه‌ر فه‌توای باوكیدا نه‌دا به‌لكو له‌ پێگه‌ی فێڵێكی حه‌لاله‌وه‌ كێشه‌كه‌ی چاره‌سه‌ر كرد.

۱۰- بۆ زانا یان فەرمانپره‌واو دادوه‌ران دروسته که بۆ دۆزینه‌وه‌ی پاستی مه‌سه‌له‌که‌و ئاشکراکردنی تاوانبارو بی‌تاوان، هه‌ندی پێگا بگرته به‌ر که فی‌لکردن، یان نواندنی شیوه ته‌مسلیه‌ک.

۱۱- جوان وایه بۆ مرۆف که شتومه‌ک یان منداڵی زۆر تیکه‌لی شتومه‌ک و منداڵی که سانی هاورپیی نه‌کات، چونکه ئه‌وه ده‌بیته هۆی ئه‌وه‌ی که کیشه دروست بکات و خه‌لکی تر داوای خاوه‌نداریتی ئه‌و شته‌ی ئه‌و بکه‌ن و له‌گه‌ڵ شمه‌که‌کانی ئه‌واندا تیکه‌ڵ ده‌بیته. نابینی ئه‌و دو ژنه کۆرپه‌کانیان له پال یه‌کتهدا دانابو.. ده‌ی با یه‌کیکیان بیهێنایه بۆ سه‌ر کانیه‌که له‌گه‌ڵ خۆی و له‌وێ دای بنایه..

۱۲- به‌م چیرۆکه‌دا دیاره له‌و سه‌رده‌مه‌دا جلوه‌برگ زۆر ساده بوه و به‌ ناپه‌حه‌ت مرۆف منداڵی خۆی له منداڵی تر جیاکردۆته‌وه.. ئه‌گینا ئه‌مڕۆ بوایه به فانیله سورده‌که یان قاته په‌مه‌یه‌که‌دا جیا ده‌کرانه‌وه.

۱۳- ده‌بێ دادوه‌ر زۆر ئاگای له خۆی بێ له فه‌تواو حوکه‌منداندا.. چونکه واده‌بیته یه‌کیکیان زۆر زانتر و به ته‌مه‌نترو قسه‌زانتره‌و قه‌ناعه‌تت پێ ده‌کات که فه‌توا به‌ لای ئه‌ودا ده‌یته‌و بچیت به‌ هه‌له‌دا..

وه‌ک چۆن ژنه گه‌وره‌که به‌ گریان و قسه‌ی لوس قه‌ناعه‌تی به‌ داود کرد که به‌ ژنه بچوکه‌که بلی ئه‌وه منداڵی خۆیه‌تی و تو به‌لگه‌ت پێ نیه‌ وازی لی بیته‌ بۆی.

۱۴- ئه‌م چیرۆکه‌ به‌لگه‌یه‌ له‌ سه‌ر پله‌ و پایه‌ی ژن له په‌یامه‌کانی په‌روه‌ردگارا ده‌توانی خۆی سکاڵای خۆی به‌رز بکاته‌وه چونکه ئه‌گه‌ر ژن به‌ بچوک یان بێ بایه‌خ سه‌یر بکردایه، داود و سوله‌یمان (سه‌لامی خویان لی بیته) ده‌یانوت: بپۆن با می‌رده‌کانتان سکاڵا تۆمار بکه‌ن..

۱۵- مرۆف ده‌بێ له کاتی ئاخاوتندا زۆر ژیر و ڕیا بێ، پیته‌کانی له جیی خۆیان دابینی و له‌وانه‌یه لا بردنی یه‌ک پیت یان زیاده‌کردنی بیته‌ هۆی توپه‌کردنی دادوه‌رو حوکه‌مه‌که‌ دژی تو بدات..

نابینی ژنه بچوکه‌که چه‌ند ژیرانه (پیتی وای) به‌کاره‌ینا له‌گه‌ڵ سوله‌یماندا و پیتی و: (لا یرحمک الله)، ئه‌گه‌ر ئه‌و واوه نه‌بوایه کاره‌ساتیک پووی ده‌دا و ده‌بو به (لا یرحمک الله) واته خوا په‌حمته‌ پێ نه‌کات.

القصة السادسة والثلاثون

موسى يضرب ملك الموت!

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): جاء ملك الموت الى موسى (عليه السلام) فقال له:

أجب ربك: قال: فلطم موسى (عليه السلام) عين الملك الموت ففقأها، قال: فرجع الملك الى الله تعالى فقال:

إنك أرسلتني الى عبد لك لا يريد الموت وقد فقأ عيني، قال: فردَّ الله اليه عينه، وقال: إرجع الى عبدك فقل: الحياة تريد.. فان كنت تريد الحياة فضع يدك على منبت ثور فما توارت يدك من شعرة فانك تعيش بها سنة..

قال: ثم مَهْ؟ قال: ثمَّ الموت!!

قال: فالآن من قريب، رب أمتني من الارض المقدسة رمية بحجر.
قال رسول الله (ﷺ): ((والله لو إني عنده، لأرايتكم قبره الى جانب الطريق عند الكثيب الأحمر)).^١

واته: نه بو هورهيره (په‌زای خوای لی بیټ) ده‌فه‌رمویتی: پێغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمویه‌تی: به‌رپرسی مرډن (عه‌زرائیل) (سه‌لامی خوای لی بیټ) هات بۆ لای موسا (سه‌لامی خوای لی بیټ) و پێی وت:

وه‌لامی فه‌رمانی په‌روه‌ردگارت بده‌ره‌وه، واته کاتی گیان کێشانت هاتوه.

ده‌فه‌رمویتی: موسا يه‌ك بۆكزی دا به‌ ناو چاوی فریشته‌ی مه‌رگو چاویکی کوێر کرد،

ده‌فه‌رمویتی: فریشته‌ی مه‌رگ گه‌رایه‌وه بۆ لای خوای گه‌رده‌و وتی:

تۆ منت نارد بۆ لای به‌نده‌که‌ت به‌لام نه‌و چه‌ز ناکات بمړیت و چاویکی ده‌ره‌ینام.

ده‌فه‌رمویت: خوای گه‌وره‌ چاوه‌که‌ی بۆ گێڕایه‌وه... پێی فه‌رمو: بگه‌ڕێه‌وه‌ بۆ لای به‌نده‌که‌م (موسا) و پێی بلێ: هه‌ز ده‌که‌یت بژیت.. نه‌گه‌ر هه‌ز به‌ ژيان ده‌که‌یت ده‌ست به‌ینه‌ به‌سه‌ر پشستی گایه‌کداو ده‌ستت به‌ری هه‌ر مویه‌ک که‌وت به‌ پێی موه‌کان نه‌وه‌نده‌ سال ده‌ژیت..

و کاتیک فریشته‌ی مه‌رگ هاته‌وه‌ خزمه‌ت موسا پیغه‌مبه‌رو نه‌و قسانه‌ی پێ و ت:

موسایش (سه‌لامی خوای لی بیئت) فه‌رموی: نه‌ی دوا‌ی نه‌وه‌ چیم به‌سه‌ر دیت؟

فریشته‌ی مه‌رگ فه‌رموی: پاش نه‌وه‌ ده‌بیئت بمیریت!

موسا (سه‌لامی خوای لی بیئت) فه‌رموی: ده‌ی که‌واته‌ با ئیستا بیئت و با زوتر بیئت.. نه‌ی په‌روه‌ردگارم له‌ نزیکم زه‌وی پیروژ (الارض المقدسه) ١ گیانم بکێشه‌ به‌ نه‌ندازه‌ی که‌سیک به‌رد بگرت واته‌ دوری به‌رده‌ ده‌ستیک.

له‌ دوا‌ی نه‌م فه‌رموده‌یه‌وه‌ پیغه‌مبه‌رمان (ﷺ) فه‌رموی: سویند به‌ خوا نه‌گه‌ر من له‌وێ بومایه‌ (واته‌ له‌ فه‌له‌ستین) جیگا گۆره‌که‌یم پێ نیشان ده‌دان که‌ له‌ نزیک ته‌پۆکه‌یه‌کی لمی سوژه‌وه‌یه‌..

په‌ندو ئامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه

۱- مردن کاره‌ساتێکی زۆر دڵته‌زێنه‌.. ناپه‌هه‌تییه‌که‌.. گه‌شتێکه‌ به‌ وشه‌ ده‌رنا بپرێت.. بۆیه‌ زۆر پێویسته‌ هه‌میشه‌ له‌ یادماندا بێت و بیکه‌ینه‌ هۆیه‌ك بۆ باوه‌ش نه‌کردن به‌ دنیا دا..

به‌رده‌وام ئامۆزگاریکی گه‌وره‌و گرانه‌ها بێت بۆ خۆمان و که‌سوکارو هاوڕێکانمان وه‌ك پێغه‌مبه‌رمان (ﷺ) فه‌رمویه‌تی: ((کفی بالموت واعظاً يا عمر))..

۲- ئەو کاره‌ی موسا پێغه‌مبه‌ر کردی (سه‌لامی خوای ئی بێت) له‌گه‌ڵ فریشته‌ی مه‌رگدا مرو‌ف‌ه‌کان پێیان بکرایه‌ هه‌مویان ده‌یانکرد..

چونکه‌ هه‌یج که‌س هه‌ز ناكات پوه‌پوی مردن و گۆڕی ته‌نگوتار بپێته‌وه‌و هه‌ر هۆی ئه‌وه‌شه‌ که‌ خوا به‌زه‌یی به‌ فریشته‌ی مه‌رگ هاته‌وه‌ له‌ لایه‌ك و مرو‌ف‌ه‌کانیش له‌ لایه‌کی تره‌وه‌ له‌ کاتی گیان ده‌رچوندا (ملك الموت) نابینن.

۳- هه‌ندێ له‌ زاناكان له‌ ناویاندا (ابن حزیمه) (په‌حمه‌تی خوای ئی بێت) پێی وایه‌ که‌ موسا (سه‌لامی خوای ئی بێت) هه‌ر گۆیی ئی بو‌یه‌كێك پێی وت: (وه‌لامی په‌روه‌ردگارت بده‌ره‌وه‌ واته‌ ئیستا ده‌تکوژم!!).

ئه‌ویش وای زانی مرو‌ف‌ه‌و هاته‌و بیکوژیت، ئەم زوتر لیتی هاته‌ ده‌ست و بۆکزیکی لێداو به‌ری چاوی که‌وت و چاوی ته‌قاند.. به‌ به‌لگه‌ی ئه‌وه‌ی که‌ دوا‌ی زانی (ملك الموت) ه‌و له‌ شیوه‌ی ئاده‌میزادا هاته‌و بۆ لای داوای لێبوردنی لێکردو فه‌رموی گیان کێشانی لێکرد..

۴- به‌وه‌ی که‌ خوای گه‌وره‌ (جل جلاله‌) لۆمه‌ی پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی نه‌کرد له‌سه‌ر ئەو کاره‌ی به‌لگه‌یه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که‌ باش ده‌یزانی پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی رقی له‌ مردن نیه‌و هه‌زی له‌ ژیان و پابواردنی دنیا‌ی نیه‌..

بۆیه‌ سه‌رزه‌نشتی نه‌کرد به‌لکو به‌ (ملك الموت)ی فه‌رمو ئه‌وه‌ چاوه‌که‌ ته‌ چاکی ده‌که‌مه‌وه‌و برۆ بۆ لای و عه‌ززی بکه‌ ئه‌گه‌ر هه‌زی له‌ ژیا‌نه‌ با ته‌مه‌نی درێژ بکه‌ینه‌وه‌..

۵- هیچ کەس له موسلمانان نابێت خه‌فت بخۆن که ته‌له‌موی سپی ده‌که‌وێته سه‌رو پێشیان و به‌ره‌و پیربۆن و مردن ده‌پۆن.. چونکه ئه‌م سه‌ر زه‌ویه هۆلی تاقیکردنه‌وه‌ی خوا‌ییه و پۆژیک دیت قوتابییانی سه‌ر زه‌وی وه‌ره‌قه‌ی پرسیاره‌کان بده‌نه ده‌ستی (فریشته‌ی مه‌رگ) و نه‌ویش له پێگه‌ی کرداری مردنه‌وه له هۆله‌که ده‌یانکاته ده‌ره‌وه..

۶- له کاتی هه‌لسوکه‌وتکردندا له‌گه‌ڵ خه‌لکی زانستی ده‌رونناسی پێمان ده‌لێ: نابێت خێرا هه‌لباشاخێن به‌و که‌سانه‌دا که فه‌رمانمان جێبه‌جێ نا‌که‌ن یان هه‌له‌مان به‌رامبه‌ر ده‌که‌ن..

به‌لکو ده‌بێت به‌ قسه‌ی خوش و قه‌ناعه‌ت پێکه‌ر بیانخه‌ینه سه‌ر پێگه‌ی راست و دروست و به‌بێ ئه‌وه‌ی زویریان بکه‌ین..

نابینی خوای (عز و جل) له دوا‌ی سکا‌لای (ملك الموت) له ده‌ستی پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی (سه‌لامی خوای ئی بێت) و لۆمه‌و سه‌رزه‌نشتی نه‌کرد..

۷- نه‌گه‌ر خه‌لکی هه‌له‌یه‌کیان ئی وه‌شایه‌وه‌و کارێکی وایان کرد که بۆنی داواکاریه‌کی ئی ده‌هات..

تۆ ده‌توانی بۆ چاره‌سه‌ری ئه‌و هه‌له‌یه‌یان ئه‌و کێشه‌یه‌.. داواکاره‌که‌ی بۆ جێبه‌جێ بکه‌..

نابینی خوای گه‌وره‌ فه‌رموی: نه‌گه‌ر هه‌ز ده‌کات زیاتر بژی و جارێ نه‌مریت با بپروات ده‌ست بێنی به‌سه‌ر موه‌کانی پشته‌ی گایه‌کداو ده‌ستی به‌ری چه‌ند ته‌ل مو‌که‌وت ئه‌وه‌نده‌ سا‌ل مۆله‌تی ژیا‌نی پێ ده‌ده‌م.

۸- موسا (سه‌لامی خوای ئی بێت) بۆ ئه‌وه‌ی بیسه‌لمی‌نیت که ئه‌و کاره‌ی له‌به‌ر ئه‌وه نه‌کردوه که پقی له مردنه‌و هه‌زی له ژیا‌نه..

چونکه نه‌گه‌ر خه‌لکی ئاوا له پیغه‌مبه‌ران تی‌بگه‌ن، زۆر ترسناکه چونکه ناشکرترین په‌یامی پیغه‌مبه‌ران ئه‌وه‌یه که هانی خه‌لکی بده‌ن د‌ل به دنیا خوش نه‌که‌ن و له مردنیش

نەترسنو بەلكو ۋەك پرديك سەيرى بكن كە بە ھۆيەۋە دەگەنە حزورى خواي
خۆشەويستيان (عزوجل).

۹- ديارە پىڭمەبەرمان كە ئەم چىرۆكانەمان بۆ دەگىرپتەۋە.. زۆر زۆر دۇنيايە كە وشە بە
ۋشەي لە لايەن خواۋە خراۋە تە مېشكى ۋ لە خۆيەۋە ۋ ئايلىت بەلكو ئەۋەش جۆرىكە لە
نىگاي خوايى ئەگىنا محمدىكى نەخويندەۋار لە چ زانكۆيەكى دىنيا ھونەرى چىرۆك فىر
بۈە؟.. ئەمەش بەلگەيە لەسەر ئەۋەي كە بە پاستى پىڭمەبەرى خوا بۈە ۋ زەپەيەك
گومان لەناۋ دلەكاندا ناھىلىتەۋە.

۱۰- لەۋەي كە پىڭمەبەرى خوا (ﷺ) لە كۆتايى چىرۆكەكە دا فەرموى: ئەگەر ئىستا لە
(بيت المقدس) بومايە گۆرەكەي موسام پى پىشان دەدان!

بەلگەيە لەسەر ئەۋەي كە پىڭمەبەر (ﷺ) زۆر بە دۇنيايى تەۋاۋەۋە باۋەپى بەۋە
مەبۈە كە ئەم چىرۆكانە پاستى ۋ مەلموسن ۋ ھەلقولوى ھىچ ئەندىشەيەك نىن ۋ دروست
نەكراۋن.

القصة السابعة والثلاثون

الغني المتجاوز

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) عن رسول الله (ﷺ) قال: ((إن رجلاً لم يعمل خيراً قط وكان يداين الناس فيقول لرسوله: خذ ما تيسر واترك ما عسرَ لعل الله تعالى ان يتجاوز عنيَّ. فلما ملك قال الله (عز وجل) له: هل عملتَ خيراً قط؟ قال: لا، الا إنه كان لي غلام وأنا أدین الناس فاذا بعثتهُ لیتقاضی.

قلتُ له: خذ ما تيسر ماترك ما عسرَ لعل الله يتجاوز عنيَّ قال الله تعالى: قد تجاوزت عنك)).^۱

واته: ئەبو هورهیره (په‌زای خوای ئی بیټ) له پێغه‌مبه‌ری خواوه (ﷺ) ده‌گێڕێته‌وه که فەرمویه‌تی:

پیایۆک هه‌بو (له‌ ئومه‌ته‌کانی پێش ئیسلام) دا یه‌ك کاری چاکه‌ی له‌ ژياندا نه‌ نجام نه‌ دا بو.

ئهم پیاوه‌ پاره‌ی به‌ قه‌رز ده‌دا به‌ هه‌ژاران و به‌ بریکاره‌کانی خۆی ده‌وت (کاتی‌ک بچونایه‌ بۆ وه‌رگرتنه‌وه‌ی قه‌رز هه‌کان) چی له‌ ده‌ستدا بو وه‌ری بگه‌وه‌ چه‌ندیکیشی پێ نه‌ درایه‌وه‌ چاوپۆشی ئی بکه‌ به‌ لکو خواش (له‌ پۆژی قیامه‌تا) چاوپۆشی له‌ ئیمه‌ بکات.. له‌ پاش مردنی خوای (عز وجل) پێی فەرمو: ئایا (ئهی به‌نده‌که‌م) تۆ له‌ هه‌مو ژياندا کاری خێرو چاکه‌ت کردوه‌؟.

پیاوه‌ که‌ش له‌ وه‌لامدا وتی: پێ بزانم نه‌ مکردوه‌ جگه‌ له‌وه‌ی که‌ به‌ من کاریگه‌رم هه‌بو (خزمه‌تکار) پاره‌م به‌ قه‌رز ده‌دا به‌ خه‌لکی (نه‌ دارو هه‌ژان) و به‌و خزمه‌تکاره‌م ده‌وت: که‌ ده‌چی پاره‌کان کۆ بکه‌یه‌ته‌وه‌، چه‌ندیکیان توانی بیده‌نه‌وه‌ لییان وه‌ربگه‌وه‌ چه‌ندیکیشیان

۱ حدیث صححه‌ الالبانی: له‌ کتیبی (۳۰ قصص بلسان محمد) لاپه‌ره (۶۱).

له ده‌ستدا نه‌بو چاوپۆشیان ئی بکه (واته لێیان مه‌سه‌نه) به‌لکو خوای (عزوجل) یش له پۆژی قیامه‌تدا چاوپۆشی له ئیمه بکات..

خوای گه‌وره‌یش فهرموی: ده‌ی نه‌وا ئیمه‌ش چاوپۆشیمان له هه‌مو گونا مه‌کانته کرد..

چىرۆكى سى و جەوتەم دەولەمەندى لىيوردە

(احمد شاكىر) پىاويكى بازىرگانى زۆر دەولەمەند بو.. سەرۋەت و سامانى پۇژ بە پۇژ زىياتر دەبو..

لەو سەردەمەشدا زۆرىنەى كۆمەلگەكە بە دەست ھەژارى و نەدارىيەو دەياننالاندو گرانى بو..

ئەم پىاۋە كاسىبى و بازىرگانى سەرقالى كىردبو.. نەيدەپەرژايە سەر بەندايەتى و پەرسىتش و خواناسى و تەنھا فەرزەكانى بەجى دەھىنا.. ئىتر لە ژيانىدا خىرى نەدەكرد بەو ھەموە سامانەيەو !!

دو پىاۋى ھەژار پىكەو قسە دەكەن و باسى ئەو پىاۋە دەولەمەندە دەكەن.. يەكەم: دەنگو باسو و ۋەزەو گوزەرانت كۈە؟ دوەم: گوزەرانت چى بىت بە خوا باۋەر ناكەم كەسىك ھەبىت لە من داماترو ھەژارتىر بىت..

يەكەم: وا مەلى.. من پىويستم بە كۆلى پارەيە تا كچەكەم بەرم بۇ دەرەۋەى ۋلات، بەلام كەس نىيە ئەو بىرە پارە نۆرەم پى بدات.. خەرىكە سويم دەبىتەو سەيرى ئەو كچە نەخۇشەم دەكەم..

دوەم: بەلى ئىمە كەسمان نەخۇش نىن شوكر بۇ خوا، بەلام دىنارىك لە گىرفانغاندا نىيە، كارو كاسىبىم نىيە.. خەرىكە مىشك دەتەقتىت..

يەكەم: خۇ تۆ جاران دەست پەنگىن بويت.. ۋەستايەكى كارامە بويت؟.. بۇچى ئەمپۇ دەستەوسانىت..

دوەم: پارەم نىيە.. ئەو ئىشەى من بە پارەو دەستمايە دەكرىت.. ۋەكەسىش شك نابەم متمانەم پى بىكاتو ئەو ھەموە پارەيەم بداتى.. ۋئى خۇ ناھەقىشيان نىيە لە چى بىاندەمەو؟!

يەكەم: مەن كەسىپكى دەۋلەتمەندى خىزمەت دەنەسىم لەۋانەيە ئەۋ پارەيەت بىداتى.
چونكى قەرز دەدات بە خەلگى دەست و دلىشى باشە..

دوھم: ئەي خۆت بۆ داۋاي قەرزى ئى ناكەيىست؟ ۋ پارەي ئى ۋەرنەگىرىست بۆ
نەخۆشەكەت؟

يەكەم: لە بەرنامەمدا ھەبو بچم بۆ لاي بەلام ئەۋەي پاستى بىت، داۋاي نەمزانى ئايا
دەتۈنم بىدەمەۋە يان نە.. ھەر ھۆي ئەۋەش بوە كە نەچۈم بۆ لاي..

دوھم: دەي با بەياني بچىن بۆ لاي.. بەلگۈ قەرزمان پى بىدات ۋ چارەسەرى
كىشەكانمانى پى بگەين..

ھەردۈكيان دىن بۆ مالى (احمد شاكىر) ۋ يەكەك لە پياۋەكانى فەرمويان ئى دەكات ۋ
دەيانھىيىتتە دىۋەخان ۋ پىيان دەلتىت:

چاۋەپوان بن.. كەمىكى تر جەنابى كاك احمد دەگەپتەۋە دەتانبىنىت.. بەلام ئەگەر
بۆ ئەۋە ھاتون گەۋرەم خىرتان پى بكات، ئەۋە ھەز دەكەم چاۋەپوان نەكەن.. چونكى
پى بزانم لە ژيانىدا خىرى نەكردۋە..

يەكەم: نا نا.. بۆ سوال نەھاتۈين.. كەمىك كارى تايىبەتمان پىيەتى..

ھەردۈكيان بە سەرسۈرپمانەۋە سەيرى دىۋەخان دەكەن كە شتى جوان ۋ ناياب ۋ
گرانبەھاي تيا دانراۋە..

كاك احمد دەگەپتەۋە.. دىتە ژۈرەۋە بۆ لايان ۋ تەۋقەيان لەگەل دەكات ۋ
دادەنىشىت.. رۈدەكاتە يەكەمەكەيان..

احمد: ھا.. كاك سەيد بەخىر بىيى. دەنگۈباستان..

يەكەم: سوپاست دەكەم.. زۆر باشم.. دەژىن..

احمد: ئا پىم بلى كچەكەت چۆنە؟ باش نەبو لە نەخۆشەكەي؟

يەكەم: نە بە خوا.. ۋەك خۆي وايە ۋ بگرە پۆز بە پۆز خراپتر دەبىت ۋ لىرەش

چارەسەرى نىە..

احمد: ئەى بۇ نايىبەى بۇ دەرەۋەى ۋلات؟ چۆن لىت نەپرسىۋەتەۋە..

يەكەم: كاك احمد گيان.. قسە لە گىرفانى گەرمەۋە دەكرىت بەلام من ئەۋ پارەيەم نىۋەكەسىش شك نابەم ئەۋ پارە زۆرەم بە قەرزى بىداتى..

احمد: خوا دەبرى دەكات إنشاء الله.. خەم مەخۇ.. ئى ئەى تۇ دەنگوباست لەگەل پىشەكەتدا بەردەۋامى..

يەكەم: كاك احمد بۇ نەتزانى تەفنىشى ھىنا.. زەرەرىكى گەۋرەى كردو ئىستا دەستە پاچەيە..

احمد: ئاى.. بە داخەۋە.. كە ھەۋالىكى ناخۇشە..

پاش كەمىك احمد بانكى خزمەتكارەكەى دەكاتو پىتى دەلىت: ئاۋەرە سامان بزانم ئەمىرۇ چىت كىردەۋە..

سامان: گەۋرەم پۇشتم قەرزەكانم كۆكردەۋە.. بەلام بە راستى بىتاقەتيان كردم!

احمد: بۆچى؟ ھىچ بوە؟

سامان: يەككىيان دەلىت: (لە دەستىدا نىۋە لىم بوەستە تا مانگىكى ترا!) ويەككىكى تر دەلىت (قەرزەكە زۆرە لە ھەندىكى خوش بىن!) ويەكى تر دەلىت: (لەۋ كاتە ديارىكراۋەدا كە تۇ دىيى پىم نىۋە ئەگەر كەۋتە دەستم خۇم دەيەنم).. توخۋا ئەگەر قەرزى بدەيت بە كەس گەۋرەم..

احمد: ۋا مەلئ سامان گيان.. ئىمە خىرو چاكەمان نىۋە پارە بە خەلگى نابەخشىن.. ئەگەر قەرزىشيان پى نەدەين تەۋاۋ خراپ دەيىن ۋەخۇپرست دەردەچىن..

دوھم: ئەى خواى گەۋرە سەد ئەۋەندەى تىرت پى بىدات.. كە مادەم دەستو دلىت ئەۋەندە جوانە..

يەكەم: گەۋرەم ئىمە دەمانەۋىت بىرۆين..

ئەحمەد: پەلە مەكەن.. (سامان بانگ دەكات).

سامان: بەلئ گەۋرەم.. فەرمو لە خزمەتدام!

احمد: بۆ دوشنت بانگم کردی.. یه کهم: بزانه ئهم دو پیاوه به چهندی کاریان دهروات.. قهرزبان پی بده و ماوهیان بۆ دیاری بکه..

یه کهم: ئه وه به راستته کاک احمد (پهلاماری دهوات دهستی ماچ بکات) به لام احمد نایه ئی و ده ئیت: گهره م قهرزیکى زۆرمان دهوئ.. احمد: ههرچه ندیان ویست بیاندهرئ..

سامان: به سه رچاو گهره م.. به لام نه مزانی داواکاری دوه مت چی بو؟.. احمد: ئاه.. راست ده که ی.. بپارم داوه له مه ولا ههر قهرزایک له ده ستیدا نه بو بیداته وه.. لیى بوهسته و تهنگی پی هه لمه ژنه..

دوه م: ههر که سیك وتی نیمه بتانده مه وه و بۆت دهرکه وت راست ده کات وازی لی بیته و بیبه خشه..

سامان: گهره م بۆچی.. جا که ی مه جبورین ئه وه بکه یین؟ احمد: سامان له مه جبوریدا ئه وه ناکه م..

سامان: ده ی که واته بۆ ده یکه یت؟

احمد: ئیمه له مه ولا ئاسانکاری له گه ل خه لکی فه قیرو هه ژاردا ده که یین و چاوپۆشیان لی ده که یین.. به لکو خوا ی گهره یش له پۆژی قیامه تدا چاوپۆشیمان لی بکات و لیتمان ببوریت..

له ویدا دوه م هاته قسه و وتی: گهره م مژده بی لیّت خوا له پۆژی قیامه تدا چاوپۆشیت لی ده کات..

احمد: تو ئه مه چوزانی؟.. خو له و دونیاوه نه هاتویتته وه؟..

دوه م: گهره م پیتغمبهری ئیسلام (ﷺ) فه رمویه تی: له ناو گهلانی پيشودا ده وله مهنديك هه بو.. ههرگیز خيرو چاکه ی نه کردوه به لام هه مو جارئ به خزمه تکاره که ی وتوه:

له‌و قه‌رزارانه‌ چاوپۆشی بکه‌ن که‌ نیازیان به‌ بیده‌نه‌وه‌ بیان به‌خشن به‌ لکو‌ خوا‌ی گه‌وره‌یش
له‌ قیامه‌تا چاوپۆشی له‌ ئیمه‌ بکات و به‌مان به‌خشیت.

کاتی که‌ مرد خوا‌ی گه‌وره‌ لێی پرسی: له‌ ژیا‌ندا چاکه‌ت کردوه‌؟ ئه‌ویش وتی: پێ بزانم
نه‌خێر به‌لام ئه‌وه‌نده‌م هه‌بو که‌ به‌ خزمه‌تکاره‌کانم ده‌وت قه‌رز به‌ده‌ن به‌ خه‌لکی و پاشان
چه‌ندیان له‌ ده‌ستدا بو لێیان وه‌ریگرنه‌وه‌ و چیشیان نه‌توانی بیده‌نه‌وه‌ چاوپۆشیان لێ
بکه‌ن..

خوا‌یش پێی فه‌رمو: ده‌ی مژده‌ت لێ بی‌ت ئه‌وا ئیمه‌ش له‌ تۆ خۆش بوین و چاوپۆشیان
لێ کردی..

كاك احمد: ئه‌للا که‌ فه‌رموده‌یه‌کی دڵخۆشکه‌ره‌، خۆزگه‌ هه‌مو ده‌وله‌مه‌نده‌کان ئه‌م
فه‌رموده‌یه‌یان ده‌بیست و کاریان له‌سه‌ر ده‌کرد.. ده‌ی مه‌رج بێ ئیوه‌ شایه‌ت بن له‌مه‌ولا..
نه‌ک هه‌ر قه‌رز به‌ده‌م به‌ لکو سامان گیان کی هه‌ژارو ده‌ست کورته‌ لیستیکم بۆ بکه‌ره‌وه‌ با
بتوانم هاوکاریان بکه‌م.

پەندو ئامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

۱- ھەرگىز خىرو چاكەى نەكردو، بەلگە نىيە لەسەر ئەوھى كە تەنھا باوھەردار بوھ و كردهوھى نەبوھ.. بەلكو ھەرزەكانى پەروھردگارى كردهو بەلام خىرى نەكردوھ چونكە خىركردن بە زۆر نىيەو بە ئارەزوى كەسەكەيە.

۲- ھەرزەدان بە خەلكى كارىكى زۆر گەورەو خىرىكى مەزنەو بەلام بە مەرجىك سودى نەخاتە سەر تەنگ ھەلنەچنەت بە ھەرزەدارەكانو ئارەحەتيان نەكات.

۳- خواى (عزوجل) لەگەل ئەوھشدا زۆر ئاگادارى نەپنىيەكانى مەرفە كەچى لە پۆزى قىامەتدا پەرسىيار لە بەندەكانى دەكات: ((ئايا تا ئىستا خىرو چاكەيەكت كرده؟)).

ئەمەش بۆ باوھەرداران جىگاي دلخۆشەو ھەزل و مېھرەبانى خوا دەرەخات بۆ ئەو بەندەيە، ھەك پىي بلى و نەزانى پىم نەزانيوى بەلام لەبەر ئەو چاوپۆشيانەى دنياى لە ھەرزەدارەكان لىت خۆش بوم..

۴- خواى (عزوجل) لە پەيامە پىرۆزەكەيدا ھەمو ھۆكارىكى بەكارمەناوھ تا خەلكانى دەولەمەندو پايدار لابكەنەوھ بە لای ھەزارەنداو كەمىك نەھامەتيەكانيان كەم بكەنەوھ ئەگەر ھەرزىشيان پىي دابن..

۵- ئەگەر مەرفە بىھەيت بزانەت بەچى خوا خۆشحال دەكاتو لىي پازى دەبەيتو چاوپۆشى لە ھەلەو تاوانەكانى دەكات..

با دەست بەپىنەت بەسەرى ھەتيوانداو ھاوکاریان بكاتو دلى بىھەژن و پىرەپىياو خۆش بكات سەرجەم نەداران بەسەر بكاتەوھ.

۶- دروستە مەرفە كارەكانى بداتە دەستى كەسانى ئەمىنو دەستپاك تا بۆى پاپەپىننو ئەركەكانى سەرشانى سوک بكەن..

۷- دروسته‌ مرۆڤ بۆ جیبه‌جی کردنی پێداویستیه‌کانی قه‌رز بکات به‌ پێچه‌وانه‌ی هه‌ندێ که‌سی تێنه‌گه‌یشته‌وه‌ که‌ وا ده‌زانن قه‌رزکردن نه‌نگیه‌ پێی سوک ده‌بن یان ترسنۆکن ده‌ترسن نه‌توانن بیده‌نه‌وه‌ (نازانن که‌ خوای گه‌وره‌ بژاردنی قه‌رزى به‌نده‌کانی گرتۆته‌ ئه‌ستۆ نه‌گه‌ر مه‌به‌ستیان دانه‌وه‌ بێت وه‌ك پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌فه‌رمویت: ((ثلاث حق علی الله عونهم..... الدائن یرید الأداء))..

القصة الثامنة والثلاثون

سفرة الأصدقاء^١

عن ابي سعيد الخدري (رضي الله عنه) قال: (انطلق نفر من أصحاب النبي ﷺ) في سفرة سافرها حتى نزلوا على حيٍّ من احياء العرب.

فاستضافوهم، فأبوا ان يضيفوهم فلدغ سيد ذلك الحيّ، فسعوا له بكل شيء لا ينفعه شيء^٢.

فقلب بعضهم: لو أتيتم هؤلاء الرهط الذين نزلوا، لعلنا ان يكون عند بعضهم شيء. فأتوهم فقالوا: يا أيها الرهط ان سيدنا لدغ وسعنا له بكل شيء لا ينفعه فهل عند أحد منكم من شيء؟

فقال بعضهم: نعم والله اني لأرقي، ولكن والله لقد استخففناكم فلم تضيفونا، فما براق لكم حتى تجعلوا لنا جعلاً.

فصالحوهم على قطيع من الغنم، فانطلق يتفلّ عليه، ويقرأ الحمد لله رب العالمين، فكانما نشط من عقال، فانطلق يمشي وما به قلبة.

قال: فأوفوهم جُعْلم الذي صالحوهم عليه، فقال بعضهم: أقسموا فقال الذي رقى، لا تفعلوا حتى ناتي رسول الله ﷺ فنذكر له الذي كان، فنظر ما يأمرنا.

فقدموا على رسول الله ﷺ فذكروا له فقال: وما يدريك إنها رقية فضحك رسول الله ﷺ^٣.

واته: ئەبو سه‌عیدی خودری (په‌زای خوای لی بیّت) ده‌فه‌رموێت ده‌سته‌یه‌ك له‌ هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) بۆ گه‌شتێك له‌ مالّ ده‌رچون.. تا گه‌یشتنه‌ ناوچه‌ی یه‌كێك له‌ هۆزه‌ عه‌ره‌به‌كان..

١ ئەم چیرۆكه‌ پیغه‌مبه‌رمان نه‌یگێڕاوه‌ته‌وه‌ به‌لام له‌ هاوه‌لانی پوی داوه‌و له‌به‌ر گرنگی‌و

به‌چێژیه‌كه‌ی خسته‌مه‌ پرێزی چیرۆكه‌ تاییه‌تیه‌كانی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ)، (نوسه‌ر).

٢ صحیح البخاری من کتاب (۳۰) قصة بلسان محمد (ص: ۱۹) لعصام الشائع.

داوایان لێ کردن جیگایان بکه‌نه‌وه و میوانداریان بکه‌ن.. به‌لام ئه‌و هۆزه ئاماده‌ نه‌بون
میوانداریان بکه‌ن..

له‌و کاته‌دا گه‌وره‌ی هۆزه‌که‌ی مار پێوه‌ی دا.. خه‌لکه‌که‌ش به‌ هه‌مو شێوه‌یه‌ک هه‌ولێ
چاره‌سه‌رکردنیان دا به‌لام بێ سود بو..

بۆیه له‌ناو خۆیاندا وتیان ئه‌گه‌ر برۆن بۆ لای ئه‌و پیاوانه‌ی که له‌ نزیک هۆزه‌که‌وه
به‌زیون، به‌لکو ئه‌وانه چاره‌سه‌ریکیان پێ بیت.

هاتن بۆ لای هاوه‌لان و پێیان وتن: ئه‌ی براده‌ران گه‌وره‌ی هۆزه‌که‌مان مار پێوه‌ی
داوه‌و هه‌مو شتی‌که‌مان له‌گه‌ڵدا کردو چاره‌سه‌ری نه‌یه.. ئه‌ی ئێوه شتی‌که‌تان پێ نه‌یه که
چاره‌سه‌ری پێ بکه‌ن بۆمان؟

یه‌کیکیان وتی: به‌لێ، سویند به‌ خوا من دوعایه‌کم له‌ لایه‌و بۆی ده‌که‌م به‌لام وه‌للاهی
ئێمه داوامان لێ کردن میوانداریمان بکه‌ن، به‌لام ئێوه میوانداریتان نه‌کردین.

ده‌ی سا منیش دوعاتان بۆ ناخوینم تا پاداشته‌که‌یمان بۆ دیاری نه‌که‌ن.
ئه‌وانیش له‌گه‌ڵیان پێک که‌وتن له‌سه‌ریه‌ک پان مه‌پ!.. ئه‌ویش هات بۆ لای نه‌خۆشه‌که‌و
سوره‌تی فاتحه‌ی به‌سه‌ردا خویندو پاشان تفی خۆی خسته‌ سه‌ر شوینی گه‌ستنی
ماره‌که‌و کابرا هه‌لسایه‌وه‌و ده‌ستی کرد به‌ گه‌پان وه‌ک بلیتی (به‌تی برپوه‌) و یه‌ک ده‌ردو
دای نه‌ما..

ده‌لێ: ئه‌وانیش ئه‌و بره‌ی بۆیان دیاری کردبوو پێیان دان. هه‌ندیکیان وتیان با به‌شی
بکه‌ین له‌ناو خۆماندا.. به‌لام ئه‌و هاوه‌له‌ی دوعا که‌ی بۆ کردبو وتی: شتی وا نه‌که‌ن تا
ده‌گه‌ڕێینه‌وه بۆ لای پیغه‌مبه‌ری خواو مه‌سه‌له‌که‌ی بۆ ده‌گێڕینه‌وه‌و بزانیان فه‌رمانی به
چییه‌؟!..

هاتنه‌وه خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خواو پوداوه‌که‌یان بۆ گێڕایه‌وه‌و ئه‌ویش فه‌رموی: چۆنت
زانی ئه‌وه دوعای چاره‌سه‌ره‌؟

پاشان پێی فه‌رمون: شتیکی باشتان کردوه‌و به‌شی بکه‌ن و به‌شیکیش بۆ من دیاری
بکه‌ن له‌گه‌ڵ خۆتاندا..

و پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ده‌ستی کرد به‌ پێکه‌نین..

چیرۆكى سى وه شه شته م

گه شتى هاوړيان

كۆمه لیک هاوړین و کۆبونه ته وه .. و له ناو خویاندا قسه ده که ن ..

یه که م: له م ماوه یه دا پېښه مبهري خوا (ﷺ) نیازى دهرچونى نیه .. بۆ غه زه .. وه مومان

له ماله وه یان .. برایان چۆنه بچین بۆ سهران ..

دوهم: منیش له گه لتام با بچین بۆ بیابان و له وئ هه وایه کى پاک هه لمزین و غه میك بدهین

به با ..

سییه م: هه روه ها منیش له زوه وه نه چوم بۆ پاو به لکو نه ویش شتیك بکوړین ..

چوارهم: ئه ی چۆنه پېښه مبهري خوا (ﷺ) ناگادار بکهین و له ویش بانگ بکهین بۆ ئه م

سهرانه، چونکه به راستى دوزمنانى خوا خه فته تى زۆریان پيداوه با که میك له و که شوه وا

سازگار هه دا میشكى پیرۆزى به ویتته وه ..

پینجه م: من نه مشه و ده چمه خزمه تى و قسه ی له گه ل ده که م بزانه له گه لمان دیت.

شه شه م: پرسى پى بکه سهره تا، بزانه پى خۆشه ئیمه ش برۆین؟ نه وه ک پازى نه بیته،

ئه و کاته گونا هبار ده بین ..

له پۆزى داها تودا .. به پړوه ن له ده شت و چیا کاند او به پړوه قسه ی خۆش ده که ن ..

یه که م: ئای که خۆش بو پېښه مبهري خواش (ﷺ) پازى بوایه و له گه لماندا بوایه ..

سهرانه که مان چهند خۆش ده بو ..

چوارهم: کوره شوکرى خوا بکه ن بۆ ئیوه ویش پازى بو .. هه ول بدهین زو بکه پړینه وه

بۆ مه دینه ..

سییه م: ئه وه که رویشکی که من ده چم به لکو پاوى بکه م .. بسم الله .. تیروکه وانه که ی

ناماده ده کات و ده پوات بۆ .. پاش که میك دیتته وه ..

دوهم: که رویشکه که ی هاوړیت کوا؟

سټیهم: هر نه مزانی چی لی هات! خوی کرد به چ کونیکدا.. داوی لیبور دن ده که م
خوا نه یکرده نسیب..

(هندی.. نیشانه شکستی ده که ن و پاشان هندی پیشبرکی ده که ن و پاشان هندی
خورمایان پیته ده ست ده که ن به خواردنی.
ورده ورده شه و داهات و دنیا تاریک بو.

یه که م: برایان تازه مەدینه دوره ناتوانین بگهړینه وه.. ئا له پشستی ئه م گرده وه
دیه که هه یه به لکو له لای ئه وان لایده دین و نه مشه و له وی بین انشاء الله و به یانی
گه شته که مان درېژه پی ده دین.

دوهم: من ئه م دیه بناسم.. که میک له گه ل میواندا ساردو سپن با نه پۆین.
یه که م: چارمان نیه.. شه و له م ده شته دا درنده په لامارمان ده دهن و دیکانی تریش زور
دوره.. یه لالا فرمون با برپۆین..

له رڼکا ده که ن به دو پیاو به خاکه ناسه وه به ره و مال ده که پښه وه و گویدرېژنکیان
داوه ته پیشی خویان و به ده م خویانه وه قسه ده که ن.
یه که م: ئه ری برایان.. به یارمه تیتان سلام علیکم..

جوتیار: وعلیک السلام.. ئا ئه مه له کوپوه هاتون به م دره نگ وهخته.
یه که م: ئیمه کۆمه لیک هاوړپین.. هاتوین بۆ گه شت و سه یران و وا لیتره شه ومان به سه ر
هات و ده مانه ویت نه مشه و لای ئیوه میوان بین نه که ر میوانداریمان بکه ن.
جوتیارنر۲: به داخه وه.. ئه م دیه ی ئیمه جیی که س ناکه نه وه و میوانداری غه ریب و
نه ناس ناکه ن.

یه که م: بۆچی؟ له بهرچی؟ ئه ی ئیمه چی بکه ین له م بیابانه چۆل و هۆله دا..
جوتیار۱: ئه وه کیشه ی خۆتانه.. ئه م دیه ی ئیمه ماران گازه.. کاتی خوی جیی
میوانیکمان کرده وه و پیزی زورمان لی گرت که چی له نیوه شه ودا دزیه کی باشی لی کردین و
بوی ده رچو.. هر نازانین ئه رز قوتی دا یان ئاسمان.

دوه م: به لام ئيمه دز نين و زۆريش له دزى دوركه وتوينه ته وه .. ئيمه هاوه لى پيڻه مبهري خواين .. له هه مو په وشته ناشيرينه كان دورى خستوينه ته وه، فيرى هه مو كاريكى چاكه ي كردوين ..

جوتياره كان سه يريكى يه كتر ده كه ن و ده لئين .. ياخوا به خير بين ئيمه هه والى ئه و پياوه چاكه مان بيستوه به لام قوره يشيه كان به چاكه ناوى نابن و ده لئين عه قلى گه نچ و مندال و به نده كانى تيك داوين ..

يه كه م: به پيچه وانه وه برائى عه ره بم .. ئيمه له دواى ئه وه ي شويني ئاينى ئيسلام كه وتوين ژيرى و عه قلما ن بۆ گه راوه ته وه و له باتى ئه وه ي به ده ستى خومان بت بتاشين و بيكه ين به خوا و بيه رستين ..

دوه م: محمد هات و پيى وتين: ئه م دارو به رده هه چ سود و زيان ناگه يه نن و ده بى به ديپه نهرى ئه م بونه وه ره بيه رستن كه ناوى (الله) يه ..

جوتيار ۱: شتيكى ماقوله .. قوره يش راستيان نه وتوه پيمان ..

جوتيار ۲: ئه مه كه ي قسه يه يانى بته جوانه كه ي من كه به پاره يه كى زۆرم كړيوه خوا نيه ؟

دوه م: برائى عه ره بم .. خوا ئه گه ر خوا بيى و به ديپه نهرى هه مو بونه وه ر بيى چون به پاره ده يكرى ..

جوتيار ۲: ها .. ها .. وه لا راسته كه ي .. ئاى له نه زانى ئيمه ..

جوتيار ۱: براكانم .. من ده زانم ئه مشه و ئتوه له م ديه ي ئيمه جيتان نابيته وه و كه س ميوانداريتان لى ناكات .. به لام وا دياره ئتوه كۆمه لتيك پياوچاكن .. وه رن من له ناو باخچه كه مدا ژوريك هيه و هه مو شتيكى لتيه و چرايشى لتيه .. داى بگيرسيئن و تا به يانى له وى بن و زۆر گه رم و خۆشه ..

جوتيار ۲: فيكره يه كى جوانه با بيانبه ين بۆ ناو باخه كه .. و ئه وش ته ماته و خه ياره له بۆستانه كه م هيتاومه ته وه ئه مشه و بيخۆن ..

جوتیاره‌که ئاگریان بۆ ده‌که‌نه‌وه و چراکه داده‌گیرسیڤن و پاشان پێش ئه‌وه‌ی بپۆن پێیان ده‌لێن:

جوتیار: به‌ بێده‌نگی لێره بن و هاوار هاوار مه‌که‌ن نه‌وه‌ك پێتان بزانن.. دوا‌یی ئێمه‌ سزا ده‌ده‌ن كه‌ میوانداریمان كردون..

یه‌كه‌م: خه‌متان نه‌بی‌ت.. ئه‌وه‌نده‌ ماندوین.. یه‌كسه‌ر خه‌ومان لێ ده‌كه‌وێت.. نوزه‌مان نایه‌ت..

جوتیاره‌كان: ده‌ی زۆر باشه‌.. خواتان له‌گه‌ڵ.. ده‌پۆنه‌وه‌..
له‌ نیوه‌ی شه‌ودا كۆمه‌لێك كه‌سی لادیكه‌ له‌گه‌ڵ دو جوتیاره‌كه‌ دا دێته‌ سه‌ریان و له‌ ده‌رگا‌كه‌ ده‌ده‌ن..

یه‌كه‌م: برایان ته‌قه‌ی ده‌رگا‌یه‌..

دوهم: خۆزگه‌ كێ بێ به‌م نیوه‌ شه‌وه‌؟ تۆ بڵێی پێیان زانی‌بین؟
سی‌یه‌م: له‌ كونی ده‌رگا‌كه‌وه‌ سه‌یر ده‌كاته‌ ده‌لێت: (۵، ۶) كه‌سێ.. هاتونه‌ته‌ سه‌رمان.. توش بوین..

یه‌كه‌م: كێیه‌؟

جوتیار: منم بیه‌كه‌ره‌وه‌ جوتیاره‌كه‌ی هاو‌پێتانم.

دوهم: ئه‌مه‌ چیه‌.. خێره‌؟ ئه‌م هه‌موه‌ت هێناوه‌ته‌ سه‌رمان..

جوتیار ۱: بیه‌كه‌نه‌وه‌ برایان، نیازی خراپمان پێتان نیه‌.. كێشه‌یه‌ كمان هه‌یه‌.. زۆر گه‌وره‌یه‌.. هانامان بۆ ئێوه‌ هێناوه‌..

دوهم: ده‌كه‌نه‌وه‌ و سه‌یركێ خه‌لكه‌كه‌ ده‌كه‌ن و ده‌لێن: فهرمون وهرنه‌ ژوره‌وه‌.

جوتیار: وه‌ختی ئه‌وه‌ نیه‌.. كاره‌ساتێكی گه‌وره‌مان لێ قه‌وماوه‌ و به‌لكو ئێوه‌ چاره‌سه‌ریك‌تان پێی بی‌ت.

دوهم: چی بوه‌؟ بۆمان بگێڕنه‌وه‌...

جوتیار: گه‌وره‌ی ئاوا‌یه‌كه‌مان مار پێوه‌ی داوه‌ و وه‌زعی زۆر خه‌ت‌ره‌ و هه‌رچی

چاره‌سه‌ره‌ له‌گه‌ڵیدا به‌ كارمان هێنا كه‌ چی سودی نه‌بو.. خه‌ریكه‌ ده‌م‌رێت..

دوهم: ده‌ی ئیتمه‌ چیمان پێ ده‌کریته‌ به‌ڕێزان؟

جوتیار: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ره‌ که‌تان شتیکی فیڕ نه‌کردون تا بیخوینن به‌سه‌ر نه‌خۆشدا تا چاک بێته‌وه‌؟..

یه‌که‌م: با.. من دوعایه‌کی چاک ده‌زانم که بیخوینم به‌سه‌ریدا (إنشاء الله) چاک ده‌بێته‌وه‌...

جوتیار: ده‌ی بۆ وه‌ستانون با بڕۆین.. کاته‌که‌ زۆر ناسکه‌ ئێ من ژورم پێ نه‌داون له‌ باخه‌که‌مدا؟

دوهم: پاست ده‌کات.. خێره‌ با بڕۆین.. گه‌وره‌که‌یان پزگار بکه‌ین له‌ مردن..

یه‌که‌م: نا.. نا.. نایه‌م.. چونکه‌ خه‌لکی ئه‌م دێیه‌.. زۆر خراپ بون له‌ گه‌لمان و جیگه‌یان نه‌کردینه‌وه‌..

جوتیار ۱: به‌ قوربانته‌ بێم وه‌ختی تۆ له‌کردنه‌وه‌ نیه‌ کاته‌که‌ زۆر ناسکه‌..

دوهم: قه‌یناکات بۆی موسڵمانم.. با بڕۆین چاره‌سه‌ری بکه‌ین.. ئه‌ی پێغه‌مبه‌ر فیڕی نه‌کردوین که‌ هه‌مو که‌سمان خۆش بویت و کینه‌ له‌ دل نه‌بین..

یه‌که‌م: با.. گیانم به‌ قوربانێ بێ فیڕی هه‌مو چاکه‌یه‌کی کردوین.. به‌لام فیڕی ئه‌وه‌شی کردوین که‌ موسڵمان نابێ گێل بێته‌ و ماف خوراو بێ..

جوتیار ۱: چیتان ده‌وێ بۆتان ده‌که‌ین به‌لام زوکه‌ن با بڕۆین..

دوهم: ئێوه‌ میوانداریتان نه‌کردین.. بۆیه‌ ئیتمه‌ش به‌ خۆپایی دوعای شیفای پێدا ناخوینن..

جوتیار ۱: ئه‌ی هه‌ر زۆر باشه‌ چیتان ده‌وێ پیتان ده‌ده‌ین..

دوهم: (۵۰) مه‌رمان ده‌وێت..

یه‌که‌م: ئه‌وه‌ تۆ ده‌زانی چی ده‌لێی؟

دوهم: زۆر چاک ده‌زانم چی ده‌لێم.. ده‌رسیان داده‌ده‌م تا میوانداری جوان فیڕ

ببنه‌وه‌..

جوتیار: (۵۰) کۆپه‌ با (۶۰) بیټ و به‌لام سه‌رۆکی هۆزه‌که‌مان له‌ مردن پزگار بکه‌ن..
دوهم: ئیمه‌ پزگاری ناکه‌ین له‌ مردن.. ته‌نها خوا ده‌توانیټ خه‌لکی له‌ مردن پزگار
بکات، ده‌ی کۆپینه‌ هه‌لسن با بپۆین..

سه‌رۆکی هۆز له‌ناو جینگه‌دا ڕاکشاوه‌و خه‌لکه‌که‌ به‌ چوارده‌وریدا خپ بونه‌ته‌وه‌و زۆر
غه‌مبارن و هه‌ندیکیان ده‌گرین..

هاوه‌لانی پیڤه‌مبه‌ر (ﷺ) دینه‌ ژوره‌وه‌ سلۆ ده‌که‌ن.. خه‌لکه‌که‌ وه‌لامیان ده‌ده‌نه‌وه‌..
یه‌که‌م: سلۆ له‌ هه‌مو لاتان.. خه‌لکینه‌ ئیمه‌ هاوه‌لی محمیدین (ﷺ) که‌ پیڤه‌مبه‌ری
خوایه‌و له‌ مه‌دینه‌ نیشته‌جییه‌..

ئه‌و محمده‌ کاتیڤ هات ئیمه‌ بتمان ده‌په‌رست و زۆلمو سته‌ممان له‌ یه‌کرتی ده‌کردو
کچمان زینده‌به‌چال ده‌کۆد، به‌لام ئه‌و هات و پزگاری کردین و خوای په‌روه‌ردگاری هه‌مو
جیهانی پێ ناساندین..

و ئه‌و خوایه‌ش قورئانی پیرۆزی بۆ ناردوین تا مرقه‌کان بیخوین و لێی تیبگه‌ن و
کرده‌وه‌ی پێ بکه‌ن و وا من ئه‌مۆ ده‌یخوینم به‌سه‌ر ئه‌م پیاوه‌دا که‌ گه‌وره‌ی
هۆزه‌که‌تانه‌.. و داوایش له‌ خوا ده‌که‌م که‌ شیفای بدات إنشاء الله..

یه‌که‌م: به‌ ده‌نگی به‌رز (سوره‌تی فاتحه‌) ده‌خوینیت به‌سه‌ر پیاوه‌که‌دا و ده‌ست
ده‌هینیت به‌سه‌ر جینگه‌گازی ماره‌که‌دا.. و پاشان که‌میڤ تف له‌ ده‌می ده‌ردینیت و ده‌یدات
له‌ شوینی برینه‌که‌...

پیاوه‌که‌ چاو ده‌کاته‌وه‌و هه‌لده‌سیته‌وه‌و به‌ ژوره‌که‌دا له‌ خۆشیاندا ڕاده‌کات و ده‌لټیت:
ئیشم نه‌ما.. ئیشم نه‌ما.. چیتان لێ کردم؟

جوتیار: گه‌وره‌م ئه‌م به‌پێزانه‌ له‌ شاری یه‌سریبه‌وه‌ هاتون و قورئانیان به‌سه‌ردا
خویندی و چاک بویته‌وه‌..

گه‌وره‌: هاوه‌لانی محمید؟

جوتیار: به‌لێ گه‌وره‌م..

گه‌وره: به‌ راستی موباره‌کن.. ده‌ستپاکی و په‌وشتبه‌رزی محمد له‌ ناو قوره‌یشدا ده‌نگی داوه‌ته‌وه.. ئه‌ی شه‌و له‌ کوێ بون..

جوتیار: ها.. ها.. ده‌ترسیٓت...

جوتیار ۲: گه‌وره‌م ئه‌مشه‌و.. ڕێگه‌یان که‌وته ئه‌م دێیه‌ی ئێمه.. به‌لام ئێمه له‌ ترسی فه‌رمانه‌که‌ی جه‌نابتان نه‌مانتوانی میوانداریان بکه‌ین.. به‌لام له‌ ناو باخه‌که‌ی مندا مانه‌وه..

گه‌وره: چی چی چی؟ له‌ ناو ئه‌و باخه‌ ساردو سپه‌دا؟ و هاوه‌لانی به‌ ڕیزی (محمد)؟
یه‌که‌م: ئێمه محمد (ﷺ) له‌م ئاینه‌ نوێیه‌دا فێری کردوین که‌ ڕیزی ته‌واوی میوان بگرین و له‌ باشترین شوێندا دایانبنێین و چاکترین خواردنیاں پێ بده‌ین.

گه‌وره: ئه‌ی ئێمه‌ش له‌ ساته‌وه‌خته به‌ دوا.. میوان ده‌خه‌ینه‌وه سه‌ر چاومان و هه‌ر که‌سیک په‌نای بۆ ئه‌م دێیه‌ هێنا په‌نای بده‌ن و ڕیزی ته‌واوی ئی بگرین باشه‌؟
(هه‌مو ده‌لێن: فه‌رمانی جه‌نابتانه گه‌وره‌م)

گه‌وره: ده‌ی هاوه‌لانی محمد: ئێوه فریشته بون.. خوا بۆ منی ناردن.. ئاده‌ی چیتان ده‌وێ با بتانده‌م؟

جوتیار: گه‌وره‌م من وه‌عدی (۵۰) سه‌ر مه‌رم پێدا بون ئه‌گه‌ر جه‌نابتان چاک بکه‌نه‌وه.
یه‌که‌م: ماده‌م وای ئی هات ئێمه‌ش له‌ به‌ر خودا دوامان پیاخوێندی و هیچمان ناوێ ده‌ستتان خوش بێت..

گه‌وره: زۆر سوپاس بۆ ئێوه.. به‌لام من خۆم پێم خۆشه‌ خه‌لاتتان بکه‌م.. کوڕینه به‌یانی (۷۰) سه‌ر مه‌ر چیا بکه‌نه‌وه و پێیان بده‌ن.. و سلویشم بکه‌یه‌نن به‌ پێغه‌مبه‌ره‌که‌تان و پێی بلێن په‌یامێکی زۆر مه‌زنی هێناوه له‌ گه‌ل خۆی و خوشحال ده‌بین پۆژی‌یک بگاته ئه‌م هۆزه‌ی ئێمه‌ش..

(هاوه‌لان (۷۰) سه‌ر مه‌ر پێنا پێیه‌و به‌ره‌و شاری مه‌دینه ده‌گه‌ڕێنه‌وه له‌ ڕێگا له‌ ناو خۆیاندا قسه‌یان ده‌کرد).

سێیەم: ((ان الله يرزق من يشاء بغير حساب)) ئای سبحان الله من هەرچیم کرد تاقە کە رویشکیەکەم بۆ پاوانە کرا کەچی بۆین بە خاوەنی (۷۰) سەر مەپ! !
 یە کەم: باشە براگیان.. خۆ ئێمەش هەموومان فاتیحەمان لە بەر بو.. بەلام چۆن ئەمەت بۆ هات؟ سەلاوت لێ بیت..

دوهم: قورئان هەموو شیفایە.. شیفای دڵ و دەرونە.. شیفای لەشی مرۆفەکانە ئەی خوای گەورە نافەرمویت: ﴿وَنَزَّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾؟
 یە کەم: دەی برایان با دانیشین و بە ئیسراحت مەپەرەکان لە ناو خۆماندا بەش بکەین..
 دوهم: تکاتان لێ دەکەم ئەو بە پاستانە.. من پازیم نیە و شتی و ناکەم.
 سێیەم: بۆچی؟ خۆ بە تەما نیت هەموو بەریت بۆ خۆت؟
 دوهم: نا برای شیرینم هەرگیز.. بیر لە شتی و ناکەمەو و ئێمە دەستەیه ک براین و لە خوشی و ناخوشیدا بەشدارین..

سێیەم: خۆ دەزانم.. من چاکت دەناسم، بەلام ئەی بۆچی بەشی نەکەین؟
 دوهم: بەشی ناکەین تا دەچینهو وە خزمەت پێغه‌مبەری سەرورەمان (ﷺ) و مەسەلە کە ی بۆ باس دەکەین تا بزاین کاریکی باشمان کردو و دروستە ئەو مەپانە ببەین و پارە ی دوعا کردنە کە حەرام نیە..

سێیەم: وەللاهی راست دەکەیت.. باشە ئێمە بۆ ئەو هەمان لەبیر نەبو؟
 چوارەم: ئێمە لە ژیا نماندا هیچ کاریکمان نەکردو تا پرسیمان بە پێغه‌مبەری خوا (ﷺ) نەکرد بیت کە ئایا ئەو دروستە و خوا پێی خوشە یان نا؟ بەلام ئەمە یە کەم جار بو شتی و امان نەهاتۆتە پێگە..

دوهم: (پوی کردە هاوێلی چوارەم) ئەو گەیشتی نەزیک مەدینە و تو مەپەرەکان بەرەو و بۆ پەچە کە ی خۆتان و دواتر وەرەو بە پێکەو وە بچینە خزمەت پێغه‌مبەری خوا (ﷺ) و مەسەلە کە ی بۆ پون بکەینەو..

ھەر چوارىيان خۇيان كىرد بە مزگەۋتەكەي پىڭمبەردا (ﷺ) يەكى دۈركات نوپۇزىيان كىردو پاشان چۈنە خىزمەت پىڭمبەر (لەسەر چۆك دانىشتىن).

پىڭمبەر دانىشتىبو لە مىجرابى مزگەۋتداۋ بلالۋ عمارى لەگەلدا بون.

(ھاۋەلى دۈم) چۈە خىزمەتى پىڭمبەر (ﷺ) بەلام لەبەر ئەۋەي پىڭمبەر (ﷺ) لە چىرۆكدا دەرناخىرىت (ۋەھلى سۈننەت ۋە جەماعەت جورئەتى ئەۋە ناكەن) بۆيە (عمارى كۆپى ياسر ۋە لامى پرسىيارەكان دەداتەۋە).

عمار: پىڭمبەرى خوا (ﷺ) لىتان دەپرسىت ئايا گەشتىكى خۇشتان بەسەر بىرد.

دۈم: بەلى ئەي پىڭمبەرى خوا ھەرچەندە بەيى تۆھپى شىتەك تام ۋە لەزەتى نى.

دۈم: ئەي پىڭمبەرى خوا (ﷺ) شىتەكى سەيرمان بەسەر ھات با ئەم بەرپىزە كە بەسەرى خۇي ھات بۆتى بگىرپتەۋە.

عمار: پىڭمبەرى خوا (ﷺ) دەفەرمۇيىت بۆم بگىرپنەۋە زۆر ھەز بە بىستىنى دەكەم.

دۈم: بە دەنگى نىزم كە بىنەر نابىستى بۆي دەگىرپتەۋە لە ناكاداۋدا عمار دەستى كىرد بە پىكەنەن ۋەتى:

عمار: پىڭمبەرى خوا بۆ ئەۋە پىكەنى كە چۆن زانىت سۈرەتى فاتىحە

شىفابەخشە؟! چۈنكە زۆر راستە سۈرەتى فاتىحە بەۋ جۆرەيە ۋە شىفابەخشە..

دۈم: ئەي لە بەرامبەردا (مەپى) زۆرمان ۋەرگرتۈە، درۈستە بۆمان بىخۇين.. شىتەكى

نارپەۋاۋا ناشەرعىمان نەكردۈە؟

عمار: پىڭمبەرى خوا (ﷺ) پىتان دەفەرمۇيىت نەخىر شىتەكى نارپەۋاتان نەكردۈەۋ

باشتان كىردۈەۋ پىتان ھەللەۋ تەنەت بەشىكىشى بۆ من دابىن (بە پىكەنەنەۋە)..

دۈم: نەك بەشىك؟ گىيانىشمان پىشكەشى پىڭمبەرى خوا بىت (ﷺ).

پەندو ئامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

۱- شىتكى جوان و دروستە كە كۆمەللىك ھاوپى كۆبىنەۋە بۆ گەشت و سەيران بەرەۋ
كە ژو كۆسارو دەشت و بىابانەكان بېۋىن و كەمىك لە جوانى سروشت بىكۆلنەۋە
گەۋرەيى نەخشىنەرەكەيان بۆ دەرىكەۋىت.

۲- ئاستى ھۇشيارى ھاۋەلەن دەردەخات كە لە و كاتەشدا سەيرانيان كىردۈەۋ لە
ئىشوكارى پۇژانە دوركەۋتۈنەتەۋە.

۳- پىڭمبەر (ﷺ) پىڭرى لە ھاۋەلەن نەكردۈە لە چۈن بۆ سەيران و گەشتوگوزار، و بىگرە
ھانى داۋن و لە پاش گەپانەۋەش ھەۋالى گەشتەكەي پىرسىيون و خۇشى بەشدارى
دەستكەۋتەكانيان كىردۈە.

۴- دروستە مۇۋە لە سەفەرۈ گەشتوگوزاردا، بىروات و داۋاي كۆمەكى و ھاۋكارى و مىۋاندارى
لە خەللى ئەۋ ناۋچەيە بىكات كە گەشتەكەيان بۆ كىردۈە، بە مەرجىك ئوتىل و
چىشتخانەۋ شتى تىرى لى نەبىت، ئەگەر لىۋى بو دەبىت نەفسى بەرز پابىگىرەت و داۋاي
ھىچ لە كەس نەكات.

۵- مۇۋە دەبىت چاۋەپۋانى ئەۋەش بىكات كە جارى ۋا ھەيە داۋاي شىتەك لە يەكەك بىكات و
ئەۋان پەدى بىكەنەۋەۋ پىۋى نەدەن.. ئەمەش ئەۋە ناگەيەنەت كە ئىتر ۋازبىنەت لە
داۋاي شت كىردن لە خەللى لە كاتى پىۋىستدا..

۶- ئەم چىرۆكە بەلگەيە لەسەر ئەۋەۋى ھاۋەلەن زۆر لە مەدىنە دوركەۋتۈنەۋەۋ
گەيشتۈنە ھۆزىك كە ھىشتا ئىسلاميان پىۋى نەگەيشتۈە بە دو بەلگەدا:

يەكەم: پەفتارى وشك و ناشىرىن لە كەسى مۇسلىمانى ئەۋ سەردەمە ناۋەشىتەۋە كە
ھىسابى ھاۋەلەنيان بۆ دەكرىت كە مىۋاندارى كەس نەكەن..

دوھم: ئەم ھۆزە ھەۋالى پىڭمبەريان لى نەپرسىن و سىماي مۇسلىمانەتيان پىۋە دىار
نەبو.

۷- دروسته‌ گه‌شتوگوزارو سه‌یران بۆ ناوچه‌ی کافرو بی‌باوه‌پان و خواردن و خواردنه‌وه‌ی ده‌ستیان جگه‌ له‌ سه‌رپراییان ..

۸- دروسته‌ له‌ کاتی نه‌بونی و پێویستیدا له‌سه‌ر دوعاکردن و قورئان خوێندن پاره‌ وه‌ربگیریت به‌ مه‌رجێک نه‌کریت به‌ کاسبی.

۹- ده‌بیئت مرۆفی موسڵمان هه‌میشه‌ لی‌بۆرده‌ بیئت و هه‌ول بدات چاکه‌ بکات له‌گه‌ڵ ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ خراپه‌ی له‌گه‌ڵدا ده‌کهن و به‌ وشکی له‌گه‌ڵی ده‌جولێته‌وه‌ و به‌ لکو ئه‌و به‌ کرده‌وه‌ی جوان و چاکه‌کردن سه‌رسامیان بکات و خه‌جاله‌تیان بۆ به‌یالێته‌وه‌ ..

۱۰- پێویسته‌ موسڵمان له‌ هه‌مو کارو کرده‌وه‌یه‌کیدا هه‌لوێسته‌یه‌ک بکات و بۆی ئاخوا ئه‌م کاره‌ی من ده‌یکه‌م خه‌لاله‌ یان خه‌رامه‌، با بچم به‌ قورئان و سونه‌تدا بیانکێشم بزانم دروستن بۆم تا بیانکه‌م ..

۱۱- ده‌بیئت سه‌رکرده‌ نمونه‌یی بیئت و له‌ هاوه‌ڵ و فه‌رمانبه‌ره‌کانی بپرسیته‌وه‌ و هه‌والی گه‌شت و گه‌ران و ئیشوکاره‌کانیان بپرسیت.

۱۲- سه‌رکرده‌ ده‌بیئت ده‌م به‌ پێکه‌نین و پوخۆش بیئت له‌گه‌ڵ ژێرده‌سته‌کانیدا و به‌ جوړێک پوی خۆش بیئت که‌ به‌ پوداوه‌ خۆشه‌کانیان پێکه‌نیت ..

۱۳- سه‌رکرده‌ ده‌بیئت بۆ ئه‌وه‌ی خه‌لکی متمانه‌ به‌ فه‌تواکانیان بکه‌ن و وه‌ری بگرن لێی بۆی ته‌نانه‌ت منیش ئاماده‌م لێی بخۆم واته‌ ئه‌وه‌نده‌ خه‌لاله‌ ..

۱۴- له‌ کاتی به‌ لاو پودای گه‌وره‌دا موسڵمان نابێ پقی کۆن بخوینێته‌وه‌ و له‌م حاڵه‌تی زه‌عفو لاوازیه‌ی نه‌یارانیدا خۆشحاله‌ و که‌مه‌رخه‌می بکات له‌ هاوکاری کردنیاندا.

۱۵- موسڵمان ده‌توانیت له‌ به‌رامبه‌ر ئه‌و خزمه‌تکاریانه‌ی پێشکه‌شی ده‌ولت یان سه‌رکرده‌که‌ی ده‌کات، داوی کرێ و پاداشت بکات به‌ تایبه‌تی ئه‌گه‌ر ئه‌و حکومه‌ته‌ له‌گه‌ڵ ئه‌ودا باش نه‌بویت و گه‌مارۆی جیگا و خواردنی خستبوه‌ سه‌ر.

۱۶- وه‌ک ئه‌وه‌ی لادیکه‌ کردیان به‌رامبه‌ر به‌ هاوه‌لان (په‌زای خویان لێ بیئت).

القصة التاسعة والثلاثون

میروله‌كان بی‌تاوانن!

عن ابي هريرة (رضي الله عنه) قال: سمعت رسول الله (ﷺ) يقول: ((قَرَصَتْ نَمْلَةٌ نَبِيًّا مِنْ الْأَنْبِيَاءِ، فَأَمَرَ بِقَرِيَةِ النَّمْلِ فَأُحْرِقَتْ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ قَرَصَتْ نَمْلَةٌ أَحْرَقْتَ أُمَّةً مِنَ الْأُمَمِ تَسْبُحُ)).^١

واته: ئەبو هورهیره (په‌زای خوای لی بی‌ت) ده‌فه‌رموێت: له‌ پیغه‌مبه‌ری خوام بیستوه (ﷺ) فه‌رمویه‌تی: میروله‌یه‌ك یه‌كێك له‌ پیغه‌مبه‌رانی گه‌ست و ئه‌ویش فه‌رمانی ده‌ركرد یه‌ك شاره‌ میروله‌ی ته‌واو بسوتێنن.

خوای گه‌وره‌ نیگای بۆ پیغه‌مبه‌ره‌كه‌ی كردو پێی فه‌رمو: تۆ یه‌ك میروله‌ گه‌ستیتی كه‌چی یه‌ك شاره‌ میروله‌ت سوتاند كه‌ (ته‌سبیحاتی) خوایان ده‌كرد، واته‌ په‌خنه‌و سه‌رزه‌نشتی كرد له‌سه‌ر تۆله‌سه‌ندنه‌وه‌ی چه‌ندقات.

په‌ندو ئامۆزگاریه‌کانی ئه‌م چیرۆکه

- ۱- توپه‌بون له ئیسلامدا شتیکی خراپه‌و پیغه‌مبه‌رمان (ﷺ) ئامۆزگاری پیاواکی کردو
فه‌رموی: (لا تغضب) واته‌: هه‌رگیز توپه‌ مه‌به‌.
- ۲- ئه‌وپه‌ری دادپه‌روه‌ری په‌روه‌ردگارو به‌زه‌یی هاتنه‌وه‌یه‌تی به‌ بچوکتین دروستکراویدا
که‌ می‌توله‌یه‌و له‌سه‌ری هاته‌ جوابو په‌خنه‌ی له‌ پیغه‌مبه‌ره‌ نازداره‌که‌ی خۆی گرت
له‌سه‌ر ئه‌و ته‌نها می‌توله‌یه‌..
- ۳- خوای گه‌وره‌ له‌سه‌ر می‌توله‌یه‌ک هاته‌ وه‌لام‌و به‌ به‌هانه‌ی ئه‌وه‌ی که‌ تو گه‌لیکت له‌ناو
برد زیکرو یادی خوایان کردوه‌ که‌واته‌ نابیت هه‌رگیز ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ یادی خوا
ده‌که‌ن‌و ته‌سبیحاتی په‌روه‌ردگار ده‌که‌ن به‌ سوک سه‌یر بکه‌ین‌و خراپه‌یان به‌رامبه‌ر
بکه‌ین..
- ۴- خۆشه‌ویستترین که‌س له‌ لای خودا توشی ئه‌شکه‌نجه‌و ناپه‌هه‌تی ده‌بن وه‌ک
مروغه‌کانی تر می‌توله‌ ده‌یانگه‌زیت‌و مارو دوپشک پتوه‌یان ده‌دات‌و به‌لام‌ پاداشتی
خوایی به‌ چه‌ندان قات چاوه‌پوانیان ده‌کات..

القصة الاربعون

بركة الله

عن أبي هريرة (رضي الله عنه) عن النبي (ﷺ) قال: بينما أيوب يفتسل عريانا، خرَّ عليه رجل جراد من ذهب، فجعل يحثي في ثوبه فناداه ربّه: يا أيوب ألم اكن أغنيك عما ترى؟ قال: بلى ياربّ ولكن لا غنى لي عن بركتك).^١

واته: ئه‌بو هوره‌یره (په‌زای خوای لای بیّت) له پیغه مبه‌ری خواوه (ﷺ) ده‌گێڕێته‌وه که فهرمویه‌تی: له کاتی‌کدا که ئه‌یوب پیغه مبه‌ر (سه‌لامی خوای لای بیّت) به‌ پوتی خۆی ده‌شۆرد... و له‌ و کاته‌دا وه‌ک سوننه‌ و کولله‌ ئالتون باری به‌ سه‌ریداو ئه‌ویش له‌ خۆشیاندا کۆی ده‌کرده‌وه‌ و ده‌یکرده‌ کراسه‌که‌..

خوای گه‌وره‌ بانگی کرد: ئه‌ی ئه‌یوب ئه‌وه‌ من ده‌وله‌مه‌ندم نه‌کردوی و سامانم پێ نه‌داویت؟ ئه‌یوبیش له‌ وه‌لامدا وتی: به‌لێ ئه‌ی په‌روه‌ردگارن به‌لام کێ له‌ فه‌پو به‌ره‌که‌تی تو تێر ده‌بیّت..

ناوەرۆك

لاپەرە	بابەت
۵	پىشەكى
۱۱	القصة الاولى: نجح الاعمى
۱۶	چىرۆكى يەكەم: نابىناكە دەرچو
۳۰	پەندو نامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە:
۳۳	القصة الثانية: باسم رب الغلام
۳۵	چىرۆكى دوهم: بە ناوى خاى مىدائەكەو
۴۴	پەندو نامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە:
۵۱	القصة الثالثة: جريح العفيف
۵۳	چىرۆكى سىيەم: جورەيجى داوۋىن پاك
۶۰	ئەو پەندو نامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە وەردەگىرىت:
۶۳	القصة الرابعة: (ام تتمنى)
۶۴	چىرۆكى چوارەم: داىكىك ئاوات دەخوازىت
۶۶	ئەو پەندو نامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە وەردەگىرىت:
۶۷	القصة الخامسة: إتق الله
۶۸	چىرۆكى پىنچەم: ئە خوا بىترسە
۷۱	پەندو نامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە
۷۵	القصة السادسة: متصدق بالليل
۷۶	چىرۆكى شەشەم: خىرومەندىك ئە شەودا
۷۹	القصة السابعة: زيارة الأصدقاء
۸۰	چىرۆكى حەوتەم: سەردانى ھاۋرىيان
۸۳	پەندو نامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

- القصة الثامنة : لا تنتحر ۸۵
- چیرۆکی ههشتهم : خۆت نه کوژیت ۸۶
- په ندو نامۆزگاریه کانی نهم چیرۆکه ۸۷
- القصة التاسعة : شوك الطريق ۸۹
- چیرۆکی نویهم : درکی رینگا ۹۰
- په ندو نامۆزگاری نهم فهرمودهیه ۹۲
- القصة العاشرة : الشرط العظيم ۹۳
- چیرۆکی دهیههم : مهرجی گه وره ۹۶
- په ندو نامۆزگاریه کانی نهم چیرۆکه ۹۹
- القصة الحادي عشر : القرد والتاجر الغشاش ۱۰۵
- چیرۆکی یانزهیههم : مه یمون و بازوگانیکى گزی باز ۱۰۶
- په ندو نامۆزگاریه کانی نهم چیرۆکه ۱۱۰
- القصة الثاني عشرة : سحابة خاصة ۱۱۳
- چیرۆکی دوانزهیههم : هه وریکی تاییه ت ۱۱۵
- په ندو نامۆزگاریه کانی نهم چیرۆکه ۱۱۸
- القصة الثالثة عشر : يا ناس هرب الملك ۱۲۱
- چیرۆکی سیانزهیههم : خه ئکینه پاشا هه لات ۱۲۳
- په ندو نامۆزگاریه کانی نهم چیرۆکه ۱۲۹
- القصة الرابع عشرة : لقطة من الجهاد ۱۳۳
- چیرۆکی چواردهیههم : نه فتهیههك نه جيهاد ۱۳۴
- په ندو نامۆزگاریه کانی نهم چیرۆکه ۱۳۶
- القصة الخامس عشرة : السيدة الماشطة ۱۳۷
- چیرۆکی پانزهیههم : خانمه که ی نارایشنگاه ۱۳۹

- ١٤٣..... پهن‌دو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه‌:
 ١٤٥..... القصة السادسة عشر: اجتماع خطر
 ١٤٦..... چیرۆکی شانزه‌یه‌م: کۆبوونه‌وه‌یه‌کی ترسناک
 ١٤٩..... پهن‌دو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه‌:
 ١٥١..... القصة السابع عشر: آدم على الحق
 ١٥٣..... چیرۆکی هه‌فده‌یه‌م: ئادهم له‌سه‌ر هه‌ق بو
 ١٥٥..... پهن‌دو نامۆزگاریه‌کانی ئەم فهرموده‌یه‌:
 ١٥٧..... القصة الثامنة عشر: كلمة خطرة
 ١٥٩..... چیرۆکی هه‌ژده‌یه‌م: وته‌یه‌کی ترسناک
 ١٦٢..... پهن‌دو نامۆزگاری ئەم چیرۆکه‌:
 ١٦٥..... القصة التاسع عشر: الكلب العطشان
 ١٦٦..... چیرۆکی نۆزده‌یه‌م: سه‌گێکی تینو
 ١٦٨..... پهن‌دو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه‌
 ١٦٩..... القصة العشرون: القاتل الجني
 ١٧١..... پهن‌دو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه‌:
 ١٧٣..... القصة الحادية والعشرون: رسالة من خشب
 ١٧٦..... چیرۆکی بیست و یه‌که‌م: نامه‌یه‌ک له‌ ته‌خته
 ١٨٢..... پهن‌دو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه‌
 ١٨٥..... القصة الثانية والعشرون: يفتخر بنفسه
 ١٨٦..... چیرۆکی بیست و دوهم: به‌ خۆیدا ده‌نازیت
 ١٨٨..... پهن‌دو نامۆزگاری ئەم چیرۆکه‌
 ١٨٩..... القصة الثالثة والعشرون: قطرة أسيرة
 ١٩٠..... چیرۆکی بیست و دوهم: پشیله‌یه‌کی دیلکراو

- په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه ۱۹۴
- القصة الرابعة والعشرون : حجر يعدو ۱۹۵
- په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه ۱۹۹
- القصة الخامسة والعشرون : العابد العطشان ۲۰۱
- چیرۆکی بیست و پێنجه‌م : تینوی بیابان ۲۰۳
- په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه ۲۰۸
- القصة السادسة والعشرون : المذنب الخائف ۲۱۱
- چیرۆکی بیست و پێنجه‌م : گوناها باریکی تۆقیو ۲۱۲
- په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه ۲۱۸
- القصة السابعة والعشرون : التائب احب الى الله ۲۱۹
- چیرۆکی بیست و هه‌وتهم : ته‌وبه‌کار خۆشه‌وێستتره‌ نه‌ لای خوا ۲۲۰
- ئه‌و په‌ندو نامۆزگاریانه‌ی ئەم چیرۆکه وه‌رده‌گێڕیت ۲۲۳
- القصة الثامنة والعشرون : أيوب مريض ۲۲۵
- چیرۆکی بیست و هه‌شته‌م : نه‌یوب نه‌خۆشه‌! ۲۲۸
- په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه ۲۳۳
- القصة التاسعة والعشرون : جرة ذهب ۲۳۵
- چیرۆکی بیست و نۆیه‌م : گۆزه‌یه‌ك ئالتون ۲۳۶
- په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه ۲۴۱
- القصة الثلاثون : غار سُدَّتْ على أصحابها ۲۴۲
- چیرۆکی سییه‌م : به‌ردیکی زل ۲۴۷
- په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی ئەم چیرۆکه ۲۶۰
- القصة الحادية والثلاثون : تاب الكفل ۲۶۲
- چیرۆکی سی و یه‌كه‌م : کیف‌ل ته‌وبه‌ی کرد ۲۶۵

- ٢٧٤ په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی نهم چیرۆکه
- ٢٧٧ القصة الثانية والثلاثون: آخر من يدخل الجنة
- ٢٧٩ چیرۆکی سی و دوه‌مین: دواين كه‌س كه‌ ده‌چێته‌ به‌هه‌شت
- ٢٨٦ په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی نهم چیرۆکه
- ٢٨٩ القصة الثالثة والثلاثون: عيسى والسارق
- ٢٩٠ چیرۆکی سی و سێهه‌م: عيساو دزه‌كه‌
- ٢٩١ په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی نهم چیرۆکه
- ٢٩٣ القصة الرابعة والثلاثون: زارع في الجنة
- ٢٩٤ چیرۆکی سی و چواره‌م: جوتياره‌كه‌ی به‌هه‌شت
- ٢٩٧ په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی نهم چیرۆکه
- ٢٩٩ القصة الخامسة والثلاثون: لمن الولد
- ٣٠١ چیرۆکی سی و پێنجه‌م: كورده‌كه‌ هی كاميانه‌؟
- ٣٠٨ په‌ندو چامۆزگاریه‌کانی نهم چیرۆکه
- ٣١١ القصة السادسة والثلاثون: موسى يضرب ملك الموت
- ٣١٣ په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی نهم چیرۆکه
- ٣١٧ القصة السابعة والثلاثون: الغنى المتجاوز
- ٣١٩ چیرۆکی سی و هه‌وته‌م: ده‌وله‌مه‌ندی لیبورده
- ٣٢٤ په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی نهم چیرۆکه
- ٣٢٧ القصة الثامنة والثلاثون: سفرة الأصدقاء
- ٣٢٩ چیرۆکی سی و هه‌شته‌م: گه‌شتی هاوربیان
- ٣٣٨ په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی نهم چیرۆکه
- ٣٤١ القصة التاسعة والثلاثون: ميروله‌كان بيتاوانان
- ٣٤٢ په‌ندو نامۆزگاریه‌کانی نهم چیرۆکه

..... القصة الاربعون: بركة الله

..... پەندو ئامۇزگارىيەكانى ئەم چىرۆكە

..... ناومېرۆك